

Rapport

Tilstandsrapport for UH-sektoren 2008

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Tilstandsrapport for UH-sektoren 2008

Versjon 1.2, 24. november 2008

Versjonsendringer

1.1 070508	• Tabell 1.1 Nye og avviklede studietilbud: Oppdatert i henhold til nyeste tall fra DBH. Teksten under justert. • Tabell 1.2- tabell 1.7 Utviklingen i studietilbud: Oppdatert i henhold til nyeste tall fra DBH. Teksten er justert. • Figur 1.3 Andel registrerte studenter på årskurs, bachelor, master og profesjonsutdanning: Justert i henhold til nye tall fra DBH. • Tabell 1.8 Små endringer i 2005 og 2007. Teksten under justert. • Tabell 1.9 Antall primærseekere per studieplass: UiO inkludert. Kunsthøyskolene tatt ut. Tekst under oppdatert. • Tabell 1.10 Opptakstall: Tall justert for 2007. Tekst under oppdatert. • Tabell 1.11 Nye studenter: Små endringer i 2006 og 2007. Tekst under oppdatert. • Tabell 1.12 Registrerte studenter. Små endringer 2006 og 2007. Tekst under oppdatert. • Tabell 1-18 Økning i antall primærseekere. Justert i henhold til oppdaterte tall fra DBH. • Tabell 1.23 Etterutdanning i regi av UH-institusjonene; deltakere og varighet: Små endringer i 2007. • Tabell 1.24 Etterutdanning i regi av UH-institusjonene, vektet i "studentårsverk". Små endringer i 2007 • Tabell 2.3 Stillinger ved de statlige høyskolene: Små endringer i 2007. • Tabell 2.11 Årsverk i stipendiatsstillinger etter finansieringskilde: Små endringer. • Tabell 5.11 og tabell V-5.8 Resultat eksternt finansiert virksomhet. Korrigert for HiTø og summer. • Tabell V-1.18b Økning i antall primærseekere og tabell V-1.18c Primærseekere per studieplass april/mai 2008 er lagt inn, etter nye tall fra SO. • Tabell V-5.9 Eksternt finansiert virksomhet – DBH statistikk. Oppdatert.
1.2 241108	• Tabell 1.17 Gjennomføring på normert + 1 år på høyere grad ved universitetene. Institusjonsoppføringerne er korrigert. UMB sto oppført tre ganger. UiB og UiO manglet.

Forord

I forbindelse med den årlige etatsstyringen som Universitets- og høyskoleavdelingen i Kunnskapsdepartementet utfører overfor universitets- og høyskolesektoren, har det blitt laget en overordnet tilstandsrapport. Formålet er å gi en oversikt og en vurdering av tilstanden i vår statlige universitets- og høyskolesektor.

Grovt sett deles tilstandsrapporten inn i fire deler:

- Utdanning
- Forskning
- Høyere utdanning og omverden
- Økonomi og personalforvaltning

Tilstandsrapporten gir en oversikt og analyse både på makronivå (sektornivå) og institusjonsnivå. Nesten alle tabeller på sektornivå (universitetene, de vitenskapelige høyskolene, de statlige høyskolene og kunsthøyskolene) vises også for hver enkelt institusjon i vedlegget til rapporten.

Primærkilden til analysene er data fra Database for høyere utdanning (DBH) ved NSD. I tillegg er det benyttet data fra NIFU STEP, Felles Studentsystem (FS), Samordna opptak (SO), Statens lånekasse for utdanning, Norges forskningsråd, SIU og budsjett dokumenter fra de enkelte utdanningsinstitusjonene. Videre brukes data fra relevante evalueringer og forskningsrapporter nasjonalt og internasjonalt.

Rapporten består av 5 ulike kapitler. Disse er: 1) Studentsiden (Skrevet av Marie Wien Fjell, Bjørn R. Stensby, Åse Gunleiksrud, og Sigrid Dahl Grønnevet); 2) Forskning (Ole-Jacob Skodvin, Erik F. Øverland og Sigrid Dahl Grønnevet); 3) Internasjonalisering (Bjørn R. Stensby, Sigrid Dahl Grønnevet og Ole-Jacob Skodvin); 4) Forholdet til omverdenen (Erik F. Øverland og Ole-Jacob Skodvin); 5) Økonomi og personal (Mai-Lin Hofsøy, Marie Wien Fjell og Jan Roth Johnsen).

I tillegg har følgende bidratt med nyttige skriftlige innspill: Charlotte Rustad, Susanne Munkebye Abelseth, Gunnhild Rønningen, Rolf Petter Søvik, Sissel Djupvik og Lene Karin Wiberg.

Bjørn R. Stensby har stått for den tekniske tilretteleggingen. Ole-Jacob Skodvin er faglig ansvarlig.

Arbeidet er i det vesentlige utført i de siste ukene av februar og i mars 2008.

1. april 2008

Innhold

Tabeller og figurer.....	8
1	Studentsiden 15
1.1	Innledning..... 15
1.2	Utvikling i studietilbud..... 15
1.2.1	Flere studietilbud..... 15
1.2.2	Endring i forholdet mellom årskurs, bachelor og master 17
1.2.3	Endring i fagprofil 21
1.2.4	Oppsummering 25
1.3	Rekruttering, gjennomstrømming og resultater 26
1.3.1	Rekruttering..... 26
1.3.2	Gjennomstrømning..... 31
1.3.3	Resultater..... 34
1.3.4	Oppsummering 40
1.4	Kjønnsperspektivet i valg av utdanning 41
1.4.1	Kjønnsbalansen i MNT-fagene 43
1.5	Utviklingen av etter- og videreutdanning..... 43
1.5.1	Om kildene 44
1.5.2	Etterutdanning 44
1.5.3	Videreutdanning 45
1.5.4	Oppsummering 47
1.6	Studienes relevans 47
1.6.1	Kandidatundersøkelsen 2005 47
1.6.2	Arbeidsmarkedet for akademikere, tilbud og etterspørsel 1996-2006 49
1.6.3	Reflex-studien (utdanning og arbeidsmarked i noen utvalgte land) 50
1.6.4	Samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv Rambøll Management .. 54
1.7	Resultater av relevante evalueringer og undersøkelser 55
1.7.1	Revidering av akkreditering av studietilbud i sykepleie 55
1.7.2	NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen..... 57
1.7.3	NOKUTs evaluering av ingeniørutdanningen..... 58
1.8	Realfag og teknologi 61
1.8.1	Søkning og søkergrunnlag..... 61
1.8.2	Sammenheng mellom valg i VGO og videre studievalg..... 61
1.8.3	Gjennomføringsgrad..... 61
1.8.4	Muligheter i arbeidsmarkedet..... 62
1.9	Utvikling av undervisningskomponenten for de statlige institusjonene 63
1.9.1	Innledning..... 63
1.9.2	Utvikling i antall studiepoeng 63
1.9.3	Mulige forklaringsfaktorer 64
1.9.4	Utvikling på enkeltinstitusjoner 66
1.9.5	Utvikling i studieprogrammer 66
1.9.6	Inn- og utreisende studenter 67
1.9.7	Oppsummering/vurdering 67
2	Forskning..... 68
2.1	Innledning..... 68
2.2	Stillingsstruktur – institusjonenes kompetanseprofil 68
2.2.1	Universitetene..... 68
2.2.2	De vitenskapelige høyskolene..... 70

2.2.3	De statlige høyskolene	71
2.3	Faglig ledelse.....	73
2.4	Forskningssatsing	74
2.4.1	Universitetene og de vitenskapelige høyskolene	74
2.4.2	Høyskolene.....	77
2.4.3	Kunsthøyskolene	79
2.5	Forskerutdanning.....	80
2.5.1	Innledning.....	80
2.5.2	Avlagte doktorgrader.....	80
2.5.3	Økning ved de ”gamle” universitetene.....	81
2.5.4	Gjennomstrømming.....	84
2.5.5	Gjennomsnittsalder ved disputas.....	85
2.5.6	Innføring av ny Nærings-phd.	85
2.6	Fordeling av stipendiatstillinger	86
2.7	Sammenlikning med andre nordiske land	88
2.7.1	Stadig flere kvinner	88
2.7.2	Høy gjennomsnittsalder ved disputas.....	89
2.8	Vitenskapelig publisering.....	90
2.8.1	Innledning.....	90
2.8.2	Publisering ved norske institusjoner vs. andre land	91
2.8.3	Publisering i universitets- og høyskolesektoren.....	91
2.9	Kvalitetsreformen og resultatbasert forskningsfinansiering	96
2.9.1	Innledning.....	96
2.9.2	Doktorgrader	96
2.9.3	EU-midler.....	97
2.9.4	NFR-midler	97
2.9.5	Vitenskapelig publisering.....	97
2.9.6	Oppsummering/vurdering	99
2.10	Forsknings- og FoU-aktivitet	99
2.10.1	FoU-utgifter og finansiering.....	100
2.10.2	NFR- og EU-midler.....	103
2.11	FoU i høyskolesektoren.....	111
2.11.1	Utdyping av viktige funn fra tidsbruksundersøkelsen.....	111
2.11.2	Sammenligning mellom universiteter og høyskoler.....	113
2.11.3	Hovedfunn.....	114
2.11.4	FoU-begrepet i statlige høgskoler? Hva er egentlig dette?	114
2.11.5	Noen relevante funn fra evalueringen av Kvalitetsreformen	118
2.12	Resultater fra relevante undersøkelser	118
2.12.1	FoU-strategi ved statlige høyskoler.....	118
2.12.2	FoU-virksomheten i den norske høyskolesektoren i et internasjonalt komparativ perspektiv	122
2.13	Kjønn og forskning.....	125
2.14	Oppsummering	130
3	Internasjonalisering	135
3.1	Innledning.....	135
3.2	Inn- og utreisende studenter	135
3.2.1	Utreisende studenter	135
3.2.2	Innreisende studenter.....	138
3.2.3	Utteksling samlet	140
3.2.4	Evaluering av Kvalitetsreformen om studentutveksling	141

3.2.5	Tilstandsrapport 2006-2007 fra SiU	143
3.2.6	Internasjonal sammenligning	146
3.2.7	Utvikling i antallet heltidsstudenter i utlandet	147
3.3	Utveksling av tilsatte	147
3.3.1	Internasjonal forskermobilitet	150
3.4	Oppsummering	151
4	Institusjonene og omverdenen.....	152
4.1	Innledning.....	152
4.2	Formidling og deltakelse	152
4.2.1	Eksternt finansiert virksomhet - oppdragsfinansiering	152
4.3	Innovasjon og verdiskapning	157
4.3.1	Kommersialisering	157
4.3.2	TTOer og andre kommersialiseringsaktører ved universiteter og høyskoler.....	162
4.3.3	Entreprenørskap	172
4.3.4	Immaterielle rettigheter - IPR	175
4.3.5	Eierskap i selskaper.....	176
4.4	Skattefunn.....	180
4.5	Universitetsmuseene.....	183
4.5.1	Innledning.....	183
4.5.2	Gjennomgående trekk ved rapporteringen	183
4.5.3	Universitetsmuseene ved Universitetet i Oslo	185
4.5.4	Universitetet i Bergen, Bergen Museum i (BM).....	186
4.5.5	Universitetet i Tromsø, Tromsø Museum (TM).....	186
4.5.6	NTNU, Vitenskapsmuseet (VM).....	186
4.6	Oppsummering	187
5	Personal- og økonomiforvaltning.....	189
5.1	Innledning.....	189
5.2	Personal	189
5.2.1	Sykefravær	189
5.3	Kvalitet og kontroll i økonomiforvaltningen	190
5.3.1	Avsetningsnivået – føring av ubrukt bevilgning i regnskapet.....	190
5.3.2	Likviditet	194
5.3.3	Resultat for eksternt finansiert virksomhet	194
5.3.4	Regnskapskvalitet.....	195
5.3.5	EFV/Randsone	195
5.3.6	Anskaffelsesområdet	196
5.3.7	Risikostyring i UH-sektoren – institusjonenes systemer.....	196
5.4	Oppsummering	197
6	Sammendrag.....	198
6.1	Studentsiden	198
6.1.1	Utvikling i studietilbud.....	198
6.1.2	Rekruttering, gjennomstrømning og resultater.....	198
6.1.3	Utviklingen av undervisningskomponenten.....	199
6.2	Forskning.....	200
6.2.1	Stillingsstruktur – institusjonenes kompetanseprofil	200
6.2.2	Forskerutdanning.....	200
6.2.3	Vitenskapelig publisering.....	200
6.2.4	Deltakelse i forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd og EU	201
6.2.5	FoU i høyskolesektoren.....	201
6.3	Internasjonalisering	202

6.3.1	Studentutveksling	202
6.3.2	Utveksling av faglig ansatte	202
6.4	Institusjonene og omverdenen.....	203
6.4.1	Eksternt finansiert virksomhet - oppdragsvirksomhet	203
6.4.2	Innovasjon og kommersialisering	203
6.4.3	Universitetsmuseene.....	204
6.5	Økonomi og personalforvaltning	205
7	Litteratur, kilder og internettsider	206
8	Vedlegg	210
Vedlegg 0	Hovedmål, delmål og vektlagte områder	210
Hovedmål 1	Studienes kvalitet.....	210
Hovedmål 2	Forskningens kvalitet.....	213
Hovedmål 3	Omverdenen	216
Hovedmål 4	Økonomiforvaltning	219
Hovedmål 5	Universitetsmuseene.....	222
Vedlegg 1	Studenter i tall	223
Vedlegg 2	Forskning.....	287
Vedlegg 2.1	Stillingsstruktur	287
Vedlegg 2.2	Forskerutdanning på institusjonsnivå	304
Vedlegg 2.3	Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanningen.....	325
Vedlegg 2.4	Vitenskapelig publisering.....	329
Vedlegg 2.5	FoU-utgifter og finansiering.....	339
Vedlegg 3	Internasjonalisering	359
Vedlegg 4	Institusjonene og omverdenen.....	368
Vedlegg 5	Økonomi og personalforvaltning	370

Tabeller og figurer

Tabell 1.1	Nye og avviklede studietilbud	15
Tabell 1.2	Utviklingen i studietilbud 60 st.p. og mindre	18
Tabell 1.3	Utviklingen i antall studenter på årskurs og mindre	18
Tabell 1.4	Utvikling i studietilbud 180 st.p.....	19
Tabell 1.5	Utvikling i antall studenter på bachelorgrad.....	19
Tabell 1.6	Utvikling i antall studietilbud master- og høyere grad	20
Tabell 1.7	Utvikling i antall registrerte studenter på master- og høyere grad.....	21
Tabell 1.8	Søknader	26
Tabell 1.9	Antall primærsøkere per studieplass.....	27
Tabell 1.10	Opptakstall	27
Tabell 1.11	Nye studenter	28
Tabell 1.12	Registrerte studenter	29
Tabell 1.13	Gjennomføringsgrad i forhold til avtalt studieplan 2006 og 2007.....	31
Tabell 1.14	Utvikling i studiepoeng per student	32
Tabell 1.15	Gjennomføring på høyere grad	33
Tabell 1.16	Gjennomføring på normert tid for høyere grad ved universitetene.	33
Tabell 1.17	Gjennomføring på normert + 1 år på høyere grad ved universitetene	34
Tabell 1.18	Ferdig uteksaminerte kandidater.....	35
Tabell 1.19	Karakterfordeling.....	36
Tabell 1.20	Strykprosent	39
Tabell 1.21	Registrerte studenter, fordelt på studie og kjønn	42
Tabell 1.22	Registrerte studenter i MNT-fag, fordelt på studie og kjønn.....	43
Tabell 1.23	Etterutdanning i regi av UH-institusjonene; deltakere og varighet	45
Tabell 1.24	Etterutdanning i regi av UH-institusjonene, vektet i studentårsverk	45
Tabell 1.25	Videreutdanning; studenter totalt.....	45
Tabell 1.26	Desentralisering og fjernundervisning.....	46
Figur 1.1	Antall ulike studietilbud ved høyskolene 1997-2006	16
Figur 1.2	Utviklingen i antall studier i universitetssektoren, med og uten språkstudier	17
Figur 1.3	Andel registrerte studenter på årskurs, bachelor, master og profesjonsutdanning.....	17
Figur 1.4	Utvikling i antall studieplasser.....	22
Figur 1.5	Utvikling i antall studieplasser.....	23
Figur 1.6	Utvikling i antall søkere.....	24
Figur 1.7	Utvikling i antall søkere.....	25
Figur 1.8	Aldersgrupper i høyere utdanning; alle og innvandrere	30
Figur 1.9	Karakterfordeling lavere grad 2007	37
Figur 1.10	Karakterfordeling høyere grad 2007.....	37
Figur 1.11	Deltakelse i ulike former for læring.....	46
Figur 1.12	Utvikling i avlagte 60-studiepoengsenheter.....	64
Tabell 2.1	Stillinger ved universitetene	69
Tabell 2.2	Stillinger ved de vitenskapelige høyskolene.....	71
Tabell 2.3	Stillinger ved de statlige høyskolene	73
Tabell 2.4	Sentre for fremragende forskning (SFF), Sentre for fremragende innovasjon og Norwegian Centres of Experties (NCE) i 2007.....	76
Tabell 2.5	Oversikt over stipendiater i det kunstneriske stipendprogrammet.....	80
Tabell 2.6	Doktorgrader per lærested.....	81
Tabell 2.7	Doktorgrader per gradstittel.....	81

Tabell 2.8	Doktorgrader 2007 per fagområde og kjønn.....	82
Tabell 2.9	Avlagte doktorgrader, fordelt på institusjonskategori	83
Tabell 2.10	Årsverk i stipendiatstillinger etter finansieringskilde i 2007	84
Tabell 2.11	Årsverk i stipendiatstillinger etter finansieringskilde 2005-2007.....	84
Tabell 2.12	Doktorgrader 1980-2006. Gjennomsnittsalder	85
Tabell 2.13	Fordeling av stipendiatstillinger fordelt på institusjonskategori.....	86
Tabell 2.14	Stipendiatstillinger finansiert fra KD. Institusjonenes oppfyltingsgrad.	87
Tabell 2.15	Sammenligning av antall avlagte doktorgrader med andre nordiske land... 88	
Tabell 2.16	Sammenligning av antall avlagte doktorgrader per mill. capita	88
Tabell 2.17	Sammenligning av gjennomsnittsalder ved disputas	89
Tabell 2.18	Vitenskapelig publisering i 2006 i utvalgte land.	91
Tabell 2.19	Antall publikasjonspoeng per institusjonskategori	92
Tabell 2.20	Antall prosentvis andel publikasjonspoeng per institusjonskategori	92
Tabell 2.21	Institusjoner med størst økning i publikasjonspoeng (absolutte tall).....	93
Tabell 2.22	Institusjonene med størst nedgang i publikasjonspoeng (absolutte tall).....	93
Tabell 2.23	Publikasjonspoeng per fagårsverk og førstestilling	94
Tabell 2.24	Prosentvis andel publiseringer på nivå og publikasjonsform, 2007	95
Tabell 2.25	Totale FoU-utgifter i UH-sektoren (mill. kr.).....	101
Tabell 2.26	Totale FoU-utgifter i universitets- og høyskolesektoren.	101
Tabell 2.27	Totale FoU-utgifter i UH-sektoren totalt 2005	102
Tabell 2.28	Totale FoU-utgifter i UH-sektoren etter finansieringskilde.....	103
Tabell 2.29	Statstilskudd, EU-midler og forholdet mellom disse	104
Tabell 2.30	Statstilskudd, NFR-midler og forholdet mellom disse	108
Tabell 2.31	Midler fra EUs rammeprogram for forskning og EU totalt	110
Tabell 2.32	Arbeidstidens fordeling i 1997 og 2005, etter stilling. Prosent.	112
Tabell 2.33	Arbeidstidens fordeling i 2005, etter profesjonsutdanning. Prosent.....	112
Tabell 2.34	Arbeidstiden fordeling i 1997 og 2005, etter høyskole. Prosent.....	113
Tabell 2.35	Arbeidstidens fordeling, etter lærested. Prosent.	113
Tabell 2.36	Arbeidstidens fordeling, etter stilling og lærested. Prosent.	114
Tabell 2.37	Klassifisering av FoU etter stilling. Prosent.	116
Tabell 2.38	FoU-profil ved høyskolene, etter profesjonsutdanning. Prosent.	117
Tabell 2.39	FoU-profil ved høyskolene, etter høyskole. Prosent.....	117
Tabell 2.40	Andel av arbeidstiden brukt til FoU blant faglig tilsatte.....	124
Tabell 2.41	Høyskolesektorens andel av FoU-utgiftene i høyere utdanning i 2005.....	125
Tabell 2.42	Kvinneandeler UH-sektoren i 2005 og 2007. Fordelt etter institusjons- kategori og stillingsgruppe.....	126
Tabell 2.43	Kvinneandel blant professorene i UH-sektoren, fordelt på fagområder. ...	126
Figur 2.1	De ulike høyskolenes andel av SHP i 2007.	77
Figur 2.2	Bevilgede prosjektmidler per høyskole - Praksisrettet FoU, barnehage.....	79
Figur 2.3	Bevilgede prosjektmidler per høyskole - Praksisrettet FoU, grunnpoplæring	79
Figur 2.4	Doktorgrader 1998-2007. Andel kvinner per år	82
Figur 2.5	Andel doktorgrader ved norske læresteder tatt av utenlandske statsborgere	83
Figur 2.6	Doktorgrader i de nordiske og baltiske landene	89
Figur 2.7	Antall publikasjonspoeng per institusjonskategori i perioden 2004-2007... 92	
Figur 2.8	Forholdet mellom nivåene 2004-2006	95
Figur 2.9	Totale FoU-utgifter i UH-sektoren i perioden 1995-2005 etter utgiftsart .	100
Figur 2.10	Arbeidstidens fordeling i 1997 og 2005.....	111
Figur 2.11	Klassifisering av FoU etter type forskning og utviklingsarbeid. Prosent. .	116
Figur 2.12	Andelen kvinner og menn på ulike nivåer i UH-sektoren i 2007	127
Figur 2.13	Andel kvinner blant professorene i UH-sektoren etter fagområde	128

Figur 2.14	Andel kvinner blant stipendiatene i UH-sektoren etter fagområde	129
Figur 2.15	Kompetanseprofilen blant personalet med høyskole-/universitetslektor-kompetanse og høyere i 2007.	130
Tabell 3.1	Oversikt over utreisende utvekslingsstudenter fordelt på land	137
Tabell 3.2	Oversikt over innreisende utvekslingsstudenter fordelt på land	139
Tabell 3.3	Differansen mellom ut- og innreisende studenter	140
Tabell 3.4	Delstudenter ut i 2006/07 -universitetene	145
Tabell 3.5	Delstudenter ut 2006/07 – høyskolene	145
Tabell 3.6	Norske grads- og delstudenter i perioden 2003-2007.	147
Tabell 3.7	Faglig ansatte med opphold ved utenlandsk UH-institusjon	148
Tabell 3.8	Utenlandske faglig ansatte med opphold ved norsk UH-institusjon	148
Tabell 3.9	Utteksling av faglig ansatte, statlig høyskoler	149
Tabell 3.10	Utteksling av faglig ansatte, universiteter	149
Tabell 3.11	Utteksling av faglig ansatte, vitenskapelige høyskoler	150
Tabell 3.12	Utteksling av faglig ansatte, kunsthøyskolene	150
Figur 3.1	Prosent utreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram	136
Figur 3.2	Antall innreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram	138
Figur 3.3	Prosent utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram	141
Figur 3.4	Norske delstudenter i utlandet på bachelor- og masternivå	144
Figur 3.5	Norske delstudenter i utlandet – varighet på opphold	144
Tabell 4.1	Statstilskudd, oppdragsmidler og forholdet mellom disse	154
Tabell 4.2	Eksternt finansierte inntekter, gjennomsnittlig fordeling på kilde (prosent)	156
Tabell 4.3	Eksternt finansierte inntekter og som andel av totale driftsinntekter	157
Tabell 4.4	Aktører som fikk støtte fra FORNY-programmet i 2006	158
Tabell 4.5	Forretningsideer, patenter, lisensiering og nye foretak i 2007	161
Tabell 4.6	Undervisningstiltak i nyskapingssammenheng UMB	174
Tabell 4.7	Undervisningstiltak i nyskapingssammenheng UiS	175
Tabell 4.8	Aksjeinteresser, bokført verdi	177
Tabell 4.9	Eierposter	179
Tabell 4.10	Prosjekter i samarbeid med FoU-institutter 2007	182
Tabell 4.11	Prosjekter i samarbeid med Universiteter 2007	182
Tabell 4.12	Prosjekter i samarbeid med norske høyskoler i 2007	182
Tabell 4.13	Sentrale trekk fra rapport for 2006	183
Tabell 4.14	Sentrale trekk fra rapport for 2007	184
Tabell 4.15	Innrapporterte data fra universitetsmuseene for 2007	185
Figur 4.1	Antall forskningsbaserte forretningsideer gjennom FORNY	159
Figur 4.2	Forskningsbaserte forretningsideer videreført for kommersialisering	159
Figur 4.3	Bergensmodellen	167
Figur 4.4	Instituttansatte med veiledning i universitets- og høyskolesektoren	171
Figur 4.5	Tidligfase entreprenøriell aktivitet i de nordiske land	173
Figur 4.6	Andel kvinner og menn som er involverte i tidligfase entreprenøriell aktivitet	174
Tabell 5.1	Nettobalanse i prosent av likviditeten (bankbeholdningen)	191
Tabell 5.2	Prosentvis endring i beholdningen i Norges Bank ved institusjonene	191
Tabell 5.3	Prosentvis endring i avsetningsnivået ved institusjonene 2003-2006	191
Tabell 5.4	Andelen avsetninger det respektive budsjettår som del av bevilgningen ..	192
Tabell 5.5	Andelen totale avsetninger som del av bevilgningen	192
Tabell 5.6	Avsetninger, spesifikasjon i note 15 (i 1000 kr)	193
Tabell 5.7	Spesifiseringsgraden av note 15 – 2004:	193
Tabell 5.8	Spesifiseringsgraden av note 15 – 2005:	193

Tabell 5.9	Spesifiseringsgraden av note 15 – 2006:	193
Tabell 5.10	Spesifiseringsgraden av note 15 – 2007:	194
Tabell 5.11	Resultat Eksternt finansiert virksomhet (i 1000 kr).....	194
Tabell V-1.1ff	Nye studietilbud ved de statlige høyskolene i 2007.....	223
Tabell V-1.2ff	Avviklede studietilbud ved de statlige høyskolene i 2007.....	238
Tabell V-1.3ff	Nye studietilbud ved de vitenskaplige høyskolene i 2007.....	244
Tabell V-1.4ff	Avviklede studietilbud ved de vitenskaplige høyskolene i 2007.....	245
Tabell V-1.5ff	Nye studietilbud ved universitetene i 2007.....	246
Tabell V-1.6ff	Avviklede studietilbud ved universitetene i 2007.....	250
Tabell V-1.7	Årskurs og mindre enheter, aggregerte tall på programmer og studenter..	254
Tabell V-1.8	Bachelor, aggregerte tall på programmer og studenter	255
Tabell V-1.9	Master/høyere grad, aggregerte tall på programmer og studenter	256
Tabell V-1.10	Søknader	258
Tabell V-1.11	Opptakstall (egenfinansierte)	260
Tabell V-1.12	Førstegangsregistrerte studenter (egenfinansiert)	262
Tabell V-1.13	Registrerte studenter høstsemesteret (egenfinansiert)	264
Tabell V-1.14	Uteksaminerte kandidater fordelt på utdanningsnivåer	266
Tabell V-1.15	Nye studiepoeng (egenfinansierte)	268
Tabell V-1.16	Nye studiepoeng per registrerte student (egenfinansiert).....	270
Tabell V-1.17	Strykprosent	272
Tabell V-1.18	Primørsøkere per studieplass.....	274
Tabell V-1.18b	Økning i antall primørsøkere.....	276
Tabell V-1.18c	Primørsøkere per studieplass april/mai 2008	277
Tabell V-1.19	Inntakskvalitet for opptatte studenter; gjennomsnitt.....	278
Tabell V-1.20	Studenter per undervisnings- forsknings- og formidlingsstilling	279
Tabell V-1.21	Gjennomføringsgrad i forhold til avtalt studieplan, studiepoeng	280
Tabell V-1.22	Karakterfordeling 2007	281
Tabell V-1.23	Utvikling i antall beståtte 60-studiepoengenheter (egenfinansiert) på nivå videreutdanning.....	282
Tabell V-1.24	Ferdige kandidater MNT - fag (ingeniør, siv.ing., teknologifag, mat.nat.)	284
Tabell V-1.25	Prosentvis andel 19-24-åringer og 25-29-åringer i høyere utdanning	284
Tabell V-1.26	Prosentvis andel innvandrere; 19-24-åringer og 25-29-åringer i høyere utdanning.....	284
Tabell V-1.27	Studenter og studenter med innvandringsbakgrunn, per 011006.....	285
Tabell V-1.28	Studenter etter kjønn, skoleslag og lærested, per 011006.....	286
Tabell V-2.1ff	Stillinger ved universitetene	287
Tabell V-2.2ff	Stillinger ved de vitenskapelige høyskolene.....	290
Tabell V-2.3ff	Stillinger ved de statlige høyskolene	292
Tabell V-2.4ff	Forskerutdanningen ved universitetene	304
Tabell V-2.5ff	Forskerutdanningen ved de vitenskapelige høyskolene.....	316
Tabell V-2.6ff	Forskerutdanningen ved de statlige høyskolene	321
Tabell V-2.7	Gj.strømming i organisert doktorgradsutd. (egen ramme) 2007, Universiteter.....	325
Tabell V-2.8	Gj.strømming i organisert doktorgradsutd. (NFR) 2007, Universiteter....	325
Tabell V-2.9	Gj.str. i organisert dr.gradsutd. (eksterne midler) 2007, Universiteter	325
Tabell V-2.10	Gj.strømming i organisert doktorgradsutd. (egen ramme) 2007, Vit. hsk.	325
Tabell V-2.11	Gj.strømming i organisert doktorgradsutd. (NFR) 2007, Vit. hsk.....	326
Tabell V-2.12	Gj.strømming i organisert dr.gradsutd. (eksterne midler) 2007, Vit. hsk..	326
Tabell V-2.13	Gj.strømming i organisert doktorgradsutd. (egen ramme) 2007, St. hsk...	326
Tabell V-2.14	Gj.strømming i organisert doktorgradsutd. (NFR) 2007, St. hsk.	327

Tabell V-2.15	Gj.strømming i organisert dr.gradsutd. (eksterne midler) 2007, St. hsk.	327
Tabell V-2.16	Fordeling av stipendiatstillinger 2008 på enkeltinstitusjoner.	328
Tabell V-2.17ff	Oversikt over totalpublisering ved de ulike høyere utdanningsinst.ene.....	329
Tabell V-2.18	Andel av forfatterandeler i nivå 2 publiseringskanaler ("nivå 2-andel)	336
Tabell V-2.19	Publikasjonspoeng pr. førstestilling/post.doc ved de høyere utdannings- institusjonene	337
Tabell V-2.20	Forfatterandeler – utgivere/forlag, 20 største.....	338
Tabell V-2.21	Forfatterandeler – ISSN-kanaler, 20 største.....	338
Tabell V-2.22ff	Totale FoU-utgifter ved universitetene 2005.....	339
Tabell V-2.23ff	Totale FoU-utgifter ved de vitenskapelige høyskolene 2005	342
Tabell V-2.24	Totale FoU-utgifter ved statlige høyskoler 2005.....	343
Tabell V-2.25	Totale FoU-utgifter ved andre læresteder 2005	343
Tabell V-2.26ff	Totale FoU-utgifter ved universitetene 2005.....	344
Tabell V-2.27ff	Totale FoU-utgifter ved de vitenskapelige høyskolene 2005	347
Tabell V-2.28	Totale FoU-utgifter ved statlige høyskoler 2005	348
Tabell V-2.29	Totale FoU-utgifter ved andre læresteder 2005.....	348
Tabell V-2.30	Summarisk oversikt over statlig mål og institusjonelle strategier	349
Tabell V-2.31	Oversikt over styringsorganer, forskningsadministrative enheter og stillinger ved de statlige høyskolene	356
Tabell V-2.32	Høyskolenes langtidsmål for FoU-andel	358
Tabell V-3.1	Utreisende studenter per institusjon.....	359
Tabell V-3.2	Innreisende studenter per sinstitusjon.....	360
Tabell V-3.3	Utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram.....	361
Tabell V-3.4	Prosent utreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvote program av registrerte studenter	361
Tabell V-3.5	Prosent utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram av registrerte studenter.....	361
Tabell V-3.6	Prosent innreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvote program av registrerte studenter	361
Tabell V-3.7	Utteksling av studenter.....	362
Tabell V-3.9	Diverse om internasjonalisering	363
Tabell V-3.10	Utdanningstilbud på et annet språk en norsk	364
Tabell V-3.11	Risikovurdering av utveksling av vitenskapelige ansatte	365
Tabell V-3.12	Utteksling ansatte.....	366
Tabell V-4.1	Selskap under KD, jf. rapportering til statsregnskapet for 2007.....	368
Tabell V-5.1	Sykefravær i prosent 2007	370
Tabell V-5.2	Likviditet.....	372
Tabell V-5.3	Likviditetsgrad	373
Tabell V-5.4	Endringer i avsetningene.....	374
Tabell V-5.5	Andel avsetninger i respektive budsjettår	375
Tabell V-5.6	Andel totale avsetninger av bevilgningen.....	376
Tabell V-5.7	Spesifikasjon av avsetningene 2007	377
Tabell V-5.8	Resultat, eksterntfinansiert virksomhet.....	378
Tabell V-5.9	Eksternt finansiert virksomhet – DBH statistikk	379

1 Studentsiden

1.1 Innledning

I dette kapitlet om studentsiden gir vi en oversikt over tilstanden på utdanningssiden ved våre statlige høyere utdanningsinstitusjoner. Hvordan er utviklingen og sammensetningen av studietilbud? Hva med fagprofilen? Hvordan er rekruttering, gjennomstrømning, læringsutbytte, studienes relevans og kandidatproduksjon?

Mer konkret ser vi nærmere på følgende områder:

- Utvikling og sammensetning av studietilbud (årskurs, bachelor og master)
- Endring i fagprofil og studieplasser
- Rekruttering, gjennomstrømning og resultater
 - Rekruttering (søknader og opptak, andel av innvandrere etc.)
 - Gjennomstrømning: Gjennomføringsgrad i forhold til avtalt studieplan; Utvikling i studiepoeng per student; Gjennomføring på normert tid; Ferdig uteksaminerte kandidater; Læringsutbytte (karakterfordeling, og strykprosent)
- Kjønnsperspektivet i valg av utdanning
 - Kjønnsbalansen i MNT-fagene
- Utvikling av etter- og videreutdanning
- Studienes relevans og overgangen til arbeidsmarkedet
- Realfag og teknologi

For å belyse det ovennevnte benyttes primært data fra DBH. I tillegg bruker vi data fra Felles Studentdata (FS), NIFU STEP, FAFO, NOKUT og Samordna Opptak (SO).

1.2 Utvikling i studietilbud

I forbindelse med Kvalitetsreformen har institusjonene måttet tilpasse studietilbudet til den nye gradsstrukturen og det har blitt åpnet opp for etablering av nye studieprogrammer og emner. Kvalitetsreformen har dermed gitt institusjonene og fagmiljøene mulighet til å vise handlekraft utad gjennom å utvikle moderne studietilbud i et nytt format. Evalueringen av Kvalitetsreformen viste at institusjonene har benyttet anledningen til å gjøre omfattende endringer i studieprogrammene. En helt ny tilbudsstruktur har blitt bygget opp de siste årene. I det følgende vil det diskuteres hva som kjennetegner denne nye tilbudsstrukturen og hva som styrer utviklingen av nye studietilbud.

1.2.1 Flere studietilbud

Tabell 1.1 Nye og avviklede studietilbud

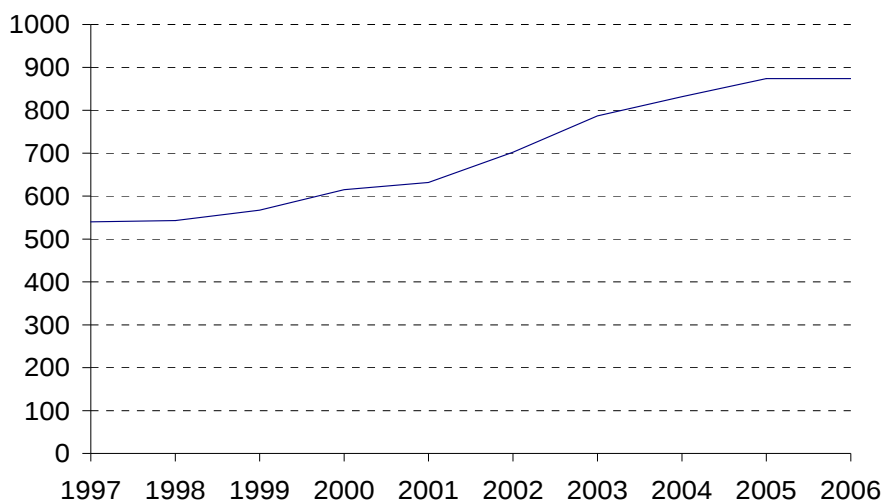
	2004		2005		2006		2007	
	Nye	Avviklede	Nye	Avviklede	Nye	Avviklede	Nye	Avviklede
Universiteter	40	2	69	40	40	14	45	102
Statlige høyskoler	228	94	233	73	187	62	208	130
Vitenskapelige høyskoler	19	14	5	9	2	26	1	15
Kunsthøyskoler	4	2	7	15	2	7	-	-
Sum	291	112	314	137	231	109	254	247

Kilde: DBH

Tabell 1.1 viser antall opprettede og avviklede studietilbud av alle typer de siste fire årene. Rapporteringen på dette har vært noe mangelfull, så tallene kan avvike noe fra virkeligheten – men de gir likevel en indikasjon. Det har vært en klar vekst i studietilbudet ved institusjonene etter Kvalitetsreformen. Siden 2004 har det totalt blitt opprettet over 1 000 nye studietilbud, mens om lag 600 har blitt avviklet. Økningen i studietilbud var stor både i 2004, 2005 og 2006, men i 2007 har tallet på nye tilbud stabilisert seg. Antall avviklede studietilbud har generelt vært relativt høyt i perioden – det har med andre ord vært store utskiftninger i studietilbudet. En detaljert oversikt over nye og opprettede studietilbud i 2007 ved alle universitetene og høyskolene finnes i vedleggstabellene V-1.1 til V-1.6.

Det er først og fremst høyskolene som har foretatt store endringer i studietilbudet. Ved høyskolene har antall studietilbud økt med om lag 480 de siste fire årene. Høgskolen står dermed for over 100 pst. av den totale veksten. Veksten var særlig stor de første årene etter reformen, og har blitt noe redusert i 2006 og 2007. Studietilbudet ved høyskolene vokste imidlertid også før Kvalitetsreformen. Figur 1.1 (fra Michelsen, Høst og Gitlesen 2006) viser at høyskolene har hatt en jevn vekst i antall studietilbud helt siden 1997. Det er store institusjonsspesifikke variasjoner. Enkelte høyskoler har mer enn fordoblet studietilbudet i løpet av perioden, mens for andres del er det snakk om en langt mer beskjeden økning. Det ser ut til at vekst i studietilbud kan ha en sammenheng med universitetsambisjoner. Høgskolen i Agder økte studietilbudet dramatisk fra 2002 til 2004, og Høgskolen/Universitetet i Stavanger økte tilbudet markant etter universitetsstatus i 2004. Men også ved flere mindre høyskoler har det vært en kraftig økning. Høgskolen i Nesna har hatt den største prosentmessige økningen, med en nesten tredobling av studietilbudet. Også Høgskolen i Vestfold har hatt en særlig stor økning.

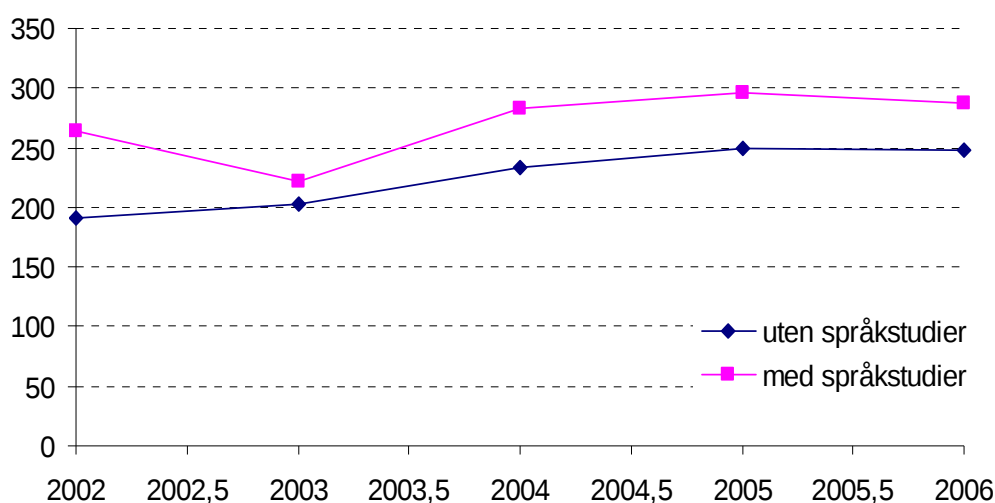
Figur 1.1 **Antall ulike studietilbud ved høyskolene 1997-2006**

Kilde: Michelsen, Høst, Gitlesen: evalueringen av kvalitetsreformen, delrapport 10: kvalitetsreformen mellom undervisning og forskning

Ved de vitenskaplige høyskolene og kunsthøyskolene har antallet vært relativt stabilt, mens ved universitetene har det vært en liten nettovækst på 36 studietilbud. Dette er i tråd med resultatene fra evalueringen av Kvalitetsreformen (Michelsen, Høst og Gitlesen 2006). Som vi ser av figur 1.2, var det en liten nedgang i studietilbud ved universitetene fra 2002 til 2003, etterfulgt av vekst i 2004 og 2005. Det var særlig NTNU og UiB som sto for denne veksten. I 2006 flatet tilbudet noe ut, og i 2007 var det en nedgang på 57 studietilbud.

Figur 1.2 Utviklingen i antall studier i universitetssektoren, med og uten språkstudier

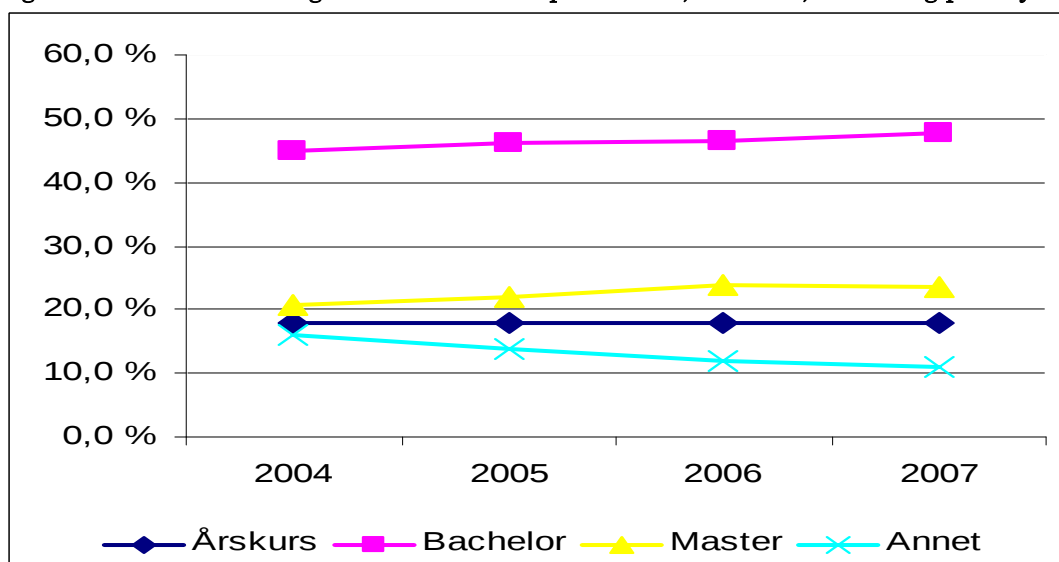

Kilde: Michelsen, Høst, Gitlesen: evalueringen av kvalitetsreformen, delrapport 10: kvalitetsreformen mellom undervisning og forskning

1.2.2 Endring i forholdet mellom årskurs, bachelor og master

Samtidig som det har vært en økning i antall studietilbud ved institusjonene, har også type studier som tilbys endret seg noe. Det har blant annet vært en liten forskyvning i forholdet mellom årskurs, bachelor og mastergrad.

Figur 1.3 Andel registrerte studenter på årskurs, bachelor, master og profesjonsutdanning

Kilde: DBH

Figur 1.3 viser utviklingen i andel registrerte studenter på årskurs og mindre, bachelorgrader, master- og høyere grad og andre type utdanninger de fire siste årene. Kategorien *Annet* omfatter blant annet toårige høyskolekandidatutdanninger og profesjonsutdanninger. I tråd med Kvalitetsreformen har andel studenter på slike studier blitt redusert de siste årene, fra 16,1 pst. i 2003 til 11 pst. i 2007. Andelen på bachelor- og mastergrad har derimot økt fra henholdsvis 45,1 pst. til 47,6 pst. og fra 20,8 pst. til 23,6 pst. Andelen årskurs har holdt seg

relativt stabilt. I det følgende vil utviklingen i årskurs, bachelor- og mastergradstilbud diskuteres nærmere for hver av institusjonskategoriene.

Utviklingen i årskurs

Tabell 1.2 viser utviklingen i antall studietilbud på lavere grads nivå som gir 60 studiepoeng eller mindre. Den største andelen av tilbudene er 60-studiepoengsenheter. Tabell 1.3. viser utviklingen i antall registrerte studenter på slike tilbud. Se ellers tabell V-1.7 i vedlegget for fordeling på institusjoner.

Tabell 1.2 **Utviklingen i studietilbud 60 st.p. og mindre**

	2004		2005		2006		2007	
	Antall årskurs	Andel	Antall årskurs	Andel	Antall årskurs	Andel	Antall årskurs	Andel
Kunsthøgskoler	2	0,2	1	0,1	2	0,2	1	0,1
Stat. Høgskoler	1 005	88	1 019	85,5	964	83,2	961	83,7
Universiteter	109	9,5	160	13,4	179	15,4	179	15,6
Vit. høyskoler	26	2,3	12	1	14	1,2	7	0,6
Sum	1 142	100	1 192	100,0	1 159	100,0	1 148	100

Kilde: DBH

Merknad: Fra og med 2005 fikk hhv. Høgskolen i Stavanger og Norges landbrukshøgskole universitetsstatus under navnene universitet i Stavanger (UIS) og universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB).

Tabell 1.3 **Utviklingen i antall studenter på årskurs og mindre**

	2004		2005		2006		2007		Endring
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	2006-2007
Universiteter	9 800	32,1	11 084	36,5	11 239	37,3	11 594	39,3	355
Stat. høyskoler	20 325	66,7	19 015	62,6	18 550	61,6	17 790	60,3	- 760
Vit. høyskoler	356	1,2	269	0,9	340	1,1	101	0,3	- 239
Kunsthøgskoler	12	0,0	4	0,0	5	0,0	4	0,0	- 1
Sum	30 493	100	30 372	100	30 134	100,0	29 489	100	- 645

Kilde: DBH

Merknad: Fra og med 2005 fikk hhv. Høgskolen i Stavanger og Norges landbrukshøgskole universitetsstatus under navnene universitet i Stavanger (UIS) og universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB).

Selv om et sentralt mål i Kvalitetsreformen var å utvikle bachelorprogrammer preget av forpliktende relasjoner mellom institusjon og student, ble årskursene beholdt som en fleksibel mekanisme overfor studenter med behov for enkeltstående tilbud. De har imidlertid vist seg å få en langt større popularitet enn ventet, og de første årene etter reformen økte faktisk tilbudet av årskurs noe. Siden 2005 har antall årskurs gått ned med 44. Antall studenter på slike tilbud har gått ned med 3,3 pst. de siste årene, jf. tabell 1.3.

De statlige høyskolene har det største tilbudet og studenttallet på denne typen tilbud, men tilbudet har blitt redusert noe det siste året. Om lag 88 pst. av slike tilbud befant seg ved de statlige høyskolene i 2004, mot 83,7 pst. i 2007. De siste årene har det dessuten vært en jevn reduksjon i antall høyskolestudenter på slike tilbud. En del av reduksjonen fra 2004 til 2005 skyldes at HiS ble universitet. Holder vi HiS utenfor, har antall registrerte studenter på slike tilbud likevel gått ned fra 19 101 til 17 790, dvs. en nedgang på om lag 6,9 pst.

Denne nedgangen utjevnes imidlertid ved universitetene, der både tilbudet og studenttallet har økt. 32,1 pst. av studentene på slike studier gikk på et universitet i 2004, mot 39,3 pst. i 2007. Antall årskurs ved universitetene har økt fra 109 i 2004 til 179 i 2007, dvs. en vekst på 64,2 pst. En stor del av økningen fra 2004 til 2005 skyldes at to nye universiteter kom til. Holder vi UiS og Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) utenfor var økningen fra 2004 til 2005 bare på seks studietilbud. Den største økningen har imidlertid kommet etter 2005. Det er først og fremst Universitetet i Bergen som står for økningen, der antall årskurs økte fra 13 i 2004 til 45 i 2007. I tråd med evalueringen av Kvalitetsreformen ser det ut til at de fleste av disse tilbudene befinner seg på HF-fag.

Ved de vitenskaplige høyskolene har både antall årskurs og mindre enheter, og studenter på slike tilbud, blitt betydelig redusert i perioden. Nedgangen på 14 studietilbud og 87 studenter fra 2004 til 2005 skyldes blant annet at Norges landbrukshøgskole (NLH) ble til Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB). Fra 2006 til 2007 har det vært en ytterligere nedgang på 7 studietilbud og 239 studenter.

Utvikling i bachelorgrader

Tabell 1.4 og 1.5 viser utviklingen antall studietilbud på 180 studiepoeng og antall studenter på slike tilbud. Se tabell V-1.8 i vedlegget for fordeling på institusjonsnivå.

Tabell 1.4 **Utvikling i studietilbud 180 st.p.**

	2004		2005		2006		2007	
	Antall studietilbud	Andel	Antall studietilbud	Andel	Antall studietilbud	Andel	Antall studietilbud	Andel
Stat. høyskoler	663	77,5	646	73,2	631	71	648	70,8
Universiteter	151	17,6	216	24,5	238	26,8	245	26,8
Vit. høyskoler	17	2	2	0,2	2	0,2	4	0,4
Kunsthøyskoler	25	2,9	19	2,2	18	2	18	2
Sum	856	100	883	100	889	100	915	100

Kilde: DBH

Tabell 1.5 **Utvikling i antall studenter på bachelorgrad**

	2004		2005		2006		2007		Endring 2006-2007
	Antall studenter	Andel	Antall studenter	Andel	Antall studenter	Andel	Antall studenter	Andel	
Stat. høysk	50 750	66,5	48 753	61,7	49 155	62,3	49 868	63,1	713
Universiteter	22 991	30,1	28 462	36	27 764	35,2	26 768	33,9	- 996
Vit. høysk.	2 029	2,7	1 160	1,5	1 341	1,7	1 845	2,3	504
Kunsthøysk.	590	0,8	618	0,8	586	0,7	561	0,7	- 25
Sum	76 360	100	78 993	100	78 846	100	79 042	100	196

Kilde: DBH

En betydelig del av økningen i antall studietilbud etter Kvalitetsreformen har kommet som en økning i tilbudet av bachelorgrader. Økningen var særlig stor fra 2003 til 2004, men som vi ser av tabell 1.4 har antall bachelorgrader fortsatt å stige jevnt de siste årene. På sektornivå har antall studietilbud på 180 studiepoeng økt fra 856 i 2004 til 915 i 2007, dvs. med om lag 7,1 pst. Antall registrerte bachelorstudenter har samtidig økt fra 76 360 til 79 042, dvs. med om lag 3,5 pst.

Fremdeles er andelen bachelorstudenter og bachelorprogrammer høyest ved høyskolene. Antall bachelorstudier ved høyskolene har imidlertid gått noe ned de siste årene, noe som

blant annet skyldes at HiS ble universitet. Samtidig har det vært en svak økning i antall bachelorstudenter på 1,7 pst. fra 2004 til 2007. Vi ser av tabell 1.5 at høyskolenes totale andel av bachelorstudenter går ned. Dette skyldes i stor grad økningen i antall bachelorstudier og bachelorstudenter ved universitetene. Tabell 1.4 viser at det har vært en økning på 95 bachelorprogrammer i universitetssektoren siden 2004, men 69 av disse kan forklares med de to nye universitetene. Siden 2005 har det kun vært en marginal økning. Antall registrerte bachelorstudenter har gått ned med 1 694 siden 2005. Den store økningen fra 2004 til 2005 skyldtes i stor grad de nye universitetene.

De vitenskaplige høyskolene har registrert svært få studietilbud på 180 studiepoeng. Nedgangen fra 2004 både i bachelorprogram og bachelorstudenter skyldes at NLH ble universitet. Holder vi NLH utenfor, har det vært en kraftig økning på hele 137 pst. i antall registrerte bachelorstudenter fra 2004 til 2007 og 37,6 pst. fra 2006 til 2007. Det er Norges Handelshøyskole (NHH) som står for økningen og den skyldes overgang til ny gradsstruktur.

Utviklingen i mastergrader og høyere grad

Tabell 1.6 viser utviklingen i mastergradstilbud i sektoren fra 2004 til 2007. Merk at dette er alle programmene som institusjonene har merket som høyere grad/mastergrad når de har rapportert inn til DBH. Det viser med andre ord ikke det reelle tallet på hvor mange mastergrader institusjonen tilbyr. Også mindre tilbud på mastergradsnivå er inkludert i tabellen og flere høyskoler som ikke har rett til å tildele mastergrad har rapportert inn tilbud på mastergradsnivå (kan for eksempel komme av fellesgrader med andre institusjoner). Det varierer dessuten veldig fra institusjon til institusjon hvor mange egne programmer de oppretter på mastergradsnivå. Fra neste år kommer det en ny nivåinndeling i DBH, og vi vil da få bedre tall på antall mastergrader institusjonene har rett til å tilby.

Tabell 1.7 viser utviklingen i antall studenter på master- og høyere grad. Se tabell V-1.7 i vedlegget for fordeling på institusjonsnivå.

Tabell 1.6 **Utvikling i antall studietilbud master- og høyere grad**

	2004		2005		2006		2007	
	Antall studietilbud	Andel	Antall studietilbud	Andel	Antall studietilbud	Andel	Antall studietilbud	Andel
Stat. høyskoler	193	21,2	178	18,1	189	18,9	189	21,8
Universiteter	633	69,4	754	76,6	759	76	639	73,8
Vit. høyskoler	72	7,9	39	4	38	3,8	30	3,5
Kunsthøyskoler	14	1,5	13	1,3	13	1,3	8	0,9
Sum	899	100	961	100	976	100,0	841	100

Kilde: DBH

Tabell 1.7 Utvikling i antall registrerte studenter på master- og høyere grad

	2004		2005		2006		2007		Endring 2006- 2007
	Antall studenter	Andel	Antall studenter	Andel	Antall studenter	Andel	Antall studenter	Andel	
Stat. høysk.	5 161	14,6	5 048	13,5	5 532	13,8	5 553	14,2	21
Universiteter	26 334	74,7	30 363	81,2	32 776	81,6	31 608	80,7	- 1 168
Vit. høysk.	3 562	10,1	1 776	4,8	1 646	4,1	1 809	4,6	163
Kunsthøysk.	177	0,5	200	0,5	217	0,5	218	0,6	1
Sum	35 234	100	37 387	100	40 171	100	39 188	100	- 983

Kilde: DBH

Selv om tabell 1.6 ikke gir noen indikasjon på hvor mange mastergradstilbud det faktisk finnes, er det interessant å se på utviklingen i antall mastergradsprogrammer de siste årene. Etter Kvalitetsreformen og frem til 2006 steg antall mastergrader og studenter på slike tilbud jevnt. Denne tendensen ser imidlertid ut til å ha snudd. Fra 2006 til 2007 går antall mastergradstilbud ned med 13,9 pst. og antall studenter på slike tilbud går ned med 2,4 pst.

Det er universitetene som først og fremst står for denne nedgangen. Universitetet i Bergen har en nedgang fra 213 til 154, Universitetet i Oslo en nedgang fra 150 til 103 og Universitetet i Tromsø en nedgang fra 103 til 86. Nedgangen på studentsiden kan også hovedsakelig forklares med nedgang ved Universitetene i Oslo og Bergen. En mulig forklaring på nedgangen er at hovedfagsprogrammer er utfaset i overgangen 2006-2007.

I de andre institusjonskategoriene har antall mastergradstilbud og studenter på disse tilbudene vært relativt stabilt det siste året.

1.2.3 Endring i fagprofil

Dimensjonering av høyere utdanning

Innføringen av Kvalitetsreformen innebar endring i dimensjoneringspolitikken for høyere utdanning. På 1990-tallet fastsatte departementet måltall for studenter og kandidater for alle de statlige høyere utdanningsinstitusjonene. Etter Kvalitetsreformen har institusjonene fått stor frihet til selv å dimensjonere sine studietilbud innenfor en samlet budsjettramme, ut fra en tankegang om at de må være omstillingsdyktige i forhold til endringer i samfunnet og etterspørsel fra studenter og samfunnsliv. Noe av begrunnelsen for den resultatbasert undervisningskomponenten i finansieringssystemet var å gi insentiver til raskere omstilling av kapasitet og opprettelse av nye studietilbud for å tilpasse studieprofilen til endringer i studieønsker eller samfunnets behov for arbeidskraft.

De mange nye studiene som har blitt opprettet de siste årene, viser at særlig høyskolene har benyttet seg av denne muligheten. Det er vanskelig å si noe sikkert om det er de riktige studietypene som har blitt opprettet i forhold til samfunnets behov, i og med at det er usikkert hvilke høyere utdanningstyper det blir behov for i fremtidens arbeidsmarked. Behovene avhenger av politiske valg, ny teknologi, nye fagfelt og nye produksjonsområder som ingen kjenner i dag. Stjernø-utvalget (2008:125) peker likevel på noen yrkesgrupper det etter all sannsynlighet vil bli økt etterspørsel etter. Det vil bli stadig mer bruk for arbeidskraft innenfor forretningsmessig tjenesteyting, dvs. ingeniører, sivilingeniører, IT-utdannede, økonomer, samfunnsvitere og humanister. Særlig vil det bli behov for ingeniører, sivilingeniører og IKT-personell da mange ingeniører går av med pensjon i årene som kommer. Det forventes vekst i kunnskapsintensive næringer der Norge har fortrinn, og dette lar seg ikke realisere uten sterk

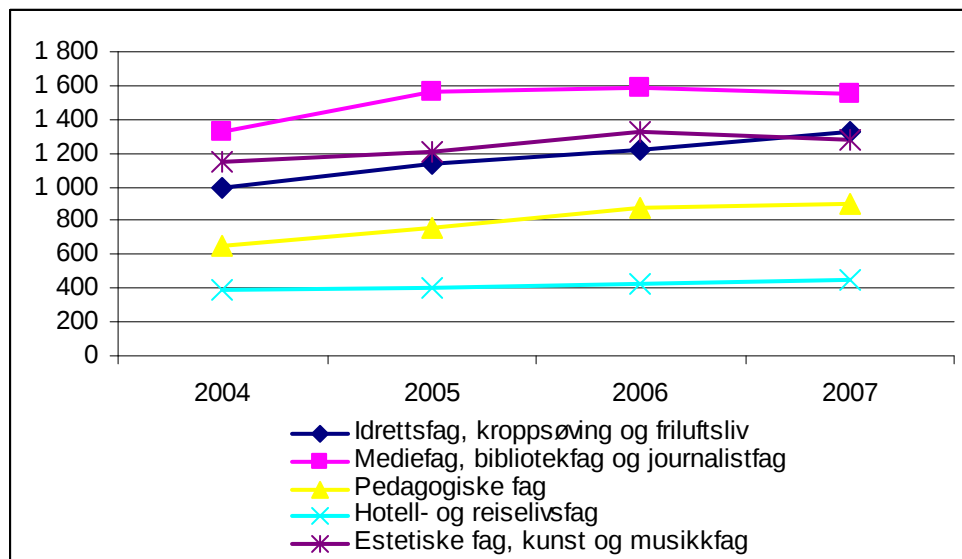
vekst i antallet med teknologisk og realfaglig kompetanse. Dette er kompetanse det er mangel på i dag. Det vil også bli økt behov for lærere, og dette gjelder særlig realfaglærere. Videre vil det bli særlig stor mangel på hjelpepleiere, men også stort behov for sykepleier og leger. Svært høy gjennomsnittsalder blant tannleger gjør at det også her vil bli stort behov for nyrekruttering.

Det er i dag samspillet mellom institusjonenes tilbud og studentenes etterspørsel som først og fremst styrer dimensjoneringen av høyere utdanning i Norge. Fører dette til at det utdannes rett type kompetanse i forhold til samfunnets behov? Det har blitt hevdet at konkurransen om studentene fører til at institusjonene blir kreative med å finne på nye fagtilbud som virker moderne og fengende, og at disse tilbudene ikke nødvendigvis samsvarer med behovene i arbeidsmarkedet. Rektor ved Høgskolen i Hedmark, Yngve Haugstveit, uttalte til Morgenbladet i 2006 at høyskolen har to formål med å opprette ny fag: "Det ene er å få fag som fanger opp trender i tiden og engasjerer ungdommen. Det andre er at vi får flere studenter med nye studier. Flere studenter gir mer penger". Morgenbladet hevder at av de nye studietilbudene som er opprettet etter 2003, er det særlig tre studieretninger som utdannings-Norge fokuserer på: "utviklingsstudier", "friluftsliv" og "medier og kommunikasjon".

Endringer i studieplasser

Figur 1.4 viser fagområdene som har hatt den største studieplassøkningen de siste fire årene. I tråd med Morgenbladets funn er både idrettsfag, kroppsøving og friluftsliv og mediefag, bibliotekfag og journalistfag blant fagområdene som har økt mest, fra henholdsvis 994 til 1 332 studieplasser (34 pst.) og 1 326 til 1 546 studieplasser (16,6 pst.). Den største prosentvise økningen i studieplasser finner imidlertid sted ved pedagogiske fag, der antall studieplasser øker fra 650 til 895, dvs. med 37,7 pst. Hotell og reiselivsfag øker med fra 389 til 445 (14,4 pst.). Estetiske fag, kunst og musikkfag økte fra 1 146 plasser i 2004 til 1 324 i 2006, men har gått ned med 48 studieplasser det siste året.

Figur 1.4 Utvikling i antall studieplasser

Kilde: SO

Det er med andre ord ikke et vært et så ensidig fokus på fagområdene "utviklingsstudier", "friluftsliv" og "medier og kommunikasjon" som det fremstilles i Morgenbladets artikkel. En gjennomgang av alle nye studietilbud igangsatt de fire siste årene uavhengig av størrelse viser

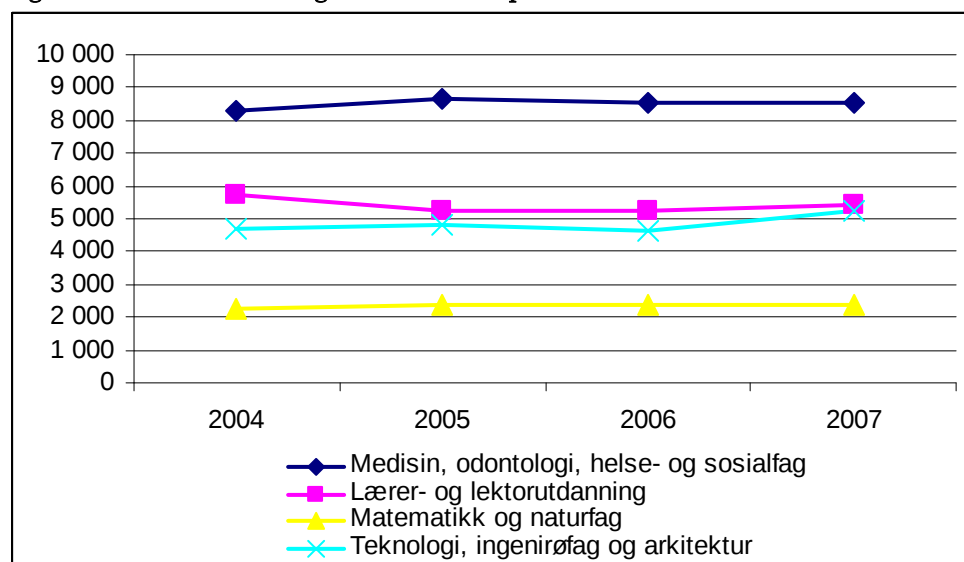
at 34 av ca. 1 000 studietilbud er relatert til friluftsliv eller natur, 12 er relatert til utvikling, globalisering og internasjonalisering, og 12 er relatert til media og kommunikasjon.

Det skal imidlertid nevnes at det er store institusjonsspesifikke variasjoner her. Gjennomgangen av studietilbudene viser at det er mye kreativitet i opprettelsen av studietilbud særlig blant de mindre høyskolene i distriktene. I 2006 opprettet eksempelvis Høgskolen i Hedmark studietilbud i blant annet Nordic Forestry and Wildlife Management, Årsstudium i jakt, jaktorganisering og jaktguiding, Bachelor i Sport and Event Management og årsstudium i globalisering og utvikling. Blant kreative fagtilbud opprettet i 2007 kan Bachelor i opplevelses- og attraksjonsutvikling ved Høgskolen i Lillehammer nevnes. Et annet utviklingstrekk som kommer frem av gjennomgangen, er opprettelsen av en rekke typiske universitetsfag ved høyskolene de siste årene. Eksempelvis har høyskolene i Buskerud, Molde, Lillehammer, Volda og Bodø alle tilbud innen juridiske fag.

Tabell V-1.1 i vedlegget viser nye studietilbud som er igangsatt ved hver av høyskolene i 2007 og Tabell V-1.2 viser avviklede tilbud.

Hva så med fagområdene der det vil være størst behov for økt arbeidskraft i årene fremover ifølge prognosene nevnt over? Figur 1.5 viser utviklingen i studieplasser innenfor medisin, odontologi, helse- og sosialfag, lærer- og lektorutdanning, matematikk og naturfag og teknologi, ingeniørfag og arkitektur. Antall studieplasser ved disse fagområdene har vært relativt stabilt de siste årene. Fagområdet som har økt aller mest fra 2006 til 2007 er imidlertid teknologi, ingeniørfag og arkitektur, fra 4 627 studieplasser i 2006 til 5 243 studieplasser i 2007, dvs. en økning på 13,3 pst. Medisin, odontologi og helsefag har økt med 3,1 pst. fra 2004 til 2007, matematikk og naturfag med 5,2 pst., mens lærer og lektorutdanning har sunket med 5,2 pst. i samme tidsperiode.

Figur 1.5 **Utvikling i antall studieplasser**

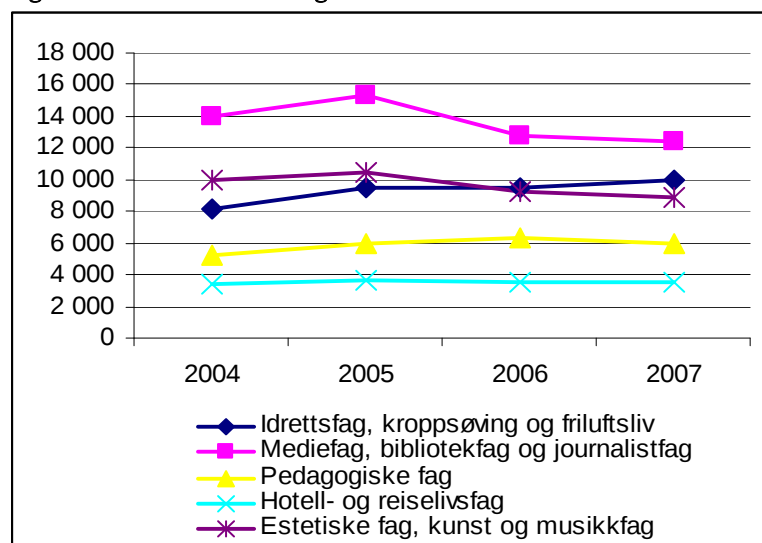
Utvikling i søkning til fagområdene

De nye studietilbud ved høyskolene opprettes gjerne for å trekke flere studenter. Det er usikkert hvorvidt denne strategien har lyktes, og om høyskolene får nok søkere til alle de nye tilbudene sine. Oppretter institusjonene flere studieplasser i ett fagområde som følge av økt

søkning? Vi vil her undersøke om det er en sammenheng mellom utviklingen i studieplasser og utvikling i antall søkere.

Figur 1.6 viser utviklingen i antall søkere til fagområdene som hadde den største økningen i antall studieplasser. Alle fagområdene hadde økning i søknadstallet fra 2004 og 2005 i større eller mindre grad. Antall studieplasser kan dermed ha blitt økt i 2006 basert på forventninger om ytterligere vekst. For flere av fagområdene har dette imidlertid slått feil, og bare for idrettsfag, kroppsøving og friluftsliv har søknadstallet økt hvert år. Søkingen til mediefag, bibliotekfag og journalistfag har gått kraftig ned de siste årene, og det kan forklare nedgangen i antall studieplasser vi så fra 2006 til 2007.

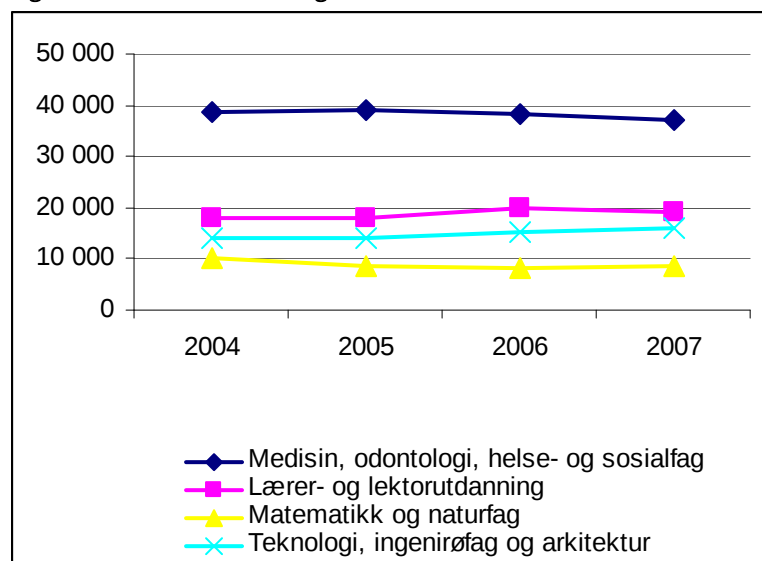
Figur 1.6 **Utvikling i antall søkere**

Kilde: SO

Figur 1.7 viser utviklingen i antall søkere til fagområdene med økt behov for arbeidskraft. I tråd med utviklingen i antall studieplasser, er det ikke de store endringene i søkingen til disse fagområdene de siste årene. Teknologi, ingeniørfag og arkitektur er de eneste fagområdene med økning i søknadstallet, fra 14 032 i 2004 til 15 918 i 2007 (13,4 pst.)

Figur 1.7 **Utvikling i antall søkere**

1.2.4 Oppsummering

Det har vært en klar vekst i antall studier som tilbys de siste årene. Dette gjelder i størst grad høyskolene. I 2007 ser imidlertid tallet på nye studietilbud ut til å ha stabilisert seg.

Det er først og fremst tilbudet av bachelorgrader som har økt. Fra 2006 til 2007 økte antall bachelortilbud med 26 og antall bachelorstudenter med 250. Både universitetene og høyskolene har hatt en liten økning.

Antall tilbud på høyere grad har steget jevnt frem til 2006, men gikk ned med hele 13,9 pst. fra 2006 til 2007. Det er universitetene som står for nedgangen, og det kan skyldes at hovedfagsprogrammer er utfaset i overgangen 2006-2007. Ved høyskolene har antall mastergradstilbud vært relativt stabilt det siste året, mens ved de vitenskaplige høyskolene har antall mastergradstilbud hatt en liten nedgang på 9. Antall masterstudenter har gått ned med 2,7 pst. det siste året, og også her er nedgangen ved universitetene.

Antall årskurs har holdt seg relativt stabilt de siste årene, mens antall studenter på årskurs har gått noe ned. I tråd med Kvalitetsreformen har tilbud og studenter på "andre typer utdanninger", det vil først og fremst si toårige høyskolekandidatutdanning og profesjonsutdanninger, gått ned.

Også fagprofilen til institusjonene har endret seg. Fagområdene med størst vekst de siste årene er idrettsfag, kroppsøving og friluftsliv, mediefag, bibliotekfag og journalistfag og pedagogiske fag. Antall studieplasser på prioriterte fagområder innen medisin, odontologi, helse- og sosialfag, lærer- og lektorutdanning, matematikk og naturfag og teknologi, ingeniørfag og arkitektur har holdt seg relativt stabilt. Fagområdene med vekst i studieplasser hadde alle vekst i antall søknader fra 2004 til 2005, og det ser dermed ut til å være en sammenheng mellom studentenes etterspørsel og tilpasning av fagprofil. Noen høyskoler ser ut til å være kreative ved å opprette nye fancy tilbud for å tiltrekke seg studenter. Dette ser imidlertid ikke ut til å være hovedtendensen i sektoren.

1.3 Rekruttering, gjennomstrømming og resultater

1.3.1 Rekruttering

For å belyse rekrutteringssituasjonen i sektoren vil vi se på utviklingen i antall søknader, opptakstall, nye studenter og antall registrerte studenter de siste fire årene, samt primærseekere per studieplass for 2007.

Søknader

Tabell 1.8 viser utviklingen i antall søknader de siste fire årene. Med søknader menes antall søknadsalternativer til studieprogrammer på alle studienivåer, og både interne og eksterne søknader er inkludert. Se tabell V-1.10 i vedlegget for tabeller på institusjonsnivå.

Tabell 1.8 **Søknader**

	2004		2005		2006		2007		Endring
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	2006-2007
Stat. høyskoler	299 844	53,8	278 575	48,1	274 498	47,9	280 227	48,8	5 729
Universiteter	232 116	41,6	280 944	48,5	280 251	48,9	276 150	48,1	- 4 101
Vit. høyskoler	20 304	3,6	15 009	2,6	15 015	2,6	15 313	2,7	298
Kunsthøyskoler	5 379	1,0	5 063	0,9	3 315	0,6	2 741	0,5	- 574
Sum	557 643	100	579 591	100	573 079	100	574 431	100	1 352

Kilde: DBH

Merknad: Tall for Nesna er fra 2006

Antall søknader til høyere utdanning har økt med 3 pst. siden 2004 og 0,2 pst. siden 2006, men har gått noe ned siden 2005. Den store økningen i søkningen til universitetene fra 2004 til 2005, og nedgangen ved høyskolene og de vitenskaplige høyskolene samme år skyldes at UiS og UMB ble universiteter. Etter dette holder andelen mellom institusjonskategoriene seg relativt stabilt. Det ser imidlertid ut til at høyskolene har kapret noen av universitetenes søknader det siste året. Mens søkningen til høyskolene har økt med 2,1 pst. fra 2006 til 2007 har søkningen til universitetene sunket med 1,5 pst. Antall søknader til vitenskaplige høyskoler har hatt en liten økning. Nedgangen i søknadstallet er ikke reell ved kunsthøyskolene, da Kunsthøgskolen i Oslo (KhiO) ikke lenger er med i SO. Kunsthøyskolene har svært god søkning til sine tilbud.

I høyskolesektoren har Høgskolen i Gjøvik hatt den største positive utviklingen i antall søknader, med en økning på 35,5 pst. siden 2004 og 24,9 pst. siden 2006. Høgskolen i Bergen har også hatt en stor økning det siste året på 20,8 pst. Den største prosentvise nedgangen i søknader har funnet sted ved Høgskolen i Molde, der søknadstallet har gått ned med 17,3 pst. det siste året. Deretter følger Høgskolen i Finnmark med en nedgangsprosent på 14,3. Generelt viser tallene at det er ganske store svingninger i søknadstallet i høyskolesektoren.

Nedgangen i universitetssektoren fra 2006 til 2007 skyldes først og fremst en nedgang ved Universitetet i Oslo. Ellers er det ingen dramatiske endringer blant universitetene det siste året. Blant de vitenskaplige høyskolene har Norges musikkhøgskole (NMH) hatt den største økningen i antall søknader (17,1 pst.) mens Norges Idrettshøgskole har hatt den største nedgangen (-21,1 pst.)

Primærseekere per studieplass

Tabell 1.9 viser antall primærseekere per studieplass for 2007. Primærseekere er personer som på grunnlag av fullført videregående opplæring søker på høyere utdanning via Samordna opptak (NOM-opptaket). Tallet viser disse søkerne førsteprioritet. Antall studieplasser er studieplasser innmeldt til Samordna opptak. Se vedlegg V-1.8 for tall på institusjonsnivå.

Tabell 1.9 Antall primærseekere per studieplass

	2007	
	Antall	Andel
Stat. høyskoler	1,7	17,5
Universiteter	2,2	22,3
Vit. høyskoler	5,9	60,2
Sum	9,8	100

Kilde: DBH

Tabellen viser at det er vanskeligst å komme inn på de vitenskaplige høyskolene, der gjennomsnittlig primærseekere per studieplass er 5,9. Det er langt over snittet for statlige høyskoler og universiteter.

Det er en helt klar tendens til at høyskolene i de største byene har lettest for å tiltrekke seg seekere, mens høyskolene i mindre sentrale strøk har størst problemer med rekrutteringen. Blant høyskolene har Høgskolen i Oslo flest primærseekere per studieplass (3,3) etterfulgt av Høgskolen i Sør-Trøndelag (2,6) og Høgskolen i Bergen (2,5). Høgskolen i Finnmark, Høgskolen i Narvik, Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen Stord/Haugesund og Samisk høgskole har alle under en primærseeker per studieplass.

Variasjonene i primærseekere per studieplass er mindre for universitetene. Universitetet i Stavanger har den høyeste seekningen (2,2), mens Universitetet i Tromsø den laveste (1,2). De vitenskaplige høyskolene har alle stor seekning, men også her er det variasjoner. Arkitektur og designhøgskolen i Oslo har hele 10,5 primærseekere per studieplass, Norges veterinærhøgskole har 9,8, mens Norges idrettshøgskole har 4,5.

Opptakstall

Tabell 1.10 viser utviklingen i opptakstallet de siste fire årene, dvs. personer som har seekt og fått bekreftet opptak på studieprogrammer på alle studienivåer. Se tabell V-1.11 i vedlegget for oversikt på institusjonsnivå.

Tabell 1.10 Opptakstall

	2004		2005		2006		2007		Endring
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	2006-2007
Stat. høyskoler	49 349,4	55,8	45 274,5	52,6	44 372,5	52,6	45 013,1	54	640,6
Universiteter	36 227,7	41,0	38 570,5	44,8	37 742,6	44,7	36 180,5	43,4	- 1 562,1
Vit. høyskoler	2 523,5	2,9	1 865,8	2,2	1 937,8	2,3	1 903,8	2,3	- 34
Kunsthøyskoler	307	0,3	315	0,4	335	0,4	315	0,4	- 20
Sum	88 407,6	100	86 025,7	100	84 387,9	100,0	83 412,4	100	- 975,5

Kilde: DBH

Sett under et har det vært en liten nedgang på 1,2 pst. i antall opptatte studenter fra 2006 til 2007 og en nedgang på ca. 5,7 pst. siden 2004. I vedlegget ser vi at nedgangen har funnet sted på lavere grad og høyskolekandidatutdanning, mens opptaket til mastergradsutdanning har økt. Opptakstallet inneholder alt opptak, også når studenter bytter studieprogram internt. En mulig årsak til nedgangen kan derfor være mindre intern mobilitet. 1.10 viser antall nye studenter, og dette kan gi et bedre bilde av rekrutteringssituasjonen. Se tabell V-1.9 i vedlegget for oversikt på institusjonsnivå.

Nye studenter

Tabell 1.11 Nye studenter

	2004		2005		2006		2007		Endring
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	2006-2007
Stat. høyskoler	31 698,2	56,7	29 784,6	53,0	30 023,4	54,6	31 779,4	56,6	1 756
Universiteter	21 578,7	38,6	24 656	43,9	23 208,1	42,2	22 622,1	40,1	- 586
Vit. høyskoler	2 392,7	4,3	1 515,3	2,7	1 522,8	2,8	1 570,8	2,8	48
Kunsthøyskoler	257	0,5	254	0,5	248	0,5	248	0,4	-
Sum	55 926,5	100	56 209,8	100	55 002,2	100	56 220,3	100	1 218,1

Kilde: DBH

I tabell 1.11 ser vi at antall nye studenter i høyere utdanning har vært relativt stabilt de siste årene. Det har bare vært en liten økning på 0,5 pst. siden 2004 og 2,2 pst. siden 2006. I tabell 1.8 så vi at søkingen til høyskolene hadde gått ned siden 2004 fordi Høgskolen i Stavanger ble universitet. Det er interessant å merke seg at høyskolene ikke ser ut til å ha tatt opp færre nye studenter av den grunn. Det er svært små forskjeller i antall nye studenter ved høyskolene i 2004 og 2007.

En stor del av veksten i høyskolesektoren skyldes en kraftig økning i nye studenter ved Høgskolen i Bodø – fra 1 073 i 2006 til 2 147 i 2007, dvs. en økning på 100 pst. Dette til tross for at søknadstallet til høyskolen var relativt stabilt. I tråd med søknadstallet har Høgskolen i Gjøvik hatt en stor økning i nye studenter de siste årene. Størst nedgang det siste året har det vært ved Høgskolen i Tromsø (26,4 pst.) og Høgskolen i Narvik (25 pst.).

Blant universitetene har Universitetet i Stavanger den største økningen i nye studenter fra 2006 til 2007, på 9,6 pst., mens UiO har den største nedgangen på 5,6 pst. Til tross for nedgangen i søknadstallet, har Norges idrettshøgskole den største økningen i nye studenter på 25,8 pst. Arkitekt og designhøgskolen i Oslo har en kraftig nedgang i opptaket på 53,3 pst.

Antall registrerte studenter

Tabell 1.12 viser utviklingen i antall registrerte studenter i sektoren. Se tabell V-1.13 i vedlegget for oversikt på institusjonsnivå.

Tabell 1.12 Registrerte studenter

	2004		2005		2006		2007		Endring
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	2006-2007
Stat. høyskoler	89 706,2	52,9	83 417,8	48,9	83 002,6	49,0	82 925,7	50,0	- 76,9
Universiteter	71 625,2	42,2	81 656,1	47,8	80 597,2	47,6	76 937,6	46,4	- 3 659,5
Vit. høyskoler	7 399,5	4,4	4 771,8	2,8	4 853,5	2,9	5 037,3	3,0	183,8
Kunsthøyskoler	842	0,5	852	0,5	824	0,5	796	0,5	- 28
Sum	169 572,8	100	170 697,6	100	169 277,2	100	165 696,6	100	- 3 580,7

Kilde: DBH

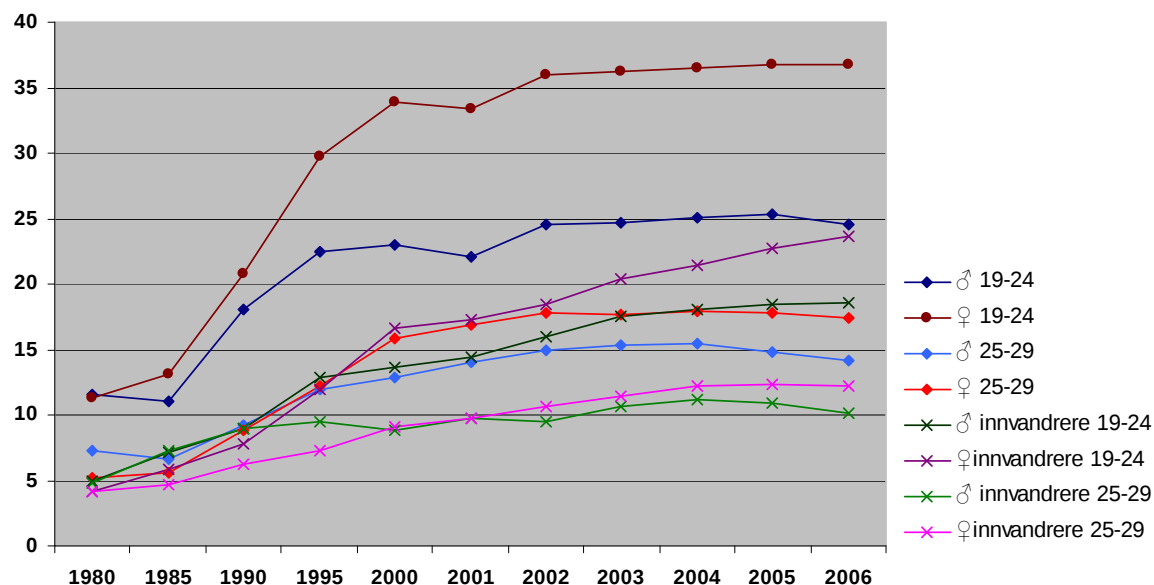
I tråd med funnene over, har antall registrerte studenter i sektoren også gått ned med 2,1 pst. det siste året. Nedgangen er særlig stor ved universitetene, der antall registrerte studenter har sunket med 4,5 pst. Her er det ikke like store institusjonsspesifikke variasjoner som ved antall søknader og nye studenter. Blant alle institusjonene har Høgskolen i Tromsø den største nedgangen det siste året på -14,6 pst., mens Arkitektur og designhøgskolen i Oslo har den største økningen på 11,8 pst.

Ulike aldersgrupper i høyere utdanning

Andelen 19-24 åringer som tar høyere utdanning holder seg stabil. I 2006 deltok tre av ti av alle 19-24 åringer i høyere utdanning. Andelen i høyere utdanning i denne aldersgruppen har holdt seg stabil på 30 prosent siden 2002 og har i løpet av de siste ti årene økt med 3 prosentpoeng. 37 pst. av kvinnene deltar i høyere utdanning, mens andelen menn er 25 pst. Kvinner har vært i flertall i høyere utdanning i disse årskullene så langt tilbake som i 1981. Andelen innvandrere i nevnte årskull viser at to av ti deltar i høyere utdanning. Deltakelsen har økt med nær 8 prosentpoeng de siste ti årene.

Figur 1.8 viser at i 2006 var 16 pst. av alle 25-29-åringer i høyere utdanning. I løpet av de siste ti årene har andelen økt med 3 prosentpoeng. Kvinnelige studenter er også her i flertall og har vært det de siste tolv årene. Om lag en av ti innvandrere i disse årskullene deltar i høyere utdanning, og også her har deltakelsen økt med 3 prosentpoeng de siste ti årene. Se tabelle V-1.25 i vedlegg for mer detaljer.

Figur 1.8 Aldersgrupper i høyere utdanning; alle og innvandrere

Kilde: SSB

Merknad: Innvandrere er definert som førstegangsinnvandrere og personer som er født i Norge med to utenlandske foreldre

Andel av innvandrere i høyere utdanning

I en rapport fra NIFU STEP påpekes det at det har vært en stor økning av ungdom med innvandrerbakgrunn som deltar i høyere utdanning (Støren, Helland og Grøgaard 2007). Det er langt færre som er i høyere utdanning av ungdom som er førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn, enn blant etterkommere med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom med majoritetsbakgrunn (Støren, Helland og Grøgaard 2007). At førstegenerasjonsinnvandrere henger etter, kan delvis skyldes at noen befinner seg i grunnskole eller i videregående skole dersom de har manglende skolegang fra hjemlandet. I eldre studentkull er førstegenerasjonsinnvandrere relativt sett bedre representert enn blant de yngre studentene (Henriksen 2006). Se tabell V-1.26 i vedlegg for mer detaljer.

Ferske tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) viser at det per 1. oktober 2006 i alt var 7 pst. studenter med innvandrerbakgrunn¹ ved våre høyere utdanningsinstitusjoner. Andelen studenter med innvandrerbakgrunn var på 8 pst. ved universitetene, 4 pst. ved de vitenskapelige høyskolene og 6 pst. ved de statlige høyskolene. Universitetet i Oslo og Universitetet for miljø og biovitenskap skiller seg ut med den høyeste andelen blant universitetene – begge 12 pst. Høyskolene i Narvik og Oslo skiller seg ut med de høyeste andelen av studenter med innvandrerbakgrunn av samtlige høyere utdanningsinstitusjoner med hhv. 17 og 14 pst. (se vedleggstabellene V-1.27 og V-1.28).

¹ Innvandrerbefolkning omfatter her førstegenerasjonsinnvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

1.3.2 Gjennomstrømning

Gjennomføringsgrad i forhold til avtalt studieplan

Tabell 1.13 viser gjennomføringsgrad i forhold til avtalt studieplan for 2007. Dette er en god gjennomstrømningsindikator i den grad utdanningsplaner er implementert og følges opp ved institusjonene. Dette gjøres i stadig større grad, og kvaliteten på dataene blir derfor bedre. Se tabell V-1.21 i vedlegget for fordeling på institusjonene.

Tabell 1.13 Gjennomføringsgrad i forhold til avtalt studieplan 2006 og 2007

	Gjennomføringsgrad studiepoeng 2006			Gjennomføringsgrad studiepoeng 2007		
	Planlagt	Gjennomført	Snitt	Planlagt	Gjennomført	Snitt
Stat. høyskoler	3 571 063	3 067 057	85,9	3 767 126	3 173 995	84,3
Universiteter	3 219 689	2 488 808	77,3	3 103 977	2 508 457	80,8
Vit. høyskoler	201 738	163 640	81,1	237 174,8	200 666	84,6
Kunsthøyskoler	37 106	36 215	97,6	44 270	41 648	94,1
Sum	7 029 556	5 755 720	81,9	7 152 547,8	5 924 766	82,8

Kilde: DBH

Merknad: Fra og med 2005 fikk hhv. Høgskolen i Stavanger og Norges landbrukshøgskole universitetsstatus under navnene Universitetet i Stavanger (UiS) og Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB).

For sektoren som helhet har gjennomføringsgraden i forhold til avtalt studieplan hatt en svak økning fra 2006 til 2007. Gjennomsnittet for sektoren var 81,9 i 2006 mot 82,8 i 2007. Endringene kan være en følge av økt gjennomstrømning, men også bedre datakvalitet. For universitetene har gjennomføringsgraden gått opp med 3,5 prosentpoeng. Blant universitetene har Universitetet i Tromsø den største gjennomføringsprosenten på 85,9 pst., mens Universitetet i Oslo har den laveste gjennomføringsprosent blant universitetene på 76,9 pst. For Universitetet i Oslo er imidlertid dette en økning på 4,1 prosentpoeng i forhold til i 2006.

De vitenskapelige høyskolene har hatt en økning i gjennomføringsgraden på 3,5 prosentpoeng siden 2006. Norges idrettshøgskole har så og si stått for økningen alene, her har gjennomføringsprosenten økt fra 65,4 til 93,3. Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo har det laveste gjennomføringsprosenten av de vitenskapelige høyskolene på 78,5, noe som er en markant nedgang fra året før.

Ved de statlige høyskolene har gjennomføringen sunket med 1,6 prosentpoeng. Høgskolen i Tromsø står oppført med en gjennomføringsprosent på 90,3, mens Høgskolen i Harstad kun har en gjennomføringsprosent på 70,3 i følge tallene fra DBH.

Også ved kunsthøyskolene har gjennomføringen gått ned noe fra i fjor, da prosenten var 97,6. Gjennomføringsprosenten er imidlertid fremdeles meget høy ved begge kunsthøyskolene.

Utvikling i studiepoeng per student

Gjennomstrømning kan også belyses ved å se på utviklingen i avlagte studiepoeng per student. Full progresjon tilsier at en student avlegger 60 studiepoeng i løpet av et studieår. I tabellen nedenfor ser vi at antall studiepoeng per student har vært relativt stabilt de siste årene, men at det har vært en svak positiv utvikling for institusjonene sett over ett. Se tabell V-1.16 i vedlegget for fordeling på de enkelte institusjonene.

Tabell 1.14 **Utvikling i studiepoeng per student**

	2004	2005	2006	2007	Endring 2006 2007
Stat. høyskoler	45,2	44,9	45,0	44,4	- 0,7
Universiteter	37,0	39,2	39,5	41,2	1,7
Vit. høyskoler	46,1	47,5	46,2	47,9	1,8
Kunsthøyskoler	66,0	56,9	55,4	58,3	2,8
Sum	41,9	42,3	42,5	43,1	0,6

Kilde: DBH

Merknad: Fra og med 2005 fikk hhv. Høgskolen i Stavanger og Norges Landbrukshøgskole universitetsstatus under navnene Universitetet i Stavanger og Universitetet for Miljø- og biovitenskap.

Universitetene har hatt den sterkeste veksten i studiepoeng per student siden årene før reformen, da det var nede i 33 og 34 studiepoeng. De vitenskapelige høyskolene har hatt gjennomgående høy gjennomstrømning sammenliknet med de andre institusjonskategoriene, og har hatt en økning på 1,7 studiepoeng per student fra 2006 til 2007. Universitetene har også hatt en økning fra 2006 til 2007, mens de statlige høyskolene har hatt en svak reduksjon i perioden. Kunsthøyskolene ligger høyest av institusjonskategoriene når det gjelder gjennomstrømning målt som 60 studiepoeng per student.

Høgskolen i Sør-Trøndelag har den høyeste studiepoengsproduksjonen per student av høyskolene, med 50,6 studiepoeng per student. Høgskolen i Narvik har den største økningen i studiepoeng per student fra 2006 til 2007, fra 39,6 til 45,5 studiepoeng per student.

Blant universitetene har Universitetet for miljø- og biovitenskap hatt sterkest vekst i studiepoeng per student, fra 41,9 til 44,3 studiepoeng per student. UMB har den høyeste studiepoengsproduksjonen per student blant universitetene. Blant de vitenskapelige høyskolene har Arkitektur- og designhøgskolen høyest studiepoengsproduksjon, med 50,8 studiepoeng per student. Dette er imidlertid en nedgang fra 2006 med 4,1 studiepoeng. Sterkest vekst blant de vitenskapelige høyskolene har Norges idrettshøgskole, med en økning fra 42,9 i 2006 til 58,8 i 2007.

Gjennomstrømning ved universitetene

Felles Studentsystem (FS) har utarbeidet analyser som viser gjennomføring på normert tid når det gjelder bachelor- og mastergradsstudenter. Det er kun utarbeidet analyser for universitetene, da mange av høyskolene har andre rapporteringssystemer enn FS. Universitet i Agder var ikke med da de var høyskole i perioden disse tallene er fra.

Bachelor- og masterprogrammene har krav om utdanningsplan. Kravet betyr at studentene på programmene forventes å avgi individuelle planer for hvilke emner de vil ta innenfor programmet, og når de planlegger å ta disse. De aller fleste studenter på slike programmer, men ikke absolutt alle, har avlevert / oppdatert utdanningsplaner i FS. I analysen er imidlertid alle studenter tatt med, uansett om de individuelt har levert en utdanningsplan (delvis eller komplett) eller ikke. Tidsaksen med startsemesteret og de 5 påfølgende semestrene som normert tid for bachelorstudiet (3 påfølgende for master) er ren standard kalendertid, analysen tar altså ikke hensyn til evt. individuelt normert tid pga fravær ol. Studenter som følger individuelle planer om å fullføre på et senere kalendertidspunkt, pga semestre med fravær eller pga redusert studieinnsats e.l., kommer derfor ut i statistikken som fullføringer etter normert tid, eller som ennå ikke fullført.

Lavere grad

Datakvaliteten på tall for gjennomføring på lavere grad er variabel og til dels ufullstendig. Dette skyldes blant annet at de fleste studentene går rett over på masterstudier og dermed ikke etterspør noe selvstendig vitnemål på lavere grad. Videre må en ta i betraktning at en del av studentene ikke har som mål å ta en hel grad, men kun ett eller to enkeltfag.

Dagens tall for gjennomføring på normert tid på lavere grad ligger rundt 20 pst. Hvis en legger på et år etter normert tid har andelen som fullførte økt til 30 pst. Den lave andelen indikerer det som er nevnt over, at datakvaliteten er for dårlig. Institusjonene oppfordres derfor til å rapportere bedre på dette feltet.

Høyere grad

Ved høyere grads studier er datakvaliteten bedre. Tabell 1.15 viser at gjennomføring på normert tid har økt i perioden 2003-2007. Av de som startet på en master høsten 2003 fullførte 25,9 pst. på normert tid, mens av de som startet høsten 2005 fullførte 30,5 pst. på normert tid. Ser vi på tallene for de som har fullført på normert tid + 1 år er fullføringen mye høyere, over 68,5 pst. på 2003-2005 kullet, og marginalt lavere for kullet året etter.

Tabell 1.15 Gjennomføring på høyere grad

Start- og sluttidspunkt	Andel på normert tid (%)	Andel på normert tid + 1 år (%)
H 2003 – V 2005	25,9	68,5
H 2004 – V 2006	29,4	66,4
H 2005 – V 2007	30,5	

Kilde: Felles Studentsystem

Tabell 1.16 viser gjennomføring på normert tid for høyere grad ved universitetene. Tabellen viser at alle har hatt en forbedring i gjennomføringen på normert tid i perioden. Størst forbedring har funnet sted ved UiB og UiT som har hatt en økning i gjennomstrømning på hhv. 68 og 41,5 pst.

Tabell 1.16 Gjennomføring på normert tid for høyere grad ved universitetene.

	2003-2005	2004-2006	2005-2007
UiB	18,0	21,9	30,4
UiO	21,7	26,0	24,4
UiS	37,5	44,3	38,2
UiT	28,7	31,4	40,6
UMB	25,8	20,4	27,6
NTNU	31,0	36,6	34,1

Kilde: Felles Studentsystem

Ser vi på tall for gjennomføring på normert tid + 1 år på høyere grad ved universitetene ser vi at alle har hatt en nedgang, og at reduksjonen er størst ved UMB og minst ved Universitetet i Stavanger. Noe av dette kan skyldes at rapporteringen for 2007 er foreløpig og at det kan komme noen endringer i etterkant.

Tabell 1.17 Gjennomføring på normert + 1 år på høyere grad ved universitetene

	2003-2006	2004-2007
UiB	65,9	59,1
UiO	61,5	51,9
UiS	58,3	57,2
UiT	66,3	65,7
UMB	90,2	75,0
NTNU	71,7	66,4

Kilde: Felles Studentsystem

1.3.3 Resultater

Ferdige kandidater

Tabell 1.18 viser totalt antall uteksaminerte kandidater fra universiteter, statlige høyskoler og vitenskapelige høyskoler fordelt på studieprogram. Det har vært en viss økning i tallet på uteksaminerte kandidater i perioden 2004 – 2007. Økningen har vært på i knappe 8 pst. Fra 2006 til 2007 var økningen på 2 pst. Dette er i tråd med at produktiviteten, målt som studiepoeng per student, har økt i samme periode. Det er imidlertid store variasjoner mellom de ulike utdanningsprogrammene. Variasjon i antall kandidater uteksaminert fra år til år skyldes variasjon i tallet på registrerte studenter, variasjon i gjennomstrømning og for enkelte studieprogrammer skyldes variasjonen at det ikke tas opp studenter hvert år. Dette er tilfellet for ortopediingeniørutdanningen.

Utdanninger med en reduksjon på 10 pst. eller større fra 2006 til 2007 i antall uteksaminerte kandidater er følgende (i stigende rekkefølge): audiografutdanning, allmennlærer, ingeniørutdanning (bachelornivå), integrerte 4- og 5-årige masterprogram i lærerutdanning, scenekunstutdanning, yrkesfaglærerutdanning, utøvende musikkutdanning, maritim utdanning, tannpleier, siviløkonomutdanning og tannteknikerutdanning.

Tabell 1.18 Ferdig uteksaminerte kandidater

Studieprogram	2004	2005	2006	2007	Endring 2006-07 i prosent
Allmennlærerutdanning	1 932	2 008	2 066	1 809	-12
Annet	1 857	1 091	921	1 175	28
Arkitektur	87	144	158	178	13
Audiografutdanning	1	36	37	33	-11
Barnevernpedagogutdanning	632	593	608	591	-3
Bibliotekarutdanning	100	104	116	116	0
Bioingeniørutdanning	178	198	222	209	-6
Designutdanning	107	88	90	122	36
Dyrepleie	-	12	10	11	10
Døvetolkutdanning	18	28	20	11	-45
Ergoterapeututdanning	237	255	219	208	-5
Ernæring	38	70	62	81	31
Faglærerutdanning	240	277	235	243	3
Farmasi	74	82	83	86	4
Fiskerifag	102	109	160	116	-28
Fysioterapeututdanning	282	255	262	271	3
Førskolelærerutdanning	1 289	1 331	1 272	1 434	13
Helsefag	309	268	451	472	5
Historisk-filosofiske fag	1 383	1 864	2 254	2 754	22
Idrettsutdanning	61	163	341	235	-31
Industridesign	10	22	30	21	-30
Ingeniørutdanning	1 912	1 918	1 821	1 570	-14
Integrerte 4. og 5-årige masterprog.i lærerutd.	2	11	29	25	-14
Journalist-/fotoutdanning	257	234	220	207	-6
Juridiske fag	616	709	842	995	18
Kunstfagutdanning	40	18	25	23	-8
Landbruksutdanning	445	4	-	-	
Maritim utdanning	101	78	105	83	-21
Matematisk-naturvitenskapelige fag	1600	1877	1986	1972	-1
Medisin	459	481	500	507	1
Odontologi	104	88	107	109	2
Ortopediingeniørutdanning	11	-	-	10	
Pedagogiske fag	286	430	598	733	23
Praktisk-pedagogisk utdanning	1 830	1 835	1 874	1 808	-4
Psykologi	240	292	348	415	19
Radiografutdanning	183	182	172	186	8
Reseptarutdanning	66	71	57	77	35
Samfunnsvitenskap	3 259	3 422	4 269	4 435	4
Scenekunst	33	83	102	88	-14
Siviløkonomutdanning	667	528	493	255	-48
Sosionomutdanning	718	799	794	819	3
Studieprogram videregående nivå	-	-	-	7	
Sykepleierutdanning	3 578	3 463	3 580	3 589	0
Tannpleier	20	15	60	47	-22
Tannteknikerutdanning	-	22	19	1	-95
Teknologimaster / sivilingeniørutdanning	1 560	1 580	1 522	1 582	4
Teologi	179	189	238	251	5
Utvikling og miljø	-	210	185	210	14
Utøvende musikkutdanning	180	169	246	200	-19
Vernepleierutdanning	731	834	785	825	5
Veterinærutdanning	69	45	52	59	13
Visuell kunst	156	152	145	149	3
Yrkesfaglærerutdanning	106	101	95	81	-15
Økonomisk-administrativ utdanning	3 985	3 509	3 651	3 725	2
Sum	32 330	32 347	34 537	35 219	2

Kilde: DBH

Følgende utdanninger har hatt en økning på 10 pst. eller mer i antall uteksaminerte kandidater fra 2006 til 2007 (i stigende rekkefølge): Dyrepleie, veterinærutdanning, førskolelærerutdanning, arkitektur, utvikling og miljø, juridiske fag, psykologi, historisk-filosofiske fag, pedagogiske fag ernæringsfagreseptarutdanning og designutdanning.

Læringsutbytte

Hva slags kunnskaper og ferdigheter bidrar universiteter og høyskoler til å utvikle hos studentene, og hvordan står disse kunnskapene i forhold til de kompetansekravene som stilles i arbeidslivet? Dette er på mange måter det mest sentrale spørsmål i høyere utdanning og det får stadig mer oppmerksomhet. Like fullt er læringsutbytte vanskelig å måle. NIFU STEP (Aamodt, Prøitz, Hovdhaugen og Stensaker 2007) har nylig utgitt en rapport som gjennomgår og drøfter ulike indikatorer som brukes til å måle læringsutbytte. Blant indikatorene som drøftes er karakterer, strykprosent, studiepoengsproduksjon, gjennomføring på normert tid, studenters tidsbrukt og andel studenter som fortsetter fra et år til et annet. Vi vil her se på hvordan institusjonene gjør det på noen disse indikatorene, samtidig som svakheter med målene drøftes.

Karakterutvikling

En indikator som gjerne brukes for å måle hva studentene har lært i studiet, er karakterfordeling. Gode karakterer blant studentene har ikke bare blitt betraktet som et mål på den faglige dyktigheten til den enkelte student, men også som et mål på kvalitet i det aktuelle studiet. Dette målet ble blant annet brukt i evalueringen av Kvalitetsreformen (Aamodt, Hovedhaugen og Opheim 2006:97).

Tabell 1.19 viser karakterfordelingen for sektoren for årene 2005, 2006 og 2007. På sektornivå har det ikke vært store endringer i fordelingen av karakterer de siste tre årene.

Tabell 1.19 **Karakterfordeling**

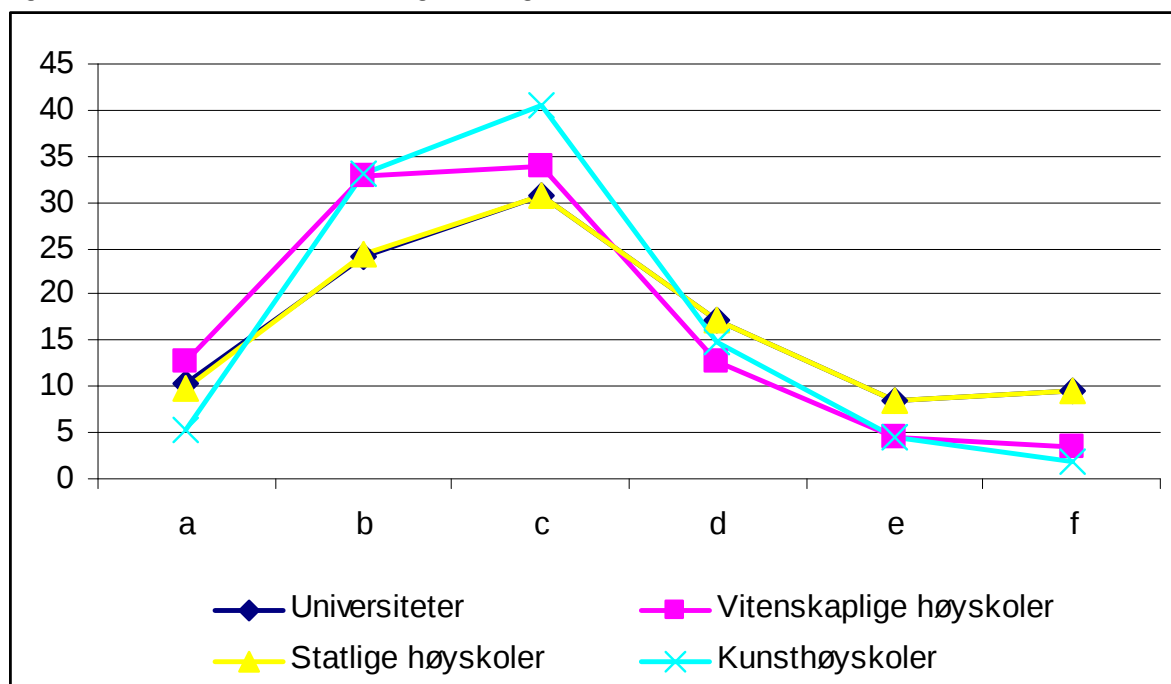
	A			B			C			D			E		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Statlige høyskoler	9,9	9,9	10,1	25,6	25,0	25,1	29,3	29,9	30,8	16,6	16,9	16,9	8,6	8,4	8,1
Universiteter	12,2	11,9	11,8	25,9	26,0	26,0	28,0	29,3	31,2	16,0	15,6	15,2	8,7	8,3	7,5
Vitensk. høysk.	13,3	12,2	13,7	34,8	35,4	34,3	31,2	31,9	32,3	12,9	12,5	12,3	4,9	4,7	4,1
Kunsthøyskoler	8,2	9,4	6,1	26,3	35,7	32,1	38,8	31,6	39,4	11,6	12,7	15,9	5,2	5,3	4,5

Kilde: DBH

Studenter ved de vitenskaplige høyskolene oppnår de best karakterene. Ved disse institusjonene oppnådde 48 pst. av studentene karakteren A eller B i 2007. Ved universitetene var tilsvarende tall 37,8 pst, og ved høyskolene 35,2 pst. Andelen som får C er rundt 30 pst. i alle institusjonskategoriene. 16,4 pst. av studentene ved de vitenskaplige høyskolene fikk en av de laveste karakterene i 2007, mot 22,7 ved universitetene og 25 pst. av høyskolene. Karaktergivningen ved universitetene og de statlige høyskolene følger jevnt over samme mønster. Her er karakterene jevnere fordelt enn ved de vitenskaplige høyskolene og kunsthøyskolene og hele karakterskalaen brukes. Ved kunsthøyskolene er det en del variasjoner fra år til år, noe som kan forklares med at det bare er to institusjoner i denne kategorien.

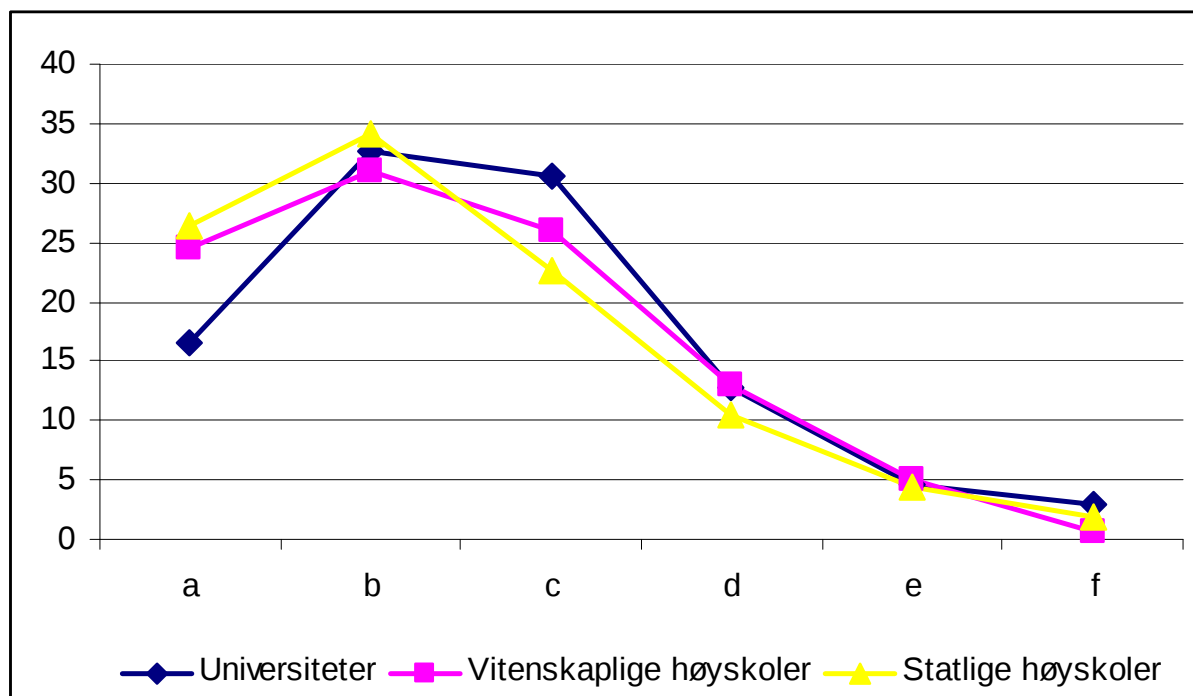
Figur 1.9 viser karakterfordelingen for institusjonskategoriene for lavere grad i 2007, og figur 1.10 viser karakterfordelingen for høyere grad.

Figur 1.9 Karakterfordeling lavere grad 2007

Kilde: DBH

Figur 1.10 Karakterfordeling høyere grad 2007

Kilde: DBH

Figurene over viser at det gis langt flere gode karakterer i høyere grad enn lavere grad i alle institusjonskategorier. I lavere grad er det en klar tendens til at studentene ved de

vitenskaplige høyskolene oppnår bedre karakterer enn studentene ved høyskolene og universitetene. Det er så å si ingen forskjeller i karaktergivningen ved universiteter og høyskoler. Dette endrer seg for høyere grad, der studentene ved høyskolene oppnår best karakterer. For høyere grad var andelen med karakteren A og B i 2007 49,2 pst. ved universitetene, 55,4 pst. ved de vitenskaplige høyskolene og 60,5 pst. ved de statlige høyskolene. Andelen med C var 30,5 pst. ved universitetene, 25,9 pst. ved de vitenskaplige høyskolene og 22,7 pst. ved høyskolene.

Hva skyldes forskjellen i karakterer mellom institusjonene? Kan dette gi en indikasjon på ulikt læringsutbytte?

Læringsutbytte blir ofte definert som "value added", dvs. det institusjonen tilfører studenten sammenliknet med det den hadde med seg da en begynte studiet. Tabell V-1.19 i vedlegget viser gjennomsnittlig inntakskvalitet for opptatte studenter på institusjonsnivå. Gjennomsnittlig karakterpoeng ved de vitenskaplige høyskolene i 2007 var 45,9, mot 35 ved høyskolene og 35,9 ved universitetene. I lys av dette er det ikke så underlig at det gis flest gode karakterer ved vitenskaplige høyskoler. Sammenlikning på institusjonsnivå viser imidlertid ingen klar sammenheng mellom god inntakskvalitet på studentene og andel gode karakterer som gis ved institusjonen. Og som vi har sett, oppnår studentene ved høyskolene de beste karakterene på mastergradsnivå, til tross for at disse studentene har de dårligste karakterene fra videregående.

En mulig tolkning kunne være at studentene som får gode karakterer i studiene til tross for lave karakterer i videregående, har hatt et høyt læringsutbytte. En slik tolkning blir imidlertid problematisk på institusjonsnivå. Aamodt et al. (2007) understreker at sensuren studenten får er basert på lærestedets/studiets faglige krav og standarder. Karakterer måler et individs prestasjon sammenliknet med andre studenter som tar samme eksamen på samme tidspunkt. Evalueringen av Kvalitetsreformen viste at det er klare forskjeller i karakterfordeling mellom ulike institusjoner og fagområder. Selv om karakterer kanskje kan si noe om et individs læringsutbytte, er det derfor ikke noe godt mål på kvaliteten på faget. En glidning i karakterene over tid medfører dessuten at det er vanskelig å måle endring i læringsutbytte for alle studenter med utgangspunkt i karakterskalaen. Karakterer er følgelig ikke noe godt mål på læringsutbytte.

Det har vært uttrykt ønske om mer samordning og klarere retningslinjer for bruken av bokstavkarakterskalaen. Departementet i samarbeid med sektoren sendte ut et brev med retningslinjer for bruk av systemet i mai 2004. Samtidig ble det i regi av Universitets- og høyskolerådet (UHR) etablert nasjonale referansepanel for de ulike fagene, som blant annet skal sikre at kravene til en bestått prestasjon er de samme ved alle læresteder og samordne bruk av beste karakter (A) og forventet gjennomsnittskarakter (C). I St.meld. nr. 7 (2007–2008) Statusrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning slås det fast at institusjonene må fortsette arbeidet med nasjonal koordinering av nytt karaktersystem og utvikle en felles forståelse for hvordan den nye karakterskalaen skal brukes på tvers av fag og institusjoner og på forskjellige fagnivåer.

Strykprosent

En annen indikator som har blitt brukt som mål på læringsutbytte, er strykprosent. Tabell 1.20 viser utviklingen i strykprosenten fra 2004 til 2007. Se tabell V-1.17 i vedlegget for fordeling på institusjonene.

Tabell 1.20 Strykprosent

	2004	2005	2006	2007	Endring 2006 2007
Stat. høyskoler	8,1	8,4	8,6	8,3	- 0,3
Universiteter	8,7	8,5	8,4	8,0	- 0,5
Vit. høyskoler	4,8	4,3	4,9	3,7	- 1,2
Kunsthøyskoler	1,6	1,6	0,7	0,6	- 0,1
Sum	8,1	8,2	8,3	7,9	- 0,4

Strykprosenten for hele sektoren har sunket fra 8,3 i 2006 til 7,9 i 2007.

Høgskolen i Narvik har det høyeste strykprosenten av høyskolene på 13,9 pst. Høgskolen i Nord-Trøndelag har den laveste strykprosenten blant høyskolene på 5,5 pst. Høgskolen i Finnmark har hatt den største nedgangen i strykprosent det siste året, fra 11,3 til 8,8.

I år som i fjor er det NTNU som har den høyeste strykprosenten blant universitetene (10 pst.), mens UiB den laveste (5,4 pst.) Strykprosenten ved de vitenskaplige høyskolene er betydelig lavere enn ved universitetene og høyskolene. Her er imidlertid variasjonen større mellom institusjonene. Det er særlig NHH og NMH som trekker ned, med en strykprosent på bare 2,1 og 2,6 pst., mens NVH har en strykprosent på 7,5 pst. Ved begge kunsthøyskolene er strykprosenten svært lav.

Hvordan kan nedgangen i strykprosenten tolkes? Kan det være en indikasjon på at læringsutbytte har økt? Aamodt et al. (2007) understreker at nedgangen i strykprosenten kan tolkes både positivt og negativt. Det kan bety høyere kvalitet – at færre studenter styrker og at vi på grunnlag av det antar at de også har oppnådd mer læringsutbytte. Men det kan også tyde på lavere kvalitet – at man slipper igjennom studenter som egentlig ikke har fått noe særlig læringsutbytte. Samtidig pekes det på at ingen institusjoner på sikt tjener på å ha mange studenter som er på det laveste karakternivået. Grunnen til dette er at et lavt karakternivå vil kunne skade lærestedets renommé på sikt, og ingen institusjoner ønsker å være assosiert med det å utdanne kandidater med lavt karakternivå. En sammenlikning på institusjonsnivå viser at det ikke er en sammenheng mellom stor andel lave karakterer og høy strykprosent. Heller ikke for strykprosenten ser det ut til å være en sammenheng mellom inntakskvalitet.

Andre mulige mål på læringsutbytte

Læringsutbytte har ved flere anledninger vært koblet opp mot progresjon i studiene. I rapporten fra NIFU STEP diskuteres det om økningen i studiepoengsproduksjon de siste årene kan tas til inntekt for at studentenes læringsutbytte har økt. Det pekes på at studiepoengsproduksjonen vil kunne bli påvirket av blant annet emnene og eksamensformen, og at det derfor er usikkert om det kan indikere at studiene faktisk har blitt bedre. Et annen mål på progresjon er andel som er ferdig på normert tid. Dette er imidlertid snarere et mål på effektivitet.

Studenters tidsbruk er en innsatsfaktor mer enn et mål på utbytte. Det kan likevel være interessant i denne sammenhengen, siden en kan forvente samsvar mellom hvor mye tid eller innsats studenten legger i studiet og hvor mye studenten lærer. Denne sammenhengen er imidlertid mindre klar enn man ville anta. Undersøkelser viser at det kan være store variasjoner i tidsbruk mellom studenter innen samme fag som har oppnådd samme karakter.

Et siste mål som drøftes i rapporten, er andel som fortsetter i utdanning fra et år til et annet. Dette målet brukes i land som USA, Australia og Storbritannia som en indikator på utdanningskvalitet. Tanken bak målet er at institusjoner som holder på en større andel av studentene sine har høyere kvalitet eller presterer bedre enn andre institusjoner. Imidlertid viser forskning at dette i stor grad er avhengig av hvilken type institusjon det er og hvilke typer studier institusjonen tilbyr.

Fremtidige mål på læringsutbytte

I internasjonal sammenheng blir det også stadig større oppmerksomhet rundt læringsutbytte og hvordan dette skal måles. OECD har tatt konsekvensen av dette og er nå i gang med et prosjekt kalt "Assessing Higher Education Learning Outcomes", også referert til som PISA for høyere utdanning. Målet med prosjektet er å a) å sammenligne læringsutbytte på tvers av institusjoner; b) å gi studentene og vitenskapelige ansatte et bredt grunnlag for å velge; c) å informere dem som driver med nasjonal politikkutforming; d) å være et redskap for de høyere utdanningsinstitusjonenes strategiske arbeid. Planen er å utvikle en tverrnasjonal undersøkelse som måler to hovedformer av kompetanse: For det første ønsker man å måle kompetanser på tvers av fagområder. Det er her særlig snakk om evne til kritisk tenkning og evne til problemløsning. For det andre ønsker man å måle mer fagspesifikke kompetanser.

Tyngepunktet i PISA for høyere utdanning vil ligge på sammenlikninger av institusjoner, fakulteter og institutter – ikke på sammenlikninger på landsnivå. Det er også et ønske om å måle institusjonenes bidrag til elevenes læring ("value added"). Dette kan gjøres ved å se resultatene fra undersøkelsen i sammenheng med inntakskvaliteten ved institusjonene. En utfordring kan bli å motivere institusjoner og studenter til å delta i undersøkelsen og få studentene som faktisk deltar, til å gjøre sitt beste. OECD har lagt opp til å gjennomføre et mulighetsstudium i noen relativt få utvalgte land våren 2008 med påfølgende pilotundersøkelse i 2009 eller 2010. Deretter kan det bli aktuelt med en hovedundersøkelse.

Alle landene i Bologna-prosessen har bundet seg til å utarbeide nasjonale kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning som er i samsvar med det overordnede kvalifikasjonsrammeverket i Det europeiske området for høyere utdanning. Målet er å gjøre kvalifikasjonene fra de tre nivåene i høyere utdanning tydeligere, og vise mulige veier gjennom utdanningssystemet. Rapporten fra NIFU STEP understreker at utviklingen av slike standardiserte operasjonaliserbare læringsmål vil kunne legge et grunnlag for enklere måling av læringsresultater. Det er mulig å utvikle målinger av læringsresultater som et instrument for å gi studenter en tilbakemelding i studiene underveis, eller som ledd i en avsluttende vurdering. Læringsresultater kan også anvendes som en tilbakemelding til fagmiljøer og institusjoner om deres kvalitet og effektivitet, som et instrument for sammenlikninger og rangeringer, eller som et signal utad til søkere og overfor arbeidslivet. Endelig kan læringsresultater brukes som instrument for sammenlikninger internasjonalt.

1.3.4 Oppsummering

Et av siktemålene med Kvalitetsreformen var å bedre studentenes studiegjennomføring. Evalueringen av Kvalitetsreformen og St.meld.nr. 7 (2007-2008) Sluttrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning viser at insentivene for bedre gjennomføring (finansieringssystem, økt modulisering, sterkere oppfølging av studenten) ser ut til å hatt effekt. Antall studiepoeng per student har økt, og særlig ved universitetene der

studentgjennomstrømningen tidligere var svak. For sektoren sett under ett har det i perioden 2004 -2007 vært en jevn økning i gjennomstrømning.

Hvis vi følger studentkullene som gikk inn i høyere gradsstudier ved universitetene i årene 2003, 2004 og 2005, ser vi at en økende andel gjennomfører studiene på normert tid. Andelen har økt fra om lag 26 pst. til 30 pst. av kullet. Andelen som fullfører ett år etter normert tid er vesentlig større, og ligger på oppunder 70 pst. Andelen av kullet som fullfører ett år etter normert tid har imidlertid gått noe ned i perioden.

Karakterutviklingen i sektoren viser at det har vært en ganske stabil fordeling av karakterer de siste tre årene. Det gis langt flere gode karakterer i høyere grad enn i lavere grad i alle institusjonskategorier. Matergradsstudentene ved høyskolene oppnår de beste karakterene. Når karakterer i høyere utdanning sammenholdes med ”inntakskvalitet”, målt som karaktergrunnlag fra videregående skole, finner en imidlertid ingen klar sammenheng. Det er klare forskjeller mellom karakterfordeling mellom institusjoner og fagområder, slik evalueringen av Kvalitetsreformen viste.

Det har vært en liten nedgang i strykprosent fra 2006 til 2007. Størst har nedgangen vært ved de vitenskapelige høyskolene. Det er også i denne institusjonskategorien at strykprosenten er lavest, hvis vi ser bort fra kunsthøyskolene som knapt har noen strykprosent overhodet. De statlige høyskolene har høyere strykprosent enn universitetene, og har hatt det siden 2005 da Universitetet i Stavanger og Universitet for miljø og biovitenskap fikk universitetsstatus. Heller ikke når det gjelder strykprosent ser det ut til å være noen sammenheng med inntakskvalitet.

Utviklingen i tallet på søknader viser en svak økning i perioden 2004 til 2007. Søkningen til universitetene har gått noe ned i 2007 sammenlignet med året før, særlig ved Universitetet i Oslo. Ved de statlige høyskolene sett over ett år har det en liten økning, men det er store forskjeller mellom høyskolene. Økningen er størst ved høyskolene i Gjøvik og Bergen, mens nedgangen er størst ved høyskolene i Molde og Finnmark. Når det gjelder antall primærseekere per studieplass kommer kunsthøyskolene og de vitenskapelige høyskolene best ut, mens de statlige høyskolene i utkantstrøk er taperne.

Tallet på nye registrerte studenter har økt svakt fra 2006 til 2007, men har ligget stabilt i perioden 2004 – 2007. Andelen nye registrerte studenter er størst ved høyskolene, mens den har gått noe ned ved universitetene fra 2006 til 2007. Dette er i tråd med utviklingen i søknadstall.

Tallet på totalt antall registrerte studenter i sektoren har gått ned fra 2006 til 2007. I hele perioden 2004 til 2007 har det vært en svak nedgang i antall registrerte studenter.

1.4 Kjønnsperspektivet i valg av utdanning

Tabell 1.21 lister opp kvinneandelen blant registrerte studentene i de aller fleste studier², samt endringene i kvinneandelen fra 2004 til 2007. Tabellen tar ikke hensyn til nivået studenter studerer på. I tabellen er alle institusjonskategorier tatt med, inkludert private høyskoler.

² Kun studieretninger med under ti studenter, Examen philosophicum, Studieprogram videregående nivå og kategorien ”andre” er utelatt.

Tabell 1.21 Registrerte studenter, fordelt på studie og kjønn

	2004			2005			2006			2007			% en- dring 04-07
	♀	To- talt	% ♀	♀	To- talt	% ♀	♀	To- talt	% ♀	♀	To- talt	% ♀	
Tannpleier	111	116	96	165	170	97	153	157	97	157	163	96	1
Dyrepleie	27	27	100	27	30	90	27	31	87	43	47	91	-9
Døvetolkutdanning	62	66	94	79	88	90	93	100	93	114	125	91	-3
Sykepleierutdanning	11601	13098	89	11464	13036	88	11226	12812	88	10964	12448	88	0
Ernæring	270	374	72	211	247	85	260	295	88	259	297	87	15
Førskolelærerutdanning	4724	5240	90	4775	5409	88	5066	5814	87	5448	6240	87	-3
Helsefag	5047	5956	85	5202	6225	84	5568	6648	84	6381	7456	86	1
Barnevernpedagogutdanning	1821	2114	86	1800	2145	84	1750	2093	84	1795	2125	84	-2
Reseptarutdanning	231	276	84	230	272	85	230	275	84	202	242	83	0
Sosionomutdanning	2280	2750	83	2289	2750	83	2215	2692	82	2153	2592	83	0
Bioingeniørutdanning	651	783	83	666	806	83	649	788	82	598	725	82	-1
Ergoterapeututdanning	645	756	85	608	733	83	568	693	82	515	636	81	-4
Pedagogiske fag	4857	5903	82	5015	6232	80	5184	6412	81	5055	6230	81	-1
Audiografutdanning	84	116	72	90	118	76	88	113	78	87	111	78	6
Farmasi	449	585	77	463	607	76	483	636	76	497	644	77	0
Scenekunst	118	156	76	210	266	79	199	251	79	187	242	77	2
Vernepleierutdanning	2376	3071	77	2327	2992	78	2362	3072	77	2309	2985	77	0
Veterinærutdanning	277	343	81	272	338	80	286	359	80	313	418	75	-6
Psykologi	3410	4765	72	3205	4431	72	2901	3958	73	2410	3272	74	2
Fysioterapeututdanning	670	915	73	668	925	72	666	917	73	646	891	73	-1
Allmennlærerutdanning	7336	10392	71	6694	9472	71	6066	8566	71	5538	7705	72	1
Tannteknikerutdanning	33	44	75	31	48	65	33	47	70	27	38	71	-4
Bibliotekarutdanning	317	411	77	308	406	76	288	392	73	254	368	69	-8
Odontologi	415	656	63	448	712	63	469	696	67	518	754	69	5
Radiografutdanning	500	684	73	476	676	70	446	643	69	394	573	69	-4
Yrkesfaglærerutdanning	320	388	82	284	339	84	260	318	82	284	410	69	-13
Designutdanning	181	268	68	180	272	66	164	256	64	168	256	66	-2
Faglærerutdanning	763	1045	73	829	1201	69	829	1236	67	878	1353	65	-8
Visuell kunst	297	449	66	288	446	65	287	436	66	271	416	65	-1
Historisk-filosofiskefag	13490	21651	62	13890	22094	63	13884	21916	63	12646	19976	63	1
Int. 4&5-årige M.prog lærerut.	429	735	58	627	1037	60	835	1350	62	986	1577	63	4
Juridiske fag	3909	6738	58	3995	6749	59	4053	6866	59	3985	6553	61	3
Medisin	2219	3711	60	2275	3749	61	2334	3815	61	2311	3825	60	1
Praktisk-pedagogisk utd.	1772	3182	56	1643	3030	54	1739	3014	58	1674	2796	60	4
Samfunnsvitenskap	16345	27964	58	17551	30007	58	17743	29878	59	16997	28352	60	1
Arkitektur	493	875	56	637	1096	58	669	1156	58	736	1270	58	2
Kunsthøgskoleutdanning	39	64	61	34	58	59	35	66	53	47	81	58	-3
Journalist-/fotoutdanning	405	689	59	392	687	57	380	681	56	407	710	57	-1
Landbruksutdanning	1013	1803	56	52	80	65	34	61	56	25	44	57	1
Teologi	910	1694	54	904	1720	53	874	1700	51	964	1781	54	0
Utvikling og miljø	7	11	64	369	725	51	371	731	51	426	806	53	-11
Utvøende musikkutdanning	644	1236	52	699	1293	54	705	1321	53	650	1220	53	1
Ortopediingeniørutdanning	9	12	75	7	11	64	14	24	58	6	12	50	-25
Økonomisk-adm.strativ utd.	9117	18997	48	8911	18841	47	9341	19450	48	9557	19614	49	1
Fiskerifag	208	515	40	185	460	40	151	367	41	137	293	47	6
Idrettsutdanning	523	1092	48	469	1097	43	490	1152	43	437	1034	42	-6
Industridesign	49	129	38	43	121	36	49	125	39	54	133	41	3
Matem.sk-naturvitensk. fag	5648	14744	38	5461	13919	39	5527	13853	40	5369	13177	41	2
Siviløkonomutdanning	606	1535	39	552	1340	41	356	920	39	358	864	41	2
Teknologi	1764	7124	25	1702	7017	24	1807	7074	26	1934	7224	27	2
Sivilingeniørutdanning	251	1150	22	247	1121	22	226	1070	21	253	1105	23	1
Ingeniørutdanning	1255	8167	15	1123	7814	14	1192	7844	15	1445	8340	17	2
Maritim utdanning	33	380	9	30	369	8	41	380	11	53	398	13	5
Sum	111011	185945	60	111102	185827	60	111666	185520	60	109922	180947	61	1

Kilde: DBH

Et interessant rekk man kan se ut av tabell 1.21 er at mens vi godt kan snakke om typiske kvinneutdanninger, er ikke den samme tendensen like klar den andre veien. Det har selvfølgelig en sammenheng med at det er flere kvinner enn menn som studerer. Blant de studiene som her sammenliknes er kvinneandelen 61 pst. i 2007. En kvinneandel i et studium

på 61 pst. vil, sett ut ifra andel kvinnelige studenter som sådan, være balansert, selv om det kanskje ikke kan sies å være balansert ut fra et samfunnsperspektiv.

Det er 13 studier som har en kvinneandel på over 80 pst. Tilsvarende tall for menn er 2. 13 studier har en kvinneandel mellom 67 og 79 pst. Tilsvarende tall for menn er også her 2.

De fagene som er sterkt kvinneorientert, med over 80 pst av de registrerte studentene er tannpleier, dyrepleie, døvetolkutdanning, sykepleierutdanning, ernæring, førskolelærerutdanning, helsefag, barnevernpedagogutdanning, reseptarutdanning, sosionomutdanning, bioingeniørutdanning, ergoterapeututdanning, pedagogiske fag. Det er over 80 pst. registrerte studenter i ingeniørutdanning og maritim utdanning.

Et annet interessant trekk er stabiliteten. Små nominelle endringer i kjønnsbalansen i små fag gjør store utslag relativt sett, og bør derfor ikke vektlegges. Blant de fagene som har en endring i kjønns sammensetningen på 4 pst. eller mer fra 2004 til 2007, har kun ett flere enn 1 000 studenter. Blant studier med flere enn 3 000 studenter er det kun juridiske fag og førskolelærerutdanning hvor endringene i kjønnsbalansen har vært over 2 pst. Det har vært en økning i kvinneandelen på 3 pst. i juridiske fag. Det har vært en nedgang i kvinneandelen på 3 pst. i førskolelærerutdanningen.

1.4.1 Kjønnsbalansen i MNT-fagene

Et vektlagt område for institusjonene i 2007 har vært at kjønnsbalansen skal bedres blant kandidatene i matematikk og realfag, de såkalte MNT-fagene (matematisk-naturvitenskapelige og teknologiske fag). Tabell 1.22 viser utviklingen fra 2004 i MNT-fagene.

Tabell 1.22 Registrerte studenter i MNT-fag, fordelt på studie og kjønn

	2004			2005			2006			2007			% endring 04-07
	♀	To-talt	%	♀	To-talt	%	♀	To-talt	%	♀	To-talt	%	
Matem.sk-naturvitensk. fag	5648	14744	38,3	5461	13919	39,2	5527	13853	39,9	5369	13177	40,7	2,4
Teknologi	1764	7124	24,8	1702	7017	24,3	1807	7074	25,5	1934	7224	26,8	2,0
Sivilingeniørutdanning	251	1150	21,8	247	1121	22,0	226	1070	21,1	253	1105	22,9	1,1
Ingeniørutdanning	1255	8167	15,4	1123	7814	14,4	1192	7844	15,2	1445	8340	17,3	2,0
Sum	8918	31185	28,6	8533	29871	28,6	8752	29841	29,3	9001	29846	30,2	1,6

Kvinneandelen i MNT-fagene har økt med 1,6 pst. fra 2004 til 2007. Det er ikke en stor endring, men det meste av endringen har skjedd fra 2006 til 2007. MNT-fag er de mest typiske mannsfagene. Rundt 30 pst. av de studerende er kvinner. Det er under halvparten av hva man kunne ha forventet, hvis andelen hadde vært tilsvarende andelen kvinnelige studenter.

1.5 Utviklingen av etter- og videreutdanning

Med etterutdanning menes kortere kurs som sikter mot fornyelse og ajourføring av en grunnutdanning, uten å gi formell kompetanse. Etterutdanningskurs er ikke eksamensrettet og gir ikke formell kompetanse i form av studiepoenguttelling - eksempelvis timebasert kurs- eller seminarvirksomhet.³

³ Kilde: DBH

Videreutdanning er studiepoenggivende tilbud.

Med hensyn til etter- og videreutdanningen ved UH-institusjonene er det særlig interessant å se om Kvalitetsreformen har hatt en negativ effekt på utviklingen. De høyere utdanningsinstitusjonene har etter Stortingets behandling av St.meld. nr. 42 (1997-1998) *Kompetansereformen* påtatt seg et stadig større ansvar for å tilby etter- og videreutdanning for arbeids- og næringsliv, og til å legge til rette for at voksne arbeidstakere skal kunne vende tilbake til høyere utdanning for kortere og lengre perioder. Dette forutsetter at tilbudene gjøres fleksible både med hensyn til tidsbruk (deltid) og geografisk tilgjengelighet (jernundervisning eller tilbud som er desentralisert). Det har vært påpekt at Kvalitetsreformen, med sitt fokus på heltidsstudenten, gjennomstrømming og hele studieprogrammer kan tenkes å virke mot målene i *Kompetansereformen*.

1.5.1 Om kildene

Det er en del usikkerhet når det gjelder kvaliteten på innrapporterte data om etterutdanning. Siden dette stort sett dreier seg om eksternt finansiert virksomhet, som ikke gir utelling i finansieringssystemet, er det grunn til å tro at dette får konsekvenser for nøyaktigheten på rapporteringen. Man skal derfor tolke etterutdanningsdataene fra DBH med forsiktighet.

Siden videreutdanning er studiepoenggivende tilbud, er det her grunn til å anta en mer nøyaktig rapportering enn for etterutdanning. Imidlertid har ikke kategoriseringen av hva som er videreutdanning og hva som er årskurs vært helt klar. Det er derfor ikke helt uten forbehold man bør tolke tabellen fra DBH (Se tabell V-1.23 Utvikling i antall beståtte 60-studiepoengenheter (egenfinansiert) på nivå videreutdanning for fordeling på institusjonsnivå.).

Fafos Lærevilkårsmønter 2006, Nifu Step Arbeidsnotat 3/2006 "Hvem er de nye studentene?" og SNF rapport nr 32/2006 *Kompetanseutviklingsprogrammet 2000-2006 Sluttevaluering* er også benyttet i analysen av etter- og videreutdanning.

1.5.2 Etterutdanning

Institusjonene rapporterer etterutdanning til DBH i form av antall deltakere og antall timers kurstilbud (varighet). I tillegg er det lagt inn en kobling mellom deltakere og varighet av kurs. Det siste gir en mulighet til å vekte aktiviteten i "studentårsverk"⁴. Utrykket er ikke dekkende siden det ikke dreier seg om studenter. Begrepet benyttes likevel videre uten apostrofer.

Tabell 1.23 viser at det i overgangen 2003-2004 var et klart fall i aktivitet, både med hensyn til antall deltakere og varighet. Dette fallet blir rettet opp med hensyn til antall deltakere i 2005, og med hensyn til varighet i 2006. Deltakelsen steg kraftig fra 2003 til 2006, med 41 pst. I 2007 har det vært en nedgang, både med hensyn til deltakelse og varighet.

⁴Antall deltakere X varighet/1500

Tabell 1.23 Etterutdanning i regi av UH-institusjonene; deltakere og varighet

	2003		2004		2005		2006		2007	
	Deltakere	Varighet	Deltakere	Varighet	Deltakere	Varighet	Deltakere	Varighet	Deltakere	Varighet
Statl. høgsk.	44 705	31 989	39 811	19 365,5	45 398	15 124	62 565	32 969,4	48 384	22 395
Univ.	11 198	4 430	7 470	3 435	11 257	5 360	5 716	3 351,5	9 325	6 679,5
Vit. høgsk.	3 452	3 758	2 239	1 482	1 726	514,5	1 344	412	1 757	900
Kunsthøgsk.	-	-	20	50	16	366	360	246	391	675
Priv. høgsk.	69	-	941	567	7 656	2 183,1	13 804	3 974	10 371	3 269
Total	59 424	40 177	50 481	24 899,5	66 053	23 547,6	83 789	40 952,9	70 228	33 918,5

Kilde: DBH

Tabell 1.24 viser utviklingen vektet i studentårsverk. Fra 2003 til 2006 Denne nedgangen er på hele 80 pst., selv om det har vært nokså stabilt fra 2004-2007. Det er de statlige og de vitenskapelige høyskolene som står for nedgangen.

Tabell 1.24 Etterutdanning i regi av UH-institusjonene, vektet i studentårsverk

	2003	2004	2005	2006	2007
Statlige høyskoler	4 128,7	1 073,8	1 104,0	1 851,3	805
Universiteter	106,8	117,9	229,1	123,9	128,8
Vitenskapelige høyskoler	952,6	45,7	25,1	20,4	32,0
Kunsthøyskoler	-	0,3	0,4	2,6	4,9
Private høyskoler	-	11,3	163,1	172,4	108,0
Sum	5 188,2	1 249,0	1 521,8	2 170,6	1 078,7

Kilde: DBH

Det er vanskelig å si om Kvalitetsreformen har hatt en negativ effekt på etterutdanningen. antall studentårsverk kan tyde på det, men den store variasjonen i tallene fra år til annet, både med hensyn til antall deltakere, varighet og studentårsverk understreker usikkerheten i tallene.

Det er én tendens som likevel synes å tegne seg. Antall deltakere i etterutdanning ser ikke ut til å ha gått ned fra 2003, men de som tar etterutdanning tar kortere kurs enn før.

1.5.3 Videreutdanning

Tabell 1.25 viser utviklingen i antall studenter som tar videreutdanning, fra 2003 til 2004. Tendensen er at det har vært stor stabilitet på området. Det var en svakt nedadgående kurve fra 2003 til 2005, men fra 2005 til 2007 har studenttallet økt igjen, sli at det var noe større i 2007 enn i 2003. De statlige høyskolene følger langt på vei denne kurven. Universitetene har imidlertid rapportert om mer enn en dobling av antallet studenter som tar videreutdanning.

Tabell 1.25 Videreutdanning; studenter totalt

	2003	2004	2005	2006	2007
Statl. høgsk.	12 947	11 915	10 477	12 018	12 500
Univ.	1 117	1 197	1 636	1 987	2 313
Vit. høgsk.	301	558	1 102	617	523
Kunsthøgsk.	-	3	9	13	13
Priv. høgsk.	1 540	1 459	1 341	1 155	1 246
Total	15 905	15 132	14 565	15 790	16 595

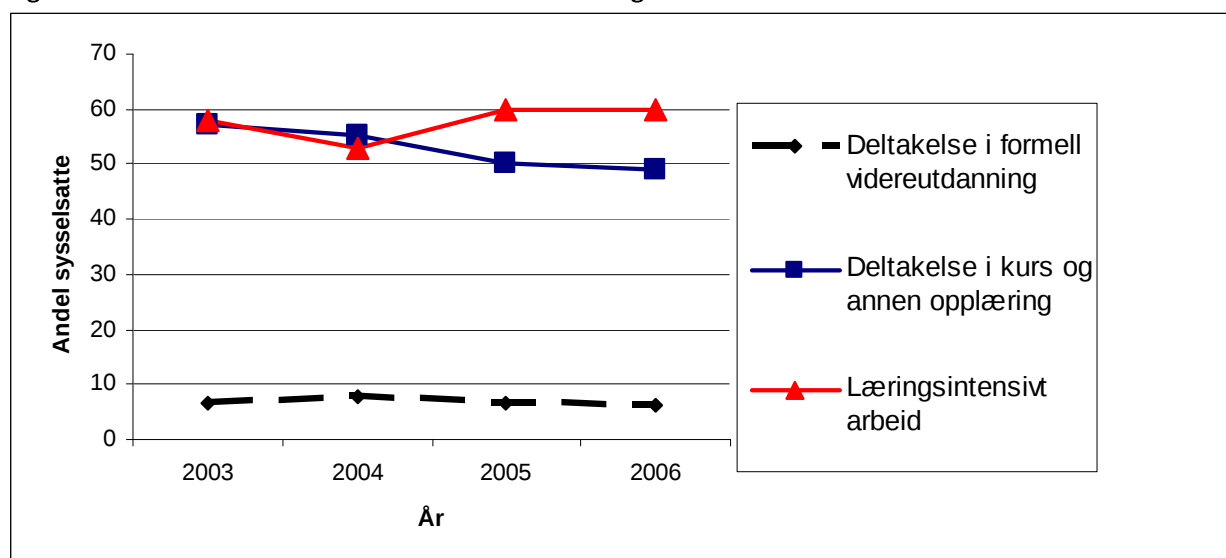
Kilde: DBH

Merknad: Tallene gjelder både internt- og eksterntfinansierte, høstsemester

Selv om antallet i videreutdanning er stabilt, er det vanskelig å trekke noen klare konklusjoner, siden grensen mellom årskurs og videreutdanning er uklar. FAFOs

lærevilkårsmonitor 2006 viser imidlertid at andelen arbeidstakere som faktisk deltar i formell videreutdanning er relativt stabil i den samme perioden.

Figur 1.11 Deltakelse i ulike former for læring

Kilde: Fafo, Lærevilkårsmonitoren 2006

En annen indikator for aktivitet i videreutdanning er tilbud som er tilrettelagt desentralisert og som fjernundervisning. Tabellene 1.26 og 1.26b viser utviklingen mellom fra 2003 til 2005 og fra 2006 til 2007. I 2006 ble det innført en ny registreringsmetode, så utviklingen mellom 2005 og 2006 er ikke direkte sammenliknbar. Tabellene indikerer likevel at det har vært en viss økning i desentraliserte tilbud og fjernundervisning.

Tabell 1.26 Desentralisering og fjernundervisning 2003-2005

	2003		2004		2005	
	Eksternt finansiert	Total	Eksternt finansiert	Total	Eksternt finansiert	Total
Statlige høyskoler	5 312	16 067	5 562	17 996	5 788	16 866
Universiteter	1 300	2 233	804	2 490	2 563	3 400
Vitenskapelige høyskoler	935	1 254	68	111	273	347
Private høyskoler	-	-	-	-	345	725
Total	7 547	19 554	6 434	20 597	8 969	21 338

Tabell 1.26b Desentralisering og fjernundervisning: 2006-2007

	2006		2007	
	Eksternt finansiert	Total	Eksternt finansiert	Total
Statlige høyskoler	4 891,8	10 376	5 011,2	10 567
Universiteter	437,4	1 344	622,3	1 468
Vitenskapelige høyskoler	13,5	15	-	-
Private høyskoler	-	273	-	398
Total	5 342,7	12 008	5 633,5	12 433

Kilde: DBH

Rapportering

En side av problemet med rapportering og definering av videreutdanningsstudenten er spørsmålet om hvor stor del av den ordinært registrerte studentmassen som "egentlig" er videreutdannere. I NIFU STEPs "*Hvem er de nye studentene?*" (Terje Næss og Liv Anne Støren, Arbeidsnotat 3/2006) avdekkes det at nye studenter (førstegangsstuderende) over 25 år står for 77 pst. av veksten i den totale økningen i tallet på nye studenter i perioden 1991-2003. Blant de eldre studentene er det en høyere andel deltidsstudenter. Tall fra 2003 viser at blant høyskolestudenter over 25 år var 43 pst. deltidsstudenter, mot 20 pst. av høyskolestudentene totalt.

Insentiver

Mangel på insentiver for å tilby etter- og videreutdanning blir ofte løftet frem som et problem av institusjonene. Evalueringen av Kompetanseutviklingsprogrammet (KUP) (SNF rapport nr 32/2006) viser at økonomiske insentiver har en god effekt på utviklingen av tilbud. Offentlige utdanningsinstitusjoner deltok i nær halvparten av de 739 prosjektene som fikk tilskudd i programperioden (2000- 2006).

Samarbeid med arbeidslivet

Evalueringen av KUP viste at sluttbrukerne vurderte opplæringen levert av offentlige utdanningsinstitusjoner som minst relevante for behovene i virksomheten. UH-institusjonene bør derfor oppfordres til å styrke samarbeidet med arbeidslivet for å bedre relevansen av opplæringen.

1.5.4 Oppsummering

Både departementet og institusjonene må arbeide for å bedre rapporteringen på etter- og videreutdanningsfeltet. Tallene på etterutdanning varierer så mye fra år til år at det råder stor usikkerhet i om tallene som rapporteres inn er fullstendige. Likevel kan det virke som om flere tar videreutdanning, men at kursene har langt kortere varighet enn før.

Det kan virke som om det er en liten, men jevn, økning i videreutdanningen. Tallene er imidlertid usikre også på dette området.

1.6 Studienes relevans

1.6.1 Kandidatundersøkelsen 2005

Kandidatundersøkelsen 2005 ble utført av NIFU STEP et halvt år etter kandidatenes eksamen, og omfatter universitetskandidater med høyere grad, siviløkonomer fra offentlige læresteder og ingeniører som ble uteksaminert i løpet av vårsemesteret 2005. Svarprosenten er 67 pst. for høyere grad og 56 pst. for hhv siviløkonomer og ingeniører. Kandidatundersøkelsen foretas hvert annet år, neste kommer våren 2008 (Kandidatundersøkelsen 2007).

Arbeidsmarkedet for nyutdannede kandidater har bedret seg noe i perioden 2003-2005. Sysselsettingen økte fra 82 pst. i november 2003 til 86 pst. i november 2005, mens arbeidsledigheten gikk ned fra 11 til 8 pst. i samme periode (Drøye 5 pst. av kandidatene er i tillegg utenfor arbeidsstyrken, dvs. hverken sysselsatte eller arbeidsledige.). Bedringen i

arbeidsmarkedet fant sted til tross for at tallet på uteksaminerte høyere grads kandidater økte med drøyt 20 pst. i perioden.

Totalt var andelen mistilpassede kandidater (dvs. arbeidsledige, undersysselsatte eller i irrelevant arbeid) 25 pst. i 2005, mot 22 pst. i 2003. Andelen er fortsatt høyere nå enn i perioden 1995-2001.

Den gjennomsnittlige brutto månedslønnen for heltidsarbeidende, nyutdannede høyere grads kandidater økte med 5,3 pst. i perioden 2003-2005, noe som er lavere enn den generelle lønnsveksten på 8 pst.

Arbeidsmarkedsutviklingen varierer mellom de ulike utdanningsgruppene. Kandidater i naturvitenskapelige og tekniske fag, samt siviløkonomer hadde den sterkeste nedgangen i antall mistilpassede i perioden 2003-2005. Blant humanistene og blant kandidatene i primærnæringsfag økte derimot antall mistilpassede i perioden.

Kandidater i naturvitenskapelige og tekniske fag

Kandidater i naturvitenskapelige og tekniske fag er den gruppen som opplevde sterkest forbedring i arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005. Arbeidsledigheten gikk ned fra 17 til 11 pst. og andelen mistilpassede gikk ned fra 33 til 23 pst. Samtidig økte tallet på uteksaminerte kandidater med 19 pst.

Utviklingen i arbeidsmarkedssituasjonen varierer med kandidatenes fagbakgrunn. Den sterkeste bedringen har kandidater i informasjons- og datateknologi, med en nedgang i andelen mistilpassede fra 36 til 20 pst i perioden 2003 – 2005. Kandidattallene i dette fagområdet har i perioden økt med hele 63 pst.

Den høyeste andelen mistilpassede finnes i 2005 blant kandidater i fysikk og kjemi, med 32 pst., en økning på 4 pst. fra 2003. Andelen mistilpassede blant biologer gikk ned fra 43 til 31 pst. i perioden, mens kandidatene i bygge- og anleggsfag hadde den laveste andelen mistilpassede med 15 pst.

Humanistiske og estetiske fag

Humanistene var den gruppen blant høyere grads kandidater som i 2005 hadde den høyeste andelen mistilpassede: 41 pst. Dette innebærer en økning på 7 pst. fra 2003. I samme periode økte kandidattallene med 20 pst.

Samfunnsvitere

Andelen mistilpassede kandidater holdt seg stort sett uendret på rundt 30 pst. i perioden 2003-2005. Dette betyr at samfunnsviterne har en noe høyere andel mistilpassede enn høyere grads kandidater generelt. I samme periode økte tallet på uteksaminerte kandidater med 23 pst. Blant samfunnsviterne var det psykologene (cand. psychol.kandidatene) som hadde det beste arbeidsmarkedet i 2005 (10 pst. mistilpassede), mens den høyeste andelen mistilpassede, hele 48 pst., finnes blant kandidater i medie- og informasjonsfag og sosialantropologi.

Jurister

Andelen mistilpassede lå på 20 pst. i 2005, dvs. uendret fra 2003 til 2005. Dog var andelen mistilpassede høyere enn den var i 2001. Arbeidsledigheten gikk ned fra 14 til 9 pst. i perioden. Ettersom kandidattallet ble redusert med 20 pst. i perioden, kunne man forventet en større bedring i juristenes arbeidsmarked.

Andre høyere grads kandidater

Kandidater med lærerutdanning og pedagogiske fag, samt kandidater i helse-, sosial- og idrettsfag hadde det beste arbeidsmarkedet i 2005, begge med hhv. 13 og 12 pst. mistilpassede. Tallet på høyere grads kandidater med lærerutdanning og i pedagogiske fag økte med hele 67 pst. i perioden 2003-2005.

Siviløkonomer og høyere grads kandidater i økonomisk-adm. fag

Tallet på høyere grads kandidater i øk.-adm.fagene er i perioden 2003-2005 mer enn fordoblet, grunnet overgang fra 4-årig siv.øk til 5-årige masterstudier. Siv.-øk. kandidater med mastergrads utdanning var i større grad mistilpasset i 2005 (20 pst.) enn siviløkonomer (16 pst.) med 4-årig utdanning.

Ingeniører

Ingeniørene har ikke vært med i kandidatundersøkelsen siden 2000, og vi har derfor ikke data som viser utviklingen. Utdanningen skiller seg ut fra de andre ved at den er 3-årig, og for mange utgjør første fase i en lengre utdanning. En høy andel blant kandidatene (17 pst.) oppga å være i irrelevant arbeid, men nesten halvparten av disse oppga videre utdanning som hovedbeskjeftigelse. Blant kandidater i informasjons- og datateknologi var hele 42 pst. mistilpassede, mens bare 16 pst. av kandidatene i bygge- og anleggsgagene var det.

1.6.2 Arbeidsmarkedet for akademikere, tilbud og etterspørsel 1996-2006

NIFU STEP har i rapport 34/2007 kartlagt veksten i tilgangen på akademisk arbeidskraft i perioden 1996-2006 og hvordan denne har blitt tatt i bruk i ulike næringsgrupper (stat, kommunal, ulike private næringer).

I perioden 1996-2006 økte antall sysselsatte akademikere fra 107 000 til 180 000. Videre økte andelen akademikere i prosent av det totale antall sysselsatte fra 5,6 pst. til 7,9 pst. Størstedelen av veksten skyldes tilstrømning av nyutdannede kandidater, og økonomi/administrasjon har økt mest.

Andelen akademikere i de eldste aldersgrupper (50 år el eldre) er økende, og det er flest eldre innen humaniora og helsefag. Innen disse næringene vil dermed en stor del av arbeidskraften måtte erstattes i løpet av de neste 10-15 årene.

Nesten 2/3 av veksten i antall sysselsatte akademikere skjedde i privat sektor. Faktorer som påvirker akademerveksten på bedriftsnivå er høyt lønnsnivå, lokalisering i Oslo/Akershus og bedriftsstørrelse. I overkant av 1/3 av akademerveksten skjedde i offentlig sektor, som tradisjonelt har vært akademikernes viktigste arbeidsmarked. Videre stod kommunal sektor for kun 9 pst. av veksten i antall sysselsatte akademikere. Kommunesektoren taper dermed kampen om akademisk arbeidskraft.

Akademikertilveksten i offentlig sektor avhenger av de økonomiske konjunktorene. Når arbeidskrafttetterspørselen er høy er det en nettoavgang fra offentlig sektor, motsatt ved lavkonjunktur.

Næringens rekrutteringsbehov dekkes hovedsakelig gjennom rekruttering av nyutdannede, ikke gjennom å tiltrekke seg akademikere fra andre næringsgrupper.

Andelen kvinner av sysselsatte akademikere har økt fra 25,6 pst. i 1996 til 35,3 pst. i 2006. Den økende kvinneandelen får store konsekvenser for det akademiske arbeidsmarkedet, da kjønn har stor betydning for arbeidsmarkedsadferden. Yrkesdeltakelsen er fortsatt noe lavere for kvinner, og særlig er deltidsarbeid mer vanlig. I 2006 arbeidet 14 pst. av de kvinnelige akademikerne i deltidsstillinger mot 7 pst. av de mannlige. Videre foretrekker kvinnelige akademikere i større grad enn mannlige å jobbe i offentlig sektor.

Ved hjelp av Kandidatundersøkelsen har NIFU STEP undersøkt om den nye studieordningen med mastergrad har hatt betydning for jobbmulighetene til de nyutdannede kandidatene. Resultatene tydet ikke på at type grad hadde noen betydning for arbeidsledighetsrisiko eller hvor godt utdanningen passet til den jobben man fikk. De fant imidlertid en tendens til at sannsynligheten for å gå til privat sektor var høyere for mastergradskandidater enn andre kandidater. Forskjellen var imidlertid bare signifikant innen naturvitenskap/matematikk og teknologi. Kandidater med mastergrad hadde imidlertid lavere alder enn de som tok gammel studieordning og dette økte sannsynligheten for å gå til privat sektor. Det er altså ikke sikkert at den nye studieordningen vil ha noen varig effekt på kandidatenes sektorfordeling.

1.6.3 Reflex-studien (utdanning og arbeidsmarked i noen utvalgte land)

Sammenliknet med en rekke andre europeiske land, er det norske høyere utdanningssystemet det systemet som gir best grunnlag for studentenes karriere. Nordmenn er også blant landene på topp når det gjelder jobbtilfredshet.

Dette kommer frem av REFLEX-prosjektet, som er et stort europeisk forskningsprosjekt som har undersøkt utvikling og bruk av kompetanse og arbeidsmarkedssituasjonen blant høyere utdannede i Europa. Prosjektet er finansiert under EUs 6. rammeprogram for forskning, i tillegg til nasjonale bidrag. 13 europeiske land har deltatt, deriblant Norge⁵. Fra hvert av landene er det trukket et representativt utvalg som avsluttet utdannelsen i 1999/2000. Datainnsamlingen fant sted i 2005, dvs. fem år etter at respondentene forlot høyere utdanning. Merk at utvalget ble utdannet før Kvalitetsreformen i høyere utdanning ble innført, og det er altså ikke dagens utdanninger svarene referer til. I tillegg til en internasjonal rapport redigert av Allen og van der Velden (2007) har det blitt utarbeidet en egen rapport for Norge der de norske resultatene sammenliknes med resultatene for de andre landene (Støren 2008).

⁵ De øvrige landene er: Finland, Frankrike, Italia, Nederland, Norge, Spania, Tyskland, Østerrike, Sveits, Belgia-Flandern, Estland og Tsjeckia.

Kravene fra arbeidsmarkedet

Prosjektet legger vekt på å belyse fem krav og forventninger i arbeidsmarkedet til høyere utdannede:

- *profesjonell ekspertise* (beherskelse av fagfelt, analytisk tenkning)
- *funksjonell fleksibilitet* (evne til å tilpasse seg til/påvirke endringer, evne til å tilegne seg ny kunnskap)
- *innovasjon og kunnskapsforvaltning* (evne til å komme opp med nye ideer og løsninger, åpenhet for nye muligheter)
- *mobilisering av menneskelige ressurser* (mobilisere andres ressurser, mobilisere egne ressurser, for eksempel ved å arbeide produktivt med andre)
- *internasjonalisering*

I alle land er kandidatene konfrontert med relativt høy grad av forventning for alle disse kravene. Rapporten konsentrerer seg om de fire første områdene.

Karakteristika ved utdanningen

Kjennetegn ved utdanningen

Hvilke karakteristika ved studieprogrammet kan best forberede kandidatene for arbeidslivet? Resultatene fra REFLEX-undersøkelsen tyder på at det å følge et krevende studieprogram har størst positiv effekt i forhold til de kravene som stilles i arbeidsmarkedet. Det kjennetegnet ved utdanningen som hadde nest størst effekt på alle fire kompetanseområder, var at utdanningen var forbundet med akademisk prestisje. At utdanningen var yrkesrettet og at arbeidsgiver var kjent med utdanningen, hadde bare effekt på kompetanseområdet profesjonell ekspertise. Frihet i sammensetningen av utdanningen var viktig for innovasjonsevne, og til en viss grad også for funksjonell fleksibilitet og profesjonell ekspertise.

Svarene fra de norske kandidatene tyder på at de er minst like godt forberedt som de andre landenes kandidater på kravene som stilles til dem etter endt utdanning. De norske kandidatene skårer eksempelvis som totalutvalget når det gjelder hvorvidt utdanningen var krevende.

Undervisnings- og læringsformer

I REFLEX-studien ble kandidatene også spurt om hvilke undervisningsformer utdanningen deres la vekt på, og dette ble koblet mot hvilket kompetansenivå de hadde for de ulike kravene i arbeidsmarkedet. Undervisningsmåten "vektlegging av teorier og paradigmer" har størst betydning for kompetansenivået på alle fire områdene. Skriftlige oppgaver og muntlige presentasjoner har også positiv effekt på alle kompetansenivåene, mens prosjektbasert læring bare har effekt på innovasjonsevne og kunnskapsforvaltning. Gruppearbeid og deltaking i forskningsprosjekter har positiv effekt på kompetansenivået innenfor tre av områdene – unntaket er profesjonell ekspertise. Prosjektarbeid og problembasert læring er relatert til høy grad av innovasjon og kunnskapsforvaltning.

Undervisningsformer som ikke slo ut med en positiv effekt på kompetansenivået, var multiple choice-eksamener, praksisperioder og "at læreren var sentral". Faktalæring hadde også svært liten effekt.

De norske kandidatene rapporterer i stor grad om undervisningsmetoder som synes å ha positiv effekt på kompetansenivået. Funnene tyder på at de undervisningsformer som ble benyttet på norske læresteder, var fullt på høyde (og vel så det) som ellers i Europa. Ett område for forbedringer er ”muntlige presentasjoner”.

Studieinnsats

Kandidatene ble også stilt spørsmål om studieinnsats. Det ser ut til at norske høyere grads kandidater i høyere grad enn totalutvalget arbeider mer enn det som var påkrevd for å bestå eksamen og for å få best mulige karakterer. De norske høyere grads kandidatene rapporterer at de brukte i gjennomsnitt 37,5 time på studiene i uken, mot det europeiske gjennomsnittet på 35,3. Når det gjelder lavere grads kandidater, er det ingen forskjell mellom Norge og totalutvalget.

Vurderinger av utdanningens nytte

Gir høyere utdanning et godt grunnlag for utfordringene i arbeidslivet? 76 pst. av norske kandidater på lavere grad og 82 pst. på høyere grad mente studiet var et godt grunnlag for å begynne yrkeskarrieren. Dette er langt høyere enn noe annet land – snittet lå på henholdsvis 57 og 59 pst. Norge skårer høyere enn de andre landene på alle fagfelt. Kandidater fra juss og helse/velferd er mest fornøyd med nytten av utdannelsen, med andel på hhv. 90 og 87 pst. Det er verdt å merke seg at lærerutdanningen oppnår særlig høye skår – 79 pst. i Norge mot et snitt på 57 pst. i Europa.

Det ble også stilt spørsmål om utdanningen var et godt grunnlag for videre læring på jobben, for å utføre nåværende arbeidsoppgaver og for fremtidig karriere. Også her ligger Norge på topp. Andelen som peker på at utdanningen har vært viktig for personlig utvikling, er høy i mange land, med et snitt på 70 pst. Her skiller ikke Norge seg ikke spesielt ut.

Generelt lykkes studiene dårligst i å gi et grunnlag for å utvikle entreprenørskapsegenskaper. Bare 20 pst. av totalutvalget karakteriserer dette som en egenskap ved studietilbudet. Her kommer særlig norsk og finsk høyere utdanning dårlig ut, med verdier på rundt 10 pst. Når Norge skårer lavere enn de fleste andre land på dette, kan det komme av forskjeller i innretningen på utdanningene, og mye kan tyde på at dette spesielt gjelder økonomisk-administrative fag. Generelt i utvalget er det disse utdanningene som trekker andelen opp, men ikke for Norge.

Kurs, etter- og videreutdanning

Sammenliknet med totalutvalget hadde en lavere andel av de norske kandidatene tatt jobbrelaterte kurs og utdanninger de siste tolv månedene og de siste fire ukene før undersøkelsestidspunktet. Forskjellen mellom det norske utvalget og totalutvalget er enda tydeligere når vi fordeler etter fagfelt. Støren har undersøkt situasjonen innenfor fagfeltet lærerutdanning og pedagogikk spesielt. Både når det gjelder kurs siste tolv måneder og videreutdanning siste fire uker, er andelen aller lavest i det norske utvalget på dette fagfeltet.

Ulike former for kompetanse

I hvilken grad gir høyere utdanning grunnlag for ulike typer generelle kompetanser eller ”generic skills”? I både totalutvalget og det norske utvalget er kompetansene som skårer

høyest ”bruk av PC og internett”, ”tilegne seg nye kunnskap hurtig” og ”arbeide produktivt i team”. Kompetansetypene med lav skår er språkferdigheter, kunnskap om andre fagfelt, forhandlingsevner og evne til å utøve autoritet. Dette norske utvalget skårer betydelig lavere enn totalutvalget på analytisk tenkning.

Det ble også stilt spørsmål om hvilket kompetansenivå kandidatene mener de besitter sammenliknet med det som kreves i jobben. I hvilken grad har kandidatene evne til å møte de overnevnte kravene i arbeidslivet? Er det underskudd eller overskudd på kompetanse? Generelt er det en lav andel av kandidatene som mener at de har for lite av den kompetansen som kreves. I Norge og Nederland er det færrest som sier de har underskudd på kompetanse, mens Italia, Frankrike og Estland har høyest andel med underskudd.

Det er flere kandidater som mener at de har mer kompetanse enn det som kreves i jobben (overskudd), enn som rapporterer om underskudd på kompetanse. Et interessant resultat er at kandidatene særlig har overskudd på kompetanse knyttet til å håndtere kunnskap og være innovativ. Dette gjelder det norske utvalget i minst like stor grad som totalutvalget. Arbeidslivet har med andre ord et uutnyttet potensial på dette feltet.

Arbeidsmarkedstilpasning

REFLEX-studiet har undersøkt ulike former for mistilpasning mellom utdanning og arbeid som indikatorer på arbeidsmarkedssuksess. De skilles mellom følgende typer mistilpasning:

- arbeidsledighet
- vertikal mistilpasning (overkvalifisering) – mangel på korrespondanse mellom oppnådd utdanningsnivå og nivået som kreves i jobben
- horisontal mistilpasning – innholdet i jobben samsvarer ikke med innholdet i utdanningen, men ikke nødvendigvis vertikal mistilpasning.
- Både horisontalt og vertikalt mistilpassede

Det norske og det finske utvalget har klart høyere andel veltilpassede enn de øvrige landene. De norske kandidatene har imidlertid høyere andel som er vertikalt mistilpassede (10 pst.) enn de finske (6 pst.), men samtidig en lavere andel arbeidsledige. Storbritannia, Spania og Italia har høyest andel mistilpassede, men i Storbritannia er mange av disse horisontalt mistilpasset. Ser vi bare på høyere grad, har relativt mange av de norske masterkandidatene en jobb de er overkvalifisert for (18 pst.).

Omfanget av mistilpasning varierer ikke bare mellom landene, men også mellom fagfelt. Personer utdannet i helse og sosialfag og innenfor IKT har lavest andel mistilpassede og humaniora høyest. Høy andel mistilpassede er det også innenfor samfunnsfag og service-, samferdsels- og sikkerhetsfag.

Selv etter å ha kontrollert for ulikheter i kjøpekraft var det store forskjeller i lønn. Sammen med tyskere og sveitsere, tjener norske kandidater mest, mens tsjekkiske, spanske italienske og estlendere tjener minst. Forskjellen forblir stor enda en kontrollerer for ulikheter i humankapital og andre faktorer relatert til lønn.

Yrkesverdier

REFLEX-utvalgets yrkesverdier ble undersøkt gjennom ti spørsmål, og disse samlet seg i tre sett av yrkesverdier: om en var karriereorientert, spesielt faglig orientert og/eller særlig

orientert mot sosiale aspekter på yrkesutøvelse. Det norske utvalget skåret noe under gjennomsnittet på karriereorientering, om lag som gjennomsnittet når det gjelder faglig orientering og noe over gjennomsnittet når det gjelder sosiale verdier. Det ble også undersøkt i hvilken grad disse verdiene ble realisert, altså om en var ”vinner” eller ”taper” etter disse tre dimensjonene. Det norske utvalget skåret høyt med hensyn til realisering av de sosiale verdiene, og noe lavere for karriereverdier.

Viktige faktorer som avgjør om en er vinner eller taper langs de tre dimensjonene av yrkesverdier:

- Det viktigste for å være vinner langs den faglige dimensjonen, er ikke å være vertikalt mistilpasset, og dernest kommer det å ha nyttig sosialt nettverk.
- Det viktigste når det gjelder karriereorientering, er å være utdannet fra en prestisjefull utdanning og ha høy lønn.
- Det viktigste når det gjelder de sosiale verdiene, er å jobbe i offentlig sektor og ha fast arbeid.

Jobbtilfredshet

Både det å få realisert sine yrkesverdier og objektive mål som arbeidsmarkedstilpasning og avkastning av utdanningen, har betydning for jobbtilfredsheten. Det viktigste er imidlertid å få realisert sine yrkesverdier, og lønn synes å ha nokså liten betydning. Særlig viktig er det å få realisert sine faglige ambisjoner, dernest kommer karriereorientering og det å få oppfylt sosiale verdier knyttet til jobb. Det siste synes å være viktigere i det norske utvalget enn i de andre landene.

Det norske utvalget er blant landene på topp når det gjelder jobbtilfredshet. Andelen som er tilfreds med jobben sin, er særlig høy blant lærere.

1.6.4 Samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv Rambøll Management

Rambøll Management har foretatt et utredningsprosjekt om samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv. For å studere dette spennet av samarbeidsaktiviteter har de typologisert samarbeid i tre ulike typer ut fra dimensjonene individ-samfunn og høy-lav intensitet/involvering.

Type 1 er såkalte *strukturelle aktiviteter* og dreier seg om aktiviteter som ofte finner sted på et samfunns- eller bransjenivå, for eksempel mellom representanter fra bransje og utdanningssted innenfor bestemte fagområder. Type 2 er *formidlings- og tilretteleggingsaktiviteter* som oftest finner sted på institusjons-, avdelings- og individnivå. Dette dreier seg om formidling og tilrettelegging for kontakt mellom studenter og arbeidsliv. Type 3 er konkrete samarbeidsprosjekter som er knyttet til et bestemt studium, og disse aktivitetene finner ofte sted på avdelings- og individnivå, for eksempel praksis, prosjektoppgaver, mentorordning med mer.

Undersøkelsen viste at et flertall av fakulteter og avdelinger har generelle målsettinger for samarbeid mer arbeidslivet, i form av strategiplaner eller liknende. Det er imidlertid færre som har operasjonelle og målbare målsettinger. Høgskolene er imidlertid flinkere enn universitetene, og de er også bedre når det gjelder formalisert og standardisert rapportering om måloppnåelse i forhold til samarbeid med arbeidslivet. De fleste institusjonene mener at samarbeid med arbeidslivet er viktig, så det antas dermed at det ikke er manglende motivasjon

som er barriere for samarbeid. Målsettingene er imidlertid noe ulike fra om en spør utdanningsinstitusjonen, studenten eller arbeidsgiverne. I rapporten anbefales det at man skal kreve at institusjonene nedfeller operasjonelle og målbare målsettinger for samarbeid.

Når det gjelder drivkrefter og barrierer for samarbeid mener de universitets- og høyskoleansatte at finansierings- og meritteringssystemene, tid, samt mangel på administrativ støtte utgjør barrierer for samarbeid. En viktig drivkraft for samarbeid er forankring i ledelsen ved utdanningsinstitusjonen.

De såkalte strukturelle aktivitetene (samfunns- eller bransjenivå) er mer utbredt på høyskolene enn universitetene. Om lag 40 pst. av dekanene/avdelingslederne ved høyskolene at de innhenter tilbakemeldinger og samarbeider med arbeidslivet, for universitetene er tallet rundt 20 pst. Når det gjelder tilrettelegging og formidling som for eksempel karrieresenter, bedriftspresentasjoner og studentbesøk ser vi at høyskolene scorer litt bedre på dette enn universitetene. For type 3 aktiviteter er praksis den desidert mest utbredte samarbeidsaktiviteten mellom høyere utdanning og arbeidsliv. Prosjektoppgaver er også ganske vanlig, og over halvparten av instituttlederne oppgir at studenter ved deres enhet utfører prosjektoppgaver for arbeidsgivere. Mentorordninger og andre integrerte aktiviteter som for eksempel case er mindre vanlige. Det er verdt å merke seg at selv om andelen som opplyser om at det foregår samarbeidsaktiviteter er forholdsvis høy, viser andelen av det totale antall studenter som deltar i denne type samarbeid forholdsvis lav. Institusjonene har derfor en utfordring i å formidle og legge til rette for at flere studenter kan delta i samarbeidsaktiviteter.

De ansatte ved universiteter og høyskoler vurderer resultatene av samarbeidsaktiviteter som svært gode. Studenter får økt kjennskap til arbeidslivet, muligheter til å prøve ut ting i praksis, samt at samarbeid øker studienes kvalitet og bedrifter får økt kjennskap til institusjonenes tilbud og tilgang på kvalifisert arbeidskraft. På lang sikt er de ansatte mer usikre på effektene av samarbeid, men det fremheves at det bidrar til å styrke kvaliteten på studiene og gjøre det lettere for studentene å skaffe seg jobb senere. Videre viser det seg å være en sammenheng mellom tradisjon for samarbeid og opplevde effekter, der det som har lang tradisjon for samarbeid også opplever best effekt av dette.

1.7 Resultater av relevante evalueringer og undersøkelser

1.7.1 Revidering av akkreditering av studietilbud i sykepleie

I november 2005 fattet NOKUT vedtak om at bare 1 av 31 bachelorutdanningene i sykepleie kunne godkjennes, nemlig utdanningen ved Diakonhjemmet høyskole. Resten av utdanningene hadde feil eller mangler når det gjaldt ett eller flere av NOKUTs krav til faglig kompetanse, studieplan, kvalitetssikring og infrastruktur. Kravene til faglig kompetanse, studieplan, kvalitetssikring og infrastruktur går frem av NOKUTs egen forskrift "Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning"⁶

⁶ Fastsett av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) 25.01.2006 med hjemmel i Kunnskapsdepartementets forskrift av 08.09.2005 nr. 1040 om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler.

Oppsummert var evalueringen slik:

Studieplanenes innhold og struktur:

- Ved 16 av 31 studietilbud viste studieplanen at studietilbudet ikke i tilstrekkelig grad var basert på forskning og utviklingsarbeid.
- Dette viste seg blant annet i sammensetning av pensumlisten, som i for liten grad var basert på norsk og internasjonal vitenskapelig litteratur, graden av vitenskapelig litteratur ved oppgaveskriving, i undervisningsformer og metodebruk og generelt i forhold til i hvilken grad forskning og utviklingsarbeid var inkorporert i studiet.

Faglig kompetanse:

- Kompetansekravet om at minst 20 pst. av fagmiljøet som er knyttet til studietilbudet og som deltar i undervisning og veiledning skal ha førstekompetanse, var det kun to av de 31 studietilbudene som tilfredsstilte.
- Flere institusjoner var nær ved å fylle kompetansekravet.
- Gjennomsnittlig ved alle studietilbudene samlet, var det kun 7 pst. som hadde førstekompetanse.
- Mer enn halvparten av studietilbudene hadde mindre enn fem pst. førstestillingskompetanse, og fem institusjoner hadde ikke førstestillingskompetanse tilknyttet studietilbudet.

Infrastruktur:

- Evaluatorene omtalte infrastrukturen generelt som tilfredsstillende eller svært tilfredsstillende. Likevel var det forbedringspotensial, særlig i forhold til bibliotekets ressurser. Kun én institusjon fylte ikke kravene til infrastruktur.

Kvalitetssikring:

- Tre av studietilbudene tilfredsstilte ikke kravet til kvalitetssikring av studietilbudene.

I ettertid har Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Bergen klaget på vedtaket som gjaldt faglig kompetanse, og fått medhold i klagen.

Høgskolene har hatt et års frist fra vedtaket 10. november 2005 til å utbedre studieplan, kvalitetssikring og infrastruktur. Disse utbedringene er nå gjort og godkjent i NOKUTs styre 9. november. Alle sykepleierutdanningene oppfyller nå disse kravene. Ettersom sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Oslo og ved Høgskolen i Telemark ikke hadde andre feil og mangler, er disse nå godkjente.

Når det gjelder ny fremstilling av faglig kompetanse fikk institusjonene frist til 10. november 2007. *Hva er ståa her? Hvem vet?* Komiteen vil avgi sin innstilling i juni 2008. (For høyskoler som i tiden frem til at komiteen avgir sin innstilling har ansatte som gjør seg ferdig med et dr.gradsløp, er det mulig å melde dette inn til komiteen og denne må ta hensyn til dette.)

Disse institusjonene må rette opp feil og mangler knyttet til kompetansekrav for de tilsatte i undervisnings- og forskerstillinger:

- Høgskolen i Agder, Campus Arendal
- Høgskolen i Agder, Campus Kristiansand
- Høgskolen i Akershus

- Høgskolen i Bodø, studiestad Bodø
- Høgskolen i Bodø, studiested Mo i Rana
- Høgskolen i Buskerud
- Høgskolen i Finnmark
- Høgskolen i Gjøvik
- Høgskolen i Harstad
- Høgskolen i Hedmark
- Høgskolen i Molde
- Høgskolen i Narvik
- Høgskolen i Nord-Trøndelag, studiested Levanger
- Høgskolen i Nord-Trøndelag, studiested Namsos
- Høgskolen i Sogn og Fjordane
- Høgskolen i Sør-Trøndelag
- Høgskolen i Tromsø
- Høgskolen i Vestfold
- Høgskolen i Østfold
- Høgskolen i Ålesund
- Høgskolen Stord/ Haugesund, studiested Haugesund
- Høgskolen Stord/ Haugesund, studiested Stord
- Høgskolen Diakonova
- Betanien Diakonale Høgskole
- Diakonissehjemmets Høgskole
- Lovisenberg diakonale høgskole
- Universitetet i Stavanger

1.7.2 NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen

NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen forelå høsten 2006, og omfattet alle de 20 institusjonene som tilbyr allmennlærerutdanning. Høgskolene har hatt frist til 1. mars 2007 for å utarbeide en plan for oppfølging av evalueringen av allmennlærerutdanningen. Høgskolene skal dessuten avgi årlig rapport om status for tiltakene i eget vedlegg til rapport- og plandokumentet, første gang i 2008. Institusjonene ble bedt om at oppfølgingsplanen skulle omfatte alle evalueringspanelets vurderinger og konklusjoner. Den enkelte institusjons oppfølgingsplan måtte derfor forholde seg til:

- panelets vurderinger og konklusjoner om norsk allmennlærerutdanning
- samtlige anbefalinger rettet til institusjonene i hovedrapporten
- anbefalingene til den enkelte institusjonen i institusjonsrapporten.

Den enkelte institusjons plan for oppfølging og rapportering gjengis ikke her. I stedet gis det en kort oppsummering av de viktigste punktene i NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen og anbefalingene rettet til institusjonene i hovedrapporten.

Hovedinnstykket er at kvaliteten i norsk allmennlærerutdanning er varierende. Integreringen av praksis, fagstudium, fagdidaktisk- og pedagogisk teori er en stor utfordring for allmennlærerutdanningen. Den manglende sammenhengen kommer til syne på den ene siden i pedagogikken og didaktikken, og på den andre siden mellom ulike fagdidaktiske områder. Mangelen på sammenheng er også tydelig i beskrivelsen av teori og praksis. I følge

evalueringspanelets vurdering er det derfor vanskelig å få grep om hva som utgjør den samlede, helhetlige og integrerende kraften i utdanningen.

Evalueringen viser at kommunikasjonen mellom ulike aktører i allmennlærerutdanningen har et forbedringspotensial. Ulike aktørgrupper har ofte divergerende oppfatninger om styrker, svakheter og årsaksforhold.

De viktigste oppfølgingspunktene for institusjonene er følgende:

- at det utvikles tydeligere ledelse på alle nivå og en intern organisering som fremmer lærerutdanningen som integrert profesjonsutdanning
- at institusjonenes kvalitetssikringssystem tas i bruk som styrings- og kontrollsystem på alle nivå og nøkkeldata, bl.a. om frafall og eksamen, inkluderes i kvalitetsarbeidet
- at den fagdidaktiske delen av fagene styrkes, at pedagogikkfagets funksjon og rolle klargjøres og at det blir en bedre kopling mellom fag, fagdidaktikk og pedagogikk i teori og praksis
- at det formidles klare forventninger og stilles tydelige krav til studentenes innsats og resultater
- at lærerutdanningene har tilstrekkelig høyt kompetansenivå, særlig i de sentrale undervisningsfagene i skolen
- at forskning og utviklingsarbeid rettet mot grunnskolens erfaringsområder økes og at studentene og yrkesfeltet gjøres kjent med virksomheten og i større grad involveres i FoU-prosjekter
- at det etableres samarbeidsstrukturer både internt og i forhold til eksterne aktører, og at praksis er et felles ansvar mellom utdanningen og praksisskolen.

Evalueringspanelet rettet også noen anbefalinger til departementet. Disse var i hovedsak:

- at samfunnsorientering løftes frem som eksplisitt kompetanseområde i rammeplanen
- at satsing på flerkulturell rekruttering økes
- at det foretas sammenligning av karakterdata på nasjonalt nivå
- at dimensjonering av allmennlærerutdanningen vurderes, bl.a. med tanke på bedre arbeidsdeling og profilering mellom institusjonene.

(Utfordringene fra evalueringspanelet er fra departementets side så langt fulgt opp i tett dialog med sektoren og berørte aktører og interessegrupper. Det er igangsatt en rekke tiltak som samlet har følgende formål:

- Ved pålegg om institusjonelle oppfølgingsplaner å stimulere til planmessig arbeid med kvalitetsforbedring i de enkelte lærerutdanningsprogrammene
- Gjennom sentralt finansierte og målrettede stimuleringstiltak å legge grunnlaget for kvalitativ utvikling av praksisopplæringen og samarbeidsformene mellom lærerutdanning og skole/barnehage
- Ved gjennomgang av struktur og innhold i nåværende allmennlærerutdanning å utvikle en lærerutdanning som er bedre tilpasset grunnskolens behov.)

1.7.3 NOKUTs evaluering av ingeniørutdanningen⁷

Ingeniørutdanning etter nasjonal rammeplan gis ved 19 institusjoner, hvorav tre militære høyskoler og en privat høyskole. NOKUT fikk i juli 2006 i oppdrag av KD å evaluere

⁷ Deler av 1.8.3 er hentet fra NOU 2008: 3 Sett under ett.

ingeniørutdanningene. Det er avholdt to delkonferanser underveis, hvor foreløpige funn om faglig kvalitet og kandidatenes sluttkompetanse er presentert. Sluttrapport for evalueringen skal leveres til KD medio september 2008.⁸

Alle relevante forhold som er viktige for kvaliteten skal vurderes, men det skal særlig fokuseres på forhold knyttet til utdanningenes relevans og samhandling med arbeids- og næringslivet.

Målsettingen med evalueringen er å kartlegge situasjonen på de overnevnte områdene ved de ingeniørfaglige utdanningene, og gi kunnskap om hvor det bør gjøres en særlig innsats for å heve kvaliteten ved utdanningene. Evalueringen skal ha samhandlingen mellom utdanning, FoU-virksomhet, og arbeidsliv som et overordnet perspektiv. Videre skal evalueringen gi et grunnlag for å vurdere dagens organisering av ingeniørutdanningene i Norge.

Hovedproblemet i utdanningen har lenge vært rekruttering. Ifølge DBH-tall gikk antall registrerte studenter ned med over 1000, tilsvarende 11,5 pst., fra 2002 til 2006. En gjennomgang av opptaket for studieåret 2006/2007 viser at tre av fire studenter som fylte kravene for opptak til studier i realfag og teknologi, valgte andre studier. Gutter velger mer realfag enn jenter, flinke elever mer enn svake, og det er en tendens til at barn av foreldre med høy inntekt og foreldre som selv har realfaglig utdanning, samt innvandrere, velger realfag i noe større grad enn andre.⁹

Kvinneandelen i studiene er lav og har endret seg lite de siste ti årene.

For å bedre rekrutteringen er det etablert en rekke fleksible ordninger for å gjøre det mulig for personer som i utgangspunktet ikke fyller opptakskravene, å ta ingeniørutdanning. Forkurs er utbredt. I tillegg kan personer med relevant fagbrev eller svennebrev få opptak gjennom den såkalte «Y-veien», som nå er gjort til en generell ordning etter flere vellykkede pilotforsøk. Dette er i tråd med OECDs anbefaling om at det bør legges til rette for overganger fra yrkesfaglig videregående opplæring til høyere utdanning for å øke andelen mannlige studenter i høyere utdanning totalt sett.

Kunnskapsdepartementet ba i 2005 Universitetet i Stavanger og høyskoler med ingeniørutdanning på lavere grads nivå om en rapport om status og videre planer for ingeniørfagene. Generelle trekk i tilbakemeldingene var:

- Flere høyskoler hadde lav kapasitetsutnyttelse i ingeniørutdanningen.
- Høyskolene hadde mange fagmiljøer med lite ressurser til FoU. Dette gjaldt særlig de tradisjonelle ingeniørfagene bygg, maskin og kjemi.
- Ingen høyskoler hadde konkrete planer om arbeidsdeling i utdanningen for å redusere antall små fagmiljøer.

I tillegg viser blant annet NIFU STEP¹⁰ at ingeniørutdanningene i relativt liten grad bidrar til regional utvikling og innovasjon.

⁸ <http://www.nokut.no/sw23034.asp> og <http://www.nokut.no/sw24764.asp>

⁹ Andelen med realfagsbakgrunn som velger andre studier er beregnet ut fra tall fra Samordna opptak. Se for øvrig Torbjørn Hægeland, Lars J. Kirkebøen og Jens Fredrik Baumgarten Skogstrøm, *Realfagskompetanse fra videregående opplæring og søkning til høyere utdanning*, SSB-rapport nr. 2007/30 (Oslo/Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå).

¹⁰ Ingvild Marheim Larsen og Svein Kyvik, "Tolv år etter høgskolereformen -en statusrapport om FoU i statlige høyskoler" (NIFUSTEP-rapport nr 7/20062006)

Det vil ikke bli publisert noen rapporter eller arbeidsdokumenter underveis i evalueringen, men noen foreløpige resultater er presentert på to delkonferanser (oktober 2007 og mars 2008). Disse er basert på institusjonenes selvevalueringer, en spørreundersøkelse og dybdeintervju blant bedrifter og organisasjoner som rekrutterer ingeniører og en vurdering av faglig kvalitet og nivå i utdanningene på grunnlag av dette og annet materiale. Blant er foreløpige funnene er:

Overordnet kvalitet og innretning av ingeniørutdanningen:

- Utdanningene holder likevel jevnt over et høyt nivå, og kandidatenes sluttkompetanse er like god som i sammenlignbare land.
- Komiteene finner liten kvalitetsforskjell mellom små og store utdanninger, men stiller spørsmål ved om de minste utdanningene er bærekraftige med tanke på å opprettholde et tilstrekkelig fagmiljø.
- Det er liten grad av spesialisering og lite tydelige profiler på de ulike studieprogrammene. Det ses også som en nasjonal utfordring at det mangler tilbud innenfor visse spesialiseringer. På den annen side er det som forsøk på å tiltrekke flere studenter brukt kreative betegnelser, som ikke står i forhold til studiets innhold.
- Det er delte meninger om rammeplanen, det kan tyde på at denne fungerer som en god rettesnor og kvalitetssikrende faktor for utdanningen.
- Det er forskjeller i karaktersetting mellom ulike studiesteder.
- Flere av utdanningene er klart praksisorienterte, og kontakten med lokalt næringsliv er relativt god.
- Det er mange små fagmiljøer og lav andel førstekompetente i mange miljøer.
- Forskningsaktiviteten og -kompetansen er svak. Det rapporteres om problemer med å rekruttere kvalifisert fagpersonale.

Kvalitet i utdanningen –kandidatenes sluttkompetanse

- Internasjonalisering er gjennomgående svakt utviklet, både når det gjelder studietilbud og studielitteratur på engelsk og utveksling av studenter og ansatte. Kandidatenes fremmedspråkkompetanse vurderes for øvrig som relativt bra.
- Avtakerne opplever at nyutdannede kandidater til en viss grad har for svake resultater i de grunnleggende realfagene, og omfanget av opplæringen i realfag holder ofte bare et minimumsnivå.
- Avtakerne er meget tilfreds med kandidatenes kompetanse i bruk av IKT-verktøy.
- Kandidatenes kompetanse og evner til samarbeid og muntlig presentasjon og kommunikasjon vurderes som god.
- Det ser ut til at kandidatene som søker seg videre til mastergradsutdanninger klarer seg bra, dvs. det er ikke påvist nivåforskjell i sluttkompetansen til kandidater med bakgrunn fra bachelor i ingeniørfag og kandidater som har gått 5-årig master i teknologi.
- Kandidater med yrkesfaglig bakgrunn (Fagskole og Y-vei) er også ettertraktet blant arbeidsgiverne.

En undersøkelse av endringer i økonomien innenfor ingeniørutdanningene de siste årene i regi av arbeidsutvalget i Nasjonalt råd for teknologi viser at utdanningene i perioden 2003 – 2005 i gjennomsnitt har fått redusert sin andel av institusjonenes grunnbevilgninger med 2 pst. i den interne budsjettfordelingen. Dette er ikke overraskende i lys av rekrutteringssituasjonen, men kan være særlig problematisk i utdanninger som er så utstyrskreven.

1.8 Realfag og teknologi

Prognosene for fremtidig arbeidsmarked viser at det særlig vil bli økt behov for kompetanse innen realfag og teknologi. Dette er fagområder som ble vektlagt i målstrukturen for universiteter og høyskoler i 2007 og som det satses spesielt på. Utviklingen på disse fagområdene får derfor særskilt omtale i sektoranalysen.

1.8.1 Søkning og søkergrunnlag

I motsetning til høyere utdanning generelt har realfagene ikke hatt en økning i søkningen de siste tiårene. Spesielt siden tusenårsskiftet har trenden vært negativ, med unntak av det siste året. Fra 2006 til 2007 økte søkningen innenfor en del realfaglige områder:

- Søkningen til ingeniørutdanninger (1. prioritetsøkere) gikk opp med 8,6 prosent, søkningen for kvinner gikk opp med 35,4 prosent.
- Søkningen til sivilingeniørstudiet (1. prioritetsøkere) gikk opp med 2,8 prosent, søkningen for kvinner gikk opp med 16,1 prosent.

Antall kvinnelige søkere til teknologistudiene er likevel lavt, så selv med en betydelig prosentvis økning, er fortsatt totalantallet svakt. I 2006 ble det uteksaminert 670 kvinner med teknologiutdanning, av i alt 21 500 kvinnelige kandidater med høyere utdanning, dvs. 3,1 pst. Til sammenligning ble det i 1996 uteksaminert 311 kvinnelige kandidater med teknologiutdanning av totalt 12 700 kvinner, dvs. 2,4 pst. Tallene viser at det har skjedd små endringer på dette feltet de siste 10 år.

I kombinasjon med at det er marginal økning i antall mannlige søkere, er konklusjonen at man fortsatt står overfor en stor rekrutteringsutfordring. Det vil nå være viktig å sikre at dette skiftet blir varig og enda sterkere.

1.8.2 Sammenheng mellom valg i VGO og videre studievalg

Det er en særlig utfordring å skape interessere for teknologi og de "tunge" realfagene (som matte og fysikk). Dette illustrerer tall i en rapport fra SSB (SSB 30/2007) tydelig: Av alle 15-årige jenter (ca 28 000) som gikk ut av grunnskolen i 2003 var det kun 1 pst. i 2006 som hadde solid fordypning i matte og fysikk¹¹ og søkte seg direkte til MNT-utdanningene (matematikk, naturvitenskap og teknologi).

Samme rapport viser også at i videregående velger gutter i større grad enn jenter de såkalt "harde" realfagene som fysikk og de tyngste matematikkvariantene, mens det er en overvekt av jenter på biologi og de noe lettere matematikkvariantene. Gutter søker seg i tillegg i større grad til realfagsstudier i høyere utdanning.

1.8.3 Gjennomføringsgrad

MNT-faglige utdanninger har utfordringer med få flere studenter til å gjennomføre studiene. Det er mange grunner til at studentene faller fra i løpet av studiet, og vi har foreløpig ikke gode undersøkelser som viser hva som skjuler seg bak statistikken. Det antas dog at mange faller fra på grunn av for svake realfaglige bakgrunnskunnskaper og manglende motivasjon for å arbeide tilstrekkelig mye med studiet. Studenter innen MNT-fag er den studentgruppen

¹¹ Minimum 3MX og 2FY (kat C i SSB 30/2007)

som oppgir at de arbeider mest med studiene i følge levekårsundersøkelsen blant studenter (SSB 2006).

Tall fra DBH viser at det i 2007 var totalt 8 340 studenter registrert ved ingeniørutdanningen, og at det dermed har vært en økning på 534 studenter siden bunnåret 2005. Med andre ord er vi halvveis til å nå 2002-nivået, da det var registrert 8 874 studenter ved denne type utdanning. Uteksaminering for utdanningen som helhet i 2006 lå på ca 70 pst.¹², men bare i underkant av 45 pst. fullfører studiene på normert tid.

Dette tilsvarer i underkant av to tusen kandidater årlig for ingeniørutdanningene, hvorav et par hundre av disse går videre til sivilingeniørstudier (mastergrad). I tillegg uteksamineres årlig rundt 1 500 kandidater med mastergrad i teknologi (sivilingeniør). Dette tallet har holdt seg relativt stabilt de siste årene.

Antall nyutdannede kandidater i MNT-akademiske fag har økt fra ca 2 450 til ca 2 650 fra 1995 til 2005. Dette er betydelig lavere vekst enn andre akademiske utdanninger.

En betydelig andel studenter tar studiet over fire og fem år – gjerne i kombinasjon med jobb. Det er også en viss mobilitet innad mellom studium.

1.8.4 Muligheter i arbeidsmarkedet

Etter lavkonjunkturen rundt årtusenskiftet, hvor denne gruppen ble hardt rammet av at den såkalte IT-boblen sprakk, har denne gruppen hatt stadig bedre muligheter i arbeidsmarkedet. NIFU STEPs kandidatundersøkelse fra 2005 viser at kandidater i MNT-fagene er den gruppen som opplevde sterkest forbedring i arbeidsmarkedet i perioden 2003-2005.¹³ Arbeidsmarkeds-situasjonen i begynnelsen av årtusenskiftet gav samtidig utslag på søkningen til realfaglige og teknologiske studier, og dette har medført at vi nå har et stadig større gap på nyutdannede kandidater og etterspørselen etter slik kompetanse.

Fersk arbeidsmarkedsstatistikk fra NAV (2007) bekrefter denne trenden. Det er nå stort underskudd av teknologi- og realfagsutdannede. Undersøkelsen viste at bedriftene hadde i underkant av 16 000 ubesatte stillinger innen ingeniør- og IKT-fag høsten 2007. Spesielt har det vært en vekst i tjenestebaserte og IT-relaterte næringer. I tillegg ser vi at tradisjonelle industrinæringer krever stadig større grad ansatte med høyere utdanning. Det er også stor mangel på operatører og andre med yrkesfagutdanning innen disse næringene.

Ingeniørutdanningene har siden 2006 åpnet for at yrkesfaglærte kan tas opp til relevante studier, og dette har bidratt til å øke tilfanget av godt kvalifiserte ingeniører til næringslivet. Men næringene har også stort underskudd av ansatte med fagbrev, slik at denne rekrutteringen til ingeniørfag bidrar til å flytte underskuddet av arbeidskraft fra en kompetansegruppe til en annen. Derfor er det viktig å øke det *totale* tilfanget av kandidater til disse næringene.

¹² Tallene viste store variasjoner mellom de ulike ingeniørutdanningene, fra 90 % som fullførte ved Høgskolen i Buskerud, til 36 % fullføring ved Høgskolen i Tromsø. Det understrekes at tallene for ferdige kandidater i 2006 også kan inkludere studenter som ikke har fullført på normert tid, men for eksempel begynte i 2002. Mange av disse tar også studiet på deltid, slik at fullføring ift utdanningsplan har bedre resultat.

¹³ (Arbeidsledigheten gikk ned fra 17 til 11 % og andelen mistilpassede gikk ned fra 33 til 23 %. Samtidig økte tallet på uteksaminerte kandidater med 19 %. Det er imidlertid verdt å merke seg at det var denne gruppen av kandidater som opplevde den sterkeste forverringen i arbeidsmarkedet fra 2001-2003.) Utviklingen i arbeidsmarkeds-situasjonen varierer med kandidatenes fagbakgrunn. Den sterkeste bedringen har kandidater i informasjons- og datateknologi, med en nedgang i andelen mistilpassede fra 36 til 20 % i perioden 2003 – 2005. Kandidattallene i dette fagområdet har i perioden økt med hele 63 %.

Det er vanskelig å si om knappheten vi åpenbart ser på arbeidskraft med naturvitenskapelig og teknologisk utdanning, vil vedvare. Etterspørselen etter arbeidskraft med naturvitenskapelig og teknologisk utdanning er mer konjunkturavhengig enn de fleste andre gruppene med høyere utdanning, og vi er nå inne i en periode med uvanlig høy etterspørsel.

Den siste offentliggjorte beregningen fra SSB over forventet tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft med ulike typer utdanning er fra 2002 (Samfunnspeilet nr. 2, 2002). SSB vil dog om kort tid fremlegge en ny rapport med fremskrivninger mot år 2020.

1.9 Utvikling av undervisningskomponenten for de statlige institusjonene

1.9.1 Innledning

Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler består av en basiskomponent, en undervisningskomponent og en forskningskomponent, der de to sistnevnte er resultatbaserte komponenter. I dette avsnittet drøftes utviklingen i undervisningskomponenten og aktuelle problemstillinger i forbindelse med denne. Flere av disse variablene drøftes andre steder i sektoranalysen, men da med et annet formål.

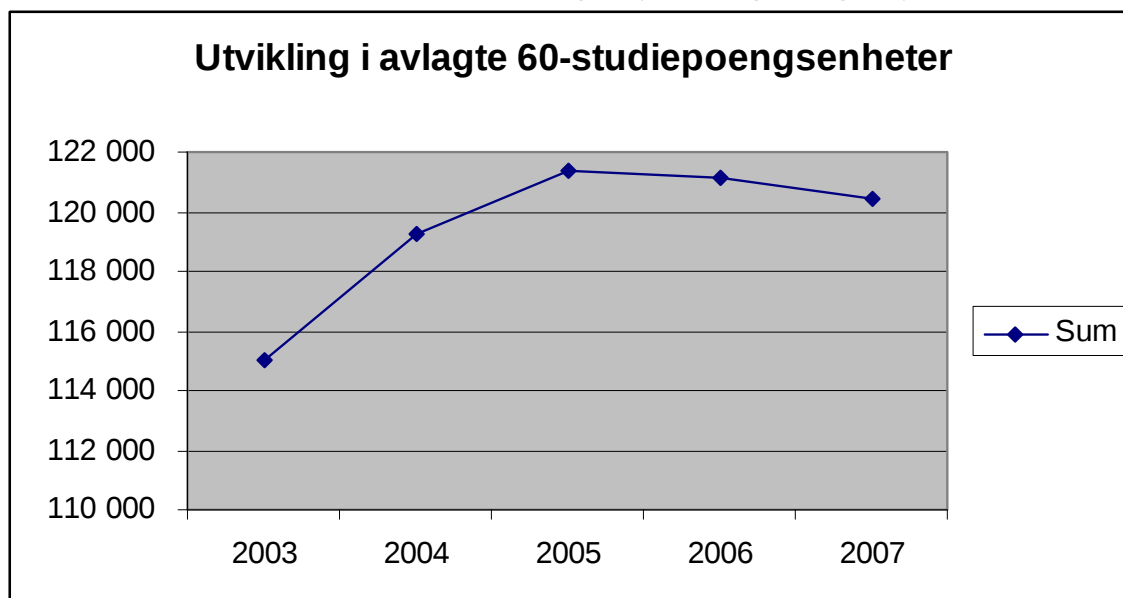
Selv om kunsthøyskolene ikke er inkludert i finansieringssystemet tas aktuelle variabler også med for denne kategorien.

1.9.2 Utvikling i antall studiepoeng

Undervisningskomponenten inneholder totalt antall avlagte studiepoeng innenfor 6 ulike kostnadskategorier og antall inn- og utreisende studenter. For sektoren samlet har utviklingen vært som angitt i tabell 1.13 tidligere i kapittel 1. Merk at i denne tabellen er Universitetet i Stavanger (UiS) og Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) først med i universitetskategorien fra og med 2005. Universitetet i Agder (UiA) er i høyskolekategorien hele tidsserien, da de først ble universitet i løpet av 2007.

Undervisningskomponenten er en komponent med åpen ramme. Dette innebærer at økt antall studiepoeng genererer et gitt antall midler, uavhengig av hvordan andre institusjoner presterer samme året. Økningen i avlagte studiepoeng i perioden 2003-2008 har til sammen gitt institusjonene i sektoren (både statlige og private) i overkant av 700 mill. kroner i friske midler gjennom undervisningskomponenten.

Figur 1.12 **Utvikling i avlagte 60-studiepoengsenheter**
for universiteter, vitenskapelige høyskoler og statlige høyskoler 2003-2007.

Kilde: DBH

Figur 1.12 viser utviklingen i avlagte studiepoeng i perioden 2003-2007. Vi ser at utviklingen i avlagte studiepoeng har vært sterkt økende frem til 2004 og med en noe svakere økning i 2005. Fra 2006 viser tallene en nedgang i avlagte 60-studiepoengsenheter (ned 0,2 pst. fra 2005 til 2006) og foreløpige tall for 2007 viser at denne nedgangen fortsetter. Totalt antall avlagte 60- studiepoengsenheter for universiteter og statlige vitenskapelige høyskoler og høyskoler har gått ned med 845 fra 2006 til 2007, dvs. en nedgang på 0,7 pst. Fordelt på institusjonskategori ser vi at de vitenskapelige høyskolene har en liten økning, mens universitetene og de statlige høyskolene har en nedgang.

Når det gjelder endringer i kostnadskategorier har det vært en forholdsvis stor nedgang i E og F, mens kategori D har hatt en økning. Det er særlig høyskolene som står for nedgangen i E og universitetene som bidrar til reduksjonen i F. Økningen i D kommer i stor grad ved universitetene. Det er ellers mindre endringer i kategori A-C.

1.9.3 Mulige forklaringsfaktorer

For å forklare utviklingen i avlagte studiepoeng er det interessant å sammenstille denne med blant annet antall nye studenter, registrerte studenter og studiepoeng per student. Også i disse tallene er UMB og UiS med i universitetskategorien fra og med 2005, mens UiA er i høyskolekategorien for alle årene.

Tabell 1.11 tidligere i kapittel 1 viser utviklingen i nye studenter fra 2004 til 2007. Her fremgår det at fra 2006 til 2007 totalt sett har vært en økning på omlag 1 335 nye studenter. De statlige høyskolene står for den største økningen med i underkant av 1 900 nye studenter, mens de vitenskapelige høyskolene har hatt en liten økning. Universitetene har hatt en nedgang på litt over 600 nye studenter. Det kan synes motstridene at antall nye studenter har økt parallelt med at antall avlagte studiepoengsenheter går ned. For å belyse dette nærmere må vi se på utviklingen i registrerte studenter, dvs. det totale antallet studenter.

Tabell 1.12 tidligere i kapittel 1 viser registrerte studenter ved de statlige institusjonene i perioden 2004-2007. Tallene omfatter ikke interne opptak, herunder opptak til mastergradsstudier. Foreløpige tall for 2007 viser at det har vært en nedgang på om lag 3 600 studenter fra 2006 til 2007, dvs. en nedgang fra 169 310 til 165 714 (2,1 pst.). Dette sammenfaller med nedgangen i avlagte 60-studiepoengsenheter. Ser vi nærmere på de ulike institusjonskategoriene ser vi imidlertid at det er universitetene som har den desidert største nedgang i antall studenter (4,6 pst.). De statlige høyskolene har en liten nedgang på 0,2 pst, mens de vitenskapelige har en økning på 3,8 pst.

Nedgangen i antall registrerte studenter ved universitetene, har kun ført til en marginal (0,35 pst.) nedgang i avlagte studiepoeng. Dette indikerer at studentene ved universitetene avlegger flere studiepoeng enn før og at det er skjedd klare resultatforbedringer.

For høyskolene sin del har antall registrerte studenter redusert med i underkant av 80 mens avlagte studiepoeng har sunket med hele 958 60-studiepoengsenheter. Dette kan tyde på at høyskolesektoren som helhet har blitt mindre produktiv fra 2006 til 2007.

Indikatoren studiepoeng per student vil belyse denne problemstillingen ytterligere, jf. tabell 1.14 tidligere i kapittel 1. Fra 2006 til 2007 har avlagte studiepoeng per student i den statlige sektoren steget fra 42,5 til 43,1 – en økning på 0,6. Økningen har vært størst ved de vitenskapelige høyskolene, med hele 1,8 – tett fulgt av universitetene med 1,7. Noe av dette kan forklares ved at universitetene hadde det største potensialet til forbedring ved at en rekke høyskoler allerede hadde innført tettere oppfølging av den enkelte student før Kvalitetsreformen ble implementert. De statlige høyskolene har hatt en nedgang fra 45 til 44,4. Dette må sees i sammenheng med variablene diskutert ovenfor, der en ser en liten reduksjon i antall studenter parallelt med en forholdsvis stor nedgang i antall avlagte studiepoeng.

En av forklaringene på økningen i studiepoeng per student er at strykprosenten har sunket. Tabell 1.20. tidligere i kapittel 1 viser at de statlige institusjonene har hatt en nedgang i strykprosenten på 0,4 pst. fra 2006 til 2007. Det vitenskapelige høyskolene har hatt størst nedgang med 1,2 pst.

Ved innføringen av Kvalitetsreformen ble kravet om ekstern sensur ved alle eksamener endret. I kjølvannet av dette oppstod det en debatt i universitets- og høyskolesektoren om det er mulig å identifisere en sammenheng mellom den resultatbaserte delen av finansieringssystemet og omfanget av stryk. Dette temaet ble også omhandlet i evalueringen av Kvalitetsreformen og den påfølgende St. meld nr. 7 (2007-2008). Meldingen slår fast at bildet ikke er så entydig som kritikerne hevder. Hvis en ser alle institusjonene under ett, har strykprosenten gått ned fra 10,3 pst. i 2002 til 8,3 pst. i 2006. Strykprosenten har imidlertid ikke gått ned i alle fag etter innføring av Kvalitetsreformen. I fagene der det har vært en nedgang, startet nedgangen før Kvalitetsreformen ble innført. Ved noen studier har det også vært en moderat økning i strykprosenten etter 2003. Det ser heller ikke ut til å være en tendens til en økning i bruken av de svakeste ståkarakterene.

Det er vanskelig å isolere de ulike effektene av Kvalitetsreformen fra hverandre. Mulige årsaker til redusert strykprosent kan både være forbedret utdanningskvalitet og oppfølging fra institusjonenes side, endringer i studiefinansieringen, samt at studiestrukturen er organisert i mindre omfattende eksamener. Dette er ønskede effekter av reformen, og gir ikke grunnlag for å hevde at læresteder lar studenter bestå eksamen av budsjettmessige hensyn.

1.9.4 Utvikling på enkeltinstitusjoner

Universiteter

Blant universitetene har UMB hatt den største økningen i avlagte studiepoeng på i underkant av 6 pst., mens antall registrerte studenter er tilnærmet uendret. UMB har dermed hatt en stor økning i antall studiepoeng per student. UiB har hatt den største nedgangen i antall avlagte studiepoeng på om lag 3 pst., men har samtidig hatt en nedgang i antall studenter på over 7 pst. Det har dermed hatt en økning i antall studiepoeng per student. Den eneste blant universitetene som ikke har hatt en økning i studiepoeng per student er UiS, de har hatt en liten økning i avlagte studiepoeng på 1,7 pst., men en økning på over 7 pst. når det gjelder antall studenter.

Vitenskapelige høyskoler

Når det gjelder de vitenskapelige høyskolene er det NIH som har hatt den klart beste utviklingen med en økning i avlagte studiepoeng på 18 pst. og en reduksjon i antall studenter på 13 pst. Dette har gitt en økning på avlagte studiepoeng fra 42,9 i 2006 til 58,8 i 2007. NHH har også hatt en økning i avlagte studiepoeng på over 13 pst., men dette skjer parallelt med en økning i studenter slik at økningen i avlagte studiepoeng per student ikke blir like stor. De øvrige vitenskapelige høyskolene har en nedgang i avlagte studiepoeng per student, men dette er mindre endringer fra et allerede høyt nivå.

Statlige høyskoler

Høgskolen i Nesna tas ikke med i denne vurderingen da høyskolen ikke har rapportert inn korrekt innen tidsfristen. Blant de øvrige høyskolene er det Høyskolene i Bodø, Hedmark, Lillehammer, Tromsø, Stord/Haugesund, Sogn og Fjordane, Volda og Samisk høyskole som særlig har hatt en forholdsvis stor nedgang i avlagte studiepoeng, parallelt med at antall registrerte studenter har økt eller er tilnærmet uendret. Finmark kan nevnes spesielt, de har en nedgang i avlagte studiepoeng på hele 9 pst., samtidig som antall studenter har gått ned med 10 pst. i samme periode. Høyskolen har således en økning i studiepoeng per student, men nedgangen på begge felter kan tyde på at de sliter med rekrutteringen.

Når det gjelder høyskolene i mellomsjiktet har disse endringer i avlagte studiepoeng på over/under 5 pst. og disse samsvarer mer eller mindre med endringer i antall studenter slik at endringer i avlagte studiepoeng per student fra 2006 til 2007 ikke blir så store.

Høyskolene som kommer best ut i forhold til 2006 er Harstad, Narvik, Vestfold og Ålesund. Alle disse høyskolene har hatt en forholdsvis god økning i antall avlagte studiepoeng, parallelt med at antall studenter er uendret eller har gått ned slik at avlagte studiepoeng per student har styrket seg.

1.9.5 Utvikling i studieprogrammer

St. meld. nr. 7 (2007-2008) *Statusrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning* peker på at institusjonene har benyttet innføringen av nytt gradssystem til å gjøre omfattende endringer i studietilbudene. Det er etablert mange nye mastertilbud ved statlige høyskoler og det har i tillegg vært en sterk økning i antall årsstudier ved institusjonene. Meldingen har presisert at institusjonene bør arbeide for at førstegangssøkende til høyere utdanning blir motivert til å

velge helhetlige studieløp fra første studieår. Se avsnitt 1.2 tidligere i kapittel 1 for utviklingen i studietilbudene ved institusjonene fra 2006 til 2007.

Ved innføringen av finansieringssystemet var det et mål at finansieringssystemet skulle være fleksibelt og gjøre det enklere å opprette/nedlegge studietilbud. Vi ser at institusjonene har benyttet seg av denne fleksibiliteten.

1.9.6 Inn- og utreisende studenter

Institusjonene får 6 000 kroner (2008-satser) for inn- og utreisende utvekslingsstudenter som har opphold på 3 måneder eller mer. Kapittel 3 omhandler blant annet utviklingen i antall utvekslingsstudenter i perioden 2004-2007. Vi ser at alle institusjonene, med unntak av universitetene som har en nedgang på under 1 pst., har en økning i antall utvekslingsstudenter fra 2006 til 2007. Økningen ligger på om lag 4 pst. for de statlige høyskolene og de vitenskapelige høyskolene.

1.9.7 Oppsummering/vurdering

Utviklingen i undervisningskomponenten og de underliggende faktorene som studenttall, opptak, gjennomstrømming og fagportefølje gir noen indikasjoner på hvordan den resultatbaserte undervisningsfinansieringen virker.

Studiepoengproduksjonen har økt betydelig både for universiteter, statlige høyskoler og vitenskapelige høyskoler etter innføringen i 2003. Kandidattallet og studiepoeng per student har økt betydelig både for universitetene og de vitenskapelige høyskolene, og strykprosenten har gått ned for alle institusjonskategorier.

Det er mange forhold ved Kvalitetsreformen, i tillegg til finansieringssystemet, som kan ha bidratt til denne utviklingen, blant annet nye arbeidsformer og økt oppfølging av studentene. Det er derfor vanskelig å isolere virkningene av selve finansieringssystemet, men det er sannsynligvis en av flere og til dels nødvendige faktorer for å få de effektene man ønsker. Universitetene har foretatt de største endringene i utdanningstilbudet, og har fått tildelt den største delen av ressursene som ble bevilget i forbindelse med Kvalitetsreformen. De har i størst grad også økt oppfølgingen av hver enkelt student, og har redusert antall studenter som ikke tok studiepoeng. Universitetene hadde dermed det største forbedringspotensialet. Høyskolene hadde allerede undervisningsformer som samsvarte med Kvalitetsreformen, og har hatt mindre mulighet til å øke gjennomstrømmningen.

Foreløpige tall for 2007 viser imidlertid at det samlet sett er en nedgang i avlagte studiepoeng totalt i sektoren. Tallene bak denne utviklingen er noe fragmentert. Universitetene har et stabilt antall avlagte studiepoeng, men en nedgang i antall registrerte studenter, noe som i sum gir en økning i studiepoeng per student. De vitenskapelige høyskolene har økning i avlagte studiepoeng og en økning i registrerte studenter noe som gjør at studiepoeng per student stiger også for denne institusjonskategorien. De statlige høyskolene har også hatt en nedgang i avlagte studiepoeng, men denne følges av en minimal reduksjon i antall studenter, noe som gir færre studiepoeng per student. Denne utviklingen må følges nøye. Høyskolene har hatt en forholdsvis stor studentøkning de siste årene og for noen høyskoler kan en stille spørsmål ved om dette kan ha gått på bekostning av kvaliteten på utdanningstilbudet.

2 Forskning

2.1 Innledning

I dette kapitlet om forskning gir vi et bilde av hvordan det står til på forskningssiden ved våre institusjoner. Hvordan er kompetansesituasjonen, rekrutteringen til forskning og selve forskningsproduksjonen i stort.

Mer konkret ser vi nærmere på følgende områder:

- Stillingsstrukturen – institusjonenes kompetanseprofil
- Faglig ledelse
- Forskningssatsing
- Forskerutdanning
 - Avlagte doktorgrader
 - Fordeling av stipendiatstillinger
 - Gjennomstrømming
 - Sammenlikning med andre nordiske land
- Vitenskapelig publisering
 - Publisering ved norske institusjoner versus andre land
 - Publisering i universitets- og høyskolesektoren
 - Kvalitetsreformen og resultatbasert forskningsfinansiering
- Forskning – og FoU-aktivitet
 - FoU-utgifter og finansiering
 - Tildeling av NFR og EU-midler
 - FoU-aktivitet ved de statlige høyskolene
- Oppsummering av forskning og FoU i UH-sektoren

For å belyse det ovennevnte brukes primært data fra DBH, NIFU STEP og Norges forskningsråd.

2.2 Stillingsstruktur – institusjonenes kompetanseprofil

Med ny felles lov om universiteter og høyskoler i 1995 fikk institusjonene i universitets- og høyskolesektoren en felles stillingsstruktur. Med dette åpnet man formelt sett for en akademisk drift i den statlige høyskolesektoren. Fordelingen av ansatte på ulike stillingskategorier viser kompetanseprofilen på de ulike institusjonsgruppene, mens utviklingen over tid vil kunne si om det har vært en akademisk drift i den statlige høyskolesektoren eller ikke.

2.2.1 Universitetene

Antall årsverk fordelt på stillingskategorier ved universitetene viser at rundt 43 pst. av undervisnings-, forsknings- og rekrutteringsstillinger er professorater og førstestillinger i 2007. Rekrutteringsstillingene utgjør omtrent en tredjedel (ca. 34 pst.), se tabell 2.1. I perioden 2004 til 2007 har det vært en relativt sterk vekst i antall årsverk. Det har vært en vekst på 1637 årsverk totalt (21 pst.). Veksten fra 2004 til 2005 skyldes at Høgskolen i Stavanger og Norges landbrukshøgskole fra og med 2005 endret status til universitet under navnene Universitetet i Stavanger og Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB). Men det er verdt å merke seg at det også har vært en betydelig vekst i antall årsverk fra 2005 til 2007 (451 årsverk eller 4,9 pst.).

Ser man nærmere på endringene i årsverk fordelt på stillingskategori, finner man den sterkeste veksten i både absolutte og relative tall blant stipendiatstillingene. I absolutte tall har det også vært en vekst i antall professorstillinger, men andelen av professorer i forhold til vitenskapelig personale har blitt gradvis redusert. Dataene fra DBH viser at antallet årsverk i førstestillinger har holdt seg relativt stabilt i perioden. Tilsvarende gjelder for både universitetslektorer og postdoktorer, mens det har vært en klar tendens til økt bruk av forskerstillinger.

Tabell 2.1 Stillinger ved universitetene
Undervisnings-, forsknings-, rekrutterings-, og støttestillinger

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	1 982,3	25,0	2 150,0	23,6	2 169,4	23,1	2 207,7	23,0
Professor II	141,4	1,8	161,7	1,8	163,2	1,7	162,3	1,7
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	1	0,0	1,8	0,0	2	0,0
Førsteamanuensis	1 314,6	16,6	1 582,3	17,3	1 636,2	17,5	1 654,5	17,3
Førstelektor	73,2	0,9	94,5	1,0	112,0	1,2	102,6	1,1
Amanuensis	132,8	1,7	136,5	1,5	128,8	1,4	109,1	1,1
Univ.lektor/høgsk.lektor	491,3	6,2	689,7	7,6	646,1	6,9	633,5	6,6
Forsker	403,0	5,1	514,4	5,6	583,5	6,2	654,5	6,8
Postdoktor	629,7	7,9	712,0	7,8	693,5	7,4	756,2	7,9
Stipendiat	2 445,5	30,8	2 733,3	29,9	2 941,3	31,4	3 001,6	31,3
Vitenskapelig assistent	322,5	4,1	326,9	3,6	276,9	3,0	275,6	2,9
Høgskolelærer/øvingslærer	5,6	0,1	25,4	0,3	22,3	0,2	18,7	0,2
Sum und., forsk. rekr	7 941,7	100	9 127,5	100	9 375,0	100	9 578,4	100
Andre stillinger	73,3	-	66,5	-	74,5	-	77,9	-
Bibliotekstillinger	81,0	-	87,4	-	91,6	-	86,6	-
Ingeniører	1 696,8	-	1 889,2	-	1 960,0	-	2 023,8	-
Tekniske stillinger for u/f/f	332,2	-	392,0	-	378,8	-	357,8	-
Sum støttestillinger	2 183,4	-	2 435,1	-	2 504,8	-	2 546,2	-
Sum	10 125,1	-	11 562,6	-	11 879,8	-	12 124,6	-

Kilde: DBH

Merknad: Totalsummen i tabellen er summen av DBH stillingsgruppene Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger, og Støttestillinger for undervisning, forskning og formidling. Kunnskapsdepartementet har rendyrket undervisnings-, forsknings-, rekrutteringsstillinger, og skilt disse fra støtte- og formidlingsstillinger.

Vedleggstabellene V-2.1 til V-2.6 i Vedlegg 2.1. viser stillingsstrukturen ved våre 6 universiteter.

Ved Universitetet i Oslo ser vi at det er en reduksjon i andelen av førstestillinger i perioden 2004 til 2007 (fra i overkant av 14 pst. til underkant av 13 pst.). Vi finner også en reduksjon i andelen av professoratene (fra overkant av 28 pst. til i underkant av 27 pst.), mens stipendiatstillingene har en vekst i perioden (fra ca. 29 pst. til ca. 31 pst.). Det er også en relativt stor økning i bruken av forskerstillinger ved UIO (fra 7,5 pst. til rundt 10 pst.). Andelen av postdoktorer og universitetslektorer ligger relativt stabilt i perioden rundt henholdsvis 9 pst og 5 pst.

Ved Universitetet i Bergen ligger andelen av førstestillinger relativt stabilt rundt 21- 22 pst. i perioden 2004 til 2007, mens andelen professorater stadig reduseres (fra rundt 30 pst. i 2004

til i underkant av 26 pst. i 2007). Stipendiatene øker derimot sin andel fra ca. 26 pst. i 2004 til i underkant av 32 pst. i 2007.

Ved NTNU i Trondheim ligger andelen av førstestillinger relativt stabilt (varierer fra ca. 16 pst. til 18 pst. i perioden 2004-2007). Her holder andelen av professorater seg stabilt rundt 24 – 25 pst i 2004 til 2007). Det samme gjelder stipendiatene som ligger på et høyt stabilt nivå rundt 36 – 37 pst. i hele den aktuelle tidsperioden.

Ved universitetet i Tromsø er det en svak reduksjon i andelen av førstestillinger i perioden 2004 til 2007 (fra 25 pst. til 22 pst.). Andelen av professorater reduseres svakt fra i overkant av 24 pst. i 2004 til i overkant av 22 pst. i 2007, mens det kraftigste veksten også her finner sted blant stipendiatene (fra 27 pst. i 2004 til i underkant av 31 pst. i 2007). Det er også en relativ sterk vekst i bruken av forskerstillinger (fra 4,5 pst. til i overkant av 7 pst.) og postdoktorer (fra ca. 5 pst. til 7 pst.)

Universitetet for Miljø og Biovitenskap fikk sin universitetsstatus i 2005 (tidligere Norges landbrukshøgskole). Her utgjør førstestillingene, professoratene og stipendiatene omtrent like store andeler hver (rundt 24 - 27 pst.). Det er også relativt mange forskerstillinger ved UMB (i overkant av 10 pst.).

Universitetet i Stavanger – som fikk sin universitetsstatus i 2005 - skiller seg ut med en helt annen stillingsstruktur enn de øvrige universitetene. UIS sin stillingsstruktur er mer lik kategorien av høyskoler med et relativt stort innslag av tidligere DH-utdanninger. De har langt færre stipendiater (ca. 17 pst. i 2007) og professorater (ca. 13 pst.) enn de øvrige universitetene. Det er imidlertid verdt å merke seg at det har vært en relativt sterk vekst i stipendiatgruppen fra 2005 til 2007. Universitetslektorer (tidligere høyskolelektorer) og førsteamanuenser er de største stillingsgruppene her (begge ca. 28 pst.). Her må det likevel understrekes at det har vært en kraftig reduksjon i andelen av universitetslektorer fra 2005 (ca. 36 pst i 2005 til ca. 28 pst. i 2007).

2.2.2 De vitenskapelige høyskolene

Tabell 2.2 viser at fagpersonalet ved de vitenskapelige høyskolene har omtrent tilsvarende kompetanseprofil som fagpersonalet ved universitetene. Her finner vi at en noe høyere andel av årsverkene er knyttet til førstestillinger og professorater, i overkant av halvparten. Andel stipendiater (ca. 26 pst.) og postdoktorstillinger (ca. 5 pst.) er noe lavere enn ved universitetene, og det ser også ut til at forskerstillingen benyttes i noe mindre grad ved de vitenskapelige høyskolene enn ved universitetene. Som det fremgår av tabellen får vi en kraftig reduksjon i antall årsverk fra 2004 til 2005 (i underkant av 400). Sistnevnte skyldes at tidligere Norges landbrukshøgskole fra og med 2005 endret status til universitet under navnet Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB). I fra 2005 og til 2007 har det imidlertid vært en viss vekst i antall årsverk (ca. 50 eller ca. 8 pst.)

Ser man nærmere på endringene i årsverk fordelt på stillingskategori, er det relativt små endringer å spore. Amanuensisstillinger reduseres etter intensjonene gradvis, professor og førsteamanuensisstillinger ligger omtrent på samme nivå i tidsperioden, mens det er en svak vekst i postdoktor- og stipendiatstillinger. Samtidig er førstelektorstillingene på tilsvarende vis som ved universitetene nesten ikke tatt i bruk ved de vitenskapelige høyskolene.

Det er verdt å merke seg at kompetanseprofilen ved de vitenskapelige høyskolene er tilnærmet uendret i 2005 – til tross for at tidligere NLH ikke er med i denne institusjonskategorien lenger. Vedleggstabellene V-2.7 til V-2.12 i Vedlegg 2.1 viser stillingsstrukturen ved våre fem vitenskapelige høyskoler. Her fremgår det at det er relativ stor forskjell i kompetanseprofilene mellom de ulike vitenskapelige høyskolene. Ved Arkitekt- og designhøyskolen i Oslo (AHO) ligger professorandelen på i overkant av 36 pst. i 2007, mens de tilsvarende tallene for Norges Handelshøyskole (NHH), Norges musikkhøgskole (NMH), Norges veterinærhøgskole (NVH) og Norges idrettshøgskole (NIH) ligger på hhv. ca. 30 pst., 32 pst., 26 pst. og 17 pst. Andelen av førstestillinger varierer fra rundt 40 pst. ved NMH til ca. 17 pst. ved både AHO og NIH. Stipendiatstillingene er relativt sett størst ved NIH med 35 pst., mens vi finner NMH i den andre enden av skalaen med ca. 13 pst. Bruken av forskerstillinger er relativt stor ved NHH, NVH og NIH (8 – 9 pst.), mens den ikke brukes i det hele tatt ved NMH og i svært liten grad ved AHO.

Tabell 2.2 Stillinger ved de vitenskapelige høyskolene
Undervisnings-, forsknings-, rekrutterings-, og støttestillinger

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	274,7	26,4	164,8	25,8	173,0	25,4	186,4	27,0
Professor II	22,8	2,2	9,4	1,5	9,5	1,4	8,9	1,3
Førstemanuensis	279,7	26,9	159,7	25,0	161,2	23,7	159,2	23,1
Førstelektor	5,3	0,5	7,5	1,2	0,2	0,0	12,0	1,7
Amanuensis	27,9	2,7	17,0	2,7	15,5	2,3	13,4	1,9
Univ.lektor/høgsk.lektor	53,3	5,1	53,9	8,4	81,2	11,9	56,7	8,2
Forsker	66,9	6,4	29,6	4,6	32,6	4,8	26,9	3,9
Postdoktor	46,5	4,5	28,7	4,5	29,6	4,4	36,6	5,3
Stipendiat	241,8	23,3	157,4	24,6	162,2	23,8	177,2	25,7
Vitenskapelig assistent	14,5	1,4	7,8	1,2	14,0	2,1	12,3	1,8
Høyskolelærer/øvingslærer	5,5	0,5	4	0,6	1	0,1	-	-
Sum und., forsk. rekr	1 038,8	100,0	639,6	100,0	680,0	100	689,4	100
Andre stillinger	18,6	-	22,7	-	17	-	13	-
Bibliotekstillinger	2,8	-	2	-	2	-	2	-
Ingeniører	154,3	-	97,1	-	100,6	-	104,6	-
Tekniske stillinger for u/f/f	148,0	-	59,5	-	62,6	-	71,8	-
Sum støttestillinger	323,7	-	181,2	-	182,2	-	191,4	-
Sum	1 362,5	-	820,8	-	862,2	-	880,8	-

Kilde: DBH

2.2.3 De statlige høyskolene

Fordelingen av antall årsverk på ulike stillingskategorier ved de statlige høyskolene viser at kompetanseprofilen på fagpersonalet er vesentlig forskjellig fra kompetanseprofilen på personalet ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene, se tabell 2.3. Litt under halvparten av det faglige personalet er tilsatt i høyskolelektorkategorien, mens rundt 6 pst. er tilsatt i professorstillinger. Andelen førsteamanuenser ligger rundt 18 pst., mens andelen førstelektorer ligger rundt 10 pst. i 2007. Andelen av stipendiatstillinger ligger på 8 pst.

Utviklingen over tid for de statlige høyskolene viser en reduksjon i antall årsverk undervisning, forskning og rekrutteringsstillinger fra 2004 til 2007 på 267 (4,5 pst.). Det finner

sted en relativt kraftig reduksjon i antall årsverk fra 2004 til 2005 (ca. 459 årsverk). Sistnevnte skyldes at tidligere Høgskolen i Stavanger fra og med 2005 endret status til universitet under navnet Universitetet i Stavanger. Fra 2005 og til 2007 har vi imidlertid igjen en vekst (192 årsverk eller 3,5 pst.).

Ser man nærmere på endringene i årsverk fordelt på stillingskategori, ser vi følgende mønster: Det er en svak reduksjon i antallet høyskolelektorer både i absolutte og relative tall (fra 47 pst. i 2005 til 46 pst. i 2007), det er en relativt sterk reduksjon av høyskolelærer/øvingslærer (noe som også er intensjonen), og det er en gradvis avvikling av amanuensisstillingene. Når det gjelder førstestillingsnivået så holder andelen av førsteamanuenser seg stabilt i perioden (på rundt 17 – 18 pst. i hele perioden), mens det er en jevn vekst i andelen av førstelektorer. Videre ser vi en viss økning både absolutt og relativt blant professorene (fra 5,2 pst. i 2005 til 6,4 pst. i 2007) og en relativt sterk vekst blant stipendiatene (fra ca. 7 til 8 pst.).

Generelt kan det sies å ha vært en vekst blant forskerrekutterings- og toppstillingene, mens det parallelt med dette har det vært en nedgang i antall årsverk i stillingsgrupper som ligger lavere enn førstestillinger. Dette styrker antagelsen om at det har vært en akademisk drift i høyskolesektoren – noe som også til dels er resultatet av en ønsket utvikling fra myndighetenes side (jf. NOKUT sitt kravet om at minst 20 pst. av personalet som underviser på Bachelor-nivå skal ha førstestillingskompetanse, mens 50 pst. av personalet som underviser på masternivå eller høyere skal ha det). Samtidig må det understrekes av kompetanseprofilen for de statlige høyskolene fremdeles har sitt tyngdepunkt i stillingsgruppene under førstestillingsnivå – i motsetning til hva som er tilfellet for de vitenskapelige høyskolene og universitetene.

Tabell 2.3 Stillinger ved de statlige høyskolene
Undervisnings-, forsknings-, rekrutterings-, og støttestillinger

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	273,7	4,6	252,9	4,6	285,4	5,1	324,9	5,8
Professor II	39,1	0,7	31,5	0,6	33,6	0,6	31,3	0,6
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	27,8	0,5	23,2	0,4	20,6	0,4	23,2	0,4
Førsteamanuensis	991,0	16,8	915,5	16,8	954,1	17,1	990,8	17,5
Førstelektor	463,7	7,9	477,2	8,8	542,4	9,7	574,4	10,2
Amanuensis	120,6	2,0	99,0	1,8	85,1	1,5	79,7	1,4
Univ.lektor/høgsk.lektor	2 799,9	47,4	2 581,1	47,4	2 618,9	46,8	2 607,0	46,2
Forsker	17,5	0,3	33,4	0,6	31,9	0,6	24,3	0,4
Postdoktor	19	0,3	9,7	0,2	9,5	0,2	14,8	0,3
Stipendiat	391,8	6,6	380,5	7,0	402,5	7,2	467,5	8,3
Vitenskapelig assistent	11	0,2	7,5	0,1	10,3	0,2	6,5	0,1
Høyskolelærer/øvingslærer	751,2	12,7	636,1	11,7	599,2	10,7	503,6	8,9
Sum Und., forsk. rekr	5 906,4	100	5 447,7	100,0	5 593,5	100	5 648	100,0
Andre stillinger underv., forskning og formidling	0,2	-	0,2	-	0,2	-	10,9	-
Bibliotekstillinger	10,3	-	7,3	-	6,8	-	7,8	-
Ingeniører	369,9	-	360,1	-	340,2	-	342,5	-
Tekniske stillinger for u/f/f	47,3	-	43,6	-	45,6	-	32,3	-
Sum Støttestillinger	427,7	-	411,2	-	392,8	-	393,5	-
Sum	6 334,1	-	5 858,8	-	5 986,3	-	6 041,5	-

Kilde: DBH

Vedleggstabellene som er lagt inn i V-2.13 i Vedlegg 2.1 viser stillingsstrukturen ved våre 25 statlige høyskoler. Her fremgår det store variasjoner i kompetanseprofilene ved de ulike statlige høyskolene. Den høyeste andelen toppstillinger (professor 1 og II – samt dosentstillinger) og førstestillinger (førsteamanuensis og førstelektor) finner vi ved Høgskolen i Lillehammer – 18 pst. og 34 pst. Deretter følger høyskolene i Agder (15 pst. og 35 pst.), Bodø (12 pst. og 29 pst.) og Molde (12 pst. og 24 pst.). De fleste høyskolene har en relativt stor andel med førstestillinger, men svært få i toppstilling. Dette gjelder høyskolene i Stord/Haugesund (1 pst.), Harstad (2 pst.), Finnmark (2 pst.), Sogn og Fjordane (2. pst.), Ålesund (3 pst.), Østfold (3 pst.), Nesna (3 pst.), Bergen (3 pst.), Nord-Trøndelag (3. pst) og Sør-Trøndelag (3. pst).

Når det gjelder andelen stipendiatstillinger så varierer denne fra 3 pst. – 5 pst. (høyskolene i Bergen, Nesna, Finnmark, Tromsø og Østfold) til 11 pst. – 14 pst. (høyskolene i Bodø, Molde, Agder og Sør-Trøndelag). De øvrige har en andel stipendiatstillinger mellom 6 pst. og 10 pst).

2.3 Faglig ledelse

Evalueringene som er gjennomført av Norges forskningsråd har nesten entydig pekt på manglende faglig ledelse på så å si alle fagområder. Resultatet har blitt fragmenterte små og underkritiske enheter med utydelig faglig profil og få felles forskningsinteresser. Mangelen på faglige og forskningsmessige strategier har i følge evalueringspanelene ledet til at

undervisningsbehovene har fått for sterk forrang i ansettelsesprosesser og dermed også for enhetenes faglige innretning.

Den nyeste fagevalueringen¹⁴ (økonomifaglig forskning) underbygger konklusjonene fra tidligere evalueringer. Evalueringskomiteen mener at spesialisering av forskningen innenfor noen få kjerneområder vil bidra til å få forskningen opp på internasjonalt nivå. Slik spesialisering er nødvendig for å motvirke tendensene til at små fagmiljøer forsøker å etablere en bred forskningsagenda. Sistnevnte går utover kvaliteten: forskningsproduksjonen er for dårlig både når det gjelder omfang og kvalitet, og den internasjonale orienteringen er for svak.

2.4 Forskningssatsing

2.4.1 Universitetene og de vitenskapelige høyskolene

Elitesatsinger i forskning og innovasjon¹⁵

I Norges forskningsråd sin indikatorrapport (2008, s. 157) er det laget en tekstboks som beskriver ordningene med Sentre for fremragende forskning (SFFene - og evalueringen av disse), Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) samt ordningen med NCE – "Norwegian Centres of Expertise". Denne gjengis i sin helhet i avsnittene under.

Sentre for fremragende forskning

Ordningen med sentre for fremragende forskning (SFF) ble lansert i St.meld. nr. 39 (1998–1999) Forskning ved et tidsskille. Motivasjonen var å fremme langsiktig grunnforskning av høy internasjonal kvalitet. Flere land introduserte omtrent samtidig lignende ordninger med «Centres of Excellence». Forskningsrådet hadde ansvaret for utformingen av ordningen, og av i alt 129 miljøer som søkte i 2002, fikk 13 status som SFF. Både universiteter, forskningsinstitutter og næringslivet kan være vertsinstitusjon for sentrene som over ti år mottar 6–20 millioner i årlig støtte fra Norges forskningsråd. Med de nye sentrene fra 2006 innebærer dette en samlet utgift på over 235 millioner kroner hvert år. Mot slutten av 2006 ble det blant i alt 98 søkere valgt ut åtte nye forskningssentre som også har fått statusen SFF.

Evaluering av Sentre for fremragende forskning

Mot slutten av 2006, etter tre og et halvt år, gjennomførte Forskningsrådet en planlagt midtveisevaluering av de første tretten sentrene. Denne munnet ut i at samtlige skal beholde sin status som SFF ut hele tiårsperioden til 2013. I evalueringen ble ni av tretten sentre bedømt som eksepsjonelt gode, mens fire av sentrene skåret litt lavere, i hovedsak fordi de kunne organiseres bedre. De sistnevnte ble gitt anbefalinger av den internasjonale evalueringskomiteen om hvilke endringer og forbedringer de burde gjennomføre. Evalueringen la vekt på oppnådde vitenskapelige resultater, forskningsplaner, organisering og ledelse ved sentrene. Generelt ble sentrenes effekt på forskningsmiljøet de opererer i, fremhevet som meget positiv. Det ble lagt vekt på vitenskapelig og strategisk fokusering,

¹⁴

<http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Informasjonstekst&cid=1187748085396&pagename=ForskningsradetNorsk%2FHovedsidemal>

¹⁵ Dette delkapitlet baserer seg på Indikatorrapporten fra Norges forskningsråd: "Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer 2008 (s. 157).

villighet og evne til å operere tverrvitenskapelig, sterkt og dynamisk lederskap, evne til, på alle nivåer, å tiltrekke de internasjonalt beste forskerne.

Sentre for forskningsdrevet innovasjon

Ordningen med sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) ble foreslått i St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til forskning. I juni 2006 kunne Forskningsrådet presentere fjorten miljøer som ble plukket ut, fra totalt 58 søkergrupper, for oppstart i 2007. SFI-konseptet har sitt forbilde i de såkalte «Competence Centres» som flere land har etablert, blant annet Sverige. SFI-ordningen skal styrke innovasjon gjennom satsing på langsiktig forskning i et nært samarbeid mellom forskningsintensive bedrifter og fremstående forskningsmiljøer. Sentrene skal bygges opp ved en vertsinstitusjon (lærested, forskningsinstitutt eller forskningstung bedrift) som har markert seg innenfor de aktuelle områdene, i samarbeid med en bedriftspartner. Ordningen skiller seg fra SFF-ordningen ved mer egenfinansiering og egeninnsats, og ved at SFI-ordningen er mer næringsrettet. Forskningsrådet alene har en ramme på over 1 milliard for de åtte årene som de fjorten sentrene kan motta midler. I tillegg kommer finansieringen fra vertsinstitusjonen og partneren på minst like mye. Bidrag fra bedriftspartnere skal utgjøre minst 25 pst. av budsjettet.

Norwegian Centres of Expertise – NCEprogrammet

Ordningen med NCE – «Norwegian Centres of Expertise» er forankret i et samarbeid mellom Forskningsrådet, Innovasjon Norge og SIVA – Selskapet for industrivekst SF. Programmets samfunnsøkonomiske formål er formulert slik: "NCE-programmet skal bidra til økt nasjonal verdiskaping ved å utløse satsinger på næringsklynger med stort utviklingspotensial." Man støtter seg på klyngeteori der man peker på at geografisk nærhet er viktig for effektiv flyt av kunnskap, spesielt taus kunnskap. I tillegg legger ordningen til grunn at disse næringsklyngene bare kan oppstå fra lokalt næringsliv, men at programmet kan være en katalysator for videreutviklingen. Som for SFF- og SFI-ordningene ønsker man at miljøer med mye FoU som allerede er langt fremme på sine områder, skal få muligheten til å utvikle seg ytterligere for å hevde seg internasjonalt. Ordningen bidrar med finansiell støtte med inntil 50 pst. av omsetningen og 7 millioner per år, og med kompetanse, verktøy og faglige kontakter.

Programmets første utlysning i 2006 resulterte i at seks regionale næringsklynger fikk status som NCE. Det har en varighet på ti år.

Tabell 2.4 gir en oversikt over vertsinstitusjon og navn på senter for SFF, SFI og NCE.

Tabell 2.4 Sentre for fremragende forskning (SFF), Sentre for fremragende innovasjon og Norwegian Centres of Expertise (NCE) i 2007.

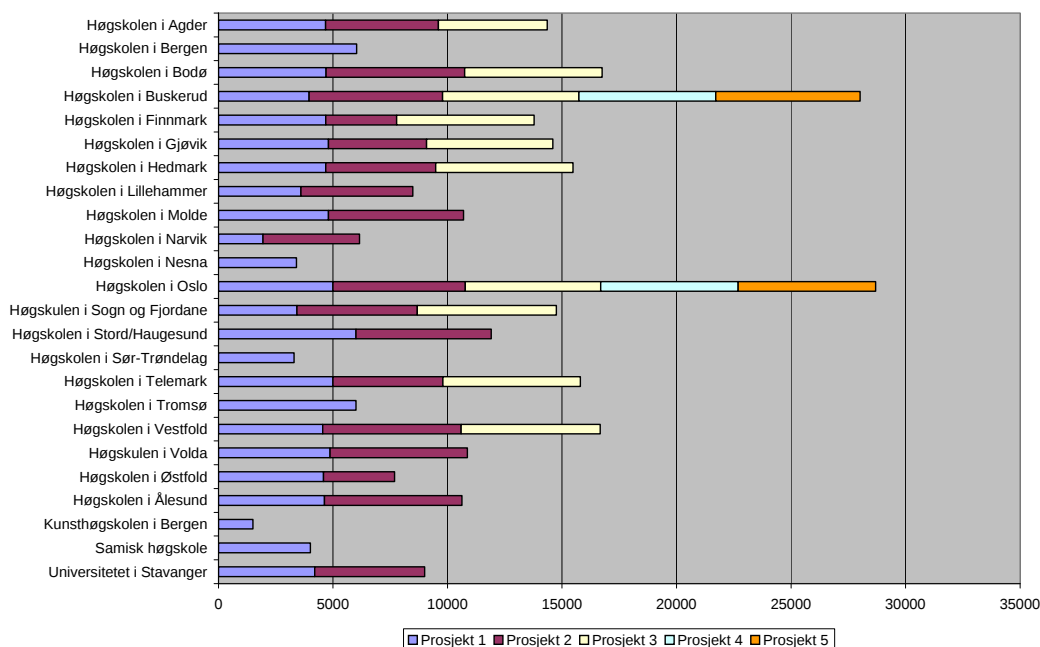
Vertsinstitusjon/plassering	Navn på senter
<u>SFF (2002-2013)</u>	
Institutt for fredsforskning	Centre for the Study of Civil War
Norges Geotekniske institutt	International Centre for Geohazards
UMB	Aquaculture Protein Centre
NTNU	Center for Quantifiable Quality of Service in Communication Systems
	International Centre for the Biology of Memory
	Ships and Ocean Structures
Universitetet i Bergen	Bjerknes Centre for Climate Research
	Centre for Integrated Petroleum Research (CIPR)
	Periphery and Centre in Medieval Europe.
Universitetet i Oslo	Center for Molecular Biology and Neuroscience
	Centre for Mathematics for Applications (CMA)
	Physics of Geological Processes
Universitetet i Tromsø	Center for Advanced Study in Theoretical Linguistics
<u>SFF (2006-2016)</u>	
Universitetet i Oslo	Equality, Social Organization, and Performance
	Confronting theory with Nordic lessons (ESOP)
	Centre for the Study of Mind in Nature
	Centre of Excellence: Centre for Ecological and Evolutionary Synthesis (CEES)
	Centre for Cancer Biomedicine
	Centre for Immune Regulation
Universitetet i Bergen	Centre for Geo-Biosphere Research: Deep Seafloor, Deep Biosphere & Roots of Life
Universitetet i Tromsø	Center of Theoretical and Computational Chemistry
Simula Research Laboratory AS	Centre for Software components for biomedical flows
<u>SFI (2007-2012/2015)</u>	
Universitetet i Oslo	Innovative Natural Gas Processes and Products
Rikshospitalet-Radiumhospitalet	Stem Cell Based Tumor Therapy (SENIT)
NTNU	Center for e-Field and Integrated Operations for Upstream Petroleum Activities
	Medical Imaging Laboratory for Innovative Future Healthcare
	Structural Impact Laboratory
Universitetet i Tromsø	MabCent; Marine bioactives & drug discovery
Univ.sykehuset i Nord-Norge	Tromsø Telemedicine Laboratory
SINTEF	COIN – Concrete Innovation Centre
	Norwegian Manufacturing Future
SINTEF Fiskeri og havbruk	CREATE - CRI in Aquaculture Technology
FAST asa	Information Access Disruptions
IFE	Multiphase Flow Assurance Innovation Centre
Norsk regnesentral	Statistics for Innovation
Christian Michelsen Research	The Michelsen Centre for Industrial Measurement Science and Technology
<u>NCE (2006-2016)</u>	
Kongsberg	NCE – Systems Engineering
Møre	NCE – Maritime
Horten	NCE – Microsystems
Hordaland	NCE – Ekspertsenter undervannsteknologi
Trøndelag	NCE – Instrumenteringsklyngen i Trøndelag
Raufoss	NCE – Lettvektsmaterialer

Kilde: Norges forskningsråd 2008.

2.4.2 Høgskolene

Strategiske høyskoleprosjekter (SHP)

Figur 2.1 De ulike høyskolenes andel av SHP i 2007.

Kilde: NFR

Strategiske høyskoleprosjekter (SHP) er en FoU-satsing rettet mot de statlige høyskolene under Kunnskapsdepartementet. Satsingen skal styrke forskning, faglig utviklingsarbeid og FoU-kompetanse i sektoren. Den skal gi de statlige høyskolene mulighet til å bygge opp FoU-kompetanse av høy kvalitet. Det er en forutsetning at FoU-prosjektene har en klar forankring i institusjonenes strategiske planer eller andre institusjonsvedtak for faglig utvikling. Prosjektene må være klart relatert til institusjonenes tematiske eller faglige satsingsfelt og viktige for at de statlige høyskolene skal kunne oppfylle sine strategiske målsettinger. Satsingen skal ta hensyn til høyskolenes spesielle faglige og utdanningsmessige ansvar. Den skal prioritere prosjekter innenfor fagområder som kjennetegner sektoren og som har nytte for profesjonsutøvelse.

Norges forskningsråd har også utviklet et nytt program, Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI). Et av målene for programmet er å videreutvikle samarbeidet mellom høyskolene og andre regionale utviklingsaktører. Programmet skal også bidra til dialog om institusjonsstrategier. Fra VRI foreligger det per dags dato ingen relevante data som dokumenterer universitetenes og høyskolenes involvering i programmet.

Praksisrettet FoU

Det overordnede målet for det Praksisrettet FoU-programmet er å bidra til kunnskapsutvikling som styrker barnehage, grunnsopplæring og lærerutdanning. Programmet skal fremme FoU-arbeidet i lærerutdanningene, bedre sammenhengen mellom yrkesutdanning og yrkesutøving og bidra til at forskningsbasert kunnskap tas i bruk. Målgruppe for forskning på barnehagesektoren er førskolelærerutdannere, førskolelærerstudenter, tilsatte i barnehagen og barnehageeiere. Målgruppe for forskning på grunnsopplæringssektoren er lærerutdannere,

lærerstudenter, skoleeiere (kommuner og fylkeskommuner), skoleledere og lærere i grunnopplæringen.

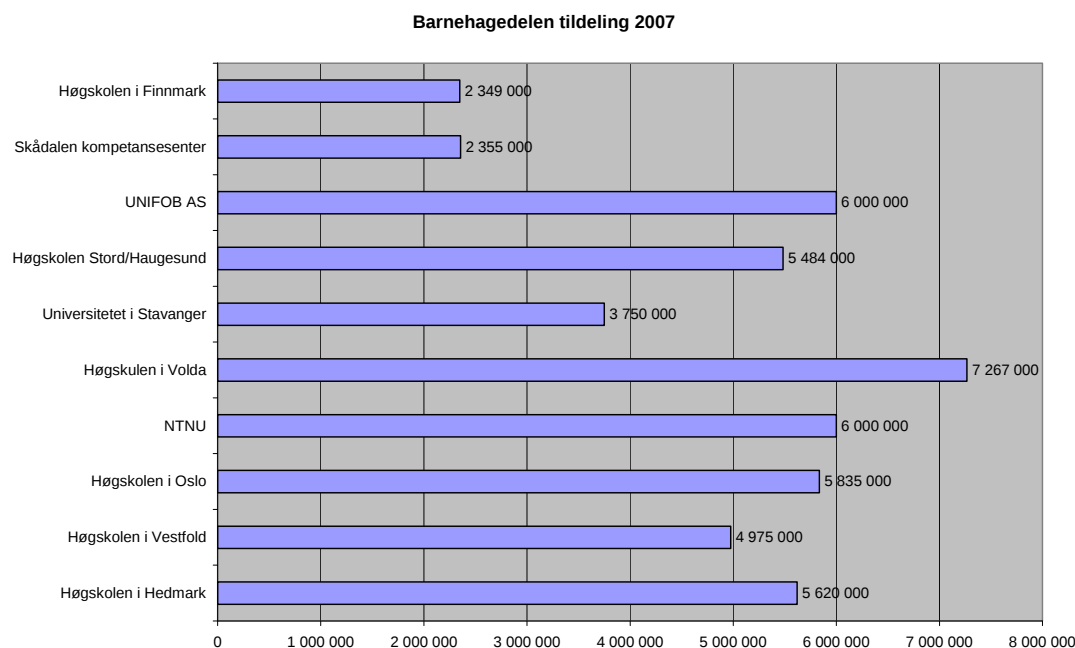
Ut fra målet om å heve FoU-kompetansen i lærerutdanningene er det en forutsetning at ett eller flere lærerutdanningsmiljøer deltar aktivt i alle prosjekter som søker finansiering i programmet. Alle prosjekter skal ha én ansvarlig søkerinstitusjon. For grunnopplæringen må dette være en institusjon med ansvar for lærerutdanning, men det oppfordres til samarbeid med andre forskningsmiljøer som kan tilføre prosjektene nødvendig eller supplerende kompetanse. For barnehagene kan ansvarlig søkerinstitusjon være en institusjon som driver førskolelærerutdanning eller annen forskningsinstitusjon med kompetanse innenfor barnehagesektoren, men da i nært samarbeid med én eller flere førskolelærerinstitusjoner.

For grunnopplæringen forutsettes det at det i prosjektene er et nært samarbeid mellom institusjoner som driver lærerutdanning og skoleeier, både i utvikling og gjennomføring av prosjektet. For barnehagesektoren stilles det ikke et absolutt krav om at institusjonseier skal være en aktiv del av forskningsprosjektene, selv om dette i mange sammenhenger vil være ønskelig. Det er derimot et krav at prosjektene omfatter et reelt samarbeid mellom forskningsmiljøer og barnehager. Det vil for alle prosjekter bli lagt vekt på søkermiljøets faglige kvalitet, og stilt krav om minimum førsteamanuensiskompetanse for prosjektleder. Det vil bli lagt vekt på at alle prosjekter som støttes av programmet, på en aktiv og omfattende måte må klargjøre hvordan forskningsresultatene skal anvendes i tråd med programplanen.

Nettverksprosjekter vil bli gitt prioritet, enten i samarbeid mellom lærerutdanningsinstitusjoner eller mellom disse og andre forskningsinstitusjoner. Det forutsettes at roller og arbeidsfordeling fremgår klart av prosjektbeskrivelsen.

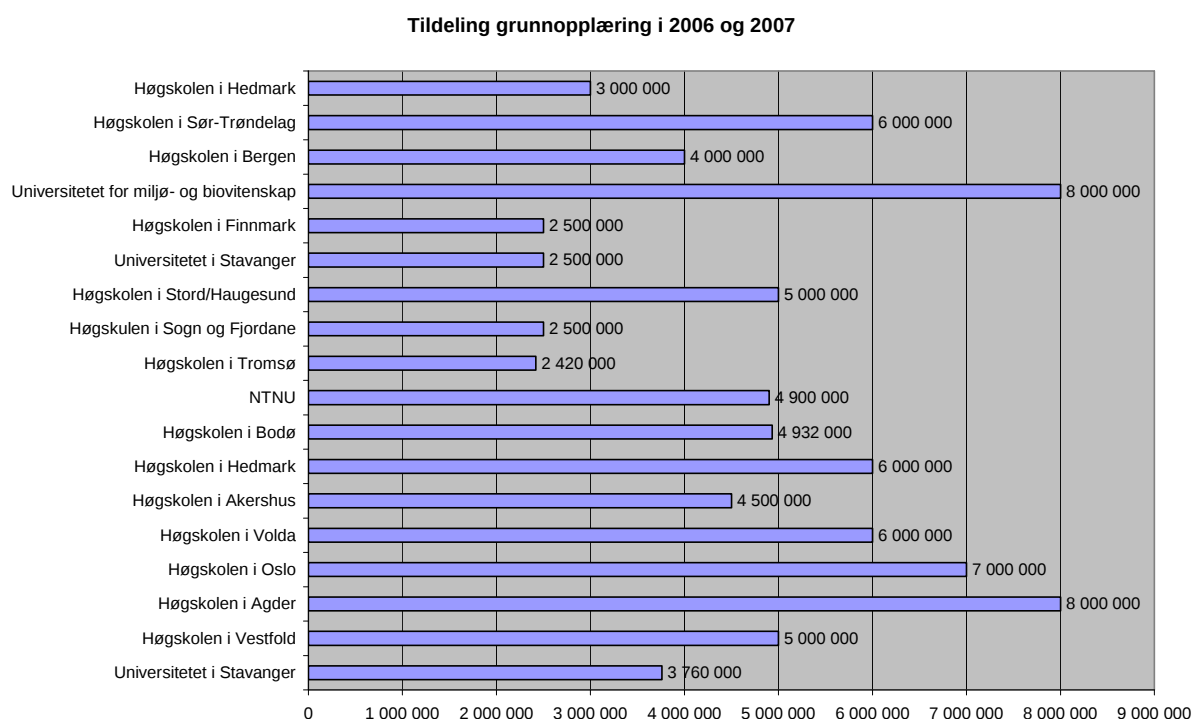
Barnehagedelen av programmet er tematisk inndelt i tre prioriterte hovedområder. Ett av disse er rettet mot *barnehagens innhold og barns læring og utvikling*, ett mot *barnehagen som organisasjon*, og ett mot *forholdet mellom yrkespraksis og førskolelærerutdanning*. Innenfor denne rammen ønsker programmet også å utvikle forskningsprosjekter som har sin innretning mot overgangen mellom barnehage og grunnopplæring, og barnehagen som del av livslang læring. Programmet har også øremerkede midler til forskning om barnehagens innhold og kvalitet for barn med nedsatt funksjonsevne.

Figur 2.2 Bevilgede prosjektmidler per høyskole - Praksisrettet FoU, barnehage for 2007

Kilde: NFR

Figur 2.3 Bevilgede prosjektmidler per høyskole - Praksisrettet FoU, grunnopplæring for 2007

Kilde: NFR

2.4.3 Kunsthøgskolene

Stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid er etablert som en parallell til de ordinære doktorgradsprogrammene. Det skal ivareta og tilpasses utøvende og skapende kunstnerisk

virksomhet, og selve kunstutøvelsen skal stå i sentrum for stipendiatenes prosjekter. Programmet fører frem til kompetanse på nivå med førsteamanuensis på linje med de organiserte doktorgradsprogrammene.

Stipendprogrammet er treårig. De første seks kandidatene ble tatt opp i 2003.

Tabell 2.5 **Oversikt over stipendiater i det kunstneriske stipendprogrammet som er finansiert over KDs budsjett i perioden 2004-2007.**

	2003	2004	2005	2006	2007
Kunsthøgskolen i Oslo	2	2	3	3	5
Kunsthøgskolen i Bergen	2	2	2	3	4
NMH	2	2	3	4	6
NTNU		2	2	3	1
Høgskolen i Lillehammer		1	2	2	1
Totalt	6	9	12	15	17

Kilde: KD

Stipendiatene inngår aktivt i institusjonenes FoU-arbeid. I perioden 2003 til 2007 ser vi en nesten tredobling av antall stipendiater.

2.5 **Forskerutdanning**

2.5.1 **Innledning**

En overordnet målsetting for doktorgradsutdanningen er å redusere frafallet og bidra til at flere gjennomfører utdanningen på normert tid. Denne analysen vurderer hvor institusjonene står i forhold til denne målsettingen, gjennom å se på utviklingen i antallet avlagte doktorgrader, samt gjennomstrømningstallene. Tallene vurderes i lys av de senere års opptrappingsplan for stipendiatstillinger. Det er videre interessant å se utviklingen i antallet avlagte doktorgrader i Norge opp mot utviklingen i de andre nordiske landene. Ettersom tallene i doktorgradsutdanningen er svært varierende mellom fagene, og særlig lav innenfor humaniora og samfunnsfag (jf. forskningsmeldingen), er det interessant å se på utviklingen innenfor ulike fagområder også.

2.5.2 **Avlagte doktorgrader**

I 2007 ble det i følge Doktorgradsregistret ved NIFU STEP gjennomført 1030 doktordisputaser ved norske universiteter og høyskoler – noe som er rekord. Dette er 125 flere enn i 2006 da antallet var 905. Det var således 14 pst. flere disputaser i 2007 enn i 2006 og 20 pst. flere enn i 2005 (se tabell 2.6). Økningen de siste årene medfører at målene fra forrige rekrutteringsmelding om årlig uteksaminering av 1100 kandidater snart er oppfylt.

Ph.d.-graden står ifølge NIFU STEP for to tredjedeler av det samlede antall doktorgrader i 2007 (se tabell 2.7). I henhold til forskrift fra Kunnskapsdepartementet kan de gamle gradene tildeles til og med studieåret 2007/2008. Deretter blir det bare tildelt ph.d.-grader, bortsett fra dr.philos. som vil bli beholdt som en "fri" grad.

2.5.3 Økning ved de ”gamle” universitetene

Veksten fra 2006 til 2007 skyldes en sterk vekst ved de fire ”gamle” universitetene, og da spesielt Universitetene i Oslo og i Tromsø. Ved førstnevnte institusjon ble det gjennomført 51 flere disputaser i 2007 enn i 2006. Den klart største relative økningen hadde Universitetet i Tromsø, med en økning fra året før på hele 67 pst. Universitetet i Oslo hadde en prosentvis økning på 17 pst., Universitetet i Bergen hadde en økning på 13 pst., mens NTNU økte med 5 pst. I tillegg hadde også Universitetet i Stavanger og Norges Handelshøyskole en pen økning.

Tabell 2.6 Doktorgrader per lærested.

	2004	2005	2006	2007
UIO	266	319	293	344
UIB	158	157	179	202
NTNU	191	218	244	257
Univ. i Tromsø	70	60	60	100
UMB	40	49	48	47
Høgsk. i Agder			4	2
Univ. i Stavanger	3	6	13	18
NVH	16	15	16	9
NHH	11	10	12	19
NIH	8	4	5	5
Norges musikkhøgskole	2	-	2	1
AHO	3	4	6	5
Høgskolen i Bodø	-	4	3	5
Høgskolen i Molde	-	-	3	2
Handelshøyskolen BI	10	6	10	6
Menighetsfakultetet	4	3	4	6
Misjons høyskolen	-	-	3	2
Sum	782	855	905	1 030

Kilde: Doktorgradsregistret NIFU STEP

Tabell 2.7 Doktorgrader per gradstittel.

	2004	2005	2006	2007
Dr.philos	93	90	68	69
Dr.med	94	76	71	50
Dr.juris	6	6	10	16
Dr.theol	6	4	6	7
Dr.techn	-	-	-	-
Dr.odont	5	9	4	-
Dr.med.vet	11	6	5	2
Dr.agric	-	-	-	-
Dr.oecon	20	19	18	21
Dr.ing	115	109	79	37
Dr.scient	212	202	111	67
Dr.artium	64	50	67	46
Dr.polit	72	72	84	63
Dr.psychol	12	10	12	5
Ph.d.	72	202	370	647
Totalt	782	855	905	1 030

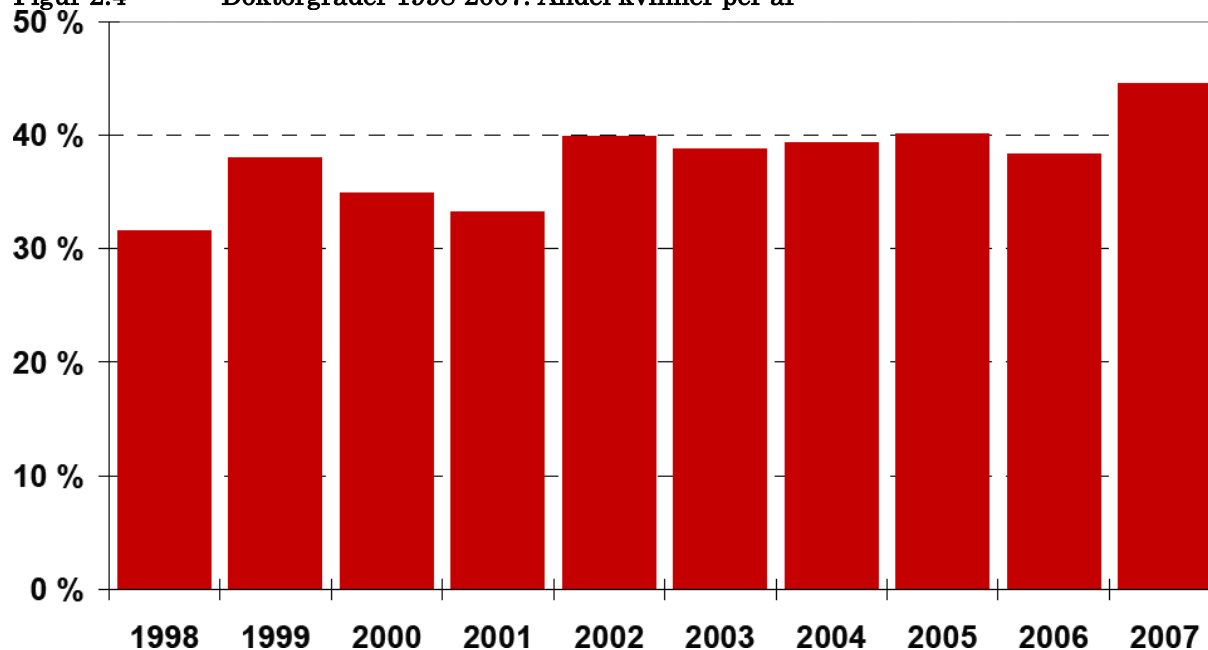
Kilde: Doktorgradsregistret NIFU STEP

De siste fem årene har kvinneandelen ligget på rundt 40 pst. I 2007 steg den til nærmere 45 pst. Som i fjor er det kvinneflertall i medisin, og i år også i humaniora og samfunnsvitenskap. I teknologi er bare en av fem kvinner og i naturvitenskap en av tre (se tabell 2.8 og figur 2.4).

Tabell 2.8 Doktorgrader 2007 per fagområde og kjønn

	Kvinner	Menn	Totalt
Humaniora	62	56	118
Samfunnsvitenskap	116	107	223
Matematikk/naturvitenskap	88	178	266
Teknologi	25	98	123
Medisin	145	101	246
Landbruksfag/veterinærmedisin	23	31	54
Totalt	459	571	1030

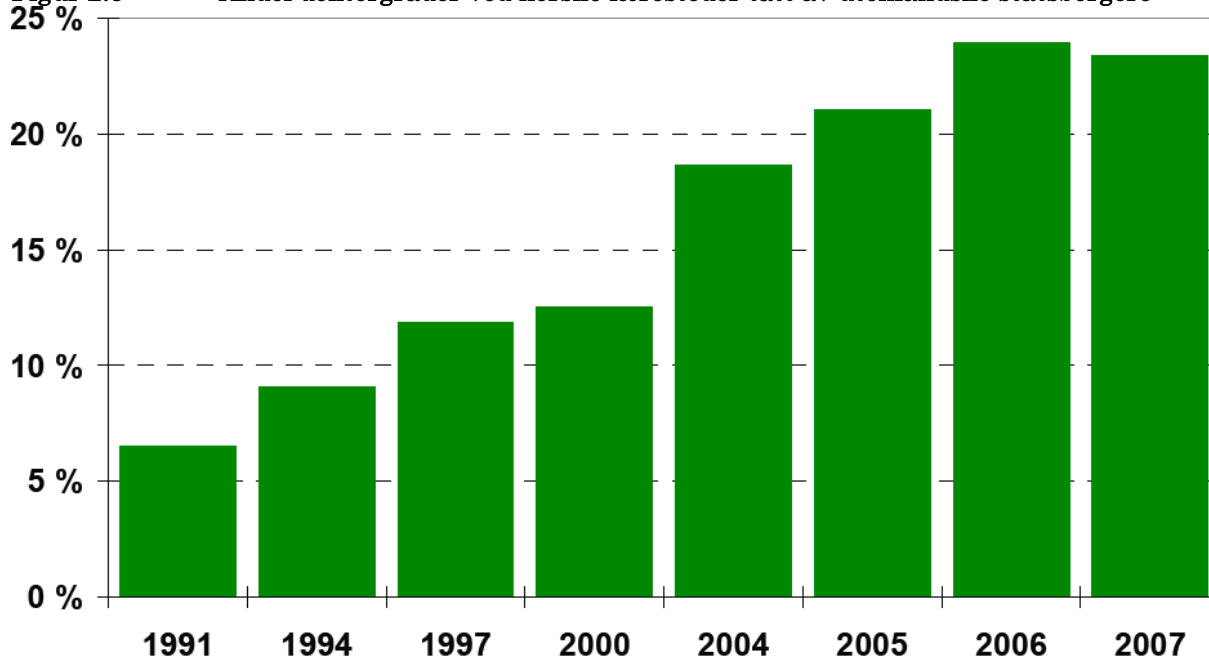
Kilde: Doktorgradsregistret NIFU STEP

Figur 2.4 Doktorgrader 1998-2007. Andel kvinner per år

Kilde: Doktorgradsregistret NIFU STEP

Andelen utlendinger er fortsatt høy – hver fjerde doktorgrad avlegges av personer med utenlandsk statsborgerskap (se figur 2.5).

Figur 2.5 Andel doktorgrader ved norske læresteder tatt av utenlandske statsborgere

Kilde: Doktorgradsregistret NIFU STEP

Tabell 2.9 gir en oversikt over avlagte doktorgrader ved våre høyere utdanningsinstitusjoner i perioden 2004 til 2007 fordelt etter hvor de er finansiert. Her fremgår det at det har vært en sterk vekst i alle finansieringskategorier av avlagte doktorgrader i perioden. Avlagte doktorgrader finansiert over grunnbudsjettet har økt fra 210 i 2004 til 323 i 2007, en økning på 54 pst. Avlagte doktorgrader finansiert over Norges forskningsråd har den samme tidsperioden økt fra 257 til 294, en økning på 14 pst. Avlagte doktorgrader finansiert over andre eksterne kilder har økt fra 315 til 413, en økning på 32 pst.

Antallet kvinner som avlegger doktorgraden øker både i absolutte og relative tall. I 2004 var det i alt 306 kvinner som avla doktorgraden – 39 pst. av totalen. I 2007 var det i alt 459 kvinner som avla doktorgraden – i underkant av 45 pst.

Tabell 2.9 Avlagte doktorgrader, fordelt på institusjonskategori

	Finansiert over grunnbudsjettet				Finansiert over NFR				Finansiert over andre eksterne kilder				Sum totalt				Sum kvinner			
	04	05	06	07	04	05	06	07	04	05	06	07	04	05	06	07	04	05	06	07
Stat. høysk.	1	2	8	2	-	-	-	1	2	2	2	6	3	4	10	9	1	-	3	6
Universiteter	144	216	248	299	242	261	271	279	299	332	318	390	685	809	837	968	255	325	325	431
Vit. høysk.	61	11	13	18	13	14	10	7	6	8	18	14	80	33	41	39	44	17	14	16
Private høysk.	4	1	4	4	2	1	3	7	8	7	10	3	14	9	17	14	6	3	5	6
Sum	210	230	273	323	257	276	284	294	315	349	348	413	782	855	905	1030	306	345	347	459

Kilde: DBH

Tabell 2.10 viser en oversikt over årsverk i stipendiatstillinger fordelt etter finansieringskilde i 2007. Her fremgår universitetenes store dominans uavhengig av finansieringskilde.

Tabell 2.10 Årsverk i stipendiatstillinger etter finansieringskilde i 2007

	Finansiert over eget grunnbudsjett	Norges forskningsråd	Arbeidsmarkedstiltak	Andre finansieringstiltak	Totalt antall årsverk
Statlige Høyskoler	343,5	48,1	-	46,2	437,7
Universiteter	1 831,0	826,1	0,8	338,6	2 996,5
Vitenskapelige høyskoler	144,5	22,8	-	7	174,3
Kunsthøyskoler	7	-	-	5	12
Private høyskoler	33,2	4	-	13	50,2
Sum	2 359,1	901,0	0,8	409,8	3 670,6

Kilde: DBH

Vedleggstabellene V-2.14 til V-2.49 i Vedlegg 2.2. viser oversikten over årsverk stipendiatstillinger etter finansieringskilde fra årene 2004 til 2007 ved de ulike institusjonene.

2.5.4 Gjennomstrømming

Tabell 2.11 viser gjennomstrømmingen i den organiserte doktorgradsutdanning ved høyere statlige utdanningsorganisasjoner fra 2004 til 2007.

Tabell 2.11 Årsverk i stipendiatstillinger etter finansieringskilde 2005-2007

		Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
Statlige høyskoler, Egen budsjettramme	2005	25	4,2	2,5	5	31
	2006	47	5,6	3,7	6	42
	2007	60	6,4	3,7	3	26
Statlige høyskoler, NFR	2005	2	7	5	1	4
	2006	3	4,8	3,3	1	3
	2007	3	3,5	3,1	2	1
Statlige høyskoler , Andre eksterne kilder	2005	8	5,2	3,8	1	7
	2006	9	4,5	3,1	3	3
	2007	10	4,8	4,2	-	1
Universiteter, Egen budsjettramme	2005	196	4,8	3,9	65	291
	2006	237	5,0	4,1	98	265
	2007	278	4,4	3,5	58	588
Universiteter, NFR	2005	241	4,4	3,9	50	192
	2006	225	4,7	4,0	97	191
	2007	231	4,3	3,6	45	388
Universiteter, Andre eksterne kilder	2005	173	5,1	4,4	106	301
	2006	169	4,7	4,2	154	244
	2007	173	4,9	3,8	56	299
Vitenskapelige høyskoler, Egen budsjettramme	2005	13	4,8	3,5	3	13
	2006	13	6,4	4,5	8	13
	2007	17	4,6	3,8	3	13
Vitenskapelige høyskoler, NFR	2005	7	5,2	3,8	1	5
	2006	8	6,4	6,2	-	9
	2007	4	9,2	6,5	-	9
Vitenskapelige høyskoler, Andre eksterne kilder	2005	1	4,3	4,2	1	1
	2006	8	4,1	3,8	1	6
	2007	-	-	-	3	6

Kilde: DBH

Følgende tendenser fremgår: Tallene er til dels svært gode, både for universitetene og de vitenskapelige høyskolene, og står i skarp kontrast til det til dels høye antallet avbrutte avtaler og avtaler eldre enn 5 år. De statlige høyskolene har både de beste (egen ramme) og de

svakeste (NFR-finansierte) tallene. Tallene for de vitenskapelige høyskoler finansierte over egen ramme er også svært gode. Tallene for de enkelte høyere utdanningsinstitusjonene finnes i vedleggstabellene V-2.50 til og med V-2.58 i Vedlegg 2.3.

2.5.5 Gjennomsnittsalder ved disputas

I Norge har det vært sett på som et problem at uteksaminerte doktorander har høy alder (se tabell 2.12). Det har heller ikke vært noen gunstig utvikling de senere år, til tross for ny struktur. I 2006 var gjennomsnittsalderen 38, 2 år, og i fra 2000 og frem til i dag har den ligget relativt stabilt på 37 – 38 år. Det er her relativt store fagområdeforskjeller i gjennomsnittsalderen ved disputas – fra rundt 42 år i humaniora og samfunnsvitenskap til 34 år i matematikk/naturvitenskap og teknologi (2006-tall).

Man kan imidlertid forvente at dette gradvis vil forbedre seg når den nye gradsstrukturen (3+2+3) får satt seg, fordi denne avhjelper tre av problemene med tidligere ordning. Evalueringen av den norske doktorgradordningen fastslo at mange studenter er ganske gamle når de avslutter hovedfag, det tar ofte lang tid fra de avslutter hovedfag til de påbegynner en doktorgradsstudium, mange bruker lengre tid enn normert, og det tar ofte lang tid til disputas. Disse fire momentene var hovedårsak for den høye alderen.

Tabell 2.12 Doktorgrader 1980-2006. Gjennomsnittsalder ved disputas etter fagområde

	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Humaniora	40,8	40,8	42,3	44,1	43,6	43,9	42,2	41,2	42,8	41,2	41,8
Samfunnsvitenskap	37,2	38,3	37,9	41,6	41,8	41,1	41,2	40,0	39,5	40,0	42,1
Matematikk/naturvitenskap	33,7	33,9	34,4	34,8	33,4	33,1	33,7	33,7	33,8	34,1	33,6
Teknologi	32,2	33,1	33,5	32,1	32,5	32,9	33,4	33,5	31,9	33,0	34,0
Medisin	41,8	37,9	40,1	40,6	40,3	41,1	41,2	40,8	41,5	40,7	40,4
Landbruksfag og veterinærmed.	35,8	35,1	34,6	37,4	36,6	36,6	36,5	36,7	35,5	35,6	36,9
Totalt	36,8	35,7	36,3	37,7	37,4	37,6	37,8	37,6	37,6	37,4	38,2

Kilde: Doktorgradsregisteret/NIFU STEP

Dersom vi relaterer gjennomsnittsalderen til de norske doktorene med sin kollegaer i den nordiske land, så viser det seg at doktorene i Finland og Norge er omtrent like gamle som i Norge, mens de er noe yngre i Danmark – 34 – 35 år. I alle land er de mannlige doktorene noe yngre enn de kvinnelige. Det er forskjell på fagområdene også. I naturvitenskap og teknologi disputerer de tidligere enn hva tilfellet er i de øvrige fagområdene (Norges forskningsråd, 2007).

2.5.6 Innføring av ny Nærings-phd.

Kunnskapsdepartementet (KD) og Nærings- og Handelsdepartementet (NHD) etablerte tidlig 2008 en ny ordning for nærings-phd. For 2008 blir ordningen finansierte gjennom midler fra Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA-midler) via NHD, mens KD og NHD i samarbeid vil trappe opp ordningen fra og med 2009. Ordningen etableres i første omgang for fem år, men vil bli vurdert med tanke på å bli permanent, etter femårsperioden utløp.

Nærings-phd er et tiltak som vil bidra til å øke næringslivets forskningskompetanse, skape arenaer for samspill mellom næringsliv og universiteter, samt å stimulere til økt forskningsinvestering i næringslivet. Spesielt viktig vil nærings-PhD være for teknologifagene. Stipendiaten skal være ansatt i bedriften og i større grad arbeide med

bedriftsrettede problemstillinger av strategisk betydning for bedriftens forretningsutvikling. Det er bedriftene som søker midler. Bedriften blir således kontraktsbasert part i phd-utdanningen. Bedriftene finansierer også minimum 50 pst. av phd-utdanningen.

Stipendperioden i ordningen skal omfatte maksimalt fire år, der et eventuelt fjerde år er valgfritt. Ordningen finansieres gjennom bedriftenes bidrag (50 pst.) og offentlige tilskudd (50 pst.). Finansieringen organiseres rundt to hovedtiltak:

- a) tilskudd til virksomheter i form av delfinansiering av doktorgradsprosjekter
- b) tilskudd til nasjonale forskerkurs og faglig infrastruktur

Norges forskningsråd har fått oppdraget med å iverksette ordningen og utlyse midler. Den første utlysningen kom tidlig i 2008.

2.6 Fordeling av stipendiatstillinger

Tabell 2.13 Fordeling av stipendiatstillinger fordelt på institusjonskategori.

	Stillinger fordelt pr. 2001	Nye stillinger i					Stillinger fordelt pr. 2006	Nye stillinger i 2007
		2002	2003	2004	2005	2006		
Universiteter	1 054	104	131	128	62	277	1756	0
Vitenskapelige høyskoler	135	12	16	16	9	19	207	0
Statlige høyskoler	161	37	40	46	20	34	338	0
Privat HS, UNIS og kunst. utv. prog	4	10	13	11	13	20	71	0
Totalt	1 354	163	200	201	104	350	2372	0

Kilde: KD

Tabellen over viser fordelingen av stipendiatstillinger i Universitets- og høyskolesektoren. Her fremgår det at det frem til 2006 har vært en sterk vekst i nye stipendiatstillinger, men det er ”bråstopp” i 2007. I 2008 er det derimot fordelt 350 nye stipendiatstillinger – 270 til universitetene, 14 til de vitenskapelige høyskolene, 6 til private høyere utdanningsinstitusjoner, 57 til statlige høyskoler og 3 til kunstnerisk utviklingsarbeid.

De siste årenes opptrapping i antall stipendiatstillinger, er også den viktigste forklaringsfaktor på veksten i avlagte doktorgrader i 2005 og 2006.

Antall avlagte doktorgrader har vist en økende trend de siste årene fra 739 doktorgrader i 2002 til 1030 doktorgrader i 2007. De 163 nye stipendiatstillingene i 2002 og de 200 nye i 2003 kan trolig forklare en god del av veksten i doktorgrader de to siste årene.

Men det er en viss fare for at veksten fra og med 2006 blir mindre enn forventet. Grunnen til dette er en underutnyttelse av de av de øremerkede stillingene fra institusjonenes side. Fra 2004 har institusjonene blitt bedt om å rapportere på antallet tilsatte egenfinansierte stipendiatstillinger i relasjon til hvor mange årsverk institusjonene har fått tildelt fra KD. Tabell 2.14 viser en oversikt over institusjonenes oppfylingsgrad i 2007.

Tabell 2.14 Stipendiatstillinger finansiert fra KD. Institusjonenes oppfylingsgrad.

	Stillinger fordelt pr. 2005	Nye stillinger 2006	Stillinger fordelt pr. 2007	Tilsatte stipendia-ter over gr.bev. 2005	Tilsatte stipendia-ter over gr.bev. 2006	Tilsatte stipendia-ter over gr.bev. 2007	Differan-se fordelt stilling og tilsatte stipendia-ter 2007
H. i Agder	25	6	31	41,7	47,4	41,9	10,9
H. i Akershus	6	1	7	6,0	6,6	9,1	2,1
H. i Bergen	13	1	14	17,0	15,0	12,8	-1,2
H. i Bodø	19	3	22	22,5	20,8	23,8	1,8
H. i Buskerud	12	1	13	12,0	11,8	13,8	0,8
H. i Finnmark	6	0	6	8,0	6,0	8,0	2,0
H. i Gjøvik	7	1	8	8,2	5,7	5,0	-3,0
H. i Harstad	5	0	5	5,0	5,0	8,0	3,0
H. i Hedmark	12	2	14	13,6	18,3	20,3	6,3
H. i Lillehammer	13	2	15	10,8	11,5	11,9	-3,1
H. i Molde	10	3	13	11,0	12,0	10,0	-3,0
H. i Narvik	9	1	10	6,5	9,0	8,0	-2,0
H. i Nesna	5	0	5	3,0	3,0	3,0	-2,0
H. i Nord-Trøndelag	9	1	10	12,8	13,6	15,6	5,6
H. i Oslo	22	3	25	23,0	36,4	38,6	13,6
H. i Sogn og Fjordane	8	0	8	4,0	7,8	15,0	7,0
H. Stord/Haugesund	9	0	9	13,0	10,8	14,5	5,5
H. i Sør-Trøndelag	15	2	17	29,8	34,4	46,0	29,0
H. i Telemark	17	1	18	21,6	18,1	20,3	2,3
H. i Tromsø	7	0	7	6,8	7,6	6,8	-0,2
H. i Vestfold	11	3	14	14,3	15,9	21,4	7,4
H. i Volda	10	1	11	9,7	14,0	15,1	4,1
H. i Østfold	11	1	12	8,0	7,0	13,3	1,3
H. i Ålesund	5	1	6	3,0	4,0	5,8	-0,2
Samisk høyskole	5	0	5	5,0	5,0		-5,0
Sum statl. høysk.	271	34	305	316	347	388	83
NTNU	359	75	434	425,8	435,6	455,4	21,4
UiB	334	55	389	253,9	328,0	366,5	-22,5
UiO	592	90	641	532,6	654,5	646,1	5,1
UiTø	194	30	224	158,7	184,9	224,3	0,3
UiS	33	15	48	23,0	43,0	53,9	5,9
UMB	66	12	78	62,7	72,4	90,4	12,4
Sum universitet	1 578	277	1814	1457	1718	1837	-59
AHO	10	3	13	8,0	13,0	13,1	0,1
NIH	26	3	29	23,7	25,3	29,6	0,6
NHH	55	6	61	52,9	51,4	59,1	-1,9
NLH		0	0				0,0
NMH	10	3	13	9,0	13,2	17,2	4,2
NVH	21	4	25	29,4	25,9	29,6	4,6
Sum vit. Høysk.	122	19	141	123	129	149	8
BI	21	4	25	51,8	19,1	24,0	-1,0
MHS	3	2	5	3,5	5,0	5,0	0,0
MF	13	4	17	11,7	16,0	16,2	-0,8
Diakonhjemmet	1		1	0,1	2,7	3,4	2,4
NLA	1		1	2,8	2,0	1,0	0,0
NLA, lærerhøgskolen	1		1	1,8	1,0	1,0	0,0
UNIS	10	5	15	10,0	15,0	18,0	3,0
Kunstn. utv-progr.	12	5	17	12,0	15,0	17,0	0,0
Sum priv. hsk. oa.	62	20	82	93,7	75,8	85,6	3,6
Totalt	2 033	350	2 342	1989,7	2269,7	2459	34,8

Kilde: KD

Stikkordsmessig kan følgende bemerkes i forhold til utviklingen som fremgår i tabell 2.14:

- De statlige høyskolene har generelt en god oppfylingsgrad, både mht. tilsatte og årsverk og det er en klar bedring fra 2006 (fra 32,9 til 83).
- De vitenskapelige høyskolene har generelt sett en noe svakere oppfylingsgrad enn de statlige høyskolene. Det er en klar bedring fra i fjor (fra -14,4 til 8).
- Generelt sett har universitetene den svakeste oppfylingsgraden, men de kan fremvis en sterk forbedring fra i fjor (fra -136,7 til -18). Universitetene i Oslo og Bergen skiller seg ut i negativ forstand. NTNU kommer best ut.
- For universitetene som ligger etter med tilsetningen ser det ut til å være en positiv tendens. Unntaket er Universitetet i Oslo.

2.7 Sammenlikning med andre nordiske land

Tabell 2.15 gir en oversikt over avlagte doktorgrader i de nordiske land i perioden fra og med 2000 til og med 2006.

Tabell 2.15	Sammenligning av antall avlagte doktorgrader med andre nordiske land						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Danmark	1 008	1 024	1 026	1 073	960	1 103	975
Finland	1 156	1 206	1 223	1 257	1 399	1 422	1 409
Island	5	4	6	9	10	14	15
Norge	647	677	739	723	782	855	905
Sverige	2 177	2 414	2 476	2 701	2 760	2 759	2 759
Norden total	4 993	5 325	5 470	5 763	5 911	6 153	6 063

Kilde: NORBAL

Her fremgår det at Sverige og Finland utdanner klart flest kandidater med doktorgrad, og det er også disse landene som har hatt den største økningen hele perioden sett under ett. Norge har en god vekst, selv om vi har et lavere totaltall enn de andre landene, bortsett fra Island. Også justert for folketallet ligger Norge lavere, med 195 pr mill capita i 2006, mot 268 i Finland og 304 i Sverige (se tabell 2.16).

Tabell 2.16	Sammenligning av antall avlagte doktorgrader per mill. capita med andre nordiske land						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Danmark	189	191	191	199	178	204	179
Finland	223	232	235	241	268	271	268
Island	18	14	21	31	34	47	49
Norge	144	150	163	158	170	185	194
Sverige	245	271	277	302	307	306	304
Norden gj.sn.	207	220	225	236	241	250	245

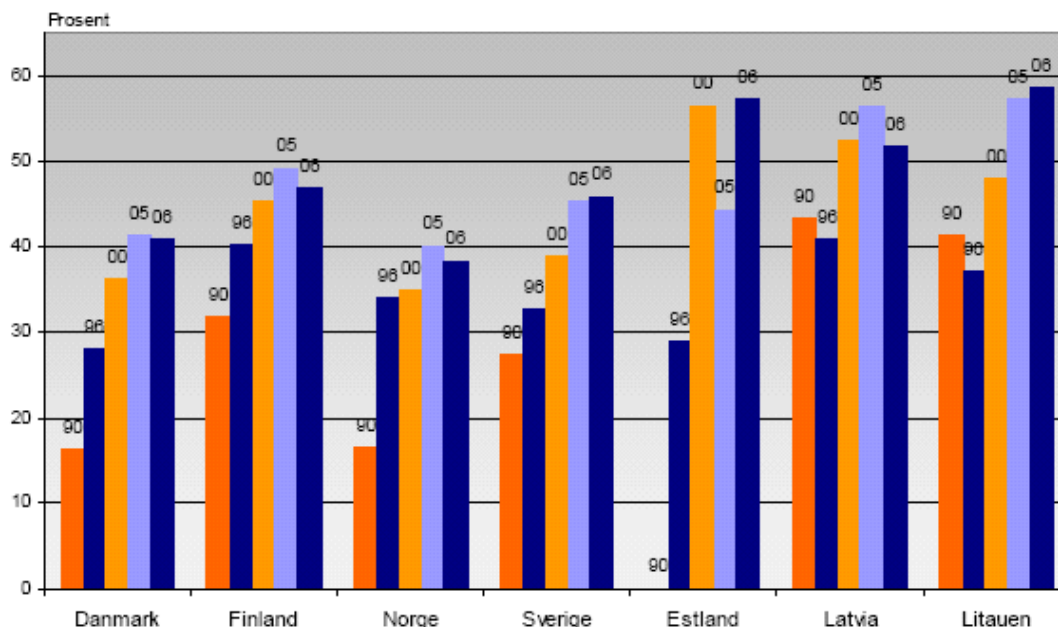
Kilde: NORBAL

2.7.1 Stadig flere kvinner

I de nordiske land ble 44 pst. av doktorgradene avlagt av kvinner i 2006, og det har vært en sterk økning i de senere år (se figur 2.6). Den høyeste kvinneandelen blant de nordiske land finner vi i Finland og Sverige med henholdsvis 47 og 46 pst., mens Danmark og Norge ligger noe lavere med hhv 41 og 38 pst. Ser man på kjønnsfordelingen på fagområdenivå, er kvinnene i flertall innenfor humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og helsefag og

landbruksvitenskap/veterinærmedisin, mens mennene er i flertall i naturvitenskapelige og teknologiske fag.

Figur 2.6 Doktorgrader i de nordiske og baltiske landene i 1990, 1996, 2000, 2005 og 2006. Kvinneandeler i pst.

Kilde: NIFU STEP/NORBAL

Pga få avlagte doktorgrader er ikke Island inkludert i denne figuren

2.7.2 Høy gjennomsnittsalder ved disputas

Gjennomsnittsalderen ved avlagt doktorgrad er forholdsvis høy og stabil i de nordiske landene i perioden 2000 til 2006 (se tabell 2.17). De eldste doktorandene finner vi i Finland, Norge og Sverige. Her er gjennomsnittsalderen i størrelsesorden 37-38 år. Doktorandene er noe yngre i Danmark. Gjennomsnittsalderen avhenger imidlertid av hvilket fagområde doktorgraden er tatt innenfor. I humaniora og samfunnsvitenskap er doktorandene ofte eldre enn i teknologi og naturvitenskap; her er det imidlertid variasjoner fra land til land. Jevnt over, for fagområdene samlet, er kvinnene et par tre år eldre enn sine mannlige kolleger når de disputerer.

Tabell 2.17 Sammenligning av gjennomsnittsalder ved disputas med andre nordiske land

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Danmark	34,6	34,4	34,5	34,6	34,6	34,7	34,8
Finland	37,8	38	37,6	38,4	38,2	38,3	38,0
Island	42,4	37,3	37	34,3	37,7	39,9	38,5
Norge	37,4	37,6	37,8	37,6	37,6	37,4	38,2
Sverige	37,7	37,3	37,4	37,1	37,3	37,2	37,2

Kilde: NORBAL

2.8 Vitenskapelig publisering

2.8.1 Innledning

Vitenskapelig publisering er fra og med 2004 inkludert som indikator i finansieringssystemet. Det overordnede målet til resultatbasert omfordeling (RBO) er å stimulere til økt forskningsaktivitet og fordele ressurser til forskningsmiljø som kan dokumentere gode forskningsresultat. Innføringen av denne indikatoren har vært gjenstand for en rekke diskusjoner i ulike fagmiljøer, og har også vært evaluert som en følge av evalueringen av Kvalitetsreformen.

I dette kapittelet vil vi vurdere Norge i forhold til andre land ved bruk av ISI-data. Data fra NSD vil bli brukt til å analysere utviklingen i antall publikasjonspoeng, fordelt på blant annet årsverk og kvalitetsnivå. Data for private høyskoler er i noen tilfeller med, men vil ikke bli nevneverdig kommentert.

Datakvaliteten på DBH-data etter hvert god, og dette gjelder spesielt 2005, 2006 og 2007. Teknisk sett skal sammenlikning av data mellom nevnte år være uproblematisk. Fra 2004 til 2005 økte antall publiseringskanaler vesentlig, og dette kan forklare deler av økningen i antall publikasjoner. Dette gjelder spesielt teknologiske fag. I 2005 ble det i tillegg foretatt korrigeringen i rapportering for medisinske fag, men den samme korrigeringen er ikke foretatt for 2004.

Internasjonalt publiserer norske forskere et lavere antall artikler per innbygger enn de andre nordiske landene, men Norge har hatt en sterkere årlig vekst blant de nordiske land når vi ser på perioden 2002 til 2006. Evalueringen av Kvalitetsreformen viser at frem til 2000 var publiseringen relativt stabil, mens det har vært en positiv utvikling etter tusenårsskiftet (Norges forskningsråd 2006; 2007).

En analyse av DBH-data finner at det er fortsatt vekst i antall publikasjonspoeng fra 2005 til 2007. Det er universitetene som har den overveiende største vitenskapelige produksjonen selv om de statlige høyskolene isolert sett har styrket sin relative andel av den totale vitenskapelige produksjonen fra 2005 til 2007. Til tross for dette er de relative andelene nokså stabile. Når vi derimot ser på antall publiseringspoeng per førstestilling, og på hvilket nivå og i hvilken form de vitenskapelige ansatte publiserer, er det store forskjeller. Universitetene og de vitenskapelige høyskolene har flere publiseringspoeng per førstestilling enn de statlige høyskolene. I tillegg publiserer universitetene og de vitenskapelige høyskolene i større grad på nivå 2 og i periodikaartikler.

En intern KD-rapport fra 2007 viser at det ikke er noen klar sammenheng mellom høyskolenes størrelse og publikasjonsproduksjonen per vitenskapelig ansatt. Derimot finner man at de høyskolene som har størst vitenskapelig produksjon er alle tidligere distriktshøyskoler. Disse høyskolene har generelt en langt høyere andel av fagpersonalet på førstestillings- eller toppstillingsnivå enn andre høyskoler. Følgelig ser det ut til at det er høyskolenes forskningskompetanse, og ikke størrelse, som er avgjørende for en mer effektiv produksjon av vitenskapelige arbeider. Det er verd å merke seg dette når den enkelte statlige høyskoles vitenskapelige produksjon vurderes.

2.8.2 Publisering ved norske institusjoner vs. andre land

Norges forskningsråd utga nylig indikatorrapporten ”Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – Statistikk og indikatorer 2007”¹⁶. I følge indikatorrapporten utgjorde den norske artikkelproduksjonen 1,46 artikler per tusen innbyggere, og Norge rangerer da som nummer syv av 34 land som er valgt ut for sammenlikning. Norske forskere publiserte et lavere antall artikler per innbygger enn de andre nordiske landene. Men Norge hadde den sterkeste årsveksten av de nordiske landene med 7,9 pst., og Sverige den laveste med 2,7 pst.

Tabell 2.18 viser Norges plassering i forhold til utvalgte land. I den siste femårsperioden har utviklingen vært mer positiv for Norge enn for de øvrige nordiske landene. Sees utviklingen lenger tilbake i tid, blir imidlertid bilde et annet: Fra 1981 til 1999 hadde Norge den nest svakeste relative veksten av de nordiske landene.

Tabell 2.18 Vitenskapelig publisering i 2006 i utvalgte land.

	Artikler per 1000 innbyggere	Gj.sn. årlig endring i artikkeltallet 2002-2006, %
Sveits	2,26 ¹⁷	6,2
Sverige	1,84	2,7
Danmark	1,64	4,1
Island	1,60	6,7
Finland	1,59	3,4
Norge	1,46	7,9
Nederland	1,44	5,4
Storbritannia	1,28	3,4
USA	0,99	3,8

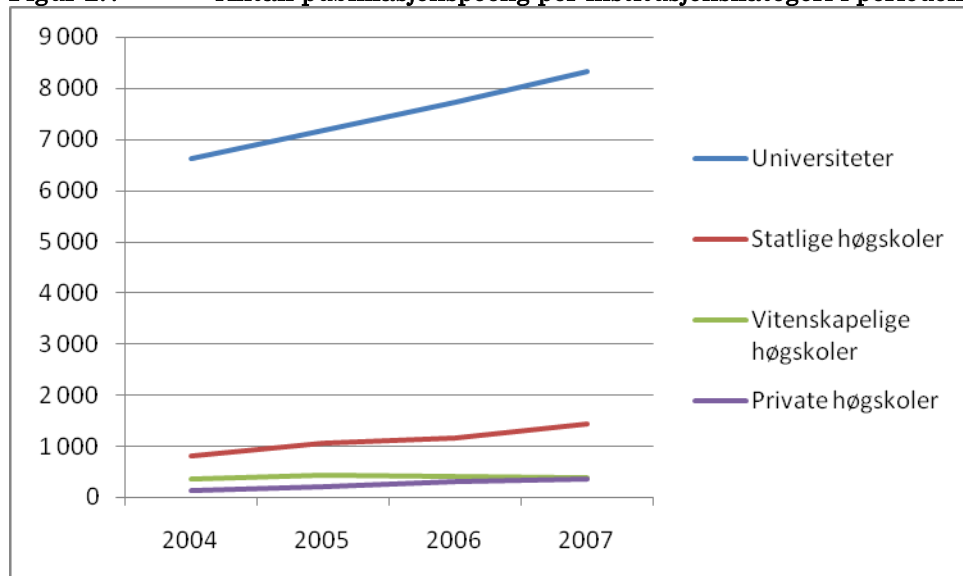
Kilde: National Science Indicators/Thomson Scientific/NIFU STEP

2.8.3 Publisering i universitets- og høyskolesektoren

Fra 2006 til 2007 har veksten i antall publikasjonspoeng vært på 9 pst. dersom en ser hele sektoren (inkludert private høyskoler) under ett. Veksten fra 2006 til 2007 er større enn veksten i antall publikasjoner fra 2005 til 2006. Den prosentvise veksten er sterkest for høyskolesektoren, og er negativ for de vitenskapelige høyskolene sett under ett (se figur 2.7 og tabell 2.19).

¹⁶Rapporten er utarbeidet i samarbeid mellom NIFU STEP, SSB og Forskningsrådet. Dette er den sjette utgaven av rapporten, og det er 10 år siden første utgaven forelå.

¹⁷Når det gjelder Sveits, bør det imidlertid påpekes at tilstedeværelsen av den internasjonale forskningsstiftelsen CERN er an av forklaringene på de høye publikasjonstallene – selv om Sveits har et høyt publikasjonstall også når CERN-publikasjonene holdes utenfor.

Figur 2.7 Antall publikasjonspoeng per institusjonskategori i perioden 2004-2007.

Kilde: DBH

Tabell 2.19 Antall publikasjonspoeng per institusjonskategori

	2004	2005	2006	2007	Endring 2006-07	Prosent endring
Statlige høyskoler	807	1 064	1 163	1 432	269	23,08
Universiteter	6 630	7 182	7 724	8 331	608	7,87
Vitenskapelige høyskoler	349	424	400	380	- 20	- 4,99
Private høyskoler	135	212	313	354	40	12,93
Sum	7 921	8 883	9 6018	10 498	897	9,34

Kilde: DBH

Dersom vi ser andel publikasjonspoeng som prosentvis andel av den totale produksjonen ser vi at det er minimale endringer (se tabell 2.20). Det er likevel verd å merke seg at høyskolesektoren øker sin relative andel på bekostning av universitetene. Imidlertid er det fortsatt slik at rundt 80 pst. av forskningen fortsatt foregår på universitetene.

Tabell 2.20 Antall prosentvis andel publikasjonspoeng per institusjonskategori

	2004	2005	2006	2007	Endring 2006-07	Prosent endring
Statlige høyskoler	11,79	11,98	12,15	13,44	1,29	10,64
Universiteter	79,02	80,86	80,63	79,77	- 0,86	- 1,06
Vitenskapelige høyskoler	7,05	3,78	3,45	2,88	- 0,57	- 16,52
Private høyskoler	2,15	3,37	3,78	3,92	0,13	3,55
Sum	100	100,00	100	100	-	-

Kilde: DBH

Tabell 2.21 **Institusjoner med størst økning i publikasjonspoeng (absolutte tall).**

	2007	Endring	% endring
NTNU	2 096	297	16,48 %
Universitetet i Oslo	3 122	145	4,89 %
Universitetet i Bergen	1 674	95	6,00 %
Universitetet i Tromsø	755	71	10,44 %
Høgskolen i Oslo	204	53	34,78 %
Høgskolen i Lillehammer	96	33	52,78 %
Høgskolen i Bergen	71	32	84,63 %
Høgskolen i Hedmark	64	29	83,92 %
Høgskolen i Vestfold	61	25	68,75 %
Høgskolen i Buskerud	41	25	159,19 %

Kilde: DBH

Tabell 2.21 viser institusjonene med størst økning i publikasjonspoeng. Blant universitetene finner vi NTNU som har den største prosentvise økningen (16 pst.), Universitetet i Oslo (5 pst.), Universitetet i Bergen 6 pst. og Universitetet i Tromsø (10 pst.). Ellers ser vi at relativt sett har den største veksten funnet sted ved høyskolene i Oslo, Lillehammer, Bergen, Hedmark, Vestfold og Buskerud.

Tabell 2.22 viser institusjonene med størst nedgang i publikasjonspoeng. Denne lite ”smigrende” listen toppes høyskolene i Agder, Bodø, Sogn- og Fjordane, samt Norges idrettshøgskole, Norges veterinærhøgskole og Universitetet for miljø og Biovitenskap.

Tabell 2.22 **Institusjonene med størst nedgang i publikasjonspoeng (absolutte tall).**

	2007	Endring	% endring
Høgskolen i Agder	236	-41	-14,92 %
Høgskolen i Bodø	88	-30	-25,17 %
Norges idrettshøgskole	60	-25	-29,29 %
Norges veterinærhøgskole	94	-14	-12,75 %
Høgskolen i Sogn og Fjordane	29	-12	-29,32 %
Ansgar Teologiske Høgskole	3	-5	-63,01 %
Norsk reiselivshøgskole	9	-4	-28,39 %
Høgskolen Diakonova		-3	-100,00 %
UMB	358	-3	-0,69 %

Kilde: DBH

Vedleggstabellene V-2.17 til og med V-2.21 gir oversikt over situasjonen med hensyn til vitenskapelige publisering for hver enkelt institusjon i alle institusjonskategorier.

Det er her verdt å merke seg at de vitenskapelige høyskolene, bortsett fra Norges Handelshøyskole (NHH) reduserer sin relative andel fra 2006 til 2007. Ved NHH finner vi en økning på nesten 6 pst., mens det er en kraftig reduksjon i publikasjonspoeng ved Norges idrettshøgskole (- 29 pst.) og Norges veterinærhøgskole (-13 pst.). NHH er også den vitenskapelige høyskolen som produserte mest publikasjonspoeng i 2007 (146 p. poeng). Tilsvarende tall for NVH og NIH er hhv. 95 – og 60 publikasjonspoeng.

Blant universitetene finner vi en relativt sterk prosentvis økning i publikasjonspoeng fra 2006 til 2007 ved NTNU (16 pst.), Universitetet i Tromsø (10 pst.), Universitetet i Bergen (6 pst.) og Universitetet i Oslo (5 pst.). Universitetet i Stavanger ligger på samme (lave nivå) i 2007 som i 2006, mens det har vært en svak reduksjon i den vitenskapelige publiseringen ved Universitetet for miljø og biovitenskap (i underkant av minus 1 pst.). UiO produserer klart flest publiseringspoeng (3122) i 2007. Deretter følger NTNU (2097), UiB (1674), UiT (755), UMB (358) og UiS (325).

For de staglige høyskolene er det relativt store variasjoner med hensyn til den vitenskapelige publiseringen. De som produserte mest publikasjonspoeng i 2007 var Høgskolen i Agder (236 p. poeng), Høgskolen i Oslo (204 p. poeng), Høgskolen i Lillehammer i Lillehammer (94 p. poeng) og Høgskolen i Bodø (89 p. poeng). I den andre enden av skalaen finner vi høyskolene i Harstad (9 p. poeng), Ålesund (12 p. poeng), Nesna (12 p. poeng), Akershus (17 p. poeng). Det er verdt å merke seg Høgskolen i Agder – nå Universitetet i Agder – og Høgskolen i Bodø (som her klare universitetsambisjoner) har hatt en sterk reduksjon i den vitenskaplige publiseringen fra 2006 til 2007 (hhv. – 15 pst. og -25 pst.). Det samme kan sies om Høgskolen i Sogn- og Fjordane (-31 pst.). Relativt sett har det vært en sterk vekst ved mange høyskoler fra 2006 til 2007, men her må en være klar over at veksten kan se svært stor ut når utgangspunktet er svært lavt (og ofte nesten null). Dette gjelder bl.a. Samisk høgskole (109 pst. vekst), og høyskolene i Tromsø (514 pst. vekst), Stord/Haugesund (175 pst. vekst), Harstad (44 pst. vekst), og Ålesund (60 pst. vekst).

Dersom vi fordeler antall publikasjonspoeng på antall fagårsverk og førstestillinger, ser vi at ansatte med førstestilling ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene, publiserer vesentlig mer enn ansatte ved de statlige høyskolene (se tabell 2.23).

Tabell 2.23 Publikasjonspoeng per fagårsverk og førstestilling

	Pub.poeng pr fagårsverk*				Pub.poeng pr førstestilling**/postdoc			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Statlige høyskoler	0,16	0,20	0,21	0,25	0,52	0,62	0,63	0,72
Universiteter	0,77	0,77	0,81	0,85	1,50	1,53	1,62	1,71
Vitenskapelige høyskoler	0,62	0,68	0,66	0,59	1,07	1,32	1,27	1,08
Private høyskoler	0,23	0,38	0,54	0,57	0,62	1,06	1,24	1,28
Sum	0,51	0,55	0,59	0,63	1,17	1,28	1,34	1,40

Kilde: DBH

* Fagårsverk er her definert som "Undervisnings-, forsknings- og rekrutteringsstillinger" tilsvarende den første "bolken" i tabellene 2.1 – 2.3. Stipendiater er inkludert i dette.

** Publikasjonspoeng per førstestilling betyr her publikasjonspoeng per førstestilling eller høyere, der også postdoktorstillinger er inkludert.

Merknad: UMB og UiS er oppført som universiteter også for 2004

Tendensen for de ulike institusjonskategoriene er relativt stabil, og nedgangen for de vitenskapelige høyskolene kan i all hovedsak forklares med nedgang for Norges idretts-høgskole. Det vises til vedlegget for nærmere opplysninger om den enkelte institusjon. I vedleggstabell V-2.19 vises også antall publikasjonspoeng per førstestilling/postdoc på nivå 2.

Publiseringsform og nivå

Institusjonene skiller seg også ut med hensyn til på hvilket publiseringsnivå forskerne publiserer i, samt publikasjonsform. Tabell 2.24 viser at det er universitetene og de

vitenskapelige høyskolene (statlige) som i størst grad publiserer på nivå 2. De vitenskapelige høyskolene publiserer relativt mer i periodikaartikler. Det er ikke de helt store forandringene fra 2004, med hensyn til publisering på nivå, men fra 2006 til 2007 det er en tendens til at institusjonene i større grad publiserer på nivå 2, og dette gjelder samtlige institusjonstyper bortsett fra de vitenskapelige høyskolene. Dersom vi ser sektoren under ett er det i 2007 relativt flere publikasjoner i form av antologiartikler enn i 2006. Det vises til vedlegget for informasjon om hver enkelt institusjon, samt tall for 2005 og 2006.

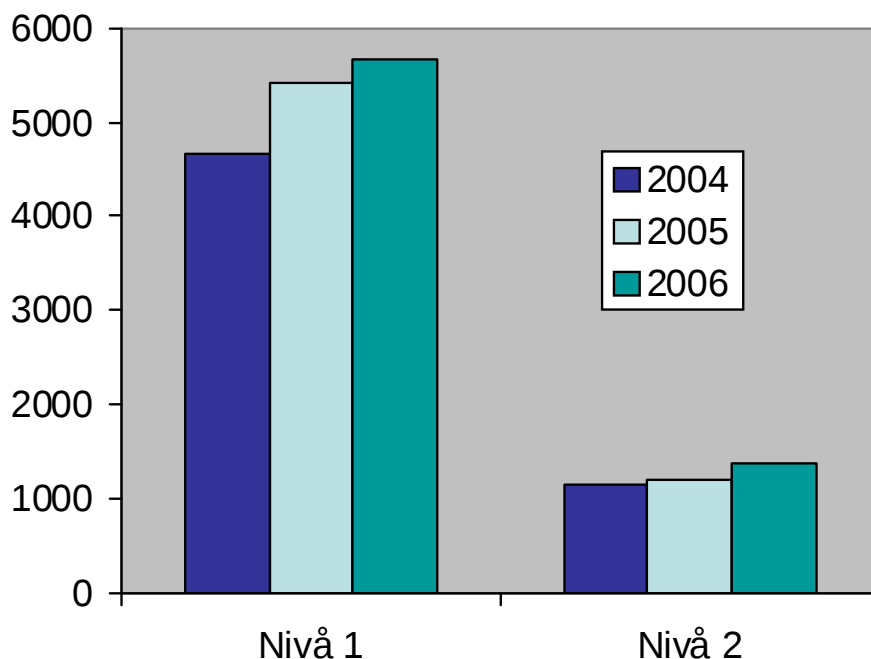
Tabell 2.24 Prosentvis andel publiseringer på nivå og publikasjonsform, 2007

	Publiseringsnivå		Publikasjonsform		
	Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Antologiartikler	Monografier
Statlige høyskoler	88,8	11,2	56,3	39,5	4,3
Universiteter	78,2	21,8	73,1	24,8	2,1
Vitenskapelige høyskoler	80,6	19,4	78,6	20,8	0,8
Private høyskoler	86,0	14,0	57,1	38,9	4,5
Sum	80,2	19,8	70,1	27,5	2,5

Kilde: DBH

Figur 2.8 viser forholdet mellom publiseringsnivåene i fra 2004 til 2006. Her fremgår at nivå 2 utgjorde 19,6 pst. i 2004 og 2006, og 18,1 pst. i 2005. Tabell 2.27 viser at nivå 2 utgjorde 19,8 pst. i 2007. Vedleggstabell V-2.18 gir en oversikt over nivå-2-andeler ved de ulike enkeltinstitusjonene.

Figur 2.8 Forholdet mellom nivåene 2004-2006

Kilde: NIFU STEP

2.9 Kvalitetsreformen og resultatbasert forskningsfinansiering

2.9.1 Innledning

Forskningskomponenten er delt i en resultatbasert forskningskomponent (RBO) og en strategisk forskningskomponent. Den strategiske forskningskomponenten inneholder særskilte midler til doktorgradsstillinger, vitenskapelig utstyr, samt andre strategiske tiltak og utgjør om lag 8 pst. av den totale bevilgningen. Den resultatbaserte forskningskomponenten har fire indikatorer (vektingen av indikatorene i parentes): antall doktorgrader (0,3), publikasjonspoeng (0,3) og midler fra EU og NFR (begge 0,2). Flere av disse indikatorene drøftes også andre steder i sektoranalysen, men da med et annet formål.

RBO har en lukket ramme slik at potten omfordeles årlig basert på institusjonenes resultater to år i forveien. En lukket ramme fører til relative satser, dvs. satsene endres noe fra år til år, avhengig av den totale produksjonen. Midler gjennom RBO utgjør om lag 6 pst. av den samlede bevilgningen til universitetene. For høyskolene er tallet betydelig lavere, mellom en og tre pst.

For å ta hensyn til forskjellene i primæroppgavene mellom henholdsvis universiteter/vitenskapelige høyskoler og høyskoler var det ved innføring av systemet ulike indikatorsett for forskning for de to institusjonstypene. Fra og med 2006 ble det imidlertid innført et enhetlig indikatorsett for alle institusjonene og dermed en felles pott å konkurrere om. Høyskolene la imidlertid inn betydelig mindre midler i potten enn universitetene og de vitenskapelige høyskolene.

2.9.2 Doktorgrader

Indikatorene doktorgrader vektet med 30 pst. i RBO, og i 2008-budsjettet var satsen per doktorgradskandidat om lag 430 500 kroner.

Tabell 2.6 tidligere i kapittel 2 viser at antall doktorgrader totalt sett har steget fra 905 i 2006 til 1 030 i 2007, en økning på i underkant av 14 pst.

Universitetene

Blant universitetene er det UiT som har hatt den største veksten på hele 67 pst. fra 2006 til 2007. UiS, UiO og UiB har også hatt en forholdsvis sterk vekst på hhv. 39 pst, 17 pst. og 13 pst. NTNU og UMB har hatt mindre endringer mens UiA har hatt en nedgang på hele 50 pst. Det er imidlertid små forhold ved UiA, nedgangen skyldes at det er disputert 2 doktorander i stedet for de 4 som disputerte i 2006.

Vitenskapelige høyskoler og noen statlige høyskoler

Av de vitenskapelige høyskolene og de statlige høyskolene med doktorgradsrett er det NHH og Høgskolen i Bodø som har hatt en vekst på hhv. 67 pst. og 58 pst. fra 2006 til 2007. NIH er tilnærmet uendret, mens NMH, AHO og Høgskolen i Molde alle har hatt en nedgang. Noen av disse institusjonene har imidlertid svært små forhold/få doktorgrader, så endringer på 1 eller 2 får store prosentvise utslag.

2.9.3 EU-midler

EU-midler vektes med 20 pst. i RBO og i budsjettet for 2008 var satsene slik at 1 000 kroner fra EU utløste 2 130 kroner i RBO.

For de statlige institusjonene under ett økte inntekter fra EU med 15 pst. fra 2006 til 2007. Universitetene økte med 26 pst., mens de vitenskapelige høyskolene og statlige høyskolene hadde en nedgang på hhv. 40 pst. og 19 pst.

Blant universitetene er det NTNU som har den største veksten med 41 pst., fulgt av UiO og UiT med hhv. 29 pst. og 27 pst. vekst i EU-midler. UiB har en vekst på 19 pst. UMB er tilnærmet uendret, mens UiS har en nedgang på hele 31 pst. fra 2006 til 2007.

For de vitenskapelige høyskolene er bildet noe annet. Både NHH og NVH har en nedgang på hhv. 45 pst. og 37 pst., mens NIH nesten doubler inntektene fra EU fra 2006 til 2007.

Blant høyskolene er bildet noe fragmentert, selv om hoveddelen av høyskolene har en nedgang i midler fra EU. De som har størst nedgang er høyskolene i Buskerud, Finnmark, Gjøvik, Bodø, Akershus, Narvik, Nesna, Nord-Trøndelag, Sogn og Fjordane og Samisk, samt tidligere Høgskolen i Agder, nå universitetet i Agder. Høyskoler med en økning er blant annet høyskolene i Bergen, Harstad, Østfold, Stord/Haugesund. De andre høyskolene har mindre variasjoner.

2.9.4 NFR-midler

Midler fra NFR vektes med 20 pst. i RBO og i budsjettet for 2008 var satsene slik at 1 000 kroner fra NFR utløste 150 kroner i RBO.

For de statlige institusjonene under ett økte inntekter fra NFR med 17 pst. fra 2006 til 2007. Universitetene og de vitenskapelige høyskolene hadde en økning 16 pst. mens de statlige høyskolene hadde en økning på 31 pst.

Når det gjelder midler fra NFR har UiB og UMB en økning på hhv. 44 pst. og 36 pst. fra 2006 til 2007, de andre universitetene får også mer inntekter fra NFR (mellom 5-14 pst. økning).

Blant de vitenskapelige høyskolene er det AHO som har den største økning i midler fra NFR på hele 130 pst. NVH øker med 17 pst., mens de andre har nedgang på rundt 20 pst.

Statlige høyskoler med størst prosentvis vekst i midler fra NFR (vekst over 50 pst.) er høyskolene i Buskerud, Volda, Stord/Haugesund, Samisk, Telemark, Sør-Trøndelag, Oslo, Gjøvik og Bodø. Høyskoler med størst nedgang er Nesna, Bergen, Harstad, Finnmark og Lillehammer.

2.9.5 Vitenskapelig publisering

Publikasjonspoeng er vitenskapelig publisering korrigert for publiseringsform, nivå og forfatterandeler. Institusjonen skal rapportere data om vitenskapelige monografier, vitenskapelige artikler i antologier, samt vitenskapelige artikler i tidsskrifter og serier. Det er kun publikasjoner i publiseringskanaler i autoritetsregistre for vitenskapelige publiseringskanaler og som tilfredsstiller Universitets- og høgskolerådets definisjon av vitenskapelig publisering, som kan rapporteres som vitenskapelig publisering. De ulike

publikasjonsformene vektes på to nivåer der nivå II er det høyeste og det som gir flest publikasjonspoeng (og derav mest budsjettmessig uttelling).

Indikatoren vitenskapelig publisering vektes med 30 pst. i RBO og i budsjettet for 2008 fikk institusjonene i overkant av 40 000 kroner per publiseringspoeng.

Indikatoren skal, som alle indikatorene i finansieringssystemet, fordele midler på nasjonalt nivå, ikke mellom fagmiljøer eller enkeltforskere.

For sektoren totalt har antall publikasjoner økt med i overkant av 1 300, en økning på 13 pst. fra 2006 til 2007. Målt i antall publikasjonspoeng ser vi at en har økt fra 9 600 i 2006 til 10 468 i 2007, en økning på over 9 pst. Da er også tall fra de private høyskolene medregnet (de private høyskolene stod for 4,1 pst. av alle publikasjonspoengene i sektoren i 2007). Over tid kan en forvente at tallet på publikasjoner endres i samsvar med endringer i forskningsmidler.

I 2007 utgjorde publikasjoner på nivå I 80,1 pst. av alle publiseringer, mot 80,4 pst. i 2006. Det har altså skjedd en liten dreining ved at en større del av publikasjonene som publiseres er på nivå II.

Universiteter

Universitetene har samlet sett hatt en økning på 966 publikasjoner der i overkant av 700 kom i nivå I. I publikasjonspoeng utgjør dette i overkant av 600 poeng og en økning på 7,8 pst. fra 2006. Universitetene står for nesten 80 pst. av publikasjonspoengene i sektoren i 2007.

NTNU, UiT, UiB og UiO har hatt en forholdsvis god økning i publikasjonspoeng med NTNU og UiT på topp med hhv. 16,3 pst. og 10,4 pst. økning. UMB har hatt en marginal nedgang i antall publikasjonspoeng. Fordelingen av artiklene ved UMB viser at de har en økning i artikler på nivå I, men en nedgang på nivå II, derav nedgangen i publikasjonspoeng. Antall publikasjonspoeng ved Universitetet i Stavanger er tilnærmet uendret fra 2006 til 2007.

Vitenskapelige høyskoler

De vitenskapelige høyskolene har hatt en nedgang på fem artikler fra 2006 til 2007, hvorav en økning i nivå I og en nedgang i nivå II. Samlet sett gir dette en reduksjon på 30 publikasjonspoeng, en nedgang på 9 pst. fra 2006 til 2007. De vitenskapelige høyskolene står for i underkant av 3 pst. av alle publikasjonspoeng i sektoren i 2007. Arkitektur og designhøgskolen i Oslo og Norges musikkhøgskole rapporterer ikke på denne indikatoren i forskningskomponenten.

NHH har en økning i publikasjonspoeng på 5,5 pst. og økningen skyldes flere artikler både på nivå I og II. Både NIH og NVH har en nedgang i antall publikasjonspoeng på hhv. 29,3 pst og 11,8 pst. Begge institusjonene har nedgang i nivå II-publikasjoner, NVH har også nedgang i nivå I.

Statlige høyskoler

Høgskolen i Nesna tas ikke med i denne vurderingen da høyskolen ikke har rapportert inn korrekt innen tidsfristen. De statlige høyskolene har samlet sett hatt en økning på 347 artikler

fra 2006 til 2007, hvorav 318 er på nivå I og 29 på nivå II. Samlet sett gir dette en økning på 245,5 publikasjonspoeng, dvs. en økning på 21,1 pst. De statlige høyskolene står for 13,5 pst. av alle publikasjonspoengene i sektoren i 2007.

Høyskoler med en økning i publikasjonspoeng på over 30 pst. fra 2006 til 2007 er: Bergen, Buskerud, Harstad, Hedmark, Lillehammer, Nord-Trøndelag, Oslo, Telemark, Tromsø, Vestfold, Østfold, Ålesund, Stord/Haugesund og Samisk høgskole. Universitetet i Agder har en nedgang i publikasjonspoeng på 15,5 pst. Målt i antall artikler er tallene uendret, men institusjonen har i 2007 hatt 23 færre artikler på nivå II og 24 flere på nivå I, dvs. det har foregått en dreining i publiseringsnivåene som gjør at antall publikasjonspoeng synker. Andre høyskoler med forholdsvis stor nedgang i publikasjonspoeng er Bodø og Sogn og Fjordane. Høyskolene i Akershus, Finnmark og Narvik har en reduksjon i antall publikasjonspoeng på i underkant av 4 pst.

2.9.6 Oppsummering/vurdering

Både universitetene og de statlige høyskolene har hatt en økning i vitenskapelig publisering fra 2006 til 2007. For de vitenskapelige høyskolene er det en liten nedgang. Det er verdt å merke seg andelen publikasjoner i nivå II har en svak økning.

Når det gjelder de andre indikatorene i forskningskomponenten, har også antall doktorgrader og midler fra EU og NFR økt fra 2006 til 2007. Når det gjelder de to sistnevnte indikatorene er imidlertid bildet, spesielt blant høyskolene, svært fragmentert. Noen har hatt en stor prosentvis vekst, andre har hatt forholdsvis stor prosentvis nedgang.

Siden RBO er en lukket komponent med en fast ramme vil økt aktivitetsnivå på alle indikatorene innebære at de relative satsene synker. En fast ramme kan også føre til at institusjoner som har fremgang fra 2006 til 2007 taper budsjettmidler fordi noen andre institusjoner har gjort det relativt bedre.

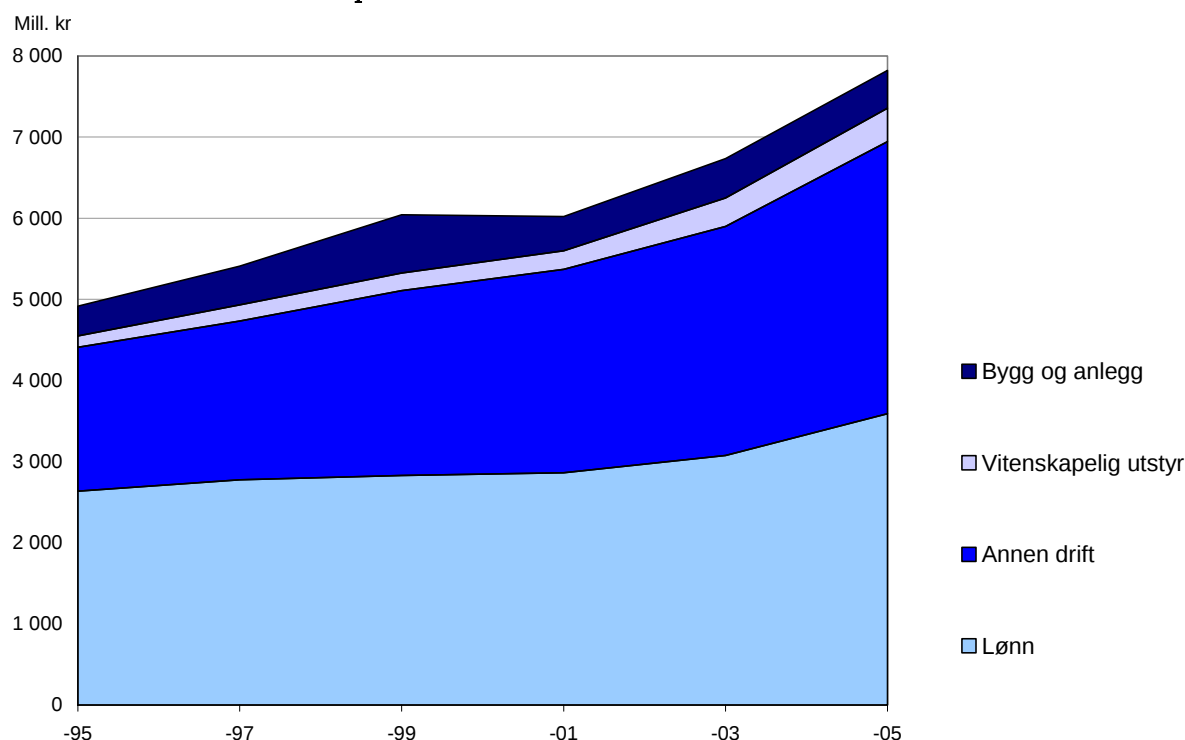
2.10 Forsknings- og FoU-aktivitet

Universitets- og høgskolesektoren er en viktig del av det norske forskningssystemet, og i 2005 utgjorde FoU i denne sektoren 31 pst. av norsk FoU-innsats (mot 26 pst. i 2001)¹⁸.

FoU-utgiftene ved universiteter og høyskoler utgjorde totalt 9,1 milliarder kroner i 2005. Dette innebærer en realvekst på vel 11 pst. fra 2003, korrigert for endring og utvidelse av statistikkgrunnlaget for universitetssykehusene. Veksten var vesentlig høyere enn i de andre sektorene. Instituttsektoren hadde en vekst i FoU-utgiftene på 3,4 pst. fra 2003 til 2005, mens næringslivet hadde en realnedgang på 3,6 pst. Driftsutgiftene utgjorde brorparten av FoU-utgiftene i universitets- og høgskolesektoren, 90 pst., hvorav lønnen stod for 56 pst. (se figur 2.9).

¹⁸ Gjennomsnittet for FoU-utgiftene til universitets- og høyskoleforskningen for OECD var 17 prosent (2001-tall. I 2001 var det kun i Canada og Nederland at de relative FoU-utgiftene i UH-sektoren var større enn i Norge, hhv. 29 og 27 prosent.

Figur 2.9 Totale FoU-utgifter i UH-sektoren i perioden 1995-2005 etter utgiftsart
Faste 2000 priser.

Kilde: Norges forskningsråd

I fortsettelsen vil vi bruke data fra NIFU STEP sin FoU statistikkbank for se nærmere på utviklingen i ressursinnsatsen og finansieringen av FoU ved de enkelte lærestedene¹⁹ i de senere år.

2.10.1 FoU-utgifter og finansiering

FoU-utgifter

I tabell 2.25 vises utviklingen i de totale FoU-utgiftene for universitets- og høyskolesektoren og ved de enkelte universitetene (pluss NHH og NVH) fra 1995 og frem til 2005. Med unntak av NHH, har samtlige læresteder en sterk vekst i ressursinnsatsen til FoU i denne tiårsperioden.

Universitetene med universitetssykehus utgjorde hoveddelen av FoU-utgiftene i sektoren i 2005, med 83 pst. av FoU-utgiftene, mens de statlige høyskolene og de vitenskapelige høyskolene stod for henholdsvis 11 og 6 pst. Korrigert for de to nye universitetene har ikke andelen FoU-utgifter ved de respektive lærestedstypene endret seg vesentlig fra 2003 til 2005, men i et lengre perspektiv, for eksempel mellom 1995 og 2005, økte andelen til de statlige høyskolene betydelig. Den samme tendensen vises når vi ser på hvordan veksten i FoU-utgiftene fordelte seg ulikt mellom lærestedstypene. Det var høyest vekst blant de statlige

¹⁹2005-statistikken omfatter 45 ulike læresteder; fra de store universitetene til små private høyskoler. NIFU STEP FoU statistikkbank gir en oversikt over samtlige universiteter, samt for de vitenskapelige høyskolene Norges Handelshøyskole og Norges veterinærhøgskole. For de statlige høyskolene gis det kun data hele sektoren – det vil si at det ikke vises tall for det enkelte lærested. I tillegg opereres det med en tredje samlekategori "Andre" – som består av de resterende statlige vitenskapelige høyskolene samt de statlige kunsthøyskolene, Politihøgskolen i Oslo, Diakonhjemmets høyskolesenter og UNIS.

høyskolene, tett fulgt av universitetene. Dermed fortsetter trenden med stadig mer FoU ved de statlige høyskolene. I forhold til perioden 2001 til 2003 har veksten imidlertid flatet litt ut.

Tabell 2.25 Totale FoU-utgifter i UH-sektoren (mill. kr.)

	1995	1997	1999	2001	2003	2005
UiB	746,5	828,7	993,6	1118,1	1255,5	1572,6
UiO	1299,9	1513,9	1824,5	1904,8	2149,4	2769,8
UiTø	383,9	452,5	493,1	623,8	717,4	755,3
NTNU	840,8	1057,1	1289,2	1211,9	1631,2	1903,5
UMB	233,2	228,7	254,2	297,5	317,4	334,1
UiS	-	-	-	-	-	192,4
NHH	98,2	69,9	75,1	76,3	85	95,4
NVH	77,2	93	105,1	114,4	138,7	146,2
Andre	128,1	169,8	214,2	249,8	304,8	343,6
St. hsk	331,3	432,2	570,4	677,6	895,7	983,4
Totalt	4139,1	4845,8	5819,4	6274,2	7495,1	9096,3

Kilde: NIFU STEP

Lærestedsgruppen andre omfatter: Norges idrettshøgskole, Norges musikkhøgskole, Arkitekthøgskolen i Oslo, Det teologiske Menighetsfakultet, Misjonshøgskolen i Stavanger, Norsk lærerakademi, Handelshøgskolen BI, Universitetssenteret på Svalbard (UNIS), Politihøgskolen i Oslo, Diakonhjemmets høgskolesenter, Kunsthøgskolen i Bergen og Kunsthøgskolen i Oslo.

Totale FoU-utgifter og utgiftsart

Tabell 2.26 viser hvordan utviklingen i de totale FoU-utgiftene har vært fra 2003 til 2005 i universitets- og høyskolesektoren. Totalt økte både drifts- og kapitalutgifter til FoU i sektoren, men for de statlige høyskolene gikk kapitalutgiftene til FoU ned med 20 pst. mellom 2003 og 2005, i faste priser.

Tabell 2.26 Totale FoU-utgifter i universitets- og høyskolesektoren. Mill. kr. Løpende priser.

	2003				2005				Total	Drift	Kapital
	Total	Driftsutgifter	Kapitalutgifter	Andel i total	Total	Driftsutgifter	Kapitalutgifter	Andel i total	2003-2005 Endring i %	2003-2005 Endring i %	2003-2005 Endring i %
Universitetene	6175,3	5407,9	767,4	82	7527,7	6706,7	821,0	83	22	24	7
Vit. Høyskoler m.fl.	528,6	506,7	21,9	7	585,1	540,1	45,0	6	11	7	105
Statlige høyskoler	791,2	746,3	44,9	11	983,5	943,6	39,9	11	24	26	-11
Totalt	7495,1	6660,9	834,2	100	9096,3	8190,4	905,9	100	21	23	9

Kilde: NIFU STEP

Merknad: Universitetene: UiO, UiB, NTNU, UiT, UiS, UMB

Vitenskapelige høyskoler m.fl.: NHH, NVH, Norges idrettshøgskole, Norges musikkhøgskole, Arkitekthøgskolen i Oslo, Det teologiske Menighetsfakultet, Misjonshøgskolen i Stavanger, Norsk lærerakademi, Handelshøgskolen BI, Universitetssenteret på Svalbard (UNIS), Politihøgskolen i Oslo, Diakonhjemmets høgskolesenter, Kunsthøgskolen i Bergen og Kunsthøgskolen i Oslo.

Rundt en tredjedel av de totale utgiftene til FoU i universitets- og høyskolesektoren i 2005 ble brukt ved institutter og enheter klassifisert under fagområdet medisin. En femtedel er registrert under hvert av fagområdene samfunnsvitenskap og matematikk-naturvitenskap.

Humaniora og teknologi står for en tiendedel hver og landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin ca. 5 pst. (se tabell 2.27). Samtlige fagområder har hatt en vekst fra 2003 til 2005, størst i medisin – men her skyldes noe av veksten utvidet datagrunnlag ved universitetssykehusene.

Tabell 2.27 Totale FoU-utgifter i UH-sektoren totalt 2005
Fordelt etter utgiftsart. (mill. kr.)

	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Viten- skapelig utstyr	Bygg og anlegg	Totale utgifter
Humaniora	868,1	519	349,2	55,1	15,3	39,7	923,2
Samfunns- Vitenskap	1770	980,6	789,4	84,7	21	63,7	1854,7
Mat.nat	1674,6	928,9	745,7	192,6	106,9	85,7	1867,3
Teknologi	904,4	487,8	416,6	105,1	47,3	57,8	1009,5
Medisin og Helsefag	2568,1	1452,7	1115,5	435,7	152,2	283,6	3003,9
Landbr., fisk. og vet.med.	405,1	176,7	228,3	32,7	21,8	10,9	437,7
Totalt	8190,4	4545,6	3644,7	905,9	364,6	541,3	9096,3

Kilde: NIFU STEP

Som det fremgår av tabellen utgjør driftsutgiftene (som består av lønn og sosiale utgifter – samt andre driftsutgifter) den klart største posten i samtlige fagområder (ca. 90 pst. totalt, 94 pst. i humaniora, 95 pst. i samfunnsvitenskap, 90 pst. i mat.nat. og teknologi, 85 pst. i medisin og 93 pst. landbruks-, fiskeri og vet.medfag). Kapitalutgiftene som består av vitenskapelig utstyr og bygg og anlegg utgjør m.a.o. rundt 10 pst. totalt. Kapitalutgiftene varierer en del fra år til år fordi ett av elementene - FoU-utgiftene til bygg og anlegg varierer mye fra år til år avhengig av om det er igangsatt byggeprosjekter eller ei.

Vedleggstabellene v2.9.1 til v2.9.10 viser de totale FoU-utgifter fordelt etter fagområde og utgiftsart ved ulike universitetene, NHH, og NVH i 2005. Her fremgår det at det relativt små avvik ved de enkelte lærestedene i forhold til det generelle bildet som er beskrevet over.

Finansiering av FoU

FoU-virksomheten ved universiteter og høyskoler finansieres i alt vesentlig av offentlige kilde (i underkant av 90 pst.): grunnbevilgninger (som utgjør majoriteten), Norges forskningsråd og oppdragsinntekter fra offentlige etater og institusjoner. Om lag fem pst. finansieres gjennom oppdrag fra næringslivet og litt mindre fra andre innenlandske kilder (som bl.a. omfatter medisinske fond). Utenlandske kilder bidrar også med en mindre andel. Som det fremgår av tabell 2.28 så finner vi i hovedtrekk det samme mønsteret innenfor alle de ulike fagområdene. Vi finner en noe større offentlig finansiering i humaniora og samfunnsvitenskap – 93 pst.), mens den ligger på 88 pst. i matematikk-naturvitenskap, 86 pst. i medisin og i landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin, og 85 pst. i teknologi.

**Tabell 2.28 Totale FoU-utgifter i UH-sektoren etter finansieringskilde
Fordelt på fagområder i 2005. (mill. kr.)**

	Grunn- budsjett	Ekstern fin.	Nærings- liv	Offentl. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Øvrig utland	EU	Utlandet otalt	Totalt
Humaniora	714,8	208,4	40,2	145,1	98,8	46,4	11,2	8	3,9	11,8	923,2
Samfunns- Vitenskap	1300,6	554,1	56,6	418,5	246,8	171,7	40	11,5	27,6	39,1	1854,7
Mat.nat	1027,5	839,7	104,9	618,6	567,1	51,5	30,3	29,2	56,8	86	1867,3
Teknologi	575,2	434,3	114,3	279,6	250,3	29,3	13,7	8,8	18	26,7	1009,5
Medisin og helsefag	2014,4	989,5	74,1	576,5	380,9	195,6	246,5	40,7	51,7	92,4	3003,9
Landbr., fisk. og vet.med.	238,5	199,3	40,9	137,5	111,3	26,2	2,7	9,8	8,3	18,1	437,7
Totalt	5871	3225,3	430,9	2175,8	1655,1	520,7	344,4	107,9	166,3	274,2	9096,3

Kilde: NIFU STEP

Vedleggstabellene v2.9.11 til v2.9.20 viser de totale FoU-utgiftene fordelt etter fagområde og finansieringskilde ved de enkelte universitetene samt ved NHH og NVH. Dersom vi her foretar en grovsortering mellom FoU som finansieres av hhv. offentlige (inkl. grunnbevilgning) og eksterne kilder (næringsliv, fond/gaver og utland), fremtrer det visse forskjeller mellom de ulike lærestedene. Universitetene i Bergen og Stavanger har den klart laveste offentlige finansierungsandelen med 83 pst. - det vil si at 17 pst. finansieres av eksterne kilder. For de øvrige institusjonene finner vi følgende andel offentlig finansiering: UMB har 84 pst., UiO, NTNU og NVH har 89 pst., UiT har 92 pst. og NHH 95 pst. Ved de statlige høyskolene finansieres i gjennomsnitt 95 pst. av offentlige kilder, men tilsvarende tall for kategorien "andre læresteder" er 90 pst.

2.10.2 NFR- og EU-midler

Tildeling av ressurser til forskning fra Norges forskningsråd og EU er en indikator på om den høyere utdanningsinstitusjonen har nådd opp i konkurransen om deltakelse i forskningsprosjekt(er). Tabell 2.29 gir en oversikt over statstilskudd, midler fra EUs rammeprogram og forholdet mellom disse for samtlige statlige UH-institusjoner i perioden 2004 – 2007.

Tabell 2.29

Statstilskudd, EU-midler og forholdet mellom disse

	2004			2005		
	Statstilskudd	Eu midler	Eu midler ift statstilskudd	Statstilskudd	Eu midler	Eu midler ift statstilskudd
H. i Agder	592 936	1 607	0,3	628 397	2 316	0,4
H. i Akershus	212 127	298	0,1	210 560	1 387	0,7
H. i Bergen	417 178	407	0,1	459 666	543	0,1
H. i Bodø	321 636	1 682	0,5	338 790	1 844	0,5
H. i Buskerud	184 802	522	0,3	196 832	414	0,2
H. i Finnmark	157 521	195	0,1	157 169	149	0,1
H. i Gjøvik	130 103	318	0,2	144 326	512	0,4
H. i Harstad	98 926	311	0,3	99 895	433	0,4
H. i Hedmark	300 500	2 172	0,7	308 219	3 945	1,3
H. i Lillehammer	183 150	101	0,1	180 566	-	-
H. i Molde	111 522	-	-	118 495	-	-
H. i Narvik	136 791	194	0,1	142 667	218	0,2
H. i Nesna	89 615	45	0,1	105 999	172	0,2
H. i Nord-Trøndelag	281 225	-	-	299 841	941	0,3
H. i Oslo	781 256	3 127	0,4	856 808	2 672	0,3
H. i Sogn og Fjordane	205 443	338	0,2	219 400	324	0,1
H. i Stavanger	555 959	-	-	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	484 481	1 668	0,3	505 496	801	0,2
H. i Telemark	372 383	249	0,1	394 918	1 370	0,3
H. i Tromsø	219 584	272	0,1	228 579	292	0,1
H. i Vestfold	237 970	701	0,3	248 954	41	0,0
H. i Volda	178 501	70	0,0	192 046	732	0,4
H. i Østfold	318 863	2 191	0,7	379 861	1 041	0,3
H. i Ålesund	115 940	69	0,1	126 314	55	0,0
H. Stord/Haugesund	190 862	210	0,1	191 744	59	0,0
Samisk høyskole	30 196	-	-	33 739	638	1,9
Sum stat. høyskoler	6 909 470	16 747	0,2	6 769 281	20 899	0,3
NTNU	2 397 168	21 710	0,9	2 572 879	28 084	1,1
UiB	1 763 386	32 490	1,8	1 882 391	35 438	1,9
UiO	3 012 696	41 812	1,4	3 178 787	45 059	1,4
UiS	-	94	-	630 993	202	0,0
UiTø	1 077 008	7 234	0,7	1 103 772	11 590	1,1
UMB	-	3 196	-	472 888	4 914	1,0
Sum universiteter	8 250 258	106 536	1,3	9 841 710	125 287	1,3
AHO	81 919	-	-	87 033	-	-
NHH	233 697	1 449	0,6	250 383	841	0,3
NIH	106 070	-	-	113 827	146	0,1
NLH	446 695	-	-	-	-	-
NMH	118 165	915	0,8	149 304	441	0,3
NVH	193 636	7 852	4,1	200 798	5 207	2,6
Sum vit. høyskoler	1 180 182	10 216	0,9	801 345	6 635	0,8
Sum	16 339 910	133 499	0,8	17 412 336	152 821	0,9

	2006			2007		
	Statstilskudd	Eu midler	Eu midler ift statstilskudd	Statstilskudd	Eu midler	Eu midler ift statstilskudd
H. i Agder	653 805	4 132	0,6	685 137	2 499	0,4
H. i Akershus	231 295	636	0,3	238 727	268	0,1
H. i Bergen	484 953	747	0,2	506 714	1 077	0,2
H. i Bodø	351 551	1 344	0,4	247 257	552	0,2
H. i Buskerud	213 352	286	0,1	216 754	- 149	- 0,1
H. i Finnmark	163 564	993	0,6	171 196	131	0,1
H. i Gjøvik	144 594	284	0,2	153 714	12	0,0
H. i Harstad	106 868	339	0,3	106 539	528	0,5
H. i Hedmark	319 648	3 018	0,9	336 230	3 434	1,0
H. i Lillehammer	205 007	-	-	205 066	-	-
H. i Molde	123 341	-	-	128 855	-	-
H. i Narvik	144 268	1 121	0,8	140 754	556	0,4
H. i Nesna	103 863	84	0,1	98 399	18	0,0
H. i Nord-Trøndelag	310 018	1 030	0,3	311 043	61	0,0
H. i Oslo	887 221	4 229	0,5	930 076	4 751	0,5
H. i Sogn og Fjordane	211 110	393	0,2	212 844	97	0,0
H. i Stavanger	-	-	-	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	528 857	2 395	0,5	544 094	2 596	0,5
H. i Telemark	412 285	161	0,0	423 247	127	0,0
H. i Tromsø	234 893	475	0,2	242 335	1 350	0,6
H. i Vestfold	262 702	1 021	0,4	318 652	2 147	0,7
H. i Volda	200 269	831	0,4	203 828	531	0,3
H. i Østfold	377 709	889	0,2	371 755	1 179	0,3
H. i Ålesund	130 480	140	0,1	141 148	277	0,2
H. Stord/Haugesund	203 849	66	0,0	212 262	152	0,1
Samisk høyskole	35 221	868	2,5	55 937	90	0,2
Sum stat. høyskoler	7 040 723	25 482	0,4	7 202 563	22 284	0,3
NTNU	2 646 307	26 467	1,0	2 687 114	37 293	1,4
UiB	1 960 495	19 925	1,0	2 009 372	23 676	1,2
UiO	3 342 198	50 657	1,5	3 525 561	65 528	1,9
UiS	666 497	4 379	0,7	674 453	3 008	0,4
UiTø	1 136 314	8 227	0,7	1 144 404	10 432	0,9
UMB	477 982	5 527	1,2	516 749	5 458	1,1
Sum universiteter	10 229 793	115 182	1,1	10 557 653	145 395	1,4
AHO	91 168	164	0,2	97 057	-	-
NHH	264 006	1 193	0,5	275 228	659	0,2
NIH	117 992	308	0,3	122 188	459	0,4
NLH	-	-	-	-	-	-
NMH	152 757	478	0,3	154 965	-	-
NVH	202 407	6 094	3,0	207 580	3 847	1,9
Sum vit. høyskoler	828 330	8 237	1,0	857 018	4 965	0,6
Sum	18 098 846	148 901	0,8	18 617 234	172 644	0,9

Kilde: DBH

Her fremgår det bl.a. at EU-midlene ved de statlige høyskolene utgjør 0,31 pst. av statstilskuddet i 2005, 0,36 pst. i 2006 og kun 0,25 pst. i 2007. Tilsvarende andel for de

vitenskapelige høyskolene i 2005, 2006 og 2007 er hhv. 0,88 pst., 0,82 pst. og 0,92 pst., mens EU-midlene utgjør hhv. 1,27 pst., 1,13 pst. og 1,40 pst. av statstilskuddet ved universitetene i 2005, 2006 og 2007. Dette er nok en indikasjon på universitetenes dominerende rolle med hensyn til å nå opp i konkurransen om å delta i forskningsprosjekter finansiert av EU. Det er imidlertid store forskjeller innen de ulike institusjonskategoriene.

Blant de statlige høyskolene skiller Samisk høgskole seg ut med en relativt stor andel EU-midler i 2005 og 2006, mens institusjonen har en kraftig reduksjon i EU-midler i 2007. Blant de øvrige høyskolene er det Høgskolen i Vestfold som har den høyeste andelen av EU-midler – der disse utgjør hhv. 0,67 pst. av statstilskuddet i 2007. I den andre enden av skalaen finner vi høyskolene i Sør-Trøndelag, Stord/Haugesund, Finnmark, Gjøvik, Nord-Trøndelag og Nesna der EU-midlene utgjør under 0,1 pst. av statstilskuddet i 2007.

Blant de vitenskapelige høyskolene skiller Norges veterinærhøgskole seg ut med den klart største andelen av EU-midler (1,85 pst. i forhold til statstilskuddet i 2007), mens EU-midlene ved de øvrige vitenskapelige høyskolene utgjør en beskjeden andel av statstilskuddet (under 0,6 pst.).

Ved universitetene utgjør andelen av EU-midlene mellom 1,06 – og 1,86 pst. av statstilskuddet ved samtlige institusjoner i 2007. Unntaket er Universitetet i Stavanger der andelen av EU-midlene utgjør 0,45 pst. av statstilskuddet i 2007.

Tabell 2.30 gir en oversikt over statstilskudd, midler fra Norges forskningsråd og forholdet mellom disse i perioden 2004 – 2007. I universitetssektoren utgjør NFR-midlene hhv. 16 pst. i 2005, 15 pst. i 2006 og 17 pst. i 2007. Tilsvarende tall for den vitenskapelige høyskolesektoren er 6 pst. i 2005, i underkant av 7 pst. i 2006 og i underkant av 8 pst. i 2007. Ved de statlige høyskolene utgjorde NFR-midlene 1,5 pst. av statstilskuddet i både 2005 og 2006, og 1,7 pst. i 2007.

I 2007 mottok Universitetet for miljø og biovitenskap rundt 24 pst. NFR-midler i forhold til statstilskuddet. Tilsvarende for UiB, UiO, UiT, NTNU og UiS var hhv. 21 pst., 17 pst., 18 pst., 13 pst. og 3 pst.

Blant de vitenskapelige høyskolene skiller NVH seg ut med 26 pst. NFR midler i forhold til statstilskuddet. Dernest kommer AHO med 6 pst., NHH med 2 pst. og NIH med 1 pst.

Blant de statlige høyskolene skiller Samisk høgskole seg ut med hele 17 pst. NFR-midler i forhold til statstilskuddet i 2007. Denne høyskolen er imidlertid både så liten og spesiell, at den vanskelig kan sammenlignes med de øvrige høyskolene. Deretter følger Høgskolen i Bodø med 5 pst og Høgskolen i Gjøvik. I den andre enden av skalaen finner vi høyskolene i Nesna, Østfold, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Stord/Haugesund og Harstad som alle mottok under 1 pst.

Tabell 2.31 gir en oversikt over midler fra EUs rammeprogram for forskning og EU totalt i 2007. EU-midler totalt er her midler utover EUs rammeprogram for forskning – eksempelvis midler fra ulike utdanningsprogrammer. Her fremgår det at flere av de statlige høyskolene får en relativt større ressurstilgang fra EU, når andre programmer enn EUs rammeprogram for forskning tas med.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Tabell 2.30

Statstilskudd, NFR-midler og forholdet mellom disse

	2004			2005		
	Statstilskudd	Nfr midler	Nfr midler ift statstilskudd	Statstilskudd	Nfr midler	Nfr midler ift statstilskudd
H. i Agder	592 936	13 066	2,2	628 397	15 028	2,4
H. i Akershus	212 127	845	0,4	210 560	491	0,2
H. i Bergen	417 178	6 339	1,5	459 666	6 218	1,4
H. i Bodø	321 636	6 857	2,1	338 790	3 906	1,2
H. i Buskerud	184 802	3 895	2,1	196 832	3 117	1,6
H. i Finnmark	157 521	4 045	2,6	157 169	2 322	1,5
H. i Gjøvik	130 103	4 293	3,3	144 326	4 537	3,1
H. i Harstad	98 926	1 050	1,1	99 895	1 176	1,2
H. i Hedmark	300 500	3 306	1,1	308 219	4 208	1,4
H. i Lillehammer	183 150	7 846	4,3	180 566	6 996	3,9
H. i Molde	111 522	2 824	2,5	118 495	2 543	2,1
H. i Narvik	136 791	193	0,1	142 667	1 035	0,7
H. i Nesna	89 615	1 194	1,3	105 999	1 413	1,3
H. i Nord-Trøndelag	281 225	3 007	1,1	299 841	1 970	0,7
H. i Oslo	781 256	13 795	1,8	856 808	17 226	2,0
H. i Sogn og Fjordane	205 443	3 886	1,9	219 400	3 472	1,6
H. i Stavanger	555 959	-	-	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	484 481	2 403	0,5	505 496	1 444	0,3
H. i Telemark	372 383	7 721	2,1	394 918	7 316	1,9
H. i Tromsø	219 584	429	0,2	228 579	489	0,2
H. i Vestfold	237 970	5 117	2,2	248 954	5 506	2,2
H. i Volda	178 501	2 433	1,4	192 046	2 176	1,1
H. i Østfold	318 863	4 037	1,3	379 861	2 026	0,5
H. i Ålesund	115 940	2 614	2,3	126 314	2 258	1,8
H. Stord/Haugesund	190 862	231	0,1	191 744	460	0,2
Samisk høyskole	30 196	870	2,9	33 739	4 569	13,5
Sum stat. høyskoler	6 909 470	102 296	1,5	6 769 281	101 902	1,5
NTNU	2 397 168	508 995	21,2	2 572 879	446 609	17,4
UiB	1 763 386	282 796	16,0	1 882 391	285 233	15,2
UiO	3 012 696	576 179	19,1	3 178 787	574 996	18,1
UiS	-	13 093	-	630 993	13 870	2,2
UiTø	1 077 008	157 848	14,7	1 103 772	157 240	14,2
UMB	-	139 602	-	472 888	129 829	27,5
Sum universiteter	8 250 258	1 678 513	20,3	9 841 710	1 607 777	16,3
AHO	81 919	838	1,0	87 033	221	0,3
NHH	233 697	3 929	1,7	250 383	2 940	1,2
NIH	106 070	2 850	2,7	113 827	1 794	1,6
NLH	446 695	-	-	-	-	-
NMH	118 165	-	-	149 304	-	-
NVH	193 636	57 269	29,6	200 798	42 748	21,3
Sum vit. høyskoler	1 180 182	64 886	5,5	801 345	47 703	6,0
Sum	16 339 910	1 845 695	11,3	17 412 336	1 757 382	10,1

	2006			2007		
	Statstilskudd	Nfr midler	Nfr midler ift statstilskudd	Statstilskudd	Nfr midler	Nfr midler ift statstilskudd
H. i Agder	653 805	16 753	2,6	685 137	16 267	2,4
H. i Akershus	231 295	681	0,3	238 727	-	-
H. i Bergen	484 953	6 896	1,4	506 714	5 607	1,1
H. i Bodø	351 551	7 056	2,0	247 257	11 670	4,7
H. i Buskerud	213 352	2 381	1,1	216 754	7 593	3,5
H. i Finnmark	163 564	3 568	2,2	171 196	3 204	1,9
H. i Gjøvik	144 594	3 834	2,7	153 714	6 326	4,1
H. i Harstad	106 868	1 090	1,0	106 539	923	0,9
H. i Hedmark	319 648	4 170	1,3	336 230	4 388	1,3
H. i Lillehammer	205 007	6 812	3,3	205 066	5 957	2,9
H. i Molde	123 341	2 979	2,4	128 855	3 867	3,0
H. i Narvik	144 268	1 599	1,1	140 754	1 960	1,4
H. i Nesna	103 863	1 263	1,2	98 399	361	0,4
H. i Nord-Trøndelag	310 018	2 158	0,7	311 043	2 203	0,7
H. i Oslo	887 221	14 895	1,7	930 076	23 638	2,5
H. i Sogn og Fjordane	211 110	3 602	1,7	212 844	4 803	2,3
H. i Stavanger	-	-	-	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	528 857	2 939	0,6	544 094	4 381	0,8
H. i Telemark	412 285	4 363	1,1	423 247	7 423	1,8
H. i Tromsø	234 893	960	0,4	242 335	1 501	0,6
H. i Vestfold	262 702	7 460	2,8	318 652	9 091	2,9
H. i Volda	200 269	1 076	0,5	203 828	4 432	2,2
H. i Østfold	377 709	1 669	0,4	371 755	2 194	0,6
H. i Ålesund	130 480	3 355	2,6	141 148	3 191	2,3
H. Stord/Haugesund	203 849	745	0,4	212 262	1 801	0,8
Samisk høyskole	35 221	2 944	8,4	55 937	9 615	17,2
Sum stat. høyskoler	7 040 723	105 248	1,5	7 202 563	142 396	2,0
NTNU	2 646 307	457 354	17,3	2 687 114	479 498	17,8
UiB	1 960 495	285 048	14,5	2 009 372	411 490	20,5
UiO	3 342 198	542 575	16,2	3 525 561	591 192	16,8
UiS	666 497	18 886	2,8	674 453	21 603	3,2
UiTø	1 136 314	135 616	11,9	1 144 404	142 442	12,4
UMB	477 982	92 042	19,3	516 749	124 820	24,2
Sum universiteter	10 229 793	1 531 521	15,0	10 557 653	1 771 045	16,8
AHO	91 168	2 714	3,0	97 057	6 237	6,4
NHH	264 006	6 272	2,4	275 228	5 037	1,8
NIH	117 992	1 849	1,6	122 188	1 383	1,1
NLH	-	-	-	-	-	-
NMH	152 757	557	0,4	154 965	-	-
NVH	202 407	45 610	22,5	207 580	53 318	25,7
Sum vit. høyskoler	828 330	57 002	6,9	857 018	65 975	7,7
Sum	18 098 846	1 693 771	9,4	18 617 234	1 979 416	10,6

Kilde: DBH

Tabell 2.31

Midler fra EUs rammeprogram for forskning og EU totalt

	2004		2005		2006		2007	
	EUs ramme- program	EU-midler totalt	EUs ramme- program	EU-midler totalt	EUs ramme- program	EU-midler totalt	EUs ramme- program	EU-midler totalt
Statlige høyskoler								
Høgskolen i Agder	988	1 607	2 311	2 316	3 966	4 132	-	-
Høgskolen i Akershus	-	298	-	1 387	-	636	-	268
Høgskolen i Bergen	-	407	543	543	747	747	1 036	1 077
Høgskolen i Bodø	-	1 682	579	1 844	1 202	1 344	182	552
Høgskolen i Buskerud	-	522	-	414	-	286	-	- 149
Høgskolen i Finnmark	-	195	149	149	993	993	131	131
Høgskolen i Gjøvik	-	318	-	512	-	284	-	12
Høgskolen i Harstad	-	311	-	433	-	339	-	528
Høgskolen i Hedmark	-	2 172	122	3 945	-	3 018	-	3 434
Høgskolen i Lillehammer	-	101	-	-	-	-	-	-
Høgskolen i Molde	-	-	-	-	-	-	-	-
Høgskolen i Narvik	-	194	123	218	-	1 121	-	556
Høgskolen i Nesna	45	45	172	172	-	84	-	18
Høgskolen i Nord-Trøndelag	-	-	941	941	683	1 030	61	61
Høgskolen i Oslo	-	3 127	1 091	2 672	2 073	4 229	289	4 751
Høgskolen i Sogn og Fjordane	-	338	95	324	-	393	-	97
Høgskolen i Stavanger								
Høgskolen Stord/Haugesund	210	210	-	59	66	66	73	152
Høgskolen i Sør-Trøndelag	-	1 668	801	801	2 395	2 395	1 636	2 596
Høgskolen i Telemark	-	249	-	1 370	-	161	-	127
Høgskolen i Tromsø	-	272	-	292	220	475	-	-
Høgskolen i Vestfold	-	701	-	41	-	1 021	1 009	2 147
Høgskolen i Volda	-	70	732	732	-	831	-	531
Høgskolen i Østfold	-	2 191	-	1 041	-	889	229	1 179
Høgskolen i Ålesund	-	69	-	55	-	140	-	-
Samisk høyskole	-	-	638	638	868	868	90	90
Sum statlige høyskoler	1 243	16 747	8 297	20 899	13 213	25 482	4 736	18 158
Universiteter								
Universitetet i Agder							1 303	2 499
Universitetet i Oslo	-	41 812	38 530	45 059	40 589	50 657	53 261	65 528
Universitetet i Bergen	-	32 490	33 028	35 438	18 262	19 925	22 408	23 676
NTNU	-	21 710	17 573	28 084	24 823	26 467	31 943	37 293
Universitetet i Tromsø	5 535	7 234	9 954	11 590	7 138	8 227	8 187	10 432
Universitetet i Stavanger	-	94	-	202	4 379	4 379	3 008	3 008
UMB	3 196	3 196	4 914	4 914	5 527	5 527	5 390	5 458
Sum universiteter	8 731	106 536	103 999	125 287	100 718	115 182	125 500	147 894
Vitenskapelige høyskoler								
Norges handelshøyskole	562	1 449	26	841	-	1 193	335	659
AHO	-	-	-	-	164	164	-	-
Norges idrettshøyskole	-	-	25	146	10	308	89	459
Norges musikkhøyskole	-	915	-	441	35	478	-	-
Norges landbrukshøyskole								
Norges veterinærhøyskole	7 852	7 852	5 207	5 207	6 094	6 094	3 847	3 847
Sum vitenskapelige høyskoler	8 414	10 216	5 258	6 635	6 303	8 237	4 271	4 965
Sum	18 388	133 499	117 554	152 821	120 234	148 901	134 507	171 017
Gj.snitt statlige høyskoler	47,81	644,12	331,88	835,96	528,52	1 019,28	189,44	726,32
Gj.snitt universiteter	2 182,75	26 634	17 333,17	20 881,17	16 786,33	19 197	20 916,67	24 649
Gj.snitt vitenskapelige høyskoler	1 402,33	1 702,67	1 051,60	1 327	1 260,60	1 647,40	854,20	993

Kilde: DBH

2.11 FoU i høyskolesektoren

Hva er status for FoU-arbeidet i høyskolene 12 år etter høyskolereformen? En NIFU STEP rapport²⁰ basert på en undersøkelse i 2006 viser et overraskende stabilt bilde de siste årene: Sammenlignet med en tilsvarende undersøkelse fra 1997, er endringene i FoU-arbeidet i høyskolesektoren relativt beskjedne.

2.11.1 Utdyping av viktige funn fra tidsbruksundersøkelsen

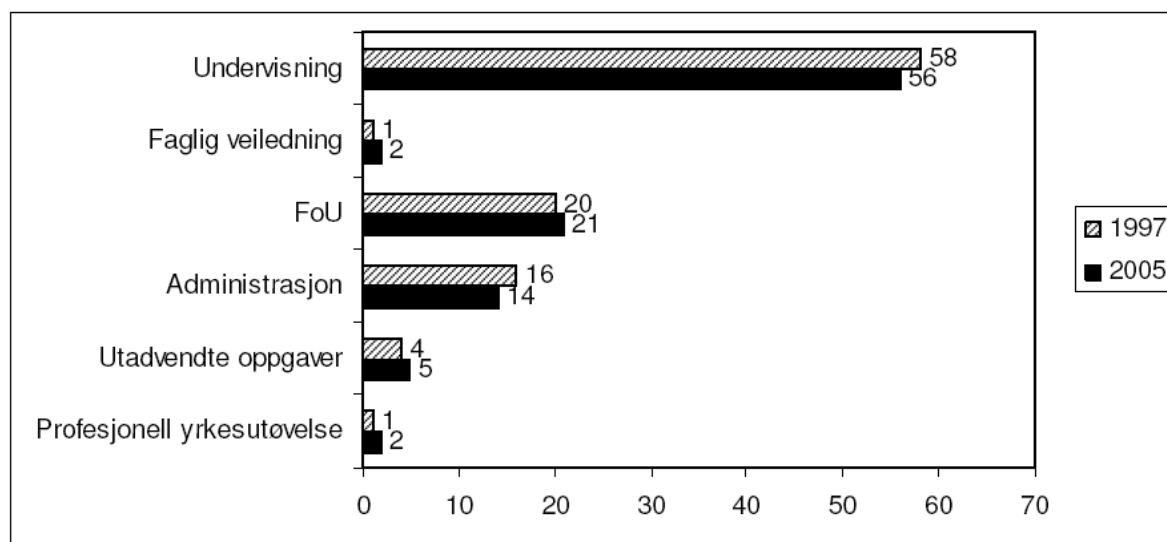
ved de statlige høyskolene

Arbeidstidens fordeling i 1997 og 2005 på ulike arbeidsoppgaver går frem av figur 2.10. Det er ingen signifikante forskjeller i tidsbruk fra 1997 til 2005. I gjennomsnitt brukte fagpersonalet i underkant av 60 pst. av sin totale arbeidstid til undervisning og undervisningsrelatert virksomhet ved egen høyskole (inkludert faglig veiledning av mastergrads- og doktorgradsstudenter), ca 20 pst. av tiden ble brukt til FoU, og ca 15 pst. til administrasjon. Bare en liten andel av den totale arbeidstiden ble brukt til faglig veiledning av mastergrads- og doktorgradsstudenter, utadvendte oppgaver og profesjonell yrkesutøvelse utenfor høyskolen.

Totalt oppga 98 pst. av personalet at de underviste i 2005, 20 pst. ga faglig veiledning til mastergrads- eller doktorgradsstudenter, 83 pst. oppga at de arbeidet med FoU, 84 pst. at de utførte administrativt arbeid, 50 pst. hadde utadvendte oppgaver, og 15 pst. drev med profesjonell yrkesutøvelse.

Det er store individuelle forskjeller i personalets tidsbruk når det gjelder oppgitt tid til den enkelte aktivitet. NIFU STEP rapporten viser imidlertid bare gjennomsnittstall for ulike stillingsgrupper, profesjonsutdanninger og læresteder.

Figur 2.10 Arbeidstidens fordeling i 1997 og 2005.

Kilde: NIFU STEP

²⁰ NIFU STEP-rapport 7/2006 Tolv år etter høyskolereformen - en statusrapport om FoU i statlige høyskoler

Tabell 2.32 **Arbeidstidens fordeling i 1997 og 2005, etter stilling. Prosent.**

	Professor/ dosent		Første- amanuensis		Amanuensis		Førstelektor		Høgskole- lektor	
	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005
Undervisning	39	33	51	50	50	58	55	52	63	63
Veiledning	6	11	2	4	1	2	1	2	1	1
FoU	32	31	25	26	28	19	21	26	15	17
Administrasjon	15	16	15	13	16	14	17	14	17	14
Utdvendte oppgaver	6	7	5	6	4	6	5	4	3	4
Profesjonell yrkesutøvelse	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall (N)	(102)	(180)	(509)	(550)	(170)	(57)	(90)	(324)	(1196)	(1385)

Kilde: NIFU STEP

Det er klare forskjeller i tidsbruk mellom de enkelte stillingsgruppene (tabell 2.32). Professorene brukte mest tid på FoU og høyskolelektorene mest tid på undervisning. Likevel oppga 83 pst. av høyskolelektorene at de drev FoU-arbeid i 2005. Også når det gjelder de enkelte stillingsgruppene er det små forskjeller over tid. Professorene bruker litt mindre tid på undervisning og litt mer tid på veiledning. Dette skyldes økningen i mastergrads- og doktorgradsstudenter ved høyskolene.

Personalets tidsbruk i de enkelte profesjonsutdanningene er vist i tabell 2.33. Hovedinntrykket er stor grad av stabilitet i tidsbruk over tid. Et unntak er sivilingeniør- og siviløkonomutdanningene hvor personalet rapporterte litt mindre tid til FoU i 2005 enn i 1997. Det er for øvrig klare forskjeller i tidsbruk mellom personalet i de enkelte profesjonsutdanningene. Ingeniørutdanningene er mest undervisningsintensive og bruker minst tid på FoU. I de sistnevnte utdanningene oppga 63 pst. av personalet at de drev FoU-arbeid i 2005. I helsefagutdanningene var tilsvarende andel 81 pst. I de andre profesjonsutdanningene lå denne andelen mellom 85 og 89 pst.

Tabell 2.33 **Arbeidstidens fordeling i 2005, etter profesjonsutdanning. Prosent.**

	Lærerutd.		Ingeniørutd.		Helsefagutd.		Sosiofag- utd.		Journ./bibl.		Kunst/ musikk		Siv.ing.utd.		Siv.øk.utd.	
	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005
Undervisning	61	60	66	66	57	56	51	51	48	53	61	55	45	47	47	48
Veiledning	1	2	1	2		2		2		3	3	2	10	11	4	7
FoU	19	20	12	13	19	22	23	25	31	27	15	20	24	18	29	23
Administrasjon	15	12	17	14	20	14	21	16	13	11	12	15	14	15	12	11
Utdvendte oppgaver	4	5	3	4	3	5	4	5	6	5	4	4	4	5	6	8
Profesjonell yrkesutøvelse	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	4	4	3	4	2	2
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall (N)	(734)	(701)	(356)	(307)	(228)	(512)	(77)	(109)	(32)	(37)	(31)	(48)	(58)	(31)	(33)	(41)

Kilde: NIFU STEP

Personalets tidsbruk ved de enkelte høyskolene er gjengitt i tabell 2.34. 'Utdvendte

oppgaver' og 'profesjonell yrkesutøvelse' er her slått sammen til én kategori – 'eksterne oppgaver'. Også her er hovedinntrykket stor grad av stabilitet over tid. De forskjellene mellom høyskolene som ble registrert i 1997 er i stor utstrekning til stede også i 2005.

Tabell 2.34 Arbeidstiden fordeling i 1997 og 2005, etter høyskole. Prosent.

	Undervisning		Veiledning		FoU		Administrasjon		Eksterne oppgaver	
	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005	1997	2005
Agder	52	54	2	4	22	24	17	11	7	7
Akershus	52	51	3	8	25	19	15	14	5	8
Bergen	65	61	1	2	15	17	14	15	5	6
Bodø	54	52	2	4	26	25	13	13	5	6
Buskerud	57	51	1	3	19	21	17	18	6	8
Finnmark	56	54	1	2	24	25	14	13	5	6
Gjøvik	64	56		3	9	15	20	19	7	7
Harstad	43	47			33	32	19	16	5	5
Hedmark	60	55		2	17	23	17	14	6	6
Lillehammer	40	46	1	3	33	25	18	20	8	6
Molde	48	47	1	5	35	22	12	19	5	7
Narvik	56	66	3	2	14	11	23	15	4	6
Nesna	54	60		1	28	25	14	9	3	5
Nord-Trøndelag	61	61	1	1	17	17	16	16	5	5
Oslo	53	54	1	2	24	26	17	12	5	6
Samisk høyskole		38		1		43		8		10
Sogn og Fjordane	55	59	1	2	24	20	15	13	4	6
Stord/Haugesund	60	62	1	2	21	17	14	14	4	5
Sør-Trøndelag	69	61		2	10	17	16	14	5	6
Telemark	57	58	3	4	17	17	18	13	6	8
Tromsø	71	64		1	10	17	15	13	4	5
Vestfold	68	63	1	2	17	15	14	14	5	6
Volda	51	50		2	27	22	15	19	7	8
Østfold	58	56	1	2	17	22	18	14	7	6
Ålesund	65	59		1	14	17	17	15	4	8
Total	58	56	1	2	20	21	16	14	5	7

Kilde: NIFU STEP

2.11.2 Sammenligning mellom universiteter og høyskoler

I tabell 2.35 sammenlignes tidsbruken ved de statlige høyskolene i 2005 med tilsvarende tall for Universitetet i Stavanger i 2005 og for de fire universitetene og tre vitenskapelige høyskoler (NHH; NLH; NVH) i 2000. Her fremgår det at de statlige høyskolene bruker langt mer tid på undervisning enn universitetene og de vitenskapelige høyskolene og litt mindre tid til FoU. Universitetet i Stavanger bruker litt mindre ressurser til undervisning enn gjennomsnittet for de statlige høyskolene og tilsvarende litt mer tid til FoU.

Tabell 2.35 Arbeidstidens fordeling, etter lærested. Prosent.

	Universitetene (2000)	Vit. høyskoler (2000)	Universitetet i Stavanger (2005)	Statlige høyskoler (2005)
Undervisning	29	36	49	56
Veiledning	13	9	5	2
FoU	29	26	25	21
Administrasjon	17	20	13	14
Utdvendte oppgaver	8	8	6	5
Profesjonell yrkesutøvelse	3	1	2	2
Sum	100	100	100	100
Antall (N)	(1877)	(240)	(251)	(2496)

Kilde: NIFU STEP

I tabell 2.36 sammenlignes tidsbruken blant professorer og førsteamanuenser ved de statlige høyskolene i 2005 med tilsvarende tall for professorer og førsteamanuenser ved Universitetet i Stavanger i 2005 og ved universiteter og vitenskapelige høyskoler i 2000. Det fremgår av tabellen at professorene ved universitetene (inkl. Universitetet i Stavanger) og de statlige høyskolene bruker omtrent like mye tid til FoU. Det samme er tilfelle for førsteamanuensene ved de ulike institusjonene.

Tabell 2.36 **Arbeidstidens fordeling, etter stilling og lærested. Prosent.**

	Professor				Førsteamanuensis			
	Univ. (2000)	Vit. høgsk. (2000)	Univ. i Stav. (2005)	Statlig høgsk. (2005)	Univ. (2000)	Vit. høgsk. (2000)	Univ. i Stav. (2005)	Statlig høgsk. (2005)
Undervisning	26	34	38	33	39	37	47	50
Veiledning	15	10	12	11	8	9	7	4
FoU	30	24	28	31	26	27	26	26
Administrasjon	18	22	14	16	16	19	12	13
Utdavendte oppgaver	8	9	6	8	7	6	6	6
Profesjonell yrkesutøvelse	3	1	2	1	3	2	2	2
Sum	100	100	100	199	100	100	100	100
Antall (N)	(1115)	(119)	(43)	(165)	(717)	(111)	(84)	(550)

Kilde: NIFU STEP

2.11.3 Hovedfunn

De statlige høyskolene bruker relativt store tidsressurser til FoU. I gjennomsnitt oppga fagpersonalet at de i 2005 brukte 21 pst. av arbeidstiden til dette formålet. Tilsvarende tall for universitetene og de vitenskapelige høyskolene i 2000 var henholdsvis 29 pst. og 26 pst. Selv om det ikke er en individuell rettighet å bruke tid til FoU-arbeid oppga 83 pst. av fagpersonalet at de drev med slik virksomhet i 2005.

Det har vært stor grad av stabilitet i bruk av tid til FoU. Det er ingen signifikante endringer i andel av arbeidstid brukt til slikt arbeid fra 1997 til 2005. En generell endring kan likevel trekkes frem; de høyskolene som brukte minst tid til FoU i 1997 hadde stort sett høyere FoU-innsats i 2005, mens de høyskolene som brukte mest tid til slik virksomhet i 1997 oppga et lavere omfang i 2005. Høyskolenes tidsbruk er med andre ord blitt mer lik over tid.

Det er imidlertid klare forskjeller i tidsbruk mellom de enkelte profesjonsutdanningene. Ingeniørutdanningene er de desidert minst FoU-intensive med bare 13 pst. av arbeidstiden til slikt arbeid. Professorer og førsteamanuenser ved statlige høyskoler bruker i gjennomsnitt like mye tid til FoU som sine respektive kolleger ved universitetene.

2.11.4 FoU-begrepet i statlige høyskoler? Hva er egentlig dette?

I NIFU STEP rapporten drøfter også FoU-begrepet og hvordan denne brukes. Forskning og utviklingsarbeid – forkortet FoU – er et lite presist begrep som blir brukt om en vanskelig avgrensbar virksomhet. Grensene for hva som er forskning, utviklingsarbeid og andre beslektede aktiviteter er uklare og flytende. Forskning brukes ofte synonymt med FoU, som igjen brukes om aktiviteter som ikke omfattes av det FoU-begrepet som anvendes i nasjonal og internasjonal FoU-statistikk.

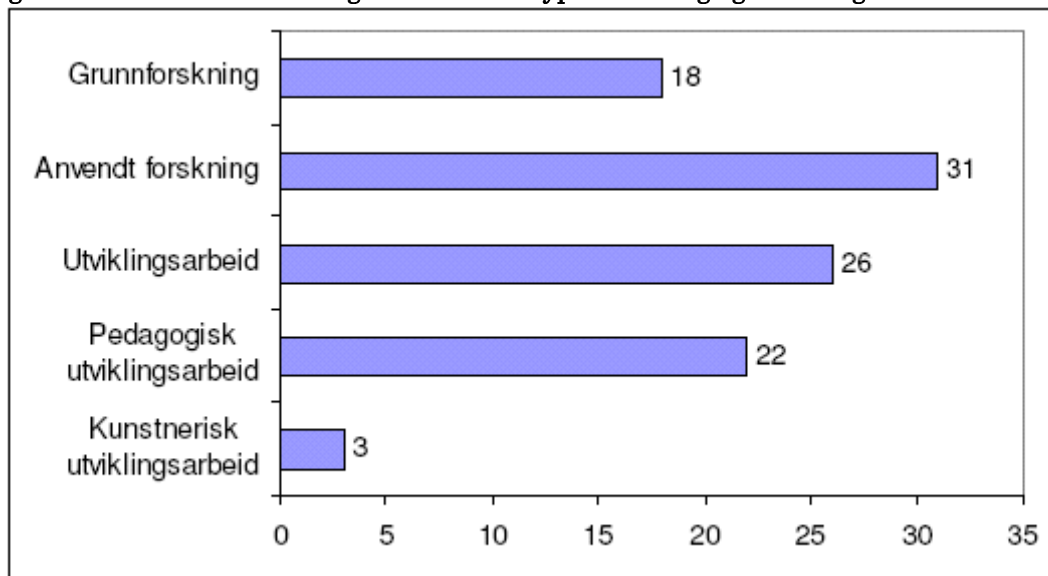
For å kunne gjennomføre internasjonale sammenligninger av nasjoners forsknings- og utviklingsarbeid og endringer over tid i det enkelte land har OECD utarbeidet retningslinjer for hva som skal regnes som henholdsvis forskning og utviklingsarbeid. Disse ble første gang utarbeidet i 1963 og kjent som "Frascati-manualen". Denne håndboka, som i 1994 utkom i femte reviderte utgave, er skrevet av og for OECD-landenes nasjonale eksperter på FoU-statistikk (OECD 1994).

Forskning og utviklingsarbeid (FoU) defineres i Frascati-manualen som kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap – herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn – og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser. *FoU-begrepet består av to hovedkomponenter; forskning og utviklingsarbeid.* Den definisjon av forskning som OECD utformet på 1960-tallet og siden har lagt til grunn for sin forskningsstatistikk har igjen to underkategorier; grunnforskning og anvendt forskning. *Grunnforskning* defineres på følgende måte: Eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å erverve ny viten om grunnlaget for fenomener og observasjoner uten sikte på særskilte praktiske mål eller anvendelser. *Anvendt forskning:* Virksomhet av original karakter for å erverve ny viten, først og fremst rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser. Den andre komponenten i FoU-begrepet – utviklingsarbeid – er ikke forskning ifølge OECDs definisjon. *Utviklingsarbeid* er systematisk arbeid som anvender eksisterende kunnskap, rettet mot å fremstille nye materialer og produkter, å innføre nye prosesser, systemer eller tjenester, eller å forbedre dem som eksisterer.

Utviklingsarbeid er den kategorien som er mest problematisk å operasjonalisere i FoU-statistisk sammenheng. Opprinnelig er dette et begrep som ble benyttet om bestemte aktiviteter innen teknologi, naturvitenskap og medisin, men det har senere også blitt brukt innenfor samfunnsvitenskapene. Det vanskeligste avgrensningsproblemet er forholdet til pedagogisk utviklingsarbeid og kunstnerisk utviklingsarbeid. Disse aktivitetene går vanligvis inn under FoU-begrepet slik det blir anvendt i høyskolesektoren, men faller hovedsakelig utenfor OECDs definisjon av utviklingsarbeid.

I NIFU STEPS FoU-undersøkelse av de statlige høyskolene ble personalet bedt om å klassifisere hvor stor andel av FoU-arbeidet som falt innenfor hver av de fem ovennevnte kategoriene. Resultatene går frem av figur 2.11. Anvendt forskning er den vanligste aktiviteten, fulgt av utviklingsarbeid i henhold til OECD-definisjonen og pedagogisk utviklingsarbeid. Til sammen ble 75 pst. av FoU-arbeidet kategorisert som grunnforskning, anvendt forskning eller utviklingsarbeid i henhold til OECDs definisjoner.

Figur 2.11 **Klassifisering av FoU etter type forskning og utviklingsarbeid. Prosent.**

Kilde: NIFU STEP

Det er store forskjeller mellom stillingsgruppenes FoU-profil (tabell 2.37). Professorene og høyskolelektorene er klart mest grunnforskningsorienterte og driver lite utviklingsarbeid. Dette henger sammen med at forskningskompetansen generelt sett øker jo høyere opp i stillingshierarkiet vi kommer.

Tabell 2.37 **Klassifisering av FoU etter stilling. Prosent.**

	Professor/ dosent	Første- amanuensis	Amanu- ensis	Førstelektor	Høyskole- lektor
Grunnforskning	41	30	15	15	10
Anvendt forskning	38	35	29	33	27
Utviklingsarbeid	12	19	29	28	32
Pedagogisk utviklingsarbeid	7	13	24	21	28
Kunstnerisk utviklingsarbeid	2	3	3	3	3
Sum	100	100	100	100	100
Antall (N)	(182)	(547)	(57)	(315)	(1143)

Kilde: NIFU STEP

FoU-profilen i de enkelte profesjonsutdanningene går frem av tabell 2.38. I de fleste utdanningene er anvendt forskning og utviklingsarbeid de vanligste aktivitetene. Sivilingeniør- og siviløkonomutdanningene skiller seg ut med den klart høyeste forskningskomponenten (over 70 pst. av det totale FoU-arbeidet).

Tabell 2.38 FoU-profil ved høyskolene, etter profesjonsutdanning. Prosent.

	Lærer- utd.	Ingeniør- utd.	Helsefag- utd.	Sosialfag- -utd.	Journ./ bibl.	Kunst/ musikk	Siv.ing.- utd.	Siv.øk.- utd.
Grunnforskning	14	16	11	19	22	13	11	27
Anvendt forskning	26	22	37	31	38	19	51	47
Utviklingsarbeid	28	37	29	29	24	11	23	13
Pedagogisk utviklingsarbeid	27	25	22	19	14	15	15	13
Kunstnerisk utviklingsarbeid	5		1	1	2	42		
Sum	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall (N)	(664)	(234)	(442)	(100)	(35)	(44)	(28)	(41)

Kilde: NIFU STEP

FoU-profilen ved de enkelte høyskolene er gjengitt i tabell 2.39. Her fremgår det at det er til dels store forskjeller mellom enkelte av høyskolene. Skillet mellom profesjonshøyskolene på den ene siden og høyskoler med et stort innslag av tidligere distriktshøyskoleutdanninger på den andre siden er tydelig, og de sistnevnte høyskolene har en mer markert forskningsprofil.

Tabell 2.39 FoU-profil ved høyskolene, etter høyskole. Prosent.

	Grunn- forskning	Anvendt forskning	Utviklings- arbeid	Pedagogisk utviklings- arbeid	Kunstner- isk utvik- lingsarbeid	Sum
Agder	30	31	18	17	4	100
Akershus	11	30	24	27	8	100
Bergen	14	25	32	24	5	100
Bodø	23	36	22	16	3	100
Buskerud	15	31	29	24		100
Finnmark	25	25	27	19	4	100
Gjøvik	12	27	31	30		100
Harstad	22	45	17	14	2	100
Hedmark	13	36	30	18	3	100
Lillehammer	30	33	16	16	5	100
Molde	20	36	21	23		100
Narvik	10	23	42	25		100
Nesna	13	40	18	22	7	100
Nord-Trøndelag	12	27	34	25	2	100
Oslo	18	35	23	21	3	100
Samisk høyskole	27	13	26	32	2	100
Sogn- og Fjordane	15	24	31	28	2	100
Stord/Haugesund	9	25	33	28	5	100
Sør-Trøndelag	15	27	30	26	2	100
Telemark	22	30	25	19	4	100
Tromsø	12	29	31	22	6	100
Vestfold	13	33	31	22	1	100
Volda	29	26	18	25	2	100
Østfold	18	32	27	21	2	100
Ålesund	11	29	35	25		100
Total	18	31	26	22	3	100

Kilde: DBH

Oppsummert kan vi si at de statlige høyskolenes FoU-profil samsvarer godt med statlige retningslinjer og føringer for denne virksomheten. Anvendt forskning er den vanligste aktiviteten fulgt av utviklingsarbeid i henhold til OECD-definisjonen og pedagogisk utviklingsarbeid. Mindre enn 20 pst. av FoU-arbeidet ble klassifisert som grunnforskning og denne andelen har heller ikke økt i forhold til i 1997. Omfanget av grunnforskningsaktiviteter

er dessuten relativt lavt i samtlige profesjonsutdanninger og ved samtlige høyskoler, selv om enkelte høyskoler har et betydelig innslag av akademiske fag og utdanninger. De statlige høyskolene er for øvrig langt mer orientert mot anvendt forskning og utviklingsarbeid enn universitetene og de vitenskapelige høyskolene. Det er dessuten verdt å merke seg at statlige forventninger om at høyskolene skal drive utviklingsarbeid rettet mot å styrke undervisningen synes å være imøtekommet i samtlige utdanninger. Pedagogisk utviklingsarbeid er ikke avgrenset til lærerutdanningene, men drives i samtlige profesjonsutdanninger.

En NIFU STEP undersøkelse (Larsen et. al., 2007, s. 30-31, 37) som fokuserer på praksisrettet FoU innen helse- og sosialfag, fremhevet at praksisrettet FoU har en helt annen logikk enn det klassiske "akademiske" FoU-begrepet (lansert av OECD i den såkalte FRASCATI-manualen). Det vesentlig for praksisrettet FoU er i motsetning til "akademisk FoU" - ikke vitenskapelig produksjon og publisering, men at den primært skal bidra til å forbedre undervisningen. Dette er viktig å ha i mente når en diskuterer praksisrettet FoU i etatsstyringsmøtene.

2.11.5 Noen relevante funn fra evalueringen av Kvalitetsreformen

Evalueringen av Kvalitetsreformen dekker i liten grad forskningsaspektet. Når det gjøres er det på en indirekte måte. Endringene i undervisnings- og vurderingsformer, sammen med utviklingen av nye studietilbud har vært krevende for det faglige personalet ved universiteter og høyskoler. Det er nedlagt en stor innsats i forbedring av undervisningen. Faren er at balansen mellom tid til forskning og tid til undervisning forrykkes. For lærestedene og fagmiljøene blir det fremover en viktig oppgave å sørge for at personalets forskningsvilkår sikres og forbedres, men uten at de positive tendensene for undervisningen svekkes.

Så langt er det imidlertid ingenting som tyder på at Kvalitetsreformen har hatt noen negativ betydning for forskningsomfanget ved våre høyere utdanningsinstitusjoner. FoU-undersøkelsen ved de statlige høyskolene gir for eksempel liten støtte til påstanden om at økt fokus på undervisning har gått utover forskningsvirksomheten. I den grad vi kan snakke om en tidsklemmeproblematikk, er det mye som tyder på at denne er mest utbredt ved universitetene. Det er her det har blitt vanskeligere for de ansatte å finne sammenhengende tid til forskning. Men likevel er det viktig å understreke at det så langt ikke eksisterer håndfaste bevis på at dette har gitt seg negative utslag på kvalitet og produktivitet i forskningen ved universiteter og høyskoler. Men her er det viktig å ha en beredskap.

2.12 Resultater fra relevante undersøkelser

2.12.1 FoU-strategi ved statlige høyskoler²¹

NIFU STEP har på oppdrag fra Norges forskningsråd nylig utarbeidet en rapport som gir en oversikt over FoU-strategien ved de statlige høyskolene, slik den fremstår i de enkelte høyskolenes sentrale strategidokumenter. Rapporten tar opp tre forhold:

- I hvilken grad er det sammenheng mellom statlige mål og retningslinjer for forskning og utvikling i høyskolesektoren og de enkelte høyskolenes FoU-strategi?
- Hvordan blir FoU-virksomheten ved de enkelte høyskolene styrt og organisert?
- Hvordan blir tidsressurser til FoU fordelt blant fagpersonalet ved høyskolene?

²¹ Basert på NIFU STEP rapport 12/2008 "FoU-strategi ved de statlige høyskolene".

De statlige høyskolene har i 2007 ca 5.000 ansatte i faglige stillinger (høyskolelærere ikke inkludert). Som vist i kap. 2.10 oppga over 80 pst. av personalet i høyskolelektorstillinger og over at de i 2005 brukte tid til FoU (forskning og utvikling). I gjennomsnitt ble ca 20 pst. av total arbeidstid brukt til slikt arbeid, dvs. rundt 1.000 årsverk. Høyskolene forvalter således store ressurser til forskning og utviklingsarbeid og har dessuten ambisjoner om å øke omfanget av denne virksomheten. Høyskolene har over tid fått større frihet til å utvikle egen virksomhet, og regjeringen uttalte i den siste forskningsmeldingen at en slik overføring av oppgaver og myndighet forutsetter at institusjonene har evne til å opptre strategisk, omfordele ressurser og profilere sin virksomhet.

Kyvik (2008) gir i sin rapport en samlet fremstilling av høyskolenes sentrale FoU-strategi slik den fremstår i strategidokumentene. I fortsettelsen gis et sammendrag av hovedfunnene fra denne rapporten – som nærmest i sin helhet er en forkortet versjon av sammendraget i rapporten.

Samsvar mellom statlige mål og høyskolenes formelle FoU-strategi

Statlige myndigheter har formulert en rekke mål og retningslinjer for høyskolenes FoU-virksomhet; bidra til utvikling og innovasjon i næringsliv og offentlig forvaltning i regionen, styrke praksisfeltet for profesjonsutdanningene, forbedre undervisningen/utdanningen, utpeke prioriterte forskningsfelt, styrke forskningskompetansen blant personalet, i større grad delta i internasjonalt forskningssamarbeid, i større grad delta i oppdragsforskning og programforskning, og legge større vekt på å formidle resultatene fra FoU-arbeidet.

Gjennomgangen av de strategiske planene viser at høyskolene i stor utstrekning har fulgt opp statlige mål og retningslinjer for FoU i sine strategidokumenter. Det er i det store og hele svært lite i disse dokumentene som eventuelt kan sies å bryte med statlige føringer for denne virksomheten.

Store forskjeller mellom høyskolene i utformingen av strategidokumentene

Oppbyggingen og innholdet i strategidokumentene varierer svært mye mellom høyskolene. De fleste høyskolene har utarbeidet egne FoU-strategiske dokumenter, men noen høyskoler har nøyd seg med et avsnitt i den generelle strategiplanen. Det er også store forskjeller mellom høyskolene i omfang og detaljeringsgrad av FoU-strategier. Dette skyldes dels ulikheter i tradisjoner for FoU-arbeid, dels forskjeller i administrativ kompetanse og ressurser, og dels ulik prioritering av strategiarbeid. I tillegg er det ulikheter mellom høyskolene når det gjelder graden av sentralisering av FoU-politikken. Mens noen høyskoler har utarbeidet relativt detaljerte institusjonelle retningslinjer for enkelte sider ved FoU-arbeidet, har andre lagt hovedansvaret for FoU-strategien til avdelingsnivået.

Stor grad av differensiering i høyskolenes prioritering av forskningsfelt

De fleste av høyskolene har foretatt faglige prioriteringer på sentralt nivå. Høyskolene bruker ulike betegnelser på sine prioriteringer: forskningsprogrammer, spissingsområder, prioriterte områder, strategiske / faglige satsingsområder, innsatsområder, tematiske innsatsområder, etc. Ved mange av høyskolene har de enkelte avdelingene i tillegg sine egne prioriterte forskningsområder. Gjennomgangen av strategidokumentene viser at de enkelte høyskolenes faglige prioriteringer har resultert i stor grad av differensiering i FoU-strategiske prioriteringer i høyskolesektoren som helhet.

Styring og ledelse av FoU-virksomheten varierer mellom høyskolene

Det er både klare likhetstrekk og store variasjoner mellom de enkelte høyskolene når det gjelder styring og ledelse av FoU-virksomheten. Nesten alle høyskolene har opprettet et FoU-utvalg eller forskningsutvalg, hvor rektor eller prorektor i de fleste tilfellene er leder. De fleste høyskolene har også opprettet faglig/administrative stillinger på sentralt nivå med FoU-ansvar, men ansvarsområde og stillingstitler varierer: FoU-direktør, FoU-leder, FoU-koordinator, FoU-rådgiver. Det er imidlertid store forskjeller mellom høyskolene når det gjelder formell ledelse av FoU-arbeidet på avdelingsnivå. Ved store avdelinger er det ofte både FoU-utvalg, forskningsleder og / eller FoU-administrativ stilling, mens dette ansvaret oftest ivaretas av dekan på mindre avdelinger.

Store forskjeller i formell organisering av FoU-virksomheten

Ved de fleste høyskolene er deler av FoU-virksomheten organisert innenfor forskningsprogrammer, FoU-sentre eller formelle forskningsgrupper for å profilere og spisse forskningsaktiviteten på utvalgte områder. Også på dette feltet er det store forskjeller mellom de enkelte høyskolene (se vedleggstabell V-2.31).

Ulik praksis mellom høyskolene i tildeling av tidsressurser til FoU

Det er store forskjeller mellom høyskolene med hensyn til mål for andel av arbeidstid som bør brukes til FoU og på hvilket styringsnivå fordelingen av arbeidstiden til FoU blir foretatt. Noen høyskoler har gitt relativt detaljerte retningslinjer for hvordan tidsressursene til FoU skal fordeles, andre har gitt generelle retningslinjer for fordelingen, mens den konkrete tildelingen skjer på avdelings-, institutt- eller seksjonsnivå, og mange institusjoner har helt overlatt fordelingspolitikken til de enkelte avdelingene, instituttene eller seksjonene. Også prosedyrene ved fordeling av arbeidstid til FoU varierer mye mellom høyskolene og ofte også mellom avdelingene ved høyskolene. Her kan man skille mellom tildeling av FoU-tid på grunnlag av fastsatte standarder, tildeling på grunnlag av søknader, og tildeling foretatt i årlige medarbeidersamtaler (se vedleggstabell V-2.32).

Stillingsnivå er det mest utbredte fordelingskriteriet

De mest aktuelle fordelingskriteriene ved tildeling av arbeidstid til FoU er *mottakernes status* i form av stillingsnivå, *behov for kompetanseheving* og *opptjente rettigheter*. *Forventet kvalitet* på FoU-arbeidet er ikke et eksplisitt fordelingskriterium, men er en implisitt begrunnelse for å differensiere tidsbruken mellom ulike typer stillinger. *Forventet relevans* av FoU-arbeidet er heller ikke et tildelingskriterium i seg selv, men blir tatt i betraktning ved avdelinger som fordeler tid til FoU på grunnlag av søknad. *Like mye til hver* er ikke nedfelt som et fordelingskriterium ved noen høyskole, men det kan ikke ses bort fra at et slikt fordelingskriterium i praksis blir anvendt ved enkelte avdelinger eller seksjoner. Av disse kriteriene er stillingsnivå mest utbredt ved differensiering av arbeidstiden som kan brukes til FoU. Flertallet av høyskolene har utviklet normer for hvor stor andel av arbeidstiden ansatte innenfor ulike stillingskategorier kan bruke.

Stor variasjon mellom høyskolene når det gjelder type stipend det kan søkes om støtte til

I tillegg til å fordele tidsressurser til FoU som andel av arbeidstiden fordeler samtlige høyskoler slike ressurser i form av ulike typer stipend og prosjektstøtte. Det er stor variasjon mellom høyskolene når det gjelder hvilke typer stipend og prosjekter det kan søkes om støtte

til. En del høyskoler tildeler en enkelt type stipend som ivaretar ulike formål, mens andre skiller formelt mellom ulike typer stipend. De vanligste stipendtypene er vikar-/FoU-stipend, doktorgradsstipend, og kvalifiseringsstipend, men det finnes også postdoktorstipend, publiseringsstipend, avslutningsstipend og stipend for forskningsopphold i utlandet.

Høgskolenes FoU-strategidokumenter – symbolsk handling eller redskap for handling?

Selv om de fleste høyskolene har utarbeidet egne FoU-strategidokumenter og de resterende har et avsnitt om FoU i den generelle strategiplanen, kan det stilles spørsmål ved hvor forpliktende mange av disse dokumentene er. FoU-strategi – i den forstand at det finnes en plan for utvikling av FoU-arbeidet som består av både klart definerte mål og et sett av virkemidler som skal bidra til å realisere målene – eksisterer ikke ved alle høyskolene. Ofte har strategidokumentene form av visjoner (som er i tråd med statlige mål), hvor målene er relativt generelle og lite konkrete, og dokumentene mangler anvisninger til hvordan høyskolen har tenkt å gå frem for å realisere målsettingen. Noen høyskoler har riktignok formulert en rekke kvantitative mål som resultatene kan måles opp mot, men det mest vanlige er formuleringer om at høyskolen skal 'forbedre seg' på de samme områder som departementet har påpekt at høyskolene bør gjøre en større innsats.

Slik sett kan det tenkes at mange høyskoler har betraktet utarbeidelsen av en FoU-strategi som en obligatorisk øvelse som det ikke burde legges for mye arbeid i, og som først og fremst har hatt som oppgave å tilfredsstille departementets forventninger. Strategiplanen har i større grad en symbolsk funksjon enn å være et redskap for handling. Det er likevel vanskelig å forestille seg at ledelsen ved høyskolene ikke tar sine egne strategidokumenter alvorlig, i den forstand at den er uenig i eller likegyldig til de mål og visjoner for FoU-virksomheten som er nedfelt i dokumentet. Det synes relativt lite kontroversielt at høyskolene skal bidra til utvikling og innovasjon i næringsliv og offentlig forvaltning i regionen, styrke praksisfeltet for profesjonsutdanningene, forbedre undervisningen/utdanningen, utpeke prioriterte forskningsfelt, styrke forskningskompetansen blant personalet, i større grad delta i internasjonalt forskningssamarbeid, i større grad delta i oppdragsforskning og programforskning, og legge større vekt på å formidle resultatene fra FoU-arbeidet. Det er liten grunn til å anta annet enn at høyskolene ønsker å forbedre seg på disse feltene.

Det kan derimot stilles spørsmål ved realismen i en del av de formulerte målene sett i forhold til de økonomiske og faglige ressurser høyskolene rår over. Slik sett får en del målene ved enkelte høyskoler mer preg av langsiktige visjoner, som det kan være verd å strekke seg mot, enn som mål det kan være realistisk å oppnå innenfor den definerte planperioden. Den manglende spesifiseringen av hvordan mange høyskoler har tenkt å oppnå de formulerte målene kan dessuten tyde på at strategien er lite gjennomtenkt som redskap for handling.

Høgskolenes innsatsområder – faglig prioritering eller synliggjøring av faglig bredde?

Majoriteten av høyskolene har foretatt faglige prioriteringer på sentralt nivå. Høyskolene bruker ulike betegnelser på sine prioriteringer: forskningsprogrammer, spissingsområder, prioriterte områder, strategiske / faglige satsingsområder, innsatsområder, tematiske innsatsområder, etc. Ved mange av høyskolene har de enkelte avdelingene i tillegg sine egne prioriterte forskningsområder.

Ved en del av høyskolene er ikke de utpekte faglige satsingsområdene primært definert som FoU-strategiske prioriteringer, men som felt høyskolen vil markere seg på både med hensyn

til utdanning og forskning. Dette gjelder blant annet felt høyskolen ønsker å bygge opp som utdanningstilbud på doktorgradsnivå. Høyskoler som tar sikte på å utvikle seg til universiteter må som kjent utvikle minst fire satsingsområder som hver for seg oppfyller kravene til doktorgradsrett for å oppfylle akkrediteringskravene.

Ved enkelte høyskoler har de faglige prioriteringene som kommer til uttrykk i strategidokumentene imidlertid mer preg av profilering av bredden i høyskolens faglige virksomhet enn prioritering av knappe ressurser mellom fagfelt. Innsatsområdene tilsvarer i store trekk de felt hvor høyskolen har et undervisningstilbud. Det varierer også i hvilken grad de enkelte høyskolene har etablert virkemidler for å kunne gjennomføre sine planer om større konsentrasjon og spissing av FoU-virksomheten.

Formuleringene i strategidokumentene kan være avgrenset til *'Avsette tilstrekkelige ressurser til forskningsprogrammene'* eller *'Stimulere ansatte til å velge tema innenfor tematiske satsingsområder'*. Ved enkelte høyskoler kan derfor satsingsområdene ha større grad av symbolsk enn praktisk betydning med hensyn til ressurskonsentrasjon.

Vedlegg V-2.30 til V-2.32 viser en summarisk oversikt over statlig mål og institusjonelle strategier slik de er dekket i de statlige høyskolenes strategidokumenter.

2.12.2 FoU-virksomheten i den norske høyskolesektoren i et internasjonalt komparativ perspektiv

NIFU STEP har nylig på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utarbeidet en rapport²² som sammenligner FoU-virksomheten i den norske høyskolesektoren med land som har en noenlunde samme struktur som den norske i Vest-Europa: Finland, Tyskland, Sveits, Nederland, Belgia, Portugal og Irland.

Rapporten bygger blant annet på et seminar i Norges forskningsråd 23. november 2007, hvor eksperter fra hvert av disse landene redegjorde for nasjonal politikk for forskning og utvikling (FoU) i høyskolesektoren, omfanget av denne virksomheten, finansiering av FoU, fagpersonalelets kvalifikasjoner, og problemer og utfordringer knyttet til utviklingen av forskning i denne sektoren. Her gjengis kun en kort sammenfatning av situasjonen i andre land i forhold til i Norge med hensyn til størrelsen på høyskolesektoren, utdanningsprogrammer, statlig politikk for FoU i høyskolesektoren, stillingsstruktur og forskningskompetanse, finansiering av FoU, og omfanget av FoU.

Høyskolesektorens størrelse

Størrelsen på høyskolesektoren varierer mye mellom landene i Vest-Europa. Norge har hatt en relativt stor høyskolesektor, med over halvparten av førsteårsstudentene i 2004. Bare i Nederland, Belgia og Finland spilte denne sektoren en større rolle.

Utdanningsprogrammer

Kortvarig teknisk utdanning og ingeniøruddanning, samt økonomiutdanning utgjør i dag kjernen i mange lands høyskolesystemer. I enkelte europeiske land er all lærerutdanning

²² Svein Kyvik (2007): Høyskolesektorens rolle i utdannings- og forskningssystemet i Vest-Europa. NIFU STEP rapport 37/2007.

integrrert i universitetene, enten som egne lærerskoler innenfor universitetsstrukturen, eller som en del av et utdanningsvitenskapelig fakultet. I andre land gis slik lærerutdanning ved spesialiserte institusjoner eller innenfor rammen av flerfaglige høyskoler, og i noen land både i universitetssektoren og i høyskolesektoren. Dette mønsteret gjelder også for sykepleierutdanning og sosialarbeiderutdanning. Når det gjelder faglig profil skiller den norske høyskolesektoren seg ut fra mange av de andre landene ved å tilby tradisjonell universitetsutdanning i mange fag. I tillegg spiller ingeniør- og teknologiutdanning en relativt liten rolle sammenlignet med land som Sveits, Tyskland, Irland, Østerrike og Finland.

Omfanget av mastergrader ved høyskolene er foreløpig lavt i de fleste av disse landene sammenlignet med utviklingen i den norske høyskolesektoren. I europeisk sammenheng er det kun Norge, Sverige og Irland som har åpnet muligheten for å avlegge en tradisjonell doktorgrad i høyskolesektoren. I flere land er det imidlertid planer om å innføre doktorgrader i profesjonsutdanningene, såkalte *professional doctorates*.

Statlig politikk for FoU i høyskolesektoren

I Norge har statlige myndigheter formulert tre overordnede mål for høyskolenes FoU-virksomhet: (a) å bidra til utvikling og innovasjon i næringsliv og offentlig forvaltning i regionen, (b) å styrke praksisfeltet for profesjonsutdanningene, og (c) forbedre undervisningen/utdanningen.

Disse tre målene går i ulik grad igjen i de andre landene. Det er i første rekke den regionale dimensjonen som går igjen i andre lands FoU-politikk. Dette skyldes nok i all hovedsak at teknologifagene har en dominerende plass i høyskolene i mange andre land, og at potensialet for bidrag til regional innovasjon og utvikling regnes som større i disse fagene enn i mange av de andre profesjonsutdanningene.

I Norge har teknologifag en relativt beskjeden plass i høyskolesektoren sammenlignet med mange av de andre landene, særlig Sveits, Tyskland, Finland, og Irland.

Stillingsstruktur og forskningskompetanse

Bare Norge, Sverige og Flandern har innført en universitetslignende stillingsstruktur i høyskolesektoren, og hvor kravene til professorkompetanse er like på tvers av sektorene. I disse tre landene finnes det et relativt lite antall professorer i høyskolesektoren. Dessuten har Tyskland, Sveits og Portugal professorer i høyskolesektoren, men kvalifikasjonskravene er annerledes enn ved universitetene.

Hovedbildet er at høyskolepersonalets formelle forskningskvalifikasjoner uttrykt gjennom stillingsstrukturen og i antall doktorgrader er lave sammenlignet med universitetene.

Finansiering av FoU

I Norge er storparten av FoU-virksomheten ved høyskolene finansiert over grunnbudsjettet. Tallmaterialet fra andre land er dessverre ikke sammenlignbart med norske data, men en gjennomgang av forholdene i de andre landene tyder på at ekstern finansiering av FoU har en relativt større betydning enn i Norge.

I et komparativt perspektiv er det også interessant å se nærmere på sammensetningen av de eksterne FoU-midlene. I Norge kom 45 pst. fra Forskningsrådet og bare 9 pst. fra næringslivet. I de fleste andre land har ikke høyskolene tilgang til midler fra nasjonale forskningsråd, og må således i større grad hente inn midler gjennom oppdragsprosjekter.

Tidsbruk til FoU

I den norske høyskolesektoren brukte det faste lærerpersonalet (ekskl. høyskolelærere) 21 pst. av sin tid til FoU i 2006. En god sammenligning med andre land er vanskelig å få til, dels på grunn ulik metodologi ved innsamlingen av tidsbruksdata, dels på grunn av manglende data. De tall som er tilgjengelige gjennom surveyer i andre land sier likevel mye om situasjonen i den norske høyskolesektoren sammenlignet med disse landene.

I den sveitsiske høyskolesektoren ble i gjennomsnitt 13 pst. av det faglige personalets tid brukt til FoU i 2005 (Lepori & Attar 2006). I dette estimatet inngår også rene forskerstillinger, som bruker mesteparten sin arbeidstid til FoU. Gjennomsnittet for lærerpersonalet er således lavere enn 13 pst. I Finland brukte det fast tilsatte lærerpersonalet ved høyskolene gjennomsnittlig 10 pst. av sin arbeidstid til FoU i 2004 (Välimaa & Neuvonen-Rauhala 2007b). Det samme anslaget er rapportert i Irland (Hazelkorn & Moynihan 2007). I Tyskland budsjetteres det med at lærerpersonalet ved Fachhochschulen i gjennomsnitt bruker 5 pst. av sin arbeidstid til FoU.

Selv om vi må ta forbehold om at disse prosentandelene ikke er helt sammenlignbare, viser tallmaterialet at personalet ved de norske høyskolene har langt bedre vilkår for å drive FoU-arbeid enn sine kolleger i de andre landene.

Tabell 2.40 **Andel av arbeidstiden brukt til FoU blant faglig tilsatte i høyskolesektoren i et utvalg europeiske land.**

	Andel av arbeidstiden
Norge	21%
Sveits	13%
Finland	10%
Irland	10%

Kilde: NIFU STEP

FoU-utgifter

For Norges vedkommende utgjorde FoU-utgiftene i den norske høyskolesektoren litt under en milliard kr (120 mill euro) i 2005 mot nærmere 8 milliarder kr (1 milliard euro) i universitetssektoren. Tabell 2.41 viser at den norske høyskolesektoren er den desidert mest FoU-intensive av de land vi sammenligner med, og dermed også i Vest-Europa.

Tabell 2.41 Høyskolesektorens andel av FoU-utgiftene i høyere utdanning i 2005 - millioner euro til FoU i høyskolesektoren, og sektorens andel av totalt antall førsteårsstudenter i 2004 i et utvalg europeiske land.

	Andel av totale FoU-utgifter i høyere utdanning	Millioner euro til FoU i 2005	Andel førsteårsstudenter 2004
Norge	13%	120	55%
Finland	9%	100	60%
Sveits	7%	110	30%
Irland	6%	30	55%
Nederland	6%	82	70%
Tyskland	3%	340	30%
Belgia	3%	36	65%

Kilde: NIFU STEP

Det er flere grunner til at den norske høyskolesektoren er den mest forskningsintensive av de land vi her sammenligner med. For det første var distriktshøyskolene med sine innslag av universitetsfag tidlig ute med å markere seg som forskningsinstitusjoner. Opprettelsen av regionale forskningsinstitutter i tilknytning til et flertall av distriktshøyskolene forsterket denne utviklingen. For det tredje førte innføringen av den universitetslike stillingsstrukturen på midten av 1990-tallet, med muligheter for opprykk til professor, til at det ble attraktivt for velkvalifisert forskerpersonale å søke seg til høyskolene, og for det fjerde har Stortinget sett med velvilje på utviklingen av forskningsvirksomhet ved høyskolene.

I tillegg har to senere reformer forsterket forskningsorienteringen; muligheten for høyskoler til å få opprykk til vitenskapelig høyskole og universitet, og innføringen av et felles insentivbasert finansieringssystem for forskningsdelen av universitetenes og høyskolenes virksomhet. Disse to reformene er enestående i europeisk sammenheng.

2.13 Kjønn og forskning

Kvinneandelen blant det faglige personalet i den statlige universitets- og høyskolesektoren har ifølge tall fra DBH økt fra 41 pst. i 2005 til 43 pst. i 2007. Økningen gjelder for alle institusjonskategorier (se tabell 2.42). Ved universitetene har kvinneandelen økt fra 36 pst. til 38 pst., ved de vitenskapelige høyskolene fra 34 pst. til 37 pst., og fra 47 pst. til 49 pst. ved kunsthøyskolene. I den statlige høyskolesektoren er det nå for første gang et flertall av kvinner blant de faglig ansatte (en økning fra 49 pst. i 2005 til 51 pst. i 2007).

Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike stillingskategoriene. Kvinneandelen blant professorene i UH-sektoren var 18 pst. i 2007, en økning på ett prosentpoeng fra 2005. Blant stipendiatene var halvparten kvinner (50 pst.), en økning på 3 prosentpoeng i samme periode. Universitets/høyskolelektorene har en kvinneandel på 58 pst. i 2007, en økning på hele 5 prosentpoeng fra 2005.

Figur 2.12 – som er hentet fra NIFU STEP sin statistikkbank – illustrerer kvinneandelen på ulike nivåer i den akademiske karrierestigen i 2007. Figuren visualiser tydelig poenget om at jo høyere opp i stillingshierarkiet man kommer desto lavere blir kvinneandelen. Sammenlignet med 2005, økte kvinneandelen mest blant stipendiatene og førsteamanuensene, mens det var nullvekst for postdoktorene. Både for professorene og studentene økte kvinneandelen med ett prosentpoeng.

Tabell 2.42 Kvinneandeler UH-sektoren i 2005 og 2007. Fordelt etter institusjonskategori og stillingsgruppe

	Universiteter		Vitenskapelige høyskoler		Statlige høyskoler		Kunsthøyskoler		UH-totalt	
	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007	2005	2007
Professor	17%	19%	12%	13%	17%	17%	37%	42%	17%	18%
Professor II	12%	14%	10%	11%	17%	19%	(40%)	(50%)	13%	15%
Dosent	(0%)	(0%)	-	-	9%	13%	-	-	9%	12%
Førstestilling	33%	35%	35%	38%	30%	37%	41%	45%	32%	36%
Amanuensis	26%	28%	(28%)	15%	22%	22%	(100%)	(100%)	24%	25%
Univ/høysk. lektor	48%	52%	32%	45%	56%	59%	60%	55%	53%	58%
Forsker	39%	41%	41%	41%	52%	48%	-	-	40%	41%
Post doc	42%	42%	55%	43%	51%	39%	-	-	43%	42%
Stipendiat	46%	48%	48%	56%	55%	59%	40%	58%	47%	50%
Vit.ass.	54%	57%	45%	36%	40%	57%	(0%)	(0%)	53%	56%
Annet	54%	58%	68%	66%	40%	70%	(100%)	(45%)	56%	67%
Totalt	36%	38%	34%	37%	49%	51%	47%	49%	41%	43%

Kilde: DBH

Merknad: 1. Førstestilling omfatter førsteamanuensis og førstelektor. Annet faglig personale omfatter diverse stillingsgrupper som høyskole- og øvingslærere, leger, bibliotekarer, ingeniører, veterinærer m.m.
2. () rundt tallet betyr at N er mindre enn 5 personer.

Figur 2.13 – som også er hentet fra NIFU STEP sin statistikkbank – viser kvinneandelen for professorer per fagområde i perioden 1995 - 2007. Her framgår det at humaniora hadde høyest kvinneandel i 2007, fulgt av medisin/helsefag og samfunnsvitenskap. Humaniora hadde den høyeste kvinneandelen blant professorene i perioden 1995-2007, mens samfunnsvitenskap og medisin/helsefag vekslet på ”annenplassen”. I den andre enden av skalaen finner vi teknologi og matematikk-naturvitenskap.

Tabell 2.43 viser en oversikt over kvinneandelen blant professorene i UH-sektoren i 2005 og 2007 fordelt på fagområder²³. Her ser vi at det totalt sett er en fremgang fra 17 til 18 pst. Det er imidlertid forskjeller mellom fagområdene – fra 7 pst. kvinnelige professorater i teknologi til 25 pst. i humaniora i 2007. Det er en svak vekst i alle fagområder bortsett fra matematikk/naturvitenskap der nivået er likt.

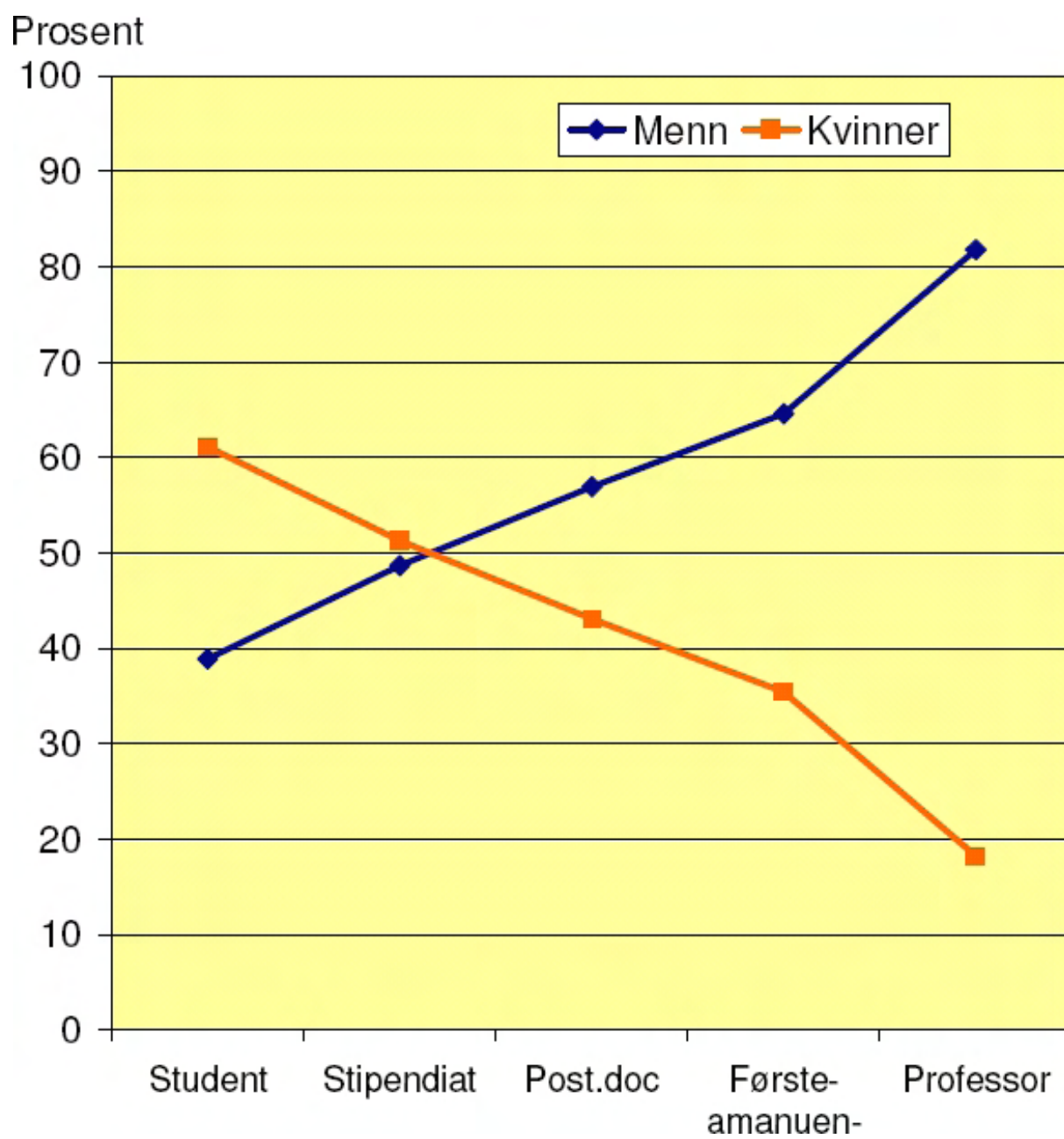
Tabell 2.43 Kvinneandel blant professorene i UH-sektoren, fordelt på fagområder.

	2005	2007
Humaniora	24	25
Samfunnsvitenskap	19	22
Matematikk/naturvitenskap	10	10
Teknologi	6	7
Medisin	21	22
Landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin	17	18
Totalt	17	18

Kilde: NIFU STEP

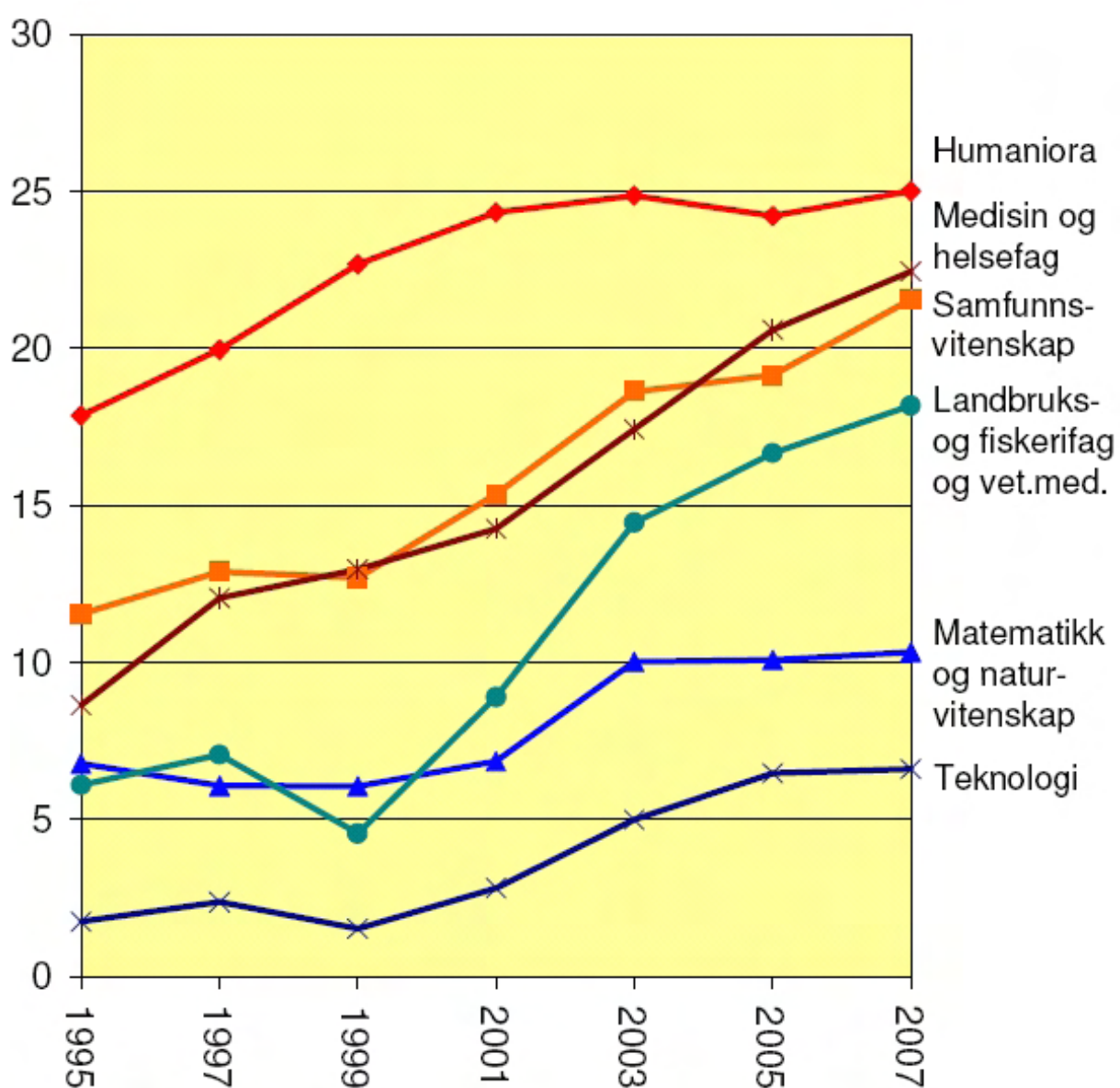
²³ 2007-tallene er forløpige tall fra NIFU STEP – hentet fra Universitas nr. 9 2008.

Figur 2.12 Andelen kvinner og menn på ulike nivåer i UH-sektoren i 2007

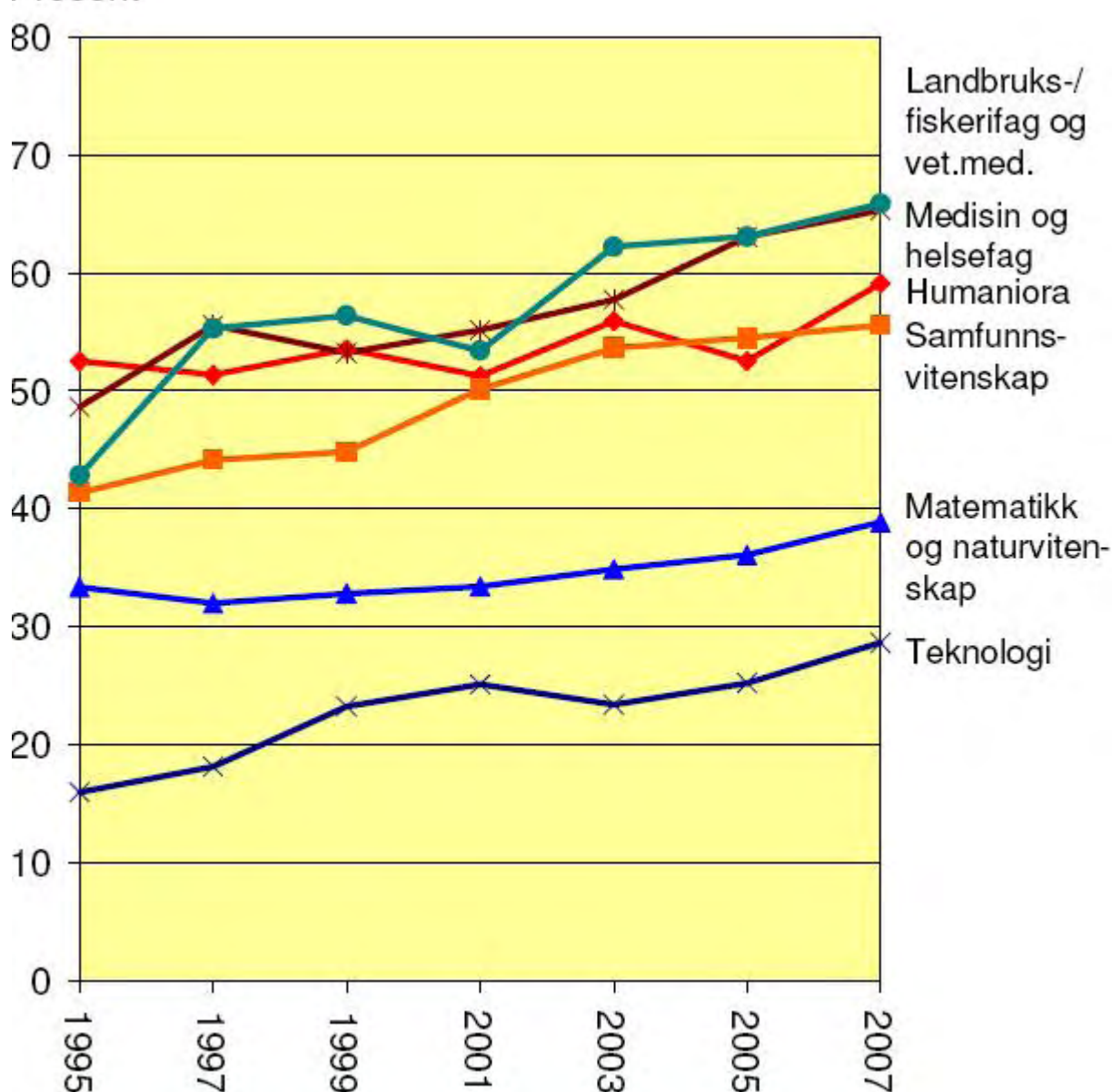
Kilde: NIFU STEP

Figur 2.13 Andel kvinner blant professorene i UH-sektoren etter fagområde

Kilde: NIFU STEP

Figur 2.14 Andel kvinner blant stipendiatene i UH-sektoren etter fagområde 1995-2007

Kilde: NIFU STEP

Figur 2.14, som er hentet fra NIFU STEP sin statistikkbank, viser kvinneandelen for stipendiatene per fagområde i perioden 1997 – 2007. Her framgår det at stipendiatene hadde relativt flest kvinner innenfor landbruksfag, fiskerifag og veterinærmedisin i 2007, fulgt av medisin/helsefag. Matematikk/naturvitenskap og teknologi var de eneste fagområdene som ikke hadde flertall av kvinner blant stipendiatene i 2007.

Ser vi på alle institusjonene og alle stillinger under ett, får vi følgende bilde i 2007:

- 44, 5 pst. av alle doktorandene var kvinner. Her har det vært en solid økning, fra rundt 40 i foregående år.
- Det er økning i kvinneandelen i alle institusjonskategorier. I den statlige høyskolesektoren er det i 2007 for første gang flest kvinner blant det faglige personalet (51 pst.).

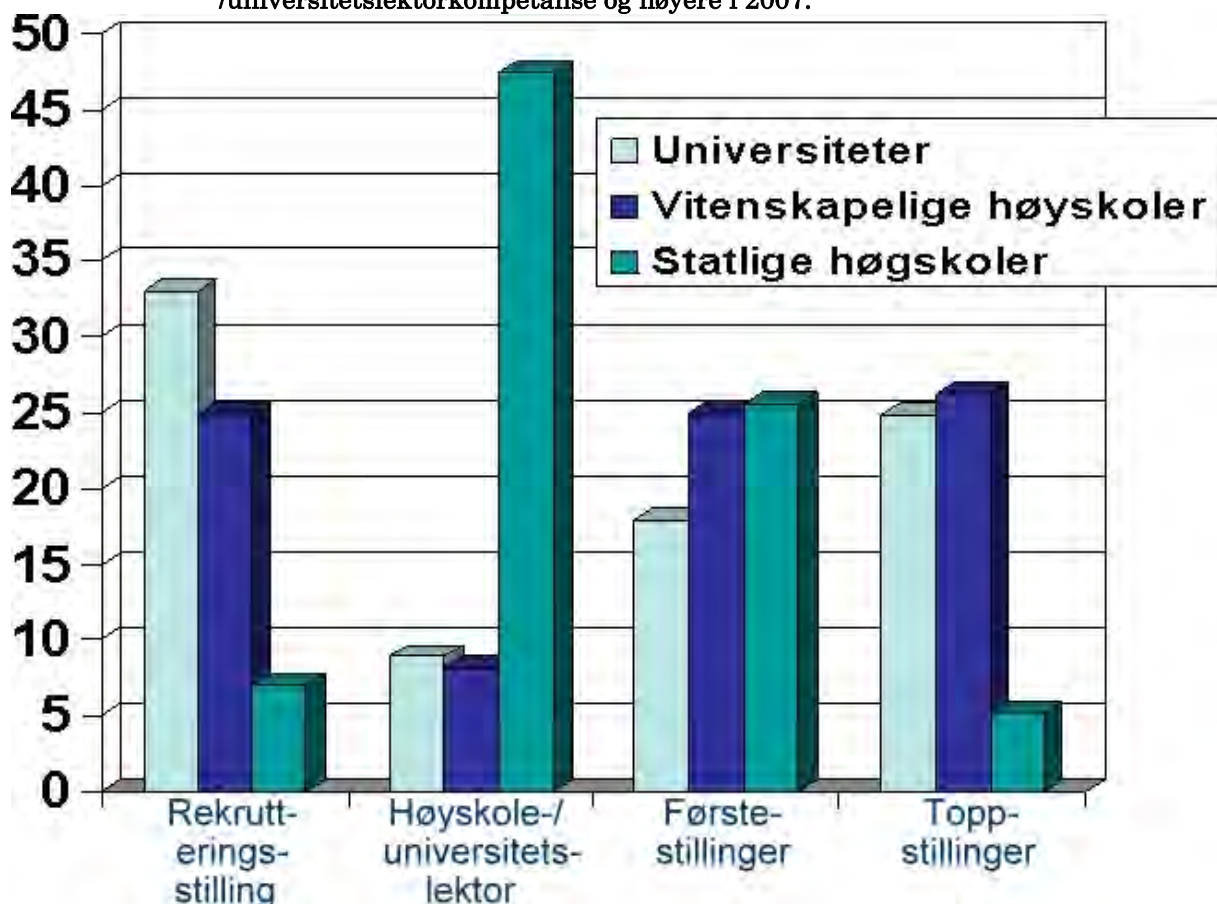
- Kvinneandelen synker underveis til toppstillingene. For hvert trinn på karrierestigen synker andelen kvinner. Nedgangen er mest markant innefor MNT fagene.
- Sammenlignet med 2005, økte kvinneandelen mest blant stipendiatene og førsteamanuensene, mens det var nullvekst for postdoktorene. Både for professorene og studentene økte kvinneandelen med ett prosentpoeng.

2.14 Oppsummering

Stillingsstruktur – institusjonenes kompetanseprofil

Institusjonenes kompetanseprofil sier noe om forutsetningene og mulighetene til å drive forskning og FoU-arbeid. Dette er en betraktning en bør ha i mente når man diskuterer forskning og FoU-relaterte saker med institusjonene i forbindelse med etatsstyringen. Figur 2.15 viser kompetanseprofilen blant de faglig ansatte i den offentlig høyere utdanningssektoren i 2007. Her fremgår det at det er stor variasjon mellom de statlige høyskolene på den ene siden og universitetene og de vitenskapelige høyskolene på den andre siden. Den statlige høyskolesektoren – har fremdeles en langt svakere akademisk kompetanseprofil enn universitetene og de vitenskapelige høyskolene – til tross for NOKUTs krav om at 20 prosent av personalet som underviser på bachelornivå og 50 prosent på masternivå skal ha førstestillingskompetanse eller høyere.

Figur 2.15 Kompetanseprofilen blant personalet med høyskole-/universitetslektorkompetanse og høyere i 2007.

Kilde: DBH

Forskerutdanning

I 2007 ble det i følge Doktorgradsregistret ved NIFU STEP gjennomført 1030 doktordisputaser ved norske universiteter og høyskoler – noe som er rekord. Dette er 125 flere enn i 2006 da antallet var 905. Det var således 14 pst. flere disputaser i 2007 enn i 2006 og 20 pst. flere enn i 2005 (se tabell 2.9). Økningen de siste årene medfører at målene fra forrige rekrutteringsmelding om årlig uteksaminering av 1100 kandidater snart er oppfylt.

Veksten fra 2006 til 2007 skyldes en sterk vekst ved de fire ”gamle” universitetene, og da spesielt Universitetene i Oslo og i Tromsø.

De siste fem årene har kvinneandelen ligget på rundt 40 pst. I 2007 steg den til nærmere 45 pst. Som i fjor er det kvinneflertall i medisin, og i år også i humaniora og samfunnsvitenskap. I teknologi er bare en av fem kvinner og i naturvitenskap en av tre.

Vitenskapelig publisering

Vitenskapelige publisering er fra og med 2004 inkludert som indikator i finansieringssystemet. Det overordnede målet til resultatbasert omfordeling (RBO) er å stimulere til økt forskningsaktivitet og fordele ressurser til forskningsmiljø som kan dokumentere gode forskningsresultat.

Internasjonalt publiserer norske forskere et lavere antall artikler per innbygger enn de andre nordiske landene, men de siste årene har vi hatt den sterkeste veksten (sammen med Island).

Fra 2006 til 2007 har veksten i antall publikasjonspoeng vært på 9 pst. dersom en ser hele sektoren (inkludert private høyskoler) under ett. Veksten fra 2006 til 2007 er større enn veksten i antall publikasjoner fra 2005 til 2006. Den prosentvise veksten er sterkest for høyskolesektoren, og er negativ for de vitenskapelige høyskolene sett under ett.

Det er universitetene som har den overveiende største vitenskapelige produksjonen selv om de statlige høyskolene isolert sett har styrket sin relative andel av den totale vitenskapelige produksjonen fra 2006 til 2007. Institusjoner med størst økning i publikasjonspoeng var: NTNU, Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Lillehammer. Institusjonene med størst nedgang var Høgskolen i Agder, Høgskolen i Bodø, Norges idrettshøgskole, Norges veterinærhøgskole og UMB.

Når vi derimot ser på antall publiseringspoeng per førstestilling, og på hvilket nivå og i hvilket form de vitenskapelige ansatte publiserer, er det store forskjeller. Universitetene og de vitenskapelige høyskolene har flere publiseringspoeng per førstestilling enn de statlige høyskolene. I tillegg publiserer universitetene og de vitenskapelige høyskolene i større grad på nivå 2.

Deltakelse i forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd og EU

Tildeling av ressurser til forskning fra Norges forskningsråd og EU er en indikator på om en høyere utdanningsinstitusjon har nådd opp i konkurransen om deltakelse i forskningsprosjekt(er). Også på dette området skiller universitetene seg klart ut i positiv forstand, og da særlig med hensyn til tildeling av midler til forskning fra Norges forskningsråd.

FoU i høyskolesektoren

FoU-arbeidet i høyskolene har økt mindre enn det en kunne forvente i lys av intensjonene om å styrke FoU-innsatsen. Høyskolene ser også ut til å ha en mer beskjeden rolle i regional utvikling og innovasjon enn forventet av statlige og regionale myndigheter. Derimot ser det ut til at FoU-arbeidet i større grad innfrir forventningene om å styrke praksisfeltet for utdanningene.

Kompetansenivået i høyskolesektoren har rett nok økt det siste tiåret. Professorandelen er fordoblet, og andelen av personalet med doktorgrad er nær fordoblet i perioden. Selv om flere miljøer ved høyskolene har høy forskningskompetanse, er likevel den formelle FoU-kompetansen i høyskolesektoren sett under ett fremdeles lav. Dette gjenspeiler seg blant annet i et relativt lavt omfang av publiseringsvirksomhet sett i forhold til tida personalet bruker til FoU-arbeid. På dette feltet har det vært en overraskende liten utvikling siden den forrige undersøkelsen i 1997. Det har bare vært en svak økning i publiseringsomfanget, og oppgitt andel av arbeidstida brukt til FoU har heller ikke endret seg.

Dette viser at det er tidkrevende å utvikle forskningskompetanse i miljøer med manglende tradisjoner for slik virksomhet. Det er også en tidkrevende og utfordrende oppgave å utvikle forskningskompetanse blant personale som ikke har drevet slikt arbeid tidligere, selv om motivasjonen er til stede. Det er likevel grunn til å forvente endringer om noen år, dels fordi antall stipendiatstillinger har økt kraftig og kan bidra til egenrekruttering av forskningskompetent personale i ledige og nye stillinger, og dels fordi relativt mange blant det faste fagpersonalet oppgir at de holder på med eller har planer om å ta doktorgrad.

Nedenfor følger stikkordsmessige noen utviklingstrekk som karakteriserer den statlige høyskolesektoren:

- Formell kompetanse: I 2005 hadde 17 pst. av fast faglig personale i høyskolesektoren doktorgrad, mot 9 pst. i 1997. 6 pst. av høyskolepersonalet er professorer, mot ca. 25 pst. ved universitetene og 28 pst. ved de vitenskapelige høyskolene (2007-DBH-tall).
- Det er store forskjeller i forskningsprofilen mellom stillingsnivåene. Professorene kategoriserte i snitt 40 pst. av sin forskning som grunnforskning, førsteamanuensene 30 pst., førstelektorene 15 pst. og høyskolelektorene 10 pst. Ved universitetene er det små forskjeller mellom stillingsnivåene.
- De statlige høyskolene bruker relativt store tidsressurser til FoU. I gjennomsnitt oppga fagpersonalet at de i 2005 brukte 21 prosent av arbeidstiden til dette formålet – omtrent uendret i forhold til 1997. Tilsvarende tall for universitetene og de vitenskapelige høyskolene i 2000 var henholdsvis 29 prosent og 26 prosent. Selv om det ikke er en individuell rettighet å bruke tid til FoU-arbeid oppga 83 prosent av fagpersonalet at de drev med slik virksomhet i 2005.
- Det er store forskjeller i bruk av tid til forskning, fra ca. 15 pst. i ingeniørutdanningene, om lag 20 pst. i lærer- og helsefagutdanningene, til nær 30 pst. i noen av de mindre utdanningene som sosialfag og journalistikk.
- Tid brukt til FoU varierer mellom 15 og 30 pst. Læresteder med mange profesjonsutdanninger og da spesielt ingeniør- og helsefag, bruker relativt lite tid på FoU, mens store institusjoner som inneholder en tidligere distriktshøyskole, har vesentlig høyere FoU-andel.
- Mens faglig personale i høyskolesektoren i perioden 1995-97 i snitt hadde 2,3 publikasjoner, var dette økt til 2,7 publikasjoner i perioden 2003-2005. Universitetspersonalet oppga i snitt 9 publikasjoner i 1998-2000. I 2007 foregår rundt 80 pst. av den vitenskapelige publiseringen ved universitetene mot 13 pst. ved de statlige høyskolene.

- 20 pst. av de faglig tilsatte ved høyskolene hadde drevet internasjonalt forskningssamarbeid, mot 65 pst. av universitetspersonalet.

Selv om det er mange som bruker relativt mye tid på FoU-arbeid, er den formelle FoU-kompetansen i høyskolesektoren sett under ett fremdeles lav. Dette gjenspeiler seg blant annet i et relativt lavt omfang av publiseringsvirksomhet sett i forhold til tida personalet bruker til FoU-arbeid. På dette feltet har det vært en overraskende liten utvikling siden den forrige FoU-undersøkelsen i 1997.

Det er et mål at praksisorienteringen skal være tydelig i høyskolenes FoU-arbeid, og statlige myndigheter har ønsket at lærestedene skal styrke forskningsinnsatsen i praksisfeltet. Undersøkelsen viser at flertallet av dem som driver med FoU innenfor lærerutdanningene, ingeniørutdanningene og helse- og sosialfagutdanningene, har drevet med denne typen FoU-arbeid i perioden 2003-2005.

Også målet om at høyskolene skal drive med utviklingsarbeid rettet mot å styrke undervisningen ser ut til å være imøtekommet i alle utdanningene i høyskolesektoren.

Sammenligner vi universitetsprofessorer med høyskoleprofessorer, er det små forskjeller når det gjelder FoU-arbeid. Det betyr at publisering, FoU-profil, forskningssamarbeid og internasjonal kontakt blant høyskoleansatte professorer er på noenlunde tilsvarende nivå som universitetsansatte professorer. På samme vis er det små forskjeller mellom førsteamanuenser ved universitetene og høyskolene. Innenfor høyskolesektoren, derimot, er det store forskjeller i FoU-arbeidet i de ulike stillingsgruppene.

De store forskjellene i stillingsprofilen ved høyskolene versus universitetene kan forklare de store forskjellene i FoU-kompetanse, publisering og internasjonal kontakt mellom de to typene læresteder. Derimot er ikke forskjellene i gjennomsnittlig tid brukt til FoU så stor: Mens 20 pst. av arbeidstida brukes til FoU i høyskolene, er tilsvarende tall for universitetene 30 pst. Men resultatet av FoU-ressursene i de to sektorene er altså forskjellig.

Høgskolenes FoU-strategidokumenter – symbolsk handling eller redskap for handling?

Selv om de fleste høyskolene har utarbeidet egne FoU-strategidokumenter og de resterende har et avsnitt om FoU i den generelle strategiplanen, kan det stilles spørsmål ved hvor forpliktende mange av disse dokumentene er. FoU-strategi – i den forstand at det finnes en plan for utvikling av FoU-arbeidet som består av både klart definerte mål og et sett av virkemidler som skal bidra til å realisere målene – eksisterer ikke ved alle høyskolene. Ofte har strategidokumentene form av visjoner (som er i tråd med statlige mål), hvor målene er relativt generelle og lite konkrete, og dokumentene mangler anvisninger til hvordan høyskolen har tenkt å gå frem for å realisere målsettingen. Noen høyskoler har riktignok formulert en rekke kvantitative mål som resultatene kan måles opp mot, men det mest vanlige er formuleringer om at høyskolen skal 'forbedre seg' på de samme områder som departementet har påpekt at høyskolene bør gjøre en større innsats.

Slik sett kan det tenkes at mange høyskoler har betraktet utarbeidelsen av en FoU-strategi som en obligatorisk øvelse som det ikke burde legges for mye arbeid i, og som først og fremst har hatt som oppgave å tilfredsstille departementets forventninger. Strategiplanen har i større grad en symbolsk funksjon enn å være et redskap for handling. Det er likevel vanskelig å forestille seg at ledelsen ved høyskolene ikke tar sine egne strategidokumenter alvorlig, i den

forstand at den er uenig i eller likegyldig til de mål og visjoner for FoU-virksomheten som er nedfelt i dokumentet.

Den manglende spesifiseringen av hvordan mange høyskoler har tenkt å oppnå de formulerte målene kan dessuten tyde på at strategien er lite gjennomtenkt som redskap for handling.

3 Internasjonalisering

3.1 Innledning

Det er et mål i Kvalitetsreformen at alle studenter som ønsker det skal ha mulighet for å ta deler av utdanningen sin ved en utenlandsk institusjon. Utveksling av både lærere og studenter skal bidra til høyere kvalitet på undervisningen og på forskningen. Utveksling gis et økonomisk insentiv i finansieringssystemet, der hver institusjon får uttelling for totalt antall inn- og utreisende studenter. Dette gjenspeiles i målene for institusjonene i 2007. Institusjonene skal ha internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet, som både bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv. Det er vektlagt at institusjonene skal legge til rette for at rekrutteringspersonale får et opphold av minst tre måneders varighet ved en utenlandsk forskningsinstitusjon

Dette avsnittet tar for seg utviklingen i utvekslingen. Det er kun de utvekslingsopphold på grunnlag av utvekslingsavtaler/kvoteprogram, med en varighet på minst 3 måneder, som er inkludert i den statistikken som institusjonene leverer til DBH. Videre bør dataene sees i sammenheng med utviklingen i antall helstudenter, det vil si de som tar hele utdanningen sin i utlandet.

Det er tatt utgangspunkt i tall for utreisende og innreisende studenter, samt tilsvarende for ansatte. Kapitlet tar også for seg hvor studentene drar og noen andre relevante variabler. Når det gjelder kvaliteten på data for ansattes mobilitet, er denne utilfredsstillende. Studentdata er derimot gode.

Analysen nedenfor avdekker at det er mye fokus på internasjonalisering ved institusjonene. Tallene for utveksling av studenter går opp. Evalueringen av Kvalitetsreformen vil også bli behandlet, samt rapporter med relevans for internasjonaliseringstemaet.

Flere av institusjonene har ikke nådd sine mål om utveksling, og det er mange som har mye arbeid igjen både når det gjelder avtaler med utenlandske institusjoner og arbeidet med å tilrettelegge på egen institusjon for utenlandske studenter. Det er grunn til å se nærmere på hva institusjonene følger de oppnår med utvekslingen. Evalueringen av Kvalitetsreformen tyder på at det ikke nødvendigvis er korrekt at utveksling bidrar til en generell kvalitetsheving.

3.2 Inn- og utreisende studenter

3.2.1 Utreisende studenter

Etter en jevn stigning i det samlede tallet på utreisende studenter de siste årene, var tallet svakt nedadgående fra 2006 til 2007. Endringen er ikke dramatisk. Den er på ca. 2,5 pst. Til sammenlikning er nedgangen i registrerte studenter fra 2006 til 2007 nesten 2 pst.²⁴ Bortsett fra en svak oppgang ved kunsthøgskolene, er nedgangen nokså likt blant de andre institusjonskategoriene.

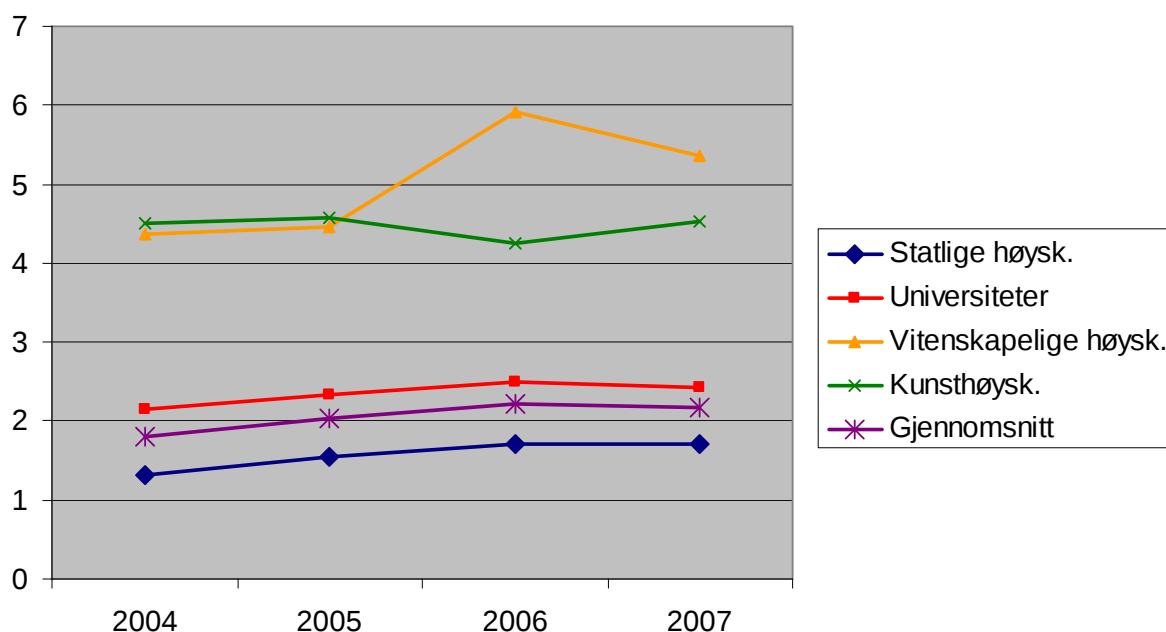
Figur 3.1 viser den prosentvise andelen utreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram, av antall registrerte studenter (utreisende utvekslingsrate). Figuren viser at de

²⁴ Jamfør http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/registrerte_rapport.cfm

vitenskapelige høyskolene og kunsthøyskolene har langt høyere flere utvekslingsstudenter enn universitetene og de statlige høyskolene. I virkeligheten skjuler det seg store variasjoner mellom de ulike skolene, slik vedleggstabellene V-3.1 til V-3.7 viser. Denne store variasjonen blir kommentert i punkt 3.4.

2006 har vært et foreløpig toppår med hensyn til antall utreisende studenter. Men det er for tidlig å si at det er en nedadgående tendens. Snarere er tendensen en utflating i antallet utreisende studenter. Figur 3.1 gir et bilde av utviklingen. Se tabell V-3.4 i vedlegget for antall utreisende studenter fordelt på den enkelte institusjon, samt tallene på aggregert nivå.

Figur 3.1 Prosent utreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram i fht. registrerte studenter.

Kilde: DBH

Reisemål

USA, Australia og Storbritannia er de suverent mest populære landene for utreisende studenter. Slik har det vært siden før Kvalitetsreformen. Det har imidlertid skjedd en innbyrdes forskyvning mellom de tre landene de siste årene. USA sementerer sin posisjon som det mest populære landet. I 2004 var USA på tredjeplass.

Tabell 3.1 viser en oversikt over de 30 mest populære landene for utreisende studenter.

Tabell 3.1 **Oversikt over utreisende utvekslingsstudenter fordelt på land**

	2004	2005	2006	2007	Endring 2006-07 i %	Endring 2006-07
USA	316	376	503	535	6	32
Australia	428	440	450	438	-3	-12
Storbritannia	328	304	446	401	-10	-45
Frankrike	156	167	197	239	21	42
Tyskland	219	213	238	231	-3	-7
Spania	273	251	281	194	-31	-87
Danmark	187	214	239	191	-20	-48
Canada	92	108	116	166	43	50
Sør-Afrika	92	173	182	141	-23	-41
Kina	33	82	146	136	-7	-10
Singapore	97	74	119	117	-2	-2
Nederland	78	87	91	103	13	12
Sverige	125	132	127	90	-29	-37
Italia	82	95	88	86	-2	-2
Japan	28	54	30	77	157	47
Namibia	37	56	58	72	24	14
New Zealand	77	76	97	68	-30	-29
Portugal	31	47	51	55	8	4
Finland	30	51	71	53	-25	-18
Russland	12	22	26	50	92	24
Tanzania	23	46	66	48	-27	-18
Egypt	19	27	47	43	-9	-4
Sveits	22	21	34	42	24	8
Østerrike	37	39	34	39	15	5
Hong Kong	15	9	35	38	9	3
Mexico	14	33	29	35	21	6
India	6	22	11	34	209	23
Ghana	10	7	19	28	47	9
Irland	31	24	19	28	47	9
Island	25	46	25	26	4	1

Kilde: DBH

Canada har den største nominelle økningen i antall studenter, med 50 nye. Det er en prosentvis økning på 43. Japan har en nesten tilsvarende nominell økning, med 47 nye studenter, en økning på hele 157 pst. Det er også verdt å merke seg at Russland, Frankrike og India har blitt mer populære.

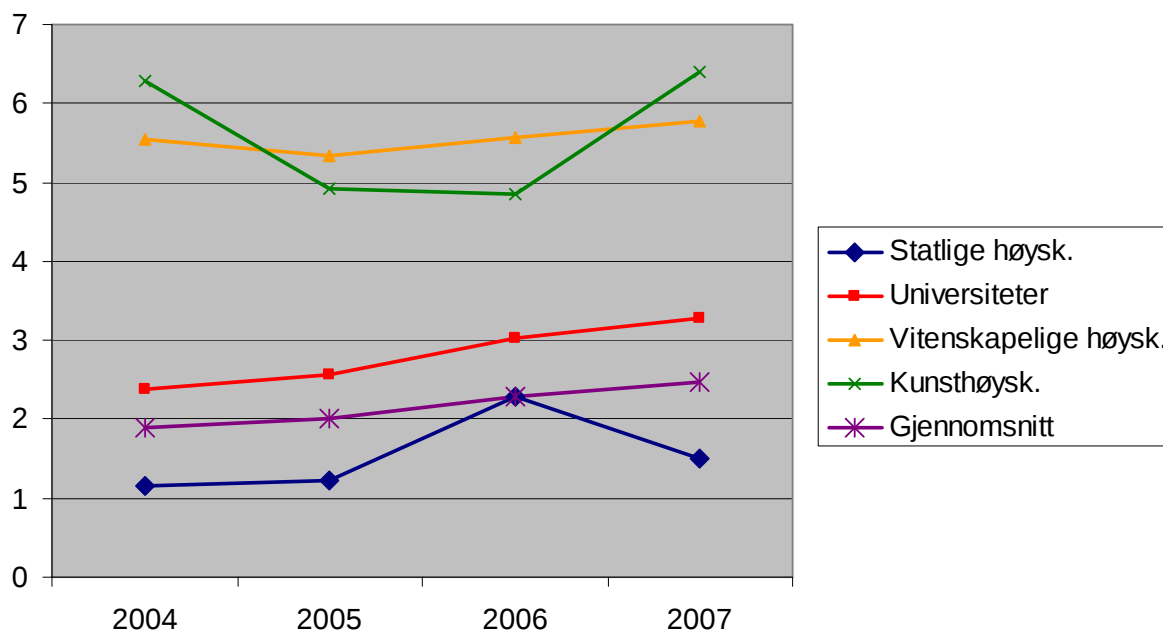
Det land som har sunket mest i popularitet er Spania, både relativt og nominelt. De nordiske landene, bortsett fra Island, har også blitt mindre populære. Det er en markert nedgang, både relativt og nominelt for Danmark, Finland og Sverige. Det bør også nevnes at New Zealand, Storbritannia og Sør-Afrika går sterkt tilbake.

Man skal være forsiktig med å overfortolke endringer i popularitet fra ett år til annet. Til det er svingningene for store. Over tid er det likevel grunn til å si at Nord-Amerika styrker sin stilling, mens de nordiske landene svekker sin. Det er også en tendens at Australia er svært stabil med hensyn til popularitet.

3.2.2 Innreisende studenter

Figur 3.2 gir en oversikt over antallet innreisende studenter til norske høyere utdanningsinstitusjoner i perioden 2004-2007. Her fremgår det at alle institusjonskategorier har hatt en økning fra 2006 til 2007. Samlet sett er økningen nesten 6 pst. Det er særlig økningen i antall innreisende studenter til høyskolene som gir utslag. Høyskolene har hatt en økning på over 12 pst, mens universitetene kun har en økning på litt over 2 pst. De vitenskapelige høyskolene og kunsthøyskolene har en økning på henholdsvis 9 og 27 pst., men størrelse gjør her at selv små nominelle endringer fører store relative endringer.

Figur 3.2 Antall innreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram

Kilde: DBH

Ser man på de ulike institusjonskategoriene over tid, gir det mest mening å se på utviklingen fra 2005 til 2007, siden Norges landbrukshøgskole og Høgskolen i Stavanger ble henholdsvis Universitetet for miljø- og biovitenskap og Universitetet i Stavanger fra 1. januar 2005. Endringene fra 2004 til 2005 skyldes i stor grad dette.

Fra 2005 til 2007 har universitetene, de statlige høyskolene, de vitenskapelige høyskolene og kunsthøyskolene hatt en økning i innreisende studenter på henholdsvis 15, 22, 12 og 10 pst. Det er verdt å merke seg at kunsthøyskolene likevel har en nedgang på 7 pst. fra 2004 til 2007.

Innreisendes herkomst

Tabell 3.2 viser en oversikt over de 30 landene som har flest innreisende utvekslingsstudenter til Norge. Tyskland, Frankrike og Spania sender flest studenter. Slik har det vært siden Kvalitetsreformen.

Tabell 3.2 **Oversikt over innreisende utvekslingsstudenter fordelt på land**

	2004	2005	2006	2007	Endring 2006-07 i %	Endring 2006-07
Tyskland	531	665	832	823	-1	-9
Frankrike	251	267	361	441	22	80
Spania	221	251	278	367	32	89
Italia	167	192	178	214	20	36
Nederland	104	143	161	176	9	15
Polen	76	104	125	160	28	35
Danmark	161	120	122	144	18	22
USA	111	107	133	143	8	10
Russland	96	162	137	125	-9	-12
Tsjekkia	42	42	89	120	35	31
Sverige	103	98	103	102	-1	-1
Kina	125	36	146	99	-32	-47
Storbritannia	70	81	95	99	4	4
Østerrike	82	105	110	94	-15	-16
Canada	39	43	51	91	78	40
Finland	78	99	99	89	-10	-10
Belgia	44	54	96	86	-10	-10
Litauen	30	33	44	66	50	22
Singapore	12	5	53	62	17	9
Australia	41	40	58	58	0	0
Sveits	26	36	38	54	42	16
Ungarn	51	48	47	54	15	7
Tyrkia	7	55	55	46	-16	-9
Portugal	39	28	40	40	0	0
Sør-Afrika	11	12	31	38	23	7
Hong Kong	6	4	35	36	3	1
Sør-Korea	7	11	16	32	100	16
Hellas	25	25	31	25	-19	-6
Slovakia	20	17	14	24	71	10
Tanzania	13	4	7	24	243	17

Kilde: DBH

Det er verdt å merke seg at det er en sterk økning i tallet på spanske studenter, med en økning på 89 studenter fra 2006 til 2007. Det betyr en endring på 32 pst. Tendensen var den stikk motsatte for utreisende studenter til Spania. Canada har en sterk økning, både nominelt (40) og relativt (78 pst.). Frankrike, Italia og Polen har en sterk nominell økning på henholdsvis 80, 36 og 35 studenter. Tanzania, Sør-Korea og Litauen har en sterk relativ økning, men har var utgangspunktet lavt, så en liten nominell økning gir store utslag relativt sett.

For de nordiske landene er tendensen stabil, med en jevn økning de siste årene i antallet studenter fra Danmark. Kina er det landet som markerer seg kraftigst i forhold til nedgang i antall studenter til Norge med en nedgang på 47 studenter, 32 pst. Antallet kinesiske studenter har imidlertid variert kraftig fra år til år.

Over tid viser det store bildet at det er en økende interesse fra studenter fra de store Vest-Europeiske landene til å studere i Norge.

Nye engelskspråklige tilbud

Mange institusjoner oppretter nye engelskspråklige tilbud og er opptatt av å gjøre seg attraktive for utenlandske studenter. Det er likevel stor variasjon, og noen institusjoner vektlegger ikke et engelskspråklig tilbud i det hele tatt. Aggregerte data på dette feltet er imidlertid mangelfullt. I 2007 ble det laget en oversikt. Se vedleggene V-3.9 og 3.10 for en oppsummering. Den jevne økningen i antallet innreisende studenter gir grunn til at man kan trekke den slutning at det har kommet flere engelskspråklige tilbud.

3.2.3 Utsveksling samlet

Forhold inn og utreisende studenter

Tabell 3.3 viser at de statlige høyskolene, i motsetning til de andre institusjonskategoriene, jevnt over har et høyere antall utreisende enn innreisende studenter. Forskjellene mellom institusjonskategoriene har imidlertid minnet fra 2006 til 2007.

Tabell 3.3 Differansen mellom ut- og innreisende studenter

	2004	2005	2006	2007
Universiteter	214	140	321	464
Stat. høyskoler	-205	-317	-365	-197
Vit. høyskoler	92	28	-14	13
Kunsthøyskoler	14	4	4	8
Totalt	115	-145	-54	288

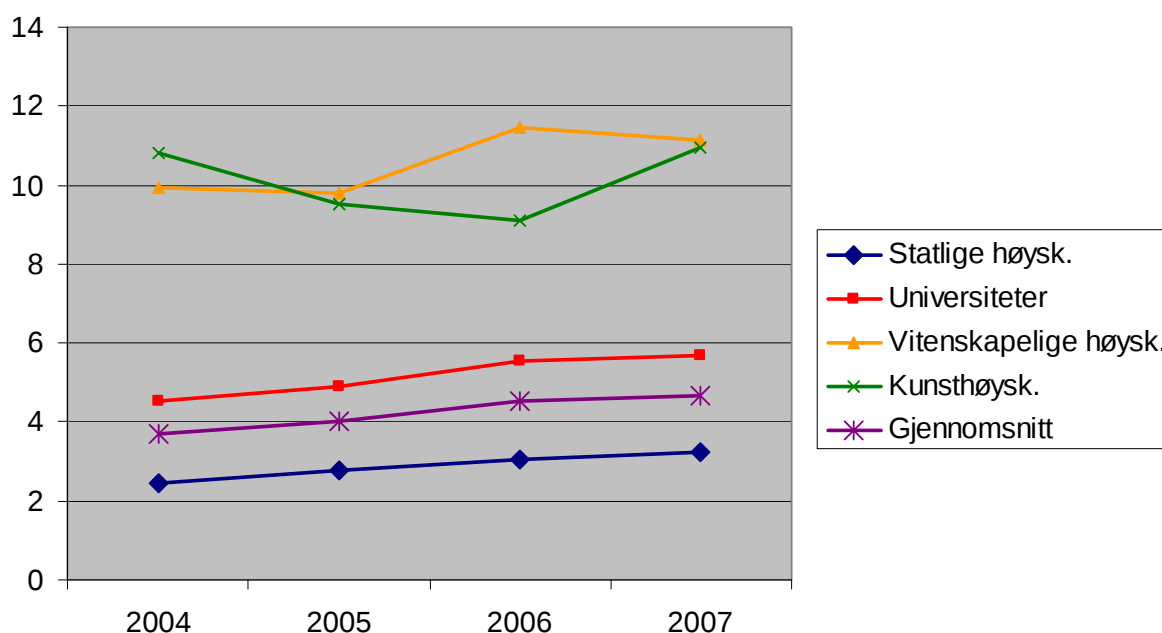
Kilde: DBH

Totalt sett er bildet svært varierende fra år til år. Det er ikke mulig å si noe om en generell tendens i forholdstallene. Det man kan si var at Norge var et populært land å studere i 2007.

Utsvekslingsstudenter i forhold til utreisende studenter

Figur 3.3 viser den prosentvise andelen utsvekslingsstudenter av registrerte studenter, i de ulike institusjonskategoriene. Naturlig nok gjenspeiler figuren tendensene i som er vist i figurene 3.1 og 3.2 for ut- og innreisende studenter.

Figur 3.3 Prosent utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram i fht. registrerte studenter.

Kilde: DBH

Kunsthøgskolene og de vitenskapelige høyskolene deltar tilsynelatende i lagt større grad enn universitetene og de statlige høyskolene i studentutveksling. Men bildet bedrar! Variasjonene innen hver institusjonskategori (bortsett fra universitetene) er svært store. Tre av fem vitenskapelige høyskoler og en kunsthøgskole ligger under gjennomsnittet for universitetene. Én høyskole ligger høyere enn alle unntatt ett universitet. Vedleggstabell V-3.7 gir en oversikt på institusjonsnivå.

3.2.4 Evaluering av Kvalitetsreformen om studentutveksling

Evalueringen av Kvalitetsreformen omfattet også internasjonalisering i høyere utdanning. Under følger en kort oppsummering av internasjonaliseringskapitlet i delrapport 1 – *Kvalitetsreformen møter virkeligheten*, og delrapport 8 – *Internasjonalisering*, slik det fremkommer i St. meld. nr. 7 (2007-2008) *Statusrapport for Kvalitetsreformen i høyere utdanning*.

Evalueringen viser at Kvalitetsreformen har gitt internasjonaliseringsarbeidet økt oppmerksomhet. Det påpekes imidlertid at utviklingen for mange institusjoner skjer langs de samme dimensjonene som også var viktige før Kvalitetsreformen. Dette gjelder særlig studentutveksling og deltakelse i forskernettverk. Ifølge evalueringen har institusjonene i varierende grad en helhetlig tilnærming til internasjonalisering som virkemiddel for økt kvalitet.

Den økte studentutvekslingen tyder på at dette området blir prioritert fremfor andre målsettinger i internasjonaliseringsarbeidet. Det blir problematisert at dette kan sees i sammenheng med hvordan institusjonene opplever insitamentene fra departementet. Studentutveksling blir først og fremst målt i kvantitet, gjennom tallet på innreisende og utreisende studenter.

Evalueringen viser at studentene er blitt klare over sine muligheter til å reise ut. Samtidig pekes det på utfordringer ved institusjonene, for eksempel at det ved flere programmer både på lavere og høyere grad ikke er tilstrekkelig tilrettelagt for utreise. Det sies i evalueringen at strammere studieopplegg og krav til studieprogresjon i programmene kan gjøre utenlandsopphold vanskeligere enn tidligere. Det vises også til administrative vansker med innpassing av utenlandske kurs i norsk utdanning, særlig ved profesjonsfagene. I tillegg pekes det på at en del studenter av ulike grunner ikke er motiverte for lengre utenlandsopphold.

Ifølge rapporten kan det synes som fagpersonalet mener at internasjonaliseringsstrategiene som følger av Kvalitetsreformen i første rekke har med studentmobilitet å gjøre, og har liten relevans for det internasjonale forskningssamarbeidet. Det synes også som et flertall av forskerne mener at studentutveksling i seg selv ikke kan bidra til å øke kvaliteten i norsk høyere utdanning. Evalueringsforskerne peker på at Kvalitetsreformen kan ha gjort skillet mellom internasjonal studentaktivitet og forskningsaktivitet tydeligere.

Det ser ut til å være et stort engasjement i sektoren for å rekruttere studenter fra og sende studenter til Asia, Afrika og Sentral- og Øst-Europa. Det kommer frem i evalueringen at offentlige ressurser og stipendordninger i Europa begrenser denne aktiviteten.

I evalueringen sies det at Kvalitetsreformen har utløst finansielle og administrative ressurser internt ved institusjonene. Det er likevel en mangel på klare strategiske prioriteringer i institusjonenes ledelse. Videre sies det at både institusjonenes ledelse og de faglig ansatte ser ut til å være relativt fraværende når det gjelder å forme innholdet og retningen i arbeidet de internasjonalt ansvarlige gjør ved institusjonene og svært få internasjonalt ansvarlige ser sin rolle i relasjon til forskning. Ifølge evalueringen gjør de internasjonalt ansvarlige ved høyskolene ofte prioriteringer i samråd med Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU).

I evalueringsrapporten sies det at få institusjoner har en egen strategi for såkalt «internasjonalisering hjemme». Det vises til at de fleste tiltak som er satt i verk er knyttet til studentaktiviteter som fadderordning, internasjonal dag og integrasjon av utenlandske studenter gjennom sosiale aktiviteter, heller enn undervisning på engelsk, innføring av internasjonalt pensum og faglig samspill mellom norske og utenlandske studenter. Hovedkonklusjonen er at internasjonalisering hjemme i liten grad utgjør et integrert ledd i en ledelsesstrategi for å styrke institusjonenes egenart. Det fremstår mer som et spørsmål om sosial integrasjon enn et spørsmål om faglig forankring.

De viktigste karakteristikkene ved internasjonaliseringen ble funnet å være:

- Antallet studenter som reiser ut har nesten uten unntak økt ved alle institusjonene.
- Studentene fremmer stadig "retten" til å reise ut. De søker bredt og bruker de avtalemuligheter som foreligger.
- Universitetene har utviklet gode apparater for å sende studentene ut. Det gjenstår mye arbeid hos de små høyskolene.
- Få faglige ansatte ser på avtalene som viktige.
- Det er fremdeles store administrative problemer når det gjelder innpassing av kurs. Dette kommer tydeligst til syne ved de små høyskolene, da disse har mist omfattende studieportefølje.
- Forskerne ser på sine internasjonale aktiviteter som en del av den faglige utviklingen og ikke som en strategi for internasjonalisering.

Evalueringen mener følgende kjennetegner *internasjonalisering hjemme*:

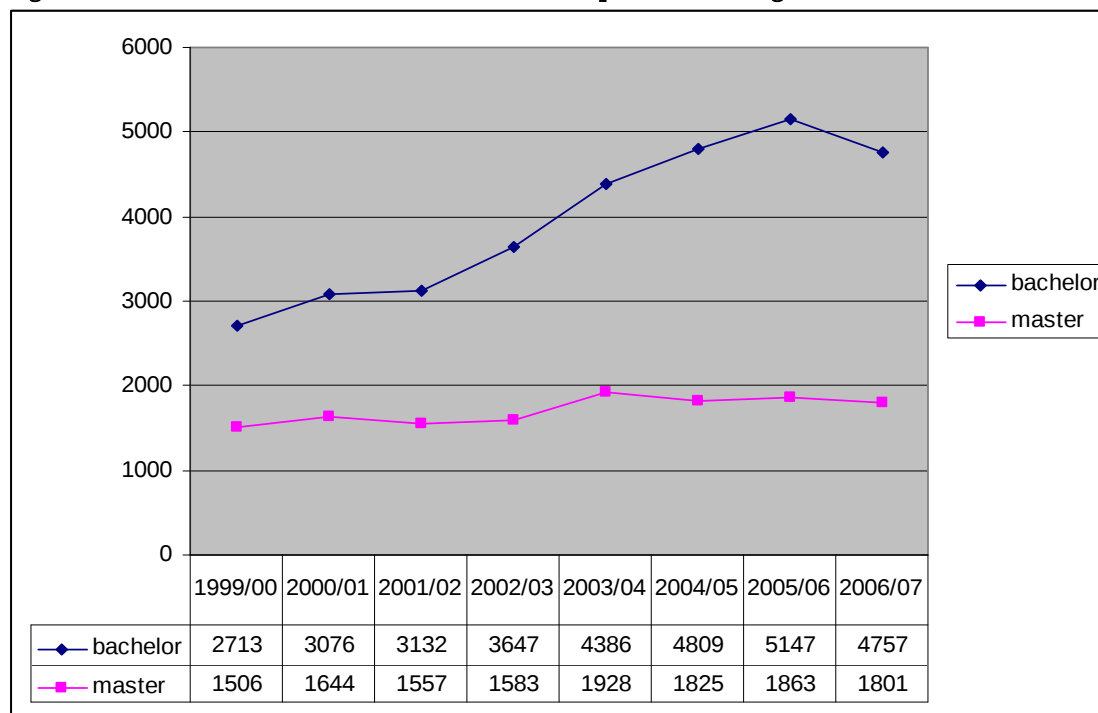
- Internasjonalisering hjemme blir oppfattet som et produkt av internasjonalisering ute
- Forskere og fagansatte har lite tro på at slike pensumendringer er viktig, eller at forskningen skal bli mer "global" eller fokusere på internasjonale tema
- Bare hver femte fagansatt ser på bedre integrasjon av studentene som nyttig, mens om lag 40 pst. har tro på nettverksbygging
- Få organisasjoner har en egen strategi for internasjonalisering hjemme
- Tiltak er stort sett rettet inn mot innkommende utvekslingsstudenter
- Enda færre har satt i gang konkrete tiltak som går ut over tiltak som er rettet mot innkommende utvekslingsstudenter

Kvalitetsreformen har skapt et viktig og avgjørende grunnlag for internasjonalisering, men internasjonaliseringen har i liten grad fremmet variasjon og spissing. Kvalitetsreformen har fått ledelsen ved de enkelte institusjonene til å prioritere internasjonalisering høyere, men da mer ved økt satsing på medarbeidere med internasjonalt ansvar, enn ved strategisk tenking. Følgelig vil det være et fokus fremover på hvordan institusjonene arbeider med studentutvekslingen, hva slags utfordringer institusjonene står overfor og hvordan arbeidet kanskje bør forankres som en strategi mer enn "et pålegg" fra departementet.

3.2.5 Tilstandsrapport 2006-2007 fra SiU

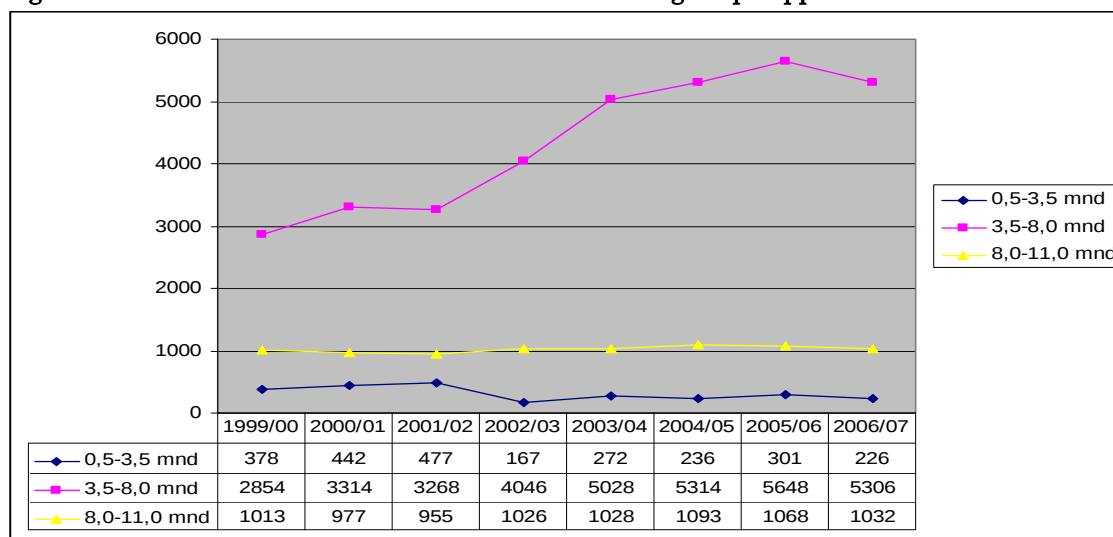
SIU utgir i mars 2008 rapporten "*Tilstandsrapport 2006-2007, Internasjonalisering av høyere utdanning.*" Rapporten har et eget kapittel om mobilitetstrender som gjengir statistikk og noen interessante variabler i forhold til studentmobiliteten.

En sentral målsetting i Kvalitetsreformen var å øke antall studenter på delstudier i utlandet. Figur 3.4 viser imidlertid at antallet studenter på delstudier i utlandet sank i studieåret 2006/2007 – etter flere år med økning. Det er imidlertid ikke en nedgang innenfor alle studentgrupper sett i forhold til fag, nivå og varighet på oppholdet. Antall delstudenter på mastergrad har gått ned med 3,3 pst. fra 2005/2006, mens delstudenter på bachelor-nivå har hatt en nedgang på 7,5 pst. Dette nivået har også hatt den største økningen fra 2001/2002.

Figur 3.4 Norske delstudenter i utlandet på bachelor- og masternivå

Kilde: Tilstandsrapport 2006-2007, SIU

Figur 3.5 viser varigheten på oppholdet til delstudentene i utlandet. Igjen ser vi at én gruppe peker seg ut, nemlig de som tar ett semester i utlandet. Antallet studenter som reiser ut på kortere opphold har gått litt opp og ned i hele perioden, men samlet sett vært relativt stabilt. Antall studenter som reiser ut på opphold med varighet opp mot et år har også ligget relativt stabilt, med små variasjoner. Ser vi figurene 3.4 og 3.5 i sammenheng er det nærliggende å trekke den slutning at fallet i antall delstudenter ute særlig skyldes at færre bachelor-studenter reiser ut for ett semester. For masterstudenter, som sannsynligvis også oftere reiser ut for lengre eller kortere perioder enn ett semester, er endringene minimale.

Figur 3.5 Norske delstudenter i utlandet – varighet på opphold

Kilde: Tilstandsrapport 2006-2007, SIU

Når det gjelder delstudentenes faglige orientering så har studenter innen samfunnsfag og økonomi hatt den største nedgangen fra 2006/06 til 2006/07. Denne gruppen hadde imidlertid en sterk økning fra 2002/2003. Lærerstudentene har hatt en økning antall utreisende delstudenter det siste året.

Antall delstudenter som reiser ut bør også sees i forhold til størrelsen på studentmassen ved de ulike institusjonene og kategoriene av institusjoner.²⁵ Det tegner seg da et litt annet bilde om en kun ser på de absolutte tallene. I 2006/07 var det flest utreisende delstudenter sett i forhold til studentmassen ved de vitenskaplige høyskolene, ca. 5,6 pst. Universitetene kom på andre plass, med ca. 3,9 pst. av studentmassen. Deretter fulgte de private høyskolene med 3,6 pst., og på bunn de statlige høyskolene med 2,2 pst. Noen av de største statlige høyskolene som kunne måle seg med universitetene.

Blant universitetene hadde UiO flest utreisende delstudenter i absolutte tall, men UiB og UMB sendte ut flere i forhold til størrelsen på studentmassen. Blant høyskolene kom Høgskolen i Volda i særklasse. Antall utreisende delstudenter utgjorde hele 5,2 pst. av studentmassen, mer enn noen av universitetene. Videre sendte Høgskolen i Oslo ut forholdsvis flere enn UiO, mens Høgskolen i Bergen sendte prosentvis ut omtrent like mange som UiO og NTNU. For samtlige institusjoner er det imidlertid et stykke igjen til den nasjonale målsetningen om at 10 pst. av studentmassen skal ta deler av sine studier i utlandet.

Tabell 3.4 Delstudenter ut i 2006/07 -universitetene

	Totalt studenttall	Delstudenter ut	Delstudenter i pst.
UiO	30 071	1114	3,7 %
UiB	15 736	645	4,1 %
NTNU	19 996	717	3,6 %
UiTØ	5 955	198	3,3 %
UMB	2 968	127	4,3 %

Kilde: Tilstandsrapport 2006-2007, SIU

Tabell 3.5 Delstudenter ut 2006/07 – høyskolene

	Totalt studenttall	Delstudenter ut	Delstudenter i pst.
Bergen	6 214	221	3,6 %
Oslo	11 775	512	4,3 %
Bodø	4 298	67	1,6 %
Sør-Trøndelag	6 812	232	3,4 %
Hedmark	5 951	121	2,0 %
Lillehammer	3 561	92	2,6 %
Volda	2 916	153	5,2 %
Østfold	3 944	124	3,1 %

Kilde: Tilstandsrapport 2006-2007, SIU

Når det gjelder antall utenlandske studenter i forhold til studentmassen ved de ulike institusjonene hadde UiO flest utenlandske studenter i 2007, mens andre og mindre institusjoner hadde flere utenlandske studenter målt i forhold til studentmassen. Mens ca. 11,5 pst. av studentmassen ved UiO hadde utenlandsk statsborgerskap, var hele 16 pst. av studentene ved Høgskolen i Narvik utenlandske statsborgere.

²⁵ Tallene som viser studentmassen ved de ulike institusjonene og antall utreisende studenter er ikke helt sammenlignbare, ettersom NSD operer med kalenderår og Lånekassen med studieår. Sammenstillingen gir imidlertid en indikasjon på forholdet mellom utreisende studenter og det totale studenttall.

Av universitetene plasserte også UMB seg foran UiO, med ca. 12,3 pst. utenlandske studenter. UiB og UiTØ lå rett bak, begge med 10,7 pst. utenlandske studenter. NTNU hadde en andel utenlandske studenter på ca. 7,2 pst. Dette er i samme sjiktet som enkelte statlige høyskoler, som høyskolene i Bodø og Oslo. De fleste statlige høyskolene har imidlertid en andel på under 3 pst.

Kort oppsummert kan vi si at antall utreisende delstudenter økte kraftig fra 2002/03. Etter studieåret 2005/06 begynte imidlertid antallet å synke og dette har fortsatt i studieåret 2006/2007. Det er imidlertid for tidlig å si om dette er en vedvarende trend. Videre er bildet mer nyansert: antallet utreisende delstudenter faller ikke på alle nivå, innenfor alle faggrupper og alle institusjonstyper. Fallet er særlig markert blant bachelorstudenter innenfor universitetssektoren, og innenfor samfunnsfag og økonomi. Dette var også den studentgruppen som hadde den sterkeste veksten fra 2002/03. Innenfor enkelte grupper har veksten fortsatt, også det siste året. Det gjelder lærerstudenter, og det gjelder mastergradsstudenter ved alle andre institusjonstyper enn universitetene.

Det er viktig å få kartlagt årsaken til at det totale antallet er begynt å synke. Kan hende ligger noe av forklaringen i institusjonenes fokus på gjennomstrømming og normert studieprogresjon. Dette ser ut til å medføre at en del studenter frykter de vil tape tid ved å reise ut. Det ser også ut som om det fremdeles kan være problematisk å få godkjent kurs fra utlandet.

3.2.6 Internasjonal sammenligning

Global Education Digest 2006 "*Comparing education statistics around the world*" viser til at internasjonaliseringen av høyere utdanning som har preget de siste 10 årene, nå er gjenstand for mye fokus. Rapporten definerer internasjonale mobile studenter som de som studerer i et fremmed land der de ikke har permanent adresse. På denne måten skiller man ut de som har bodd og studert hele livet i et land, men som likevel ikke har statsborgerskap.

Globale trender

Begynnelsen av det 21. århundre var preget av en dramatisk økning i antallet mobile studenter. I 2004 var minst 2,5 mill. studenter i høyere utdanning utenfor hjemlandet, mot 1,75 mill. i 1999. Dette er en økning på 41 pst. Dette må likevel sees i sammenheng med den totale veksten i studentpopulasjonen. Andelen utvekslingsstudenter sett i forhold til det totale antall studenter var på 1,87 pst. i samme periode.

Mobilitetsretning

Seks land mottar 67 pst. av verdens utvekslingsstudenter: USA (23 pst.), Storbritannia (12 pst.), Tyskland (11 pst.), Frankrike (10 pst.), Australia (7 pst.) og Japan (5 pst.). Populasjonen av utvekslingsstudenter vokste tre ganger så fort som populasjonen av nasjonale studenter i perioden.

Hvor kommer så studentene fra? Sub-Sahara Afrika har den høyeste ratioen utreisende/tot. antall studenter (5,9 pst.). Dette er tre ganger så høyt som verdensgjennomsnittet. 1 av 16 studenter fra dette området studerer utenlands. Sentral-Asia og de arabiske stater kommer etter. Nord-Amerika har den laveste ratioen med 0,4 pst. Herunder er USA, det landet med

lavest ratio, 0,2. Ikke overraskende er det land med en stor populasjon av unge mennesker som har det høyeste absolutte antallet utvekslingsstudenter. Den største gruppen mobile studenter kommer fra Øst-Asia (29 pst) og Vest-Europa (17 pst.). Med 14 pst av det totale antallet mobile studenter er Kina det landet som har størst andel utreisende studenter. 77 pst. av vest-europeiske utvekslingsstudenter holder seg innenfor deres hjemregion. Språk er ofte en nøkkelfaktor i å forklare hvorfor studenter velger som de gjør.

3.2.7 Utvikling i antallet heltidsstudenter i utlandet

Lånekassen fører statistikk over de studenter som tar hele sin grad i utlandet. Tabell 3.6 viser utviklingen fra 2002 til nå.

Tabell 3.6 Norske grads- og delstudenter i perioden 2003-2007.

	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Antall heltidsstudenter	15 064	13 914	12 991	12 375
	2004	2005	2006	2007
DBH-rapporterte delstudenter	3 741	4 213	4 495	4 404

Kilde: Lånekassen og DBH

Antallet studenter som tar hele sin grad i utlandet har sunket hvert år siden 2002-2003. Nedgangen frem til 2006/2007 er på 18,6 pst. Nedgangen i heltidsstudenter er 4,7 pst. fra studieåret 2005/2006 til 2006/2007. Til sammenligning har antallet utreisende delstudenter gått ned med 2 pst. fra 2006 til 2007.

Totalt var det 18 939 studenter som mottok støtte fra Lånekassen til studier i utlandet i undervisningsåret 2006-07. Av disse var det 12 375 (65 pst.) som mottok støtte til gradsutdanning i utlandet, mens de resterende 6 564 studenten mottok støtte til delstudier.

I land med mer enn 100 studenter var det Kenya som økte mest i perioden 2006-2007, deretter Slovakia (i hovedsak gradsstudenter) og Japan. Spania, New Zealand og Sør-Afrika hadde stor prosentvis nedgang, samt at Australia også opplevde at nedgangen fra 2005 fortsatte.

Det mest populære studielandet for gradsstudenter i perioden 2006-07 var Storbritannia. For delstudenter var USA mest populært, fulgt av Storbritannia på en andreplass.

Det er likevel et høyt antall studenter som tar hele utdanningen i utlandet i forhold til de som tar deler av utdanningen i utlandet. Det tabellen også viser er at det er flere studenter som reiser ut på eget initiativ. Studenter er berettiget til stipend i Lånekassen hvis det er en avtale mellom to institusjoner om utenlandsoppholdet. Siden institusjonene bare kan rapportere utveksling innenfor spesielle avtaler og kun opphold av en varighet på minimum 3 måneder, gir DBH-tallene et litt skjevt bilde på internasjonaliseringen. Det er reelt en høyere aktivitet enn hva disse tallene viser.

3.3 Utveksling av tilsatte

Tabellene 3.7 og 3.8 viser utreisende og innreisende faglig ansatte for de norske UH-institusjonene i årene 2006 og 2007²⁶. Dette er utenlandske forskere som gjester institusjonen i løpet av rapporteringsåret, samt institusjonens egne forskere som har hatt faglige opphold

²⁶ Vi har også rapportering fra tidligere år, men her er rapportering så mangelfull at det ikke gir mening å vise data på makronivå. Blant mangler både UiO og NTNU i 2005-dataene.

ved en institusjon i utlandet. Mobiliteten baseres enten på grunnlag av organiserte utvekslingsprogram eller på grunnlag av individbaserte avtaler. De innreisende/utreisende forskerne må ha et opphold på minimum en ukes varighet for å bli tatt med i disse tabellene.

Tabell 3.7 Faglig ansatte med opphold ved utenlandsk UH-institusjon av minst en ukes varighet

	2006	2007	Endring 2006-07 i %	Endring 2006-07
Statlige høyskoler	859	840	-2%	-19
Universiteter	1548	1406	-9%	-142
Vitenskapelige høyskoler	121	177	46%	56
Kunsthøyskoler	9	4	-56%	-5
Sum	2537	2427	-4%	-110

Kilde: DBH

Tabell 3.7 viser at det i UH-sektoren totalt er en viss reduksjon av faglig ansatte med opphold ved en utenlandsk UH-institusjon, men det er klare variasjoner mellom de ulike institusjonskategoriene. Universitetene har flest som reiser ut, men ifølge DBH-tallene har det vært en nedgang fra 2007 til 2006 på 9 prosent. Relativt sett har det vært en stor økning i andelen som reiser ut ved de vitenskapelige høyskolene. Dette skyldes en stor økning av faglig ansatte som har reist ut i 2007 ved hhv. Norges Handelshøyskole (NHH) og Norges musikkhøgskole (NMH).

Tabell 3.8 viser at det i UH-sektoren totalt er en relativt stor økning utenlandske gjesteforskere fra 2006 til 2007 (17 pst.). Igjen skiller de vitenskapelige høyskolene seg ut med en spesielt stor vekst.

Tabell 3.8 Utenlandske faglig ansatte med opphold ved norsk UH-institusjon av minst en ukes varighet

	2006	2007	Endring 2006-07 i %	Endring 2006-07
Statlige høyskoler	367	423	15%	56
Universiteter	829	925	12%	96
Vitenskapelige høyskoler	51	123	141%	72
Kunsthøyskoler	28	27	-4%	-1
Sum	1275	1498	17%	223

Kilde: DBH

Tabell 3.9 viser utvekslingen av faglige ansatte ved de enkelte institusjonene ved de statlige høyskolene. Her fremgår det at det er størst aktivitet på utvekslingen av faglig ansatte ved høyskolene i Oslo, Agder, Bodø, Hedmark, Nord-Trøndelag, Tromsø og Volda, mens vi finner høyskolene i Ålesund, Buskerud og Gjøvik i den andre enden av skalaen. Høyskolene i Bergen, Nesna, Stord/Haugesund og Lillehammer har ikke rapportert.

Tabell 3.9 Utveksling av faglig ansatte, statlig høyskoler
(innreisende gjesteforskere og utreisende norske faglig ansatte) av minst en ukes varighet i årene 2006 og 2007..

	Innreisende		Utreisende		Sum institusjon		Inn ut ratio	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
H. i Agder	28	39	84	84	112	123	0,3	0,5
H. i Akershus	25	29	33	12	58	41	0,8	2,4
H. i Bergen	-	-	31	-	31	-	-	-
H. i Bodø	30	42	68	55	98	97	0,4	0,8
H. i Buskerud	1	2	3	5	4	7	0,3	0,4
H. i Finnmark	3	3	19	19	22	22	0,2	0,2
H. i Gjøvik	-	-	-	5	-	5	-	-
H. i Harstad	9	12	14	12	23	24	0,6	1
H. i Hedmark	60	14	62	72	122	86	1	0,2
H. i Lillehammer	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Molde	-	17	-	34	-	51	-	0,5
H. i Narvik	12	16	35	38	47	54	0,3	0,4
H. i Nesna	7	-	9	-	16	-	0,8	-
H. i Nord-Trøndelag	5	42	49	42	54	84	0,1	1,0
H. i Oslo	72	91	158	171	230	262	0,5	0,5
H. i Sogn og Fjordane	12	12	35	52	47	64	0,3	0,2
H. i Sør-Trøndelag	8	5	43	32	51	37	0,2	0,2
H. i Telemark	17	27	22	39	39	66	0,8	0,7
H. i Tromsø	26	15	68	45	94	60	0,4	0,3
H. i Vestfold	11	6	26	20	37	26	0,4	0,3
H. i Volda	12	16	39	60	51	76	0,3	0,3
H. i Østfold	18	32	32	39	50	71	0,6	0,8
H. i Ålesund	-	2	8	3	8	5	-	0,7
H. Stord/Haugesund	9	-	18	-	27	-	0,5	-
Samisk høyskole	2	1	3	1	5	2	0,7	1
Sum stat. høyskoler	367	423	859	840	1226	1263	9,5	12,3

Kilde: DBH

Tabell 3.10 viser utvekslingen av faglige ansatte (både på grunnlag av individuelle og institusjonell avtaler) ved de enkelte universitetene. Her ser vi at der er en vekst i både innreisende gjesteforskere og utreisende faglig ansatte ved NTNU og Universitetet i Tromsø. Ved Universitetet i Bergen og UMB er det en økning i innreisende og en reduksjon i antall utreisende, mens vi finner det motsatte ved Universitetet i Stavanger. Ved Universitetet i Oslo er det en relativ sterk reduksjon i både innreisende og utreisende faglig ansatte.

Tabell 3.10 Utveksling av faglig ansatte, universiteter
(innreisende gjesteforskere og utreisende norske faglig ansatte) av minst en ukes varighet i årene 2006 og 2007.

	Innreisende		Utreisende		Sum institusjon		Inn ut ratio	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
NTNU	240	263	357	308	597	571	0,7	0,9
UiB	143	230	383	356	526	586	0,4	0,6
UiO	317	256	504	428	821	684	0,6	0,6
UiS	39	37	76	97	115	134	0,5	0,4
UiTø	33	56	124	130	157	186	0,3	0,4
UMB	57	83	104	87	161	170	0,5	1,0
Sum universiteter	829	925	1548	1406	2377	2331	3,0	3,9

Kilde: DBH

Tabell 3.11 og 3.12 viser utvekslingen av faglig ansatte ved enkelte vitenskapelige høyskolene og de to kunsthøyskolene.

Tabell 3.11 Utveksling av faglig ansatte, vitenskapelige høyskoler (innreisende gjesteforskere og utreisende norske faglig ansatte) av minst en ukes varighet i årene 2006 og 2007.

	Innreisende		Utreisende		Sum institusjon		Inn ut ratio	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
AHO	3	21	6	20	9	41	0,5	1,1
NHH	13	45	47	61	60	106	0,3	0,7
NIH	-	7	-	11	-	18	-	0,6
NMH	21	33	36	49	57	82	0,6	0,7
NVH	14	17	32	36	46	53	0,4	0,5
Sum vit. høyskoler	51	123	121	177	172	300	1,8	3,6

Kilde: DBH

Samtlige vitenskapelige høyskoler har en klar økning av innreisende gjesteforskere og egne faglige ansatte som reiser ut. Norges Handelshøyskole og Norges musikkhøgskole skiller seg ut som spesielt aktive.

Tabell 3.12 Utveksling av faglig ansatte, kunsthøyskolene (innreisende gjesteforskere og utreisende norske faglig ansatte) av minst en ukes varighet i årene 2006 og 2007.

	Innreisende		Utreisende		Sum institusjon		Inn ut ratio	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
KHiB	27	27	8	4	35	31	3,4	6,8
KHiO	1	-	1	-	2	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	28	27	9	4	37	31	4,4	6,8

Kilde: DBH

Det er verdt å merke seg at det i realiteten ikke foregår noe som utveksling av faglig ansatte ved Kunsthøyskolen i Oslo, mens det er en relativt høy aktivitet ved Kunsthøyskolen i Bergen – og da særlig av innreisende gjesteforskere.

3.3.1 Internasjonal forskermobilitet

Kunnskapsdepartementet har ingen fullstendig oversikt over internasjonal mobilitet. Det er særlig vanskelig å skaffe oversikt over nordmenn som er tilsatt ved utenlandske forskningsinstitusjoner. Når det gjelder inngående mobilitet til Norge er det noen flere undersøkelser. Ekeland (2003) fant at det samlet var 2.475 personer med utdanning på PhD-nivå med utenlandsk opprinnelse i 1999 i Norge, og dette utgjorde 23 prosent av denne utdanningsgruppen totalt. Nerdrum et al. (2003) fant at 12,5 prosent av forskerpersonalet ved norske universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i 2001 hadde utenlandsk opprinnelse (etter første registrerte statsborgerskap). En gjennomgang av NIFUs forskerpersonalregister i 2001 viste at i overkant av 14 pst. i faste stillinger ved universitetene og rundt 11 prosent i instituttsektoren hadde et utenlandsk første statsborgerskap. For rekrutteringsstillinger var andelen oppe i rundt 20 pst. ved universitetene og 13 pst. i instituttsektoren. NIFU STEPs rapport 5/2007 viste at i tidsrommet 1990-2005 disputerte 1394 personer med utenlandsk statsborgerskap for doktorgraden ved norske universiteter og høyskoler. Utlendinger stod således for hver syvende doktorgrad som ble avlagt. Utenlandsandelen har økte betydelig, fra 9 prosent ved begynnelsen av 1990-tallet til rundt 20 prosent i årene 2003-2005.

Men det er ikke bare ved å ta en heltidsstilling eller hele forskerutdanningen i et annet land, en kan få nytte av effektene ved mobilitet. Også utvekslinger for kortere perioder kan være nyttig i så henseende. Norges forskningsråd administrerer et program med internasjonale stipend for utveksling av studenter og forskere mellom Norge og andre land. Programmet Internasjonale stipend hadde rundt 1000 søkere og ga 550 tildelinger i 2006. I den siste

forskningsmeldingen ble Forskningsrådet oppfordret til å iverksette en egen ordning for toppfinansiering av norske stipendiater som reiser til utlandet gjennom EUs stipendordninger, herunder Marie Curie fellows. Forskningsrådet har nylig vedtatt å iverksette en slik toppfinansiering.

Dette viser at det for norsk forskning er blitt stadig viktigere å rekruttere internasjonalt. Det er derfor viktig at utlendingsmyndighetene tilrettelegger for enkle og effektive søknadsprosedyrer ved rekruttering av utenlandsk høykompetent arbeidskraft. Regjeringen vil legge frem en stortingsmelding om arbeidsinnvandring for å legge til rette for at bedrifter og virksomheter på en effektiv og ryddig måte kan rekruttere utenlandsk arbeidskraft der det er behov for det.

3.4 Oppsummering

Universitetene og høyskolene arbeider aktivt med studentutvekslingen sin. Det er flere som peker på at det er for få som tar et opphold i utlandet. Institusjonene har utarbeidet egne målsetninger for å få opp både antallet som reiser ut og antallet som kommer inn. Når det gjelder evnen og viljen til å ta i mot studenter fra utlandet, ser det ut til å være en viss forskjell mellom universiteter og store høyskoler på en side og de små høyskolene på den andre siden. Universitetene, flere vitenskapelige og store statlige høyskoler har stor bredde i tilbud på engelsk. Videre ser det ut til at de har gode ordninger, også ut over det rent faglige, for å ta i mot utenlandske studenter. Det er dog flere institusjoner, ofte små høyskoler, som erkjenner en utfordring når det gjelder å legge til rette for utenlandske studenter. Noen påstår til og med at de ikke har kapasitet til å ha et tilbud på engelsk.

Generelt kan man si om utvekslingen at det er et stykke igjen før alle studenter som ønsker det har et utenlandsopphold i løpet av studiet. Det er likevel positivt at institusjonene gir dette oppmerksomhet og at det ofte er utarbeidet strategier for å lykkes bedre.

Spørsmålet om utvekslingen gir faglige resultater er derimot noe uklart. Evalueringen av Kvalitetsreformen viser at de faglige ansatte ikke føler at utvekslingen har noe å si for kvaliteten på - eller den faglige utviklingen av - studiene. Det ser ut til å være en stor utfordring å knytte internasjonaliseringsarbeidet til de faglige ansatte.

4 Institusjonene og omverdenen

4.1 Innledning

Institusjonenes samarbeide med samfunns- og næringsliv er en viktig del av de høyere utdanningsinstitusjonenes virksomhet. I universitets- og høyskoleloven § 1-3 om Institusjonenes virksomhet, heter det bl.a.:

Universiteter og høyskoler skal arbeide for å fremme lovens formål ved å:

- a) forvalte tilførte ressurser effektivt og aktivt søke tilføring av eksterne ressurser
- b) bidra til å spre og formidle resultater fra forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid
- c) bidra til innovasjon og verdiskapning basert på resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid
- d) samarbeide med andre universiteter og høyskoler og tilsvarende institusjoner i andre land, lokalt og regionalt samfunns- og arbeidsliv, offentlig forvaltning og internasjonale organisasjoner

De høyere utdanningsinstitusjonenes relevans for samfunns- og næringsliv har også fått en økt oppmerksomhet de siste årene. Bl.a. var ett av flere formål med Kvalitetsreformen å øke samspillet mellom UH-institusjonene og samfunnet. I St.meld.nr. 27 (2000–2001) heter det ”Det er også viktig at institusjonene (...) anspores til å utføre FoU i samsvar med behovene i arbeids- og samfunnsliv, at det blir mer effektive kunnskapsoverføringer fra universiteter og høyskoler til arbeids- og samfunnsliv.”

I dette kapitlet vil vi bl.a. gi et bilde av omfanget av eksternt finansiert virksomhet, innovasjon og kommersialisering av forskningsresultater, arbeidet med immaterielle rettigheter (IPR), og eierskap/randsone ved de høyere statlige utdanningsinstitusjonene. I tillegg ser vi nærmere på omfanget av Skattefunn-relaterte prosjekter i UH-sektoren, samt status for universitetsmuseene.

Når det gjelder formidling i form av populærvitenskapelige bidrag, kronikkskriving, medieopptredener og lignende, har vi svært få data å forholde oss til. Vi nøyer oss derfor kun med å nevne denne aktiviteten innledningsvis. Mange av institusjonene har utviklet systemer som dokumenterer omfang og type av slike formidlingsaktiviteter. Dette vil evt. komme frem i deres Rapporter og Planer.

Vi baserer oss på statistikk fra DBH, NIFU STEP og Norges forskningsråd. I tillegg refererer vi rapporter fra OECD og de høyere utdanningsinstitusjonenes plan- og budsjettdokumenter.

4.2 Formidling og deltakelse

4.2.1 Eksternt finansiert virksomhet - oppdragsfinansiering

Eksternt finansiert virksomhet er virksomhet som ikke er finansiert gjennom institusjonenes statlige grunnbevilgning. Det kan være virksomhet finansiert av Norges forskningsråd, av privat næringsliv, av andre offentlige etater og organisasjoner eller av utenlandske organisasjoner (f.eks. EU). Det kan dreie seg om forsknings- og utviklingsvirksomhet eller om utdanningsvirksomhet, og da etter- og videreutdanningskurs. Vårt fokus i dette kapitlet er først og fremst den delen av eksternt finansiert virksomhet som ikke stammer fra EU eller

Norges forskningsråd, og da spesielt oppdragsmidlenes størrelse. Fra og med 2009 vil imidlertid begrepene bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet bli benyttet. Dette tar vi, imidlertid, ikke hensyn til i denne sammenhengen.

Statstilskudd og oppdragsmidler

Tabell 4.1 gir en oversikt over statstilskudd og oppdragsmidler, samt forholdet mellom disse i perioden 2004 til 2007 ved alle våre statlige høyere utdanningsinstitusjoner.

Tabell 4.1 Statstilskudd, oppdragsmidler og forholdet mellom disse

	2004			2005		
	Statstilskudd	Oppdragsmidler	Oppdragsmidler ift statstilskudd	Statstilskudd	Oppdragsmidler	Oppdragsmidler ift statstilskudd
H. i Agder	592 936	53 370	9,0	628 397	59 388	9,5
H. i Akershus	212 127	11 219	5,3	210 560	11 241	5,3
H. i Bergen	417 178	35 020	8,4	459 666	40 025	8,7
H. i Bodø	321 636	36 576	11,4	338 790	50 351	14,9
H. i Buskerud	184 802	17 149	9,3	196 832	16 467	8,4
H. i Finnmark	157 521	10 166	6,5	157 169	12 322	7,8
H. i Gjøvik	130 103	9 064	7,0	144 326	9 688	6,7
H. i Harstad	98 926	6 231	6,3	99 895	3 928	3,9
H. i Hedmark	300 500	31 546	10,5	308 219	21 754	7,1
H. i Lillehammer	183 150	18 564	10,1	180 566	14 062	7,8
H. i Molde	111 522	1 939	1,7	118 495	3 662	3,1
H. i Narvik	136 791	4 524	3,3	142 667	4 898	3,4
H. i Nesna	89 615	3 210	3,6	105 999	3 448	3,3
H. i N.-Trøndelag	281 225	23 603	8,4	299 841	35 474	11,8
H. i Oslo	781 256	54 215	6,9	856 808	47 793	5,6
H. i Sogn og Fj.	205 443	7 624	3,7	219 400	6 901	3,1
H. i Stavanger	555 959	-	-	-	-	-
H. i S.-Trøndelag	484 481	27 779	5,7	505 496	33 565	6,6
H. i Telemark	372 383	23 981	6,4	394 918	15 596	3,9
H. i Tromsø	219 584	21 944	10,0	228 579	25 256	11,0
H. i Vestfold	237 970	31 225	13,1	248 954	31 996	12,9
H. i Volda	178 501	7 853	4,4	192 046	7 636	4,0
H. i Østfold	318 863	17 764	5,6	379 861	18 222	4,8
H. i Ålesund	115 940	12 006	10,4	126 314	15 237	12,1
H. Stord/Hauges.	190 862	13 001	6,8	191 744	11 601	6,1
Samisk høyskole	30 196	4 371	14,5	33 739	2 504	7,4
Sum stat. høysk.	6 909 470	483 944	7,0	6 769 281	503 015	7,4
NTNU	2 397 168	383 041	16,0	2 572 879	418 229	16,3
UiB	1 763 386	245 751	13,9	1 882 391	313 935	16,7
UiO	3 012 696	329 133	10,9	3 178 787	330 993	10,4
UiS	-	64 701	-	630 993	75 720	12,0
UiTø	1 077 008	149 882	13,9	1 103 772	170 572	15,5
UMB	-	115 712	-	472 888	101 554	21,5
Sum universiteter	8 250 258	1 288 220	15,6	9 841 710	1 411 003	14,3
AHO	81 919	4 382	5,3	87 033	1 589	1,8
NHH	233 697	42 936	18,4	250 383	41 123	16,4
NIH	106 070	20 346	19,2	113 827	25 142	22,1
NLH	446 695	-	-	-	-	-
NMH	118 165	1 949	1,6	149 304	2 549	1,7
NVH	193 636	67 765	35,0	200 798	49 517	24,7
Sum vit. høysk.	1 180 182	137 378	11,6	801 345	119 920	15,0
Sum	16 339 910	1 909 542	11,7	17 412 336	2 033 938	11,7

	2006			2007		
	Statstilskudd	Oppdragsmidler	Oppdragsmidler ift statstilskudd	Statstilskudd	Oppdragsmidler	Oppdragsmidler ift statstilskudd
H. i Agder	653 805	50 137	7,7	685 137	50 060	7,3
H. i Akershus	231 295	7 792	3,4	238 727	8 635	3,6
H. i Bergen	484 953	39 817	8,2	506 714	41 043	8,1
H. i Bodø	351 551	61 178	17,4	247 257	44 788	18,1
H. i Buskerud	213 352	19 662	9,2	216 754	31 376	14,5
H. i Finnmark	163 564	12 431	7,6	171 196	9 282	5,4
H. i Gjøvik	144 594	8 700	6,0	153 714	12 749	8,3
H. i Harstad	106 868	5 643	5,3	106 539	5 512	5,2
H. i Hedmark	319 648	33 457	10,5	336 230	41 177	12,2
H. i Lillehammer	205 007	18 394	9,0	205 066	16 246	7,9
H. i Molde	123 341	2 740	2,2	128 855	2 935	2,3
H. i Narvik	144 268	7 093	4,9	140 754	5 067	3,6
H. i Nesna	103 863	3 225	3,1	98 399	3 327	3,4
H. i N.-Trøndelag	310 018	29 686	9,6	311 043	26 925	8,7
H. i Oslo	887 221	54 781	6,2	930 076	49 799	5,4
H. i Sogn og Fj.	211 110	10 095	4,8	212 844	10 646	5,0
H. i Stavanger	-	-	-	-	-	-
H. i S.-Trøndelag	528 857	33 873	6,4	544 094	31 841	5,9
H. i Telemark	412 285	11 773	2,9	423 247	15 193	3,6
H. i Tromsø	234 893	28 775	12,3	242 335	23 055	9,5
H. i Vestfold	262 702	30 585	11,6	318 652	43 097	13,5
H. i Volda	200 269	10 169	5,1	203 828	13 343	6,5
H. i Østfold	377 709	19 651	5,2	371 755	26 384	7,1
H. i Ålesund	130 480	18 927	14,5	141 148	25 759	18,2
H. Stord/Hauges.	203 849	18 780	9,2	212 262	17 829	8,4
Samisk høyskole	35 221	4 027	11,4	55 937	2 261	4,0
Sum stat. høysk.	7 040 723	541 391	7,7	7 202 563	558 329	7,8
NTNU	2 646 307	460 084	17,4	2 687 114	563 743	21,0
UiB	1 960 495	281 409	14,4	2 009 372	263 323	13,1
UiO	3 342 198	331 004	9,9	3 525 561	360 720	10,2
UiS	666 497	60 054	9,0	674 453	62 007	9,2
UiTø	1 136 314	155 618	13,7	1 144 404	183 219	16,0
UMB	477 982	96 916	20,3	516 749	97 256	18,8
Sum universiteter	10 229 793	1 385 085	13,5	10 557 653	1 530 268	14,5
AHO	91 168	3 791	4,2	97 057	2 172	2,2
NHH	264 006	39 959	15,1	275 228	47 635	17,3
NIH	117 992	25 649	21,7	122 188	26 295	21,5
NLH	-	-	-	-	-	-
NMH	152 757	1 876	1,2	154 965	-	-
NVH	202 407	61 264	30,3	207 580	63 822	30,7
Sum vit. høysk.	828 330	132 539	16,0	857 018	139 924	16,3
Sum	18 098 846	2 059 015	11,4	18 617 234	2 228 521	12,0

Kilde: DBH

Merknad: Her er det ikke skilt mellom forskningsoppdrag og undervisningsoppdrag da det ikke er klargjort for dette i DBHs database

For alle institusjonskategoriene ser vi en betydelig økning fra 2004 til 2005, mens andelen oppdragsfinansiert virksomhet har ligget noenlunde stabil i årene 2005-2007. Vi ser imidlertid at NTNU kan fremvise en betraktelig økning fra 2006 til 2007, fra 18 til 21 pst. av statstilskuddet. Universitetet i Tromsø kommer også godt ut med en økning fra 14 pst. i 2006 til 16 pst. i 2007. Universitetet i Oslo og UMB rapporterer en nedgang i oppdragsinntektene. Av høyskolene er det spesielt Høgskolene i Buskerud og Hedmark som markerer en betraktelig økning, mens de andre ligger på nærmest på status quo eller har en liten nedgang.

Tabell 4.2 Eksternt finansierte inntekter, gjennomsnittlig fordeling på kilde (prosent)

		Offentlige	Organisasjoner	Næringsliv	EU-Midler	Annet
Statlige høyskoler	2004	58,3	2,3	25,6	3,5	10,3
	2005	58,2	2,1	28,1	4,2	7,5
	2006	56,6	2,2	30,0	4,7	6,6
	2007	55,8	3,3	30,2	4,0	6,6
Universiteter	2004	44,3	6,2	28,6	8,3	12,6
	2005	41,2	9,2	22,3	8,9	18,5
	2006	43,1	5,6	25,0	8,3	18,0
	2007	39,4	7,3	28,3	9,6	15,4
Vitenskapelige høyskoler	2004	25,0	7,1	57,9	7,4	2,5
	2005	15,6	6,4	69,0	5,5	3,5
	2006	21,1	3,5	64,3	6,2	4,9
	2007	23,0	4,1	68,2	3,5	1,2
Kunsthøyskoler	2004	78,3	4,9	9,4	0,0	7,4
	2005	89,3	1,1	2,2	0,0	7,5
	2006	32,4	54,5	4,5	0,0	8,6
	2007	99,8	0,2	0,1	0,0	0,0

Kilde: DBH

Tabell 4.2 viser at brorparten av de eksterne finansielle inntektene ved universitetene og høyskolene stammer fra andre offentlige kilder (eks. NFR). De vitenskapelige høyskolene, derimot, klarer åpenbart å engasjere næringslivet i større grad enn de andre institusjonskategoriene (mellom 57 og 59 pst.).

NIFU-STEPs statistikk viser de høyere utdanningsinstitusjonenes eksterne utgifter til FoU, og hvor stor andel ekstern FoU er av de totale utgiftene til FoU. Tidsserien for disse dataene er 2001, 2003 og 2005. Et problem med statistikken fra NIFU STEP er at den ikke viser totale FoU-utgifter for hver enkelt høyskole. Derfor er det ikke mulig å angi andel av eksternt finansierte FoU-utgifter. For å få et inntrykk av omfang av ekstern finansiert virksomhet i forhold til den totale FoU-virksomheten for høyskolene, har vi tatt med en tabell som viser andel av personalet som mottok eksterne midler til FoU etter finansieringskilde ved den enkelte høyskole. Dette er data fra NIFU STEP publisert i forbindelse med evalueringen av FoU-virksomheten ved statlige høyskoler. Tabellen som viser fordeling på den enkelte høyskole er tatt med i vedleggsdelen, se tabellene V.2.24 og V-2.28.

Et annet problem med dataene vi har her, er at de ikke gir oss mulighet til å gjøre noen dekomponering av FoU og utdanningsvirksomhets bidrag til den eksternt finansierte virksomheten.

Tabell 4.3 gjengir eksterntfinansierte inntekter som andel av totale driftsinntekter. Her stiller universitetene i særklasse med hhv 12,5 pst. i 2006 og 14,7 pst. i 2007.

Tabell 4.3 Eksternt finansierte inntekter og som andel av totale driftsinntekter (i mill. kroner)

	2004		2005		2006		2007	
	Oppdragsmidler	Oppdragsmidl. ift driftsinnt.	Oppdragsmidler	Oppdragsmidl. ift driftsinnt.	Oppdragsmidler	Oppdragsmidl. ift driftsinnt.	Oppdragsmidler	Oppdragsmidl. ift driftsinnt.
Stat. høyskoler	483 944	6,55	503 015	6,56	541 391	6,74	459 455	6,41
Universiteter	1 288 220	9,74	1 411 003	10,23	1 385 085	9,67	1 580 328	9,79
Vit. høyskoler	137 378	13,84	119 920	11,82	132 539	12,53	139 924	14,67
Kunsthøyskoler	2 469	0,93	2 636	1,01	2 609	0,96	8 621	3,03

Kilde: DBH

Tabell 4.3 viser at de statlige høyskolene har hatt en vekst i eksternt finansierte inntekter i perioden 2004 - 2006. Fra 2006 til 2007 ser vi en markant nedgang på over 15 pst. Eksternt finansierte inntekter utgjør imidlertid bare beskjedne 7 pst. av totale driftsinntekter.

For universitetenes del ser vi en svak økning i hele perioden, mens de vitenskapelige høyskolene har ligget så å si på samme nivå, bortsett fra en liten nedgang i 2005. Andelen av eksternt finansierte inntekter har imidlertid ikke endret seg merkbart, hverken for universitetene eller de vitenskapelige høyskolene. (Se vedlegg V-2.22 til V-2.29 for tabeller på institusjonsnivå.)

4.3 Innovasjon og verdiskaping

4.3.1 Kommersialisering

Forskningsresultater har også et potensial for verdiskaping som må realiseres utenfor rammen av tradisjonell akademisk virksomhet. For at investeringer i FoU ved offentlig finansierte forskningsinstitusjoner skal føre til økt verdiskaping på sikt, må resultatene og den nye kunnskapen inngå i verdiskapende virksomhet. Forskningsresultater må kommersialiseres. Hovedbegrunnelsen for offentlig satsing på kommersialisering av forskningsresultater er at kunnskapen som frembringes i de offentlig finansierte forskningsinstitusjonene, skal komme samfunnet til nytte, enten det er i form av nye og bedre produkter eller produksjonsmåter. Forsknings kan også bidra til bedre offentlige tjenester.

Kommersialisering av forskningsresultat innbefatter bla. bedriftsetableringer, lisensiering og salg av teknologi. Sett fra et samfunnsperspektiv bidrar dette til at forskningen kommer til nytte og anvendelse i samfunnet, og dermed til å legitimere bevilgninger til forskning ved institusjonene. En vesentlig forutsetning for kommersialisering av forskningsresultater er at det foregår grunnforskning av høy kvalitet. Det er ikke alle forskningsresultater som kan eller bør kommersialiseres, men det er viktig å ha et system hvor mulighetene for dette blir vurdert.

Fra og med 2003 har universiteter og høyskoler gjennom en lovendring i arbeidstakeroppfinnelsesloven hatt rett til å få overført rettighetene til næringsmessig utnyttelse av forskningsresultater fra sine forskere. Formålet med lovendringene var å få til en bedre

næringsmessig utnyttelse av forskningsresultater ved universiteter og høyskoler. I etterkant av lovendringene har alle landets universiteter etablert egne kontorer for teknologioverføring (TTO'er) for å ivareta denne oppgaven. Disse kontorene er forholdsvis nyopprettede og er inne i en spennende utviklingsperiode. Kontorene er utformet ulikt, samtidig som det er en betydelig grad av samarbeid, koordinering og læring på tvers mellom kontorene. En rekke høyskoler har også arbeidet aktivt for å følge opp lovendringen, og samarbeider bl.a. med universitetene for å få det til. Kommersialisering peker også på behovet for å utvikle rutiner for behandling av interessekonflikter. Dette er viktig for å unngå problemer knyttet til uheldig rolleblanding mellom kommersielle og ikke-kommersielle aktiviteter ved universiteter og høyskoler.

Det foreligger lite statistikk omkring kommersialisering av forskningsresultater fra universiteter og høyskoler som går mer enn noen få år tilbake i tid. KD har imidlertid bedt institusjonene å rapportere på antall forretningsideer, lisensieringer, patenter og etablerte foretak (se egen tabell under). Dette henger sammen med at kommersialisering som satsingsområde er forholdsvis nytt, og det har vært få krav til rapportering knyttet til området. FORNY-programmet i Forskningsrådet er det sentrale offentlige virkemiddelet for kommersialisering av forskningsresultater fra universiteter og høyskoler. FORNY-programmets datamateriale viser en sterk økning i antallet kommersialiseringer (bedriftsetableringer og lisensieringer) de siste årene.

I Norges forskningsråd sin indikatorrapport (2007, s. 158) er det laget en tekstboks som beskriver teknologioverføringsenhetene ved universitetene. Også rapporten om virkemidler for kommersialisering har omhandlet denne problematikken (Rasmussen, Sørheim og Widding, 2007). Gjengivelsen under baserer seg i stor grad på disse rapportene, samt rapporteringsdata fra FORNY-programmet i NFR.

FORNY-programmet

Tabell 4.4 Aktører som fikk støtte fra FORNY-programmet i 2006

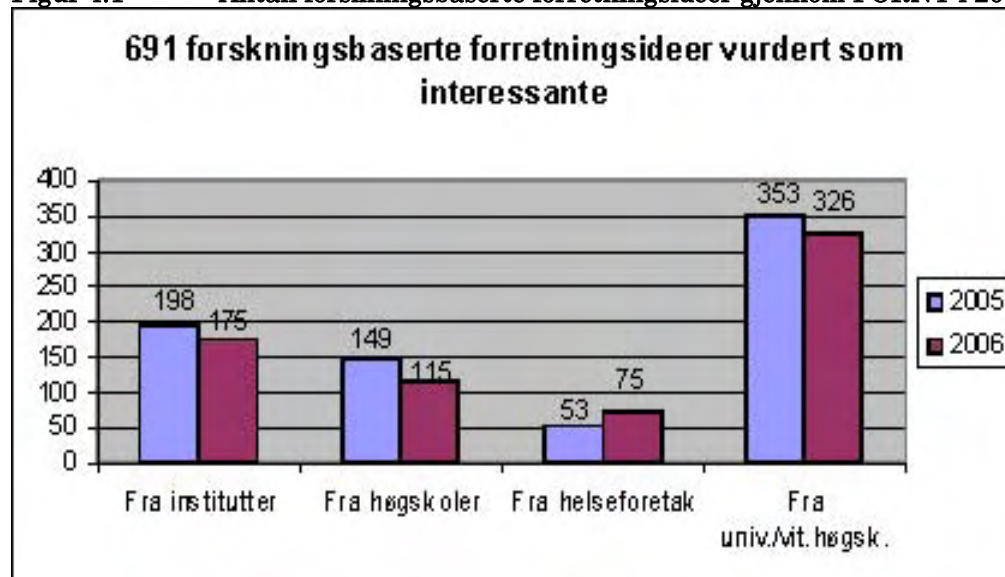
Type FORNY-aktør	Antall	Kommentarer
Kommersialiseringsaktører	15	Samme som i 2005. Medinnova og Radforsk regnes som én og TTO Nord er ny
Universiteter/vitenskapelige høyskoler	8	Inkluderer UiTø, NTNU, UiB, UiS, UiO, UMB, Norges veterinærhøgskole og Simula
Statlige høyskoler	13	Som i 2005
FoU-institutter	19	Ned fra 22 i 2005
Helseforetak	4	Ned fra 9 i 2005
Andre	1	InnovationNet Norge

Kilde: NFR, FORNY-programmets årsrapport 2006

Mottakerne av infrastrukturmidler i FORNY-programmet registrerte totalt 691 (se figur 4.1) nye interessante forskningsbaserte forretningsideer i 2006, noe som innebærer en nedgang på 8 pst. fra 2005. For å få statusen forretningside så må innspillene tilfredsstillende en rekke kriterier. Den må være konkret formulert og registrert, og det kommersielle potensialet må antas å være betydelig. Beslutningen om idéen skal kommersialiseres er på dette tidspunkt ikke tatt. Fordelingen mellom de ulike typene institusjoner er omtrent som i 2005, men det registreres en liten prosentvis nedgang i antall idéer som stammer fra høyskoler og en

tilsvarende prosentvis økning i antall ideer fra helseforetak. Kvinnelige idéhavere står bak 109 av de 691 ideene, hvilket gir en andel på 16 pst., en nedgang på 6 prosentpoeng fra 2005.

Figur 4.1 Antall forskningsbaserte forretningsideer gjennom FORNY i 2005 og 2006

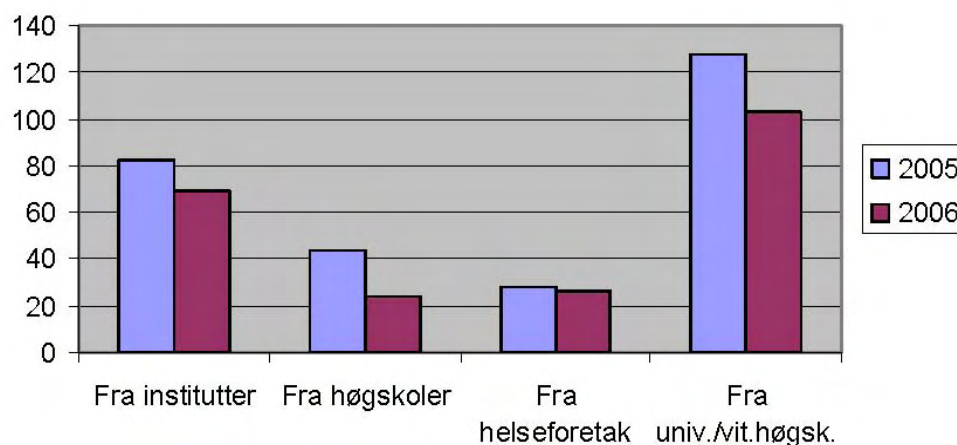

Kilde: NFR, FORNY-programmets årsrapport 2006

Mottakerne av infrastrukturmidler i FORNY oppgir at totalt 222 ideer er blitt videreført for kommersialisering i løpet av 2006. Dette innebærer at man har besluttet å føre ideene videre mot bedriftsetablering eller lisensiering. Vi ser her en nedgang på 21 pst. i forhold til 2005. Etter samtaler med FORNYs kommersialiseringsaktører, tyder mye på at nedgangen i antall veies opp av en markant kvalitetsforbedring, noe som ikke minst understrekes av at antall kommersialiseringer i arbeid har gått opp vesentlig. Den relative nedgangen på høyskolesiden ser vi også her. Høyskolene sto for 16 pst. av idéene som ble rapportert videreført for kommersialisering i 2005, men bare 11 pst. i 2006.

Figur 4.2 Forskningsbaserte forretningsideer videreført for kommersialisering.

222 forskningsbaserte forretningsideer videreført for kommersialisering

Kilde: NFR, FORNY-programmets årsrapport 2006

For sektoren som sådan ble det i perioden 1995 til 2004 etablert 231 bedrifter samtidig som 125 avtaler om lisensiering ble inngått. Året etter hadde antallet bedrifter som leverte regnskap økt til 200. Omsetningstall og oversikt over selskaper med ansatte kan bidra til å si noe om kvaliteten på prosjektene, selv om slike tall ikke på noen måte gir hele bildet. Mens det i 2003 var 25 bedrifter med omsetning over 1 million kroner, hadde dette antallet økt til 73 i 2005. Denne økningen gjenspeiles også i antallet bedrifter som har ansatte. I 2003 hadde 85 bedrifter ansatte, mens 111 bedrifter oppga å ha ansatte i 2005.

Gjennomgang av de offentlige virkemidlene for kommersialisering av forskningsresultater

På oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet og Kunnskapsdepartementet har Handelshøgskolen i Bodø gjort en gjennomgang av virkemidler for kommersialisering av forskningsresultater (Rasmussen, Sørheim og Widding, 2007). Rapporten konkluderer med at de lovmessige og organisatoriske grep som har vært gjort har vært hensiktsmessige og at utviklingen går i riktig retning. Innretningen av virkemidlene har gradvis bidratt til at disse aktivitetene har endret seg fra å være randsoneraktiviteter til å bli en del av institusjonenes primæroppgaver. Utrederne mener de viktigste utfordringene for å styrke kommersialiseringsarbeidet videre bl.a. er følgende:

- At forskningsinstitusjonene i større grad enn i dag ser på teknologioverføring og kommersialisering som en primæroppgave.
- Arbeidet med næringslivssamarbeid og arbeidet med kommersialisering ved institusjonene bør koordineres bedre.
- Nåværende og fremtidige finansierungsordninger med offentlig involvering bør samkjøres bedre slik at midlene kanaliseres dit behovet er størst.
- Det bør utvikles bedre koplinger mellom forskningsmiljøene, investorer og næringsliv i idéutviklings- og etableringsfasen.

I rapporten trekkes behovet for kompetanse opp som en sentral utfordring. Kommersialisering av forskningsresultater er svært kompetansekrevende og det kan stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig at alle institusjoner bør bygge opp egne enheter med bred kompetanse på alle felt. I rapporten stilles det også spørsmål ved om det er andre institusjoner enn Universitetet i Oslo og NTNU som egentlig har nok tilfang av kommersialiserbare ideer til å opprettholde en egen TTO. I Oslo-området bevilger for eksempel FORNY i dag midler til syv ulike kommersialiseringsaktører, om man inkluderer Kjeller-miljøet og Universitetet for miljø- og biovitenskap. I Trondheim bevilges det til tre ulike aktører. I Bergen, Stavanger og Tromsø, er det i dag etablerte samarbeid hvor flere institusjoner benytter samme TTO. Gitt de ulike institusjonenes størrelse bør mulighetene for spesialisering og samordning, eventuelt sammenslåing av kommersialiseringsaktører vurderes, både på institusjonsnivå og på departementsnivå.

Forretningsideer, patenter, lisensiering og nye foretak

Tabell 4.5 Forretningsideer, patenter, lisensiering og nye foretak i 2007

	Mottatte forretningsi deer	Registrerte patenter	Inngåtte lisensierings kontrakter	Nye foretak etablert
Statlige høyskoler				
Samisk	-	-	-	-
Agder	9	-	-	-
Akershus	-	-	-	-
Bergen	-	-	-	-
Bodø	-	-	-	-
Buskerud	8	-	-	3
Finnmark	-	-	-	1
Gjøvik	3	-	-	-
Harstad	-	-	-	-
Hedmark	1	-	-	-
Lillehammer	-	-	-	-
Molde	-	-	-	-
Narvik	5	-	-	-
Nesna	-	-	-	-
Nord-Trøndelag	10	-	-	-
Oslo	2	-	-	-
Sogn og Fjordane	-	-	-	-
Stord/Haugesund	-	-	-	-
Sør-Trøndelag	18	1	-	-
Telemark	3	-	-	1
Tromsø	-	-	-	-
Vestfold	-	-	-	-
Volda	-	-	-	-
Østfold	-	-	-	-
Ålesund	-	-	-	-
Sum SHS	59	1	-	5
Universitet				
NTNU	78	44	3	4
UiB	70	-	-	4
UiO	69	-	6	6
UiTø	21	-	1	-
UiS	18	-	1	1
UMB	-	-	-	-
Sum universitet	256	44	11	15
Vitenskap.høyskoler				
AHO	-	-	-	-
NIH	4	-	-	-
NHH	-	-	-	-
NLH	-	-	-	-
NMH	-	-	-	-
NVH	12	-	-	-
Sum VHS	16	-	-	-
Sum Totalt	331	45	11	20

Kilde: DBH

Tilsvarende tall for 2006 viser at det fra 2006 til 2007 har skjedd en betraktelig økning, fra 193 i 2006 (tall som kom frem i institusjonenes egenrapportering i fjor - DBH var

underrapportert på dette punktet) til 331 totalt i 2007. Av disse rapporterer universitetene 256, de statlige høyskolene 59 og de vitenskapelige høyskolene 16. Antall lisensieringer har også økt fra ca 2 i 2006 til 11 i 2007. I 2006 ble det ikke rapportert inn noen nye patenter med utspring i UH sektorens forskningsmiljøer, mens det for 2007 er kommet opp i 44 for universitetenes del (samtlige her fra NTNU) og 1 fra de statlige høyskolene. I alt er det i 2007 etablert 20 nye foretak med basis i sektorinstitusjonenes forskning. 15 av disse stammer fra universitetene, mens 5 krediteres høyskolene. Universitetet i Oslo har registrert de fleste nyetableringene med sine 6 nye foretak. Dette er like mange som i 2006. Totalt representerer dette en betydelig økning fra i fjor. Generelt kan vi si at økningen kan skyldes en økt bevissthet om betydningen av og mulighetene som ligger i kommersialisering av forskningsresultater, samt at virkemidlene for å få dette til har modnet og økt i omfang.

4.3.2 TTOer og andre kommersialiseringsaktører ved universiteter og høyskoler²⁷

Ved seks av de syv norske universitetene er det nå etablert teknologioverføringsenheter, og vanligvis brukes det engelske begrepet Technology Transfer Office – TTO – om disse. TTO-ene skal arbeide med kommersialisering av forskning. Dette er en krevende oppgave som fordrer både langsiktighet og høy kompetanse på en rekke områder. TTO-enhetene utgjør en grenseflate mellom forskningen og markedet, og denne mellomposisjonen gjør at TTOene ofte kan bli utsatt for kritikk fra både næringslivet og sin egen moderorganisasjon.

De norske TTO-ene ble til etter to lovendringer fra januar 2003. Det såkalte «Lærerunntaket» ble da fjernet fra Arbeidstakeroppfinnelsesloven, og på linje med andre arbeidsgivere så ble arbeidsgivers rettigheter til ansattes oppfinnelser gjort gjeldende også for universitetene og høyskolene. Samtidig ble Universitets- og høyskoleloven endret slik at lærestedene fikk et mer formelt ansvar for å sørge for at forskningen kommer samfunnet til gode. Tidligere var det vanlig at enkeltpersoner i universitetsadministrasjonene arbeidet med kommersialiseringsspørsmål. I tillegg var dette aktiviteter knyttet til andre organisasjoner som f.eks. forskningsinstitutter og forskningsparker og enheter. Fra 2003 tok de fleste universitetene et sterkere styringsgrep om kommersialiseringssystemet for forskningen. Tidligere var kommersialiseringsaktiviteter opp til enkeltforskernes initiativ både til patentering, bedriftsetableringer og andre former for kommersiell utnyttelse av forskningsresultater.

TTO-ene har to hovedoppgaver. For det første skal de bidra til å spre informasjon og til å endre holdninger i fagenhetene ved universitetene. Dette gjelder blant annet mulighetene for å arbeide med kommersialisering ved siden av en universitetsstilling, og hvordan patentering og vitenskapelig publisering kan kombineres. For det andre hjelper TTO-ene forskere med kommersielle ideer til å ta ideene noen skritt nærmere markedet. Assistanse til patentering, lisensiering, teknologi- og markedsvurdering, bedriftsetablering og kapitalinnhenting er viktige aktiviteter. Vanligvis melder forskerne om kommersielt interessante ideer ved hjelp av et skjema til TTO. Enheten har et visst tidsrom til å bestemme seg for å gå videre med ideen eller ikke. Forskerne har uansett rett til fritt å publisere forskningsresultatene sine, selv om noen vil velge å utsette dette en periode med tanke på eventuell patentering.

Arbeidet i TTO-ene finansieres i stor grad av Forskningsrådets FORNY-program, av Kunnskapsdepartementet og av midler fra lærestedene selv. Inntektene fra arbeidet er

²⁷ Delkapittelet baserer seg primært på Rasmussen, Sørheim og Widding (2007), Indikatorrapporten (2008), samt policydokumenter, Kunnskapsdepartementet.

foreløpig meget beskjedne, men enhetene er unge, og kommersialisering av forskning skjer gjennom langsiktige prosjekter. Selv om lovendringen er lik for alle lærestedene, og selv om finansieringen av TTO-enhetene er ganske lik, er disse enhetene blitt svært forskjellige både i størrelse, innretning og organisering. Dette skyldes nok ulikheter i universitetenes erfaring og kultur når det gjelder kommersialisering, deres størrelse og omgivelser, samt erfaringene med den eksisterende støttestrukturen. I Europa er flertallet av TTO-enhetene en del av universitetsadministrasjonen – mens man i Norge stort sett har foretrukket eksterne aksjeselskaper. Utenlandske undersøkelser viser at det er svært få TTO-er som tjener penger, og at det er få kommersielle prosjekter som virkelig gir høy avkastning. Det er vanskelig å si noe om hva som kan forventes av en TTO – variasjonen i resultater er enorm og avhenger av mange eksterne faktorer, ikke minst forskningens kvalitet og tilgangen på kapital og entreprenører.

TTOenes eksistens er ikke ukontroversiell. Noen ser på dem som et tegn på at universitetene beveger seg for langt mot å tjene penger og å tjene særinteresser snarere enn allmennheten. Andre mener at de er et fordyrende og forsinkende mellomledd, og at forskerne selv er best egnet til å skape nytteverdi gjennom direkte kontakt med bedrifter og andre brukere. Det som imidlertid er kjernen her er at myndighetene forventer av universitetene at de legger til rette for at forskningen kan tas i bruk, f.eks. ved å patentbeskytte der det er nødvendig. Det er også åpenbart at noen av ideene som kommer ut av universitetene – selv om de kan være aldri så interessante – ikke vekker noen spesiell interesse hos bedrifter og andre brukere. En rekke teknologier ville aldri sett dagens lys uten at universitetene og deres TTO-er la ned et betydelig utviklingsarbeid, og noen forskere har stort behov for hjelp til å bringe sine resultater noen skritt nærmere utnyttelse.

Likevel kommer vi ikke utenom at de norske TTO-ene opererer i et minefelt. Ikke bare er de i enkelte tilfeller opprettet i direkte konkurranse med eksisterende støtteenheter, de har også vært direkte uønsket av velkjente professorer med egen kommersialiseringserfaring, og av professorer som synes at kommersialisering i seg selv er en vederstyggelighet. Dette er velkjent fra andre land, hvor enkelte TTO-er er blitt vingeklippet av eierne sine. Resultatet er noen ganger blitt til ufokuserte serviceenheter som blir sittende igjen med middelmådige ideer fra middelmådige forskere; de gode forskerne med de gode ideene klarer å lure seg rundt denne støttestrukturen.

I indikatorrapporten (op.cit: 158) anbefales det at vi fokuserer på rammebetingelsene for teknologioverføringene. Her heter det bla.:

”I forsknings- og innovasjonspolitikken kan det derfor være mer fruktbart å se mer på rammebetingelsene for teknologioverføring enn på TTO-enhetene i seg selv. Sistnevntes aktiviteter og muligheter påvirkes i relativt stor grad av f.eks. lovgivningen og universitetenes oppfølging av den. Noen sentrale spørsmål er: Hva slags rutiner har universitetene for innmelding av ideer fra forskerne? Hvilke muligheter gir departementale retningslinjer lærestedene til å bygge opp TTO-enheter med egne midler? Hvordan avgjøres eierskap når flere finansieringskilder er inne i bildet? Hva skal gjøres med ideer som ikke er patenterbare? Hverken myndigheter eller universitetsledelse kan fritas for ansvaret for slike spørsmål ved at TTO-funksjonen legges til et eksternt aksjeselskap”.

På 1980 og 1990-tallet ble det opprettet *forskningsparker* i randsonen av forskningsmiljøene ved universitetene. Forskningsparkene ble etablert for å tilby lokaler og infrastruktur til forskningsbaserte prosjekter. De skal fungere som møteplass mellom forskningsmiljøene og næringslivet, og skal være med på å støtte opp om forskningsbaserte ideer. I tillegg fungerer forskningsparkene som agenter for å skaffe tilgang til slike ressurser utenfor forskningsparkene.

Videre er det i mange norske byer også etablert såkalte *kunnskapsparker*. Disse arbeider med innovasjonsprosjekter i grenselandet mellom næringsliv og høyskolene. Disse selskapene skal bidra til et samspill mellom høyskolenes fagmiljøer og regionens næringsliv. I tillegg til å fungere som en ”kunnskapsmegler” mellom næringsliv og høyskolene, har de ofte egne eksterntfinansierte prosjekter. De fleste kunnskapsparkene har også en inkubatorfunksjon.

Universitetene

I 2005 ble 88 pst. av FoU-utgiftene i universitets- og høyskolesektoren finansiert av offentlige kilder. Fra 2006 er det 6 universiteter i Norge. Med en innsats på 7,5 milliarder kroner, står disse for over 80 pst. av FoU-aktiviteten i universitets- og høyskolesektoren.

De norske universitetene har tradisjonelt ikke vært proaktive i arbeidet med kommersialisering av forskning, selv om det finnes unntak i mange av fagmiljøene. Mange ser på etableringen som en passiv respons på lovendringene fra 2003. Kommersialiseringsrapporten (op cit) peker imidlertid på at institusjonene i stor grad har klart å etablere innovasjon og kommersialisering som en del av sine kjerneoppgaver.

Fra KDs side var intensjonen at TTOene skulle være ganske slanke og ubyråkratiske. Dessuten skulle eksisterende kompetanse benyttes, og samarbeid med eksterne aktører var viktig. Norske myndigheter har derfor i beskjedne grad bevilget midler for å bygge TTO-funksjoner, slik det ble gjort i Danmark. Det har imidlertid skjedd en betydelig styrking av FORNY-programmet som i stor grad har gått til å finansiere aktiviteten ved de nye TTO-kontorene.

NTNU

Som første norske universitet vedtok NTNU en ”Strategi for nyskaping” i 2000. Denne strategien hadde som hovedmål at nyskaping skulle være en integrert del av universitetets tre virksomhetsområder – utdanning, forskning og formidling. Videre ble det satt en ambisiøs målsetting om at det innen 2005 burde være en etableringstakt på minst 30 kunnskapsbaserte nyetableringer pr. år fra NTNU og samarbeidende forskningsmiljøer i Trondheim. Strategien har imidlertid vært vanskelig å følge opp da den ble vedtatt i en konjunkturtopp for patenteringer og kommersialiseringer fra norske universiteter. NTNU har likevel ligget i front i Norge når det gjelder engasjement i kommersialiseringsaktivitet. Eksempelvis ble Innovasjonssenter Gløshaugen (IG) opprettet som landets første on-campus inkubator i 2000. Dette tilbudet har hatt god tilgang på etableringsprosjekter, både fra studenter og ansatte. I mars 2007 feiret man at 50 bedrifter har hatt sitt utspring fra IG. Det er også utarbeidet en ”Veiledning for nyskaping ved NTNU” som gir anbefalinger for hvordan lederne ved de ulike fakultet og institutt skal forholde seg til nyskappingsaktivitet, spesielt immaterielle rettigheter. Denne veiledningen fastslår at ”nyskaping skal være en integrert del av universitetets tre virksomhetsområder – utdanning, forskning og formidling”.

Alle ansatte i undervisnings- eller forskningsstilling plikter å melde fra til arbeidsgiver om en patenterbar oppfinnelse. For å unngå habilitetskonflikter i student - veileder relasjoner sier NTNUs veiledning for nyskaping at studenten skal informeres skriftlig om den ansattes økonomiske interesser i eventuelle prosjekter studenten involveres i. Videre skal karakterer alltid fastsettes av personer som selv ikke har økonomiske interesser i arbeidet.

TTO tilknyttet NTNU. NTNU har valgt å etablere et heleid AS, NTNU Technology Transfer, som ble stiftet 22. oktober 2003. Selskapet har i dag 16 ansatte. NTNU Technology Transfer definerer sin misjon slik (Styrets beretning 2005:3): "Selskapets formål er å sikre, forvalte, foredle, markedsføre og selge bruks- og eiendomsrett til kunnskap, ideer, oppfinnelser og andre immaterielle eiendeler som skapes ved NTNU. NTNU har gitt selskapet fullmakt og enerett til å håndtere alle sine rettigheter og interesser relatert til kommersialisering av forskningsresultater. Selskapet har lignende oppdrag for St.Olavs Hospital". TTOen ved NTNU har en forretningsmodell som forutsetter omfattende involvering i de prosjektene de involverer seg i. De ønsker å bidra til patentering, lisensiering, kontraktinngåelser og eventuelle salg av teknologien. Deres mål er å være en megler mellom teknologien og markedet, der hensikten er å bringe teknologien fra NTNU til markedet. Meglerrollen løses gjennom å yte service til forskerne, samtidig som de er en one-stop-shop for industrien som leter etter nyttig teknologi. NTNU Technology Transfer tar eierandeler i porteføljeselskapene.

Den grundigste dokumentasjon av virksomheten finnes i evalueringen av NTNU Technology Transfer fra 2006. Evalueringen konkluderer med at NTNU må utvikle en langt mer detaljert IPR strategi som må følges opp i kontrakter og avtaler. Videre anbefales en avklaring av TTOets arbeidsoppgaver i forhold til IPR forvaltning, næringsutvikling, profilering og kontraktsadministrasjon. NTNU Technology Transfer anbefales også å arbeide med kompetanseutvikling. Til slutt mener evaluatorene at det er behov for en presisering av målene for TTOets virksomhet og at internasjonale sammenligningsstudier vil være nyttige.

Forskningspark tilknyttet NTNU. Leiv Eiriksson Nyskaping (LEN) har en rekke aksjonærer der de største eierpostene eies av SIVA, Pir Management AS, FOKUS Bank ASA, Trondheim Havn, NTNU og Sinvent, samt en intern eierandel. LENs hensikt er:

- Utvikling av nye forretningskonsepter
- Aktiv og kompetent investor i nyetablerte bedrifter
- Inkubator for mentoring og utvikling av nye bedrifter
- Etablerertjeneste – rådgivning / kurs for nyetablerere
- Fasilitator for nettverksutvikling for bedriftsklynger

LEN søker ideer og prosjekter som har et interessant forretningspotensial for så å kunne bygge disse videre til bedrifter som gir avkastning gjennom investering i aktuelle bedrifter. LEN tilbyr også inkubator og tjenester til selskaper i etablererfasen. Det er eksempelvis LEN som har kontrakt med NTNU på driften av Inkubator Gløshaugen.

Såkornkapital rundt NTNU. NTNU medeier i Proventure AS som ble etablert i mars 2005 for å forvalte såkornfond for Trondheim. Det er forventet at NTNU er med og profilerer fondet og skyter inn i størrelsesorden 5 mill kr i fondet over en 3-års periode.

Universitetet i Oslo

Av de norske universitetene er det Universitetet i Oslo som har jobbet mest med å utvikle avtaler og regelverk for å håndtere de formelle sidene ved kommersialisering. Dette innebærer

blant annet å innføre klare avtaler med de ansatte når det gjelder rettighetene til arbeidsresultater. En avtale mellom UiO og arbeidstaker som regulerer overtakelse av rettigheter til arbeidsresultater, blir signert av alle nyansatte og ansatte på forskningsråds- og EU-prosjekter, og har etter hvert også blitt tatt i bruk av mange fagmiljøer. Avtalen går lengre enn endringen i arbeidstakeroppfinnelsesloven ved at den ikke bare krever rett til patenterbare oppfinnelser, men også andre arbeidsresultater som har potensial for næringsmessig utnyttelse. For å håndtere habilitetsspørsmål har UiO også vedtatt et reglement om sidegjøremål som blant annet pålegger den ansatte om å rapportere arbeid og verv hvor interessekonflikter kan oppstå. UiO har også utarbeidet en ny standardkontrakt for oppdragsprosjekter som tar som utgangspunkt i at alle rettigheter skal ligge hos UiO, men at oppdragsgiver gis første rett til å forhandle om inngåelse av lisensavtale.

For å avklare hvordan ledere og ansatte skal forholde seg har for eksempel UiO utarbeidet forholdsvis detaljerte retningslinjer i dokumentet "Politikk for håndtering av immaterielle rettigheter ved Universitetet i Oslo".

TTO tilknyttet UiO. Birkeland Innovasjon AS ble etablert i 2004 som universitetets Technology Transfer Office. Birkeland Innovasjon har ansvaret for å sikre og forvalte UiOs intellektuelle rettigheter til forskningsresultater. Videre skal de stimulere til kunnskapsbasert innovasjon ved å drive opplysende virksomhet ved UiO for å skape forståelse blant forskerne for betydningen av innovasjon og nyskaping som en del av UiOs virksomhet. I tillegg skal Birkeland Innovasjon velge ut og drive frem prosjekter som er egnet for kommersialisering ved lisensiering til eksisterende industri eller ved etablering av nye selskaper. Birkeland har 14 ansatte og er organisert i fire forretningsområder; creative industries, ICT og engineering, life science og IPR samt industrial relations.

Forskningspark tilknyttet UiO. Forskningsparken AS har 40 aksjonærer. De største aksjonærene er Universitetet i Oslo (33,4 pst.), SIVA (30,5 pst.) og Oslo kommune (11,0 pst.). Forskningsparken skal bidra til nyskaping, spesielt fra forsknings- og utviklingsmiljøer i Oslo, ved å samlokalisere næringsrelevant forskning og bedrifter samt gi bedrifter en raskere vei til lønnsom drift i sitt innovasjonssenter. Innovasjonssenteret er Forskningsparkens tilbud til bedrifter. Bedrifter som kvalifiserer kan med kort bindingstid leie lokaler – fra enkeltplasser i landskap via vanlige cellekontorer til større teamkontorer. Leietakerne får tilgang til servicetjenester, kontakt med ledende rådgivere, finansieringsbistand og et stort nettverk i og utenfor huset. Dette betales det markedspris for. Spesielt lovende firmaer kan søke et utvidet tilbud (inkubator), der Forskningsparken også investerer i bedriften.

Universitetet i Bergen

Universitetet i Bergen vedtok i desember 2001 en "Strategi for økt kunnskapsbasert nyskaping" som en oppfølging av Bernt-utvalgets innstilling³⁰. UiB har ingen formell IPR policy, men ønsker å iverksette et tilsvarende arbeid som UiO.

TTO tilknyttet UiB. Gjennom etableringen av ForInnova AS i 1999 ble Universitetet i Bergen (representert ved UNIFOB) medeier i en formell aktør som aktivt arbeidet med kommersialisering av forskning blant annet ved hjelp av bevilgninger fra FORNY-programmet. Etter lovendringene i 2003 ble det opprettet et eget TTO internt ved UiB. Nåværende struktur kom på plass i 2005 da UiB (40 pst.), Helse Bergen (40 pst.) og Havforskningsinstituttet (20 pst.) etablerte Bergen Teknologioverføring AS (BTO). BTO foretar en førstehåndsvurdering av ideene, mens det er den enkelte arbeidsgiver som avgjør

om eiendomsretten skal overtas for kommersialisering. BTO AS er et non-profit aksjeselskap som arbeider aktivt med å fremme en kommersialiseringskultur blant de ansatte, administrativt koordinere kommersialiserings-prosessen, registrere prosjekter avklare IPR og rettighetsspørsmål. BTO har 9 ansatte. BTO AS skal:

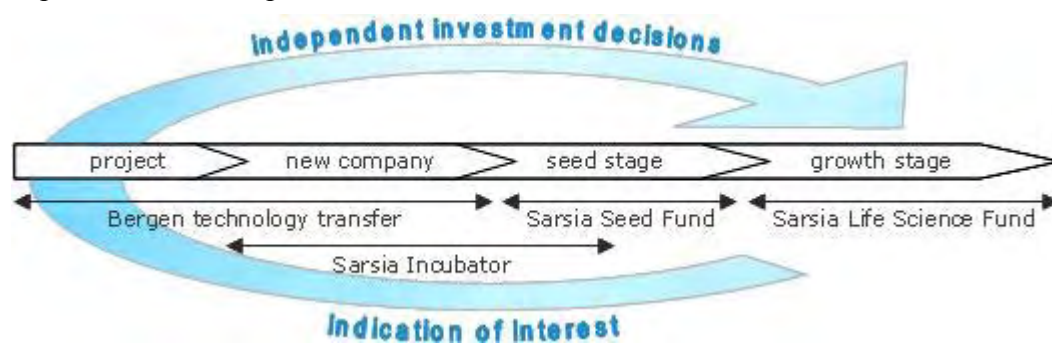
- Sikre og forvalte både arbeidsgivers og arbeidstakers rettigheter til kommersialiserbare ideer.
- Stimulere til bedre kommersiell utnyttelse av forskning.

Sammen med forskeren skal BTO AS utvikle strategier for hvordan idéen best kan utnyttes med tanke på:

- Lisensering/salg
- Selskapsetablering
- Forskningssamarbeid

Forskningspark og såkornkapital tilknyttet Universitetet i Bergen. UiB var med på etableringen av Sarsia Innovation AS i 2001 som bidrar med kapital til kommersialiseringsprosjekter. Sarsia Innovation beskriver samhandlingen mellom de ulike aktørene som "Bergenmodellen" (se figur 4.3).

Figur 4.3 Bergenmodellen

Kilde: www.sarsia.no, 20. april 2007

Modellen indikerer at de ulike kommersialiseringsaktørene har funnet sin plass i kjeden.

Universitetet i Tromsø

Universitet i Tromsø vedtok en strategi for kommersialisering av forskningsresultater i desember 2001. UiT har i denne strategien og ved senere anledninger uttrykt at et av målene med kommersialisering er å "la samfunnet få del i de oppfinnelser og oppdagelser som forskningen bringer med seg". Ved UiT er det opprettet et eget kommersialiseringsutvalg som skal fatte vedtak om hvorvidt Universitetet skal overta rettighetene til patenterbare oppfinnelser gjort av ansatte. Dette utvalget består i hovedsak av vitenskaplige ansatte ved universitetet. UiT planlegger å lage en IPR strategi som skal styrebehandles høsten 2007.

TTO tilknyttet UiT. I Tromsø har de viktigste forskningsaktørene gått sammen om å etablere en felles TTO-funksjon. TTO Nord ble etablert 15. april 2005 og eies av Universitetet i Tromsø (UiTø) 51 pst., Norut Gruppen AS 24,5 pst. og Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) 24,5 pst. TTO Nord har et hovedansvar for idégenerering og tidlig fase arbeid med kommersialiseringsprosjektene samt å selge lisenser i de tilfeller det er aktuelt. TTO-Nord samarbeider nært med NordInnova som tidligere var kommersialiseringsaktør i Tromsø.

Forskningspark i tilknytning til UiT. NorInnova het inntil 2003 Forskningsparken i Tromsø AS. NorInnova AS er et innovasjonsselskap for kommersialisering av nye teknologi- og forskningsbaserte forretningsideer. NorInnovas bidrag til utvikling av ny næringsvirksomhet kan skje gjennom etablering av nye bedrifter, eller ved salg av patenter eller lisenser til eksisterende bedrifter. NorInnova AS har 10 ansatte. Selskapets aksjonærer er Norut Gruppen AS 50,57 pst., SIVA SF 24,2 pst., Statoil ASA 10 pst., og 6 private aksjonærer med mindre andeler. Universitetet i Tromsø er største aksjonær i Norut Gruppen. Forretningsmodellen er kortfattet slik:

- *Nyskaping:* Sikring av industrielle rettigheter og utvikling av forretningskonsept basert på forskning og ny teknologi.
- *Investerings:* Deltakelse med risikovillig egenkapital og aktivt eierskap i utvikling av nye teknologi- og forskningsbaserte bedrifter. De har et eget investeringsfond på 50 millioner kroner.
- *Innovasjonsarenaer:* Tilrettelegging og utvikling av innovative møteplasser mellom FoU-miljø, gründere, etablert næringsliv og offentlig forvaltning.

Så Kornfond tilknyttet UiT. Norinnova AS forvalter et fond på 50 millioner kroner. I tillegg har de en avtale med Så Korninvest Nord (SINAS), som forvalter et fond på 75 millioner kroner. SINAS er lukket. I 2006 fikk NorInnova Invest i oppdrag å administrere et distriktsrettet såkornfond på inntil 260 millioner kroner.

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap

Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB) har utviklet en egen næringsutviklingsstrategi som peker ut tre hovedsatsingsområder: "Forvaltning av UMBs intellektuelle kapital, Samarbeid med næringslivet og Kommersialisering og nyskaping". UMB har i motsetning til de andre universitetene valgt å organisere kommersialiseringsfunksjonen som en intern enhet ved universitetet. Næringslivskontoret har også en bredere funksjon enn et tradisjonelt TTO. Det samarbeides med Bioparken om å utvikle kommersialiserbare ideer.

Forskningspark tilknyttet UMB. Bioparken (tidl. Forskningsparken i Ås) ble stiftet i 1991, som et kompetanse- og nyskapingssenter spesielt for det biovitenskapelige kunnskapsmiljøet; for sentrale oppgaver knyttet til evaluering, planlegging, utvikling, kommersialisering og styring av nye produkter/tjenester i teknologibedrifter. Eierne er Norges ledende bio-baserte fagmiljø, ved Universitetet for miljø- og biovitenskap og forskningsinstituttene i Ås, virkemiddelapparatet ved SIVA og Akershus fylkeskommune, samt næringslivsbedrifter.

Bioparkens innsats skal bidra til å skape nye forretningsområder og/eller styrke eksisterende næringsvirksomhet gjennom kommersialisering av forskningsresultater og ny teknologi, og gjennom å støtte nyetablerte kunnskapsbedrifter gjennom sitt inkubatortilbud. Bioparken samarbeider med Norges største biovitenskapelige fagmiljø (eksempelvis Norges veterinærhøgskole, Akvaforsk, Bioforsk, Matforsk, Skogforsk og Veterinærinstituttet), som teller over 1000 forskere og en omsetning på over 1 mrd. kroner. Anvendt forskning og utvikling i samarbeid med næringslivet kjennetegner miljøet.

Universitetet i Stavanger

Universitet i Stavanger har nylig vedtatt en strategi hvor det står som et underpunkt at det skal legges til rette for kommersialisering.

TTO tilknyttet UiS. Prekubator AS ble stiftet i 2002, og eies av de største forskningsmiljøene i Stavangerregionen. Disse er Universitetet i Stavanger, Stavanger Universitetssjukehus, IRIS (International Research Institute of Stavanger), Norconserv, Rogaland Kunnskapspark og Næringsrådet i Rogaland. I dag har universitetet en rammeavtale med Prekubator som tar hånd om kommersialiseringsarbeidet fra idé søk, sikring av IPR, forretningsplanlegging, tilgang til offentlige virkemidler og til kommersielle partnere. Prekubator er en nøytral enhet for kommersialisering av ideer fra forskning. De skal forvalte, utvikle og styrke idéer som har et kommersielt potensial.

Kunnskapspark og finansiering i Stavanger. Prekubator har tilhold i og et nært samarbeid med Rogaland Kunnskapspark som har ulike tilbud om bistand til nyetableringer som inkubator, og et såkornfond på 17 millioner kroner. Videre har Prekubator et samarbeid med Procom Venture som er en privat investeringsaktør, med utspring fra Rogalandsforskning og private partnere med lang erfaring. Procom Venture går i noen tilfeller tidlig inn i prosjektene og er med på å utvikle disse mot en opsjon på eierandel ved etablering. Procom Venture har også inngått samarbeid med forskningsinstitusjoner andre steder i landet og er spesialist på oljerelatert virksomhet.

Høgskolene

Høgskolene står for en relativt liten del av forskningsaktiviteten i Norge med 983 millioner kroner til de statlige høgskolene og 585 millioner kroner til vitenskaplige høyskoler. Dette sammenlignet med totalt 9,1 milliarder kroner til UoH-sektoren og 6,9 milliarder kroner til instituttene i 2005. En studie av patentering fra norske universiteter, høyskoler og instituttene (Guldbrandsen, Røste og Kristiansen, 2006) viser at de statlige og vitenskaplige høgskolene står for i underkant av 10 pst. av den total patenteringen fra disse institusjonene, med totalt 63 patenter i årene 1998 til 2003. Denne andelen samsvarer noenlunde med andelen av de totale forskningsbevilgningene som tilfaller høgskolene.

Fokus på kommersialiseringsarbeid varierer sterkt mellom de ulike høgskolene. Fra 2005 har FORNY hatt en øremerket satsing mot høgskolene hvor flertallet av landets høyskoler årlig får innvilget søknader om infrastrukturmidler. I 2006 fikk 12 høyskoler direkte bevilgninger, mens flere høyskoler får slike bevilgninger gjennom felles søknad med forskningsparker og TTOer. Disse tildelingene ligger i størrelsesorden 2-700 000 kroner og har gjort disse institusjonene i stand til å drive med ulike kulturfremmende tiltak, samt å etablere nettverk mot aktuelle samarbeidspartnere. Noen av høgskolene har inngått samarbeidsavtaler med universitetenes TTOer eller forskningsparker om kommersialiseringsassistanse, men generelt ser det ut til at kommersialisering har mindre fokus ved høgskolene enn ved universitetene. De høgskolene som har ingeniørutdanning, ser ut til å være mest aktive i arbeidet med kommersialisering. Dette gjelder for eksempel Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Sør-Trøndelag.

Larsen og Kyvik (2006) ser i sin rapport om FoU ved de statlige høgskolene også på deres rolle som regional drivkraft. Høgskolene som drivkraft i regionen de er lokalisert i, har vært en del av offentlig politikk i mange år, og i økende grad har også høgskolenes rolle i regional

innovasjon blitt vektlagt. Også høyskoler som oppgraderes til universiteter, er ment å spille en aktiv rolle i regional utvikling. I kriteriene for å bli universitet heter det at av de fire doktorgradene som kreves, skal to ha særlig regional relevans. FoU-arbeidet i høyskoler og nye universiteter skal derfor være relevant sett fra et regionalt perspektiv. Selv om undersøkelsen ikke gir et fullgodt svar på relevansen av FoU-arbeidet for regionen, er det åpenbart et stort sprik mellom statlige mål for høyskolenes rolle i regional utvikling og innovasjon og den rollen høyskolene faktisk spiller. Det viser seg blant annet i at kun 6 pst. av høyskolepersonalet hadde forskningssamarbeid med industrien i perioden 2003-05.

I følge en artikkel i fagbladet Forskningspolitikk nr. 1. 2007 kan det være flere årsaker til at høyskolene ikke innfrir forventningene om å være en drivkraft i regional utvikling.

- For det første har flesteparten av de utdanningene høyskolene tilbyr, et begrenset potensial for å drive FoU-arbeid rettet inn mot regionalt næringsliv og lokal forvaltning. Det skyldes dels manglende samsvar mellom utdanningstilbud og lokal næringslivsstruktur, dels at de fleste utdanningene har andre formål.
- For det andre er FoU-kompetansen ved høyskolene relativt lav.
- For det tredje er FoU-virksomheten i ingeniørutdanningene (som kanskje har det største potensialet til å bidra på dette feltet) lite utviklet, og fagpersonalet i disse utdanningene bruker klart mindre tid på FoU enn sine kolleger i de andre utdanningene.
- For det fjerde er insentivstrukturen i høyskolesektoren i liten grad rettet inn mot å drive slik virksomhet. Opprykk til førsteamanuensis og professor vil i hovedsak være basert på disiplinlig forskning i henhold til de samme akademiske kriteriene som i universitetssektoren. I tillegg gir departementets indikatormodell for resultatbasert omfordeling av forskningsmidler ingen uttelling for utviklingsarbeid for lokalt næringsliv og forvaltning.
- For det femte er omfanget av regionalt finansierte FoU-prosjekter ved høyskolene svært lavt. Dette skyldes dels manglende kompetanse og interesse ved høyskolene for å utføre slike oppdrag, men det kan også tenkes at betalingsvilligheten og betalingsevnen blant småbedrifter og i lokalforvaltningen for å gjennomføre slike prosjekter er overvurdert.

Den relativt lave FoU-kompetansen ved høyskolene og høyskolenes svake rolle i regionale utviklingsprosesser er to hovedutfordringer sektoren står overfor. Sett i forhold til de oppgavene som er pålagt høyskolesektoren gjennom Universitets- og høyskoleloven, og de forventninger som stilles til høyskolene av statlige og regionale myndigheter, kan det stilles spørsmål ved om utviklingen mot et kompetanseløft for hele sektoren går for sakte. Dersom de statlige høyskolene skal være en drivkraft i regional utvikling gjennom sin FoU-virksomhet, står således høyskolene og statlige myndigheter overfor store utfordringer. Det kan blant annet stilles spørsmål ved om tiltak og prioriteringer har vært tilstrekkelig målrettet på dette feltet. Ingeniørutdanningenes svakt utviklede FoU-virksomhet synes å ha fått lite oppmerksomhet, dels på grunn av at dette problemet er blitt overskygget av manglende studentsøkning og påfølgende nedbygging av antall studieplasser, og kanskje også på grunn av en manglende forståelse for den rollen disse utdanningene kan spille i regionale utviklingsprosesser. I denne sammenheng kan det vises til Sveits, som har en tilsvarende høyskolesektor som i Norge, og hvor det er ingeniørutdanningene som er de klart mest FoU-intensive og som har velutviklede relasjoner til det regionale næringslivet.

Samarbeid med instituttsektoren

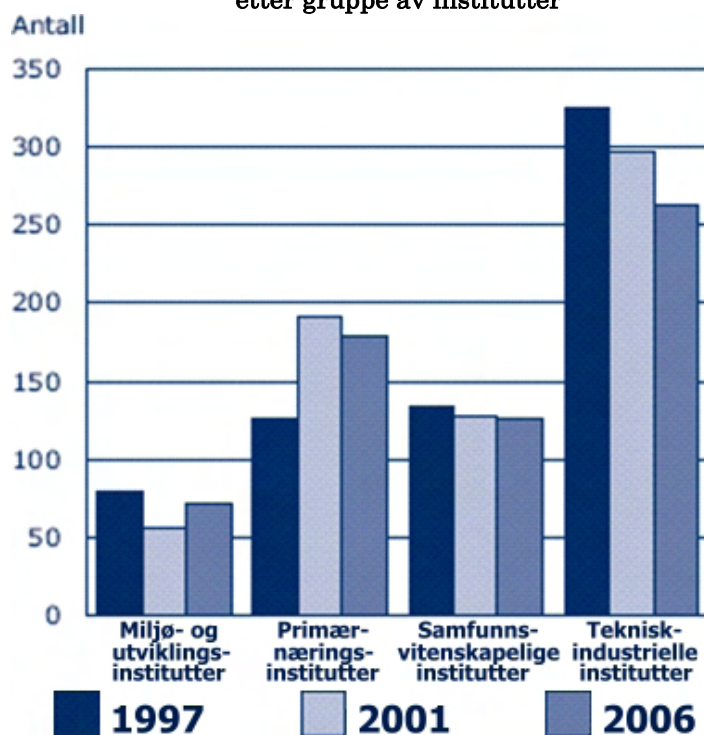
Styrket samarbeid mellom instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren har de senere årene vært et politisk mål slik det har blitt fremsatt i forskningsmeldingene. Dels har dette

skjedd ved at institutter har blitt tettere organisatorisk integrert med universiteter og høyskoler, dels ved tettere samarbeid om forskningsprosjekter. I dette avsnittet ser vi om disse utviklingstrekkene gjenfinnes i tilgjengelige indikatorer, nemlig omfanget av instituttansattes veiledningsoppgaver i universitets- og høyskolesektoren, og omfanget av ansatte med bistillinger i de respektive sektorene. I begge tilfeller ser vi på perioden 1997–2006. Fremstillingen baserer seg i stor grad på indikatorrapporten (NFR 2008).

Mindre veiledning fra instituttansatte

Når det gjelder bruken av ansatte i instituttsektoren som veiledere av hovedfags- og doktorgradsstudenter i universitets- og høyskolesektoren, har dette variert en god del gjennom de siste ti årene. I 1997 var 680 forskere ved instituttene engasjert som veiledere ved universiteter og høyskoler, mens tilsvarende tall for 2006 var 650. Dette representerer en nedgang på 4 pst. Flest forskere var engasjert som veiledere for hovedfags- og doktorgradsstudenter i 1999, da om lag 720 forskere fra forskningsinstituttene var engasjert som veiledere. Utviklingen er imidlertid ulik mellom instituttgruppene. Mens antallet personer engasjert i veiledningsforhold økte med 42 pst. fra 1997 til 2006 for primærnæringsinstituttene, ble antallet redusert med 19 pst. for de teknisk-industrielle instituttene. For miljø- og utviklingsinstituttene og de samfunnsvitenskapelige instituttene var nedgangen henholdsvis 9 og 6 pst. Endringene i bruken av veiledere bekreftes også gjennom antallet avlagte doktorgrader med veiledning fra instituttenes side. I 2006 ble det avlagt 36 doktorgrader der personer fra primærnæringsinstituttene var involvert som veiledere, en økning på 90 pst. fra 1997 til 2006. Ved de teknisk-industrielle instituttene og miljø- og utviklingsinstituttene ble antallet redusert med om lag 45 pst. i samme periode, mens det ved de samfunnsvitenskapelige instituttene derimot var en økning på 36 pst. Man skal være oppmerksom på at det er snakk om et relativt lite antall doktorgrader, totalt 112 doktorgrader i 2006, slik at små endringer får store prosentvise utslag.

Figur 4.4 Instituttansatte med veiledning i universitets- og høyskolesektoren - etter gruppe av institutter

Kilde: NFR 2008

Stabil bruk av bistillinger

Bruk av ansettelser i bistillinger er et viktig virkemiddel for å tilføre spesialkompetanse som den enkelte institusjon ikke har selv, og kan være et virkemiddel for å bygge opp kompetanse ved egen institusjon. Det er også et viktig virkemiddel for å knytte slike institusjoner nærmere til hverandre. Ansatte i universitets- og høyskolesektoren nedlegger langt flere årsverk i instituttsektoren enn omvendt. I 2006 utgjorde antall årsverk utført ved forskningsinstituttene av ansatte i universitets- og høyskolesektoren 87 årsverk, mens tilsvarende tall for instituttansatte i universitets- og høyskolesektoren var 46 årsverk, dvs. omtrent halvparten. Hvis man ser bort fra 1997 som var et forholdsvis utypisk år for antall bistillinger, har det vært forholdsvis små endringer i omfanget i tiårsperioden. Til tross for at bistillingene ikke utgjør mange årsverk, er relativt mange forskere involvert. Hvis det antas at en bistilling er en 20 pst. stilling, vil et årsverk dekke fem forskere. Det betyr at 435 ansatte i universitets- og høyskolesektoren hadde bistillinger i instituttsektoren i 2006. Tilsvarende var det 230 instituttansatte i bistillinger i universitets- og høyskolesektoren samme år.

De tilgjengelige indikatorene viser altså at det ikke har vært noen særlige endringer i samarbeidsmønsteret mellom instituttene og universitetene og høyskolene i de siste ti årene. Dette innebærer ikke nødvendigvis at samarbeidet ikke har blitt forsterket, men at det ikke slår ut på de tilgjengelige indikatorene. Samlet er om lag 15 pst. av forskerne ved instituttene engasjert som veiledere ved universiteter og høyskoler, og det er vanskelig å vurdere om dette er mange eller få. Bruk av veiledere fra instituttene vil i stor grad bli styrt av universitetenes behov, og hvis behovet for veiledere er dekket på annen måte, vil ikke instituttansatte bli engasjert. Hvis det er slik at universitetene har vanskeligheter med å finne nok kvalifiserte veiledere, er det sannsynligvis noe å hente i instituttsektoren. Når det gjelder bruken av bistillinger, har vi ikke materiale som forklarer hvorfor bruken av slike stillinger ikke endrer seg. Mulige forklaringer kan være at ansettelser avhenger av økonomiske ressurser, og at man prioriterer å benytte ressursene til andre typer stillinger. En annen forklaring kan være at man har passende antall slike stillinger ut fra eksisterende forsknings- og undervisningsbehov, og at forsterket samarbeid skjer ved hjelp av andre mekanismer, som for eksempel organisatoriske endringer.

4.3.3 Entreprenørskap

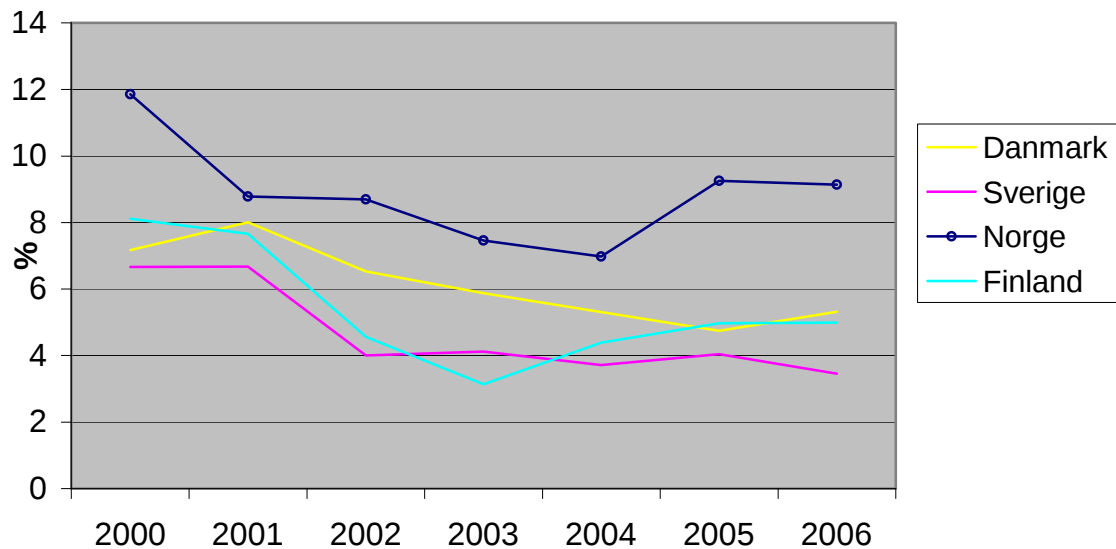
Det er vanskelig å definere, operasjonalisere og derigjennom måle det direkte og eksplisitte omfanget av entreprenørskap i Norge. Tilsvarende er det ikke rett frem å måle vilkårene for og virkningene av entreprenørskap. Det kan være vanskelig å skille årsaker og virkninger, og en kan tenke seg at det finnes vekselvirkninger. Det kan for eksempel tenkes at entreprenørskap bidrar til økt verdiskaping, men også at økt verdiskaping legger til rette for, og fører til, økt entreprenørskap. Universitetenes og høyskolenes rolle på dette område er også vanskelig å vurdere.

Ulike undersøkelser og studier med forskjellige indikatorer gir imidlertid et innblikk i og således også indikasjoner på omfanget av entreprenørskap i Norge, og rapporteringene fra institusjonene sier noe om omfang og hvilke typer tilbud man har på studiesiden som direkte omhandler entreprenørskap. Inntrykket vi nå sitter med er at entreprenørskap har fått tiltakende oppmerksomhet og at både universiteter og høyskoler i økende grad ser entreprenørskap som en viktig del av undervisningstilbudet. Se for eksempel Grunderskolen ved UiO.

Kultur for entreprenørskap

Studien til GEM Norge 2006²⁸ indikerer at vi har en kultur for entreprenørskap i Norge. Studien indikerer, som illustrert i figur 4.5, at om lag 1 av 10 personer (9,1 pst.) i den voksne befolkningen var involvert i tidligfase entreprenørskap i 2006, og kun Island hadde en høyere andel i Europa.

Figur 4.5 Tidligfase entreprenøriell aktivitet i de nordiske land

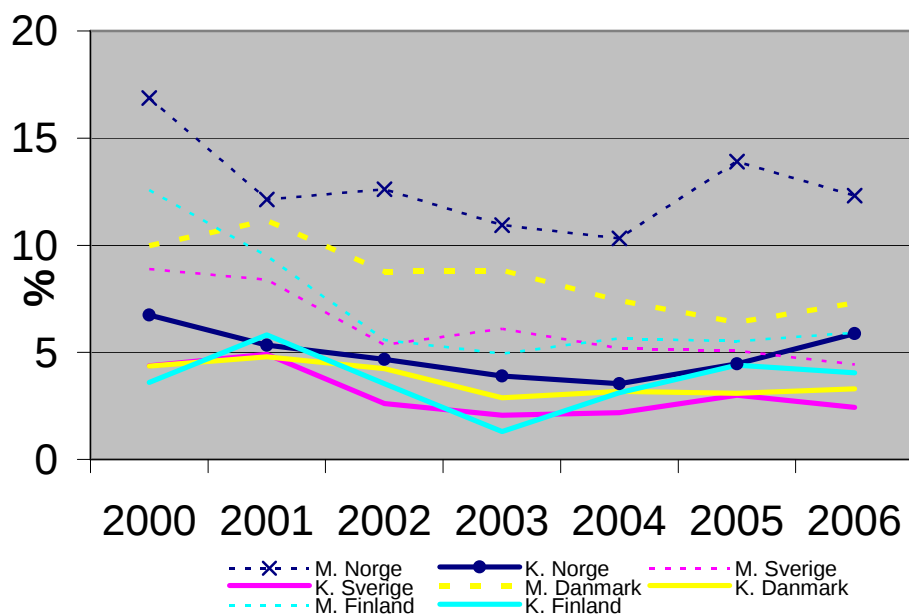

Kilde: GEM

Studien indikerer imidlertid, som illustrert i figur 4.6, at det er store forskjeller i Norge mellom kvinner (6 pst.) og menn (12 pst.), og at andelen kvinner kun var 32 pst.

²⁸ GEM står for Global Entrepreneurship Monitor, og er et internasjonalt forskningsprosjekt rettet mot entreprenørskap. Norge er med for tredje år på rad. Se også <http://www.gemconsortium.org/>

Figur 4.6 Andel kvinner og menn som er involverte i tidligfase entreprenøriell aktivitet i Norden

Kilde: GEM

At denne generelle bedringen i entreprenøriell kompetanse og kultur også gjelder for UH-sektoren er økningen i antall undervisningstiltak på området et vitnesbyrd om. For å gi et lite inntrykk gjengis her undervisningstiltak i nyskapingssammenheng ved UMB og UiS.

Tabell 4.6 Undervisningstiltak i nyskapingssammenheng UMB

Emne	Studieprogram-tilknytning	Studiepoeng	Avlagte studiepoeng (eksternfinansiert)	Avlagte studiepoeng (egenfinansiert)
TIP100 –Teknisk innovasjon	M-MP - Maskin-, prosess- og produktutvikling	5		125
TIP200 - Produktutvikling og produktdesign	M-MP - Maskin-, prosess- og produktutvikling	10		120
BUS271 - Bedriftsetablering	B-ØA Økonomi og administrasjon	5		145
BUS370 - Næringsutvikling og entreprenørskap	M-EI Entreprenørskap og innovasjon	10		170
INN200 Økonomistyring	M-EI Entreprenørskap og innovasjon	10		140
INN210 Nyskaping	M-EI Entreprenørskap og innovasjon	5		75
INN220 Markedsføringsledelse	M-EI Entreprenørskap og innovasjon	5		20
INN230 Organisasjon og styring i en oppstartsbedrift	M-EI Entreprenørskap og innovasjon	5		30
INN320 Forskningsmetode i entreprenørskap og innovasjon	M-EI Entreprenørskap og innovasjon	5		0
INN310 Industrielle rettigheter	M-EI Entreprenørskap og innovasjon	5		0

Kilde: DBH

Tabell 4.7 Undervisningstiltak i nyskapningssammenheng UiS

Emne	Studieprogram-tilknytning	Studiepoeng	Avlagte studiepoeng (ekstern-finansiert)	Avlagte studiepoeng (egenfinansiert)
BØK 250-2 Markedsføringsledelse	BA i øk.adm.fag	10		1050
BØK 305 Studentbedrift	BA i øk.adm.fag	20		
BØK 315 Vid.strat. og markedsføring	BA i øk.adm.fag	10		250
BHO260 Planlegging og drift av hotell og restaurant	BA i hotelledelse	20		225
BRS 320 Ansvarlig vertskap 2 (inkluderer etablererprøven og kunnskapsprøven)	BA i restaurantledelse	10		Ingen (oppstart v08)
BIP 190-1 Bedriftsøkonomi og entreprenørskap	BA i ingeniørfag (alle)	10		2130
MIN 220-1 Entreprenørskap i teknologibedrift	MA industriell økonomi	10		160
MØA 270-1 Innovasjonsledelse	MA i økonomisk-administrative fag	10		50
MØA 125 Forkurs/introduksjonsemne - Grunderskolen	MA i økonomisk-administrative fag/MA endringsledelse	5		Ingen (oppstart v08)

Kilde: DBH

4.3.4 Immaterielle rettigheter - IPR

Utviklingen av – og tilpasningen til – kunnskapsøkonomien, har ført til sterkere fokusering på immaterielle rettigheter (IPR) i den vestlige verden. En vesentlig utfordring for et kunnskapssamfunn er evnen til å utvikle og ta i bruk ny kunnskap. I et slikt samfunn vil UH-sektoren i større grad bidra til verdiskaping. Institusjonenes engasjement i kommersialiseringsseringsarbeid og dermed også deres policy når det gjelder håndtering av immaterielle rettigheter blir dermed viktigere. Hvis institusjonene skal engasjere seg sterkere i kommersialiseringsseringsarbeid, dvs. arbeide for å sikre den økonomiske utnyttelsen av oppfinnelser, må de gis anledning til å sikre samfunnets investeringer i forskning og utdanning, og kunnskapsoverføringen mellom universitetene og næringslivet må styrkes.

Under diskusjon om beskyttelse gjennom for eksempel patenter, lisenser, merkevare etc., ligger en betraktning om at utbyttet av kunnskap blir større jo flere som bruker den og at beskyttelse av kunnskap gjennom hemmelighold, patenter og eksklusive lisensieringsavtaler, kan sette uheldige begrensninger på åpen spredning og bruk. En for sterk regulering kan svekke kunnskapsdeling, vitenskapelige fremskritt, innovasjonstakt og økonomisk vekst. Det ligger dermed en hovedutfordring i å finne en balanse mellom åpen kunnskapsspredning og beskyttelse av bruken.

Dette forutsetter at innovatørene i samfunns- og næringsliv kan finne og forstå det som utvikles i forskningsmiljøene og at forskningsmiljøene er villige til å bruke sin kunnskap til å løse ulike teoretiske og teknologiske problemer som hindrer videre utvikling av et bestemt produkt eller tjeneste. Endringer i lovverket innebærer behov for en langt mer profesjonell håndtering av UH-institusjonenes forvaltning av IPR, til beste for norsk næringsliv, og dette endrer også i vesentlig grad på samarbeidsflaten mellom næringslivet og forskningsmiljøene.

Manglende ivaretagelse av IPR/immaterialrett vil på en avgjørende rolle kunne hindre norske aktører i å utnytte forskningsresultater på en kommersiell måte og dermed svekke den nasjonale konkurranseevnen. Nasjonal, offentlig finansiert forskning vil dermed risikere ikke å realisere i den verdiskapingen som lå til grunn for støtte.

Det pågår for tiden en prosess for å utvikle en bedre håndtering av immaterielle rettigheter ved universitetene og høyskolene og for Norges forskningsråds bevilgninger. Utkast til felles retningslinjer for universitetene og prinsipper for håndtering av immaterielle rettigheter i NFR foreligger per dd. Endelig utforming av dette forventes i løpet av våren 2008.

Problemstillinger knyttet til fastlegging av immaterielle rettigheter er en spesiell utfordring ved samarbeid med næringslivet. Mens næringslivet forut for lovendringene hadde noe lettere tilgang på de industrielle rettighetene knyttet til forskningsprosjekter som de finansierte eller var med å finansiere, er universiteter og høyskoler nå en mer aktiv part i å håndtere eller å gjøre hevd på industrielle rettigheter fra forskningsprosjekter som de deltar i sammen med næringslivet. I så måte er Norge nå i ferd med å tilpasse seg situasjonen i sammenliknbare land internasjonalt. Formålet med endringene i arbeidstakeroppfinnelsesloven og universitets- og høyskoleloven var å få til en bedre utnyttelse av forskningsresultater fra universiteter og høyskoler.

4.3.5 Eierskap i selskaper

Institusjonenes adgang til å opprette selskaper og kjøpe aksjer i eksisterende selskaper forutsetter at departementet gir institusjonene særskilte fullmakter etter vedtak i Stortinget²⁹.

Kunnskapsdepartementet gir institusjonene fullmakt til å:

- a) opprette nye selskap eller kjøpe aksjer i selskaper i randsonen³⁰.
- b) bruke overskudd av eksternt finansiert virksomhet ved institusjonen eller i randsonen til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller kjøp av aksjer i selskaper som nevnt i fullmakt a) ovenfor.
- c) bruke utbytte fra selskap i randsonen som institusjonen i henhold til fullmaktene a) og b) ovenfor har opprettet eller kjøpt aksjer i. Utbyttet kan benyttes til drift av institusjonen eller som stiftelseskapital, jf. fullmakt b) ovenfor.
- d) selge aksjer i selskap som institusjonen i henhold til fullmaktene a) og b) ovenfor har opprettet eller kjøpt aksjer i. Salgssummen skal klassifiseres som opptjent virksomhetskapi tal.

Departementet kan når som helst trekke fullmaktene tilbake. Fullmaktene medfører ingen innskrenkninger i departementets instruksjonsmyndighet.

Eierskap i aksjer skal være i tråd med reglement om statlige universiteter og høyskolars forpliktende samarbeid og erverv av aksjer (rundskriv F-20-07) og retningslinjer for Kunnskapsdepartementet og underliggende etaters forvaltning av statens eierinteresser i aksjeselskaper. Rundskriv F-20-07 avløste rundskriv F-35-02 fra 1. januar 2008, og viderefører mange av bestemmelsene.

²⁹ Budsjettinnst. S. nr. 12 (2006-2007) vedtak IV Diverse fullmakter nr. 2.

³⁰ Randsoneaktivitet er definert som bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet som institusjonene har organisert eksternt i samarbeid med selvstendige virksomheter, og eierskap i selskaper av særlig faglig interesse, jf F-20-07.

Departementets praksis er å gi institusjonene alle fullmaktene, med mindre særlige forhold tilsier noe annet. Høgskolen i Bodø fikk ikke aksjefullmakt for 2006 og 2007. For 2007 fikk heller ikke NTNU og Høgskolen i Vestfold slike fullmakter. Alle disse fikk imidlertid aksjefullmakten tilbake for 2008. Høgskolen i Bergen har ikke fått aksjefullmakt for 2008.

DBH har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utviklet en selskapsdatabase³¹, som er et register over selskaper med statlige eierinteresser i virksomheter underlagt Kunnskapsdepartementet. Formålet med selskapsdatabasen er at departementet, og også institusjonene, til enhver tid kan finne oppdatert informasjon om disse selskapene. Selskapsdatabasen skal være et godt verktøy for departementet og institusjonene i forvaltningen av statens eierinteresser. Institusjonene rapporterer aksje- og eierinteresser til statsregnskapet for regnskapsåret 2007 direkte til DBH.

Databasen skal inneholde:

- Vedtekter, stiftelsesdokumenter, eventuelle avtaler mellom institusjon og selskap og/eller eventuell tredjepart.
- Informasjon om styret
- Lønn til ledende ansatte
- Oppdaterte nøkkeltall

Krav til årlig rapportering:

- Årsrapport, årsregnskap og revisors beretning
- Protokoller fra ordinære og ekstraordinære generalforsamlinger
- Aksje- og eierinteresser til statsregnskapet

Omfanget av institusjonenes eierposisjoner

Aksjene deles inn i gruppe 1 og gruppe 2. Aksjer i gruppe 1 er bokført i statens kapitalregnskap³². Aksjer i gruppe 2 omfatter aksjer institusjonene har anskaffet og forvalter med hjemmel i aksjefullmakten. Institusjonene har hatt slik fullmakt siden 2003.

Tabell 4.8 **Aksjeinteresser, bokført verdi**

	2003	2004	2005	2006	2007
Gruppe 1	46 148 172	44 888 547	39 111 647	38 508 976	34 811 647
Gruppe 2	61 572 416	79 145 875	136 413 711	141 405 541	152 857 761
Sum	107 720 588	124 034 422	175 525 358	179 914 517	187 669 408

Kilde: St.meld. nr. 3 og KDs rapportering til statsregnskapet

Tabellen viser at det har vært en kraftig økning i bokført verdi av aksjer siden 2003 da institusjonene fikk aksjefullmakten. Økningen var særlig stor i 2005, men det er også en markant økning i 2007. Nedgangen i bokført verdi av aksjer i gruppe 1 i 2007 skyldes hovedsakelig overføring av Institutt for akvakulturforskning AS til Fiskeri- og kystdepartementets forvaltning og overføring av aksjer i NORUT-gruppen til Universitetet i Tromsø.

³¹ <http://dimp.nsd.uib.no/selskap/>

³² Dette gjelder aksjer som ble anskaffet før 1. januar 2003 og aksjer som er anskaffet senere med dekning i bevilgning over 90-post i statsbudsjettet.

Kunnskapsdepartementet og underliggende universiteter og høyskoler forvalter pr 20.2.2008 eierinteresser i 98 selskaper, se vedleggstabell V-4.1. Av disse har 27 selskaper dominerende statlig kontroll, hovedsakelig gjennom 50 pst. statlig eierandel eller mer. 14 selskaper er 100 pst. eiet av staten.

Kunnskapsdepartementet forvalter direkte eierskapet i UNINETT AS, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS, Universitetssenteret på Svalbard AS og Simula Research Laboratory AS. De tre første eier staten fullt ut, det sistnevnte med 80 pst..

Statlige universiteter og høyskoler har eierinteresser på mindre enn 50 pst. i 72 av selskapene. Av disse har 46 selskaper statlig eierandel på 10 pst. eller mindre. I 16 selskaper eier staten under 1 pst. av aksjene.

Det er registret 10 nye selskaper i databasen i 2007 og 3 er avsluttet. De nye har en statlig eierandel fra 0,9 til 54 pst.

Tabell 4.9 Eierposter

	Antall eierposter	Bokført med	Eierp. ≥50%	Eierp. gruppe 1	Eierp. gruppe 2
Universiteter					
NTNU	13	61 450 600	4	5	8
UMB	6	5 767 000	1	3	3
Universitetet i Bergen	9	51 583 820	3	3	6
Universitetet i Oslo	5	12 968 000	2	3	2
Universitetet i Stavanger	6	310 001	1	2	4
Universitetet i Tromsø	6	30 069 486	3	1	5
Sum universiteter	45	162 148 907	14	17	28
Vitenskapelige høyskoler					
Norges Handelshøyskole	2	460 000	0	0	2
Norges veterinærhøgskole	1	50 000	0	1	0
Sum vitensk. høyskoler	3	510 000	0	1	2
Statlige høyskoler					
Høgskolen i Agder	3	3 013 548	2	1	2
Høgskolen i Akershus	1	61 000	0	0	1
Høgskolen i Bergen	3	160 280	1	0	3
Høgskolen i Bodø	7	187 001	2	1	6
Høgskolen i Buskerud	3	170 000	0	0	3
Høgskolen i Finnmark	1	50 000	0	0	1
Høgskolen i Gjøvik	1	30 000	0	0	1
Høgskolen i Harstad	3	137 021	0	0	3
Høgskolen i Hedmark	2	299 550	0	0	2
Høgskolen i Molde	5	335 000	0	2	3
Høgskolen i Narvik	4	1 090 000	0	1	3
Høgskolen i Nesna	2	35 000	0	0	2
Høgsk. i Nord-Trøndelag	4	1 360 990	1	0	4
Høgskolen i Oslo	3	4 706 000	1	2	1
Høgskolen i Sør-Trøndelag	2	850 000	1	0	2
Høgskolen i Telemark	3	96 000	0	1	2
Høgskolen i Tromsø	2	26 909	0	0	2
Høgskolen i Vestfold	2	1 536 348	0	0	2
Høgskolen i Volda	3	121 429	0	0	3
Høgskolen i Østfold	2	71 000	0	1	1
Høgskolen i Ålesund	4	1 123 000	0	0	4
Høgsk. Stord/Haugesund	3	240 425	0	1	2
Samisk høyskole	1	10 000	0	0	1
Sum statelige høyskoler	64	15 710 501	8	10	54
Andre					
Kunnskapsdepartementet	4	9 300 000	4	4	0
Sum andre	4	9 300 000	4	4	0
Totalsum		187 669 408			

Kilde: DBH og KDs rapportering til statsregnskapet for 2007

Tabellen over viser omfanget av eierskap i aksjeselskaper for hver institusjon. Universitetene har i gjennomsnitt seks til syv eierposter. NTNU og Universitetet i Bergen har flest, hhv. tretten og ni. Høyskolene har i gjennomsnitt to til tre eierposter. Høgskolen i Bodø og Høgskolen i Molde har flest, hhv. syv og fem. Samlet sett har de store universitetene gjennomgående større aksjeposter enn høyskolene.

Syv institusjoner har ikke aksjer. Dette gjelder begge kunsthøyskolene, to (av 25) høyskoler (Høgskolen i Sogn og Fjordane og Høgskolen i Lillehammer) og tre (av fem) vitenskapelige høyskoler. De to vitenskapelige høyskolene har hhv. en og to eierposter, alle 10 pst. eller mindre.

Samlet sett fremstår omfanget av aksjer eid av universiteter og høyskoler som stort, selv om selskapene i mange tilfeller er små og har aksjekapital som ikke er større enn lovens minimum.

Vurdering av institusjonenes mål- og resultatkrav for eierskap i selskapene

Formålet med å gi institusjonene fullmakter til å opprette aksjeselskap var bl.a. å gi institusjonene mulighet til å organisere eksternt finansiert virksomhet som selvstendige rettssubjekt. Dette bygger på en antagelse om at grunnleggende forskning og undervisning og brukerrettet aktivitet krever ulike organisasjoner (NIFU STEP 28/2007).

TTOene ved universitetene er organisert i egne aksjeselskap, bortsett fra ved UMB. I tillegg har noen institusjoner stiftet aksjeselskap for annen eksternt finansiert virksomhet alene eller sammen med andre aktører. NIFU STEP har foretatt en casestudie av faglig utbytte og organisering av eksternt finansiert virksomhet i randsonen ved 4 av institusjonene³³ (NIFU STEP 28/2007). Det er ikke imidlertid ikke foretatt en samlet kartlegging av dette feltet.

Reglementet stiller krav om at aksjene skal ha faglig interesse for virksomheten. Faglig interesse kan også omfatte infrastruktur for forskning jf veileder til reglement (F-20-07), men opprettelsen av slike selskap krever godkjenning av departementet.

Institusjonens styre skal fastsette resultatmål for eierskap i selskaper, jf. F-20-07 punkt 4.3 annet ledd. Erfaring fra tidligere etatsstyringsmøter tilsier at institusjonene i varierende grad omtaler målene i sin rapportering.

Institusjonene synes i ulik grad å ha et reflektert forhold til formålet med aksjene. Det kan for eksempel være vanskelig å se hvordan det å eie under én pst. av aksjene i et selskap bygger opp under institusjonens strategi. Det har blitt fremholdt at institusjonen fra eksterne aktører har blitt invitert til å kjøpe aksjer som ledd i kontakten med næringslivet eller for å være representert i styret. I disse tilfellene bør institusjonene være seg bevisst at kontakt med næringsliv og styrerepresentasjon ikke nødvendigvis trenger å forutsette statlig eierskap.

I forbindelse med høringen av F-20-07 ga flere institusjoner uttrykk for at de merket seg reglementets krav til at aksjeerverv skal behandles av styret og begrunnes i faglig interesse, og at det er nødvendig med en profesjonell administrasjon.

Departementet har etablert overordnede retningslinjer for styring av selskapene, men institusjonene gir i varierende grad uttrykk for at egne rutiner er formalisert. Styringen skjer gjennom generalforsamlingen. Enkelte institusjoner har etablert rutiner for kontakt utenfor generalforsamlingen, for eksempel gjennom kontaktmøter. Det er gjennomgående åpenhet om eierskapet, noe også departementets krav om rapportering til Selskapsdatabasen bidrar til.

4.4 Skattefunn

Skattefradrag for næringslivets kostnader til forskning og utvikling (Skattefunn) ble innført for små og mellomstore foretak fra 1. januar 2002, og for alle foretak fra 1. januar 2003. Skattefunn er et regelstyrt virkemiddel, hvor foretakene selv velger ut støtteberettigede

³³ Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Høgskolen i Sør-Trøndelag

prosjekter. Norges forskningsråd godkjenner prosjektene i forhold til FoU-innhold. Ordningen er geografi-, teknologi- og bransjenøytral. Skattefunn fungerer som en tilskuddsordning ved at eventuell fradragsverdi ut over skyldig skatt betales ut til foretaket ved skatteoppgjøret. Det har vist seg at utbetaling ut over utlignet skatt utgjør tre firedeler av samlet støtte.

Næringslivet mottok om lag 1,2 mrd. kroner i støtte gjennom Skattefunn for inntektsåret 2005, noe som var en reduksjon på 12,5 pst. fra 2004. Ligningsoppgjøret for 2006 tyder på at støtten har stabilisert seg i underkant av 1,2 mrd. kroner. Søknader til Norges forskningsråd så langt i 2007 indikerer at bruken av Skattefunn fortsetter på om lag samme nivå som i 2006. Endringer i kostnadsberegningen fra 1. januar 2007 og andre tiltak for bedre økonomistyring vil imidlertid redusere skatteutgiften noe.

Antall søknader til skattefunnordningen er gått betydelig ned etter toppåret i 2003. En mulig forklaring på det er at det har tatt noe tid etter at bedrifter har sendt inn sin søknad til Skattefunn etter opprettelsen av ordningen, til de klarer å generere nye forskningsprosjekter. Til gjengjeld har prosjektene vokst i størrelse, noe som bidrar til at samlet støtte ser ut til å ha stabilisert seg.

Støtte gjennom Skattefunn utgjør knapt 4 pst. av totalfinansieringen av FoU i foretak med 10 eller flere sysselsatte i 2005, nesten like mye som andre offentlige finansieringsordninger til sammen. Skattefradraget har relativt større betydning for mindre foretak, og i små foretak med 10–49 sysselsatte utgjør Skattefunn 10 pst. av den totale FoU-finansieringen. Vel 3 700 foretak har fått godkjent Skattefunn-prosjekt med aktivitet i 2005. Disse utgjør 1,3 pst. av alle foretak utenom offentlig forvaltning og primærnæringene.

Måloppnåelse og resultater for Skattefunn-ordningen er nærmere belyst gjennom en evaluering av ordningen for perioden 2002–2006, utført av Statistisk sentralbyrå. Hovedkonklusjonen i evalueringen er at Skattefunn-ordningen fungerer godt og i henhold til formålet med ordningen.

Skattefunn og UH-sektoren

Hvor relevant er universitets- og høyskolemiljøene i skattefunnsammenheng? Budsjett- og resultatstall fra Norges forskningsråd viser at universitets- og høyskolemiljøene spiller en sentral rolle i denne ordningen, og synes å være en attraktiv partner for næringslivet.

Tabell 4.10 Prosjekter i samarbeid med FoU-institutter 2007

	Antall prosjekter	Budsjetterte innkjøp av FoU tjenester (mill kr)
SINTEF	399	231,1
Institutt for energiteknikk	23	24,4
Teknologisk institutt	42	13,2
RF-Rogalandforskning	12	9,2
Norsk Marinteknisk Forskningsinstitutt	12	3,5
Matforsk	44	13,3
Christian Michelsen Research	19	4,6
Norges byggforskningsinstitutt	9	1,2
Institutt for Akvakulturforskning	18	12,7
Akershus		
Havforskningsinstituttet	23	3,3

Kilde: NFR

Tabell 4.11 Prosjekter i samarbeid med Universiteter 2007

	Antall prosjekter	Budsjetterte innkjøp av FoU tjenester (mill kr)
NTNU	129	52,1
Universitetet i Oslo	35	11,9
Universitetet i Bergen	29	12,8
Universitetet i Tromsø	22	16
Universitetet i Stavanger	10	3,1
Universitet for miljø og biovitenskap	33	11,7

Kilde: NFR

Tabell 4.12 Prosjekter i samarbeid med norske høyskoler i 2007

	Antall prosjekter	Budsjetterte innkjøp av FoU tjenester (mill kr)
Norges veterinærhøgskole	19	8,8
Høgskolen i Agder	11	1,8
Høgskolen i Akershus	4	1,7
Høgskolen i Bergen	7	2,7
Høgskolen i Bodø	9	3,3
Høgskolen i Buskerud	5	0,4
Høgskolen i Gjøvik	4	1,4
Høgskolen i Finnmark	0	0
Høgskolen i Harstad	2	0,2
Høgskolen i Hedmark	2	0,8
Høgskolen i Lillehammer	2	0,13
Høgskolen i Molde	3	0,3
Høgskolen i Narvik	4	0,2
Høgskolen i Nord-Trøndelag	1	0,05
Høgskolen i Sør-Trøndelag	6	1,0
Høgskolen i Oslo	3	0,26
Høgskolen i Telemark	5	1,3
Høgskolen i Tromsø	0	0
Høgskolen i Vestfold	6	1,6
Høgskolen i Østfold	4	1,4
Høgskolen i Ålesund	6	1,6
Høgskolen Stord / Haugesund	3	0,12
Høgskolen i Sogn og Fjordane	1	0,04

Kilde: NFR

Dette er budsjetterte tall for omfang av universitetenes og høyskolenes deltagelse i Skattefunn for året 2007. De reelle tallene finner vi i sluttrapportene fra prosjektene. Budsjettallene gir

imidlertid en god indikasjon på hvor de endelige tallene vil ligge. Tall fra sluttrapportene viser at innkjøp av FoU tjenester fra universiteter og høyskoler ligger på ca 80-85 pst. av budsjettet oppgitt i prosjektsøknadene.

4.5 Universitetsmuseene

4.5.1 Innledning

Kunnskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for universitetsmuseene, som samlet sett har en rolle som nasjonalmuseer for naturhistorie og kulturhistorie fra før reformasjonen. Universitets- og høyskoleloven legger et særskilt ansvar til universitetene i Bergen, Oslo, Tromsø og Trondheim for å bygge opp, drive og vedlikeholde museer med vitenskapelige samlinger og publikumsutstillinger.

I flere sammenhenger har det vært påpekt utilstrekkelige sikrings- og bevaringsforhold ved universitetsmuseene. I en rapport til Stortinget høsten 2003 pekte Riksrevisjonen på at mange av samlingene ved universitetsmuseene ikke ble oppbevart under tilstrekkelig gode forhold og at styringen av universitetsmuseene og rapportering ikke var god nok. Se *Dokument nr. 3: 9 (2002-2003)*.

Som en oppfølging av Riksrevisjonens rapport har Kunnskapsdepartementet i samarbeid med universitetene og universitetsmuseene innført mål- og resultatindikatorer for bevarings-, sikrings- og digitaliseringsarbeidet. Universitetsmuseene har utarbeidet en felles metode for registrering av samlingene ved universitetsmuseene. Metoden sammen med rapportering på mål og resultatindikatorer skal gjøre departementet og universitetene bedre i stand til å styre museene og sette gode mål. Se tabell 4.15 for en samlet oversikt over innsendte data.

4.5.2 Gjennomgående trekk ved rapporteringen

Tabellene 4.13 og 4.14 viser sentrale trekk fra rapporteringene i 2006 og 2007.

Tabell 4.13 Sentrale trekk fra rapport for 2006

	Kulturhistorisk museum Oslo	Naturhistorisk museum Oslo	Bergen museum	Tromsø museum	Vitenskapsmuseet Trondheim
Tilfredsstillende sikkerhetsnivå	Hoveddelen er tilfredsstillende sikret. Unntak: Vikingskiphuset	20 %	80 %	40 %	Ikke aggregerte tall. Andel varierer fra 75% - 90%*.
Tilfredsstillende fysiske betingelser	Hoveddel har ikke tilfredsstillende bevaringsnivå. Samlingene flyttes til nytt magasinbygg i 2007/2008	6,7 %	50 %	60 %	Ikke aggregerte tall. Andel varierer fra 60% -90% *
Andel av samlingene digitalisert	95%	23 %	Ikke oppgitt	15,1 %	Ikke aggregerte tall. Andel varierer fra 12% - 77% *

Kilde: DBH

* De geologiske samlingene ved Vitenskapsmuseet anses som sovende/ikke prioriterte og er ikke tatt med i oversikten.

Tabell 4.14

Sentrale trekk fra rapport for 2007

	Kulturhistorisk museum Oslo	Naturhistorisk museum Oslo	Bergen museum	Tromsø museum	Vitenskapsmuseet Trondheim
Tilfredsstillende sikkerhetsnivå	70 pst.	<u>20 pst.</u>	80 pst.	46 pst.	47 pst.
Tilfredsstillende fys- iske betingelser	62,5 pst.	6,8 pst.	50 pst.	15 pst.	31 pst.
Andel av sam- lingene digitalisert	90 pst.	23 pst.	81,1 pst.	77 pst.	51 pst.

Kilde: DBH

Det gjennomgående trekket ved rapporteringen er at det er stor variasjon mellom det som ble rapportert inn for 2006 og det som ble rapportert inn for 2007. For noen av institusjonene viser tallene en dramatisk nedgang i andel av samlingene som har tilfredsstillende sikrings og bevaringsforhold. Dette på tross av at Kunnskapsdepartementet har øremerket betydelige midler til sikring og bevaring ved universitetsmuseene over flere år. Dette er forhold som må få tas opp med universitetenes ledelser.

Rapporteringen for 2006 og 2007 har vært en innkjøringsperiode. En forklaring på de oppsiktsvekkende tallene kan være problemer i forhold til rapporteringen. Tilfredsstillende standarder for bevaring og sikkerhet er definert i henhold til standarder utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Universitets- og høyskolerådets museumsutvalg (UHRM). Metoden er omfattende og universitetsmuseene har meldt inn behov for å justere og videreutvikle denne metodikken.

Dersom rapporteringen til departementet ikke gir et riktig bilde av forholdene, er den ikke egnet som virkemiddel i styringen av universitetsmuseene. Rapporteringen for 2008 må bli bedre. Kunnskapsdepartementet vil ta grep for å bedre samordning av rapporteringen til departementet. I tillegg til at dette vil være et tema på etatsstyringsmøtene med universitetene vil Kunnskapsdepartementet innkalle universitetene til et eget møte om dette.

Tabell 4.15 viser innrapporteringen i sin helhet fra universitetsmuseene for 2007.

Tabell 4.15 Innrapporterte data fra universitetsmuseene for 2007

	Kulturhistorisk museum	Naturhistorisk museum	Bergen museum	Tromsø museum	Vitenskapsmuseet
Publikumsbesøk – antall personer	495 226,0	406 414,0	67 924,0	35 600,0	72 500,0
Antall omvisninger – antall grupper (eksklusive skoleklasser)	539,0	4 448,0	695,0	380,0	106,0
Antall omvisninger for skoleklasser (antall skoleklasser)	0,0	0,0	451,0	133,0	288,0
Antall faste utstillinger	10,0	30,0	57,0	9,0	9,0
Antall midlertidige utstillinger	0,0	0,0	18,0	11,0	12,0
Prosentandel av samlingene som er digitalisert (elektronisk tilgjengelig)	90,0	23,0	81,1	77,0	51,0
Prosentandel av samlingene som er tilgjengelig på WEB	80,0	18,0	0,0	30,0	20,0
Prosentandel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for sikkerhet	70,0	20,0	80,0	46,0	47,0
Prosentandel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for bevaring	62,5	6,8	50,0	15,0	31,0
Utlånssaker – antall saker	0,0	0,0	37,0	19,0	164,0
Utlånssaker – antall objekter	0,0	0,0	7 158,0	1 722,0	4 875,0
Omfanget av arkeologiske utgravninger som en del av kulturminneforv. – antall	0,0	0,0	13,0	0,0	29,0
Omfanget av arkeologiske utgravninger som en del av kulturminneforv. – årsverk	0,0	0,0	13,5	3,5	10,6
Omfanget av arkeologiske utgravn. som en del av kulturminneforv. – regnskapst.	0,0	0,0	10 900 000,0	2 800 000,0	1 450 000,0

Kilde: DBH

En vurdering av rapporteringen fra hvert museum står nedenfor.

4.5.3 Universitetsmuseene ved Universitetet i Oslo

Sammenlikning mellom data for 2006 og 2007, Kulturhistorisk museum i Oslo (KHM)

I 2006 rapporterte KHM med prosentandeler bare i forhold til andel digitalisert materiale. Da oppgav de at 95 pst. trolig var digitalisert. For 2007 rapporterer de om at 90 pst. var digitalisert og at 70 pst. av samlingene har tilfredsstillende sikkerhetsnivå mens 62,5 pst. av samlingene har tilfredsstillende fysiske betingelser. Tallene for sikring og bevaring kan ikke sammenliknes mot 2006 tallene, mens tallene for digitalisering viser en nedgang i andel av samlingene som er digitalisert. Dette kan skyldes at museet ikke har greid å digitalisere tilveksten til samlingene eller at rapportering ikke er god nok.

Sammenlikning mellom data for 2006 og 2007, Naturhistorisk museum i Oslo (NHM)

NHM har rapportert inn de samme tallene for andel av samlingene som er tilfredsstillende sikret og bevart og digitalisert i 2007 som i 2006. Det betyr altså ingen forbedring på tross av at Kunnskapsdepartementet har bevilget midler til dette formålet både i 2006 og 2007.

Rapporteringen for 2007

Rapporteringen ser ut til å være svært mangelfull. Det er alvorlig i seg selv. I motsatt fall oppfyller ikke KHM og NHM sitt samfunnsansvar på viktige områder. Museene har ikke rapportert om omvisninger av skoleklasser, midlertidige utstillinger, utlånsaker eller utgravinger.

4.5.4 Universitetet i Bergen, Bergen Museum i (BM)

Sammenlikning mellom data for 2006 og 2007

Bergen Museum har som Naturhistorisk museum i Oslo rapportert inn de samme tallene for andel av samlingene som er sikret og bevart i 2007 som i 2006. Det betyr derfor ingen forbedringer på tross av at Kunnskapsdepartementet har bevilget midler til formålet. En forklaring knyttet til andel av samlingene som har tilfredsstillende fysiske betingelser kan være at museet ikke har maktet å konservere/bevare gjenstandene i takt med tilveksten. Andel av samlingene som er digitalisert er rapportert for 2007 men var ikke rapportert i 2006 og kan derfor ikke sammenliknes.

4.5.5 Universitetet i Tromsø, Tromsø Museum (TM)

Sammenlikning mellom data for 2006 og 2007

Tallene for Tromsø viser fremgang i forhold til andel av samlingene som er tilfredsstillende sikret, men en dramatisk nedgang i andel av samlingen som er har tilfredsstillende fysiske betingelser fra 60 pst. til 15 pst. Her har det altså vært en svært negativ utvikling på tross av at departementet har øremerket midler til sikring og bevaring. Tallene viser derimot en fremgang i andel av samlingene som er digitalisert fra 15 pst. i 2006 til 77 pst. 2007.

4.5.6 NTNU, Vitenskapsmuseet (VM)

Sammenlikning mellom data for 2006 og 2007

Tallene for 2006 var ikke aggregerte. De viste at andel av samlingene som hadde tilfredsstillende sikkerhetsnivå varierte fra 75 pst. til 90 pst. Tallet for 2007 var 47 pst., altså en nedgang.

Andel av samlingene som hadde tilfredsstillende fysiske betingelser i 2006 varierte fra 60 pst. til 90 pst. Tallet for 2007 var 31 pst., også en nedgang. En forklaring på nedgangen kan være at de geologiske samlingene som ikke har vært prioriterte ikke var medregnet i 2006, men var omfattet i 2007. Tilsvarende viste andel av samlingene som var digitaliserte en variasjon fra 12 pst. til 77 pst. i 2006, mens 51 pst. var oppgitt å være digitalisert i 2007.

4.6 Oppsummering

Oppdragsfinansiering

Den totale andelen oppdragsfinansiert virksomhet i UH-sektoren viser en betydelig økning fra 2004 til 2005, mens andelen har ligget noenlunde stabil i årene 2005-2007. Vi ser imidlertid at NTNU kan fremvise en betraktelig økning fra 2006 til 2007, fra 17,9 til 21 pst. av stats-tilskuddet. Universitetet i Tromsø kommer også godt ut med en økning fra 13,7 pst. i 2006 til 16 pst. i 2007. Universitetet i Oslo og UMB rapporterer en nedgang i oppdragsinntektene. Av høyskolene er det spesielt høyskolene i Buskerud og Hedmark som markerer en betraktelig økning, mens de andre ligger på nærmest på status quo eller har en liten nedgang.

Kommersialisering og TTOer

Ved seks av de syv norske universitetene er det nå etablert teknologioverføringsenheter, og vanligvis brukes det engelske begrepet Technology Transfer Office – TTO – om disse. TTO-ene skal arbeide med kommersialisering av forskning – en langsiktig og komplisert oppgave som krever høy kompetanse på flere ulike områder. I TTO-enhetene trekkes grensene mellom forskningen og markedet, og denne vanskelige mellomposisjonen kan være utsatt for kritikk fra begge sider.

TTOene har etter hvert etablert seg og man begynner nå å se fruktene av deres arbeid. Når det gjelder tilfanget av forretningsideer så gikk antallet kraftig ned rett etter lovendringen (kilde NTNU) for så sakte, men sikkert øke. Den kraftige økningen fra 2006 til 2007 vitner om at TTOenes rolle har fått større legitimitet og sett fra universitetenes ståsted så er de kommet for å bli. Rasmussen, Sørheim og Widding (2007) konkluderer også med at virkemidlene for kommersialisering, der TTOene spiller en sentral rolle, er viktige og gode tiltak ("på rett vei"), men at det selvsagt er mange utfordringer man må håndtere, både på politisk og institusjonelt plan i årene som kommer. Her heter det bla.(op.cit: 2):

"Norske myndigheter har lagt til rette for denne utviklingen (kommersialisering av forskningsresultater) gjennom en rekke tiltak og virkemidler. Innretningen av virkemidlene har gradvis endret seg fra å være en randsoneaktivitet til å bli en del av institusjonenes primæroppgaver. En slik endring tar naturlig nok tid og forutsetter endringer på mange nivåer, slik at en gradvis omlegging er hensiktsmessig. Etter vår oppfatning har de grep som har vært gjort de senere år i hovedsak vært fornuftig innrettet."

På tross av at de ofte har beskjedent størrelse, er TTO-ene omdiskuterte i en del land. Noen ser på dem som et tegn på at universitetene beveger seg for langt mot å tjene penger og å tjene særinteresser snarere enn allmennheten. Andre mener at de er et fordyrende og forsinkende mellomledd, og at forskerne selv er best egnet til å skape nytteverdi gjennom direkte kontakt med bedrifter og andre brukere. Samtidig er det klart at myndighetene oftest forventer av universitetene at de legger til rette for at forskningen kan tas i bruk, f.eks. ved å patentbeskytte der det er nødvendig. Det er også åpenbart at noen av ideene som kommer ut av universitetene – selv om de kan være aldri så interessante – ikke vekker noen spesiell interesse hos bedrifter og andre brukere. En rekke teknologier ville aldri sett dagens lys uten at universitetene og deres TTO-er la ned et betydelig utviklingsarbeid, og noen forskere har stort behov for hjelp til å bringe sine resultater noen skritt nærmere utnyttelse. Myndighetene forventer imidlertid ikke at kommersialiseringen skal være en viktig inntektskilde for institusjonene.

Som også Indikatorrapporten 2008 er inne på er det noen sentrale spørsmål for den videre utviklingen av dette feltet som bør trekkes fram. Disse kan for eksempel være: Hva slags

rutiner har universitetene for innmelding av ideer fra forskerne? Hvilke muligheter gir departementale retningslinjer lærestedene til å bygge opp TTO-enheter med egne midler? Hvordan avgjøres eierskap når flere finansieringskilder er inne i bildet? Hva skal gjøres med ideer som ikke er patenterbare? Hverken myndigheter eller universitetsledelse kan fritas for ansvaret for slike spørsmål ved at TTO-funksjonen legges til et eksternt aksjeselskap. Bør det være en TTO pr universitet, eller er det mer fornuftig å etablere enheter med større nedslagsfelt, kanskje også med spesialisering og arbeidsdeling?

Immaterielle rettigheter

Flere av disse spørsmålene peker også på viktig det er at institusjonene utvikler en effektiv strategi for håndtering av immaterielle rettigheter (IPR). Som vi ser så er institusjonene godt i gang med dette arbeidet. UiO har her kommet lengst, men de andre er også i ferde med å utvikle/vedta sine respektive strategier.

Universitetsmuseene

Når det gjelder universitetsmuseene har det bl.a. fra Riksrevisjonen vært påpekt utilstrekkelige sikrings- og bevaringsforhold ved universitetsmuseene. Som en oppfølging har Kunnskapsdepartementet i samarbeid med universitetene og universitetsmuseene innført mål- og resultatindikatorer for bevarings-, sikrings- og digitaliseringsarbeidet. Universitetsmuseene har utarbeidet en felles metode for registrering av samlingene ved universitetsmuseene. Metoden sammen med rapportering på mål og resultatindikatorer skal gjøre departementet og universitetene bedre i stand til å styre museene og sette gode mål. Det gjennomgående trekket ved rapporteringen er at det er stor variasjon mellom det som ble rapportert inn for 2006 og det som ble rapportert inn for 2007. For noen av institusjonene viser tallene en dramatisk nedgang i andel av samlingene som har tilfredsstillende sikrings og bevaringsforhold. Dette på tross av at Kunnskapsdepartementet har øremerket betydelige midler til sikring og bevaring ved universitetsmuseene over flere år. Dette er forhold som må få tas opp med universitetenes ledelser.

5 Personal- og økonomiforvaltning

5.1 Innledning

Institusjonenes personal- og økonomiforvaltning skal sikre effektiv utnytting av ressursene, jf hovedmål 4 (se vedlegg 0). Dette er en forutsetning for god måloppnåelse på de øvrige hovedmålene for sektoren.

Hovedmålet har sitt utspring i Universitets- og høyskolelovens § 1-3 c) som sier at ”universiteter og høyskoler skal arbeide for å fremme lovens formål ved å (...) forvalte tilførte ressurser effektivt og aktivt søke tilføring av eksterne ressurser”.

Analysen baserer seg på institusjonenes rapportering til DBH og statsregnskapet. Vi viser også til Riksrevisjonens Dokument nr. 1 (2007-2008).

5.2 Personal

Departementet har fastsatt to delmål vedrørende personalforvaltning, jamfør vedlegg 0. Resultatindikatorene for disse delmålene er behandlet i kapittel 1 og 2 og omtales derfor ikke her. Det samme gjelder det vektlagte området om likestilling i akademia.

5.2.1 Sykefravær

Det er et vektlagt områdene under hovedmål 4 (jf. vedlegg 0) å redusere sykefraværet for alle grupper av tilsatte.

Institusjonene skal rapportere sykefravær fordelt på kjønn for hhv. undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger, administrativt personale og teknisk/administrativt personale. Sykefraværet skal også spesifiseres på egenmeldt fravær og legemeldt fravær. Tabell over sykefravær i prosent for 2006 og 2007 er vedlagt i tabell V-5.1.

Rapporteringen er mangelfull ved mange av institusjonene. Noen oppgir innføring av nytt lønns- og personalsystem (SAP) som årsak til dette. Flere institusjoner bemerker at SAP ikke åpner for registrering av fravær på ulike stillingsgrupper. Høgskolen i Molde oppgir at de ikke registrerer egenmeldt fravær for vitenskapelig personale. Universitetet i Oslo melder også om sannsynlig underrapportering av egenmeldt sykefravær for denne gruppen. Høgskolen i Stord/Haugesund, Høgskolen i Vestfold, Høgskolen i Ålesund og Norges Handelshøyskole har ikke rapportert data for sykefravær til DBH.

På bakgrunn av ovennevnte svakheter ved dataene er det ikke laget gjennomsnittstall på sykefravær for sektoren og det bør utvises varsomhet ved sammenligning av sykefravær mellom institusjonene. Ved de store institusjonene med mange avdelinger kan også høyt sykefravær ved en avdeling skjule seg bak tallene. Tilsvarende vil langtidsfravær for et fåtall personer ved små institusjonen kunne gi store utslag i sykefraværsprosenten for enkelte grupper.

Data for sykefravær tidligere år skal finnes i Rapport og planer/Budsjettdokumentet for den enkelte institusjon. På grunn av variasjonen i rapporteringsformat og kvaliteten for øvrig har vi imidlertid ikke laget en samlet tabell på dette.

Institusjonene skal også rapportere om de har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv (IA-avtale). Høgskolen i Molde oppgir at en slik avtale er under arbeid. For øvrig oppgir alle som har rapportert til DBH at de har slik avtale.

En nærmere analyse av dataene for den enkelte institusjon må foretas sammen med institusjonenes rapportering på feltet i Rapport og planer for 2007-2008.

5.3 Kvalitet og kontroll i økonomiforvaltningen

Reglement for økonomistyring i staten gjelder for institusjonene. Reglementet har som formål at statlige midler brukes og inntekter oppnås i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, fastsatte mål og resultatkrav oppnås, statlige midler brukes effektivt og at statens materielle verdier forvaltes på en forsvarlig måte, jamfør reglementets § 1.

Departementet har også fastsatt en instruks for økonomiforvaltningen ved statlige universiteter og høyskoler, og eget reglement om statlige universiteter og høyskolars forpliktende samarbeid og erverv av aksjer (jamfør rundskriv F-20-07).

Riksrevisjonen viser i Dokument nr. 1 (2007-2008) til flere utfordringer når det gjelder kvaliteten og kontrollen i økonomiforvaltningen. Blant annet kommenterer Riksrevisjonen nivået på de ubrukte bevilgningene (avsetningene) i sektoren, svakheter i virksomhetenes økonomiforvaltning, rutiner for offentlige anskaffelser, institusjonenes randsone og risikostyring.

5.3.1 Avsetningsnivået – føring av ubrukt bevilgning i regnskapet

Det er et vektlagt område under hovedmål 4 i 2007 å bedre styringen med avsetningene (jamfør vedlegg 0).

Institusjonene i universitets- og høyskolesektoren har som følge av overgang til nettobudsjettering med unntak fra bruttoprinsippet og kontantprinsippet, rett og plikt til å bruke de midlene de tildeles fra staten strategisk og fleksibelt. Dette forutsetter at institusjonene disponerer sine midler langsiktig og i samsvar med egne strategier, men likevel slik at de gjennomfører det budsjettet Stortinget har tildelt institusjonene det respektive år.

Riksrevisjonen har Dokument 1 (2007-2008) understreket betydningen av at institusjonene på universitets- og høyskolesektoren etablerer gode systemer og rutiner som sikrer gjennomføringen av sine budsjetter i samsvar med forutsetningene for bevilgningen.

Utviklingen/endringen i avsetningene

Institusjonenes beholdning i Norges bank økte i 2007 med 1 pst. (54 millioner kroner) til 6,242 milliarder kroner pr 31.12.2007.

Vi vet fra tidligere analyser at det er tre forhold som påvirker likviditetsnivået:

- De kortsiktige gjeldspostene, som er pålopte kostnader som enda ikke er utbetalt.

- Avsetninger til utsatt aktivitet.
- Eventuelle overskudd i den eksternt finansierte virksomheten (virksomhetskaptal).

Tabell 5.1 Nettobalanse i prosent av likviditeten (bankbeholdningen)

Tall i prosent av kontantbeholdning	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Langsiktig gjeld (netto)	0,0	0,0	0,0	-1,8
Kortsiktig gjeld (netto)	57,6	57,4	60,8	62,2
Avsetninger	38,6	38,8	35,1	34,2
Virksomhetskaptal (netto)	3,8	3,8	4,1	5,5
Kontrollsum	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskaper

Som tabellen over viser holder kortsiktig gjeld seg relativt stabil på rundt 60 pst. av likviditeten, men med en økning på ca 1,5 pst. fra 2006 til 2007. Avsetningene går fortsatt litt ned som andel av likviditetsbeholdningen. Virksomhetskaptalen har økt noe fra 2006 til 2007.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i likviditeten fordelt på institusjonskategoriene.

Tabell 5.2 Prosentvis endring i beholdningen i Norges Bank ved institusjonene

	Endring 2004	Endring 2005	Endring 2006	Endring 2007
Høyskoler	18 %	14 %	9 %	8 %
Universiteter	11 %	12 %	0 %	- 1 %
Vitenskapelige høyskoler	12 %	26 %	16 %	- 5 %
Kunsthøyskoler	0 %	1 %	14 %	2 %
Totalt	13 %	13 %	4 %	1 %

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskaper (tabell i vedlegg V-5.2)

Det fremgår av tabellen over at selv om beholdningen har økt noe i 2007 er det i langt mindre omfang enn det som var gjeldende særlig i 2004 og 2005. Det er samtidig interessant å merke seg at økningen tilsynelatende har stoppet opp ved de fleste universitetene og vitenskapelige høyskolene, mens den fortsetter å øke ved høyskolene. Det er imidlertid store forskjeller mellom institusjonene, se tabell V-5.2 i vedlegg.

Tabell 5.3 Prosentvis endring i avsetningsnivået ved institusjonene 2003-2006

	Endring 2004	Endring 2005	Endring 2006	Endring 2007
Høyskoler	61 %	23 %	14 %	11 %
Universiteter	33 %	10 %	-16 %	- 4 %
Vitenskapelige høyskoler	70 %	38 %	11 %	- 32 %
Kunsthøyskoler	122 %	-12 %	10 %	16 %
Totalt	41 %	14 %	-6 %	-0,4 %

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskaper (tabell i vedlegg V-5.4)

Avsetningene går som sagt noe ned for sektoren totalt sett. Som tabellen over viser var det universitetene som hovedsakelig sto for denne nedgangen i 2006. I 2007 er det også de vitenskapelige høyskolene. Høyskolene øker fortsatt sine avsetninger. Det er imidlertid store forskjeller mellom institusjonene, se tabell V-5.4 i vedlegg.

Nivået på avsetningene:

Med utgangspunkt i å ha identifisert utviklingen i avsetningene, er det interessant å måle avsetningsnivået opp mot mottatt bevilgning fra KD og NFR, både for det enkelte budsjettår

og det aggregerte avsetningsnivået. Tabellene under gjenspeiler i all hovedsak utviklingen i avsetningene for øvrig, men det fremgår samtidig at avsetningsnivået nå har stabilisert seg på tvers av institusjonskategoriene, og at det for 2006 og 2007 ligger lavere enn 2004 og 2005.

Tabell 5.4 Andelen avsetninger det respektive budsjettår som del av bevilgningen fra KD og NFR 2004-2007

	Avsetninger 04	Avsetninger 05	Avsetninger 06	Avsetninger 07
Høyskoler	2,9 %	1,7 %	1,2 %	1,0 %
Universiteter	3,2 %	1,2 %	-2,1 %	- 0,4 %
Vitenskapelige høyskoler	3,9 %	3,4 %	1,4 %	- 4,0 %
Kunsthøyskoler	3,7 %	-0,4 %	0,3 %	0,5 %
Totalt	3,1 %	1,5 %	-0,7 %	- 0,04 %

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskaper (tabell i vedlegg V-5.5)

Tabell 5.4 viser at avsetningene gjort det respektive budsjettår er redusert både i 2006 og 2007, og at det totalt sett var et lite overforbruk i sektoren tilsvarende -0,04 pst. av bevilgningen i 2007. Dette gjør det interessant å også måle nivået på det aggregerte avsetningsnivået institusjonene har opparbeidet seg over flere år målt i prosent av mottatte bevilgningene det respektive budsjettår.

Tabell 5.5 Andelen totale avsetninger som del av bevilgningen fra KD og NFR 2004-2007

	Avsetningsnivå 04	Avsetningsnivå 05	Avsetningsnivå 06	Avsetningsnivå 07
Høyskoler	7,7 %	9,1 %	9,9 %	10,5 %
Universiteter	12,8 %	13,4 %	10,8 %	9,7 %
Vitenskapelige høyskoler	9,5 %	12,5 %	13,4 %	8,7 %
Kunsthøyskoler	3,4 %	3,1 %	3,3 %	3,7 %
Totalt	10,7 %	11,7 %	10,5 %	9,8 %

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskaper (tabell i vedlegg V-5.6)

Slik det fremkommer av tabell 5.5 over, har det akkumulerte avsetningsnivået tilsynelatende stabilisert seg på omtrent 10 pst. av bevilgningene totalt sett, og ulikhetene institusjonskategoriene i mellom har blitt mindre i 2007 sammenlignet med foregående år.

Spesifiseringsgraden på avsetningene (note 15):

Med utgangspunkt i å ha identifisert avsetningsnivået og endringen i denne, er det interessant å se nærmere på spesifiseringsgraden og hvorvidt denne gjenspeiler en langsiktig og strategisk økonomistyring ved institusjonene. Departementet har tidligere i møte med sektoren understreket viktigheten av at avsetningene spesifiseres i tilstrekkelig grad, og spesielt fokusert på eventuelle uspesifiserte udisponerte midler i avsetningsnoten.

Tabell 5.6 Avsetninger, spesifikasjon i note 15 (i 1000 kr)

	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	Endring 2006 - 2007
NFR	517 121	581 031	556 232	574 663	3,3
Større investeringer - KD	290 761	280 054	235 484	495 104	110,2
Utsatt virksomhet - KD	754 566	1 235 874	1 259 119	377 349	-24,0
Strategiske formål - KD				414 985	
Andre departementer				164 921	
Andre avsetninger	468 963	221 879	118 583	136 072	14,7
Sum avsetninger	2 031 411	2 318 838	2 169 418	2 163 094	-0,3

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskaper

Avsetningsnivået fortsetter som sagt å gå nedover, men sammensetningen har endret seg noe. Avsetningene til større investeringer har økt betydelig, mens avsetningen til interne formål har gått ned. Andre avsetninger (reserver) har økt noe, men ikke urovekkende.

Tabellene nedenfor viser hvordan avsetningen fordeler seg i prosent av totale avsetninger for de ulike institusjonskategoriene for årene 2004 til 2007.

Tabell 5.7 Spesifiseringsgraden av note 15 – 2004:

	NFR midler	Byggvirk.	Avsetning	Udisp. midler
Høyskoler	5 %	0 %	64 %	31 %
Universiteter	33 %	19 %	27 %	21 %
Vitenskapelige høyskoler	34 %	24 %	36 %	6 %
Kunsthøyskoler	-8 %	0 %	60 %	51 %
Totalt	25 %	14 %	37 %	23 %

Kilde: Institusjonenes årsregnskaper 2004

Tabell 5.8 Spesifiseringsgraden av note 15 – 2005:

	NFR midler	Byggvirk.	Avsetning	Udisp. midler
Høyskoler	5 %	3 %	64 %	29 %
Universiteter	34 %	14 %	50 %	2 %
Vitenskapelige høyskoler	13 %	44 %	32 %	11 %
Kunsthøyskoler	0 %	0 %	78 %	22 %
Totalt	25 %	12 %	53 %	10 %

Kilde: Institusjonenes årsregnskaper 2005

Tabell 5.9 Spesifiseringsgraden av note 15 – 2006:

	NFR midler	Byggvirk.	Avsetning	Udisp. midler
Høyskoler	4 %	0 %	81 %	15 %
Universiteter	39 %	15 %	46 %	0 %
Vitenskapelige høyskoler	15 %	29 %	52 %	5 %
Kunsthøyskoler	0 %	0 %	94 %	6 %
Totalt	26 %	11 %	58 %	5 %

Kilde: Institusjonenes årsregnskaper 2006

Tabell 5.10 Spesifiseringsgraden av note 15 – 2007:

	Utsatt virksomhet (NFR)	Utsatt virksomhet (KD)	Utsatt virksomhet (Andre)	Strategiske formål (KD)	Større investeringer (KD)	Andre avsetninger (KD)
Høyskoler	5 %	34 %	8 %	21 %	19 %	13 %
Universiteter	42 %	7 %	8 %	18 %	25 %	2 %
Vitenskapelige høyskoler	17 %	29 %	3 %	18 %	24 %	10 %
Kunsthøyskoler	1 %	3 %	15 %	84 %	0 %	-2 %
Totalt	27 %	17 %	8 %	19 %	22 %	6 %

Kilde: Institusjonenes årsregnskaper 2007 (tabell i vedlegg V-5.7)

Tabellen over viser at samlet sett har høyskolene og de vitenskapelige høyskolene en stor andel avsetninger til utsatt virksomhet. Ved universitetene er de største avsetningene midler fra NFR, mens kunsthøyskolene begrunner sine avsetninger i stor grad til strategiske formål. Både universitetene og kunsthøyskolene har en svært lav andel andre (uspesifiserte) avsetninger. Totalt sett har de udisponerte midlene blitt redusert fra 23 pst. i 2004 til 6 pst. i 2007.

Det bør for øvrig understrekes at nye retningslinjer for note 15 i regnskapet for 2006 og 2007 gjør at spesifiseringen ikke er direkte sammenlignbar med spesifiseringen i 2004 og 2005.

5.3.2 Likviditet

I motsatt ende av avsetningsproblematikken finner vi enkelte institusjoner med negative avsetninger. Det vil si at institusjonene har brukt mer midler enn de har fått tildelt. Dette gjelder Kunsthøgskolen i Oslo og Høgskolen i Buskerud, jf vedlegg V-5.3. Samtidig har vi sett på likviditetsgraden³⁴ som indikerer i hvilken grad institusjonene har likvide midler til å betjene sine kortsiktige forpliktelser, se vedlegg V-5.2. De samme institusjonene utmerker seg negativt her.

5.3.3 Resultat for eksternt finansiert virksomhet

Omfanget av institusjonenes eksternt finansierte virksomhet er omtalt i kapittel 4. Her tar vi imidlertid for oss resultatet, dvs. om den eksternt finansierte virksomheten gir et overskudd eller underskudd tilbake til institusjonen, etter at alle direkte og indirekte kostnader er dekket. Resultat for eksternt finansiert virksomhet er en resultatindikator for delmål 4.3 om økonomi- og ressursforvaltning (jf. vedlegg 0).

Tabell 5.11 Resultat³⁵ Eksternt finansiert virksomhet (i 1000 kr)

	2004	2005	2006	2007
Høyskoler	21 256	11 576	18 375	23 211
Universiteter	8 324	49 519	26 920	21 878
Vitenskapelige høyskoler	9 838	4 261	5 811	11 162
Kunsthøyskoler	0	0	0	0
Totalt	39 418	65 356	51 106	56 251

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskaper (tabell i vedlegg V-5.8)

³⁴ Likviditetsgraden er beregnet som bankinnskudd og fordringer sett i forhold til kortsiktig gjeld og avsetninger av tildelte NFR-midler.

³⁵ Det er resultat for avsluttede prosjekter det enkelte år som vises i tabellen. Det resultatføres ikke i pågående prosjekter og gjenspeiler derfor ikke økonomien i disse prosjektene.

Som tabellen ovenfor viser har det vært en økning i resultat for eksternt finansiert virksomhet for høyskolene og de vitenskapelige høyskolene i 2007. Universitetene har samlet sett redusert resultatet. Det er imidlertid store variasjoner mellom institusjonene, se vedlegg V-5.8.

5.3.4 Regnskapskvalitet

Å sikre god kvalitet i regnskapsarbeidet i tråd med gjeldene lover og regler er et vektlagt område under hovedmål 4 i 2007 (jf. vedlegg 0).

Institusjonene skal utarbeide et foreløpig årsregnskap innen 15. februar 2008. Det foreløpige årsregnskapet skal være godkjent av institusjonens styre og skal bestå av:

- resultatregnskap
- balanseoppstilling
- kontantstrømoppstilling etter den direkte modellen
- noter
- periodisert resultatbudsjett for 2007
- utfylt kontrollark
- ledelseskommentar til regnskapet

Ledelseskommentarene skal inneholde styrets vurdering av institusjonenes drift i regnskapsåret og inneholde følgende elementer:

- en kortfattet beskrivelse av institusjonens formål
- en bekreftelse på at regnskapet er avlagt i samsvar med reglene i de statlige regnskapsstandardene med opplysning om eventuelle avvik
- omtale av vesentlige endringer i resultat- og balanseposter i forhold til tidligere årsregnskap
- omtale av vesentlige avvik mellom periodisert resultatbudsjett og resultatregnskap
- gjennomføringen av budsjettet for 2007 med vekt på prioriterte oppgaver i tildelingsbrevet for 2007. Utviklingen i avsatt andel av tilskudd til bevilgningsfinansiert virksomhet skal omtales
- gjennomførte investeringer i perioden og planlagte investeringer i senere perioder
- trender og utvikling i inntekter og sentrale kostnader

Institusjonenes sammenstiller det endelige årsregnskapet etter at Riksrevisjonen har avlagt sitt revisjonsbrev. Dette skjer etter at denne sektoranalysen er publisert.

For 2006 hadde Riksrevisjonen vesentlige merknader til regnskapet ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Stavanger, Universitetet for miljø- og biovitenskap og Høgskolen i Hedmark.

5.3.5 EFV/Randsone

Riksrevisjonen skriver i Dokument 1 (2007-2008) at institusjonenes håndtering av eksternt finansiert virksomhet fortsatt har et potesial for vesentlig forbedring, selv om det har vært en positiv utvikling hos de fleste. Dette gjelder klassifisering og budsjettering av prosjekter, og løpende regnskapsføring og avslutning av prosjekter.

Gjennomgang av institusjonenes rapportering av eierposter i aksjeselskaper til statsregnskapet viser at det i flere tilfeller ikke er samsvar mellom innrapportering til Selskapsdatabasen og

departementet, og at det også er avvik i forhold til Brønnøysundregistrene. Sistnevnte gjelder aksjekapitalen spesielt. Noe av avvikene skyldes rapporten som genereres på bakgrunn av registreringen i Selskapsdatabasen. Dette er tatt opp med DBH. En del av avvikene skyldes imidlertid andre forhold. Institusjonene må oppfordres til å bedre internkontrollen på dette området, og viser til at mangelfull rapportering kan føre til inndragelse av institusjonenes fullmakter, jmfør rundskriv F-20-07 punkt 4.7.

Det vises for øvrig til omtale av institusjonenes eierskap i aksjeselskaper i kapittel 4.3.4.

Riksrevisjonen har også påpekt i Dokument nr 1 (2007-2008) at kompetansen hos de underliggende virksomhetene til å forvalte eierinteressene ikke er god nok.

5.3.6 Anskaffelsesområdet

Etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser er et vektlagt område under hovedmål 4 i 2007 (jf. hovedmål 0).

Det understrekes i tildelingsbrevet for 2007 at kravene i lov om offentlige anskaffelser 16. juli 1999 nr 69 med tilhørende forskrift 24. november 2006 nr 1295 (nyreviderte forskrifter som trådte i kraft 1. januar 2007), skal følges. Riksrevisjonen har påpekt fortsatt brudd på regelverket hos flere institusjoner i universitets og høyskolesektoren (Dokument nr 1 (2007-2008)). Det er særlig blitt påpekt brudd knyttet til ulovlig direkte kjøp, manglende utarbeidelse av anskaffelsesprotokoller, manglende innhenting av skatteattester og HMS-erklæringer samt rutiner for registrering av eiendeler.

E-handelssekretariatet vil inngå rammeavtale for verktøy for gjennomføring av konkurranser for offentlige innkjøp på vegne av offentlige virksomheter. Når rammeavtalen er klar, vil den enkelte institusjon i universitets- og høyskolesektoren gjennomføre minikonkurranse mellom de to forhåndsgodkjente leverandørene og inngå egen tilslutningsavtale.

Departementet forutsetter at hver enkelt institusjon inngår tilslutningsavtale innen de frister som blir fastsatt når rammeavtalen er inngått.

5.3.7 Risikostyring i UH-sektoren – institusjonenes systemer

Risikostyring er en forvaltningsreform og en integrert del av mål og resultatstyringen som overordnet styringsprinsipp hjemlet i Reglement for økonomistyring i staten (reglementet). Risikostyring må ses i sammenheng med reglementets krav til styring og intern kontroll, jmfør kapittel 2 i reglementet. Det er gjennom flere år stilt krav fra departementet til institusjonene om å etablere eget system for risikostyring.

Autonomi på flere områder og frihetsgrader i innretning av styring og intern kontroll stiller høyere krav til styrets arbeid enn tidligere. For å få i stand et godt system for risikostyring ved institusjonen, er det vesentlig med forankring i institusjonens styre og ledelse av dette arbeidet. Videre er det vesentlig at de risikovurderinger som blir gjort, brukes aktivt til å prioritere og styre i lys av risiko og vesentlighet.

Departementet har gitt tilbakemelding til sektoren i etatsstyringsmøtene våren 2007 om økt fokus på risikostyring og understreket viktigheten av å få på plass eget system for

risikostyring ved den enkelte institusjon. Departementet viste også til at selve systemet og status for arbeidet med systemet ville være tema i etatsstyringsmøtene våren 2008.

Nedenfor følger en oversikt over hvordan institusjonene våren 2008 har rapportert om arbeidet med eget system for risikostyring.

Oversikten er overordnet, og går ikke inn på innholdet i systemene.

Departementet har gått gjennom institusjonenes omtale av risikostyring i Rapport og planer (2007-2008) med følgende resultat:

- Kunsthøyskolene ser begge ut til å ha kommet i gang med arbeidet med integrering av risikostyring, blant annet med definisjon av risikomomenter koblet til fastsatt målstruktur.
- De vitenskaplige høyskolene har to ulike tilnærminger - noen presenterer systemet sitt i Rapport og planer, med beskrivelse av status for arbeidet, mens andre beskriver systemet. Ikke alle institusjonene bekrefter styreforankring av systemet.
- Tilsvarende gjelder for universitetene - noen presenterer systemet, mens andre beskriver status for arbeidet. Selv om de fleste blant universitetene ikke viser hele systemet i Rapport og planer, har flere her enn i andre institusjonskategorier hatt fokus på å presentere institusjonenes overordnede risikomomenter.
- For de statlige høyskolene er det flere institusjoner som presenterer et fullt ut utarbeidet system for risikostyring. De har vist at målstrukturen inngår i system for risikostyring, at risikomomentene er knyttet til målstrukturen, de har definert sannsynlighet og konsekvens for hvert risikomoment og utledet tiltak for disse. Andre høyskoler har begrenset omtale av risikostyring. Over halvparten av høyskolene kan vise til risikomomenter som er koblet til målstrukturen.
- Samlet sett er sannsynlighets- og konsekvensvurderinger minst omtalt. Det er flere som har utarbeidet tiltak, og mange institusjoner har ikke eksplisitt slått fast styreforankringen av systemet.
- Departementet har varslet økt vektlegging av området for 2008, med krav om at systemet for risikostyring skal inngå i institusjonenes rapportering i Rapport og planer for 2008-2009.

5.4 Oppsummering

Avdelingene rapporterer sykefravær men dataene er ikke gode nok til at vi analyserer dette for sektoren. Dataene må ses i sammenheng med hva institusjonene skriver om sykefraværsarbeidet i Rapport og planer.

Likviditeten i sektoren har økt med 1 pst. fra 2006. Avsetningene har imidlertid gått ned med ca 1 pst., slik at økningen i likviditeten skyldes kortsiktig gjeld og økning i resultat for eksternt finansiert virksomhet. En til to institusjoner synes å ha noe lav likviditet og en til to institusjoner har underskudd i sin eksternt finansierte virksomhet. Spesifiseringen av avsetningene i note 15 i regnskapet viser at avsetningene til større investeringer har økt betydelig, mens avsetningen til interne formål har gått ned. Andre avsetninger (reserver) har økt noe, men ikke urovekkende.

Relatert til risikostyring viser sektoren en utvikling i riktig retning. For mange av institusjonene vises det en god utvikling og flere enkeltinstitusjoner har kommet langt. Det er fremdeles institusjoner som må dokumentere bedre arbeidet med risikostyring.

6 Sammenheng

6.1 Studentene

6.1.1 Utvikling i studietilbud

Det har vært en klar vekst i antall studier som tilbys de siste årene. Dette gjelder i størst grad høyskolene. I 2007 ser imidlertid tallet på nye studietilbud ut til å ha stabilisert seg.

Det er først og fremst tilbudet av bachelorgrader som har økt. Fra 2006 til 2007 økte antall bachelortilbud med 26 og antall bachelorstudenter med 250. Både universitetene og høyskolene har hatt en liten økning.

Antall tilbud på høyere grad har steget jevnt frem til 2006, men gikk ned med hele 13,9 pst. fra 2006 til 2007. Det er universitetene som står for nedgangen, og det kan skyldes at hovedfagsprogrammer er utfaset i overgangen 2006-2007. Ved høyskolene har antall mastergradstilbud vært relativt stabilt det siste året, mens ved de vitenskaplige høyskolene har antall mastergradstilbud hatt en liten nedgang på 9. Antall masterstudenter har gått ned med 2,7 pst. det siste året, og også her er nedgangen ved universitetene.

Antall årskurs har holdt seg relativt stabilt de siste årene, mens antall studenter på årskurs har gått noe ned. I tråd med Kvalitetsreformen har tilbud og studenter på "andre typer utdanninger", det vil først og fremst si toårige høyskolekandidatutdanning og profesjonsutdanninger, gått ned.

Også fagprofilen til institusjonene har endret seg. Fagområdene med størst vekst de tre siste årene er idrettsfag, kroppsøving og friluftsliv, mediefag, bibliotekfag og journalistfag og pedagogiske fag. Antall studieplasser på prioriterte fagområder innen medisin, odontologi, helse- og sosialfag, lærer- og lektorutdanning, matematikk og naturfag og teknologi, ingeniørfag og arkitektur har holdt seg relativt stabilt. Fagområdene med vekst i studieplasser hadde alle vekst i antall søknader fra 2004 til 2005, og det ser dermed ut til å være en sammenheng mellom studentenes etterspørsel og tilpasning av fagprofil. Noen høyskoler ser ut til å være kreative ved å opprette nye fancy tilbud for å tiltrekke seg studenter. Dette ser imidlertid ikke ut til å være hovedtendensen i sektoren.

6.1.2 Rekruttering, gjennomstrømning og resultater

Et av siktemålene med Kvalitetsreformen var å bedre studentenes studiegjennomføring. Evalueringen av Kvalitetsreformen og St.meld.nr. 7 (2007-2008) Sluttrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning viser at insentivene for bedre gjennomføring (finansieringssystem, økt modulisering, sterkere oppfølging av studenten) ser ut til å hatt effekt. Antall studiepoeng per student har økt, og særlig ved universitetene der studentgjennomstrømningen tidligere var svak. For sektoren sett under ett har det i perioden 2004 -2007 vært en jevn økning i gjennomstrømning.

Hvis vi følger studentkullene som gikk inn i høyere gradsstudier ved universitetene i årene 2003, 2004 og 2005, ser vi at en økende andel gjennomfører studiene på normert tid. Andelen har økt fra om lag 26 pst. til 30 pst. av kullet. Andelen som fullfører ett år etter normert tid er

vesentlig større, og ligger på oppunder 70 pst. Andelen av kullet som fullfører ett år etter normert tid har imidlertid gått noe ned i perioden.

Karakterutviklingen i sektoren viser at det har vært en ganske stabil fordeling av karakterer de siste tre årene. Det gis langt flere gode karakterer i høyere grad enn i lavere grad i alle institusjonskategorier. Matergradsstudentene ved høyskolene oppnår de beste karakterene. Når karakterer i høyere utdanning sammenholdes med "inntakskvalitet", målt som karaktergrunnlag fra videregående skole, finner en imidlertid ingen klar sammenheng. Det er klare forskjeller mellom karakterfordeling mellom institusjoner og fagområder, slik evalueringen av Kvalitetsreformen viste.

Det har vært en liten nedgang i strykprosent fra 2006 til 2007. Størst har nedgangen vært ved de vitenskapelige høyskolene. Det er også i denne institusjonskategorien at strykprosenten er lavest, hvis vi ser bort fra kunsthøyskolene som knapt har noen strykprosent overhodet. De statlige høyskolene har høyere strykprosent enn universitetene, og har hatt det siden 2005 da Universitetet i Stavanger og Universitet for miljø og biovitenskap fikk universitetsstatus. Heller ikke når det gjelder strykprosent ser det ut til å være noen sammenheng med inntakskvalitet.

Utviklingen i tallet på søknader viser en svak økning i perioden 2004 til 2007. Søknningen til universitetene har gått noe ned i 2007 sammenlignet med året før, særlig ved Universitetet i Oslo. Ved de statlige høyskolene sett over ett har det en liten økning, men det er store forskjeller mellom høyskolene. Økningen er størst ved høyskolene i Gjøvik og Bergen, mens nedgangen er størst ved høyskolene i Molde og Finnmark. Når det gjelder antall primærsøkere per studieplass kommer kunsthøyskolene og de vitenskapelige høyskolene best ut, mens de statlige høyskolene i utkantstrøk er taperne.

Tallet på nye registrerte studenter har økt svakt fra 2006 til 2007, men har ligget stabilt i perioden 2004 – 2007. Andelen nye registrerte studenter er størst ved høyskolene, mens den har gått noe ned ved universitetene fra 2006 til 2007. Dette er i tråd med utviklingen i søknadstall.

Tallet på totalt antall registrerte studenter i sektoren har gått ned fra 2006 til 2007. I hele perioden 2004 til 2007 har det vært en svak nedgang i antall registrerte studenter.

6.1.3 Utviklingen av undervisningskomponenten

Utviklingen i undervisningskomponenten og de underliggende faktorene som studenttall, opptak, gjennomstrømming og fagportefølje gir noen indikasjoner på hvordan den resultatbaserte undervisningsfinansieringen virker.

Studiepoengproduksjonen har økt betydelig både for universiteter, statlige høyskoler og vitenskapelige høyskoler etter innføringen i 2003. Kandidattallet og studiepoeng per student har økt betydelig både for universitetene og de vitenskapelige høyskolene, og strykprosenten har gått ned for alle institusjonskategorier.

Det er mange forhold ved Kvalitetsreformen, i tillegg til finansieringssystemet, som kan ha bidratt til denne utviklingen, blant annet nye arbeidsformer og økt oppfølging av studentene. Det er derfor vanskelig å isolere virkningene av selve finansieringssystemet, men det er sannsynligvis en av flere og til dels nødvendige faktorer for å få de effektene man ønsker. Universitetene har foretatt de største endringene i utdanningstilbudet, og har fått tildelt den

største delen av ressursene som ble bevilget i forbindelse med Kvalitetsreformen. De har i størst grad også økt oppfølgingen av hver enkelt student, og har redusert antall studenter som ikke tok studiepoeng. Universitetene hadde dermed det største forbedringspotensialet. Høyskolene hadde allerede undervisningsformer som samsvarte med Kvalitetsreformen, og har hatt mindre mulighet til å øke gjennomstrømningen.

Foreløpige tall for 2007 viser imidlertid at det samlet sett er en nedgang i avlagte studiepoeng totalt i sektoren. Tallene bak denne utviklingen er noe fragmentert. Universitetene har et stabilt antall avlagte studiepoeng, men en nedgang i antall registrerte studenter, noe som i sum gir en økning i studiepoeng per student. De vitenskapelige høyskolene har økning i avlagte studiepoeng og en økning i registrerte studenter noe som gjør at studiepoeng per student stiger også for denne institusjonskategorien. De statlige høyskolene har også hatt en nedgang i avlagte studiepoeng, men denne følges av en minimal reduksjon i antall studenter, noe som gir færre studiepoeng per student. Dette utviklingen må følges nøye. Høyskolene har hatt en forholdsvis stor studentøkning de siste årene og for noen høyskoler kan en stille spørsmål ved om dette kan ha gått på bekostning av kvaliteten på utdanningstilbudet.

6.2 Forskning

6.2.1 Stillingsstruktur – institusjonenes kompetanseprofil

Institusjonenes kompetanseprofil sier noe om forutsetningene og mulighetene til å drive forskning og FoU-arbeid. Dette er en betraktning en bør ha i mente når man diskuterer forskning og FoU-relaterte saker med institusjonene i forbindelse med etatsstyringen. Kompetanseprofilen viser at det er stor variasjon mellom de statlige høyskolene på den ene siden og universitetene og de vitenskapelige høyskolene på den andre siden. Den statlige høyskolesektoren – har fremdeles en langt svakere akademisk kompetanseprofil enn universitetene og de vitenskapelige høyskolene – til tross for NOKUTs krav om at 20 prosent av personalet som underviser på bachelornivå og 50 prosent på masternivå skal ha førstestillingskompetanse eller høyere.

6.2.2 Forskerutdanning

I 2007 ble det i følge Doktorgradsregistret ved NIFU STEP gjennomført 1030 doktordisputaser ved norske universiteter og høyskoler – noe som er rekord. Dette er 125 flere enn i 2006 da antallet var 905. Det var således 14 pst. flere disputaser i 2007 enn i 2006 og 20 pst. flere enn i 2005 (se tabell 2.9). Økningen de siste årene medfører at målene fra forrige rekrutteringsmelding om årlig uteksaminering av 1100 kandidater snart er oppfylt.

Veksten fra 2006 til 2007 skyldes en sterk vekst ved de fire ”gamle” universitetene, og da spesielt Universitetene i Oslo og i Tromsø.

De siste fem årene har kvinneandelen ligget på rundt 40 pst. I 2007 steg den til nærmere 45 pst. Som i fjor er det kvinneflertall i medisin, og i år også i humaniora og samfunnsvitenskap. I teknologi er bare en av fem kvinner og i naturvitenskap en av tre.

6.2.3 Vitenskapelig publisering

Vitenskapelig publisering er fra og med 2004 inkludert som indikator i finansieringssystemet. Det overordnede målet til resultatbasert omfordeling (RBO) er å

stimulere til økt forskningsaktivitet og fordele ressurser til forskningsmiljø som kan dokumentere gode forskningsresultat.

Internasjonalt publiserer norske forskere et lavere antall artikler per innbygger enn de andre nordiske landene, men de siste årene har vi hatt den sterkeste veksten (sammen med Island).

Fra 2006 til 2007 har veksten i antall publikasjonspoeng vært på 9 pst. dersom en ser hele sektoren (inkludert private høyskoler) under ett. Veksten fra 2006 til 2007 er større enn veksten i antall publikasjoner fra 2005 til 2006. Den prosentvise veksten er sterkest for høyskolesektoren, og er negativ for de vitenskapelige høyskolene sett under ett.

Det er universitetene som har den overveiende største vitenskapelige produksjonen selv om de statlige høyskolene isolert sett har styrket sin relative andel av den totale vitenskapelige produksjonen fra 2006 til 2007. Institusjoner med størst økning i publikasjonspoeng var: NTNU, Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Lillehammer. Institusjonene med størst nedgang var Høgskolen i Agder, Høgskolen i Bodø, Norges idrettshøgskole, Norges veterinærhøgskole og UMB.

Når vi derimot ser på antall publiseringspoeng per førstestilling, og på hvilket nivå og i hvilket form de vitenskapelige ansatte publiserer, er det store forskjeller. Universitetene og de vitenskapelige høyskolene har flere publiseringspoeng per førstestilling enn de statlige høyskolene. I tillegg publiserer universitetene og de vitenskapelige høyskolene i større grad på nivå 2.

6.2.4 Deltakelse i forskningsprogram i regi av Norges forskningsråd og EU

Tildeling av ressurser til forskning fra Norges forskningsråd og EU er en indikator på om en høyere utdanningsinstitusjon har nådd opp i konkurransen om deltakelse i forskningsprosjekt(er). Også på dette området skiller universitetene seg klart ut i positiv forstand, og da særlig med hensyn til tildeling av midler til forskning fra Norges forskningsråd.

6.2.5 FoU i høyskolesektoren

De statlige høyskolene bruker relativt store tidsressurser til FoU. I gjennomsnitt oppga fagpersonalet at de i 2005 brukte 21 prosent av arbeidstiden til dette formålet – omtrent uendret i forhold til 1997. Tilsvarende tall for universitetene og de vitenskapelige høyskolene i 2000 var henholdsvis 29 prosent og 26 prosent. Til tross for at det ikke er en individuell rettighet å bruke tid til FoU-arbeid oppga 83 prosent av fagpersonalet at de drev med slik virksomhet i 2005.

Selv om det er mange som bruker relativt mye tid på FoU-arbeid, er den formelle FoU-kompetansen i høyskolesektoren sett under ett fremdeles lav. Dette gjenspeiler seg blant annet i et relativt lavt omfang av publiseringsvirksomhet sett i forhold til tida personalet bruker til FoU-arbeid. På dette feltet har det vært en overraskende liten utvikling siden den forrige FoU-undersøkelsen i 1997.

Høyskolene ser også ut til å ha en mer beskjeden rolle i regional utvikling og innovasjon enn forventet av statlige og regionale myndigheter. Derimot ser det ut til at FoU-arbeidet i større grad innfrir forventningene om å styrke praksisfeltet for utdanningene.

Samtidig er det også viktig å være klar over at praksisrettet FoU har en helt annen logikk enn det klassiske "akademiske" FoU-begrepet (lansert av OECD i den såkalte FRASCATI-manualen). Det vesentlig for praksisrettet FoU er i motsetning til "akademisk FoU" - ikke vitenskapelig produksjon og publisering, men at den primært skal bidra til å forbedre undervisningen. Dette er viktig å ha i mente når en diskuterer praksisrettet FoU i etatsstyringsmøtene.

6.3 Internasjonalisering

6.3.1 Studentutveksling

Universitetene og høyskolene arbeider aktivt med studentutvekslingen sin. Det er flere som peker på at det er for få som tar et opphold i utlandet. Institusjonene har utarbeidet egne målsetninger for å få opp både antallet som reiser ut og antallet som kommer inn. Når det gjelder evnen og viljen til å ta i mot studenter fra utlandet, ser det ut til å være en viss forskjell mellom universiteter og store høyskoler på en side og de små høyskolene på den andre siden. Universitetene, flere vitenskapelige og store statlige høyskoler har stor bredde i tilbud på engelsk. Videre ser det ut til at de har gode ordninger, også ut over det rent faglige, for å ta i mot utenlandske studenter. Det er dog flere institusjoner, ofte små høyskoler, som erkjenner en utfordring når det gjelder å legge til rette for utenlandske studenter. Noen påstår til og med at de ikke har kapasitet til å ha et tilbud på engelsk.

Generelt kan man si om utvekslingen at det er et stykke igjen før alle studenter som ønsker det har et utenlandsopphold i løpet av studiet. Det er likevel positivt at institusjonene gir dette oppmerksomhet og at det ofte er utarbeidet strategier for å lykkes bedre.

Spørsmålet om utvekslingen gir faglige resultater er derimot noe uklart. Evalueringen av Kvalitetsreformen viser at de faglige ansatte ikke føler at utvekslingen har noe å si for kvaliteten på - eller den faglige utviklingen av - studiene. Det ser ut til å være en stor utfordring å knytte internasjonaliseringsarbeidet til de faglige ansatte.

6.3.2 Utveksling av faglig ansatte

DBH-dataene viser utreisende og innreisende faglig ansatte for de norske UH-institusjonene i årene 2006 og 2007. Dette er utenlandske forskere som gjester institusjonen i løpet av rapporteringsåret, samt institusjonens egne forskere som har hatt faglige opphold ved en institusjon i utlandet. Mobiliteten baseres enten på grunnlag av organiserte utvekslingsprogram eller på grunnlag av individbaserte avtaler. De innreisende/utreisende forskerne må ha et opphold på minimum en ukes varighet for å bli tatt med i disse tabellene.

I UH-sektoren totalt er det en viss reduksjon av faglig ansatte med opphold ved en utenlandsk UH-institusjon, men det er klare variasjoner mellom de ulike institusjonskategoriene. Universitetene har flest som reiser ut, men her har det vært en markant nedgang fra 2007 til 2006 (9 pst.). Dette gjelder spesielt Universitetet i Oslo. Relativt sett har det vært en stor økning i andelen som reiser ut ved de vitenskapelige høyskolene. Dette skyldes en stor økning av faglig ansatte som har reist ut i 2007 ved hhv. Norges Handelshøyskole (NHH) og Norges musikkhøgskole (NMH).

Det er imidlertid en relativt stor økning av utenlandske gjesteforskere fra 2006 til 2007 (17 pst.) i UH-sektoren. Igjen skiller de vitenskapelige høyskolene seg ut med en spesielt stor vekst.

6.4 Institusjonene og omverdenen

6.4.1 Eksternt finansiert virksomhet - oppdragsvirksomhet

Det er en utfordring for både universitetssektoren og høyskolesektoren å øke næringslivets bidrag i den eksternt finansierte virksomheten. Offentlige organer dominerer som kilde for begge sektorer. Særlig er dette tydelig når det gjelder utgifter til eksternt finansiert FoU.

For høyskolesektoren er det dessuten en særlig utfordring i å øke den eksternt finansierte virksomheten generelt, som i 2006 utgjør kun 7 prosent av de totale driftsinntektene i 2006. Høyskolesektoren har dessuten en lang vei å gå for å nå målet om å være en pådriver i regional økonomisk utvikling.

Høyskolesektoren og universitetssektoren står til dels overfor litt ulike utfordringer når det gjelder deres bidrag til regional utvikling og innovasjon. For høyskolene ser det ut til at sektorens relativt svake FoU-kompetanse bidrar til å gjøre dem mindre attraktive. Der potensialet er størst, innenfor ingeniørfaget, er det forholdsvis lite eksternt finansiert virksomhet. Generelt er det en stor utfordring for UH-institusjonene å være i stand til å bidra til regional samfunns- og næringsutvikling.

Den totale andelen oppdragsfinansiert virksomhet i UH-sektoren viser en betydelig økning fra 2004 til 2005, mens andelen har ligget noenlunde stabil i årene 2005-2007. Vi ser imidlertid at NTNU kan fremvise en betraktelig økning fra 2006 til 2007, fra 17,9 til 21 pst. av statstilskuddet. Universitetet i Tromsø kommer også godt ut med en økning fra 13,7 pst. i 2006 til 16 pst. i 2007. Universitetet i Oslo og UMB rapporterer en nedgang i oppdragsinntektene. Av høyskolene er det spesielt Høgskolene i Buskerud og Hedmark som markerer en betraktelig økning, mens de andre ligger på nærmest på status quo eller har en liten nedgang.

6.4.2 Innovasjon og kommersialisering

Ved seks av de syv norske universitetene er det nå etablert teknologioverføringsenheter, og vanligvis brukes det engelske begrepet Technology Transfer Office – TTO – om disse. TTO-ene skal arbeide med kommersialisering av forskning – en langsiktig og komplisert oppgave som krever høy kompetanse på flere ulike områder. I TTO-enhetene trekkes grensene mellom forskningen og markedet, og denne vanskelige mellomposisjonen kan være utsatt for kritikk fra begge sider.

TTOene har etter hvert etablert seg og man begynner nå å se fruktene av deres arbeid. Når det gjelder tilfanget av forretningsideer så gikk antallet kraftig ned rett etter lovendringen (kilde NTNU) for så sakte, men sikkert øke. Den kraftige økningen fra 2006 til 2007 vitner om at TTOenes rolle har fått større legitimitet og sett fra universitetenes ståsted så er de kommet for å bli. Rasmussen, Sørheim og Widding (2007) konkluderer også med at virkemidlene for kommersialisering, der TTOene spiller en sentral rolle, er viktige og gode tiltak ("på rett vei"), men at det selvsagt er mange utfordringer man må håndtere, både på politisk og institusjonelt plan i årene som kommer. Her heter det bla.(op.cit: 2):

”Norske myndigheter har lagt til rette for denne utviklingen (kommersialisering av forskningsresultater) gjennom en rekke tiltak og virkemidler. Innretningen av virkemidlene har gradvis endret seg fra å være en randsoneraktivitet til å bli en del av institusjonenes primæroppgaver. En slik endring tar naturlig nok tid og forutsetter endringer på mange nivåer, slik at en gradvis omlegging er hensiktsmessig. Etter vår oppfatning har de grep som har vært gjort de senere år i hovedsak vært fornuftig innrettet.”

På tross av at de ofte har beskjedden størrelse, er TTO-ene omdiskuterte i en del land. Noen ser på dem som et tegn på at universitetene beveger seg for langt mot å tjene penger og å tjene særinteresser snarere enn allmennheten. Andre mener at de er et fordyrende og forsinkende mellomledd, og at forskerne selv er best egnet til å skape nytteverdi gjennom direkte kontakt med bedrifter og andre brukere. Samtidig er det klart at myndighetene oftest forventer av universitetene at de legger til rette for at forskningen kan tas i bruk, f.eks. ved å patentbeskytte der det er nødvendig. Det er også åpenbart at noen av ideene som kommer ut av universitetene – selv om de kan være aldri så interessante – ikke vekker noen spesiell interesse hos bedrifter og andre brukere. En rekke teknologier ville aldri sett dagens lys uten at universitetene og deres TTO-er la ned et betydelig utviklingsarbeid, og noen forskere har stort behov for hjelp til å bringe sine resultater noen skritt nærmere utnyttelse.

Likevel kan det ikke stikkes under en stol at de norske TTO-ene opererer i et minefelt. Ikke bare er de i enkelte tilfeller opprettet i direkte konkurranse med eksisterende støtteenheter, de har også vært direkte uønsket av velkjente professorer med egen kommersialiseringserfaring, og av professorer som synes at kommersialisering i seg selv er en vederstyggelighet. Dette er velkjent fra andre land, hvor enkelte TTO-er er blitt vingeklippet av eierne sine. Resultatet er noen ganger blitt til ufokuserte serviceenheter som blir sittende igjen med middelmådige ideer fra middelmådige forskere; de gode forskerne med de gode ideene klarer å lure seg rundt denne støttestrukturen.

Det pågår for tiden en prosess for å utvikle en bedre håndtering av immaterielle rettigheter ved universitetene og høyskolene og for Norges forskningsråds bevilgninger. Utkast til felles retningslinjer for universitetene og prinsipper for håndtering av immaterielle rettigheter i NFR foreligger per dd. Endelig utforming av dette forventes i løpet av våren 2008. Problemstillinger knyttet til fastlegging av immaterielle rettigheter er en spesiell utfordring ved samarbeid med næringslivet. Mens næringslivet forut for lovendringene hadde noe lettere tilgang på de industrielle rettighetene knyttet til forskningsprosjekter som de finansierte eller var med å finansiere, er universiteter og høyskoler nå en mer aktiv part i å håndtere eller å gjøre hevd på industrielle rettigheter fra forskningsprosjekter som de deltar i sammen med næringslivet. I så måte er Norge nå i ferd med å tilpasse seg situasjonen i sammenliknbare land internasjonalt. Formålet med endringene i arbeidstakeroppfinnelsesloven og universitets- og høyskoleloven var å få til en bedre utnyttelse av forskningsresultater fra universiteter og høyskoler.

6.4.3 Universitetsmuseene

Riksrevisjonen har påpekt utilstrekkelige sikrings- og bevaringsforhold ved universitetsmuseene. Som en oppfølging har Kunnskapsdepartementet i samarbeid med universitetene og universitetsmuseene innført mål- og resultatindikatorer for bevarings-, sikrings- og digitaliseringsarbeidet. Universitetsmuseene har utarbeidet en felles metode for

registrering av samlingene ved universitetsmuseene. Metoden sammen med rapportering på mål og resultatindikatorer skal gjøre departementet og universitetene bedre i stand til å styre museene og sette gode mål.

Det gjennomgående trekket ved rapporteringen er at det er stor variasjon mellom det som ble rapportert inn for 2006 og det som ble rapportert inn for 2007. For noen av institusjonene viser tallene en dramatisk nedgang i andel av samlingene som har tilfredsstillende sikrings og bevaringsforhold. Dette på tross av at Kunnskapsdepartementet har øremerket betydelige midler til sikring og bevaring ved universitetsmuseene over flere år. Dette er forhold som må få tas opp med universitetenes ledelser.

6.5 Økonomi og personalforvaltning

Vi har de senere årene sett at likviditets- og avsetningsnivået i sektoren har økt på tvers av institusjonskategoriene. Det er et viktig område for KD å bedre styringen med avsetningene i 2007. Analyser har påvist at det i all hovedsak ligger klare bindinger på disse midlene.

Departementet har iverksatt flere tiltak for å redusere nivået på avsetningene, og samtidig øke bevisstheten rundt spesifiseringen av disse i note 15 som en indikator på hvorvidt institusjonene har gjennomført det budsjettet Stortinget har tildelt dem.

Institusjonenes inneværende i Norges bank (likviditetsnivået) økte i 2007 med 1 pst (54 millioner kroner) til 6,242 milliarder kroner pr 31.12.07. Det er her viktig å understreke at økningen i likviditeten likevel er moderat sammenlignet med utviklingen i 2004, 2005 og 2006. Samtidig bør en merke seg at likviditetsøkningen tilsynelatende har stoppet opp ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene, mens den fortsetter å øke ved de statlige høyskolene.

Avsetningene totalt for sektoren har gått ned. I 2006 var det universitetene som hovedsakelig stod for denne nedgangen. I 2007 er det også de vitenskapelige høyskolene. Høyskolene og Kunsthøyskolene øker fortsatt sine avsetninger, selv om det er et blandet bilde når en går inn og ser på de ulike institusjonene innenfor de ulike institusjonskategoriene.

7 Litteratur, kilder og internettsider

Aamodt P.O., Prøitz, T. S., Hovdhaugen, E. og Stensaker, B. (2007): Læringsutbytte i høyere utdanning. En drøfting av definisjoner, utviklingstrekk og måleproblemer. NIFU STEP rapport 40/2007.

Allen, J. og van der Velden, R. (2007): The Flexible Professional in the Knowledge Society: General Results of the REFLEX Project, Research Centre for Education and the Labour Market, Maastricht 2007

Bråthen M., Nyen, T. og Hagen, A. (2007): "Livslang læring i norsk arbeidsliv Fordeling, omfang og finansiering", Fafo-rapport 2007:04

Budsjettinnst. S. nr. 12 (2006-2007)

Børing, P. og T. Næss (2007): "Arbeidsmarkedet for akademikere, tilbud og etterspørsel 1996-2006", NIFU STEP rapport 34/2007

Døving E.... [et al.] (2006): "Kompetanseutviklingsprogrammet 2000-2006 Sluttevaluering", SNF rapport nr 32/2006 /Fafo-rapport 551/2006

Fafos Lærevilkårsmonitor 2006

GEM - Global Entrepreneurship Monitor, <http://www.gemconsortium.org/>

Global education digest 2006 "Comparing education statistics around the world".

Graham, W. E og M. Reinertsen: *Russen styrer høyere utdannelse*, Morgenbladet, 3. november 2006

Gulbrandsen, M. (2007): *Faglig utbytte og organisering av eksternt finansiert virksomhet i UoH-randsønen*, Rapport 28, NIFU STEP.

Gulbrandsen, Røste og Kristiansen (2006): "Universitetenes og forskningsinstituttene rolle i kommersialisering" Arbeidsnotat 40, NIFU STEP.

Hægeland, T., Kirkebøen, L. J., Skogstrøm, L. og Baumgarten, J. F. (2007): *Realfagskompetanse fra videregående opplæring og søkning til høyere utdanning*, SSB-rapport nr. 2007/30, Oslo/Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå).

Henriksen, K. (2006): *Studievalg i innvandrerbefolkningen – Bak apotekerdissen, ikke foran tavla*, Samfunnsspeilet 4, 2006, Statistisk sentralbyrå.

Hovdhaugen, E., Frølich, N., og Aamodt, P. O. (2008): *Finnes det en "universalmedisin" mot frafall?* En analyse av universitetenes holdning til og tiltak mot frafall blant studenter. NIFU STEP rapport 9/2008

Kunnskapsdepartementet (2007): "Kostnadseffektivitet i høyskolesektoren." Analyserapport 1/2007. Oslo

- Kunnskapsdepartementet (2007): *Reglement om statlige universiteter og høyskolars forpliktende samarbeid og erverv av aksjer*, Rundskriv F-20-07
- Kyvik, S. (2007): Høgskolesektorens rolle i utdannings- og forskningssystemet i Vest-Europa. NIFU STEP rapport 37/2007.
- Kyvik, S. (2008): FoU-strategi ved statlige høyskoler. NIFU STEP rapport 12/2008.
- Kyvik, S. og Bruen Olsen, T. (2007): Doktorgradsutdanning og karrieremuligheter. En undersøkelse blant to årskull doktorgradsstipendiater. NIFU STEP rapport 35/2007.
- Larsen I.M. og S. Kyvik (2006): *"Tolv år etter høgskolereformen – en statusrapport om FoU i statlige høyskoler"*, Rapport 7/2006. NIFU STEP, Oslo.
- Larsen, I. M., Heggen, K., Carlsten, T. C. og Karseth, B. (2007): *Praksisrettet FoU? En undersøkelse av høgskolesektorens forsknings- og utviklingsarbeid innen helse- og sosialfag*, NIFU STEP rapport 25/2007.
- Lov om offentlige anskaffelser 16. juli 1999 nr 69 med tilhørende forskrift 24. november 2006 nr 1295
- Lov om universiteter og høyskoler av 1.4.2005 nr 15.
- NAV (2007): Utvikling på arbeidsmarkedet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Arbeid og velferd, Nr. 4-2007; Sørbø, J. og Årethun, T. NAVs bedriftsundersøkelse høsten 2007.
- Næss, T. og L. Støren, A. (2006): *"Hvem er de nye studentene?"*, NIFU STEP, Arbeidsnotat 3/2006
- NIFU STEP (2006): Kandidatundersøkelsen 2005. Arbeidsnotat 25/2006
- NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen i Norge 2006, Oslo 2006
- Norges forskningsråd (2008): Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer – 2007. Oslo
- NOU 2001:11 (2001-2002) *Fra innsikt til industri - Kommersialisering av forskningsresultater ved universiteter og høyskoler*
- NOU 2006: 8 *Kunnskap for fellesskapet*
- NOU 2008:3 (2008): Sett under ett. Ny struktur i høyere utdanning. Oslo.
- OECD: *Thematic Review of Tertiary Education*, Norway country note, 2006
- Rambøll Management, *"Utredningsprosjekt om samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv"*, mai 2007.

Rasmussen, Sørheim og Widding (2007): *"Gjennomgang av virkemidler for kommersialisering av forskningsresultater"*, Handelshøgskolen i Bodø/NTNU/Nordlandsforskning

Riksrevisjonen (2007): *Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2006*, Dokument nr. 1 (2007-2008)

Finansdepartementet (2006): *Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten.*

Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (2007): *"Mobilitetsrapport 2007"*, Publikasjon 01/07 (2007)

Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (2008): *Tilstandrapport 2006-2007. Internasjonalisering av norsk høyere utdanning.* Mars 2008

SNF rapport nr 32/2006 *Kompetanseutviklingsprogrammet 2000-2006 Sluttevaluering*

Spilling, Guldbrandsen og Hansen (2006): *Evaluering av NTNU Technology Transfer*, Arbeidsnotat 36, Oslo

SSB: Samfunnspeilet nr. 2, 2002

St.meld. nr 7 (2007-2008) *Statusrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning*

St.meld. nr. 3: Statsrekneskapen for 2003 (2003-2004)

St.meld. nr. 3: Statsrekneskapen for 2004 (2004-2005)

St.meld. nr. 3: Statsrekneskapen for 2005 (2005-2006)

St.meld. nr. 3: Statsrekneskapen for 2006 (2006-2007)

Støren, L. A., Helland, H. og J. Grøgaard, B. (2007): *"Og hvem stod igjen ...?"* Sluttrapport fra prosjektet gjennomstrømning i videregående opplæring blant elever som startet i videregående opplæring i årene 1999-2001 Rapport 14, NIFU STEP.

Støren, L. A. (2008): *Høyere utdanning og arbeidsmarked – i Norge og Europa, Norsk rapportering fra EU-prosjektet "REFLEX"*, NIFU STEP 2008

Ugreniov, E. og Vaage, O. F. (2006): *Studenters Levekår 2005*, Rapporter 2006/22 – SSB 2006

<http://dimp.nsd.uib.no/selskap>

<http://dbh.nsd.uib.no/dbhvey>

www.nokut.no

<http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Informasjonstekst&cid=1187748085396&pagename=ForskningsradetNorsk%2FHovedsidemal>

Evalueringer av Kvalitetsreformen

Frølich, N. og Klitkou, A. (2006): *"Resultatbasert forskningsfinansiering – vitenskapelig publisering"*, Delrapport nr. 4, Norges forskningsråd (2006), Oslo

Aamodt, P. O., Hovdhaugen, E., og Opheim, V. (2006): *"Den nye studiehverdagen"*, Delrapport 6. Michelsen og Aamodt (red). Norges forskningsråd, NIFU STEP, Rokkansenteret. Oslo – Bergen.

Halvorsen, T. og Faye, R. (2006): *"Internasjonalisering"*, Delrapport 8, Norges forskningsråd (2006), NIFU STEP, Rokkansenteret. Oslo - Bergen.

Michelsen, S., Høst, H. og Gitlesen, J. P. (2006): *"Kvalitetsreformen mellom undervisning og forskning"*, Delrapport 10. Michelsen og Aamodt (red). Norges forskningsråd, NIFU STEP, Rokkansenteret. Oslo – Bergen.

Michelsen, S. og Aamodt, P. O. (2007): *"Evaluering av Kvalitetsreformen – Sluttrapport"*, Norges forskningsråd, Oslo (2007)

8 Vedlegg

Vedlegg 0 Hovedmål, delmål og vektlagte områder

Hovedmål 1 Studienes kvalitet

Universiteter

Hovedmål 1 **Universitetene skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.**

Delmål 1.1 Universitetene skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

Utvalgte resultatindikatorer

- Antall primærseekere per studieplass
- Antall uteksaminerte kandidater fordelt på utvalgte fagområder

Delmål 1.2 Universitetene skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømning.

Utvalgte resultatindikatorer

- Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år
- Studenter per undervisnings-, forsker og formidlingsstilling (årsverk)

Delmål 1.3 Universitetene skal ha et utstrakt internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet, som både bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv.

Utvalgte resultatindikatorer

- Antall utvekslingsstudenter (ut/inn reisende)
- Antall fremmedspråklige utdanningstilbud

Under hovedmål 1 skal universitetene i 2007 legge vekt på:

- å arbeide for å fremme kompetanseutvikling av lærere, instruktører og skoleeiere i tråd med Kunnskapsløftet. Lærerutdanningen skal være kunnskapsbasert, men også yrkesnær og relevant for skole og barnehage
- å utarbeide en plan for oppfølging av evalueringen av allmennlærerutdanningen (gjelder bare UiS)
- å øke antall kandidater i matematikk og realfag i tråd med Lisboa-strategien, samtidig som kjønnsbalansen skal bedres. Dette må sees i sammenheng med strategien "Et felles løft for realfagene" og satsingen via RENATE
- å utvikle studiekvaliteten med grunnlag i studiekvalitetsrapporten og eventuelle egenrapporter
- å videreutvikle kvalitetssikringssystemene og sørge for at systemene forankres i fagmiljøene

Vitenskapelige høyskoler

Hovedmål 1 **De vitenskapelige høyskolene skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid og erfaringskunnskap på sine fagområder.**

Delmål 1.1 Vitenskapelige høyskoler skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

Utvalgte resultatindikatorer

- Antall primærstøttere per studieplass
- Antall uteksaminerte kandidater fordelt på utvalgte fagområder

Delmål 1.2 Vitenskapelige høyskoler skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømning.

Utvalgte resultatindikatorer

- Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år
- Studenter per undervisnings-, forsker- og formidlingsstilling (årsverk)

Delmål 1.3 Vitenskapelige høyskoler skal ha internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet, som både bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv.

Utvalgte resultatindikatorer

- Antall utvekslingsstudenter (ut/inn reisende)
- Antall fremmedspråklige utdanningstilbud

Under hovedmål 1 skal vitenskapelige høyskoler i 2007 legge vekt på å:

- arbeide for å fremme kompetanseutvikling av lærere, instruktører og skoleeiere i tråd med Kunnskapsløftet. Lærerutdanningen skal være kunnskapsbasert, men også yrkesnær og relevant for skole og barnehage
- øke antall kandidater i matematikk og realfag i tråd med Lisboa-strategien, samtidig som kjønnsbalansen skal bedres. Dette må sees i sammenheng med strategien "Et felles løft for realfagene" og satsingen via RENATE
- utvikle studiekvaliteten med grunnlag i studiekvalitetsrapporten og eventuelle egenrapporter
- å videreutvikle kvalitetssikringssystemene og sørge for at systemene forankres i fagmiljøene

Statlige høyskoler

Hovedmål 1 Høyskolene skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

Delmål 1.1 Høyskolene skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

Utvalgte resultatindikatorer

- Antall primærsøkere per studieplass
- Antall uteksaminerte kandidater fordelt på utvalgte områder

Delmål 1.2 Høyskolene skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømning.

Utvalgte resultatindikatorer

- Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år.
- Studenter per undervisnings-, forsker- og formidlingsstilling (årsverk)

Delmål 1.3 Høyskolene skal ha internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet, som både bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv.

Utvalgte resultatindikatorer

- Antall utvekslingsstudenter (ut/inn reisende)
- Antall fremmedspråklige utdanningstilbud

Under hovedmål 1 skal høyskolene i 2007 legge vekt på:

- å arbeide for å fremme kompetanseutvikling av lærere, instruktører og skoleeiere i tråd med Kunnskapsløftet. Lærerutdanningen skal være kunnskapsbasert, men også yrkesnær og relevant for skole og barnehage
- å utarbeide en plan for oppfølging av evalueringen av allmennlærerutdanningen
- å øke antall kandidater i matematikk og realfag i tråd med Lisboa-strategien, samtidig som kjønnsbalansen skal bedres. Dette må sees i sammenheng med strategien "Et felles løft for realfagene" og satsingen via RENATE
- å utvikle studiekvaliteten med grunnlag i studiekvalitetsrapporten og eventuelle egenrapporter
- å videreutvikle kvalitetssikringssystemene og sørge for at systemene forankres i fagmiljøene

Hovedmål 2 Forskningens kvalitet

Universiteter

Hovedmål 2 **Universitetene skal oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid. Universitetene har et nasjonalt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen de fagområder de tildeler doktorgrad.**

Delmål 2.1 Universitetene skal ivareta nasjonale behov for bredde i grunnforskningen. Samtidig skal universitetene konsentrere forskningsinnsatsen for å oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet innen utvalgte fagområder og samarbeide internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid.

Utvalgte resultatindikator

- Publikasjonspoeng per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (årsverk)
- NFR-tildeling per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (årsverk)
- EU- tildeling per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (årsverk)

Delmål 2.2 Universitetene skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet. Forskerutdanningen skal være innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og samfunnet for øvrig.

Utvalgte resultatindikator

- Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (årsverk)

Under hovedmål 2 skal universitetene i 2007 legge vekt på:

- å styrke faglig ledelse, organisere virksomheten i gode fagmiljøer og legge til rette for at den enkelte forsker får sammenhengende tid til forskning
- å legge til rette for at rekrutteringspersonale får et opphold av minst tre måneders varighet ved en utenlandsk forskningsinstitusjon
- å følge opp realfagssatsingen
- å øke gjennomstrømmingen i doktorgradsutdanningen
- å tilsette stipendiater i de stillinger det er gitt bevilgning for
- at en i forskerutdanningen styrker samarbeidet med forskningsinstitutt og næringslivet

Vitenskapelige høyskoler

Hovedmål 2 De vitenskapelige høyskolene skal oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid. De vitenskapelige høyskolene har et særskilt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning på de fagområder de tildeler doktorgrad.

Delmål 2.1 Vitenskapelige høyskoler skal konsentrere forskningsinnsatsen for å oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet innen utvalgte fagområder og samarbeide internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid.

Utvalgte resultatindikator

- Publikasjonspoeng per undervisnings-, forsker- og formidlingsstilling (årsverk)
- NFR-tildeling per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (årsverk)
- EU-tildeling per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (årsverk)

Delmål 2.2 Vitenskapelige høyskoler skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og samfunnet for øvrig. Vitenskapelige høyskoler som tildeles stipendiatstillinger skal sørge for god gjennomføring av forskerutdanningen.

Utvalgte resultatindikator

- Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings-, forsknings og formidlingsstilling (årsverk)

Under hovedmål 2 skal vitenskapelige høyskoler i 2007 legge vekt på:

- å styrke faglig ledelse, organisere virksomheten i gode fagmiljøer og legge til rette for at den enkelte forsker får sammenhengende tid til forskning
- å legge til rette for at rekrutteringspersonale får et opphold av minst tre måneders varighet ved en utenlandsk forskningsinstitusjon
- å øke gjennomstrømming i doktorgradsutdanningen
- å følge opp realfagssatsingen (gjelder bare AHO og NVH)
- å tilsette stipendiater i de stillinger det er gitt bevilgning for
- at en i forskerutdanningen styrker samarbeidet med universitetene, forskningsinstitutt og næringslivet

Statlige høyskoler

Hovedmål 2 Høyskolene skal oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid. Høyskolene har ansvar for utvikling av praktisk rettet forskning og utviklingsarbeid på sine fagområder. Høyskoler som kan tildele doktorgrad, har et særskilt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen de fagområder de tildeler doktorgrad.

Delmål 2.1 De statlige høyskolene skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene. De to statlige kunsthøyskolene skal arbeide med kunstnerisk utviklingsarbeid, forskning, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet innenfor aktuelle kunst- og designfag.

Utvalgte resultatindikator

- Publikasjonspoeng per undervisnings-, forsker og formidlingsstilling (årsverk)
- NFR-tildeling per undervisnings-, forsker og formidlingsstilling (årsverk)
- EU-tildeling per undervisnings-, forsker og formidlingsstilling (årsverk)

Delmål 2.2 Høyskoler med forskerutdanning skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig. Høyskoler som tildeles stipendiattstillinger skal sørge for god gjennomføring av forskerutdanningen.

Utvalgte resultatindikator

- Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings-, forsker og formidlingsstilling (årsverk)

Under hovedmål 2 skal høyskolene i 2007 legge vekt på:

- å styrke faglig ledelse og organisere virksomheten i gode fagmiljøer
- å følge opp realfagssatsingen (gjelder ikke for kunsthøyskolene)
- å tilsette stipendiater i de stillinger det er gitt bevilgning for
- at en i forskerutdanningen styrker samarbeidet med forskningsinstitutt og næringslivet
- å øke gjennomstrømningen i doktorgradsutdanningen
- å prioritere Forskningsrådets programmer rettet inn mot høyskolesektoren og nyskapingsevne, og delta i internasjonalt samarbeid og EUs rammeprogram.

Hovedmål 3 Omverdenen

Universiteter

Hovedmål 3 **Universitetene skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid, og medvirke til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Universitetene skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.**

Delmål 3.1 Universitetene skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.

Delmål 3.2 Universitetene skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning.

Utvalgte resultatindikatorer

- Omfang av eksternt finansiert virksomhet (EFV)
- Mottatte forretningsideer og oppstart av nye selskaper basert på disse

Under hovedmål 3 skal universitetene i 2007 legge vekt på:

- å legge til rette for god tilgjengelighet av forskningsresultater for allmennhet og samfunn
- å inngå forskningssamarbeid med næringslivet og legge til rette for kommersialisering av forskningsresultater
- å legge til rette for å gi utdanningstilbud som er relevant i nyskapingssammenheng

Vitenskapelige høyskoler

Hovedmål 3 **De vitenskapelige høyskolene skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid, og medvirke til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. De vitenskapelige høyskolene skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.**

Delmål 3.1 Vitenskapelige høyskoler skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.

Utvalgte resultatindikatorer

Departementet har ikke fastsatt indikatorer på dette området.

Delmål 3.2 Vitenskapelige høyskoler skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning

Utvalgte resultatindikatorer

- Omfang av eksternt finansiert virksomhet (EFV)
- Mottatte forretningsideer og nyopprettede selskaper basert på disse

Under hovedmål 3 skal vitenskapelige høyskoler i 2007 legge vekt på:

- å legge til rette for god tilgjengelighet av forskningsresultater for allmennhet og samfunn
- å inngå forskningssamarbeid med næringslivet og legge til rette for kommersialisering av forskningsresultat
- å legge til rette for å gi utdanningstilbud som er relevant i nyskapingssammenheng

Statlige høyskoler

Hovedmål 3 Høyskolene skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid, og medvirke til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Høyskolene skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.

Delmål 3.1 Høyskolene skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.

Utvalgte resultatindikatorer

Departementet har ikke fastsatt resultatindikatorer på dette området

Delmål 3.2 Høyskolene skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning.

Utvalgte resultatindikatorer

- Omfang av eksternt finansiert virksomhet (EFV)
- Mottatte forretningsideer og nyopprettede selskaper basert på disse (gjelder ikke kunsthøyskolene)

Under hovedmål 3 skal høyskolene i 2007 legge vekt på:

- å legge til rette for god tilgjengelighet av forskningsresultater for allmennhet og samfunn.
- å inngå FoU-samarbeid med regionalt næringslivet og delta i regionale innovasjonsnettverk
- å legge til rette for å gi utdanningstilbud som er relevant i nyskapingssammenheng
- å styrke FoU-arbeid og samarbeid rettet mot praksisfeltet i profesjonsfagene

Hovedmål 4 Økonomiforvaltning

Universiteter

Hovedmål 4 **Universitetene skal ha en personal- og økonomiforvaltning som sikrer effektiv utnytting av ressursene.**

Delmål 4.1 Universitetene skal føre en aktiv arbeidsgiverpolitikk som bidrar til å rekruttere og utvikle kompetanse som reflekterer institusjonens oppgaver og ansvarsområder.

Utvalgte resultatindikatorer

- andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker og formidlingsstillinger

Delmål 4.2 Universitetene skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

Utvalgte resultatindikator:

- Andel kvinner, totalt og etter stillingskategori

Delmål 4.3 Universitetene skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen med fokus på god intern kontroll og effektiv ressursforvaltning som tar hensyn til institusjonens strategiske prioriteringer.

Utvalgte resultatindikatorer:

- Merknader og kommentarer fra Riksrevisjonen
- Resultat EFV

Under hovedmål 4 skal universitetene i 2007 legge vekt på:

- å fremme likestilling i akademien
- å redusere sykefraværet for alle grupper av tilsette
- å etterleve regelverket for offentlige anskaffelser
- å bedre styringen med avsetningene
- å gå gjennom arealbehov og lokalløsninger med sikte på størst mulig kostnadseffektivitet i arealbruken
- å integrere risiko og vesentlighetsbetraktninger i planarbeidet for å sikre at målene nås
- å sikre god kvalitet i regnskapsarbeidet i tråd med gjeldende lover og regler

Vitenskapelige høyskoler

Hovedmål 4 **De vitenskapelige høyskolene skal ha en personal- og økonomiforvaltning som sikrer effektiv utnytting av ressursene.**

Delmål 4.1 Vitenskapelige høyskoler skal føre en aktiv arbeidsgiverpolitikk som bidrar til å rekruttere og utvikle kompetanse som reflekterer institusjonens oppgaver og ansvarsområder.

Utvalgte resultatindikatorer

- andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker og formidlingsstillinger

Delmål 4.2 Vitenskapelige høyskoler skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

Utvalgte resultatindikator:

- Andel kvinner, totalt og etter stillingskategori

Delmål 4.3 Vitenskapelige høyskoler skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen med fokus på god intern kontroll og effektiv ressursforvaltning som tar hensyn til institusjonens strategiske prioriteringer.

Utvalgte resultatindikatorer:

- Merknader og kommentarer fra Riksrevisjonen
- Resultat EFV

Under hovedmål 4 skal vitenskapelige høyskoler i 2007 legge vekt på:

- å fremme likestilling i akademia
- å redusere sykefraværet for alle grupper av tilsatte
- å etterleve regelverket for offentlige anskaffelser
- å gå gjennom arealbehov og lokalløsninger med sikte på størst mulig kostnadseffektivitet i arealbruken
- å bedre styringen med avsetningene
- å integrere risiko- og vesentlighetsbetraktninger i planarbeidet for å sikre at målene nås
- å sikre god kvalitet i regnskapsarbeidet i tråd med gjeldende lover og regler

Statlige høyskoler

Hovedmål 4 Høyskolene skal ha en personal- og økonomiforvaltning som sikrer effektiv utnytting av ressursene.

Delmål 4.1 Høyskolene skal føre en aktiv arbeidsgiverpolitikk som bidrar til å rekruttere og utvikle kompetanse som reflekterer institusjonens oppgaver og ansvarsområder.

Utvalgte resultatindikatorer:

- andel førstestillinger av totalt antall undervisnings- og forskerstillinger

Delmål 4.2 Høyskolene skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

Utvalgte resultatindikatorer:

- Andel kvinner, totalt og per stillingskategori

Delmål 4.3 Høyskolen skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen med fokus på god intern kontroll og effektiv ressursforvaltning som tar hensyn til institusjonens strategiske prioriteringer.

Utvalgte resultatindikatorer:

- Merknader og kommentarer fra Riksrevisjonen
- Resultat EFV

Under hovedmål 4 skal høyskolene i 2007 legge vekt på:

- å fremme likestilling i academia
- å redusere sykefraværet for alle grupper av tilsatte
- å etterleve regelverket for offentlige anskaffelser
- å gå gjennom arealbehov og lokalløsninger med sikte på størst mulig kostnadseffektivitet i arealbruken
- å bedre styringen med avsetningene
- å integrere risiko og vesentlighetsbetraktninger i planarbeidet for å sikre at målene nås

Hovedmål 5 Universitetsmuseene

Hovedmål 5 **Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet har et særskilt ansvar for å bygge opp, drive og vedlikeholde museum med vitenskapelige samlinger og utstillinger for publikum.**

Delmål 5.1 Universitetene skal sørge for god sikring og bevaring av museumssamlingene, og bidra til digitalisering av denne kulturarven.

Utvalgte resultatindikator:

- Andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for sikkerhet
- Andel magasinlokaler med tilfredsstillende standard for bevaring
- Andel digitalisering av samlingene
- Andel av samlingene som er tilgjengelig på WEB

Delmål 5.2 Universitetsmuseene skal gjennom samlingsvirksomheten være en aktiv samfunnsaktør. Samlingene skal tilrettelegges for bruk i offentlig forvaltning og av den interesserte allmennhet.

Utvalgte resultatindikatorer

- Publikumsbesøk
- Antall omvisninger (av dette skoleklasser)
- Antall utstillinger (faste/midlertidige)

Under hovedmål 5 skal universitetene i 2007 legge vekt på:

- å gjøre samlingene bedre tilgjengelige for forsknings- og undervisningsformål

Vedlegg 1 Studenter i tall

Tabell V-1.1ff Nye studietilbud ved de statlige høyskolene i 2007
Høgskolen i Agder

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Samfunnsendring og kommunikasjon, bachelorprogram	LG	180	2	1	2	01.12.2006	X
Litteratur, film og teater, årsstudium	LG	60	2	1	2	01.12.2006	X
Religionsstudier i Asia	LG	30	1	1	2	02.03.2007	X
Instrumental- /vokalutøving rytmisk, videreutdanning	VU	60	2	1	2	11.04.2007	X
Pedagogikk, masterprogram	MG	120	2	1	2	11.04.2007	X
Pedagogikk, påbyggingsstudium	VU	30	2	1	2	01.12.2006	X
Psykososialt arbeid med barn og unge, videreutdanning	VU	60	2	3	2	20.02.2007	-
Design og teknologi	LG	30	1	1	2	22.02.2006	-
Matematikk og fysikk, bachelorprogram	LG	180	2	1	2	01.12.2006	X
Matematisk finans, bachelorprogram	LG	180	2	1	2	22.11.2006	-
Naturfag 2, halvårsstudium	LG	30	1	1	2	03.05.2006	-
Ingeniørfag - elektronikk og mobilkommunikasjon, Y-veien, bachelorprogram	LG	180	2	1	2	08.06.2007	X
Ingeniørfag - energi- og elkraftteknikk, Y-veien, bachelorprogram	LG	180	2	1	2	08.06.2007	X
Ingeniørfag - flyteknikk, Y-vei, bachelorprogram	LG	180	2	1	2	08.06.2007	X

Kilde: DBH

Høgskolen i Akershus

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Juster- ing
Masterstudium i produktdesign	MG	120	1	1	3	01.12.2006	-
Innføring i spesialpedagogikk	VU	30	3	3	2	06.12.2007	-
Spesialpedagogikk 2	VU	30	3	1	2	15.03.2007	-
Veiledning og coaching	VU	30	3	1	2	29.09.2006	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Bergen

	Nivå	Studie- poeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Juster- ing
Bachelor i idrett	LG	180	3	3	2	2007-08-20	-
Naturfag for 8. - 10. årstrinn	VU	30	3	2	2	2007-01-15	-
Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen	VU	30	3	3	2	2007-05-24	-
Samfunnsfag for tospråklige lærere	LG	30	3	1	2	2007-08-20	-
Mastergrad i kunnskapsbasert praksis i helsefag- deltid	MG	120	3	2	1	2007-10-11	-
Videreutdanning - klinisk sykepleie- Lungesykepleie	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning i klinisk sykepleie - Diabetes	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning i klinisk sykepleie - kardiologi	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning i klinisk sykepleie- med fordypning i gastro	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning i klinisk sykepleie med fordypning i infeksj	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning i klinisk sykepleie med fordypning i nevrosy	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning i uroterapi	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning klinisk sykepleie med fordypning i revmatolo	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Videreutdanning klinisk sykepleie med fordypning i stomisyke	VU	60	3	2	2	2007-05-15	-
Undervannsteknologi - drift og vedlikehold	LG	180	3	1	2	2007-06-20	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Bodø

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
MBA HHB 120 sp	MG	120	3	1	2	12.12.06	-
MBA HHB 90 sp	MG	90	3	1	2	12.12.06	-
Bachelor i fiskerifag	LG	180	3	1	2	12.12.06	X

Kilde: DBH

Høgskolen i Buskerud

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
VIDRUS Videreutdanning i psykisk helse og rusrelaterte problemer	VU	60	3	5	2	-	-
BACHLYSDES Bachelor i lysdesign	LG	180	3	5	2	14.12.06	X
LYSDESIGN3 Påbygning lysdesign	LG	60	3	1	2	14.12.06	-
MAS-VIC-SC Mater i synsvitenskap	MG	120	3	5	1	13.07.07	-
1ØKADM Årsstudium i øk&adm	LG	60	3	1	2	09.11.06	X
KRL435 Valgfag ALU, Human rights, human dignity and cultural diversity	PR	15	3	1	2	-	-
MASTSIV Master i øk&adm, siviløkonomi, heltid	MG	120	3	1	1	09.11.06	-
MASTSIV-D Master i øk&adm, siviløknom, deltid	MG	120	3	1	1	09.11.06	-
MASTSIVØK Siviløkonomi studiet	MG	300	3	1	1	09.11.06	-
PED430 Valgfag ALU, Læringsstrategier	PR	15	3	1	2	-	-
PED435 Valgfag ALU, Skoleutvikling	PR	15	3	1	2	-	-
SBE300, Valgfag ALU, Studentbedrt	PR	15	3	1	2	-	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Finnmark

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Bachelor i Border Business	LG	180	3	1	2	02.07.2007	-
Natur i Nord 2	VU	30	3	1	2	02.07.2007	-
Nordområdekunnskap	LG	60	3	1	2	02.07.2007	-
Tverrfaglig videreutdanning	VU	60	3	5	2	26.07.2007	-
Engelsk 3	VU	30	3	1	2	13.06.2007	-
Spansk 2	LG	30	3	1	2	08.05.2007	-
UTINOR, en alternativ allmennlærerutdanning	PR	240	3	1	2	01.08.2007	-
Videreutdanning i Akuttsykepleie	VU	60	1	1	2	01.12.2006	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Gjøvik

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Juster- ing
Bachelor i ingeniørfag - Bygg Konstruksjon	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	X
Bachelor i ingeniørfag - Bygg landmåling	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	X
Bachelor i ingeniørfag- bygg,prosjektstyring og ledelse	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	X
Bachelor i ingeniørfag- bygg, vann-og avløpsteknikk	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	-
Bachelor i økonomi og ledelse	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	-
Bachelor i drift av nettverk og datasystemer	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	X
Bachelor i medieproduksjon	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	-
Bachelor i Medieteknologi	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	-
Bachelor i programvareutvikling	LG	180	3	1	2	2007- 05-01	-
Bedre effektivitet i grafisk produksjon	LG	10	3	2	2	2007- 10-01	-
Årsstudium i informasjonsteknologi	LG	60	3	1	2	2007- 05-01	-
Årsstudium i økonomi og ledelse	LG	60	3	1	2	2007- 05-01	-
Påbygning til Bachelor i sykepleie	LG	60	3	1	2	2007- 05-01	-
Videreutdanning i digital kompetanse for helse- og sosialfag	VU	15	3	1	2	2007- 05-01	-
Videreutdanning i ultralyd for radiografer	VU	60	1	1	2	2006- 12-15	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Harstad

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Juster- ing
Lønns- og personalarbeid	LG	30	3	2	2	-	-
Nord-Norsk matkultur og reiseliv	LG	30	1	2	2	-	-
Praktisk spansk	LG	15	1	2	2	-	-
Produsentstudiet	LG	60	3	1	2	-	-
Aldring og eldreomsorg	VU	60	1	1	2	-	-
Praktisk økonomi og markedsføring	LG	15	3	3	2	-	-
Spes.ped. - ADHD, Tourette, Aspergers syndrom del 2	VU	10	1	2	2	-	-
Spes.ped. - ADHD, Tourette, Aspergers syndrom del 3	VU	10	3	2	2	-	-
Tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge	VU	60	3	3	2	-	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Hedmark

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Bachelor i administrativ databehandling med vekt på portaldesign	LG	180	3	1	2	-	-
Bachelor med hovedvekt på musikk	LG	180	3	1	2	-	-
Master i næringsrettet bioteknologi	HG	120	3	1	1	-	-
Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen	VU	30	1	5	2	-	-
Bachelor i oppvekst, skapende aktiviteter og helse	LG	180	3	1	2	-	-
Mat i kulturperspektiv	LG	30	3	5	2	-	-
Tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge	VU	60	3	5	2	-	-
Årsstudium i mat og helse	LG	60	3	1	2	-	-
Årsstudium i utepedagogikk	LG	60	3	1	2	-	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Lillehammer

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Bachelor i prosjektledelse for fjernsyn	LG	180	3	-	2	13.12.2006	-
Master i fjernsynsproduksjon	MG	120	3	-	1	29.11.2006	-
Årsstudium i kulturprosjektledelse	LG	60	3	-	2	13.12.2006	-
Tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid	VU	60	3	3	2	20.06.2007	-
Bachelor i opplevelses- og attraksjonsutvikling	LG	180	3	-	2	22.11.2006	-
Bachelor i idrett	LG	180	3	-	2	13.12.2006	-
Fordypningsår i sosiologi	LG	60	3	-	2	08.11.2006	-
Fransk del 3-4 - Innføring i kulturkunnskap og litteratur	VU	30	3	2	2	12.01.2007	-
Master i public administration - Bredde	MG	90	3	-	1	16.10.2006	-
Master i public administration - Dybde	MG	120	3	-	1	16.10.2006	-
Spansk - Innføring i kulturkunnskap og innføring i litteratur	VU	15	3	2	2	12.01.2007	-
Spansk del 3-4 - Innføring i kulturkunnskap og litteratur	VU	30	3	2	2	12.01.2007	-
Tysk, del 1	VU	15	3	2	2	12.01.2007	-
Videreutdanning i spesialpedagogikk	VU	60	3	-	2	22.11.2006	-
Årsstudium i økonomi og administrasjon	LG	60	3	-	2	13.12.2006	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Molde

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge	VU	60	3	3	2	06.06.2007	-
Årsstudium i petroleumslogistikk	LG	60	3	1	2	13.12.2006	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Narvik

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
1.ING - Felles Førsteår	LG	60	3	1	2	-	-
B-BIN - Bach.Ing.fag - Bygg/Industri	LG	180	3	1	2	-	-
B-EKR - Bach.Ing.fag - El/Kraft/Rom	LG	180	3	1	2	-	-
FORB - Forkurs Bodø	VU	-	3	1	2	-	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Oslo

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Ledelse, organisasjon og arbeidsrett	LG	30	2	3	2	04.09.2007	-
Master i styring og ledelse	MG	90	2	1	1	08.05.2007	-
Bachelorstudium - førskolelærerutdanning, deltid	LG	180	2	1	2	14.09.2007	-
Barnehagepedagogikk	VU	30	2	2	2	06.10.2007	-
European Master in Early Childhood Education and Care	MG	120	2	1	2	14.09.2007	-
Master Programme in International Education and Development	MG	120	2	3	2	23.05.2007	-
Matematikk 2U	VU	30	2	2	2	17.11.2006	-
Musikk 2 - Musikk for ungdomstrinnet	VU	30	2	2	2	17.11.2006	-
Naturfag 2	VU	30	2	2	2	17.11.2006	-
Norsk 2B - Norsk for barnetrinnet	VU	30	2	2	2	17.11.2006	-
Pedagogisk veiledning	VU	30	2	2	2	17.11.2006	-
Tolking i offentlig sektor (30 SP)	US	30	2	3	2	14.09.2007	-
Tyrkisk 1	VU	30	2	2	2	17.11.2006	-
Årsenhet i musikk	VU	60	2	2	2	17.11.2006	-
Etterutdanning for anesthesi-, intensiv- og operasjonssykepleiere	VU	30	1	2	2	03.02.2006	-
Master i biomedisin	MG	120	2	1	1	15.01.2007	-
Master i rehabilitering - fordypning barn/eldre	MG	120	2	1	1	19.06.2006	-
Vidererutdanning i fysioterapi for eldre	VU	30	2	5	2	16.12.2004	-
Videreutdanning i psykomotorisk fysioterapi	VU	60	2	2	2	08.05.2006	-
Masterstudium i energi og miljø	MG	120	2	1	2	-	-
International Master in Digital Library Learning	MG	120	2	1	2	11.06.2007	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Nord-Trøndelag

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Ferdighets- og prestasjonsutvikling	LG	30	1	1	2	03.01.2007	-
Fysisk aktivitet, friluftsliv og funksjonshemming	LG	30	1	1	2	02.07.2007	-
Grunnleggende lese-skrive- og matematikkopplæring	VU	30	2	1	2	12.06.2007	x
Ledelse i skolen	VU	30	2	3	2	23.08.2007	-
Motiverende intervju	VU	30	2	3	2	03.10.2007	-
Multimediejournalistikk, årsstudium	LG	60	2	1	2	28.03.2007	x
Revisjon	LG	40	2	1	2	28.01.2007	x
Samfunnsfag, årsstudium	LG	60	2	1	2	21.06.2007	x
Spesialpedagogikk, årsstudium	VU	60	2	1	2	03.01.2007	x
Vurdering av praktisk kompetanse	LG	30	1	2	2	15.06.2006	-
Serviceledelse	LG	30	1	1	2	22.06.2007	x

Kilde: DBH

Høgskulen i Sogn og Fjordane

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Bruk av IKT i skulen	VU	30	3	1	2	29.06.07	-
Comparative Studies of Education	LG	30	1	1	2	08.06.06	-
Psykososialt arbeid med barn og unge	VU	30	3	1	2	04.05.07	-

Kilde: DBH

Høgskolen Stord/Haugesund

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. Dato	Justering
Førskole deltid	LG	180	3	1	-	-	-
Kunst og håndverk prsstudium	LG	60	3	1	-	23.11.2006	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Sør-Trøndelag

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Bachelorstudium i økonomi og administrasjon - deltid	LG	180	2	2	2	-	-
Studieprogram for NTNU-studenter, bachelor	LG	60	2	1	2	-	X
Allmennlærerutdanning for døde	LG	240	2	1	2	2007-07-01	-
Bacheloroppgave audiologi - deltid	VU	30	1	1	2	2006-09-29	-
Integrert juss	VU	80	1	2	2	2006-08-30	-
Vernepleier Bachelor desentral	LG	180	2	1	2	-	-
Videreutdanning, helsefremmende arbeid	VU	60	2	2	2	2006-05-03	-
Videreutdanning, psykososialt arbeid med barn og unge	VU	60	2	3	2	2007-05-09	-
Videreutdanning, anestesi sykepleie	VU	90	2	5	2	-	-
Videreutdanning, intensiv sykepleie	VU	90	2	5	2	-	-
Videreutdanning, kreftsykepleie deltid	VU	60	2	5	2	-	-
Videreutdanning, operasjonssykepleie	VU	90	2	5	2	-	-
Yrkesfaglærerutdanning, byggfag	LG	180	2	5	2	2007-01-31	-
Yrkesfaglærerutdanning, helse- og sosialfag	LG	180	2	5	2	2007-01-31	-
Videreutdanning i magnetisk resonans deltid	VU	60	2	1	2	2007-03-01	X
Videreutdanning i magnetisk resonans heltid	VU	60	2	1	2	2007-03-01	X
Yrkesfaglærerutdanning, restaurant- og matfag	LG	180	2	5	2	2007-01-31	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Telemark

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Barnehagepedagogikk, påbygging for andre enn førskolelærere	VU	30	3	1	2	30.11.2006	-
Design og teknologi fordypning	LG	30	3	1	2	30.11.2006	-
Kreativ maskinstriking	LG	30	3	1	2	30.11.2006	-
Mastergradsstudium i flerkulturelt forebyggende arb med barn og unge	MG	120	3	1	1	22.02.2007	-
Bachelorstudium i eiendomsmegling	LG	180	3	1	2	30.11.2006	-
Business Administration for Exchange Students - fall semester	LG	30	3	1	2	30.11.2006	-
Business Administration for Exchange Students - one year	LG	60	3	1	2	30.11.2006	-
Business Administration for Exchange Students - spring semester	LG	30	3	1	2	30.11.2006	-
Idrettsfaglig spesialisering, fordypning	LG	60	3	1	2	30.11.2006	x
Spansk	LG	30	1	1	2	17.11.2005	-
Tekst og kultur, årsstudium	LG	60	3	1	2	30.11.2006	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Tromsø

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Billedkunst	LG	180	3	1	2	19.03.2007	-
Musikkutøving 4	VU	60	3	1	2	24.02.2006	-
Bedriftskultur i endring og utvikling	VU	30	1	2	2	30.06.2006	-
Entreprenørskap	VU	30	3	3	2	22.11.2006	-
IKT-barnehage	VU	30	3	3	2	18.04.2007	-
Karriereveiledning	VU	30	1	3	2	01.02.2006	-
Ledelse og teamarbeid	VU	30	3	3	2	05.04.2006	-
Ledelse og utvikling i barnehagen	VU	30	3	3	2	19.03.2007	-
Veiledning i praksisfeltet for transportnæringa	VU	30	1	3	2	07.06.2006	-
Bachelor i tannpleie	LG	180	3	1	2	21.05.2007	-
Klinisk sykepleie med fordypning i spesialemer	VU	60	3	2	2	23.05.2007	-
Nasjonal Paramedicutdanning	LG	60	1	2	2	09.03.2007	-
Praksisveiledning	VU	10	3	1	2	13.09.2007	-
Psykisk helsearbeid for helsesøstre	VU	15	3	3	2	01.11.2007	-
Videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge	VU	60	3	3	2	21.05.2007	-

Kilde: DBH

Høgskolen i Vestfold

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Lærerutdanning for ungdomstrinnet	LG	240	3	1	1	1 042 007	-
Drama 3	LG	30	3	1	2	-	-
Forming	LG	30	3	1	2	-	-
IKT i barnehagen	LG	30	3	1	2	-	-
KRL 2	LG	30	3	1	2	-	-
Master faglitterær skriving	MG	120	1	1	2	-	-
Musikk	LG	30	3	1	2	-	-

Kilde: DBH

Høgskulen i Volda

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Bachelorgradsstudium i drama og teater	LG	120	3	1	2	2006-10-27	-
Bachelorgradsstudium i kunst- og handverk	LG	120	3	1	2	2006-10-27	-
Kreativt bruk av Ikt i barnehagen - Studiesenteret	LG	15	3	2	2	2007-06-21	-
Kunst- og handverk årsstudium	LG	60	3	1	2	-	-
Kulturmøte - mastergradsstudium	MG	120	1	1	1	-	-
Kulturmøte - mastergradsstudium - Deltid	MG	120	1	1	2	-	X
Mastergradstudium Meistring og myndiggjering - Deltid	MG	120	1	1	2	-	X
Masterstudium i helse- og sosialfagleg arb. Meistring og myn	MG	120	1	1	1	-	-
Selvhjelp i brukermedvirkning	LG	30	3	2	2	2006-12-14	-
Videreutdanning i samfunnsplanlegging (KS)	VU	30	3	1	2	2007-08-16	-
Engelsk 1 - samlingsbasert	LG	30	3	2	2	-	-
Grunnskolenes matematikk, årsstudium	LG	60	3	1	2	-	X
Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap for allmenlærer	LG	60	3	1	2	-	X
Naturfag med mål og mening	LG	30	3	3	2	2007-10-25	-
Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen	VU	30	3	1	2	2007-05-10	-
Praktisk-pedagogisk utdanning, deltid (allmennfag og yrkesfa	LG	60	3	1	2	-	X
Praktisk-pedagogisk utdanning, heltid (allmennfag og yrkesfa	LG	60	3	1	2	-	X

Kilde: DBH

Høgskolen i Østfold

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Flerkulturell pedagogikk i barnehage og skole	LG	15	3	2	2	19.10.07	-
Miljøterapeutisk arbeid	LG	15	3	5	2	14.08.07	-
Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen	LG	30	3	2	2	28.11.2007	-
Småbarnspedagogikk	LG	30	3	1	2	2 007	-
Utviklingsforstyrrelser og arbeid	LG	10	1	2	2	13.02.07	-
Lindrende behandling og omsorg	VU	15	3	1	2	28.11.07	X
Psykososialt arbeid med barn og unge, tverrfaglig videreutdanning	VU	60	1	3	2	19.03.07	-
Årsstudium i spansk	LG	60	3	1	2	10.12.07	-

Kilde: DBH

Tabell V-1.2ff Avviklede studietilbud ved de statlige høyskolene i 2007
Høgskolen i Akershus

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
1-årig påbygging i informasjons- og kommunikasjonsteknologi	60	VU	1
Bachelor i informasjons- og kommunikasjonsteknologi - IKT	180	LG	1
Hovedfag i yrkespedagogikk, Nord-Trøndelag	120	HG	1
Hovedfag, yrkespedagogikk, deltid	120	HG	1
Hovedfagutdanning, ernæring-, helse- og miljø, deltid	120	HG	1
Hovedfagutdanning, ernæring-, helse- og miljø, heltid	120	HG	1
Spesialpedagogikk 2	60	VU	1
Videreutdanning i produktdesign - konseptbasert og materialbasert	120	VU	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Bodø

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
2 1/2 - årig studium i eksportmarkedsføring med internasj. praksis	150	HU	1
3-årig ballettpedagogutdanning	180	LG	1
3-årig førskolelærerutdanning	180	LG	1
3-årig grunnutdanning i sykepleie	180	LG	1
3-årig grunnutdanning i sykepleie, deltid	180	LG	1
4-årig siviløkonomutdanning med vekt på regnskap	240	MG	1
Bachelor - faglærerutdanning i dans	180	LG	1
Bachelor i informasjonsteknologi	180	HU	1
Bachelor i sykepleie	180	LG	1
English for Exchange Students 60 ECTS credits	60	HU	1
Ett-årig basisår i fiskeri og akvakultur	60	LG	1
Ett-årig påbyggingsstudium i eksportmarkedsføring	60	VU	1
Ett-årig studium i helse- og sosialadministrasjon	60	LG	1
Fire-årig allmennlærerutdanning	240	LG	1
Fireårig siviløkonomutdanning	240	MG	1
Hovedfag i bedriftsøkonomi	120	HG	1
Hovedfag i profesjonskunnskap	120	HG	1
Hovedfag i sosiologi/sosialpolitikk	120	HG	1
Kunst og håndverk, årsstudium	60	LG	1
Kunst og håndverk, årsstudium	60	LG	1
Musikk, årsstudium	60	LG	1
Påbyggingsemner i biologi	60	LG	1
Påbyggningsstudium i kvalitetsledelse og foredling av marint råstoff	60	LG	1
Siviløkonomutdanning, 2. avdeling	120	MG	1
Spesialpedagogikk, 2. avdeling	60	VU	1
To-årig kandidatstudium i organisasjon og administrasjon, 2. år	60	LG	1
To-årig studium i akvakultur	120	LG	1
To-årig studium i informasjonsteknologi	120	HU	1
To-årig økonomisk/administrativ høgskoleutdanning	120	HU	1
Tre-årig førskolelærerutdanning	180	LG	1
Tre-årig studium i akvakultur	180	HU	1
Tre-årig studium i fiskeriteknologi	180	HU	1
Tre-årig studium i fiskeriøkonomi	180	HU	1
Tre-årig studium i informasjonsteknologi - 3. studieår	60	LG	1
Tre-årig studium i informasjonsteknologi og økonomi	180	LG	1
Videreutdanning i psykisk helsearbeid, Bodø	60	VU	1
Videreutdanning i psykisk helsearbeid, Stokmarknes	60	VU	1
Årsstudium i biologi, - grunnfag	60	LG	1
Årsstudium i fiskeri og akvakultur	65	LG	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Buskerud

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Bachelor i jus og ledelse	180	LG	1
Hovedfagsutdanning i økonomisk administrative fagområder	120	HG	1
Påbygningsstudium i Markedsføring	60	LG	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Finnmark

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Alternativ og supplerende kommunikasjon i Nord-Norge	30	LG	1
Bachelor i it og økonomi	180	LG	1
Engelsk for barnetrinnet	30	VU	5
Ledelse av pedagogisk utviklingsarbeid i barnehage	30	VU	5
Markedsføring og merkevarebygging	60	LG	1
Spansk	30	LG	5
Statsvitenskap, 1-årig	60	LG	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Harstad

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
1-årig næringsrettet reiseliv	60	VU	2
1-årig studium i internasjonal handel - videreutdanning	60	VU	2
1-årig studium i ledelse og organisasjon - deltid over 2 år	60	LG	1
Alternative behandlingsmetoder	10	VU	2
Anestesisykepleie	90	VU	3
Diverse 2vt kurs innen studiet Ledelse og organisasjon	6	LG	2
E-handel og internettmarkedsføring	60	VU	1
Intensivsykepleierutdanning	90	VU	3
Kost, ernæring og ortomolekylær medisin	60	VU	2
Kurs Institutt for økonomi og samfunnsfag	10	LG	2
Mat og helse	30	VU	2
Mellomlederprogrammet	30	LG	3
Mellomlederprogrammet del 2	30	VU	2
Midnight Sun Summer Course	6	LG	1
Miljøbasert reiselivs- og lokalsamfunnsutvikling	60	VU	1
Operasjonssykepleie	90	VU	3
Skadeforebyggende arbeid - 15 stp deltid	15	VU	1
Årsstudium i statsvitenskap	60	LG	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Hedmark

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
1-årig påbyggingsstudium i informatikk (Distribuert multimedia)	60	VU	1
2. årsenhet i spesialpedagogikk	60	VU	3
Allmennlærerutdanning med musikk, 1. og 2. studieår	120	LG	1
Allmennlærerutdanning, 4-årig	240	LG	1
Allmennlærerutdanning, 4-årig med vekt på medier, IKT og kommunikasjon	240	LG	1
Allmennlærerutdanning, 4-årig, studiested Leira	240	LG	1
Bachelor i digital medieproduksjon - 2. år	120	LG	1
Bachelor i informatikk med distribuert multimedia	180	LG	1
Bachelor i informatikk med systemarbeid	180	LG	1
Bachelor i kommunal økonomi	180	LG	1
ECMA - European Counsellor for Multicultural Affairs	30	LG	3
Ettårig studium i naturfag	60	LG	1
Informasjonsteknologi for lærere 1 og 2	60	VU	1
Kroppssøving 2 og 3	60	VU	1
Master of Community Care, Modul 1	30	VU	1
Musikkpedagogikk	30	VU	1
Pedagogisk arbeid på småskoletrinnet, andre 30 sp, K&O	30	VU	3
PPU allmennfag, deltid, Tynset	60	LG	1
Spesialpedagogikk, 2. halvårsenhet	30	VU	3
Videreutdanning norsk 1	30	VU	1
Videreutdanning kristendomskunnskap m/ religions- og livssynsorient. 1	30	VU	1
Videreutdanning kristendomskunnskap m/religions- og livssynsorient. 2	30	VU	1
Videreutdanning matematikk 1	30	VU	1
Videreutdanning musikk 2	30	VU	1
Videreutdanning Natur- og miljøfag 1	30	VU	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Oslo

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Hovedfagsstudium i forming	120	HG	1
Internasjonal teknologiledelse	60	VU	1
Årsstudium i offentlig økonomistyring.	60	LG	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Narvik

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
3-årig Høgskoleingeniørutdanning - Allmenn bygg	180	LG	1
3-årig Høgskoleingeniørutdanning - Datateknikk	180	LG	1
3-årig Høgskoleingeniørutdanning - Elektronikk	180	LG	1
3-årig Høgskoleingeniørutdanning - Elkraft	180	LG	1
3-årig Høgskoleingeniørutdanning - Romteknologi	180	LG	1

Kilde: DBH

Høgskolen Stord/Haugesund

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Allmennlærerutdanning + IKT	300	MG	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Sør-Trøndelag

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Enkeltemner i samarbeid med Norsk Industri (tidl. PIL)	9	LG	3
Videreutdanning i Magnetisk Resonans deltid	60	VU	1
Videreutdanning i Magnetisk Resonans heltid	60	VU	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Telemark

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Deltidsstudium i natur-, helse- og miljøvern	60	LG	1

Kilde: DBH

Høgskolen i Tromsø

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Pedagogisk veiledning, 1. halvårshet	30	LG	1
Pedagogisk veiledning, 2. halvårshet	30	LG	1
Rusproblematikk	60	VU	1
Spesialpedagogikk, språk/kom. 2.avdeling	60	LG	2

Kilde: DBH

Høgskolen i Vestfold

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Drama 2	30	LG	1
Internasjonal forståelse og samarbeid	60	LG	1
Kristendoms-,religions- og livssynskunnskap 1	30	LG	1
Musikk 3	30	LG	1
Naturfag 3	30	LG	1
Ungdomskunnskap 1	30	LG	1
Utendørspedagogikk	30	LG	1
Veiledning og motivasjonsprosesser	15	VU	3

Kilde: DBH

Høgskolen i Østfold

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Teknologi og design 1 (30 studiepoeng)	30	LG	1
Teknologi og design 2 (30 studiepoeng)	30	LG	1
Teknologi og design, årsstudium	60	LG	1

Kilde: DBH

Tabell V-1.3ff Nye studietilbud ved de vitenskaplige høyskolene i 2007
Norges musikkhøgskole

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	God- kjent	Godkj. dato	Justering
Kirkelig barnekorledelse	VU	30	3	3	2	2006-06-12	X
Korledelse	VU	30	3	3	2	2007-02-16	X

Kilde: DBH

Norges idrettshøgskole

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Årsstudium i friluftsliv	LG	60	3	1	2	2006-11-07	-

Kilde: DBH

**Tabell V-1.4ff Avviklede studietilbud ved de vitenskaplige høyskolene i 2007
Norges veterinærhøgskole**

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Master in farm animal reproduction	120	MG	1
Tilleggsutdanning av utenlandske veterinærer	120	PR	1
Veterinærstudiet i Uppsala	330	PR	1

Kilde: DBH

Norges idrettshøgskole

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
2-årig hovedfagsstudium i idrett	120	HG	1
Fordypning Bevegelsesanalyse	120	HG	1
Fordypning Fysisk aktivitet og funksjonshemning	120	HG	1
Fordypning fysisk aktivitet og helse	120	HG	1
Fordypning idr.organisasjon og ledelse	120	HG	1
Fordypning Idrettsbiologi	120	HG	1
Fordypning idrettshistorie og idrettsfilosofi	120	HG	1
Fordypning idrettspedagogikk	120	HG	1
Fordypning idrettspsykologi	120	HG	1
Fordypning idrettssosiologi	120	HG	1
Fordypning tilpasset opplæring	120	HG	1
Fordypning Trenerrollen	120	HG	1

Kilde: DBH

Tabell V-1.5ff Nye studietilbud ved universitetene i 2007
Universitetet i Oslo

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Profesjonsstudiet i psykologi, 6-årig løp	PR	360	3	1	2	2006-06-13	X
Bachelorprogram i arkeologi og konservering	LG	180	3	1	2	2007-01-18	X
Bachelorprogram i kunsthistorie	LG	180	3	1	2	2007-01-18	X
Masterprogram i arkeologi og konservering	MG	120	3	1	2	2007-01-18	X
Masterprogram i kunsthistorie	MG	120	3	1	2	2007-01-18	X
Ph.d. ved Det humanistiske fakultet	DG	180	1	1	2	2006-10-17	X
Årsenhet i spansk	LG	60	3	1	2	2006-12-14	-
Erfaringsbasert masterprogram i Marine Insurance and Risk Ma	MG	90	3	3	2	2007-06-14	-
Bachelorprogram i matematikk og økonomi	LG	180	3	1	2	2006-12-14	-

Kilde: DBH

Universitetet i Bergen

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
BAHF-SPIK	LG	180	3	2	2	-	-
BAHF-USA	LG	180	3	2	2	-	-
MAHF-REG	MG	120	3	2	2	-	-
BAMN-NANO	LG	180	3	2	2	-	-

Kilde: DBH

Universitetet i Tromsø

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Årsstudium i antikkens kultur	LG	60	2	1	2	2007-08-01	-

Kilde: DBH

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Geografi - årsstudium	LG	60	3	1	2	04.12.2006	-
Samfunnskunnskap - årsstudium	LG	60	3	1	2	04.12.2006	-
Samfunnsøkonomi - årsstudium	LG	60	3	1	2	04.12.2006	-
Yrkesfaglærerutdanning - bachelorstudium	LG	180	3	1	2	07.12.2006	-
Kunstkritikk og kulturformidling - masterstudium	MG	120	3	1	2	12.10.2006	-
Master of Science in Globalization	MG	120	3	1	2	12.10.2006	-
Masters Programme in Coastal and Marine Engineering and Management	MG	120	3	1	2	06.02.2007	-
Master of Science in Natural Resources Management	MG	120	3	1	2	12.10.2006	-

Kilde: DBH

Universitetet i Stavanger

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Sosialt arbeid - Masterstudium	MG	120	3	1	2	-	-
Restaurantledelse - Bachelorstudium	LG	180	3	1	2	2006- 11-02	-
Halvårsenhet instrumentalt mellomnivå	VU	30	3	1	2	2006- 11-03	X
Historiedidaktikk - masterstudium	MG	120	3	1	2	2005- 12-06	-
Lesevitenskap - PhD	DG	180	1	1	2	2007- 04-19	-
Grunnskolen matematikkfag - masterstudium	MG	120	3	1	2	2006- 11-02	-
Mat og helse	LG	30	1	1	2	2005- 10-31	-
Barnehagepedagogikk - nettbasert	VU	30	3	1	2	2007- 05-23	-
Mestring og utvikling	VU	30	3	3	2	2006- 11-29	-
Master i realfag med teknologi - integrert lærerutdanningspr	MG	300	3	1	2	2006- 11-02	-
Matematikk - bachelorstudium i matematikk	LG	180	3	1	2	2006- 11-02	-
Risikostyring - master	MG	120	3	1	2	2006- 11-02	X
Risikostyring - Master i teknologi/siv.ing.	MG	120	3	1	2	2006- 11-02	X
Offshore Technology - Master's Degree Programme	MG	120	3	1	2	-	X

Kilde: DBH

Universitetet for miljø- og biovitenskap

	Nivå	Studiepoeng	Oppstart 1 vår 3 høst	Finans	Godkjent	Godkj. dato	Justering
Eiendomsutvikling	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Development and Natural Resource Economics	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Samfunnsøkonomi	LG	180	2	1	2	2006-08-31	-
Samfunnsøkonomi, master	MG	180	2	1	2	2006-08-31	-
Biologi	LG	180	2	1	2	2006-08-31	-
Biologi, master	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Folkehelsevitenskap	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Folkehelsevitenskap- Deltid	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Radioøkologi	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Skogfag, bachelor	LG	180	2	1	2	2006-08-31	-
Animal Breeding and Genetics	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Husdyrvitenskap	LG	180	2	1	2	2006-08-31	-
Husdyrvitenskap, master	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Bioinformatikk og anvendt statistikk	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Kjemi	LG	180	2	1	2	2006-08-31	-
Kjemi og bioteknologi	MG	300	2	1	2	2006-08-31	-
Matematiske realfag	LG	180	2	1	2	2006-08-31	-
Matematiske realfag, master	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-
Internasjonale miljøstudier	MG	120	2	1	2	2006-08-31	-

Kilde: DBH

Tabell V-1.6ff Avviklede studietilbud ved universitetene i 2007
Universitetet i Oslo

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Lisensprogrammet for utenlandske tannleger	120	VU	-
Natur og miljø	180	LG	-

Kilde: DBH

Universitetet i Tromsø

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Allmenn litteraturvitenskap hovedfag	120	HG	1
Arkeologi hovedfag	120	HG	1
Biologi hovedfag ved Institutt for biologi	90	HG	1
Biologi hovedfag ved Institutt for medisinsk biologi	90	HG	1
Biologi hovedfag ved Norges fiskerihøgskole	90	HG	1
Dokumentasjonsvitenskap hovedfag	120	HG	1
Engelsk hovedfag	120	HG	1
Engelsk hovedfag distanse	120	HG	1
Erfaringsbasert mastergradsprogram Energi 2050	90	MG	1
Filosofi hovedfag	120	HG	1
Finsk hovedfag	120	HG	1
Fiskehelsestudiet hovedfag	90	HG	1
Fiskerikandidatstudiet	300	PR	1
Fransk hovedfag	120	HG	1
Fysikk hovedfag	90	HG	1
Geologi hovedfag	90	HG	1
Havbrukstudiet hovedfag	90	HG	1
Historie hovedfag	120	HG	1
Historie hovedfag distanseundervisning	120	HG	1
Hovedfag i helsefag	120	HG	1
Informatikk hovedfag	90	HG	1
Jusstudiet 2-4. avdeling	240	PR	1
Kjemi hovedfag	90	HG	1
Kunsthistorie hovedfag	120	HG	1
Lingvistikk hovedfag	120	HG	1
Master of Science in International Fisheries Management	120	MG	1
Matematikk hovedfag	90	HG	1
Medisinsk grunnstudium (årsenhet)	60	LG	1
Nordisk hovedfag	120	HG	1
Nordisk hovedfag distanse	120	HG	1
Pedagogikk hovedfag	120	HG	1
Planlegging/lokalsamfunnsforskning hovedfag	120	HG	1
Planlegging/lokalsamfunnsforskning hovedfag ved Høgsk. i Lillehammer	120	HG	1
Religionsvitenskap hovedfag	120	HG	1

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Russisk hovedfag	120	HG	1
Samfunnsfag (årsenhet	60	LG	1
Samfunnsøkonomi hovedfag	120	HG	1
Samisk hovedfag	120	HG	1
Sivilingeniørstudiet i bioteknologi	300	PR	1
Sivilingeniørstudiet i fysikk	300	PR	1
Sosialantropologi hovedfag	120	HG	1
Sosialøkonomi hovedfag	120	HG	1
Sosiologi hovedfag	120	HG	1
Spesialpedagogikk hovedfag	120	HG	1
Statistikk hovedfag	90	HG	1
Statsvitenskap hovedfag	120	HG	1
Tysk hovedfag	120	HG	1

Kilde: DBH

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Akvakultur hovedfag	90	HG	1
Allmenn litteraturvitenskap hovedfag	120	HG	1
Anvendt språkvitenskap hovedfag	120	HG	1
Arkeologi hovedfag	120	HG	1
Biodiversitet hovedfag	90	HG	1
Biologi hovedfag	90	HG	1
Bioteknologi hovedfag	90	HG	1
Cellebiologi hovedfag	90	HG	1
Drama, teater hovedfag	120	HG	1
Energi og miljø - elektrisk energiteknikk - masterstudium (2-årig)	120	MG	1
Engelsk hovedfag	120	HG	1
Filmvitenskap hovedfag	120	HG	1
Filmvitenskap/produksjon hovedfag	120	HG	1
Filosofi hovedfag	120	HG	1
Fonetikk hovedfag	120	HG	1
Forurensningsstudiet hovedfag	90	HG	1
Fransk hovedfag	120	HG	1
Fysikk hovedfag	90	HG	1
Førskolepedagogikk hovedfag	120	HG	1
Geografi hovedfag	120	HG	1
Geologi hovedfag	90	HG	1
Helsevitenskap hovedfag	120	HG	1
Historie hovedfag	120	HG	1
Idrettvitenskap hovedfag	120	HG	1
Informatikk hovedfag	90	HG	1
Kjemi hovedfag	90	HG	1
Kristendomskunnskap hovedfag	120	HG	1
Kunsthistorie hovedfag	120	HG	1
Lingvistikk hovedfag	120	HG	1
Marin biologi hovedfag	90	HG	1
Marine ressurser/Akvakultur hovedfag	90	HG	1
Matematikk hovedfag	90	HG	1
Medievitenskap hovedfag	120	HG	1
Musikk hovedfag	120	HG	1
Nordisk hovedfag	120	HG	1
Pedagogikk hovedfag	120	HG	1
Pedagogikk hovedfag	120	HG	1
Pedagogikk hovedfag	120	HG	1
Psykologi hovedfag	120	HG	1
Samfunnsøkonomi hovedfag	120	HG	1
Sosialantropologi hovedfag	120	HG	1

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Sosialt arbeid hovedfag	120	HG	1
Sosialt arbeid hovedfag - Høgskolen i Oslo	120	HG	1
Sosiologi hovedfag	120	HG	1
Spesialpedagogikk hovedfag	120	HG	1
Spesialpedagogikk hovedfag	120	HG	1
Statistikk hovedfag	90	HG	1
Statsvitenskap hovedfag	120	HG	1
Tysk hovedfag	120	HG	1

Kilde: DBH

Universitetet i Stavanger

	Studiepoeng	Studienivå	Finansiering
Examen philosophicum	10	LG	1
Historie og kultur - bachelorstudium	180	LG	1
Samfunnsfagemner i lærerutdanningen	60	VU	-
Språk og litteratur - bachelorstudium	180	LG	1

Kilde: DBH

Tabell V-1.7 Årskurs og mindre enheter, aggregerte tall på programmer og studenter

	2004		2005		2006		2007	
	Prog	Stud	Prog	Stud	Prog	Stud	Prog	Stud
Høgskolen i Agder	94	2 276	84	1 862	75	1 713	70	1 524
Høgskolen i Akershus	17	553	16	381	10	372	4	47
Høgskolen i Bergen	48	616	34	301	33	301	34	388
Høgskolen i Bodø	62	709	66	840	51	750	60	884
Høgskolen i Buskerud	19	552	24	421	15	342	22	486
Høgskolen i Finnmark	37	511	43	537	42	428	37	436
Høgskolen i Gjøvik	19	323	17	391	14	273	14	386
Høgskolen i Harstad	8	211	9	135	7	122	7	39
Høgskolen i Hedmark	67	2 046	63	1 636	73	2 391	82	2 404
Høgskolen i Lillehammer	41	1 252	36	1 443	23	870	22	835
Høgskolen i Molde	14	381	15	384	10	288	10	357
Høgskolen i Narvik	2	69	6	150	4	126	5	133
Høgskolen i Nesna	43	421	46	323	42	328	47	330
Høgskolen i Nord-Trøndelag	71	1 474	79	1 688	87	1 814	99	1 955
Høgskolen i Oslo	52	919	58	1 056	55	1 128	51	996
Høgskolen i Stavanger	55	1 224	-	-	-	-	-	-
Høgskolen i Sør-Trøndelag	15	956	19	918	20	832	10	524
Høgskolen i Telemark	48	1 108	69	1 547	74	1 482	75	1 587
Høgskolen i Tromsø	16	194	46	381	38	395	23	188
Høgskolen i Vestfold	77	1 284	83	1 054	88	995	78	977
Høgskolen i Østfold	58	905	51	593	46	615	51	624
Høgskolen i Ålesund	13	139	14	375	18	476	20	327
Høgskolen Stord/Haugesund	14	258	19	376	21	524	16	397
Høgskolen i Sogn og Fjordane	23	520	28	620	32	707	28	589
Høgskolen i Volda	81	1 290	83	1 466	74	1 190	82	1 280
Samisk høyskole	11	134	11	137	12	88	14	97
Sum statlige høyskoler	1 005	20 325	1 019	19 015	964	18 550	961	17 790
NTNU	22	1 332	21	1 876	16	1 841	27	2 417
Universitetet for miljø- og biovitenskap	-	-	4	120	7	251	5	164
Universitetet i Bergen	13	1 728	18	1 653	49	2 541	45	2 442
Universitetet i Oslo	55	6 131	56	5 628	38	4 735	43	4 623
Universitetet i Stavanger	-	-	41	1 078	42	832	35	989
Universitetet i Tromsø	19	609	20	729	27	1 039	24	959
Sum universiteter	109	9 800	160	11 084	179	11 239	179	11 594
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	-	-	-	-	1	1	-	-
Norges handelshøgskole	5	14	1	9	1	15	1	1
Norges idrettshøgskole	14	251	8	238	9	294	4	72
Norges landbrukshøgskole	2	50	-	-	-	-	-	-
Norges musikkhøgskole	5	41	2	19	2	29	2	28
Norges veterinærhøgskole	-	-	1	3	1	1	-	-
Sum vitenskapelige høyskoler	26	356	12	269	14	340	7	101
Kunsthøgskolen i Bergen	-	-	-	-	1	1	-	-
Kunsthøgskolen i Oslo	2	12	1	4	1	4	1	4
Sum kunsthøgskoler	2	12	1	4	2	5	1	4

Kilde: DBH

Tabell V-1.8 Bachelor, aggregerte tall på programmer og studenter

	2004		2005		2006		2007	
	Prog	Stud	Prog	Stud	Prog	Stud	Prog	Stud
Høgskolen i Agder	72	3 722	72	3 923	66	4 015	67	4 223
Høgskolen i Akershus	20	1 669	24	1 694	28	1 790	25	1 703
Høgskolen i Bergen	28	3 734	31	3 799	35	3 953	37	4 023
Høgskolen i Bodø	45	1 822	55	2 028	53	2 020	52	2 003
Høgskolen i Buskerud	18	1 388	20	1 570	18	1 677	19	1 789
Høgskolen i Finnmark	21	962	24	956	24	1 000	24	876
Høgskolen i Gjøvik	23	1 311	24	1 346	19	1 266	24	1 365
Høgskolen i Harstad	18	988	16	1 054	12	991	12	987
Høgskolen i Hedmark	44	1 651	51	1 950	41	1 942	40	2 072
Høgskolen i Lillehammer	22	1 485	22	1 710	23	1 731	24	1 829
Høgskolen i Molde	13	930	12	940	14	965	14	914
Høgskolen i Narvik	8	564	14	626	13	635	15	643
Høgskolen i Nesna	7	218	9	233	12	269	11	264
Høgskolen i Nord-Trøndelag	26	1 720	30	1 860	32	1 763	32	1 761
Høgskolen i Oslo	50	7 483	44	7 651	39	7 884	38	7 798
Høgskolen i Stavanger	49	3 920	-	-	-	-	-	-
Høgskolen i Sør-Trøndelag	31	4 782	25	4 715	24	4 547	29	4 624
Høgskolen i Telemark	40	2 470	40	2 578	41	2 580	41	2 732
Høgskolen i Tromsø	15	1 099	16	1 211	18	1 187	18	1 168
Høgskolen i Vestfold	18	1 766	21	1 771	23	1 837	24	1 882
Høgskolen i Østfold	27	2 402	28	2 347	30	2 308	29	2 356
Høgskolen i Ålesund	16	1 105	15	1 157	17	1 152	23	1 230
Høgskolen Stord/Haugesund	13	1 337	11	1 318	9	1 370	9	1 394
Høgskolen i Sogn og Fjordane	21	1 237	23	1 322	20	1 250	22	1 280
Høgskolen i Volda	17	976	18	989	18	1 012	17	944
Samisk høyskole	1	9	1	5	2	11	2	8
Sum statlige høyskoler	663	50 750	646	48 753	631	49 155	648	49 868
NTNU	38	6 702	29	6 618	30	6 297	28	5 803
Universitetet for miljø- og biovitenskap	-	-	14	1 088	15	1 009	21	953
Universitetet i Bergen	34	5 832	45	5 623	65	5 297	66	4 984
Universitetet i Oslo	48	9 137	48	9 703	48	9 641	52	9 365
Universitetet i Stavanger	-	-	49	4 036	50	4 109	48	4 234
Universitetet i Tromsø	31	1 320	31	1 394	30	1 411	30	1 429
Sum universiteter	151	22 991	216	28 462	238	27 764	245	26 768
Norges handelshøgskole	2	773	2	1 160	2	1 341	3	1 403
Norges idrettshøgskole	2	3	-	-	-	-	1	442
Norges landbrukshøgskole	13	1 253	-	-	-	-	-	-
Sum vitenskapelige høyskoler	17	2 029	2	1 160	2	1 341	4	1 845
Kunsthøgskolen i Bergen	7	206	7	219	7	230	7	208
Kunsthøgskolen i Oslo	18	384	12	399	11	356	11	353
Sum kunsthøyskoler	25	590	19	618	18	586	18	561

Kilde: DBH

Tabell V-1.9 Master/høyere grad, aggregerte tall på programmer og studenter

	2004		2005		2006		2007	
	Prog	Stud	Prog	Stud	Prog	Stud	Prog	Stud
Høgskolen i Agder	30	889	29	921	25	949	24	934
Høgskolen i Akershus	8	235	8	264	8	334	7	340
Høgskolen i Bergen	4	26	5	94	6	93	6	91
Høgskolen i Bodø	20	572	25	739	25	712	22	652
Høgskolen i Buskerud	5	163	8	276	8	302	12	321
Høgskolen i Finnmark	1	31	2	38	2	62	3	76
Høgskolen i Gjøvik	8	144	9	159	6	93	5	81
Høgskolen i Hedmark	-	-	10	124	15	173	15	168
Høgskolen i Lillehammer	6	157	9	215	11	298	12	348
Høgskolen i Molde	3	115	3	134	6	194	7	201
Høgskolen i Narvik	7	137	7	139	6	133	6	115
Høgskolen i Nord-Trøndelag	6	145	5	185	8	255	5	182
Høgskolen i Oslo	15	255	17	330	18	455	20	579
Høgskolen i Stavanger	45	976	-	-	-	-	-	-
Høgskolen i Sør-Trøndelag	5	175	7	202	8	226	7	207
Høgskolen i Telemark	10	308	10	290	11	310	11	306
Høgskolen i Vestfold	1	69	6	173	7	212	7	268
Høgskolen i Østfold	7	336	6	282	5	241	4	200
Høgskolen Stord/Haugesund	1	42	1	39	2	43	1	57
Høgskolen i Sogn og Fjordane	5	147	5	130	4	171	3	169
Høgskolen i Volda	6	239	6	314	8	276	12	258
Sum statlige høyskoler	193	5 161	178	5 048	189	5 532	189	5 553
NTNU	170	10 344	187	10 115	192	10 279	181	9 902
Universitetet for miljø- og biovitenskap	-	-	55	1 597	52	1 702	60	1 824
Universitetet i Bergen	224	5 002	218	4 918	213	5 183	154	4 824
Universitetet i Oslo	139	8 860	140	10 290	150	12 055	103	11 436
Universitetet i Stavanger	-	-	49	1 111	49	1 165	55	1 373
Universitetet i Tromsø	100	2 128	105	2 332	103	2 392	86	2 249
Sum universiteter	633	26 334	754	30 363	759	32 776	639	31 608
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	3	438	4	40	3	34	4	28
Norges handelshøgskole	7	1 548	8	1 367	8	1 215	8	1 377
Norges idrettshøgskole	2	130	8	184	9	197	3	195
Norges landbrukshøgskole	44	1 294	-	-	-	-	-	-
Norges musikkhøgskole	13	137	14	154	14	159	11	165
Norges veterinærhøgskole	3	15	5	31	4	41	4	44
Sum vitenskapelige høyskoler	72	3 562	39	1 776	38	1 646	30	1 809
Kunsthøgskolen i Bergen	8	76	4	76	3	73	3	78
Kunsthøgskolen i Oslo	6	101	9	124	10	144	5	140
Sum kunsthøyskoler	14	177	13	200	13	217	8	218

Kilde: DBH

[illegible]

Tabell V-1.10 Søknader

	Lavere grad				Mastergrad				Høyskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	23 792	22 560	22 747	21 799	1 671	1 567	1 466	1 303	11	45	60	44
H. i Akershus	5 119	5 094	4 906	4 183	247	269	258	296	99	39	-	-
H. i Bergen	25 720	26 161	23 468	27 728	-	51	-	324	172	171	39	20
H. i Bodø	7 162	9 317	8 038	8 215	1 354	1 318	1 373	1 363	649	-	-	-
H. i Buskerud	6 764	6 588	6 910	7 242	112	298	201	733	45	376	250	28
H. i Finnmark	3 853	3 968	3 969	3 178	24	40	67	74	-	-	-	-
H. i Gjøvik	3 581	3 569	3 919	4 842	141	89	97	45	-	-	-	-
H. i Harstad	1 619	1 724	2 354	2 074	-	-	-	-	818	660	-	-
H. i Hedmark	5 704	9 611	9 256	10 177	-	91	214	260	2 383	133	42	36
H. i Lillehammer	11 012	12 719	11 457	12 528	232	316	411	686	-	-	-	-
H. i Molde	3 648	3 777	3 514	3 142	197	187	370	239	196	209	152	97
H. i Narvik	1 246	1 078	1 089	1 307	222	212	176	134	-	-	-	-
H. i Nesna	1 868	1 835	2 126	56	-	-	-	-	29	-	-	-
H. i Nord-Trøndelag	7 669	8 349	8 333	8 361	171	118	241	193	485	516	553	438
H. i Oslo	48 484	51 457	52 605	50 312	337	441	457	1 257	756	35	-	-
H. i Sogn og Fjordane	5 700	6 229	5 695	5 505	38	-	85	18	208	89	30	-
H. i Stavanger	25 663	-	-	-	2 977	-	-	-	101	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	22 844	22 076	22 336	21 834	282	267	222	237	107	112	94	64
H. i Telemark	11 567	12 751	12 104	13 086	369	310	456	485	220	134	98	-
H. i Tromsø	7 209	7 839	6 684	6 528	-	-	-	-	315	145	153	188
H. i Vestfold	7 748	6 877	7 758	7 535	-	238	213	244	99	44	40	21
H. i Volda	9 044	9 247	9 131	8 516	464	604	476	498	41	32	-	-
H. i Østfold	10 068	10 729	10 564	10 283	493	376	324	116	16	-	-	-
H. i Ålesund	3 157	3 335	3 833	4 031	-	-	-	-	-	-	-	-
H. Stord/Haugesund	4 482	4 882	4 679	4 612	29	88	64	91	-	-	114	72
Samisk høyskole	412	497	243	217	10	13	42	1	-	-	-	-
Sum statlige høyskoler	265 135	252 269	247 718	247 291	9 370	6 893	7 213	8 597	6 750	2 740	1 625	1 008
NTNU	29 123	33 203	30 404	30 150	20 595	21 648	24 656	24 998	-	-	-	-
UiB	38 398	47 521	44 243	43 422	9 089	9 395	11 576	11 466	-	-	-	-
UiO	85 440	84 323	79 944	74 056	19 893	19 759	20 675	18 237	-	-	-	-
UiS	-	25 372	25 419	24 662	-	3 360	4 011	5 313	-	104	105	73
UiTø	11 126	10 207	9 725	9 330	4 306	4 176	4 419	4 454	-	-	-	-
UMB	-	3 344	4 239	4 687	-	4 983	6 700	6 422	-	-	-	-
Sum universiteter	164 087	203 970	193 974	186 307	53 883	63 321	72 037	70 890	-	104	105	73
AHO	-	-	-	-	2 378	-	-	16	-	-	-	-
NHH	3 785	3 601	3 818	4 315	695	852	984	1 190	-	-	-	-
NIH	3 689	3 957	3 613	3 342	140	168	319	247	-	-	-	-
NLH	3 315	-	-	-	2 019	-	-	-	-	-	-	-
NMH	832	646	745	986	299	290	363	374	-	-	-	-
NVH	-	-	-	-	-	57	-	-	1 274	1 262	1 137	1 190
Sum vitenskapelige høyskoler	11 621	8 204	8 176	8 643	5 531	1 367	1 666	1 827	1 274	1 262	1 137	1 190
KHiB	827	736	645	617	61	111	117	138	-	-	-	-
KHiO	4 410	4 034	2 299	1 736	68	164	201	221	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	5 237	4 770	2 944	2 353	129	275	318	359	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	894	961	1 070	777	-	-	-	-	26 368	25 133	25 343	23 923
H. i Akershus	1 162	1 560	1 540	1 545	-	-	-	-	6 627	6 962	6 704	6 024
H. i Bergen	2 111	2 167	2 416	3 231	-	-	-	-	28 003	28 550	25 923	31 303
H. i Bodø	434	1 034	666	1 243	-	-	-	-	9 599	11 669	10 077	10 821
H. i Buskerud	381	176	105	490	-	-	-	-	7 302	7 438	7 466	8 493
H. i Finnmark	279	92	324	483	-	-	-	-	4 156	4 100	4 360	3 735
H. i Gjøvik	171	305	207	389	-	-	-	-	3 893	3 963	4 223	5 276
H. i Harstad	386	654	523	549	-	-	-	-	2 823	3 038	2 877	2 623
H. i Hedmark	668	551	504	890	-	-	-	-	8 755	10 386	10 016	11 363
H. i Lillehammer	210	465	582	1 259	-	-	-	-	11 454	13 500	12 450	14 473
H. i Molde	284	168	284	93	-	-	-	-	4 325	4 341	4 320	3 571
H. i Narvik	330	186	276	149	-	-	-	-	1 798	1 476	1 541	1 590
H. i Nesna	77	160	153	114	-	-	-	-	1 974	1 995	2 279	170
H. i Nord-Trøndelag	448	446	484	510	-	-	-	-	8 773	9 429	9 611	9 502
H. i Oslo	2 433	2 393	2 784	3 974	-	-	-	-	52 010	54 326	55 846	55 543
H. i Sogn og Fjordane	994	697	804	837	-	-	-	-	6 940	7 015	6 614	6 360
H. i Stavanger	1 582	-	-	-	-	-	-	-	30 323	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	1 386	1 580	1 179	2 134	-	-	-	-	24 619	24 035	23 831	24 269
H. i Telemark	966	568	478	687	-	-	-	-	13 122	13 763	13 136	14 258
H. i Tromsø	1 556	1 063	1 118	1 331	-	-	-	-	9 080	9 047	7 955	8 047
H. i Vestfold	380	303	321	221	-	-	-	-	8 227	7 462	8 332	8 021
H. i Volda	58	168	134	471	-	-	-	-	9 607	10 051	9 741	9 485
H. i Østfold	362	290	499	853	-	-	-	-	10 939	11 395	11 387	11 252
H. i Ålesund	574	171	493	311	-	-	-	-	3 731	3 506	4 326	4 342
H. Stord/Haugesund	463	515	804	719	-	-	-	-	4 974	5 485	5 661	5 494
Samisk høyskole	-	-	194	71	-	-	-	-	422	510	479	289
Sum statlige høyskoler	18 589	16 673	17 942	23 331	-	-	-	-	299 844	278 575	274 498	280 227
NTNU	-	-	337	321	3 164	3 248	2 964	3 030	52 882	58 099	58 361	58 499
UiB	779	78	256	522	3 196	2 805	2 885	2 919	51 462	59 799	58 960	58 329
UiO	189	21	387	290	3 988	3 525	3 348	7 080	109 510	107 628	104 354	99 663
UiS	-	1 136	995	1 613	-	-	-	-	-	29 972	30 530	31 661
UiTø	58	9	65	36	2 772	2 727	2 898	3 069	18 262	17 119	17 107	16 889
UMB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8 327	10 939	11 109
Sum universiteter	1 026	1 244	2 040	2 782	13 120	12 305	12 095	16 098	232 116	280 944	280 251	276 150
AHO	-	-	-	-	-	2 199	1 967	2 229	2 378	2 199	1 967	2 245
NHH	-	-	-	-	-	-	-	-	4 480	4 453	4 802	5 505
NIH	525	618	748	104	-	-	-	-	4 354	4 743	4 680	3 693
NLH	-	-	-	-	-	-	-	-	5 334	-	-	-
NMH	95	241	245	225	-	-	-	-	1 226	1 177	1 353	1 585
NVH	-	-	-	-	1 258	1 118	1 076	1 095	2 532	2 437	2 213	2 285
Sum vitenskapelige høyskoler	620	859	993	329	1 258	3 317	3 043	3 324	20 304	15 009	15 015	15 313
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	888	847	762	755
KHiO	13	18	53	29	-	-	-	-	4 491	4 216	2 553	1 986
Sum kunsthøyskoler	13	18	53	29	-	-	-	-	5 379	5 063	3 315	2 741

Kilde: DBH

Tabell V-1.11 Opptakstall (egenfinansierte)

	Lavere grad				Mastergrad				Høyskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	3 752,0	3 620	3 450	3 014	324	367	380	334	8	1	14	3
H. i Akershus	907,1	641,8	658	647	96	99	120	160	21	-	-	-
H. i Bergen	1 924	1 947	1 894	2 123	-	35	-	50	49	34	7	5
H. i Bodø	1 529,3	1 774	1 927,8	1 900,6	314	362	412,4	468	43	-	-	-
H. i Buskerud	1 123	1 016	982	967	72,2	184,2	98,2	139,4	9	31	22	6
H. i Finnmark	1 101,9	994,5	1 019,6	861,6	13	24	40	34	-	-	-	-
H. i Gjøvik	480	466,8	448	597,5	45	42	52	18	-	-	-	-
H. i Harstad	454,6	433	459	419	-	-	-	-	177	146	-	-
H. i Hedmark	1 656	1 769	1 528	1 896	-	58	54	76	318	38	5	3
H. i Lillehammer	1 738,8	1 972,1	1 403	1 440	102	129	151	188	-	-	-	-
H. i Molde	925	752	677	684	90	70	115	86	32	34	16	10
H. i Narvik	227	396	370	303	62	75	67	47	-	-	-	-
H. i Nesna	782,2	699,1	789,2	1 040,1	-	-	-	22	7	-	-	-
H. i Nord-Trøndelag	1 798,6	2 082,2	1 711,2	2 056,3	41,5	80	76	73,5	77	83	84	89
H. i Oslo	4 309,0	4 109,9	4 459,6	4 168,3	98	170	189	354,6	60	2	-	-
H. i Sogn og Fjordane	1 225	1 319,7	1 213,8	1 234,4	81	-	115	22	33	10	-	-
H. i Stavanger	2 781	-	-	-	426	-	-	-	19	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	2 128	2 112,6	2 669,6	2 454,2	49	63	60	54	20	8	10	9
H. i Telemark	2 470,5	2 957,7	2 799,3	2 577,9	175	147	179	141	35	28	23	-
H. i Tromsø	711,6	1 007,3	824,8	666,9	-	-	-	-	47	10	24,7	47,8
H. i Vestfold	1 913	1 527	1 364	1 375	-	136	117	141	5	5	9	14
H. i Volda	1 999,3	1 974,8	1 694,3	1 583,8	191	244	168	160	7	-	-	-
H. i Østfold	1 683	1 565	1 627	1 498	218	114	95	46	12	-	-	-
H. i Ålesund	528,9	733,6	699,2	716,4	-	-	-	-	-	-	-	-
H. Stord/Haugesund	740	769	809	836	-	4	19	35	-	-	57	27
Samisk høyskole	207,4	132,6	89	123,4	-	-	-	10	-	-	-	-
Sum statlige høyskoler	39 096,2	36 772,6	35 566,3	35 183,3	2 397,7	2 403,2	2 507,6	2 659,5	979	430	271,7	213,8
NTNU	4 183	4 539	4 406	3 660	2 413	2 417,3	2 533	2 581	-	-	-	-
UiB	5 788	5 510,5	5 314	5 266	1 646	1 462	1 460	1 386	-	-	-	-
UiO	13 503	11 861,3	11 525	10 702,5	3 631	3 413	3 780	3 599	-	-	-	-
UiS	-	2 547	2 440	2 402	-	482	501	601	-	21	23	5
UiTø	2 450	2 684	2 344	2 159	806	733	829	775	-	-	-	-
UMB	-	504	705	533	-	412,4	530,8	645	-	-	-	-
Sum universiteter	25 924	27 645,8	26 734	24 722,5	8 496	8 919,7	9 633,8	9 587	-	21	23	5
AHO	-	-	-	-	73	-	-	5	-	-	-	-
NHH	444	467	422	444	272	355	478	594	-	-	-	-
NIH	445	492	471	270	71	73	74	61	-	-	-	-
NLH	473	-	-	-	270,4	-	-	-	-	-	-	-
NMH	121	94	108	96	68	66	66	73	-	-	-	-
NVH	1	3	-	-	15	17	15	17	19	16	16	32
Sum vitenskapelige høyskoler	1 484	1 056	1 001	810	769,4	511	633	750	19	16	16	32
KHiB	76	72	78	75	46	44	41	43	-	-	-	-
KHiO	136	123	125	120	46	68	77	63	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	212	195	203	195	92	112	118	106	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	292,8	365	304	238	-	-	-	-	4 376,8	4 353	4 148	3 589
H. i Akershus	626,5	742	639	658	-	-	-	-	1 650,6	1 482,8	1 417	1 465
H. i Bergen	320	158	307	214	-	-	-	-	2 293	2 174	2 208	2 392
H. i Bodø	172	226	180,3	539	-	-	-	-	2 058,3	2 362	2 520,4	2 907,6
H. i Buskerud	265,6	76	39,6	106,9	-	-	-	-	1 469,8	1 307,2	1 141,8	1 219,3
H. i Finnmark	189	39	240,9	309,8	-	-	-	-	1 303,9	1 057,5	1 300,5	1 205,4
H. i Gjøvik	102	123,5	99	115,5	-	-	-	-	627	632,3	599	731
H. i Harstad	237	120	157	103	-	-	-	-	868,6	699	616	522
H. i Hedmark	237,2	245	186	155	-	-	-	-	2 211,2	2 110	1 773	2 130
H. i Lillehammer	101,8	228,1	112	179	-	-	-	-	1 942,6	2 329,2	1 666	1 807
H. i Molde	166	100	335	258	-	-	-	-	1 213	956	1 143	1 038
H. i Narvik	363	109	142,5	81,5	-	-	-	-	652	580	579,5	431,5
H. i Nesna	32,2	14,9	81,0	93,2	-	-	-	-	821,5	714,0	870,2	1 155,3
H. i Nord-Trøndelag	181	139	162	111	-	-	-	-	2 098,1	2 384,2	2 033,2	2 329,8
H. i Oslo	789,1	870,8	857,7	1 082,6	-	-	-	-	5 256,2	5 152,7	5 506,3	5 605,5
H. i Sogn og Fjordane	808,2	512,7	551,4	826,7	-	-	-	-	2 147,2	1 842,4	1 880,2	2 083,0
H. i Stavanger	243	-	-	-	-	-	-	-	3 469	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	215	481,8	209,1	320	-	-	-	-	2 412	2 665,4	2 948,7	2 837,2
H. i Telemark	631,6	241,2	244,6	279,8	-	-	-	-	3 312,1	3 373,9	3 245,9	2 998,7
H. i Tromsø	391,5	372,4	446,3	397,2	-	-	-	-	1 150,1	1 389,6	1 295,8	1 111,8
H. i Vestfold	164	124	116	67	-	-	-	-	2 082	1 792	1 606	1 597
H. i Volda	52	79	26	185	-	-	-	-	2 249,3	2 297,8	1 888,3	1 928,8
H. i Østfold	124	95	89	142	-	-	-	-	2 037	1 774	1 811	1 686
H. i Ålesund	76	100,5	125	113,4	-	-	-	-	604,9	834,1	824,2	829,8
H. Stord/Haugesund	96	106	290	327	-	-	-	-	836	879	1 175	1 225
Samisk høyskole	-	-	86,5	54	-	-	-	-	207,4	132,6	175,5	187,4
Sum statlige høyskoler	6 876,5	5 668,7	6 026,9	6 956,5	-	-	-	-	49 349,4	45 274,5	44 372,5	45 013,1
NTNU	-	-	80	65	168	167	173	171	6 764	7 123,3	7 192	6 477
UiB	759,4	799	182,8	436	308	234	250	232	8 501,4	8 005,5	7 206,8	7 320
UiO	100,2	13	55	142	319	381	270	353	17 553,2	15 668,3	15 630	14 796,5
UiS	-	228	162	270	-	-	-	-	-	3 278	3 126	3 278
UiTø	11,1	6	22	19	142	155	157	178	3 409,1	3 578	3 352	3 131
UMB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	916,4	1 235,8	1 178
Sum universiteter	870,7	1 046	501,8	932	937	937	850	934	36 227,7	38 569,5	37 742,6	36 180,5
AHO	-	-	-	-	-	66	76	101	73	66	76	106
NHH	-	-	-	-	-	-	-	-	716	822	900	1 038
NIH	156,1	95,8	80,8	73,8	-	-	-	-	672,1	660,8	625,8	404,8
NLH	-	-	-	-	-	-	-	-	743,4	-	-	-
NMH	21	72	67	61	-	-	-	-	210	232	241	230
NVH	2	-	-	-	72	49	64	76	109	85	95	125
Sum vitenskapelige høyskoler	179,1	167,8	147,8	134,8	72	115	140	177	2 523,5	1 865,8	1 937,8	1 903,8
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	122	116	119	118
KHiO	3	8	14	14	-	-	-	-	185	199	216	197
Sum kunsthøyskoler	3	8	14	14	-	-	-	-	307	315	335	315

Kilde: DBH

Tabell V-1.12 Førstegangsregistrerte studenter (egenfinansiert)

	Lavere grad				Mastergrad				Høyskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	2 531,7	2 360,7	2 387,0	2 235,7	145	202	188	156	8	2	2	1
H. i Akershus	710,4	522,9	539	533	38	43	47	61	16	-	-	-
H. i Bergen	1 805	1 687,5	1 678	1 839	-	26	24	35	38	32	7	6
H. i Bodø	838	1 048	919,3	1 709,9	151	141,4	125,2	276,2	36	-	-	-
H. i Buskerud	856,5	861	896	922,6	42	113,8	75,8	98,8	12	32	22	7
H. i Finnmark	545	490,4	533,1	530,4	6	3	4	7	-	-	-	-
H. i Gjøvik	450	458,2	542,2	624,9	22	16	34	37	-	-	-	-
H. i Harstad	286	254	323	377	-	-	-	-	134	92	-	-
H. i Hedmark	991	1 171	1 577	1 730	-	36	42	44	261	20	13	4
H. i Lillehammer	1 118,4	1 375,7	955	1 248	26	50	55	138	-	-	-	-
H. i Molde	647	517	471	514	38	47	64	47	17	22	13	9
H. i Narvik	132	250	240	174	11	17	13	14	-	-	-	-
H. i Nesna	313,9	256	270,7	407,3	-	-	-	1	1	-	-	-
H. i Nord-Trøndelag	957,3	1 076	954,3	1 058	18	38	30	36,5	71	58	76	76
H. i Oslo	3 421,4	3 334,5	3 626,6	3 532,0	84	99	164	176,6	53	1	-	-
H. i Sogn og Fjordane	673,6	739,5	633,9	716,4	48	1	38	4	21	6	-	-
H. i Stavanger	1 797	-	-	-	199	-	-	-	19	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	1 993	1 858,3	2 003,6	1 939,4	38,5	54,5	52	42	17	5	7	8
H. i Telemark	1 425,1	1 707,4	1 551,1	1 668,5	43	39	55	65	19	14	15	-
H. i Tromsø	763,3	834,2	720,4	579,5	-	-	-	-	56	50,5	28,8	15,8
H. i Vestfold	952	900	927	836	-	73	50	58	4	4	8	3
H. i Volda	1 366,8	1 345,5	1 170,4	1 200,9	98	173	101	90	6	-	-	-
H. i Østfold	1 001	1 292	1 280	1 202	68	100	73	35	-	-	-	-
H. i Ålesund	397	415,6	572,3	582,6	-	-	-	-	-	-	-	-
H. Stord/Haugesund	778	689	713	698	11	13	17	20	-	1	46	19
Samisk høyskole	66,8	45	23	18	-	-	-	14	-	-	-	-
Sum statlige høyskoler	26 817,3	25 489,4	25 506,6	26 877,0	1 086,5	1 285,7	1 252	1 456,1	789	339,5	237,8	148,8
NTNU	3 816	3 939	3 317,8	3 368	1 874	2 007,2	2 022,0	1 923,8	-	-	-	-
UiB	3 921	3 663	3 346	3 081	779	520	739	681	-	-	-	-
UiO	6 628,8	6 326	5 734,8	5 186,3	1 460	1 888	1 913	1 931	-	-	-	-
UiS	-	1 866	1 848	1 968	-	205	251	297	-	13	16	5
UiTø	1 618	1 518	1 295	1 234	357	344	361	405	-	-	-	-
UMB	-	430	536	431	-	502,4	485,8	570,4	-	-	-	-
Sum universiteter	15 983,8	17 742	16 077,6	15 268,3	4 470	5 466,6	5 771,8	5 808,2	-	13	16	5
AHO	-	-	1	-	141	9	8	5	-	-	-	-
NHH	442	463	427	488	301	337	399	400	-	-	-	-
NIH	251	249	238	284,8	16	16	11	24	-	-	-	-
NLH	509	-	-	-	333,2	-	-	-	-	-	-	-
NMH	121	102	111	83	22	28	20	29	-	-	-	-
NVH	-	3	3	-	10	17	16	13	14	15	16	32
Sum vitenskapelige høyskoler	1 323	817	780	855,8	823,2	407	454	471	14	15	16	32
KHiB	75	75	80	73	11	12	13	7	-	-	-	-
KHiO	158	144	123	133	10	15	20	23	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	233	219	203	206	21	27	33	30	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	108,3	138,2	110,2	122,6	-	-	-	-	2 793,0	2 702,9	2 687,1	2 515,3
H. i Akershus	288,5	387	357	370	-	-	-	-	1 052,9	952,9	943	964
H. i Bergen	211	114	179	90	-	-	-	-	2 054	1 859,5	1 888	1 970
H. i Bodø	40	71	29,0	161,0	-	-	-	-	1 065	1 260,4	1 073,5	2 147,2
H. i Buskerud	186,6	15,5	22,0	59,1	-	-	-	-	1 097,1	1 022,3	1 015,8	1 087,5
H. i Finnmark	24	4	54,4	62,1	-	-	-	-	575	497,4	591,4	599,5
H. i Gjøvik	51	76	92	115,5	-	-	-	-	523	550,2	668,2	777,4
H. i Harstad	67	32	53	59	-	-	-	-	487	378	376	436
H. i Hedmark	87,2	63	179	118	-	-	-	-	1 339,2	1 290	1 811	1 896
H. i Lillehammer	87,1	106,5	62	162	-	-	-	-	1 231,5	1 532,2	1 072	1 548
H. i Molde	105	92	185	121	-	-	-	-	807	678	733	691
H. i Narvik	170	53	79,3	61,1	-	-	-	-	313	320	332,3	249,1
H. i Nesna	3,1	7,7	30,4	44,4	-	-	-	-	318,0	263,7	301,1	452,8
H. i Nord-Trøndelag	55	28	42	38	-	-	-	-	1 101,3	1 200	1 102,3	1 208,5
H. i Oslo	463,7	438,6	472,0	505,7	-	-	-	-	4 022,1	3 873,1	4 262,6	4 214,3
H. i Sogn og Fjordane	134	125,0	119,1	145,0	-	-	-	-	876,6	871,5	791,0	865,3
H. i Stavanger	92	-	-	-	-	-	-	-	2 107	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	146,5	214,0	118,4	263	-	-	-	-	2 195	2 131,8	2 180,9	2 252,4
H. i Telemark	155,1	60,2	66,3	82,4	-	-	-	-	1 642,2	1 820,6	1 687,4	1 815,9
H. i Tromsø	245,3	281,9	352,3	216,0	-	-	-	-	1 064,7	1 166,6	1 101,5	811,2
H. i Vestfold	57	29	68	47	-	-	-	-	1 013	1 006	1 053	944
H. i Volda	33	60	42	157	-	-	-	-	1 503,8	1 578,5	1 313,4	1 447,9
H. i Østfold	63	99	89	113	-	-	-	-	1 132	1 491	1 442	1 350
H. i Ålesund	33	46,5	56	54,8	-	-	-	-	430	462,1	628,3	637,4
H. Stord/Haugesund	99	128	155	120	-	-	-	-	888	831	931	857
Samisk høyskole	-	-	14,7	10	-	-	-	-	66,8	45	37,7	42
Sum statlige høyskoler	3 005,4	2 670,0	3 026,9	3 297,5	-	-	-	-	31 698,2	29 784,6	30 023,4	31 779,4
NTNU	133	179	273,9	242,2	92	105	88	84	5 915	6 230,2	5 701,7	5 618,0
UiB	251,1	383,4	325,6	465,5	227	184	158	135	5 178,1	4 750,4	4 568,6	4 362,5
UiO	109,3	116,4	47,7	130	185	210	209	214	8 383,1	8 540,4	7 904,5	7 461,3
UiS	-	111	70	125	-	-	-	-	-	2 195	2 185	2 395
UiTø	47,6	36,6	60,5	39	80	94	92	106	2 102,6	1 992,6	1 808,5	1 784
UMB	-	9	18	-	-	-	-	-	-	941,4	1 039,8	1 001,4
Sum universiteter	541,0	835,4	795,7	1 001,7	584	593	547	539	21 578,7	24 650	23 208,1	22 622,1
AHO	-	-	-	-	-	123	128	59	141	132	137	64
NHH	-	-	-	-	-	-	-	-	743	800	826	888
NIH	133,5	55,3	37,8	52	-	-	-	-	400,5	320,3	286,8	360,8
NLH	27	-	-	-	2	-	-	-	871,2	-	-	-
NMH	11	50	50	35	-	-	-	-	154	180	181	147
NVH	2	-	-	-	57	48	57	66	83	83	92	111
Sum vitenskapelige høyskoler	173,5	105,3	87,8	87	59	171	185	125	2 392,7	1 515,3	1 522,8	1 570,8
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	86	87	93	80
KHiO	3	8	12	12	-	-	-	-	171	167	155	168
Sum kunsthøyskoler	3	8	12	12	-	-	-	-	257	254	248	248

Kilde: DBH

Tabell V-1.13 Registrerte studenter høstsemesteret (egenfinansiert)

	Lavere grad				Mastergrad				Høyskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	6 523,8	6 371,9	6 309,1	6 226,1	889	921	949	934	39	13	21	9
H. i Akershus	2 018,4	1 717,8	1 790	1 705	235	264	334	340	58	28	7	4
H. i Bergen	5 007	5 013	5 158	5 237	26	94	93	91	63	65	30	8
H. i Bodø	2 717	3 021,8	2 933,8	2 774,0	566	686,4	675,2	651	213	31	9	7
H. i Buskerud	2 121	2 160	2 247	2 374,1	159,2	269,4	294,2	313,6	66	42	42	29,5
H. i Finnmark	1 734,3	1 715,2	1 571,2	1 401,8	31	38	62	76	18	5	4	2
H. i Gjøvik	1 330,5	1 359,2	1 332,8	1 465,7	144	159	93	81	1	-	-	-
H. i Harstad	833,3	831	1 064	1 018	-	-	-	-	300	317	-	-
H. i Hedmark	3 124	3 806	3 611	3 813	-	84	130	165	769	133	79	16
H. i Lillehammer	2 345,6	2 840,1	2 465	2 572	157	215	298	348	-	-	-	-
H. i Molde	1 287	1 312	1 252	1 271	115	134	194	201	68	72	51	28
H. i Narvik	633	716	761	776	137	139	133	115	-	-	-	-
H. i Nesna	1 004,6	908,0	844	824,6	-	-	-	-	12	8	3	3
H. i Nord-Trøndelag	3 172,3	3 205,3	3 250,1	3 413,6	115	105,5	212	146	167	148	163	168
H. i Oslo	9 123,9	9 536,2	9 781,9	9 601,2	254,5	330	455	576,9	151	2	1	-
H. i Sogn og Fjordane	1 960,1	2 148,2	1 998,1	1 915,7	147	130	171	75	104	55	22	5
H. i Stavanger	5 292	-	-	-	976	-	-	-	435	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	5 741,6	5 627,8	5 612,9	5 564	145,5	168,5	188,5	170,5	112	38	22	24
H. i Telemark	3 979,2	4 357,8	4 243,4	4 403,5	308	290	310	306	110	51	41	-
H. i Tromsø	2 037,8	2 225,0	2 051,9	1 747,5	-	-	-	-	130	86,0	60,1	39
H. i Vestfold	2 894	2 692	2 723	2 838	-	128	212	268	32	23	16	22
H. i Volda	2 628,2	2 722,5	2 460,5	2 401,9	239	314	276	258	12	1	1	-
H. i Østfold	3 598	3 283	3 181	3 201	322	276	232	195	33	-	-	-
H. i Ålesund	1 245	1 435,9	1 410,3	1 385,8	-	-	-	-	7	-	-	-
H. Stord/Haugesund	2 073	1 958	1 938	1 893	42	39	43	57	5	2	48	67
Samisk høyskole	157	108,1	104,8	117,6	-	-	-	-	-	-	1	1
Sum statlige høyskoler	74 581,4	71 071,6	70 094,5	69 940,9	5 008,2	4 784,8	5 354,9	5 368	2 905	1 120,0	621,1	432,5
NTNU	8 377	8 727	8 252,8	8 304	10 225,8	10 010	10 188,5	9 705,3	-	-	-	-
UiB	8 783	9 092	8 490,9	7 825	5 001	4 917	5 181,5	4 824	-	-	-	-
UiO	19 189,4	17 763,3	15 594	13 937,3	8 859,3	10 270	12 001,5	11 411	-	-	-	-
UiS	-	5 506	5 437	5 666	-	1 096	1 163	1 359	-	161	56	34
UiTø	2 609	2 667	2 460	2 374	2 044,3	2 193,8	2 172,5	2 013,9	-	-	-	-
UMB	-	1 208	1 260	1 117	-	1 576	1 681,4	1 820,4	-	-	-	-
Sum universiteter	38 958,4	44 963,3	41 494,7	39 223,3	26 130,4	30 062,8	32 388,4	31 133,6	-	161	56	34
AHO	-	-	1	-	432	9	11	10	-	-	-	-
NHH	1 003	1 170	1 357	1 404	1 548	1 367	1 215	1 377	-	-	-	-
NIH	542,3	583	608,5	514	130	184	179	159	-	-	-	-
NLH	1 303	-	-	-	1 258,4	-	-	-	-	-	-	-
NMH	358	324	336	343	137	154	159	165	-	-	-	-
NVH	-	7	4	2	15	31	41	44	27	27	30	47
Sum vitenskapelige høyskoler	3 206,3	2 084	2 306,5	2 263	3 520,4	1 745	1 605	1 755	27	27	30	47
KHiB	224	225	233	208	76	76	73	78	-	-	-	-
KHiO	438	418	361	357	101	124	144	140	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	662	643	594	565	177	200	217	218	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	405,0	376,8	381,5	333,4	-	-	-	-	7 856,9	7 682,7	7 660,6	7 502,4
H. i Akershus	704,4	975,5	961,7	871,7	-	-	-	-	3 015,8	2 985,3	3 092,7	2 920,7
H. i Bergen	343	300	315	200	-	-	-	-	5 439	5 472	5 596	5 536
H. i Bodø	247	287	238,2	409,7	-	-	-	-	3 743	4 026,2	3 856,1	3 841,7
H. i Buskerud	291,5	160,8	47,7	58,3	-	-	-	-	2 637,7	2 632,2	2 630,9	2 775,5
H. i Finnmark	127	79,5	364,7	318,2	-	-	-	-	1 910,3	1 837,7	2 001,9	1 798,0
H. i Gjøvik	128,5	131,5	181,5	118	-	-	-	-	1 604	1 649,7	1 607,3	1 664,7
H. i Harstad	219	177	164	192	-	-	-	-	1 352,3	1 325	1 228	1 210
H. i Hedmark	310,2	334	253	204	-	-	-	-	4 203,2	4 357	4 073	4 198
H. i Lillehammer	131,3	191,7	158	176	-	-	-	-	2 633,9	3 246,8	2 921	3 096
H. i Molde	204	91	229	187	-	-	-	-	1 674	1 609	1 726	1 687
H. i Narvik	309	158	150,5	120,6	-	-	-	-	1 079	1 013	1 044,5	1 011,6
H. i Nesna	26,5	18,2	94,8	124,1	-	-	-	-	1 043,1	934,2	941,8	951,6
H. i Nord-Trøndelag	175,6	185	180	201,6	-	-	-	-	3 629,8	3 643,8	3 805,1	3 929,2
H. i Oslo	657,3	717,0	770,7	805,1	-	-	-	-	10 186,7	10 585,2	11 008,6	10 983,2
H. i Sogn og Fjordane	521,0	478,2	433,9	631,9	-	-	-	-	2 732	2 811,3	2 625,0	2 627,6
H. i Stavanger	342	-	-	-	-	-	-	-	7 045	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	450,2	385,0	336,8	439,1	-	-	-	-	6 449,3	6 219,3	6 160,1	6 197,6
H. i Telemark	552,6	235,2	277,8	310,4	-	-	-	-	4 949,8	4 934,0	4 872,2	5 019,9
H. i Tromsø	473,6	486,7	473	421,2	-	-	-	-	2 641,4	2 797,7	2 585,0	2 207,7
H. i Vestfold	189	107	163	200	-	-	-	-	3 115	2 950	3 114	3 328
H. i Volda	16	79	96	149	-	-	-	-	2 895,2	3 116,5	2 833,5	2 808,9
H. i Østfold	162	143	192	174	-	-	-	-	4 115	3 702	3 605	3 570
H. i Ålesund	88	89,5	124	112,4	-	-	-	-	1 340	1 525,3	1 534,3	1 498,2
H. Stord/Haugesund	138	255	278	367	-	-	-	-	2 258	2 254	2 307	2 384
Samisk høyskole	-	-	67,3	59,8	-	-	-	-	157	108,1	173,1	178,4
Sum statlige høyskoler	7 211,6	6 441,4	6 932,0	7 184,3	-	-	-	-	89 706,2	83 417,8	83 002,6	82 925,7
NTNU	163,5	191	366,5	425,6	892	922	969	963	19 658,3	19 850	19 776,8	19 397,9
UiB	317,1	405,9	451,4	534,8	2 201	1 510	1 588	1 368	16 302,1	15 924,9	15 711,8	14 551,8
UiO	86,9	55,3	130	93,4	2 033	2 159	1 994	1 880	30 168,6	30 247,5	29 719,5	27 321,7
UiS	-	303	272	382	-	-	-	-	-	7 066	6 928	7 441
UiTø	74	96,0	110,2	76	769	786	771	824	5 496,3	5 742,7	5 513,7	5 287,9
UMB	-	-	6	-	-	-	-	-	-	2 784	2 947,4	2 937,4
Sum universiteter	641,4	1 051,1	1 336,1	1 511,8	5 895	5 377	5 322	5 035	71 625,2	81 615,1	80 597,2	76 937,6
AHO	-	-	-	-	-	419	413	465	432	428	425	475
NHH	-	-	-	-	-	-	-	-	2 551	2 537	2 572	2 781
NIH	208,8	91,8	75	71,3	-	-	-	-	881,1	858,8	862,5	744,3
NLH	3	-	-	-	71	-	-	-	2 635,4	-	-	-
NMH	20	71	68	64	-	-	-	-	515	549	563	572
NVH	7	-	-	-	336	334	356	372	385	399	431	465
Sum vitenskapelige høyskoler	238,8	162,8	143	135,3	407	753	769	837	7 399,5	4 771,8	4 853,5	5 037,3
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	300	301	306	286
KHiO	3	9	13	13	-	-	-	-	542	551	518	510
Sum kunsthøyskoler	3	9	13	13	-	-	-	-	842	852	824	796

Kilde: DBH

Tabell V-1.14 Uteksaminerte kandidater fordelt på utdanningsnivåer

	Lavere grad				Mastergrad				Høgskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	936	953	1 038	936	261	272	272	228	53	32	4	3
H. i Akershus	320	375	429	488	43	30	37	63	51	8	8	-
H. i Bergen	1 080	1 125	1 176	1 261	1	11	5	18	16	21	22	24
H. i Bodø	546	530	518	445	205	142	171	131	95	54	35	29
H. i Buskerud	248	282	331	340	25	18	25	50	146	61	20	22
H. i Finnmark	255	268	275	267	6	4	7	5	7	5	5	1
H. i Gjøvik	228	291	257	267	11	38	30	27	10	4	-	-
H. i Harstad	241	230	205	207	-	-	-	-	28	14	11	3
H. i Hedmark	481	464	597	593	-	-	-	16	143	52	13	20
H. i Lillehammer	355	325	398	483	7	10	17	23	10	4	-	-
H. i Molde	217	257	237	225	18	27	37	57	25	27	23	10
H. i Narvik	133	153	128	125	45	55	40	47	-	-	-	-
H. i Nesna	150	125	151	102	-	-	-	-	2	11	-	-
H. i Nord-Trøndelag	459	483	564	580	7	8	41	34	11	21	11	9
H. i Oslo	1 880	2 085	2 140	2 227	30	42	42	91	-	51	19	12
H. i Sogn og Fjordane	454	400	462	439	-	-	13	2	30	-	8	2
H. i Stavanger	1 009	-	-	-	221	-	-	-	110	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	1 466	1 412	1 492	1 394	90	32	78	48	77	62	27	23
H. i Telemark	632	689	659	708	81	71	98	77	72	35	46	10
H. i Tromsø	425	456	438	408	-	3	-	-	40	24	25	25
H. i Vestfold	458	493	446	403	-	-	-	17	34	17	8	7
H. i Volda	265	337	327	379	9	27	30	24	4	3	1	1
H. i Østfold	525	689	714	623	23	48	35	18	46	17	5	4
H. i Ålesund	249	231	275	266	-	-	-	-	14	9	9	1
H. Stord/Haugesund	404	404	425	367	3	12	11	6	16	12	14	11
Samisk høgskole	19	14	12	5	-	-	-	-	-	-	8	2
Sum stat. høyskoler	13 435	13 071	13 694	13 538	1 086	850	989	982	1 040	544	322	219
NTNU	928	786	772	845	1 616	1 870	1 927	2 179	-	-	-	-
UiB	405	701	922	947	667	840	1 065	1 200	-	-	-	-
UiO	1 697	1 234	1 478	1 432	1 059	1 613	1 901	2 555	-	-	-	-
UiS	-	954	1 037	1 056	-	251	254	281	-	26	21	16
UiTø	180	227	326	304	248	317	433	596	-	-	-	-
UMB	-	272	192	236	-	376	351	409	-	-	-	-
Sum universiteter	3 210	4 174	4 727	4 820	3 590	5 267	5 931	7 220	-	26	21	16
AHO	-	-	-	6	35	63	4	6	-	-	-	-
NHH	13	35	244	373	670	639	535	405	-	-	-	-
NIH	-	102	87	98	39	50	37	122	-	-	-	-
NLH	242	-	-	-	308	-	-	-	-	-	-	-
NMH	70	58	65	44	40	37	57	48	-	-	-	-
NVH	2	15	11	11	-	1	-	-	-	-	-	-
Sum vit. høyskoler	327	210	407	532	1 092	790	633	581	-	-	-	-
KHiB	70	75	68	72	44	13	33	34	-	-	-	-
KHiO	114	139	148	117	67	47	27	43	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	184	214	216	189	111	60	60	77	-	-	-	-

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	-	-	-	-	-	-	-	-	1 250	1 257	1 314	1 167
H. i Akershus	-	-	37	27	-	-	-	-	414	413	511	578
H. i Bergen	-	-	30	34	-	-	-	-	1 097	1 157	1 233	1 337
H. i Bodø	-	-	-	-	-	-	-	-	846	726	724	605
H. i Buskerud	-	-	-	-	-	-	-	-	419	361	376	412
H. i Finnmark	-	-	-	-	-	-	-	-	268	277	287	273
H. i Gjøvik	-	-	-	-	-	-	-	-	249	333	287	294
H. i Harstad	-	-	-	-	-	-	-	-	269	244	216	210
H. i Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-	624	516	610	629
H. i Lillehammer	-	-	-	-	-	-	-	-	372	339	415	506
H. i Molde	-	-	-	-	-	-	-	-	260	311	297	292
H. i Narvik	-	-	-	-	-	-	-	-	178	208	168	172
H. i Nesna	-	-	-	-	-	-	-	-	152	136	151	102
H. i Nord-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	-	-	477	512	616	623
H. i Oslo	-	-	-	-	-	-	-	-	1 910	2 178	2 201	2 330
H. i Sogn og Fjordane	-	-	-	-	-	-	-	-	484	400	483	443
H. i Stavanger	-	-	-	-	-	-	-	-	1 340	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	-	-	-	-	-	-	-	-	1 633	1 506	1 597	1 465
H. i Telemark	-	-	-	-	-	-	-	-	785	795	803	795
H. i Tromsø	-	-	17	15	-	-	-	-	465	483	480	448
H. i Vestfold	-	-	-	-	-	-	-	-	492	510	454	427
H. i Volda	-	-	-	-	-	-	-	-	278	367	358	404
H. i Østfold	-	-	-	-	-	-	-	-	594	754	754	645
H. i Ålesund	-	-	-	-	-	-	-	-	263	240	284	267
H. Stord/Haugesund	-	-	-	-	-	-	-	-	423	428	450	384
Samisk høyskole	-	-	-	-	-	-	-	-	19	14	20	7
Sum stat. høyskoler	-	-	84	76	-	-	-	-	15 561	14 465	15 089	14 815
NTNU	-	-	-	-	126	127	134	138	2 670	2 783	2 833	3 162
UiB	-	-	-	-	409	346	337	253	1 481	1 887	2 324	2 400
UiO	-	-	-	-	319	348	362	375	3 075	3 195	3 741	4 362
UiS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 231	1 312	1 353
UiTø	-	-	-	-	167	125	139	108	595	669	898	1 008
UMB	-	-	-	-	-	27	15	21	-	675	558	666
Sum universiteter	-	-	-	-	1 021	973	987	895	7 821	10 440	11 666	12 951
AHO	-	-	-	-	-	-	61	59	35	63	65	71
NHH	-	-	-	6	-	-	-	-	683	674	779	784
NIH	-	-	-	-	-	-	-	-	39	152	124	220
NLH	-	-	-	-	61	-	-	-	611	-	-	-
NMH	-	-	-	-	-	-	-	-	110	95	122	92
NVH	-	-	-	-	80	42	51	59	82	58	62	70
Sum vit. høyskoler	-	-	-	6	141	42	112	118	1 560	1 042	1 152	1 237
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	114	88	101	106
KHiO	-	-	-	-	-	-	-	-	181	186	175	160
Sum kunsthøyskoler	-	-	-	-	-	-	-	-	295	274	276	266

Tabell V-1.15 Nye studiepoeng (egenfinansierte)

	Lavere grad				Mastergrad				Høgskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	4 712,1	4 830,2	4 884,9	4 827,8	610,3	535,3	551,6	508,3	29,6	12,2	4,3	9,8
H. i Akershus	1 787,5	1 480,3	1 484,7	1 375,3	102,3	91,6	118,8	149,5	58,7	2,2	-	-
H. i Bergen	4 151,2	4 094,2	4 215,9	4 132,8	23,6	32	35,8	53,7	259,8	285,2	272,8	247,7
H. i Bodø	1 901,4	2 292,3	2 275,8	2 081,9	374,5	403,5	355,6	337,5	206,6	21,3	11,7	0,3
H. i Buskerud	1 601,9	1 693,6	1 662,9	1 791,0	58,5	88,1	131,8	133,9	57,2	25,3	16,8	15,7
H. i Finnmark	1 217,0	1 333,1	1 293,2	1 117,9	15,0	17,8	23,2	19,8	6,2	0,3	-	0,4
H. i Gjøvik	954,3	970,9	974,8	1 071,6	82,6	94,7	64,4	52,8	7,2	-	-	-
H. i Harstad	701,1	708,8	783,6	813,3	-	-	-	-	190,1	200,6	-	0,1
H. i Hedmark	2 346,2	2 804,0	2 834,9	2 722,0	-	22,1	55,4	68,8	492,8	51,3	18,4	16,7
H. i Lillehammer	1 796,0	2 008,3	2 187,7	1 967,1	47,5	86,8	95,1	124,5	15,6	7,5	4,1	-
H. i Molde	924,1	905,5	898,7	870,5	84,8	118,7	148,3	185,5	-	-	-	-
H. i Narvik	501,3	551,7	549,4	614,6	110,3	103,5	102,0	95,6	-	-	-	-
H. i Nesna	611,1	620,8	705,3	437,8	-	-	-	0,7	7,9	8,3	1,6	-
H. i Nord-Trøndelag	2 167,5	2 195,1	2 254,8	2 211,1	52,5	61,8	97,7	76,2	134,1	256,9	209,6	186,6
H. i Oslo	7 791,6	8 040,1	7 802,0	7 973,5	169,8	191,2	205,9	287,8	208,2	6,5	0,6	0,2
H. i Sogn og Fjordane	1 642,5	1 559,0	1 741,4	1 568,6	24	29,3	31,8	42,3	54,4	36,0	20,3	9,4
H. i Stavanger	4 430,5	-	-	-	538,8	-	-	-	242,9	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	5 172,9	4 933,5	4 818,0	4 829,6	101,5	112,8	144,1	171,2	44,9	42,6	0,8	0,2
H. i Telemark	3 020,1	3 091,8	3 321,9	3 428,0	183,3	186,1	201,1	179,7	195,9	112,3	18,3	-
H. i Tromsø	1 619,9	1 720,3	1 607,8	1 419,5	-	2,3	-	-	162,7	164,2	175,8	121,0
H. i Vestfold	2 308,0	2 158,2	1 954,4	1 955,4	-	19,3	69	106,7	5,8	4,4	-	-
H. i Volda	1 965,3	1 931,8	1 872,4	1 733,8	110	114,5	103	90	-	-	-	-
H. i Østfold	2 571,8	2 703,5	2 633,4	2 558,4	109,9	113,3	106	83,8	3,8	1,8	4,5	0,8
H. i Ålesund	988,5	1 015,9	1 073,6	1 103,3	-	-	-	-	0,0	-	7,0	0,2
H. Stord/Haugesund	1 772,6	1 817,7	1 683,1	1 415,5	34,2	30,7	41,2	25,4	1,2	0,2	15,0	44,5
Samisk høgskole	93,5	110,6	56,7	69,3	-	-	-	3	-	-	19	0,7
Sum statlige høyskoler	58 749,7	55 571,2	55 571,3	54 089,6	2 833,5	2 455,4	2 681,6	2 796,6	2 385,7	1 238,8	800,5	654,1
NTNU	5 289,9	5 522,8	5 417,0	5 170,2	6 768,5	6 970,6	6 893,1	7 394,5	-	-	-	-
UiS	-	4 452,0	4 455,3	4 452,4	-	555,8	627,0	670,3	-	56,0	19,1	25,2
UiB	5 809,2	5 878,8	5 631,8	5 294,6	2 355,8	2 857,1	3 207,7	3 535,6	-	-	-	-
UiTø	1 842,8	1 776,9	1 751,0	1 609,2	916,8	1 117,1	1 112,4	1 255,4	-	-	-	-
UMB	-	904,6	871,2	921,6	-	1 135,0	1 184,0	1 254,9	-	-	-	-
UiO	11 881,3	10 918,2	9 666,5	8 786,9	3 676,9	5 552,4	6 538,8	7 195,2	-	-	-	-
Sum universiteter	24 823,2	29 453,4	27 792,8	26 234,8	13 717,9	18 188,0	19 563,0	21 305,9	-	56,0	19,0	25,2
NLH	902,9	-	-	-	1 061	-	-	-	-	-	-	-
NVH	-	0,6	5,2	1,0	0,7	8,9	18,5	32,8	15,7	25,7	25,4	31,8
Sum vitenskapelige høyskoler	1 962,8	1 480,7	1 823,0	1 997,6	3 289,4	1 513,3	1 126,3	1 280,2	15,7	25,7	25,4	31,8
NIH	420,5	448,1	495,9	522,1	102,7	108,1	96,2	195,0	-	-	-	-
NMH	328,9	305,1	301,4	325,9	88,1	125,1	122,5	93,9	-	-	-	-
AHO	-	-	-	-	345,3	-	15,8	22,3	-	-	-	-
NHH	310,5	726,9	1 020,5	1 148,6	1 691,6	1 271,2	873,4	936,3	-	-	-	-
KHiO	462,8	435,0	382,2	357,0	102,5	90,4	71,7	124,7	-	-	-	-
KHiB	282,5	214	217	206,5	79	63	74,5	72	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	745,3	649,0	599,2	563,5	181,5	153,4	146,2	196,7	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	266,5	205,3	196,3	264,3	-	-	-	-	5 618,6	5 583,0	5 637,0	5 610,3
H. i Akershus	367,4	505,1	521,3	478,1	-	-	-	-	2 315,9	2 079,2	2 124,8	2 002,9
H. i Bergen	174,4	203,8	208,5	199,9	-	-	-	-	4 608,9	4 615,2	4 732,9	4 634,0
H. i Bodø	188,1	165,9	150,9	204,9	-	-	-	-	2 670,6	2 883,0	2 794,0	2 624,5
H. i Buskerud	183,5	101,1	46,5	22,8	-	-	-	-	1 901,1	1 908,1	1 858,0	1 963,4
H. i Finnmark	30,4	21,8	69,2	123,4	-	-	-	-	1 268,5	1 372,9	1 385,5	1 261,4
H. i Gjøvik	38,6	64,3	104,6	71,5	-	-	-	-	1 082,7	1 129,8	1 143,7	1 195,8
H. i Harstad	62,3	73,2	71,3	83,8	-	-	-	-	953,4	982,5	854,9	897,2
H. i Hedmark	110,7	150,9	156,1	127,7	-	-	-	-	2 949,7	3 028,3	3 064,8	2 935,3
H. i Lillehammer	68,5	63,2	84,8	114,7	-	-	-	-	1 927,5	2 165,8	2 371,7	2 206,2
H. i Molde	93,4	71,4	93,8	67,3	-	-	-	-	1 102,3	1 095,6	1 140,8	1 123,4
H. i Narvik	113,3	73,0	38,4	59,3	-	-	-	-	724,9	728,2	689,8	769,6
H. i Nesna	18,5	27,5	20,3	21,6	-	-	-	-	637,5	656,6	727,2	460,0
H. i Nord-Trøndelag	101,7	119,6	76,1	111,9	-	-	-	-	2 455,9	2 633,3	2 638,1	2 585,7
H. i Oslo	443,2	412,9	396,4	455,6	-	-	-	-	8 612,9	8 650,6	8 404,9	8 717,0
H. i Sogn og Fjordane	194,9	169,2	180,5	214,2	-	-	-	-	1 915,8	1 793,5	1 974,0	1 834,6
H. i Stavanger	189,4	-	-	-	-	-	-	-	5 401,5	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	193,6	163,7	175,5	230,5	-	-	-	-	5 512,9	5 252,6	5 138,3	5 231,5
H. i Telemark	246,9	146,7	108,5	126,8	-	-	-	-	3 646,1	3 537,0	3 649,8	3 734,6
H. i Tromsø	212,1	202,0	239,7	259,4	-	-	-	-	1 994,7	2 088,7	2 023,2	1 799,9
H. i Vestfold	78	38,8	43,9	181,6	-	-	-	-	2 391,8	2 220,7	2 067,3	2 243,7
H. i Volda	56,9	18,8	55,3	34,5	-	-	-	-	2 132,2	2 065,1	2 030,7	1 858,3
H. i Østfold	127,0	81,6	47,3	138,5	-	-	-	-	2 812,6	2 900,1	2 791,3	2 781,5
H. i Ålesund	44,3	29,8	38,1	66,7	-	-	-	-	1 032,8	1 045,7	1 118,6	1 170,2
H. Stord/Haugesund	35,6	71,6	90,3	118,4	-	-	-	-	1 843,6	1 920,2	1 829,6	1 603,7
Samisk høyskole	-	-	33,0	24,6	-	-	-	-	93,5	110,6	108,7	97,6
Sum statlige høyskoler	3 639,0	3 181,0	3 246,2	3 801,8	-	-	-	-	67 607,8	62 446,4	62 299,7	61 342,2
NTNU	73,8	133,9	184,4	227,8	725,8	801	894,3	854,1	12 857,9	13 428,3	13 388,8	13 646,5
UiS	-	165,6	147,5	190	-	-	-	-	-	5 229,5	5 248,8	5 337,8
UiB	238,6	222,8	210,9	156,5	1 962,3	1 633,6	1 626,5	1 348,8	10 365,8	10 592,4	10 676,9	10 335,5
UiTø	31,2	29,7	54,5	46,8	735,1	703,9	792,6	756,0	3 526,0	3 627,6	3 710,5	3 667,4
UMB	-	15,1	-	-	-	-	-	-	-	2 054,8	2 055,2	2 176,4
UiO	91,2	100,6	96,6	113,9	1 822,6	1 788,2	1 693,0	1 634,7	17 471,9	18 359,5	17 994,8	17 730,7
Sum universiteter	434,7	667,8	693,9	735,0	5 245,8	4 926,7	5 006,3	4 593,6	44 221,6	53 292,0	53 075,1	52 894,4
NLH	5,3	-	-	-	18,1	-	-	-	1 987,3	-	-	-
NVH	0,1	0,1	-	-	333,4	334,6	330,8	297,1	349,9	369,8	379,9	362,7
Sum vitenskapelige høyskoler	72,0	60,0	57,6	35,9	351,5	696,3	701,2	677,2	5 691,3	3 775,9	3 733,6	4 022,7
NIH	51,5	43,9	25,1	11,9	-	-	-	-	574,7	600,1	617,2	728,9
NMH	15	15,8	32,4	24	-	-	-	-	432,0	445,9	456,3	443,8
AHO	-	-	-	-	-	361,7	370,4	380,1	345,3	361,7	386,2	402,4
NHH	-	0,3	0,1	-	-	-	-	-	2 002,1	1 998,4	1 894,0	2 084,9
KHiO	-	6	16	13	-	-	-	-	565,3	531,4	469,9	494,7
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	361,5	277	291,5	278,5
Sum kunsthøyskoler	-	6	16	13	-	-	-	-	926,8	808,4	761,4	773,2

Kilde: DBH

Tabell V-1.16 Nye studiepoeng per registrerte student (egenfinansiert)

	Lavere grad				Mastergrad				Høyskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	42,6	44,4	45,1	45,3	45,6	41,6	42,6	41,4	61,7	78,4	30,4	48,1
H. i Akershus	52,8	51,0	49,5	48,3	26,1	20,8	21,3	26,4	65,5	32,0	32,9	6,3
H. i Bergen	52,0	51,3	51,7	49,9	54,4	20,4	23,2	35,4	63,2	65,6	89,7	154,1
H. i Bodø	43,0	45,3	45,2	43,4	41,9	38,2	39,4	38,6	49,1	60,5	142,9	263,9
H. i Buskerud	42,5	46,5	44,1	44,7	22,1	19,6	27,0	26,8	143,6	65,1	44,0	62,1
H. i Finnmark	40,6	45,9	48,7	47,0	24,5	23,0	21,5	15,2	34,8	28	5	10,5
H. i Gjøvik	41,8	42,4	43,7	43,7	37,2	36,1	41,8	42,3	637	-	-	-
H. i Harstad	51,2	53,3	43,9	47,9	-	-	-	-	36,7	32,3	-	-
H. i Hedmark	44,7	43,0	46,4	42,5	-	15,8	25,8	25,1	37,6	46,3	25,3	86,6
H. i Lillehammer	46,4	42,6	53,3	45,9	18,2	23,0	18,0	21,5	-	-	-	-
H. i Molde	38,7	40,9	41,7	40,7	39,0	43,0	35,4	44,1	40,9	29,3	40,9	40,9
H. i Narvik	47,3	45,7	42,6	46,8	48,0	44,9	45,1	49,0	-	-	-	-
H. i Nesna	36,5	41,9	50,0	31,7	-	-	-	-	44,9	56,8	52,5	-
H. i Nord-Trøndelag	43,0	43,0	42,7	39,2	27,4	35,2	27,7	32,0	15,4	66,1	58,8	62,5
H. i Oslo	51,4	50,4	47,9	49,8	39,8	34,1	26,9	29,7	58,9	150	53	-
H. i Sogn og Fjordane	48,5	42,6	53,1	50,1	1,2	7,8	5,7	24,4	59,6	67,0	60,6	104
H. i Stavanger	46,1	-	-	-	38,7	-	-	-	70,2	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	52,6	51,5	51,2	51,8	41,8	40,1	38,8	49,1	56,8	98,9	43,1	33,8
H. i Telemark	46,2	42,8	46,7	46,2	33,2	35,0	37,2	38,4	68,2	46,0	12,7	-
H. i Tromsø	49,7	48,9	50,1	52,3	-	-	-	-	38,5	44,9	51,9	30,8
H. i Vestfold	46,7	47,4	42,5	41,3	-	11,1	21,7	22,8	66,6	40,6	42,1	23,0
H. i Volda	44,7	42,7	45,8	43,4	26,1	20,9	22,6	20,3	71,4	264	45	-
H. i Østfold	43,4	49,4	49,8	48,0	6,7	24,9	27,8	26,0	61,4	-	-	-
H. i Ålesund	46,8	42,4	46,0	47,8	-	-	-	-	83,6	-	-	-
H. Stord/Haugesund	50,7	54,6	51,7	44,6	28,9	33,5	31,5	19,5	55,2	5	18,8	34,6
Samisk høyskole	35,7	61,4	36,9	35,3	-	-	-	-	-	-	960	-
Sum statlige høyskoler	46,9	46,9	47,6	46,4	34,4	31,6	31,3	32,9	51,0	49,3	47,3	55,1
NTNU	36,0	37,2	37,6	35,2	41,1	42,5	42,3	47,6	-	-	-	-
UiB	37,1	36,7	37,8	38,6	32,8	38,4	41,1	47,2	-	-	-	-
UiO	36,6	36,3	35,9	35,0	25,5	32,7	34,0	40,8	-	-	-	-
UiS	-	46,0	47,1	45,0	-	36,7	40,8	37,8	-	59,3	42,5	58,2
UiTø	36,8	36,8	39,1	36,5	35,8	36,6	37,3	44,7	-	-	-	-
UMB	-	54,9	48,5	50,1	-	35,9	37,0	40,7	-	-	-	-
Sum universiteter	36,6	38,3	38,7	37,7	33,8	37,5	38,4	44,0	-	59,3	42,5	58,2
AHO	-	-	-	-	48,0	-	58,2	69,6	-	-	-	-
NHH	50,4	47,1	46,9	48,6	44,9	47,4	41,1	41,2	-	-	-	-
NIH	46,6	46,2	47,4	61,0	47,1	35,2	32,2	73,5	-	-	-	-
NLH	48,0	-	-	-	41,9	-	-	-	-	-	-	-
NMH	54,1	55,6	50,8	53,3	41,3	49,2	48,3	36,9	-	-	-	-
NVH	-	62,4	96,6	31,1	2,4	19,5	27,3	43,6	34,9	56,4	50,5	40,5
Sum vitenskapelige høyskoler	49,2	48,2	47,7	52,1	44,0	45,5	40,6	44,0	34,9	56,4	50,5	40,5
KHiB	75,7	57,1	55,9	59,6	62,4	49,7	61,2	55,4	-	-	-	-
KHiO	63,4	62,4	63,5	60,0	60,9	43,8	29,9	53,4	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	67,6	60,6	60,5	59,8	61,5	46,0	40,4	54,1	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	40,5	34,1	32,0	47,3	-	-	-	-	42,9	43,6	44,1	44,9
H. i Akershus	31,7	31,6	32,8	33,1	-	-	-	-	46,1	41,8	41,2	41,1
H. i Bergen	31,1	45,4	38,9	60,0	-	-	-	-	50,8	50,6	50,7	50,2
H. i Bodø	37,6	27,5	30,3	24,7	-	-	-	-	42,8	43,0	43,5	41,0
H. i Buskerud	37,7	37,5	54,7	25,0	-	-	-	-	43,2	43,5	42,4	42,4
H. i Finnmark	33,6	34,0	14,6	27,3	-	-	-	-	39,8	44,8	41,5	42,1
H. i Gjøvik	25,9	32,5	35,8	36,4	-	-	-	-	40,5	41,1	42,7	43,1
H. i Harstad	16,4	24,9	26,2	26,0	-	-	-	-	42,3	44,5	41,8	44,5
H. i Hedmark	27,5	31,3	43,8	42,5	-	-	-	-	42,1	41,7	45,1	42,0
H. i Lillehammer	26,1	21,3	34,3	39,1	-	-	-	-	43,9	40,0	48,7	42,8
H. i Molde	44,2	47,1	31,2	30,0	-	-	-	-	39,5	40,9	39,6	39,9
H. i Narvik	22,4	29,3	19,6	33,9	-	-	-	-	40,2	43,0	39,6	45,5
H. i Nesna	39,9	50,4	13,1	12,0	-	-	-	-	36,7	42,2	46,3	29,0
H. i Nord-Trøndelag	29,6	35,8	23,0	31,2	-	-	-	-	40,6	43,4	41,6	39,5
H. i Oslo	43,6	36,9	30,6	34,6	-	-	-	-	50,7	49,0	45,8	47,6
H. i Sogn og Fjordane	25,7	23,9	23,2	18,6	-	-	-	-	42,1	38,3	45,1	41,9
H. i Stavanger	34,3	-	-	-	-	-	-	-	46,0	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	35,7	38,1	37,8	37,0	-	-	-	-	51,3	50,7	50,0	50,6
H. i Telemark	31,0	55,7	31,0	28,6	-	-	-	-	44,2	43,0	44,9	44,6
H. i Tromsø	28,4	25,8	32,6	36,5	-	-	-	-	45,3	44,8	47,0	48,9
H. i Vestfold	33,7	31,7	17,9	53,9	-	-	-	-	46,1	45,2	39,8	40,4
H. i Volda	209,7	11,6	29,5	13,8	-	-	-	-	44,2	39,8	43,0	39,7
H. i Østfold	52,7	33,5	13,4	47,8	-	-	-	-	41,0	47,0	46,5	46,7
H. i Ålesund	36,0	19,9	18,7	35,6	-	-	-	-	46,2	41,1	43,7	46,9
H. Stord/Haugesund	29,6	27,3	26,6	22,7	-	-	-	-	49,0	51,1	47,6	40,4
Samisk høyskole	-	-	25,2	25,4	-	-	-	-	35,7	61,4	37,7	32,8
Sum statlige høyskoler	33,4	32,6	29,4	32,6	-	-	-	-	45,2	44,9	45,0	44,4
NTNU	25,7	34,7	20,6	27,1	49,9	52,9	56,1	54,3	39,2	40,6	40,6	42,2
UiB	34,5	31,4	29,0	18,3	54,2	64,2	57,2	57,2	38,1	39,7	40,6	42,5
UiO	62,7	109,3	44,4	75,1	55,0	51,6	53,0	54,6	34,7	36,3	36,3	38,9
UiS	-	35,5	35,1	32,0	-	-	-	-	-	44,4	45,5	43,0
UiTø	27,0	18,7	30,1	37,1	51,9	48,6	54,2	48,9	38,4	38,0	40,3	41,6
UMB	-	-	21,7	-	-	-	-	-	-	44,2	41,9	44,3
Sum universiteter	35,2	36,2	29,5	28,8	53,5	54,9	55,0	54,3	37,0	39,1	39,5	41,2
AHO	-	-	-	-	-	51,8	54,6	50,4	48,0	50,7	54,5	50,8
NHH	-	-	-	-	-	-	-	-	47,1	47,3	44,2	45,0
NIH	14,8	28,6	32,2	10	-	-	-	-	39,1	41,9	42,9	58,8
NLH	103,3	-	-	-	45,4	-	-	-	45,0	-	-	-
NMH	45	16,3	38,8	35,5	-	-	-	-	50,3	48,7	48,6	46,5
NVH	71,6	-	-	-	58,1	59,6	55,6	48,0	55,1	56,6	52,9	46,8
Sum vitenskapelige høyskoler	20,1	24,0	35,4	22,1	55,9	55,2	55,0	49,3	46,1	47,6	46,2	47,9
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	72,3	55,2	57,2	58,4
KHiO	-	40	73,8	60	-	-	-	-	62,6	57,9	54,4	58,2
Sum kunsthøyskoler	-	40	73,8	60	-	-	-	-	66,0	56,9	55,4	58,3

Kilde: DBH

Tabell V-1.17 Strykprosent

	Lavere grad				Mastergrad				Høyskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	9,0	9,0	8,9	10,0	5,7	5,6	5,5	6,9	12,2	9,6	7,9	2,3
H. i Akershus	5,1	7,9	9,8	9,7	3,4	2,4	7,7	9,8	19,2	17,0	17,2	-
H. i Bergen	6,7	7,0	7,6	7,5	6,1	6,5	6,4	8,4	4,9	6,4	2,7	5,2
H. i Bodø	7,3	7,7	9,1	8,5	4,8	4,4	4,5	4,5	8,0	11,5	4,1	1,9
H. i Buskerud	8,0	8,6	9,6	8,6	4,8	3,1	3,0	2,3	7,7	12,3	8,6	8,4
H. i Finnmark	8,9	11,3	12,2	9,4	-	-	-	7,4	10,1	22,2	-	-
H. i Gjøvik	12,5	10,4	11,2	10,2	6,9	8,5	4,5	7,8	24,5	20	-	-
H. i Harstad	8,5	8,6	9,1	7,9	-	-	-	-	9,7	12,2	4,2	-
H. i Hedmark	6,6	7,7	9,0	8,1	-	1,6	0,9	3,5	7,3	6,4	12,5	12,8
H. i Lillehammer	6,4	7,7	7,9	8,5	1,8	7,3	1,8	4,5	15,6	-	-	-
H. i Molde	10,7	10,6	9,8	11,7	2,9	3,3	2,8	1,7	13,4	19,8	20,3	19,0
H. i Narvik	12,5	14,0	12,6	14,3	9,0	12,5	12,3	12,4	-	-	-	-
H. i Nesna	6,3	5,7	6,2	8,6	-	-	-	-	10,1	15,2	15,2	50
H. i Nord-Trøndelag	7,3	7,1	6,9	6,3	1,2	0,8	1,0	0,6	10,9	5,2	3,2	1,4
H. i Oslo	8,5	8,6	9,7	8,7	2,0	2,3	2,5	3,4	9,4	14,6	50	-
H. i Sogn og Fjordane	8,0	9,1	7,7	8,2	-	-	-	4,1	10,7	11,2	15,1	18,5
H. i Stavanger	10,0	-	-	-	9,8	-	-	-	9,4	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	11,0	11,0	9,9	9,1	1,0	2,3	4,9	2,8	8,2	15,9	15,9	10,4
H. i Telemark	7,4	7,7	8,5	9,3	3,8	3,7	4,3	3,7	9,9	12,9	19,3	-
H. i Tromsø	10,6	9,9	10,3	7,8	-	-	-	-	17,6	20,6	15,2	13,1
H. i Vestfold	8,4	8,4	10,1	10,3	7,9	4,1	4,0	5,3	8,3	9,9	11,6	17,5
H. i Volda	5,9	7,3	6,7	6,1	0,9	5,4	3,3	3,6	3,7	5,3	-	-
H. i Østfold	9,6	9,7	9,2	9,4	3,2	1,0	1,7	2,5	8,8	5	-	-
H. i Ålesund	11,6	12,2	11,9	10,0	-	-	-	-	21,1	33,3	-	-
H. Stord/Haugesund	8,4	12,6	11,5	10,6	2,2	6,1	6,7	7,4	20,8	66,7	11,9	10,7
Samisk høyskole	-	-	5,8	10,4	-	-	-	5,3	-	-	16,1	100
Gj.snitt Stat. høyskoler	8,5	8,8	9,2	8,9	6,0	4,9	4,7	5,2	9,6	11,3	10,0	7,2
NTNU	11,8	10,9	12,6	12,3	9,5	9,4	9,7	9,0	-	-	-	-
UiB	11,3	10,0	8,6	8,0	3,2	3,6	3,5	3,2	-	-	-	-
UiO	8,6	8,4	8,3	8,2	3,9	5,2	4,8	4,9	-	-	-	-
UiS	-	10,9	11,0	9,7	-	10,1	8,5	7,6	-	14,5	19,9	12,5
UiTø	12,3	11,1	11,9	11,2	7,7	7,2	7,0	8,4	-	-	-	-
UMB	-	8,6	9,6	9,1	-	5,0	5,2	5,8	-	-	-	-
Gj.snitt Universiteter	10,3	9,7	10,0	9,5	7,5	7,4	7,2	6,9	-	14,5	19,9	12,5
AHO	-	-	-	-	5,7	-	4,7	4,5	-	-	-	-
NHH	3,1	2,9	3,2	2,8	2,4	1,9	1,2	1,1	-	-	-	-
NIH	7,4	7,3	8,4	7,4	4,5	13,3	13,1	3,2	-	-	-	-
NLH	8,0	-	-	-	4,5	-	-	-	-	-	-	-
NMH	3,1	3,4	4,3	2,2	5,6	6,3	4,9	6,1	-	-	-	-
NVH	1,8	3,1	10,3	15,4	14,3	14,6	14,7	2,0	2,4	9,8	12,8	8,0
Gj.snitt Vit. høyskoler	5,6	4,0	4,5	3,8	3,5	2,7	2,6	1,6	2,4	9,8	12,8	8,0
KHiB	1,7	1,8	2,3	2,1	2,9	1,6	-	2,5	-	-	-	-
KHiO	1,5	1,7	0,6	0,4	1,1	0,5	0,3	0,2	-	-	-	-
Gj.snitt Kunsthøyskoler	1,5	1,7	0,8	0,6	2,2	0,9	0,2	0,7	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Gjennomsnitt			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	1,5	1,7	1,1	2,0	-	-	-	-	8,3	8,4	8,3	9,4
H. i Akershus	4,1	2,2	3,5	5,6	-	-	-	-	5,3	6,9	8,5	8,6
H. i Bergen	3,4	2,8	3,3	3,1	-	-	-	-	6,5	6,8	7,2	7,1
H. i Bodø	3,5	4,4	3,2	2,7	-	-	-	-	6,7	7,1	8,1	7,7
H. i Buskerud	1,3	0,1	0,7	1,9	-	-	-	-	7,5	8,2	9,0	8,2
H. i Finnmark	2,2	-	3,0	4,8	-	-	-	-	8,4	11,0	11,3	8,8
H. i Gjøvik	4,2	3,4	0,6	0,6	-	-	-	-	11,9	10,0	10,3	9,7
H. i Hørstad	3,3	1,7	2,2	1,5	-	-	-	-	8,4	8,9	7,7	6,6
H. i Hedmark	3,7	3,6	3,0	2,5	-	-	-	-	6,5	7,4	8,5	7,7
H. i Lillehammer	1,0	0,5	0,9	1,5	-	-	-	-	6,2	7,5	6,8	7,3
H. i Molde	6,3	3,6	0,8	3,8	-	-	-	-	9,8	9,7	8,6	9,7
H. i Narvik	11,4	9,4	11,6	11,9	-	-	-	-	11,7	13,3	12,5	13,9
H. i Nesna	1,8	-	-	0,8	-	-	-	-	6,2	5,8	6,0	8,2
H. i Nord-Trøndelag	1,1	1,5	1,8	1,1	-	-	-	-	7,1	6,5	6,3	5,5
H. i Oslo	2,7	3,1	4,6	3,9	-	-	-	-	8,0	8,2	9,3	8,2
H. i Sogn og Fjordane	1,7	1,8	4,2	3,1	-	-	-	-	7,4	8,4	7,5	7,7
H. i Stavanger	2,5	-	-	-	-	-	-	-	9,5	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	1,2	3,1	3,5	4,2	-	-	-	-	10,2	10,5	9,6	8,7
H. i Telemark	2,8	1,3	1,6	1,2	-	-	-	-	6,9	7,1	8,2	8,8
H. i Tromsø	6,0	2,9	2,8	1,4	-	-	-	-	10,8	9,8	9,7	7,2
H. i Vestfold	1,0	2,2	1,7	1,4	-	-	-	-	8,1	8,1	9,7	9,6
H. i Volda	5,0	-	1,0	2,5	-	-	-	-	5,7	7,2	6,4	5,9
H. i Østfold	1,8	1,8	5,3	2,1	-	-	-	-	8,8	9,0	8,9	8,7
H. i Ålesund	0,5	0,5	0,8	2,0	-	-	-	-	11,2	11,6	11,2	9,6
H. Stord/Haugesund	1,9	1,7	2,1	4,1	-	-	-	-	8,1	11,8	10,7	9,8
Samisk høyskole	-	-	9,0	7,1	-	-	-	-	-	-	7,3	9,8
Gj.snitt Stat. høyskoler	2,9	2,6	3,0	3,2	-	-	-	-	8,1	8,4	8,6	8,3
NTNU	4,0	5,4	4,9	7,2	3,3	3,0	2,5	2,6	10,2	9,8	10,6	10,0
UiB	1,9	3,7	5,3	5,1	3,0	1,6	1,3	1,1	7,8	6,9	5,9	5,4
UiO	1,4	6,6	4,4	3,8	5,9	7,1	6,6	5,0	7,5	7,5	7,2	6,8
UiS	-	1,3	1,1	2,0	-	-	-	-	-	10,4	10,2	9,0
UiTø	2,1	14,1	3,3	3,8	9,0	7,6	7,7	7,5	10,2	9,7	9,5	9,7
UMB	-	0,4	2,2	1,8	-	30	-	-	-	7,1	7,5	7,2
Gj.snitt Universiteter	2,6	4,9	3,7	4,5	4,3	3,8	3,4	3,0	8,7	8,5	8,4	8,0
AHO	-	-	-	-	-	6,4	6,2	5,2	5,7	6,3	6,0	5,1
NHH	1,7	1,9	1,9	1,1	-	-	-	-	2,6	2,4	2,4	2,1
NIH	10,8	14,5	17,3	15,1	-	-	-	-	8,1	9,8	10,9	7,7
NLH	1,1	-	-	-	8,8	-	-	-	6,5	-	-	-
NMH	-	-	1,6	1,5	-	-	-	-	3,4	3,7	4,2	2,6
NVH	6,7	50	-	-	7,5	7,5	11,2	7,7	6,9	7,9	11,5	7,5
Gj.snitt Vit. høyskoler	5,2	7,6	8,4	4,4	7,7	6,9	8,6	6,5	4,8	4,3	4,9	3,7
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0	1,8	1,7	2,2
KHiO	-	-	-	-	-	-	-	-	1,4	1,6	0,5	0,4
Gj.snitt Kunsthøyskoler	-	-	-	-	-	-	-	-	1,6	1,6	0,7	0,6

Kilde: DBH

Tabell V-1.18 Primørsøkere per studieplass

	Lavere grad				Mastergrad				Høyskolekandidatutdanning			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	-	-	-	1,3	-	-	-	-	-	-	-	0,5
H. i Akershus	-	-	-	1,9	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Bergen	-	-	-	2,7	-	-	-	-	-	-	-	1,5
H. i Bodø	-	-	-	1,1	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Buskerud	-	-	-	1,8	-	-	-	-	-	-	-	0,7
H. i Finnmark	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Gjøvik	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Harstad	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Hedmark	-	-	-	1,6	-	-	-	-	-	-	-	0,7
H. i Lillehammer	-	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Molde	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	0,7
H. i Narvik	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Nord-Trøndelag	-	-	-	0,8	-	-	-	-	-	-	-	3,0
H. i Oslo	-	-	-	3,3	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Sogn og Fjordane	-	-	-	1,1	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	-	-	-	2,7	-	-	-	-	-	-	-	1,2
H. i Telemark	-	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Tromsø	-	-	-	1,9	-	-	-	-	-	-	-	0,5
H. i Vestfold	-	-	-	1,4	-	-	-	-	-	-	-	0,7
H. i Volda	-	-	-	1,1	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Østfold	-	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-
H. i Ålesund	-	-	-	1,4	-	-	-	-	-	-	-	-
H. Stord/Haugesund	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	-	-	1,3
Samisk høyskole	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum statlige høyskoler	-	-	-	1,6	-	-	-	-	-	-	-	1,5
NTNU	-	-	-	1,6	-	-	-	-	-	-	-	-
UiB	-	-	-	1,8	-	-	-	-	-	-	-	-
UiS	-	-	-	2,1	-	-	-	-	-	-	-	1,6
UiTø	-	-	-	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-
UMB	-	-	-	1,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum universiteter	-	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	1,6
AHO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NHH	-	-	-	4,7	-	-	-	-	-	-	-	-
NIH	-	-	-	4,5	-	-	-	-	-	-	-	-
NVH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,2
Sum vitenskapelige høyskoler	-	-	-	4,7	-	-	-	-	-	-	-	15,2
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KHiO	-	-	-	13,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sum kunsthøyskoler	-	-	-	7,8	-	-	-	-	-	-	-	-

Kilde: DBH

	Videreutdanning				Profesjonstudium				Sum			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	-	-	-	1,3	-	-	-	-	-	-	-	1,3
H. i Akershus	-	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	1,8
H. i Bergen	-	-	-	1,9	-	-	-	-	-	-	-	2,5
H. i Bodø	-	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	1,2
H. i Buskerud	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,8
H. i Finnmark	-	-	-	0,6	-	-	-	-	-	-	-	0,6
H. i Gjøvik	-	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	1,3
H. i Harstad	-	-	-	1,8	-	-	-	-	-	-	-	1,3
H. i Hedmark	-	-	-	2,0	-	-	-	-	-	-	-	1,6
H. i Lillehammer	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	-	-	1,7
H. i Molde	-	-	-	1,0	-	-	-	-	-	-	-	1,1
H. i Narvik	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	0,7
H. i Nord-Trøndelag	-	-	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	0,9
H. i Oslo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,3
H. i Sogn og Fjordane	-	-	-	2,1	-	-	-	-	-	-	-	1,4
H. i Sør-Trøndelag	-	-	-	0,6	-	-	-	-	-	-	-	2,6
H. i Telemark	-	-	-	2,5	-	-	-	-	-	-	-	1,8
H. i Tromsø	-	-	-	2,8	-	-	-	-	-	-	-	1,9
H. i Vestfold	-	-	-	2,1	-	-	-	-	-	-	-	1,4
H. i Volda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,1
H. i Østfold	-	-	-	1,9	-	-	-	-	-	-	-	1,7
H. i Ålesund	-	-	-	1,5	-	-	-	-	-	-	-	1,4
H. Stord/Haugesund	-	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	0,8
Samisk høyskole	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	0,2
Sum statlige høyskoler	-	-	-	1,2	-	-	-	-	-	-	-	1,5
NTNU	-	-	-	-	-	-	-	6,4	-	-	-	1,8
UiB	-	-	-	-	-	-	-	3,5	-	-	-	1,9
UiS	-	-	-	3,3	-	-	-	-	-	-	-	2,2
UiTø	-	-	-	-	-	-	-	3,7	-	-	-	1,2
UMB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,9
Sum universiteter	-	-	-	3,3	-	-	-	4,3	-	-	-	1,8
AHO	-	-	-	-	-	-	-	10,5	-	-	-	10,5
NHH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,7
NIH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,5
NVH	-	-	-	-	-	-	-	7,5	-	-	-	9,8
Sum vitenskapelige høyskoler	-	-	-	-	-	-	-	9,0	-	-	-	5,9
KHiB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KHiO	-	-	-	2,2	-	-	-	-	-	-	-	12,0
Sum kunsthøyskoler	-	-	-	2,2	-	-	-	-	-	-	-	7,4

Kilde: DBH

Tabell V-1.18b Økning i antall primærsøkere

	Førstvalgsøkere per april/mai			Økning 2007 - 2008	Nye studier
	2006	2007	2008		
H. i Nesna	267	230	327	42,2%	6
Dronning Mauds Minne Høgskolen	422	397	522	31,5%	1
H. i Akershus	1096	944	1217	28,9%	2
Ansgar Teologiske Høgskole	88	78	97	24,4%	
Det teologiske Menighetsfakultet	163	148	181	22,3%	1
Lovisenberg diakonale høgskole	222	212	254	19,8%	
Høgskolen Diakonova	70	91	106	16,5%	
H. i Ålesund	804	732	842	15,0%	
H. i Narvik	227	223	250	12,1%	2
H. i Hedmark	1768	1853	2076	12,0%	7
H. i Volda	1302	1161	1270	9,4%	
H. i Finnmark	756	581	635	9,3%	
Norges Handelshøgskole	1712	2033	2186	7,5%	
H. i Molde	641	558	592	6,1%	2
Arkitektur- og designH. i Oslo	805	910	961	5,6%	
Universitetet i Tromsø	1824	1835	1935	5,4%	1
H. i Lillehammer	1819	1744	1818	4,2%	1
Norges teknisk-naturvitenskapelige univ.	9585	9745	10153	4,2%	-1
H. i Bodø	1164	1252	1292	3,2%	-3
H. i Vestfold	1420	1403	1433	2,1%	
Norges veterinærhøgskole	941	994	1015	2,1%	
Norsk Lærerakademi	332	301	307	2,0%	3
H. i Gjøvik	632	760	775	2,0%	-3
Betanien diakonale høgskole	190	165	168	1,8%	
Universitetet for miljø- og biovitenskap	1056	1107	1127	1,8%	
Høgskolen Stord/Haugesund	843	837	850	1,6%	4
H. i Buskerud	1383	1473	1490	1,2%	2
Universitetet i Agder	3940	3570	3608	1,1%	-4
Diakonhjemmet Høgskole	690	707	708	0,1%	3
Misjonshøgskolen	83	75	75	0,0%	
H. i Oslo	10316	9907	9822	-0,9%	2
H. i Sør-Trøndelag	4690	4587	4531	-1,2%	1
H. i Østfold	1854	1832	1798	-1,9%	-4
Universitetet i Bergen	7639	7436	7270	-2,2%	-1
H. i Sogn og Fjordane	718	708	689	-2,7%	-2
Mediehøgskolen Gimlekollen	106	109	105	-3,7%	-1
H. i Nord-Trøndelag	1417	1315	1266	-3,7%	-3
Universitetet i Oslo	16470	16104	15474	-3,9%	
H. i Bergen	4478	4678	4474	-4,4%	
Norges idrettshøgskole	589	733	686	-6,4%	
H. i Tromsø	1256	1235	1153	-6,6%	
Universitetet i Stavanger	4747	4621	4245	-8,1%	-3
H. i Telemark	2094	2461	2234	-9,2%	
H. i Harstad	446	365	325	-11,0%	
Haraldsplass diakonale høgskole	206	220	161	-26,8%	-1
Samisk høgskole	1	11	3	-72,7%	-2
I alt	93522	92441	92506	0,1%	

Kilde: http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/08/mai_08_larested_okning_07_08.xls

Merknad: April/mai 2008: Rapporten viser alle læresteder i Samordna opptak, rangert etter økning i antall førstvalgsøkere (primærsøkere) fra mai 2007 til mai 2008 (kolonne E)

Tabell V-1.18c Primærsøkere per studieplass april/mai 2008

	Antall studier	Planlagte studieplasser	Søknader	Søkere	Søknader førstevalg	Førstevalg pr plasser
AHO	2	75	2288	1824	961	12,813
NVH	2	99	2474	2169	1015	10,253
NHH	1	430	4612	4612	2186	5,084
NIH	3	152	3035	2420	686	4,513
HIO	45	3029	49323	25641	9822	3,243
HIB	40	1626	25833	13962	4474	2,752
UIO	82	5750	84500	31070	15474	2,691
H. i Sør-Trøndelag	31	1733	20513	11592	4531	2,615
Haraldsplass diakonale hsk.	1	65	849	849	161	2,477
Betanien diakonale hsk.	1	70	786	786	168	2,400
NTNU	93	4522	60495	22856	10153	2,245
Diakonhjemmet Høgskole	8	318	2858	2476	708	2,226
Universitetet i Stavanger	53	1952	25014	11801	4245	2,175
H. i Akershus	18	572	5052	3946	1217	2,128
Høyskolen Diakonova	1	50	764	764	106	2,120
Universitetet i Bergen	78	3671	47040	21208	7270	1,980
UMB	30	583	7545	4482	1127	1,933
H. i Tromsø	19	616	5673	3827	1153	1,872
H. i Buskerud	31	863	7363	5408	1490	1,727
Lovisenberg diakonale hsk.	1	160	1241	1241	254	1,587
H. i Ålesund	22	535	3972	2637	842	1,574
Dronning Mauds Minne Hsk.	6	335	2256	1513	522	1,558
H. i Hedmark	68	1333	9322	6085	2076	1,557
Universitetet i Agder	70	2343	20571	10457	3608	1,540
H. i Telemark	58	1456	10358	6461	2234	1,534
H. i Lillehammer	28	1215	11453	6894	1818	1,496
H. i Østfold	36	1212	8516	5072	1798	1,483
Universitetet i Tromsø	45	1583	12997	8387	1935	1,222
H. i Bodø	40	1061	6689	4210	1292	1,218
H. i Nord-Trøndelag	26	1064	5680	3750	1266	1,190
H. i Vestfold	40	1215	7208	4545	1433	1,179
H. i Gjøvik	22	660	4654	3334	775	1,174
H. i Volda	33	1139	6109	4047	1270	1,115
H. i Molde	19	545	3477	2421	592	1,086
Mediehøgskolen Gimlekollen	4	99	896	712	105	1,061
H. i Sogn og Fjordane	25	672	4892	3424	689	1,025
H. Stord/Haugesund	23	860	3776	2500	850	0,988
H. i Harstad	9	364	1486	1128	325	0,893
H. i Finnmark	28	739	2475	1715	635	0,859
Norsk Lærerakademi	12	550	2096	1542	307	0,558
Menighetsfakultetet	8	325	890	672	181	0,557
H. i Narvik	16	465	1055	824	250	0,538
Ansgar Teologiske Hsk.	9	185	457	345	97	0,524
H. i Nesna	28	755	979	759	327	0,433
Misjonshøgskolen	5	200	311	258	75	0,375
Samisk høgskole	1	0	31	31	3	
I alt	1221	47246	489864	92506	92506	1,958

Kilde: http://www.samordnaopptak.no/arkiv/statistikk/08/mai_08_flest_forstevalg_per_plass.xls

Merknad: Rapporten viser alle lærestedene i Samordna opptak, organisert etter antall førstevalg (primærsøkere) per studieplass april/mai 2008:

Tabell V-1.19 Inntakskvalitet for opptatte studenter; gjennomsnitt

	Karakter- poeng	Fordypning spoeng	Realfag- poeng	Andre poeng	Poeng totalt
H. i Agder	31,9	1,1	0,6	28,8	62,3
H. i Akershus	36,5	1,1	0,4	6,8	44,8
H. i Bergen	38,6	1,8	1,2	8,2	49,8
H. i Bodø	38,7	1,0	0,6	5,4	45,6
H. i Buskerud	34,1	1,2	0,7	8,0	44,0
H. i Finnmark	37,0	0,7	0,4	6,5	44,6
H. i Gjøvik	32,5	1,0	0,7	7,3	41,5
H. i Harstad	36,1	0,7	0,5	5,0	42,3
H. i Hedmark	28,4	0,9	0,4	11,2	40,9
H. i Lillehammer	33,5	1,2	0,5	10,2	45,4
H. i Molde	38,0	1,5	0,5	5,1	45,1
H. i Narvik	37,1	1,1	1,1	3,7	43,0
H. i Nord-Trøndelag	38,3	1,1	0,7	5,6	45,8
H. i Oslo	35,4	1,5	0,8	9,5	47,3
H. i Sogn og Fjordane	-	-	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	39,8	1,7	1,3	8,4	51,2
H. i Telemark	38,4	1,1	0,5	5,5	45,5
H. i Tromsø	28,6	0,7	0,6	9,9	39,8
H. i Vestfold	38,3	1,3	0,6	5,3	45,5
H. i Volda	33,1	1,2	0,5	10,9	45,8
H. i Østfold	30,8	1,2	0,5	9,3	41,8
H. i Ålesund	39,0	1,1	0,7	3,5	44,3
H. Stord/Haugesund	34,3	0,5	0,3	17,3	52,4
Samisk høyskole	38,4	-	-	- 7,1	31,4
Gj.snitt stat. høysk.	35,0	1,2	0,7	11,2	48,2
UiB	37,5	2,1	1,3	9,5	50,4
UiS	36,7	1,5	1,0	8,6	47,8
UiTø	34,5	1,5	1,3	7,3	44,7
UMB	39,1	1,9	1,8	8,0	50,9
NTNU	34,4	2,0	1,8	48,4	86,5
Gj.snitt universiteter	35,9	1,9	1,4	25,2	64,4
AHO	0,6	-	-	41,2	41,9
NVH	50,9	3,7	4,1	6,2	65,1
NHH	47,8	3,2	2,5	5,7	59,2
NIH	53,5	0,9	0,7	4,0	59,0
NMH	-	-	-	-	-
Gj.snitt vit. høyskoler	45,9	2,0	1,7	8,4	58,1
KHiO	-	-	-	-	-
Gj.snitt kunsthøysk.	-	-	-	-	-

Kilde: DBH

**Tabell V-1.20 Studenter per undervisnings- forsknings- og formidlingsstilling
- forholdstall**

	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	17,3	16,8	16,4	16,6
H. i Akershus	21,2	22,9	25,3	23,3
H. i Bergen	15,3	14,7	15,2	14,7
H. i Bodø	15,3	16,3	14,9	15,0
H. i Buskerud	19,1	20,2	19,2	20,3
H. i Finnmark	12,7	12,6	14,2	12,7
H. i Gjøvik	15,5	15,6	13,0	14,5
H. i Harstad	18,5	20,2	20,3	16,3
H. i Hedmark	23,0	23,6	25,2	21,9
H. i Lillehammer	24,4	27,6	24,5	23,1
H. i Molde	17,1	15,5	17,1	16,9
H. i Narvik	11,0	11,1	11,1	10,5
H. i Nesna	14,3	12,4	11,6	11,8
H. i Nord-Trøndelag	18,6	20,0	21,2	21,6
H. i Oslo	16,2	17,0	16,6	16,6
H. i Sogn og Fjordane	16,9	16,2	15,7	17,2
H. i Stavanger	14,4	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	18,4	17,3	15,8	15,2
H. i Telemark	18,8	17,6	16,8	17,2
H. i Tromsø	13,0	13,3	12,6	11,4
H. i Vestfold	17,7	15,9	15,9	15,8
H. i Volda	19,6	21,3	18,0	17,0
H. i Østfold	18,5	15,6	14,4	15,5
H. i Ålesund	15,7	19,3	18,9	17,4
H. Stord/Haugesund	14,4	15,3	17,4	16,8
Samisk høyskole	6,2	4,0	5,4	4,5
Sum stat. høyskoler	17,0	17,2	16,8	16,5
NTNU	7,9	7,7	8,0	8,1
UiB	9,9	9,2	8,5	7,6
UiO	10,2	10,2	9,5	8,6
UiS	-	14,2	13,4	14,1
UiTø	6,1	6,1	5,8	5,3
UMB	-	6,4	6,5	5,8
Sum universiteter	9,0	8,9	8,6	8,1
AHO	7,6	7,5	6,5	7,6
NHH	12,9	12,1	12,8	12,7
NIH	15,3	19,8	14,0	11,3
NLH	6,1	-	-	-
NMH	4,8	5,1	4,3	4,6
NVH	2,2	2,0	2,1	2,4
Sum vit. høyskoler	7,4	8,7	7,7	7,7
KHiB	8,4	8,3	9,0	6,7
KHiO	7,4	7,3	6,7	5,9
Sum kunsthøyskoler	7,7	7,6	7,4	6,2

Tabell V-1.21 Gjennomføringsgrad i forhold til avtalt studieplan, studiepoeng

	2006			2007		
	Planlagt	Gjennomført	Gj.prosent	Planlagt	Gjennomført	Gj.prosent
Statlige høyskoler						
H. i Agder	375 315,0	308 152,0	82,1	355 571	302 933	85,2
H. i Akershus	100 615,0	81 659,0	81,2	117 778	101 968	86,6
H. i Bergen	293 267,0	267 352,0	91,2	299 940	270 103	90,1
H. i Bodø	180 346,0	111 653,0	61,9	183 504	121 923	66,4
H. i Buskerud	127 355,0	109 682,0	86,1	131 758	114 258	86,7
H. i Finnmark	32 494,0	28 097,0	86,5	39 199	25 365	64,7
H. i Gjøvik	70 290,0	58 210,0	82,8	74 006	62 121	83,9
H. i Harstad	42 825,0	42 770,0	99,9	76 740	53 931	70,3
H. i Hedmark	196 905,0	159 179,0	80,8	200 053	167 377	83,7
H. i Lillehammer	143 560,0	130 887,0	91,2	151 384	128 369	84,8
H. i Molde	71 129,0	59 268,0	83,3	72 922,5	60 079,5	82,4
H. i Narvik	30 962,0	31 171,0	100,7	52 431	35 610	67,9
H. i Nesna	5 213,0	4 248,0	81,5	-	-	-
H. i Nord-Trøndelag	63 742,0	61 258,0	95,8	112 183	89 661,5	79,9
H. i Oslo	487 780,0	426 333,0	87,4	541 631	482 429	89,1
H. i Sogn og Fjordane	108 909,0	104 650,0	95,8	116 718	87 070,5	74,6
H. Stord/Haugesund	122 450,0	106 233,0	86,8	116 681	101 820	87,3
H. i Sør-Trøndelag	325 396,0	288 769,0	88,8	330 138	297 942	90,2
H. i Telemark	236 375,0	210 314,0	89,0	216 512	190 534	88,0
H. i Tromsø	117 346,0	105 728,0	90,1	107 213	96 859	90,3
H. i Vestfold	75 625,0	71 518,0	94,5	98 209,5	67 674,5	68,9
H. i Volda	141 142,0	114 253,0	80,9	123 655	104 398	84,4
H. i Østfold	150 521,0	125 714,0	83,5	177 460	150 695	84,9
H. i Ålesund	71 501,0	59 959,0	83,9	71 439	60 874	85,2
Samisk høyskole	-	-	-	-	-	-
Sum statlige høysk.	3 571 063,0	3 067 057,0	85,9	3767126,0	3173995,0	84,3
Universiteter						
NTNU	836 643,0	673 278,0	80,5	789 889	656 485	83,1
UiB	538 384,0	402 188,0	74,7	554 339	447 191	80,7
UiO	1 135 093,0	826 566,0	72,8	1 046 828	805 278	76,9
UiS	349 001,0	291 015,0	83,4	366 387	305 233	83,3
UiTø	229 209,0	187 528,0	81,8	216 273	185 690	85,9
UMB	131 329,0	108 233,0	82,4	130 261	108 580	83,4
Sum universiteter	3 219 659,0	2 488 808,0	77,3	3 103 977	2 508 457	80,8
Vit. høyskoler						
AHO	8 976,0	8 214,0	91,5	15 522	12 186	78,5
NVH	25 503,0	25 091,0	98,4	23 054,8	21 450	93,0
NHH	116 783,0	91 163,0	78,1	134 556	108 403	80,6
NIH	24 776,0	16 208,0	65,4	38 116	35 554	93,3
NMH	25 700,0	22 964,0	89,4	25 926	23 073	89,0
Sum vit. høyskoler	201 738,0	163 640,0	81,1	237 174,8	200 666	84,6
Kunsthøyskoler						
KHiB	17 550,0	16 860,0	96,1	16 575	16 245	98,0
KHiO	19 556,0	19 355,0	99,0	27 695	25 403	91,7
Sum kunsthøyskoler	37 106,0	36 215,0	97,6	44 270	41 648	94,1

Kilde: DBH

Tabell V-1.22 Karakterfordeling 2007

	A		B		C		D		E		F		Total	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	% totalt	Antall	%	Antall	%
Statlige høyskoler														
H. i Agder	2 075	10,1	4 773	23,3	5 905	28,9	3 612	17,7	1 902	9,3	2 189	10,7	20 456	100
H. i Akershus	600	12,6	1 583	33,3	1 564	32,9	593	12,5	183	3,8	235	4,9	4 758	100
H. i Bergen	2 806	11,6	6 630	27,4	7 956	32,8	3 267	13,5	1 679	6,9	1 895	7,8	24 233	100
H. i Bodø	1 768	10,4	4 389	25,7	5 455	31,9	2 854	16,7	1 230	7,2	1 381	8,1	17 077	100
H. i Buskerud	1 780	11,9	3 428	22,9	4 129	27,6	2 623	17,6	1 590	10,6	1 389	9,3	14 939	100
H. i Finnmark	327	8,5	944	24,5	1 193	30,9	716	18,6	249	6,5	428	11,1	3 857	100
H. i Gjøvik	492	8,0	1 548	25,1	1 836	29,8	1 064	17,3	413	6,7	807	13,1	6 160	100
H. i Harstad	312	9,6	788	24,2	1 012	31,1	635	19,5	246	7,6	263	8,1	3 256	100
H. i Hedmark	1 498	9,3	4 091	25,5	5 243	32,7	2 625	16,4	1 258	7,8	1 327	8,3	16 042	100
H. i Lillehammer	592	7,6	1 843	23,7	2 586	33,2	1 550	19,9	617	7,9	590	7,6	7 778	100
H. i Molde	606	10,7	1 439	25,5	1 597	28,3	935	16,5	561	9,9	513	9,1	5 651	100
H. i Narvik	674	12,3	1 116	20,4	1 339	24,4	882	16,1	697	12,7	773	14,1	5 481	100
H. i Nesna	155	10,0	433	28,0	533	34,5	226	14,6	76	4,9	122	7,9	1 545	100
H. i Nord-Trøndelag	1 544	10,1	3 953	25,8	5 162	33,6	2 678	17,5	1 220	8,0	785	5,1	15 342	100
H. i Oslo	4 009	11,2	9 509	26,6	11 171	31,2	5 593	15,6	2 585	7,2	2 917	8,2	35 784	100
H. i Sogn og Fjordane	647	7,9	2 064	25,3	2 695	33,0	1 578	19,3	504	6,2	673	8,2	8 161	100
H. i Sør-Trøndelag	2 751	10,5	7 160	27,3	7 694	29,4	4 200	16,0	1 854	7,1	2 526	9,6	26 185	100
H. i Telemark	2 127	11,4	5 260	28,1	5 854	31,3	3 036	16,2	1 253	6,7	1 170	6,3	18 700	100
H. i Tromsø	610	9,9	1 683	27,4	1 939	31,6	1 015	16,5	390	6,4	499	8,1	6 136	100
H. i Vestfold	1 206	9,9	3 229	26,4	3 610	29,5	2 023	16,5	1 129	9,2	1 032	8,4	12 229	100
H. i Volda	478	7,1	1 695	25,0	2 446	36,1	1 294	19,1	437	6,4	428	6,3	6 778	100
H. i Østfold	1 215	9,7	2 982	23,8	3 729	29,8	2 262	18,1	1 259	10,0	1 082	8,6	12 529	100
H. i Ålesund	766	9,2	2 024	24,3	2 506	30,1	1 417	17,0	794	9,5	816	9,8	8 323	100
H. Stord/Haugesund	572	7,4	1 835	23,7	2 477	32,0	1 327	17,1	612	7,9	919	11,9	7 742	100
Samisk høyskole	75	15,8	136	28,6	130	27,4	78	16,4	38	8	18	3,8	475	100
Sum stat. høyskoler	29 685	10,2	74 535	25,7	89 761	31,0	48 083	16,6	22 776	7,9	24 777	8,6	289 617	100
Universiteter														
NTNU	9 811	11,9	19 797	23,9	26 258	31,8	11 615	14,0	7 237	8,8	7 975	9,6	82 693	100
UiB	5 156	11,2	13 207	28,6	14 980	32,4	7 240	15,7	2 804	6,1	2 790	6,0	46 177	100
UiO	7 873	12,3	17 292	27,0	19 923	31,1	10 356	16,2	4 157	6,5	4 458	7,0	64 059	100
UiS	3 402	11,2	7 465	24,7	9 140	30,2	4 755	15,7	2 440	8,1	3 057	10,1	30 259	100
UiTø	1 475	10,2	3 560	24,7	4 372	30,4	2 423	16,8	1 218	8,5	1 343	9,3	14 391	100
UMB	1 765	12,3	4 284	29,7	4 174	29,0	2 032	14,1	1 030	7,1	1 122	7,8	14 407	100
Sum universiteter	29 482	11,7	65 605	26,0	78 847	31,3	38 421	15,2	18 886	7,5	20 745	8,2	251 986	100
Vitenskapelige høyskoler														
AHO	41	8,5	174	36,0	158	32,6	72	14,9	19	3,9	20	4,1	484	100
NHH	3 076	15,2	7 251	35,8	6 315	31,2	2 318	11,5	826	4,1	453	2,2	20 239	100
NIH	412	10,2	1 291	31,9	1 432	35,3	544	13,4	161	4,0	212	5,2	4 052	100
NMH	134	15,2	273	30,9	285	32,3	140	15,9	27	3,1	24	2,7	883	100
NVH	69	6,3	271	24,9	359	33,0	200	18,4	66	6,1	122	11,2	1 087	100
Sum vit. høyskoler	3 732	14,0	9 260	34,6	8 549	32,0	3 274	12,2	1 099	4,1	831	3,1	26 745	100
Kunsthøyskoler														
KHiO	15	6,1	79	32,1	97	39,4	39	15,9	11	4,5	5	2,0	246	100
Sum kunsthøyskoler	15	6,1	79	32,1	97	39,4	39	15,9	11	4,5	5	2,0	246	100

Tabell V-1.23 Utvikling i antall beståtte 60-studiepoengenheter (egenfinansiert) på nivå videreutdanning

	2004			2005		
	Antall emner	Antall 60-studiep.enh.	Gj.snitt omfang	Antall emner	Antall 60-studiep.enh.	Gj.snitt omfang
H. i Agder	70	266,48	3,81	54	205,30	3,80
H. i Akershus	58	367,44	6,34	58	505,10	8,71
H. i Bergen	72	174,38	2,42	117	203,78	1,74
H. i Bodø	39	188,10	4,82	49	165,93	3,39
H. i Buskerud	51	183,49	3,60	45	101,13	2,25
H. i Finnmark	9	30,42	3,38	5	21,75	4,35
H. i Gjøvik	20	38,55	1,93	29	64,25	2,22
H. i Harstad	15	62,25	4,15	18	73,17	4,06
H. i Hedmark	71	110,67	1,56	88	150,88	1,71
H. i Lillehammer	8	68,47	8,56	8	63,18	7,90
H. i Molde	11	93,35	8,49	12	71,42	5,95
H. i Narvik	55	113,28	2,06	35	73,03	2,09
H. i Nesna	8	18,52	2,31	7	27,51	3,93
H. i Nord-Trøndelag	40	101,68	2,54	51	119,63	2,35
H. i Oslo	157	443,22	2,82	133	412,91	3,10
H. i Sogn og Fjord.	40	194,92	4,87	38	169,15	4,45
H. i Stavanger	124	189,38	1,53	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	86	193,62	2,25	68	163,70	2,41
H. i Telemark	69	246,87	3,58	57	146,72	2,57
H. i Tromsø	62	212,11	3,42	64	201,96	3,16
H. i Vestfold	23	78	3,39	37	38,75	1,05
H. i Volda	15	56,92	3,79	12	18,83	1,57
H. i Østfold	65	127	1,95	71	81,58	1,15
H. i Ålesund	22	44,30	2,01	17	29,75	1,75
H. Stord/Haugesund	28	35,57	1,27	31	71,60	2,31
Samisk høyskole	-	-	-	-	-	-
Sum stat. høysk.	1 218	3 639,00	2,99	1 104	3 181,01	2,88
NTNU	76	73,76	0,97	92	133,86	1,46
UiB	77	238,56	3,10	64	222,85	3,48
UiO	33	91,15	2,76	27	100,63	3,73
UiS	-	-	-	100	165,63	1,66
UiTø	33	31,24	0,95	35	29,75	0,85
UMB	-	-	-	23	15,08	0,66
Sum universiteter	219	434,71	1,98	341	667,81	1,96
NHH	81	-	-	89	0,30	0,00
NIH	32	51,53	1,61	34	43,88	1,29
NLH	13	5,33	0,41	-	-	-
NMH	6	15	2,50	14	15,75	1,13
NVH	1	0,10	0,10	1	0,10	0,10
Sum vit. høysk.	133	71,96	0,54	138	60,03	0,43
KHiO	-	-	-	11	6,00	0,55
Sum kunsthøysk.	-	-	-	11	6,00	0,55
Gj.snitt stat. høysk.	46,85	139,96	2,99	44,16	127,24	2,88
Gj.snitt univ.	54,75	108,68	1,98	56,83	111,30	1,96
Gj.snitt vit. høysk.	22,17	11,99	0,54	27,60	12,01	0,43
Gj.snitt kunsthsk.	-	-	-	5,50	3,00	0,55

	2006			2007		
	Antall emner	Antall 60-studiep.enh.	Gj.snitt omfang	Antall emner	Antall 60-studiep.enh.	Gj.snitt omfang
H. i Agder	35	196,25	5,61	67	264,31	3,94
H. i Akershus	69	521,30	7,56	81	478,08	5,90
H. i Bergen	131	208,48	1,59	144	199,87	1,39
H. i Bodø	68	150,90	2,22	47	204,87	4,36
H. i Buskerud	32	46,47	1,45	15	22,81	1,52
H. i Finnmark	29	69,20	2,39	32	123,41	3,86
H. i Gjøvik	26	104,57	4,02	30	71,52	2,38
H. i Harstad	21	71,33	3,40	21	83,75	3,99
H. i Hedmark	76	156,13	2,05	73	127,71	1,75
H. i Lillehammer	36	84,75	2,35	45	114,65	2,55
H. i Molde	16	93,82	5,86	8	67,34	8,42
H. i Narvik	18	38,38	2,13	14	59,34	4,24
H. i Nesna	10	20,27	2,03	8	21,95	2,74
H. i Nord-Trøndelag	55	76,07	1,38	67	111,85	1,67
H. i Oslo	124	396,39	3,20	137	455,56	3,33
H. i Sogn og Fjord.	43	180,45	4,20	44	214,23	4,87
H. i Stavanger	-	-	-	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	72	175,49	2,44	68	230,48	3,39
H. i Telemark	39	108,52	2,78	50	126,78	2,54
H. i Tromsø	57	239,67	4,20	64	259,45	4,05
H. i Vestfold	25	43,90	1,76	48	181,58	3,78
H. i Volda	16	55,25	3,45	13	34,50	2,65
H. i Østfold	32	47,33	1,48	77	138,50	1,80
H. i Ålesund	24	38,05	1,59	20	83,23	4,16
H. Stord/Haugesund	34	90,25	2,65	44	118,35	2,69
Samisk høyskole	26	32,95	1,27	23	24,61	1,07
Sum stat. høysk.	1 114	3 246,18	2,91	1 240	3 818,74	3,08
NTNU	116	184,44	1,59	134	227,79	1,70
UiB	68	210,90	3,10	73	156,51	2,14
UiO	59	96,57	1,64	56	113,94	2,03
UiS	106	147,50	1,39	90	190,00	2,11
UiTø	39	54,50	1,40	26	46,80	1,80
UMB	14	-	-	20	-	-
Sum universiteter	402	693,90	1,73	399	735,04	1,84
NHH	87	0,10	0,00	92	-	-
NIH	40	25,13	0,63	24	11,88	0,49
NLH	-	-	-	-	-	-
NMH	22	32,42	1,47	17	24	1,41
NVH	-	-	-	-	-	-
Sum vit. høysk.	149	57,65	0,39	133	35,88	0,27
KHiO	2	16	8	4	13	3,25
Sum kunsthøysk.	2	16	8	4	13	3,25
Gj.snitt stat. høysk.	44,56	129,85	2,91	49,60	152,75	3,08
Gj.snitt univ.	67	115,65	1,73	66,50	122,51	1,84
Gj.snitt vit. høysk.	29,80	11,53	0,39	26,60	7,18	0,27
Gj.snitt kunsthsk.	1	8	8	2	6,50	3,25

Kilde: DBH

Tabell V-1.24 Ferdige kandidater MNT - fag (ingeniør, siv.ing., teknologifag, mat.nat.)

	2004	2005	2006	2007	gj. snitt 04,05,06	endring 2007 ift eget gj.snitt
Høgskolen i Agder	272	252	230	155	251	-38
Høgskolen i Akershus	25	4	17	4	15	-74
Høgskolen i Bergen	244	255	292	271	264	3
Høgskolen i Bodø	17	14	15	11	15	-28
Høgskolen i Buskerud	181	145	70	60	132	-55
Høgskolen i Finnmark	21	13	12	9	15	-41
Høgskolen i Gjøvik	109	135	115	91	120	-24
Høgskolen i Hedmark	39	19	35	25	31	-19
Høgskolen i Molde	42	25	24	15	30	-51
Høgskolen i Nesna	9	14	3	7	9	-19
Høgskolen i Narvik	139	155	120	118	138	-14
Høgskolen i Nord-Trøndelag	69	72	63	81	68	19
Høgskolen i Oslo	235	302	289	302	275	10
Høgskolen i Sør-Trøndelag	373	398	369	311	380	-18
Høgskolen i Telemark	171	157	143	123	157	-22
Høgskolen i Tromsø	30	21	24	17	25	-32
Høgskolen i Vestfold	110	101	66	71	92	-23
Høgskolen i Østfold	175	143	128	103	149	-31
Høgskolen i Ålesund	101	99	101	81	100	-19
Høgskolen Stord/Haugesund	85	74	78	83	79	5
Høgskolen i Sogn og Fjordane	30	46	33	22	36	-39
Universitetet i Stavanger	307	301	329	304	312	-3
Universitet for miljø og biovitenskap	158	237	178	263	191	38
NTNU	1428	1451	1482	1391	1 454	-4
Universitetet i Tromsø	89	116	127	113	111	2
Universitetet i Bergen	250	330	471	441	350	26
Universitetet i Oslo	363	496	515	494	458	8
SUM	5072	5375	5329	4966	5 259	-6

Tabell V-1.25 Prosentvis andel 19-24-åringer og 25-29-åringer i høyere utdanning

	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Menn 19-24	11,6	11,1	18,0	22,5	23,0	22,1	24,5	24,7	25,1	25,3	24,6
Kvinner 19-24	11,3	13,1	20,8	29,7	33,9	33,4	36,0	36,2	36,5	36,8	36,8
Gjennomsnitt 19-24	11,4	12,1	19,3	26,0	28,3	27,7	30,1	30,3	30,7	30,9	30,6
Menn 25-29	7,3	6,6	9,2	12,0	12,9	14,0	14,9	15,3	15,4	14,8	14,1
Kvinner 25-29	5,2	5,6	8,8	12,2	15,9	16,9	17,8	17,6	17,9	17,8	17,4
Gjennomsnitt 25-29	6,2	6,2	9,0	12,1	14,4	15,4	16,3	16,5	16,6	16,3	15,7

Kilde: SSB

Tabell V-1.26 Prosentvis andel innvandrere; 19-24-åringer og 25-29-åringer i høyere utdanning

	1980	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Menn 19-24	4,9	7,2	9,0	12,9	13,7	14,4	16,0	17,5	18,0	18,5	18,6
Kvinner 19-24	4,2	5,9	7,8	11,9	16,6	17,3	18,5	20,4	21,4	22,7	23,6
Gjennomsnitt 19-24	4,5	6,5	8,5	12,4	15,3	15,9	17,3	19,1	19,8	20,8	21,2
Menn 25-29	4,8	7,3	9,0	9,5	8,8	9,7	9,5	10,7	11,2	10,9	10,1
Kvinner 25-29	4,2	4,7	6,2	7,3	9,1	9,8	10,6	11,4	12,2	12,4	12,2
Gjennomsnitt 25-29	4,5	6,0	7,8	8,4	8,9	9,8	10,1	11,1	11,7	11,7	11,3

Kilde: SSB

Merknad Innvandrere er definert som førstegangsinnvandrere og personer som er født i Norge med to utenlandske foreldre

Tabell V-1.27 Studenter og studenter med innvandringsbakgrunn, per 011006

Fagfelt	Alle studen-ter i Norge	Studenter med innvandringsbakgrunn			
		Vestlig landbak-grunn	Ikke-vestlig landbak-grunn	Totalt	Andel*
Allmenne fag	1 629	23	141	164	9
Humanistiske og estetiske fag	27 431	849	1 986	2 835	7
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	30 015	526	1 284	1 810	4
Samfunnsfag og juridiske fag	30 503	478	2 002	2 480	7
Økonomiske og administrative fag	37 230	565	2 441	3 006	7
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	32 955	593	3 120	3 713	9
Helse-, sosial- og idrettsfag	44 818	897	2 864	3 761	6
Primærnæringsfag	1 073	36	94	130	9
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	2 593	21	130	151	5
Uoppgitt fagfelt	2 982	103	238	341	8
Total	211 229	4 091	14 300	18 391	7

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Merknad: Innvandrerbefolkningen omfatter førstegenerasjonsinnvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

*Antall studenter med ikke-vestlig landbakgrunn som prosentandel av alle studenter

Tabell V-1.28 Studenter etter kjønn, skoleslag og lærested, per 011006

	Alle studenter			Studenter med innvandrerbakgrunn						
	Menn	Kvinner	I alt	Vestlige land			Ikke-vestlige land			Andel*
Statlige høyskoler										
H. i Agder	3 187	4 818	8 005	35	64	99	258	268	526	7
H. i Akershus	1 019	2 758	3 777	28	79	107	56	128	184	5
H. i Bergen	2 282	3 903	6 185	16	39	55	100	131	231	4
H. i Bodø	1 418	2 847	4 265	16	39	55	62	105	167	4
H. i Buskerud	1 094	1 814	2 908	16	38	54	131	165	296	10
H. i Finnmark	611	1 488	2 099	12	23	35	31	73	104	5
H. i Gjøvik	801	1 127	1 928	10	19	29	57	47	104	5
H. i Harstad	435	1 054	1 489	4	9	13	15	51	66	4
H. i Hedmark	1 817	4 197	6 014	24	69	93	62	123	185	3
H. i Lillehammer	1 186	2 245	3 431	13	32	45	44	71	115	3
H. i Molde	707	1 023	1 730	6	8	14	54	57	111	6
H. i Narvik	740	456	1 196	:	:	10	115	94	209	17
H. i Nesna	286	645	931	3	6	9	-	-	-	-
H. i Nord-Trøndelag	1 823	3 040	4 863	18	21	39	55	83	138	3
H. i Oslo	3 600	8 044	11 644	58	205	263	648	929	1 577	14
H. i Sogn og Fjordane	835	1 948	2 783	12	21	33	19	46	65	2
H. Stord/Haugesund	966	1 741	2 707	11	19	30	32	47	79	3
H. i Sør-Trøndelag	3 222	3 746	6 968	30	52	82	127	184	311	4
H. i Telemark	1 744	3 372	5 116	40	78	118	131	163	294	6
H. i Tromsø	854	2 026	2 880	13	33	46	22	43	65	2
H. i Vestfold	1 317	2 636	3 953	17	54	71	83	103	186	5
H. i Volda	830	1 932	2 762	8	18	26	28	52	80	3
H. i Østfold	1 443	2 720	4 163	27	56	83	150	167	317	8
H. i Ålesund	773	1 091	1 864	9	14	23	35	51	86	5
Samisk høyskole	26	86	112	-	-	10	-	-	-	-
Statlige høyskoler	33 016	60 757	93 773	436	1 006	1 442	2 320	3 195	5 515	6
Universiteter										
NTNU	10 236	9 386	19 622	139	148	287	503	454	957	5
UMB	1 249	1 608	2 857	38	36	74	192	142	334	12
Universitetet i Bergen	6 264	8 928	15 192	123	193	316	389	576	965	6
Universitetet i Oslo	11 308	17 869	29 177	290	544	834	1 342	2 200	3 542	12
Univ. i Stavanger	2 992	4 396	7 388	47	78	125	301	312	613	8
Universitetet i Tromsø	2 439	3 401	5 840	76	123	199	173	222	395	7
Universiteter totalt	34 488	45 588	80 076	713	1 122	1 835	2 900	3 906	6 806	8
Vitenskapelige høysk.										
AHO	246	217	463	:	:	17	14	7	21	5
NHH	1 644	961	2 605	14	13	27	59	76	135	5
NIH	626	698	1 324	21	28	49	13	7	20	2
NMH	252	326	578	9	25	34	8	27	35	6
NVH	93	336	429	:	:	22	15	6	21	5
Vitensk. hsk. totalt	2 861	2 538	5 399	51	98	149	109	123	232	4
Kunsthøyskoler										
Kunsth. i Bergen	98	205	303	6	15	21	7	9	16	5
Kunsth. i Oslo	173	338	511	5	21	26	18	15	33	6
Sum kunsthsk.	271	543	814	11	36	47	25	24	49	11
Totalt	70 636	109 426	180 062	1 211	2 262	3 473	5 354	7 248	12 602	7

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Merknad: Innvandrerbefolkningen omfatter førstegenerasjonsinnvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

*Antall studenter med ikke-vestlig landbakgrunn som prosentandel av alle studenter

Vedlegg 2 Forskning

Vedlegg 2.1 Stillingsstruktur

Tabell V-2.1ff Stillinger ved universitetene
Undervisnings-, forsknings-, rekrutterings-, og støttestillinger

Universitetet i Oslo

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	766,7	26,3	757,0	25,8	781,2	25,1	793,2	24,9
Professor II	52,6	1,8	58,2	2,0	59,2	1,9	59,7	1,9
Førsteamanuensis	385,2	13,2	380,8	13,0	374,3	12,0	376,3	11,8
Amanuensis	30,7	1,1	25,9	0,9	26,1	0,8	24,1	0,8
Førstelektor	33,3	1,1	33,2	1,1	33,8	1,1	30,9	1,0
Univ.lektor/høgsk.lektor	160,0	5,5	145,0	4,9	149,3	4,8	159,5	5,0
Forsker	218,5	7,5	248,0	8,5	285,5	9,2	316,0	9,9
Postdoktor	276,3	9,5	272,7	9,3	275,5	8,9	298,1	9,4
Stipendiat	848,5	29,1	890,3	30,4	1 013,6	32,6	976,2	30,6
Vitenskapelig assistent	143,9	4,9	119,9	4,1	113,2	3,6	152,2	4,8
Sum und., forsk. rekr	2 915,5	100,0	2 931,2	100,0	3 111,6	100,0	3 186,3	100,0
Andre stillinger underv., forskning og formidling	35,6	-	32,0	-	35,5	-	36,9	-
Bibliotekstillinger	25,1	-	26,5	-	27,9	-	24,7	-
Ingeniører	719,4	-	737,7	-	746,7	-	776,8	-
Tekniske stillinger for u/f/f	125,8	-	120,7	-	115,4	-	109,4	-
Sum støttestillinger	905,8	-	916,9	-	925,5	-	947,8	-
Sum	3 821,4	-	3 848,0	-	4 037,1	-	4 134,0	-

Universitetet i Bergen

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	457,4	28,6	451,8	26,9	448,5	25,1	451,8	24,2
Professor II	27,0	1,7	26,5	1,6	25,2	1,4	28,9	1,5
Førsteamanuensis	332,6	20,8	347,6	20,7	373,8	20,9	380,0	20,3
Amanuensis	33	2,1	25,5	1,5	23,3	1,3	21	1,1
Førstelektor	25,5	1,6	21,2	1,3	25,7	1,4	14,5	0,8
Univ.lektor/høgsk.lektor	112,5	7,0	130,1	7,7	116,5	6,5	123,6	6,6
Forsker	40,5	2,5	40,8	2,4	43,6	2,4	61,8	3,3
Postdoktor	123,7	7,7	137,9	8,2	138,2	7,7	157,6	8,4
Stipendiat	418,1	26,2	468,1	27,8	548,4	30,7	590,2	31,6
Vitenskapelig assistent	27,2	1,7	30,7	1,8	41,6	2,3	38,7	2,1
Høyskolelærer/øvingslærer	1	0,1	1,5	0,1	1	0,1	1,3	0,1
Sum und., forsk. rekr	1 598,5	100	1 681,5	100	1 785,7	100,0	1 869,4	100
Andre stillinger underv., forskning og formidling	32,9	-	29,8	-	33,2	-	36,1	-
Bibliotekstillinger	23,8	-	25,2	-	26,0	-	24,5	-
Ingeniører	263,8	-	266,5	-	288,2	-	304,5	-
Tekniske stillinger for u/f/f	138,1	-	133,5	-	130,5	-	131,2	-
Sum støttestillinger	458,6	-	455,0	-	477,8	-	496,3	-
Sum	2 057,1	-	2 136,5	-	2 263,5	-	2 365,7	-

Universitetet i Tromsø

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	212,6	22,6	221,2	22,4	212,0	21,0	220,3	20,9
Professor II	16,6	1,8	16,0	1,6	18,3	1,8	16,5	1,6
Førsteamanuensis	224,5	23,9	217,2	22,0	220,7	21,9	222,9	21,2
Amanuensis	33,4	3,6	30,1	3,0	30,2	3,0	18,2	1,7
Førstelektor	8	0,9	8	0,8	10,0	1,0	11,8	1,1
Univ.lektor/høgsk.lektor	68,3	7,3	75,9	7,7	67,3	6,7	69,0	6,6
Forsker	42,7	4,5	57,3	5,8	64,7	6,4	75,3	7,2
Postdoktor	54,7	5,8	61,1	6,2	61,0	6,0	73,6	7,0
Stipendiat	253,9	27,0	267,9	27,1	293,7	29,1	321,8	30,6
Vitenskapelig assistent	23,7	2,5	33,1	3,3	31,0	3,1	22,8	2,2
Høgskolelærer/øvingslærer	1,8	0,2	1	0,1	1	0,1	-	-
Sum und., forsk. rekr	940,2	100,0	988,8	100,0	1 009,7	100	1 052,1	100,0
Andre stillinger underv., forskning og formidling	2	-	1	-	2	-	1	-
Bibliotekstillinger	11,7	-	12,3	-	12,8	-	11,8	-
Ingeniører	204,0	-	209,1	-	224,6	-	222,9	-
Tekniske stillinger for u/f/f	49,2	-	45,7	-	45,6	-	61,2	-
Sum støttestillinger	266,8	-	268,0	-	285,0	-	296,9	-
Sum	1 207,0	-	1 256,8	-	1 294,7	-	1 349,1	-

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	545,6	21,9	554,6	21,5	550,9	22,1	559,6	23,1
Professor II	45,1	1,8	47,0	1,8	46,5	1,9	43,5	1,8
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	-	-	1	0,0	1	0,0
Førsteamanuensis	372,3	15,0	388,7	15,1	409,3	16,5	403,4	16,7
Amanuensis	35,7	1,4	34,1	1,3	30,3	1,2	25,9	1,1
Førstelektor	6,4	0,3	8,9	0,3	10,1	0,4	11,9	0,5
Univ.lektor/høgsk.lektor	150,5	6,0	147,2	5,7	148,8	6,0	118,4	4,9
Forsker	101,4	4,1	131,4	5,1	148,5	6,0	149,1	6,2
Postdoktor	175,0	7,0	198,3	7,7	168,4	6,8	167,0	6,9
Stipendiat	925,0	37,2	941,6	36,5	894,0	35,9	888,6	36,7
Vitenskapelig assistent	127,8	5,1	126,7	4,9	76,7	3,1	50,9	2,1
Høgskolelærer/øvingslærer	2,8	0,1	3,4	0,1	3,3	0,1	2,4	0,1
Sum und., forsk. rekr	2 487,5	100,0	2 581,9	100	2 487,7	100,0	2 421,6	100,0
Andre stillinger underv., forskning og formidling	2,8	-	3,8	-	3,8	-	4	-
Bibliotekstillinger	20,4	-	20,4	-	22,0	-	21,6	-
Ingeniører	509,8	-	575,1	-	600,0	-	589,6	-
Tekniske stillinger for u/f/f	19,2	-	11,9	-	7,8	-	3	-
Sum støttestillinger	552,1	-	611,2	-	633,5	-	618,2	-
Sum	3 039,6	-	3 193,1	-	3 121,2	-	3 039,9	-

Universitetet i Stavanger

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	-	-	55,8	11,0	63,5	12,1	65,0	11,9
Professor II	-	-	8,6	1,7	7,9	1,5	7,2	1,3
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	1	0,2	0,8	0,2	-	-
Førsteamanuensis	-	-	132,3	26,0	141,1	26,9	151,8	27,9
Amanuensis	-	-	14	2,8	13	2,5	13	2,4
Førstelektor	-	-	22,2	4,4	30,5	5,8	33,5	6,2
Univ.lektor/høgsk.lektor	-	-	184,7	36,3	157,4	30,0	151,1	27,8
Postdoktor	-	-	5	1,0	13	2,5	15,6	2,9
Stipendiat	-	-	59,2	11,6	79,8	15,2	90,3	16,6
Vitenskapelig assistent	-	-	5,9	1,2	1,5	0,3	2,1	0,4
Høyskolelærer/øvingslærer	-	-	19,5	3,8	17,1	3,3	15,0	2,7
Sum und., forsk. rekr	-	-	508,2	100,0	525,4	100	544,5	100,0
Bibliotekstillinger	-	-	3	-	3	-	4	-
Ingeniører	-	-	33,4	-	31,8	-	33,1	-
Tekniske stillinger for u/f/f	-	-	4	-	3,5	-	5	-
Sum støttestillinger	-	-	40,4	-	38,3	-	42,1	-
Sum	-	-	548,6	-	563,7	-	586,6	-

Universitetet for miljø og biovitenskap

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	-	-	109,6	25,1	113,5	24,9	117,9	23,4
Professor II	-	-	5,4	1,2	6,2	1,4	6,6	1,3
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	-	-	-	-	1	0,2
Førsteamanuensis	-	-	115,7	26,5	117,0	25,7	120,1	23,8
Amanuensis	-	-	6,9	1,6	5,9	1,3	6,9	1,4
Førstelektor	-	-	1	0,2	2	0,4	-	-
Univ.lektor/høgsk.lektor	-	-	6,8	1,6	6,8	1,5	11,9	2,4
Forsker	-	-	36,9	8,5	41,3	9,1	52,3	10,4
Postdoktor	-	-	37,0	8,5	37,5	8,2	44,3	8,8
Stipendiat	-	-	106,2	24,4	111,8	24,6	134,5	26,7
Vitenskapelig assistent	-	-	10,6	2,4	12,9	2,8	8,9	1,8
Sum und., forsk. rekr	-	-	435,9	100,0	454,8	100	504,4	100
Ingeniører	-	-	67,5	-	68,9	-	96,9	-
Tekniske stillinger for u/f/f	-	-	76,2	-	76,0	-	48,0	-
Sum støttestillinger	-	-	143,7	-	144,8	-	144,9	-
Sum	-	-	579,6	-	599,7	-	649,3	-

Tabell V-2.2ff Stillinger ved de vitenskapelige høyskolene
Undervisnings-, forsknings-, rekrutterings-, og støttestillinger

Norges musikkhøgskole

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	32,5	30,4	33,0	30,7	36,7	27,8	37,8	29,8
Professor II	1,1	1,0	-	-	-	-	-	-
Førsteamanuensis	35,9	33,5	37,8	35,3	40,6	30,7	40,3	31,8
Amanuensis	4,1	3,8	3,3	3,0	3,8	2,9	2,7	2,1
Førstelektor	4,3	4,0	7,3	6,8	-	-	10,8	8,5
Univ.lektor/høgsk.lektor	18,5	17,3	14,9	13,9	37,7	28,6	18,1	14,2
Postdoktor	-	-	2	1,9	-	-	-	-
Stipendiat	10,8	10,1	9	8,4	13,2	10,0	17,2	13,5
Sum und., forsk. rekr	107,1	100,0	107,2	100,0	131,9	100	126,7	100,0
Ingeniører	1,9	-	2	-	4,0	-	4	-
Tekniske stillinger for u/f/f	0,3	-	-	-	0,3	-	1,3	-
Sum støttestillinger	2,2	-	2	-	4,2	-	5,3	-
Sum	109,2	-	109,2	-	136,1	-	132,0	-

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	20,7	34,5	19,7	32,1	20,8	30,2	22,1	34,3
Professor II	8	13,3	1,2	2,0	1,2	1,7	1,4	2,2
Førsteamanuensis	9	15	14,1	23,0	12,6	18,3	11,1	17,2
Amanuensis	2,8	4,7	2,8	4,6	1,8	2,6	1,8	2,8
Univ.lektor/høgsk.lektor	10	16,7	14,5	23,7	14,5	21,0	11,2	17,4
Forsker	-	-	-	-	1	1,5	1	1,6
Postdoktor	-	-	-	-	2	2,9	1	1,6
Stipendiat	9,5	15,8	9	14,7	15	21,8	14,9	23,1
Sum und., forsk. rekr	60	100	61,3	100	68,9	100,0	64,5	100
Sum	60	-	61,3	-	68,9	-	64,5	-

Norges handelshøgskole

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	49	25,0	53,3	25,6	56,2	27,9	64,9	29,4
Professor II	7,2	3,7	6,6	3,2	5,9	2,9	6,5	2,9
Førsteamanuensis	58,8	30,0	55,2	26,5	52,6	26,1	50,3	22,7
Amanuensis	6,9	3,5	6,9	3,3	5,9	2,9	4,9	2,2
Univ.lektor/høgsk.lektor	6,5	3,3	5,9	2,8	6,9	3,4	5,6	2,5
Forsker	3	1,5	2	1,0	2	1,0	1,5	0,7
Postdoktor	7	3,6	11,9	5,7	9	4,5	18,8	8,5
Stipendiat	51,6	26,3	60,9	29,3	57,4	28,5	63,1	28,5
Vitenskapelig assistent	6,0	3,0	5,3	2,5	5,5	2,7	5,5	2,5
Sum und., forsk. rekr	196,0	100,0	207,8	100,0	201,3	100,0	221,0	100
Bibliotekstillinger	2	-	2	-	2	-	2	-
Ingeniører	6	-	9,0	-	12,5	-	10	-
Tekniske stillinger for u/f/f	5,1	-	1	-	-	-	-	-
Sum støttestillinger	13,1	-	12,0	-	14,5	-	12	-
Sum	209,0	-	219,8	-	215,8	-	233,0	-

Norges veterinærhøgskole

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	47,6	29,9	45,6	26,5	45,6	25,3	45,3	25,4
Professor II	1	0,6	-	-	1	0,6	1	0,6
Førsteamanuensis	38	23,8	35,1	20,4	38,2	21,2	40,9	22,9
Førstelektor	-	-	0,2	0,1	0,2	0,1	1,2	0,7
Univ.lektor/høgsk.lektor	8,6	5,4	7,3	4,2	7,3	4,1	9,3	5,2
Forsker	22,2	13,9	22,1	12,8	19,9	11,0	16,6	9,3
Postdoktor	8,6	5,4	13,8	8,0	16,6	9,2	14,8	8,3
Stipendiat	32,5	20,4	47,1	27,4	46,3	25,7	47,4	26,6
Vitenskapelig assistent	1	0,6	1	0,6	5	2,8	2	1,1
Sum und., forsk. rekr	159,5	100,0	172,2	100,0	180,1	100	178,5	100,0
Andre stillinger underv., forskning og formidling	18,6	-	22,7	-	17	-	13	-
Ingeniører	75,5	-	76,6	-	71,6	-	76,6	-
Tekniske stillinger for u/f/f	64,3	-	58,5	-	62,4	-	70,5	-
Sum støttestillinger	158,4	-	157,8	-	151	-	160,1	-
Sum	317,8	-	330,0	-	331,1	-	338,7	-

Norges idrettshøgskole

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	12,9	16,3	13,3	14,6	13,7	14,0	16,3	16,5
Professor II	1,4	1,8	1,6	1,8	1,4	1,4	-	-
Førsteamanuensis	19,1	24,1	17,5	19,2	17,3	17,7	16,6	16,8
Amanuensis	5	6,3	4	4,4	4	4,1	4	4,1
Univ.lektor/høgsk.lektor	5,4	6,8	11,3	12,4	14,8	15,1	12,5	12,7
Forsker	2,9	3,6	5,5	6,0	9,6	9,9	7,8	7,9
Postdoktor	-	-	1	1,1	2	2,0	2	2,0
Stipendiat	27	34,1	31,4	34,5	30,3	31,0	34,6	35,1
Vitenskapelig assistent	-	-	1,5	1,6	3,6	3,7	4,8	4,9
Høyskolelærer/øvingslærer	5,5	7,0	4	4,4	1	1,0	-	-
Sum und., forsk. rekr	79,1	100	91,1	100,0	97,7	100,0	98,6	100
Ingeniører	8,8	-	9,5	-	12,5	-	14	-
Sum støttestillinger	8,8	-	9,5	-	12,5	-	14	-
Sum	87,9	-	100,6	-	110,2	-	112,6	-

Tabell V-2.3ff Stillinger ved de statlige høyskolene
Undervisnings-, forsknings-, rekrutterings-, og støttestillinger

Høgskolen i Agder

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	58,9	12,3	63,4	13,4	63,8	13,2	68,8	14,8
Professor II	3,8	0,8	3,4	0,7	4,2	0,9	3,0	0,6
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	4,4	0,9	4	0,8	4	0,8	3	0,6
Førsteamanuensis	99,4	20,8	99,6	21,2	103,7	21,4	99,6	21,4
Amanuensis	10	2,1	9	1,9	8	1,7	6,6	1,4
Førstelektor	43,9	9,2	48,2	10,2	56,6	11,7	61,9	13,3
Univ.lektor/høgsk.lektor	177,4	37,1	163,1	34,6	161,5	33,4	147,7	31,8
Forsker	1,7	0,4	2,8	0,6	1,6	0,3	0,8	0,2
Postdoktor	8	1,7	5,8	1,2	6,6	1,4	5,8	1,2
Stipendiat	48,2	10,1	55,9	11,9	58,5	12,1	53,9	11,6
Vitenskapelig assistent	2,8	0,6	1	0,2	0,3	0,1	-	-
Høyskolelærer/øvingslærer	19,6	4,1	15,1	3,2	15,3	3,2	13,4	2,9
Sum und., forsk. rekr	478,1	100,0	471,2	100,0	484,2	100,0	464,5	100
Bibliotekstillinger	3,8	-	3,8	-	3,8	-	2,8	-
Ingeniører	41,1	-	43,3	-	42,8	-	36,8	-
Tekniske stillinger for u/f/f	5,5	-	3,5	-	3,5	-	2,5	-
Sum støttestillinger	50,4	-	50,6	-	50,1	-	42,1	-
Sum	528,5	-	521,8	-	534,2	-	506,6	-

Høgskolen i Akershus

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	8	5,0	7	4,6	9,2	6,1	9,8	6,3
Professor II	0,8	0,5	0,6	0,4	1	0,7	1,0	0,6
Førsteamanuensis	13,8	8,7	15,7	10,3	18,8	12,4	26,5	16,9
Førstelektor	12,5	7,9	13,1	8,6	12,5	8,3	12,5	8,0
Univ.lektor/høgsk.lektor	94,2	59,3	91,0	59,8	86,9	57,3	85,9	54,8
Postdoktor	1	0,6	0,5	0,3	0,5	0,3	1	0,6
Stipendiat	2,3	1,4	6	3,9	6,6	4,3	9,1	5,8
Høyskolelærer/øvingslærer	26,2	16,5	18,3	12,0	16,1	10,6	11,0	7,0
Sum und., forsk. rekr	158,7	100	152,2	100	151,5	100	156,7	100
Sum	158,7	-	152,2	-	151,5	-	156,7	-

Høgskolen i Bergen

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	3	0,8	5	1,2	8	2,0	12,0	2,8
Professor II	1,4	0,4	1,8	0,4	1,8	0,4	2,4	0,6
Førsteamanuensis	54,0	13,8	58,8	14,4	64,5	15,7	69,7	16,2
Førstelektor	21,6	5,5	26,2	6,4	30,9	7,5	30,1	7,0
Univ.lektor/høgsk.lektor	246,5	63,0	256,8	63,1	252,6	61,6	259,2	60,3
Stipendiat	16	4,1	17	4,2	15	3,7	13,8	3,2
Vitenskapelig assistent	-	-	-	-	-	-	1	0,2
Høgskolelærer/øvingslærer	48,9	12,5	41,6	10,2	37,2	9,1	41,6	9,7
Sum und., forsk. rekr	391,4	100,0	407,1	100,0	410,0	100,0	429,9	100
Andre stillinger underv., forskning og formidling	-	-	-	-	-	-	10	-
Ingeniører	25,8	-	29,4	-	29	-	28	-
Tekniske stillinger for u/f/f	3	-	3	-	2	-	1,8	-
Sum støttestillinger	28,8	-	32,4	-	31	-	39,8	-
Sum	420,2	-	439,5	-	441,0	-	469,7	-

Høgskolen i Buskerud

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	4,5	3,1	6	4,3	5,6	3,8	7,2	4,6
Professor II	1,2	0,8	2,2	1,6	1,4	0,9	1,8	1,1
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	2	1,4	1	0,7	1	0,7	1	0,6
Førsteamanuensis	26,2	18,1	23,8	17,2	30,0	20,2	33,9	21,6
Førstelektor	19	13,1	20,2	14,6	23,9	16,1	24,7	15,7
Univ.lektor/høgsk.lektor	69,4	48,0	65,4	47,3	68,2	46,0	69,5	44,2
Stipendiat	11,8	8,2	12	8,7	11,8	7,9	13,8	8,8
Vitenskapelig assistent	-	-	-	-	-	-	1	0,6
Høgskolelærer/øvingslærer	10,6	7,3	7,8	5,6	6,5	4,4	4,2	2,7
Sum und., forsk. rekr	144,7	100	138,4	100	148,3	100,0	157,0	100,0
Ingeniører	17,2	-	16,4	-	13,4	-	12,4	-
Sum støttestillinger	17,2	-	16,4	-	13,4	-	12,4	-
Sum	161,9	-	154,8	-	161,7	-	169,4	-

Høgskolen i Bodø

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	22,2	8,4	25,4	8,9	26,1	9,0	31,0	10,8
Professor II	4,8	1,8	4,8	1,7	4,1	1,4	-	-
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1	0,4	2	0,7	3	1,0	3	1,0
Førsteamanuensis	48,3	18,4	50,5	17,6	52,8	18,3	53,0	18,4
Amanuensis	19	7,2	16	5,6	13,2	4,6	12	4,2
Førstelektor	21,6	8,2	23,7	8,3	26,2	9,1	31,2	10,9
Univ.lektor/høgsk.lektor	80,7	30,7	84,8	29,6	88,9	30,7	83,6	29,1
Forsker	-	-	6,5	2,3	4,5	1,6	4,5	1,6
Postdoktor	2	0,8	1,4	0,5	0,4	0,1	5	1,7
Stipendiat	26	9,9	36,9	12,9	36,2	12,5	40,3	14,0
Vitenskapelig assistent	0,2	0,1	-	-	1,4	0,5	0,8	0,3
Høyskolelærer/øvingslærer	37,1	14,1	34,9	12,2	32,4	11,2	23,0	8,0
Sum und., forsk. rekr	262,8	100,0	286,8	100	289,2	100	287,3	100
Ingeniører	6	-	10	-	9	-	18,5	-
Tekniske stillinger for u/f/f	9	-	10,8	-	9,5	-	5	-
Sum støttestillinger	15	-	20,8	-	18,5	-	23,5	-
Sum	277,8	-	307,6	-	307,7	-	310,8	-

Høgskolen i Finnmark

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	-	-	1,5	1,0	2,5	1,6	2,9	1,9
Professor II	0,9	0,6	-	-	0,9	0,6	-	-
Førsteamanuensis	25,5	16,6	26	17,7	21,1	13,9	21,2	14,0
Amanuensis	8	5,2	7	4,8	6	4,0	6	4,0
Førstelektor	15,0	9,8	14,7	10,0	13,1	8,7	16,6	11,0
Univ.lektor/høgsk.lektor	69,7	45,3	66,9	45,5	78,6	51,8	74,0	48,9
Stipendiat	9	5,9	8	5,4	6	4,0	8	5,3
Høyskolelærer/øvingslærer	25,6	16,7	22,8	15,5	23,5	15,5	22,5	14,9
Sum und., forsk. rekr	153,7	100	146,9	100	151,7	100,0	151,2	100
Ingeniører	5	-	5	-	5	-	7	-
Sum støttestillinger	5	-	5	-	5	-	7	-
Sum	158,7	-	151,9	-	156,7	-	158,2	-

Høgskolen i Gjøvik

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	5	4,0	6,5	4,9	9,6	6,9	11,1	8,2
Professor II	0,2	0,2	1,2	0,9	1,4	1,0	1,5	1,1
Førsteamanuensis	17,3	13,8	24,1	18,1	23,9	17,1	23,3	17,1
Førstelektor	5,4	4,3	5,4	4,1	4,4	3,1	10,3	7,6
Univ.lektor/høgsk.lektor	51,2	40,7	47	35,3	49,2	35,2	47,2	34,8
Forsker	2	1,6	1	0,8	1,5	1,1	-	-
Stipendiat	12	9,6	14,2	10,7	13,7	9,8	13,2	9,7
Høyskolelærer/øvingslærer	32,5	25,9	33,7	25,3	36,1	25,8	29,2	21,5
Sum und., forsk. rekr	125,6	100,0	133,1	100,0	139,8	100	135,7	100
Ingeniører	10	-	11	-	10	-	9,2	-
Tekniske stillinger for u/f/f	1	-	1	-	1	-	1	-
Sum støttestillinger	11	-	12	-	11	-	10,2	-
Sum	136,6	-	145,1	-	150,8	-	145,9	-

Høgskolen i Harstad

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	-	-	-	-	-	-	1,5	1,8
Professor II	0,4	0,5	0,2	0,3	0,2	0,3	0,6	0,7
Førsteamanuensis	4,4	5,6	5,2	6,8	8,4	11,3	12	14,1
Amanuensis	4	5,1	3	3,9	2	2,7	4	4,7
Førstelektor	9	11,4	13	16,9	13,8	18,5	11,2	13,2
Univ.lektor/høgsk.lektor	39,2	49,7	38,5	50,1	35,6	47,8	37,3	43,9
Stipendiat	6	7,6	5	6,5	5	6,7	8	9,4
Høyskolelærer/øvingslærer	15,8	20,1	12	15,6	9,5	12,7	10,4	12,2
Sum und., forsk. rekr	78,8	100	76,9	100,0	74,5	100	84,9	100
Ingeniører	-	-	1	-	1	-	1	-
Sum støttestillinger	-	-	1	-	1	-	1	-
Sum	78,8	-	77,9	-	75,5	-	85,9	-

Høgskolen i Hedmark

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	4,8	1,9	6,7	2,8	8,2	3,5	10,3	3,9
Professor II	0,8	0,3	1,4	0,6	1,4	0,6	0,8	0,3
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	4,2	1,6	3	1,3	2	0,8	2	0,8
Førsteamanuensis	32,2	12,5	37,9	16,2	39,8	16,9	46,5	17,7
Amanuensis	7	2,7	8	3,4	6,1	2,6	5,0	1,9
Førstelektor	24,4	9,5	25,5	10,9	33,9	14,4	30,4	11,5
Univ.lektor/høgsk.lektor	128,0	49,6	111,3	47,6	105,3	44,6	124,3	47,2
Forsker	1	0,4	1	0,4	0,5	0,2	1	0,4
Stipendiat	14,8	5,7	14,6	6,2	18,3	7,8	21,3	8,1
Høyskolelærer/øvingslærer	41,0	15,9	24,5	10,5	20,5	8,7	21,8	8,3
Sum und., forsk. rekr	258,1	100,0	233,8	100	235,9	100,0	263,2	100,0
Andre stillinger underv., forskning og formidling	-	-	-	-	-	-	0,1	-
Bibliotekstillinger	1	-	1	-	-	-	1	-
Ingeniører	5	-	7	-	7,2	-	9,5	-
Tekniske stillinger for u/f/f	4,6	-	2	-	3	-	5	-
Sum støttestillinger	10,6	-	10	-	10,2	-	15,6	-
Sum	268,7	-	243,8	-	246,1	-	278,8	-

Høgskolen i Lillehammer

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	16,7	13,1	18	13,2	22,2	15,3	24,6	16,1
Professor II	1,4	1,1	1	0,7	1,3	0,9	2,1	1,4
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1	0,8	1	0,7	1,6	1,1	1,6	1,0
Førsteamanuensis	32,8	25,7	35,5	26,0	38	26,2	37	24,2
Amanuensis	9,6	7,5	9,6	7,1	9	6,2	8	5,2
Førstelektor	17,2	13,5	14,4	10,6	16	11,0	15,2	9,9
Univ.lektor/høgsk.lektor	25,9	20,3	33,1	24,3	33,8	23,3	42,1	27,5
Stipendiat	12,5	9,8	12,3	9,0	13	8,9	13,4	8,7
Høyskolelærer/øvingslærer	10,5	8,2	11,4	8,4	10,4	7,1	9,1	6,0
Sum und., forsk. rekr	127,6	100,0	136,2	100	145,3	100	153,0	100
Bibliotekstillinger	-	-	-	-	-	-	1	-
Ingeniører	9	-	8,8	-	9,6	-	9,8	-
Tekniske stillinger for u/f/f	4	-	4	-	2	-	-	-
Sum støttestillinger	13	-	12,8	-	11,6	-	10,8	-
Sum	140,6	-	148,9	-	156,8	-	163,8	-

Høgskolen i Molde

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	7	7,1	9	8,6	10	9,9	10	9,8
Professor II	1,7	1,7	1,7	1,6	1,4	1,4	1,9	1,9
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1	1,0	1	1,0	0,6	0,6	0,6	0,6
Førsteamanuensis	19,7	19,9	17,9	17,2	17,3	17,1	21,6	21,3
Amanuensis	11,8	11,9	12,4	11,9	11,8	11,7	10,6	10,4
Førstelektor	1	1,0	3,8	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5
Univ.lektor/høgsk.lektor	25,1	25,3	26	24,9	24,0	23,7	27,1	26,7
Postdoktor	-	-	-	-	1	1,0	2	2,0
Stipendiat	12	12,1	14	13,4	15	14,8	12	11,8
Høgskolelærer/øvingslærer	19,9	20,1	18,5	17,7	16,4	16,2	12,2	12,0
Sum und., forsk. rekr	99,2	100,0	104,3	100	101,1	100,0	101,6	100
Ingeniører	4	-	4	-	4	-	3,8	-
Tekniske stillinger for u/f/f	2	-	2	-	2	-	2	-
Sum støttestillinger	6	-	6	-	6	-	5,8	-
Sum	105,2	-	110,3	-	107,1	-	107,4	-

Høgskolen i Narvik

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	8,2	8,4	4,9	5,1	5,2	5,4	7,2	7,1
Professor II	2,2	2,3	2	2,1	2,2	2,3	2,5	2,5
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1	1,0	1	1,0	1	1,0	1	1,0
Førsteamanuensis	15,2	15,7	18	18,8	18	18,8	21	20,7
Amanuensis	1	1,0	1	1,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Førstelektor	16	16,5	13,8	14,4	12	12,5	10,4	10,3
Univ.lektor/høgsk.lektor	32,6	33,6	39,2	41,0	39,3	41,1	39,6	39,0
Stipendiat	7	7,2	7	7,3	9	9,4	10	9,9
Vitenskapelig assistent	-	-	1	1,0	1	1,0	-	-
Høgskolelærer/øvingslærer	13,9	14,3	7,8	8,2	7,5	7,9	9,2	9,1
Sum und., forsk. rekr	97,1	100,0	95,7	100,0	95,8	100,0	101,4	100
Bibliotekstillinger	1	-	1	-	1	-	1	-
Ingeniører	13	-	15	-	14,6	-	12,6	-
Tekniske stillinger for u/f/f	1,6	-	0,6	-	0,6	-	0,6	-
Sum støttestillinger	15,6	-	16,6	-	16,2	-	14,2	-
Sum	112,7	-	112,3	-	112,0	-	115,6	-

Høgskolen i Nesna

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	-	-	-	-	0,2	0,2	1	1,2
Professor II	-	-	-	-	-	-	0,2	0,2
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	-	-	-	-	1,2	1,4
Førsteamanuensis	9,5	11,9	10,4	13,0	11,4	13,5	10,2	12,1
Førstelektor	9	11,2	10	12,5	10,2	12,1	10,7	12,6
Univ.lektor/høgsk.lektor	56,6	70,7	53,7	67,0	54,6	64,6	55,4	65,4
Stipendiat	1,3	1,7	3	3,7	4	4,7	3	3,5
Høgskolelærer/øvingslærer	3,6	4,5	3	3,7	4,2	4,9	3	3,5
Sum und., forsk. rekr	80,0	100	80,1	100	84,6	100,0	84,7	100,0
Sum	80,0	-	80,1	-	84,6	-	84,7	-

Høgskolen i Nord-Trøndelag

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	2,4	1,0	3,2	1,3	4,2	1,7	4,2	1,8
Professor II	1	0,4	0,8	0,3	1,2	0,5	1,2	0,5
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1,6	0,7	1	0,4	1	0,4	1	0,4
Førsteamanuensis	31,3	12,8	31,8	13,2	33,9	14,1	39,0	17,1
Amanuensis	5	2,1	5	2,1	5	2,1	5	2,2
Førstelektor	22,6	9,2	22,2	9,2	23,5	9,8	23,3	10,2
Univ.lektor/høgsk.lektor	116,4	47,7	122,4	50,8	120,1	49,9	104,7	45,9
Stipendiat	13,8	5,7	13,8	5,7	14,6	6,1	17,2	7,5
Vitenskapelig assistent	1,5	0,6	0,5	0,2	1	0,4	0,5	0,2
Høyskolelærer/øvingslærer	48,3	19,8	40,3	16,7	36,1	15,0	31,8	14,0
Sum und., forsk. rekr	243,9	100,0	241,1	100	240,5	100	228,0	100
Ingeniører	7,6	-	11,8	-	8,8	-	9	-
Tekniske stillinger for u/f/f	2	-	2	-	5	-	3,6	-
Sum støttestillinger	9,6	-	13,8	-	13,8	-	12,6	-
Sum	253,5	-	254,9	-	254,3	-	240,6	-

Høgskolen i Oslo

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	25,8	3,9	38,3	5,8	42,2	6,0	44,6	6,3
Professor II	2	0,3	2,5	0,4	2,0	0,3	2	0,3
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	-	-	-	-	1	0,1
Førsteamanuensis	130	19,5	123,6	18,8	131,5	18,5	131,9	18,7
Førstelektor	49,4	7,4	50,5	7,7	61,8	8,7	60,9	8,7
Univ.lektor/høgsk.lektor	364,5	54,7	349,4	53,0	363,8	51,3	362,4	51,5
Forsker	4,8	0,7	4,7	0,7	4,6	0,6	2,6	0,4
Postdoktor	1	0,1	2	0,3	1	0,1	1	0,1
Stipendiat	26,4	4,0	29,8	4,5	37,4	5,3	45,5	6,5
Vitenskapelig assistent	-	-	-	-	4,6	0,6	1,2	0,2
Høyskolelærer/øvingslærer	62,9	9,4	58,2	8,8	60,3	8,5	50,8	7,2
Sum und., forsk. rekr	666,7	100,0	659,0	100,0	709,2	100,0	703,8	100
Andre stillinger underv., forskning og formidling	0,2	-	0,2	-	0,2	-	0,2	-
Ingeniører	24,5	-	28,4	-	21,3	-	23,1	-
Tekniske stillinger for u/f/f	1,7	-	1,7	-	1,9	-	0,9	-
Sum støttestillinger	26,4	-	30,3	-	23,4	-	24,2	-
Sum	693,1	-	689,3	-	732,6	-	728,0	-

Høgskulen i Sogn og Fjordane

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	1	0,6	1,6	0,9	2	1,1	3,8	2,2
Professor II	0,4	0,2	0,4	0,2	0,2	0,1	-	-
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	0,4	0,2	-	-	-	-	-	-
Førsteamanuensis	31,6	17,9	35,9	19,3	30,1	16,7	29,9	17,0
Amanuensis	6	3,4	5	2,7	4,6	2,5	4,6	2,6
Førstelektor	18,3	10,4	18,3	9,9	18,3	10,1	18,7	10,6
Univ.lektor/høgsk.lektor	75,6	42,9	83,4	44,9	82,2	45,6	74,1	42,1
Forsker	2	1,1	2	1,1	1,2	0,7	1,2	0,7
Stipendiat	10,3	5,8	6	3,2	10,2	5,6	18,4	10,4
Vitenskapelig assistent	-	-	-	-	-	-	1	0,6
Høgskolelærer/øvingslærer	30,7	17,4	33,1	17,8	31,7	17,5	24,1	13,7
Sum und., forsk. rekr	176,3	100,0	185,6	100,0	180,4	100,0	175,7	100
Ingeniører	5	-	3	-	2,4	-	1,6	-
Tekniske stillinger for u/f/f	1	-	1	-	1	-	-	-
Sum støttestillinger	6	-	4	-	3,4	-	1,6	-
Sum	182,3	-	189,6	-	183,8	-	177,3	-

Høgskolen Stord/Haugesund

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	2	1,2	2	1,2	2	1,3	1,7	1,1
Professor II	0,4	0,2	0,4	0,2	0,6	0,4	0,2	0,1
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	-	-	-	-	0,2	0,1
Førsteamanuensis	22,8	14,1	24	14,9	25,2	16,1	25,2	15,7
Førstelektor	3,2	2,0	5,8	3,6	9,6	6,1	14,2	8,9
Univ.lektor/høgsk.lektor	86,8	53,7	84,0	52,1	78,3	50,0	80,4	50,2
Stipendiat	10,5	6,5	14	8,7	10,8	6,9	15,5	9,7
Vitenskapelig assistent	2	1,2	3	1,9	2	1,3	-	-
Høgskolelærer/øvingslærer	33,9	21,0	27,9	17,3	28	17,9	23,0	14,3
Sum und., forsk. rekr	161,5	100	161,1	100	156,5	100	160,4	100
Andre stillinger underv., forskning og formidling	-	-	-	-	-	-	0,6	-
Ingeniører	3,8	-	3,8	-	1,6	-	1	-
Tekniske stillinger for u/f/f	1	-	1	-	1	-	-	-
Sum støttestillinger	4,8	-	4,8	-	2,6	-	1,6	-
Sum	166,3	-	165,9	-	159,1	-	162,0	-

Høgskolen i Sør-Trøndelag

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	5	1,2	4,5	1,1	6	1,4	5,3	1,2
Professor II	1,8	0,4	2,4	0,6	3,0	0,7	6,0	1,3
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	0,4	0,1	0,2	0,0	0,2	0,0	1,2	0,3
Førsteamanuensis	62,5	15,2	70,2	16,7	80,6	18,7	80,4	18,0
Amanuensis	3,6	0,9	3,4	0,8	2,4	0,6	2,4	0,5
Førstelektor	33,4	8,1	34,4	8,2	40,3	9,4	48,4	10,8
Univ.lektor/høgsk.lektor	198,8	48,3	201,7	47,9	204,1	47,4	207,6	46,5
Stipendiat	32,3	7,8	29,8	7,1	34,4	8,0	48,2	10,8
Vitenskapelig assistent	-	-	2	0,5	-	-	-	-
Høgskolelærer/øvingslærer	73,5	17,9	72,4	17,2	59,4	13,8	46,6	10,4
Sum und., forsk. rekr	411,3	100	420,9	100	430,3	100,0	446,0	100,0
Ingeniører	48,4	-	45,2	-	44,8	-	44,1	-
Tekniske stillinger for u/f/f	-	-	0,8	-	-	-	-	-
Sum støttestillinger	48,4	-	46,0	-	44,8	-	44,1	-
Sum	459,7	-	466,9	-	475,1	-	490,1	-

Høgskolen i Telemark

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	14,6	5,0	16,6	5,4	21,4	6,8	22	7,1
Professor II	1,6	0,5	1,8	0,6	1,8	0,6	1,4	0,4
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	5,6	1,9	5,6	1,8	3,8	1,2	4,2	1,3
Førsteamanuensis	55,3	18,8	61,8	20,2	55,2	17,6	54,4	17,5
Amanuensis	8,6	2,9	8,6	2,8	7	2,2	6	1,9
Førstelektor	18,1	6,2	18,9	6,2	19,9	6,3	22,1	7,1
Univ.lektor/høgsk.lektor	131,7	44,7	136,9	44,7	154,1	49,2	154,9	49,7
Stipendiat	22,4	7,6	25,7	8,4	20,9	6,7	22,1	7,1
Høgskolelærer/øvingslærer	36,6	12,4	30,6	10,0	29,5	9,4	24,6	7,9
Sum und., forsk. rekr	294,3	100	306,4	100,0	313,5	100	311,7	100
Bibliotekstillinger	1	-	1	-	1	-	1	-
Ingeniører	34,1	-	30,7	-	31,2	-	30,6	-
Sum støttestillinger	35,1	-	31,7	-	32,2	-	31,6	-
Sum	329,4	-	338,1	-	345,7	-	343,3	-

Høgskolen i Tromsø

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	1	0,5	-	-	1	0,4	6,9	3,2
Professor II	1	0,5	0,8	0,4	1	0,4	0,8	0,4
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	-	-	-	-	-	-	1	0,5
Førsteamanuensis	17,3	8,0	20,2	9,1	22,2	9,6	19,3	9,1
Førstelektor	10	4,7	17,0	7,6	21,9	9,5	22,3	10,5
Univ.lektor/høgsk.lektor	121,4	56,6	126,4	56,8	129,6	56,3	114,5	53,9
Forsker	5	2,3	5,0	2,3	6,0	2,6	5	2,4
Stipendiat	7	3,3	6,8	3,0	7,5	3,3	10,8	5,1
Høyskolelærer/øvingslærer	51,9	24,2	46,4	20,8	41,1	17,9	31,9	15,0
Sum und., forsk. rekr	214,5	100,0	222,5	100	230,3	100,0	212,3	100,0
Ingeniører	9,5	-	12	-	14,1	-	13,6	-
Tekniske stillinger for u/f/f	3,7	-	3,8	-	5,8	-	2,6	-
Sum støttestillinger	13,2	-	15,8	-	19,9	-	16,2	-
Sum	227,7	-	238,3	-	250,2	-	228,5	-

Høgskolen i Vestfold

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	10	4,3	11	4,7	13,2	5,3	12,0	4,6
Professor II	1	0,4	0,8	0,3	1,2	0,5	1,0	0,4
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1	0,4	1,2	0,5	0,2	0,1	-	-
Førsteamanuensis	26,5	11,3	29,1	12,4	32,4	13,0	39,3	15,0
Førstelektor	22,4	9,5	20,3	8,7	29	11,6	30,6	11,7
Univ.lektor/høgsk.lektor	136,3	58,1	133,2	56,9	132,1	53,0	138,8	52,9
Stipendiat	12,8	5,5	18,3	7,8	19,9	8,0	25,6	9,7
Høyskolelærer/øvingslærer	24,6	10,5	20,4	8,7	21,4	8,6	14,9	5,7
Sum und., forsk. rekr	234,5	100	234,3	100,0	249,4	100,0	262,2	100
Ingeniører	20,5	-	20,5	-	20	-	20	-
Sum støttestillinger	20,5	-	20,5	-	20	-	20	-
Sum	255,0	-	254,8	-	269,4	-	282,2	-

Høgskulen i Volda

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	9,2	6,1	11,2	7,4	12,7	7,8	13,2	7,7
Professor II	0,4	0,3	-	-	0,2	0,1	0,4	0,2
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1,2	0,8	1,2	0,8	1,2	0,7	0,2	0,1
Førsteamanuensis	29,5	19,5	27,6	18,2	30,1	18,5	28,6	16,7
Amanuensis	6	4,0	4	2,6	3,5	2,2	3	1,8
Førstelektor	15,5	10,2	16,6	11,0	17,2	10,6	20,5	12,0
Univ.lektor/høgsk.lektor	65,0	42,9	64,5	42,6	65,9	40,6	73,5	43,0
Stipendiat	10	6,6	12,7	8,4	17	10,5	16,1	9,4
Høyskolelærer/øvingslærer	14,7	9,7	13,7	9,0	14,6	9,0	15,5	9,1
Sum und., forsk. rekr	151,4	100	151,4	100	162,4	100	170,9	100
Ingeniører	5	-	7	-	6	-	6	-
Tekniske stillinger for u/f/f	2,8	-	3,2	-	3,3	-	3,3	-
Sum støttestillinger	7,8	-	10,2	-	9,3	-	9,3	-
Sum	159,2	-	161,6	-	171,7	-	180,2	-

Høgskolen i Østfold

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	7,7	2,9	8,1	3,0	6,9	2,5	7,6	2,9
Professor II	0,6	0,2	0,6	0,2	0,6	0,2	0,6	0,2
Førsteamanuensis	45,6	16,9	49,6	18,6	46	16,9	45,1	17,3
Amanuensis	7	2,6	7	2,6	6	2,2	6	2,3
Førstelektor	33,1	12,3	33,8	12,7	37,1	13,6	33,3	12,8
Univ.lektor/høgsk.lektor	141,0	52,4	135,6	50,8	141,3	51,8	136,7	52,5
Forsker	-	-	-	-	1	0,4	1	0,4
Stipendiat	6,8	2,5	8	3,0	7	2,6	14,3	5,5
Vitenskapelig assistent	2	0,7	-	-	-	-	1	0,4
Høyskolelærer/øvingslærer	25,6	9,5	24,2	9,1	26,8	9,8	14,9	5,7
Sum und., forsk. rekr	269,2	100	266,8	100	272,6	100,0	260,5	100,0
Bibliotekstillinger	0,5	-	0,5	-	1	-	1	-
Ingeniører	31,3	-	33,3	-	29,4	-	28,9	-
Tekniske stillinger for u/f/f	2	-	3	-	4	-	4	-
Sum støttestillinger	33,8	-	36,8	-	34,4	-	33,9	-
Sum	303,0	-	303,6	-	307,0	-	294,4	-

Høgskolen i Ålesund

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	2,2	2,2
Professor II	-	-	0,2	0,2	-	-	-	-
Dosent/høgsk.dosent/underv.dosent	1	1,1	1	1,1	1	1,0	1	1,0
Førsteamanuensis	11	11,6	13,0	13,9	15,3	15,4	17,8	17,5
Førstelektor	2,8	2,9	3,8	4,1	3,8	3,8	8,4	8,2
Univ.lektor/høgsk.lektor	60,4	63,6	56,5	60,9	61,1	61,5	53,7	52,6
Forsker	1	1,1	1	1,1	2	2,0	2	2,0
Stipendiat	4	4,2	3	3,2	4	4,0	5,8	5,7
Høyskolelærer/øvingslærer	13,8	14,5	13,3	14,3	10,9	11,0	11,1	10,9
Sum und., forsk. rekr	95,0	100	92,9	100,0	99,3	100,0	102,0	100
Ingeniører	13,1	-	13,6	-	15,1	-	16,1	-
Tekniske stillinger for u/f/f	-	-	0,2	-	-	-	-	-
Sum støttestillinger	13,1	-	13,8	-	15,1	-	16,1	-
Sum	108,1	-	106,6	-	114,4	-	118,1	-

Samisk høgskole

	2004		2005		2006		2007	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Professor	2	6,8	2	4,6	2	5,3	4,1	9,5
Professor II	0,2	0,7	0,6	1,4	0,5	1,3	-	-
Førsteamanuensis	6,5	22,3	5,7	13,1	4,2	11,1	4,5	10,4
Førstelektor	3	10,3	3,9	8,9	3	8,0	3	6,9
Univ.lektor/høgsk.lektor	8,7	29,8	10,6	24,3	8	21,2	13	30,0
Forsker	-	-	9,4	21,6	9,0	23,9	6,2	14,3
Stipendiat	3	10,3	7	16,1	7	18,6	8,6	19,8
Høyskolelærer/øvingslærer	5,8	19,9	4,4	10,1	4	10,6	4,0	9,1
Sum und., forsk. rekr	29,2	100,0	43,5	100	37,7	100	43,4	100,0
Sum	29,2	-	43,5	-	37,7	-	43,4	-

[illegible]

Vedlegg 2.2 Forskerutdanning på institusjonsnivå

Tabell V-2.4ff Forskerutdanningen ved universitetene
2007-tall mangler fra DBH

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,16	0,17	0,19	0,20	0,18
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	0,17
Arkitektur	27	34	33	32	5,33
Farmasi	-	-	-	-	2,83
Fiskerifag	-	-	-	-	1,83
Helsefag	-	-	-	-	6,17
Historisk-filosofiske fag	138	135	130	129	90,50
Juridiske fag	-	-	-	-	25,83
Matematisk-naturvitenskapelige fag	109	132	124	119	288,50
Medisin	119	186	203	219	255,67
Odontologi	-	-	-	-	13,50
Pedagogiske fag	-	-	-	-	26,83
Psykologi	-	-	-	-	38
Samfunnsvitenskap	162	292	303	304	124,83
Teknologi	937	1 029	1 027	1 132	188,67
Teologi	-	-	-	-	4,17
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	1,17
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	2,67
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	-
Arkitektur	8	3	2	2	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33
Fiskerifag	-	-	-	-	0,17
Helsefag	-	-	-	-	1,17
Historisk-filosofiske fag	27	14	10	10	18,50
Juridiske fag	-	-	-	-	4,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	19	21	15	16	43,67
Medisin	55	66	25	31	55,17
Odontologi	-	-	-	-	1,83
Pedagogiske fag	-	-	-	-	5,50
Psykologi	-	-	-	-	8,33
Samfunnsvitenskap	38	57	44	48	21,67
Teknologi	263	161	154	237	39,50
Teologi	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	-

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,17
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	3	3	4	2	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33
Fiskerifag	-	-	-	-	0,50
Helsefag	-	-	-	-	1
Historisk-filosofiske fag	11	15	28	14	16,83
Juridiske fag	-	-	-	-	3,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	18	30	23	23	52,33
Medisin	13	21	29	34	35,50
Odontologi	-	-	-	-	1,17
Pedagogiske fag	-	-	-	-	3,17
Psykologi	-	-	-	-	4,17
Samfunnsvitenskap	20	26	30	31	16,17
Teknologi	126	123	130	153	25,50
Teologi	-	-	-	-	0,67
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,17
Nye doktorgradsavteler hele året					
Sum	-	419	380	340	212,67
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	132,71	138,39	157,23	134,56	56,37
KD-Finansiert	409,17	425,75	435,58	455,39	306,10
NFR-Finansiert	383,08	377,46	301,22	298,70	137,80

Kilde: DBH

Universitetet i Bergen

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,16	0,15	0,17	0,19	0,18
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	0,17
Arkitektur	-	-	-	-	5,33
Farmasi	-	-	-	-	2,83
Fiskerifag	-	-	-	-	1,83
Helsefag	125	8	3	5	6,17
Historisk-filosofiske fag	69	107	115	112	90,50
Juridiske fag	20	24	30	32	25,83
Matematisk-naturvitenskapelige fag	329	323	440	431	288,50
Medisin	66	241	273	309	255,67
Odontologi	26	31	32	33	13,50
Pedagogiske fag	-	-	-	-	26,83
Psykologi	66	82	91	114	38
Samfunnsvitenskap	87	96	144	159	124,83
Teknologi	-	-	-	-	188,67
Teologi	-	-	-	-	4,17
Utøvende musikkutdanning	3	6	7	7	1,17
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	2,67
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	-
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33
Fiskerifag	-	-	-	-	0,17
Helsefag	97	-	-	-	1,17
Historisk-filosofiske fag	15	29	25	24	18,50
Juridiske fag	6	5	10	7	4,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	63	97	108	85	43,67
Medisin	-	84	82	56	55,17
Odontologi	7	10	5	6	1,83
Pedagogiske fag	-	-	-	-	5,50
Psykologi	20	16	20	18	8,33
Samfunnsvitenskap	25	23	21	22	21,67
Teknologi	-	-	-	-	39,50
Teologi	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	2	2	2	-	-
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,17
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Fiskerifag	-	-	-	-	0,50
Helsefag	11	2	2	3	1
Historisk-filosofiske fag	27	15	20	28	16,83
Juridiske fag	3	3	3	2	3,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	58	70	77	83	52,33
Medisin	36	36	34	51	35,50
Odontologi	2	7	5	6	1,17
Pedagogiske fag	-	-	-	-	3,17
Psykologi	11	8	16	16	4,17
Samfunnsvitenskap	10	15	22	12	16,17
Teknologi	-	-	-	-	25,50
Teologi	-	-	-	-	0,67
Utøvende musikkutdanning	-	1	-	1	0,17
Nye doktorgradsavteler hele året					
Sum	-	64	-	211	212,67
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	43,90	45,70	62,79	63,20	56,37
KD-Finansiert	207,80	253,90	328,03	366,53	306,10
NFR-Finansiert	166,42	168,45	157,55	160,50	137,80

Kilde: DBH

Universitetet i Oslo

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,17	0,20	0,18	0,20	0,18
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	0,17
Arkitektur	-	-	-	-	5,33
Farmasi	9	6	-	-	2,83
Fiskerifag	-	-	-	-	1,83
Helsefag	9	9	8	3	6,17
Historisk-filosofiske fag	198	221	209	217	90,50
Juridiske fag	62	64	79	97	25,83
Matematisk-naturvitenskapelige fag	466	533	587	587	288,50
Medisin	554	684	769	920	255,67
Odontologi	30	31	43	45	13,50
Pedagogiske fag	89	103	107	109	26,83
Psykologi	36	55	75	98	38
Samfunnsvitenskap	121	139	149	176	124,83
Teknologi	-	-	-	-	188,67
Teologi	22	23	23	25	4,17
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	1,17
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	2,67
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	-
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33
Fiskerifag	-	-	-	-	0,17
Helsefag	-	-	-	-	1,17
Historisk-filosofiske fag	63	33	34	53	18,50
Juridiske fag	16	9	18	14	4,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	173	108	88	53	43,67
Medisin	169	212	205	224	55,17
Odontologi	11	4	16	4	1,83
Pedagogiske fag	22	22	22	21	5,50
Psykologi	11	21	24	29	8,33
Samfunnsvitenskap	29	26	41	42	21,67
Teknologi	-	-	-	-	39,50
Teologi	2	5	-	6	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	-
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,17
Avlagte doktorgrader hele året					
Annet	1	-	-	-	-
Arkitektur	-	-	-	-	0,33

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Farmasi	2	5	2	-	0,33
Fiskerifag	-	-	-	-	0,50
Helsefag	2	3	4	-	1
Historisk-filosofiske fag	36	32	33	46	16,83
Juridiske fag	3	4	9	15	3,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	70	95	88	109	52,33
Medisin	96	123	99	109	35,50
Odontologi	5	5	7	1	1,17
Pedagogiske fag	11	13	21	16	3,17
Psykologi	6	11	4	9	4,17
Samfunnsvitenskap	30	26	23	35	16,17
Teknologi	-	-	-	-	25,50
Teologi	4	2	3	4	0,67
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,17
Nye doktorgradsavteler hele året					
Sum	-	190	192	440	212,67
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	80,22	67,35	76,20	86,68	56,37
KD-Finansiert	459,51	532,55	654,41	646,05	306,10
NFR-Finansiert	308,74	290,45	282,99	243,48	137,80

Kilde: DBH

Universitetet i Stavanger

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	-	0,01	0,03	0,04	0,18
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	1	0,17
Arkitektur	-	-	-	-	5,33
Farmasi	-	-	-	-	2,83
Fiskerifag	-	-	-	-	1,83
Helsefag	-	-	-	-	6,17
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	6	90,50
Juridiske fag	-	-	-	-	25,83
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	69	95	99	288,50
Medisin	-	-	-	-	255,67
Odontologi	-	-	-	-	13,50
Pedagogiske fag	-	21	24	32	26,83
Psykologi	-	-	-	-	38
Samfunnsvitenskap	-	12	22	33	124,83
Teknologi	-	-	-	-	188,67
Teologi	-	-	-	-	4,17
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	1,17
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	2,67
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	-
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33
Fiskerifag	-	-	-	-	0,17
Helsefag	-	-	-	-	1,17
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	4	18,50
Juridiske fag	-	-	-	-	4,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	21	38	23	43,67
Medisin	-	-	-	-	55,17
Odontologi	-	-	-	-	1,83
Pedagogiske fag	-	8	3	6	5,50
Psykologi	-	-	-	-	8,33
Samfunnsvitenskap	-	10	9	7	21,67
Teknologi	-	-	-	-	39,50
Teologi	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	-
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,17
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Fiskerifag	-	-	-	-	0,50
Helsefag	-	-	-	-	1
Historisk-filosofiske fag	-	-	1	2	16,83
Juridiske fag	-	-	-	-	3,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	6	11	13	52,33
Medisin	-	-	-	-	35,50
Odontologi	-	-	-	-	1,17
Pedagogiske fag	-	-	-	2	3,17
Psykologi	-	-	-	-	4,17
Samfunnsvitenskap	-	-	1	1	16,17
Teknologi	-	-	-	-	25,50
Teologi	-	-	-	-	0,67
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,17
Nye doktorgradsavteler hele året					
Sum	-	3	6	4	212,67
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	-	21,70	23,25	20,75	56,37
KD-Finansiert	-	23	43	53,95	306,10
NFR-Finansiert	-	14,50	13,50	15,60	137,80

Kilde: DBH

Universitetet i Tromsø

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,12	0,10	0,10	0,16	0,18
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	0,17
Arkitektur	-	-	-	-	5,33
Farmasi	8	10	16	17	2,83
Fiskerifag	8	6	7	11	1,83
Helsefag	12	18	21	29	6,17
Historisk-filosofiske fag	58	77	64	79	90,50
Juridiske fag	19	18	23	26	25,83
Matematisk-naturvitenskapelige fag	183	192	205	250	288,50
Medisin	73	87	71	86	255,67
Odontologi	-	2	2	3	13,50
Pedagogiske fag	2	8	14	20	26,83
Psykologi	4	10	14	16	38
Samfunnsvitenskap	67	121	87	77	124,83
Teknologi	-	-	-	-	188,67
Teologi	-	-	-	-	4,17
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	1,17
Økonomisk-administrativ utdanning	2	2	9	16	2,67
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	-
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	2	2	5	2	0,33
Fiskerifag	5	-	1	1	0,17
Helsefag	3	6	4	7	1,17
Historisk-filosofiske fag	17	11	14	20	18,50
Juridiske fag	4	2	6	6	4,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	31	48	43	59	43,67
Medisin	20	14	12	20	55,17
Odontologi	-	2	-	1	1,83
Pedagogiske fag	-	4	5	6	5,50
Psykologi	2	4	3	3	8,33
Samfunnsvitenskap	9	20	10	11	21,67
Teknologi	-	-	-	-	39,50
Teologi	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	-
Økonomisk-administrativ utdanning	1	-	6	7	1,17
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	5	-	1	2	0,33

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Fiskerifag	1	-	1	3	0,50
Helsefag	-	-	-	3	1
Historisk-filosofiske fag	4	7	10	11	16,83
Juridiske fag	-	-	1	4	3,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	37	33	21	39	52,33
Medisin	13	12	14	19	35,50
Odontologi	-	-	-	-	1,17
Pedagogiske fag	-	-	-	1	3,17
Psykologi	-	-	-	-	4,17
Samfunnsvitenskap	10	8	12	18	16,17
Teknologi	-	-	-	-	25,50
Teologi	-	-	-	-	0,67
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,17
Nye doktorgradsavteler hele året					
Sum	-	49	64	55	212,67
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	24,55	18,50	19,50	17,50	56,37
KD-Finansiert	140,99	158,65	184,85	224,34	306,10
NFR-Finansiert	88,40	90,70	89,35	79,92	137,80

Kilde: DBH

Universitetet for miljø- og biovitenskap

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	-	0,18	0,17	0,15	0,18
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	0,17
Arkitektur	-	-	-	-	5,33
Farmasi	-	-	-	-	2,83
Fiskerifag	-	-	-	-	1,83
Helsefag	-	-	-	-	6,17
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	90,50
Juridiske fag	-	-	-	-	25,83
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	293	252	245	288,50
Medisin	-	-	-	-	255,67
Odontologi	-	-	-	-	13,50
Pedagogiske fag	-	-	-	-	26,83
Psykologi	-	-	-	-	38
Samfunnsvitenskap	-	-	-	-	124,83
Teknologi	-	-	-	-	188,67
Teologi	-	-	-	-	4,17
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	1,17
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	2,67
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	-
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33
Fiskerifag	-	-	-	-	0,17
Helsefag	-	-	-	-	1,17
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	18,50
Juridiske fag	-	-	-	-	4,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	35	16	26	43,67
Medisin	-	-	-	-	55,17
Odontologi	-	-	-	-	1,83
Pedagogiske fag	-	-	-	-	5,50
Psykologi	-	-	-	-	8,33
Samfunnsvitenskap	-	-	-	-	21,67
Teknologi	-	-	-	-	39,50
Teologi	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	-
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,17
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,33
Farmasi	-	-	-	-	0,33

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Fiskerifag	-	-	-	-	0,50
Helsefag	-	-	-	-	1
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	16,83
Juridiske fag	-	-	-	-	3,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	49	48	47	52,33
Medisin	-	-	-	-	35,50
Odontologi	-	-	-	-	1,17
Pedagogiske fag	-	-	-	-	3,17
Psykologi	-	-	-	-	4,17
Samfunnsvitenskap	-	-	-	-	16,17
Teknologi	-	-	-	-	25,50
Teologi	-	-	-	-	0,67
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,17
Nye doktorgradsavteler hele året					
Sum	-	59	58	226	212,67
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	-	10,40	11,37	15,50	56,37
KD-Finansiert	-	62,70	72,40	90,35	306,10
NFR-Finansiert	-	33,10	28,05	28,60	137,80

Kilde: DBH

Tabell V-2.5ff Forskerutdanningen ved de vitenskapelige høyskolene

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,07	0,08	0,12	0,11	0,09
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	30	-	-	-	-
Arkitektur	25	36	43	45	9
Idrettsutdanning	-	-	-	-	11
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	3,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	22,60
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	23,20
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	9	-	-	-	-
Arkitektur	6	-	15	2	0,40
Idrettsutdanning	-	-	-	-	2
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,40
Veterinærutdanning	-	-	-	-	6,20
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,40
Avlagte doktorgrader hele året					
Annet	1	-	-	-	-
Arkitektur	2	4	6	5	1
Idrettsutdanning	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	1,80
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,80
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	1	-	-	5,40
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	-	-	1	0,80	1,36
KD-Finansiert	8	8	13	13,10	29,72
NFR-Finansiert	1,50	1	1	1	4,36

Kilde: DBH

Norges handelshøgskole

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,09	0,08	0,10	0,15	0,09
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Arkitektur	-	-	-	-	9
Idrettsutdanning	-	-	-	-	11
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	3,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	22,60
Økonomisk-administrativ utdanning	104	111	101	116	23,20
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,40
Idrettsutdanning	-	-	-	-	2
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,40
Veterinærutdanning	-	-	-	-	6,20
Økonomisk-administrativ utdanning	32	20	19	17	3,40
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	1
Idrettsutdanning	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	1,80
Økonomisk-administrativ utdanning	11	10	12	19	3,80
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	9	15	13	5,40
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	5	6	1	-	1,36
KD-Finansiert	44,60	52,90	51,40	59,10	29,72
NFR-Finansiert	2	2	5	4	4,36

Kilde: DBH

Norges idrettshøgskole

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,16	0,07	0,08	0,09	0,09
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Arkitektur	-	-	-	-	9
Idrettsutdanning	45	49	53	55	11
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	3,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	22,60
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	23,20
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,40
Idrettsutdanning	12	12	10	10	2
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,40
Veterinærutdanning	-	-	-	-	6,20
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,40
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	1
Idrettsutdanning	8	4	5	5	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	1,80
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,80
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	3	6	7	5,40
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	5,55	6,75	5	5	1,36
KD-Finansiert	21,30	23,65	25,30	29,60	29,72
NFR-Finansiert	0,15	1	-	-	4,36

Kilde: DBH

Norges musikkhøgskole

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,02	-	0,02	0,01	0,09
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Arkitektur	-	-	-	-	9
Idrettsutdanning	-	-	-	-	11
Utøvende musikkutdanning	18	16	17	16	3,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	22,60
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	23,20
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,40
Idrettsutdanning	-	-	-	-	2
Utøvende musikkutdanning	5	1	3	2	0,40
Veterinærutdanning	-	-	-	-	6,20
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,40
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	1
Idrettsutdanning	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	2	-	2	1	0,20
Veterinærutdanning	-	-	-	-	1,80
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,80
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	-	-	-	5,40
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	-	-	-	-	1,36
KD-Finansiert	10,80	9	13,15	17,15	29,72
NFR-Finansiert	-	-	-	-	4,36

Kilde: DBH

Norges veterinærhøgskole

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	0,14	0,14	0,14	0,08	0,09
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Arkitektur	-	-	-	-	9
Idrettsutdanning	-	-	-	-	11
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	3,20
Veterinærutdanning	66	72	83	113	22,60
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	23,20
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	0,40
Idrettsutdanning	-	-	-	-	2
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,40
Veterinærutdanning	20	21	17	31	6,20
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,40
Avlagte doktorgrader hele året					
Arkitektur	-	-	-	-	1
Idrettsutdanning	-	-	-	-	1
Utøvende musikkutdanning	-	-	-	-	0,20
Veterinærutdanning	16	15	16	9	1,80
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	3,80
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	6	7	7	5,40
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	1,75	2	3	1	1,36
KD-Finansiert	14,50	29,35	25,90	29,64	29,72
NFR-Finansiert	16,20	15,75	17,40	16,80	4,36

Kilde: DBH

**Tabell V-2.6ff Forskerutdanningen ved de statlige høyskolene
(kun doktorgradsgivende høyskoler)**

Høgskolen i Agder

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	-	-	0,01	0,00	0,01
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	5,75
Historisk-filosofiske fag	16	18	17	25	6,25
Ingeniørutdanning	-	-	4	12	3
Matematisk-naturvitenskapelige fag	15	16	19	20	5
Samfunnsvitenskap	-	-	11	11	10,75
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	7,75
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	1,25
Historisk-filosofiske fag	4	4	-	10	2,50
Ingeniørutdanning	-	-	2	6	1,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	9	2	4	1	0,25
Samfunnsvitenskap	-	-	10	-	2,50
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1
Avlagte doktorgrader hele året					
Annet	-	-	-	-	0,50
Historisk-filosofiske fag	-	-	3	1	0,25
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	1	1	0,25
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,25
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	1	4	2	2
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	10,80	8,25	7,05	10,50	6,29
KD-Finansiert	30,35	41,60	47,35	41,84	28,55
NFR-Finansiert	7	6	4,10	1,60	3,09

Kilde: DBH

Høgskolen i Bodø

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	-	0,02	0,01	0,02	0,01
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	5,75
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	6,25
Ingeniørutdanning	-	-	-	-	3
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	5
Samfunnsvitenskap	-	-	10	15	10,75
Økonomisk-administrativ utdanning	18	24	28	31	7,75
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	1,25
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	2,50
Ingeniørutdanning	-	-	-	-	1,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	0,25
Samfunnsvitenskap	-	-	7	5	2,50
Økonomisk-administrativ utdanning	6	8	8	4	1
Avlagte doktorgrader hele året					
Annet	-	-	-	-	0,50
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	0,25
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	0,25
Økonomisk-administrativ utdanning	-	4	3	5	1,25
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	1	2	-	2
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	8	12,40	13,05	11	6,29
KD-Finansiert	17	22,50	20,80	23,75	28,55
NFR-Finansiert	1	2	2,30	5,50	3,09

Kilde: DBH

Høgskolen i Molde

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	-	-	0,04	0,02	0,01
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	13	19	20	23	5,75
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	6,25
Ingeniørutdanning	-	-	-	-	3
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	5
Samfunnsvitenskap	-	-	-	-	10,75
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	7,75
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	5	7	7	5	1,25
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	2,50
Ingeniørutdanning	-	-	-	-	1,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	0,25
Samfunnsvitenskap	-	-	-	-	2,50
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1
Avlagte doktorgrader hele året					
Annet	-	-	3	2	0,50
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	0,25
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	0,25
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,25
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	-	-	1	2
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	-	1	1	2	6,29
KD-Finansiert	10	11	12	10	28,55
NFR-Finansiert	2	2	2	-	3,09

Kilde: DBH

Høgskolen i Oslo

	2004	2005	2006	2007	Snitt sektor 2007
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater per undervisnings og forskerstilling					
Sum	-	-	-	-	0,01
Samtlige doktorgradsavtaler, høst					
Annet	-	-	-	-	5,75
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	6,25
Ingeniørutdanning	-	-	-	-	3
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	5
Samfunnsvitenskap	-	8	13	17	10,75
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	7,75
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Annet	-	-	-	-	1,25
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	2,50
Ingeniørutdanning	-	-	-	-	1,50
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	0,25
Samfunnsvitenskap	-	4	7	5	2,50
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1
Avlagte doktorgrader hele året					
Annet	-	-	-	-	0,50
Historisk-filosofiske fag	-	-	-	-	0,25
Matematisk-naturvitenskapelige fag	-	-	-	-	0,25
Økonomisk-administrativ utdanning	-	-	-	-	1,25
Nye doktorgradsavtaler hele året					
Sum	-	7	7	5	2
Antall stipendiatårsverk					
Ekstern finansiert	0,80	1,55	-	1,64	6,29
KD-Finansiert	19,10	22,95	36,40	38,60	28,55
NFR-Finansiert	6,50	5,25	1	5,25	3,09

Kilde: DBH

Vedlegg 2.3 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanningen

Tabell V-2.7 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (egen ramme) 2007, Universiteter

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
NTNU	62	4,3	3,1	9	94
UiB	54	4,7	4,0	4	47,5
UiO	106	4,0	3,4	20	239
UiS	4	3,3	3,3	7	2
UiTø	25	5,5	3,7	12	18,5
UMB	27	5,1	3,9	6	187,5
Sum	278	4,4	3,5	58	588,5

Kilde: DBH

Tabell V-2.8 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (NFR) 2007, Universiteter

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
NTNU	77	4,1	3,5	8	61
UiB	52	4,0	3,6	3	130
UiO	68	4,4	3,8	16	174,5
UiS	1	3,3	3,3	-	-
UiTø	28	4,8	3,8	15	19,5
UMB	5	4,1	3,4	3	3,5
Sum	231	4,3	3,6	45	388,5

Kilde: DBH

Tabell V-2.9 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (eksterne midler) 2007, Universiteter

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
NTNU	85	5,4	3,8	15	185,5
UiB	25	4,4	4,2	11	33,5
UiO	29	3,8	3,4	14	26,5
UiS	3	4,9	4,0	2	2
UiTø	17	5,2	4,4	7	17
UMB	14	4,1	3,3	7	35
Sum	173	4,9	3,8	56	299,5

Kilde: DBH

Tabell V-2.10 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (egen ramme) 2007, Vitenskapelige høyskoler

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
AHO	1	-	-	1	0,5
NHH	13	4,7	4,0	-	8
NIH	3	5,6	4,2	2	4
NVH	-	-	-	-	0,5
Sum	17	4,6	3,8	3	13

Kilde: DBH

Tabell V-2.11 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (NFR) 2007, Vitenskapelige høyskoler

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
NHH	1	4,2	3,4	-	-
NIH	1	9,4	7,7	-	3,5
NVH	2	11,6	7,5	-	5,5
Sum	4	9,2	6,5	-	9

Kilde: DBH

Tabell V-2.12 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (eksterne midler) 2007, Vitenskapelige høyskoler

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
NHH	-	-	-	2	5
NIH	-	-	-	1	-
NVH	-	-	-	-	1
Sum	-	-	-	3	6

Kilde: DBH

Tabell V-2.13 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (egen ramme) 2007, Statlige høyskoler

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
H. i Agder	8	5,0	4,1	-	2,5
H. i Bergen	6	4,5	3,6	-	1,5
H. i Bodø	2	5	3,6	-	-
H. i Buskerud	4	11,5	-	-	1,5
H. i Finnmark	1	4,5	3,8	-	-
H. i Gjøvik	1	7	5	-	1,5
H. i Hedmark	3	5,2	4	1	-
H. i Lillehammer	3	5	3,7	2	3
H. i Oslo	14	8,5	4,7	-	5
H. i Sogn og Fjordane	3	4,3	3,3	-	3
H. i Sør-Trøndelag	5	6,1	3,4	-	4,5
H. i Tromsø	3	1,7	1,3	-	-
H. i Vestfold	5	7	4,8	-	3
H. i Ålesund	2	7,3	3,1	-	1
Sum	60	6,4	3,7	3	26,5

Kilde: DBH

Tabell V-2.14 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (NFR) 2007, Statlige høyskoler

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
H. i Bergen	-	-	-	1	0,5
H. i Bodø	-	-	-	-	-
H. i Buskerud	-	-	-	-	0,5
H. i Gjøvik	1	4	4	1	-
H. i Molde	1	4	2,7	-	-
H. i Sogn og Fjordane	1	2,5	2,5	-	-
H. i Sør-Trøndelag	-	-	-	-	0,5
Sum	3	3,5	3,1	2	1,5

Kilde: DBH

Tabell V-2.15 Gjennomstrømming i organisert doktorgradsutdanning (Eksterne midler) 2007, Statlige høyskoler

	Antall disputerte	Gj.snitt årsverk brutto	Gj.snitt årsverk netto	Ant.avbrutte avtaler	Avtaler 5 år eller eldre
H. i Agder	4	4,8	4,1	-	-
H. i Bergen	1	5	4,3	-	-
H. i Bodø	3	5,9	5,3	-	-
H. i Gjøvik	1	3	3	-	-
H. i Hedmark	1	3,5	3	-	-
H. i Molde	-	-	-	-	1
Sum	10	4,8	4,2	-	1

Kilde: DBH

Tabell V-2.16 Fordeling av stipendiatstillinger 2008 på enkeltinstitusjoner.

	An-tall	Bevilgning	Ny for-delning	Total antall	Ny bevilgning	Total bevilgning
Kap 271 post 52						
Universitetet i Oslo	35	11 200 000	62	97	19 840 000	31 040 000
Universitetet i Bergen	18	5 760 000	34	52	10 880 000	16 640 000
NTNU	26	8 320 000	44	70	14 080 000	22 400 000
Universitetet i Tromsø	10	3 200 000	13	23	4 160 000	7 360 000
Universitetet i Stavanger	4	1 280 000	3	7	960 000	2 240 000
UMB	8	2 560 000	6	14	1 920 000	4 480 000
Universitetet i Agder	2	640 000	5	7	1 600 000	2 240 000
Sum	103	32 960 000	167	270	53 440 000	86 400 000
Kap 272 post 52						
NHH	1	320 000	1	2	320 000	640 000
NVH	3	960 000	2	5	640 000	1 600 000
AHO	1	320 000	1	2	320 000	640 000
NMH	1	320 000	1	2	320 000	640 000
NIH	1	320 000	2	3	640 000	960 000
Sum	7	2 240 000	7	14	2 240 000	4 480 000
Kap 272 post 72						
MF	0	-	1	1	320 000	320 000
Sum	0	0	1	1	320 000	320 000
Kap 275 post 52						
Høgskolen i Akershus	1	320 000	0	1	-	320 000
Høgskolen i Bergen	1	320 000	3	4	960 000	1 280 000
Høgskolen i Bodø	1	320 000	5	6	1 600 000	1 920 000
Høgskolen i Buskerud	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen i Finnmark	1	320 000	0	1	-	320 000
Høgskolen i Gjøvik	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen i Harstad	1	320 000	0	1	-	320 000
Høgskolen i Hedmark	1	320 000	2	3	640 000	960 000
Høgskolen i Lillehammer	1	320 000	2	3	640 000	960 000
Høgskolen i Molde	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen i Narvik	1	320 000	0	1	-	320 000
Høgskolen i Nesna	1	320 000	0	1	-	320 000
Høgskolen i Nord-Trøndel.	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen i Oslo	2	640 000	6	8	1 920 000	2 560 000
Høgskolen i Sogn og Fj.	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen Stord/Hauges.	1	320 000	0	1	-	320 000
Høgskolen i Sør-Trøndel.	1	320 000	2	3	640 000	960 000
Høgskolen i Telemark	1	320 000	2	3	640 000	960 000
Høgskolen i Tromsø	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen i Vestfold	1	320 000	2	3	640 000	960 000
Høgskolen i Volda	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen i Østfold	1	320 000	1	2	320 000	640 000
Høgskolen i Ålesund	1	320 000	0	1	-	320 000
Samisk høgskole	1	320 000	0	1	-	320 000
Sum	25	8 000 000	32	57	10 240 000	18 240 000
Kap 275 post 72						
Diakonhjemmet Høgskole	0	-	3	3	960 000	960 000
BI	0	-	2	2	640 000	640 000
Sum	0	0	5	5	1 600 000	1 600 000
Kap 281 post 01						
Kunstnerisk utviklingsarbeid	2	640 000	1	3	320 000	960 000
Sum	2	640 000	1	3	320 000	960 000
Totalsum	137	43 840 000	213	350	68 160 000	112 000 000

Merknad: Sats 641 000 NOK. Herav 320 000 for ½ års stip. og 321 000 ½ års utstyr.

Vedlegg 2.4 Vitenskapelig publisering

Tabell V-2.17ff Oversikt over totalpublisering ved de ulike høyere utdanningsinstitusjonene

2007	Publika- sjons- poeng	Endring poeng, %	Andel av poeng, %	For- fatter- and.	Publiseringsnivå		Publikasjonsform		
					Nivå 1, %	Nivå 2, %	Periodika artikler, %	Antologi- artikler, %	Mono- grafier, %
NTNU	2096,5	16,5	20,0	1572,4	80,3	19,7	68,7	29,6	1,7
UMB	358,3	-0,7	3,4	298,3	86,4	13,6	91,5	9,5	0,0
Universitetet i Bergen	1674,3	6,0	15,9	1213,7	76,3	23,7	73,6	23,8	2,6
Universitetet i Oslo	3122,4	4,9	29,7	2153,8	75,6	24,4	73,7	23,8	2,5
Universitetet i Stavanger	325,0	0,6	3,1	250,9	83,0	17,0	71,5	26,9	1,7
Universitetet i Tromsø	755,0	10,4	7,2	551,4	79,1	20,9	73,2	24,6	2,2
Universiteter	8 331,5	7,9	79,4	6040,5	78,2	21,8	73,1	24,8	2,1
Høgskolen i Agder	235,9	-14,9	2,2	190,7	84,4	15,6	53,4	43,4	3,1
Høgskolen i Akershus	16,4	-1,5	0,2	12,1	93,5	6,5	58,6	33,2	8,3
Høgskolen i Bergen	70,8	84,6	0,7	67,6	90,7	9,3	56,4	43,6	0,0
Høgskolen i Bodø	88,5	-25,2	0,8	72,4	79,2	20,8	54,3	43,0	4,1
Høgskolen i Buskerud	40,6	159,2	0,4	30,5	86,2	13,8	78,7	18,1	3,3
Høgskolen i Finnmark	22,1	5,0	0,2	22,5	100,0	0,0	62,2	35,6	2,2
Høgskolen i Gjøvik	38,9	3,9	0,4	40,0	93,7	6,3	49,6	50,4	0,0
Høgskolen i Harstad	8,9	43,8	0,1	9,7	100,0	0,0	74,1	25,9	0,0
Høgskolen i Hedmark	64,1	83,9	0,6	45,6	84,4	15,6	68,2	29,6	4,4
Høgskolen i Lillehammer	95,6	52,8	0,9	71,3	90,6	9,4	49,4	43,6	7,0
Høgskolen i Molde	42,3	9,8	0,4	37,3	87,9	12,1	72,7	27,9	0,0
Høgskolen i Narvik	25,7	-3,3	0,2	25,3	99,0	1,0	60,2	37,2	2,6
Høgskolen i Nesna	11,6	24,1	0,1	10,5	90,5	9,5	71,4	28,6	0,0
Høgskolen i Nord-Trøndelag	41,4	64,9	0,4	24,9	86,5	13,5	52,4	33,5	14,1
Høgskolen i Oslo	204,0	34,8	1,9	159,7	85,7	14,3	61,1	34,2	4,7
Høgskolen i Sogn og Fjordane	28,8	-29,3	0,3	25,9	90,0	10,0	71,0	29,0	0,0
Høgskolen i Sør-Trøndelag	59,3	63,7	0,6	51,3	93,3	6,7	38,0	56,6	5,4
Høgskolen i Telemark	73,3	34,6	0,7	46,3	90,2	9,8	65,0	22,7	12,3
Høgskolen i Tromsø	28,3	514,8	0,3	25,2	94,7	5,3	20,5	73,5	6,0
Høgskolen i Vestfold	61,3	68,7	0,6	52,7	99,0	1,0	38,7	53,7	7,6
Høgskolen i Østfold	39,8	36,2	0,4	34,5	84,1	15,9	61,6	38,4	0,0
Høgskolen i Ålesund	12,1	59,7	0,1	11,0	90,9	9,1	72,7	27,3	0,0
Høgskolen Stord/Haugesund	35,5	174,8	0,3	36,4	95,9	4,1	70,1	29,9	0,0
Høgskolen i Volda	52,8	14,9	0,5	40,8	89,0	11,0	36,3	55,1	8,6
Samisk høgskole	33,9	109,0	0,3	22,6	95,3	4,7	69,1	17,7	13,3
Statlige høyskoler	1 432,0	23,1	13,6	1166,7	88,8	11,2	56,3	39,5	4,3
AHO	0,0	-	0,0	11,2	73,3	26,7	46,7	35,6	17,8
Norges handelshøgskole	146,0	5,5	1,4	110,6	77,4	22,6	70,1	30,4	0,0
Norges idrettshøgskole	59,8	-29,3	0,6	46,2	81,5	18,5	76,6	23,4	0,0
Norges veterinærhøgskole	93,6	-12,8	0,9	74,8	85,9	14,1	97,3	2,7	0,0
Vitenskapelige høyskoler	299,4	-9,3	2,9	242,8	80,6	19,4	78,6	20,8	0,8
Ansgar Teologiske Høgskole	2,7	-63,0	0,0	3,0	100,0	0,0	66,7	33,3	0,0
Betanien diakonale høgskole	2,0	-33,3	0,0	2,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Det teologiske menighetsfak.	81,0	15,4	0,8	63,3	88,2	11,8	48,9	45,0	6,1
Diakonhemmet Høgskole	39,7	16,8	0,4	26,7	77,6	22,4	74,5	29,3	3,7
Diakonissehje. høgskole, Bergen	8,9	345,8	0,1	10,7	95,3	4,7	14,1	85,9	0,0
Dr. Mauds Minne, h.sk. f. førskolel.ut.	17,8	22,5	0,2	14,5	93,1	6,9	31,0	62,1	6,9
Fjellhaug Misjonshøgskole	2,0	-	0,0	2,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Handelshøgskolen BI	184,7	0,2	1,8	146,0	80,9	19,1	63,6	32,4	4,0
Høgskolen i Staffeldts gate	2,7	-	0,0	3,0	100,0	0,0	66,7	33,3	0,0
Lovisenberg diakonale høgskole	5,0	85,2	0,0	4,0	87,5	12,5	100,0	0,0	0,0
Mediehøgskolen	1,5	-	0,0	1,5	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Misjonshøgskolen, Stavanger	36,1	29,6	0,3	29,0	89,7	10,3	51,7	44,8	3,4
Norges Informasjonstek.Høgsk.	4,8	81,2	0,0	5,7	100,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Norsk Lærerak., bach.- og masterstudier	20,0	81,8	0,2	17,0	94,1	5,9	35,3	58,8	5,9
Norsk reiselivshøgskole	9,3	-28,4	0,1	7,3	86,4	13,6	100,0	0,0	0,0
Oslo Markedshøgskole	16,3	106,7	0,2	9,8	100,0	0,0	28,8	50,8	20,3
Private høyskoler	434,6	14,2	4,1	345,6	86,0	14,0	57,1	38,9	4,5
Totalt:	10 497,50	9,4	100,00	7 795,64	80,2	19,8	70,1	27,5	2,5

Kilde: DBH

2006

Enhet	Publika- sjons- poeng	Endring poeng, %	% - a ndel av poeng	Forfatter - andeler	Publiseringsnivå i %		Publikasjonsform i %		
					Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Anto- logi- artikler	Mono- grafier
Universiteter	7 723,7	7,5	80,4	5616,7	79,2	20,7	75,8	22,1	2,1
NTNU	1799,8	6,8	18,7	1369,1	82,0	17,7	75,4	23,1	1,5
UMB	360,8	-5,3	3,8	279,4	84,0	16,0	95,5	4,5	0,0
Universitetet i Bergen	1579,5	9,6	16,5	1168,4	77,8	22,0	77,5	20,3	2,2
Universitetet i Oslo	2976,9	4,8	31,0	2093,1	77,2	22,7	72,4	25,1	2,5
Universitetet i Stavanger	323,0	38,8	3,4	245,4	83,3	16,3	62,9	33,5	3,6
Universitetet i Tromsø	683,7	13,6	7,1	461,3	78,0	22,0	82,6	14,9	2,6
Vitenskapelige høysk.	330,7	-1,6	3,4	252,1	74,0	26,0	82,7	16,0	1,3
AHO	0,0	?	0,0	19,0	47,4	52,6	84,2	10,5	5,3
Norges handelshøyskole	138,4	-10,6	1,4	95,8	76,9	23,1	72,4	25,1	2,4
Norges idrettshøgskole	85,1	13,1	0,9	57,6	67,0	33,0	81,2	18,8	0,0
NVH	107,3	1,2	1,1	79,6	82,0	18,0	95,8	4,2	0,0
Statlige høyskoler	1 163,5	9,3	12,1	894,3	87,3	12,6	63,1	32,2	4,8
Høgskolen i Agder	277,2	31,0	2,9	190,6	74,5	25,5	59,8	35,9	4,4
Høgskolen i Akershus	16,7	22,9	0,2	12,1	93,8	6,2	66,9	24,8	8,3
Høgskolen i Bergen	38,4	3,0	0,4	31,4	85,4	14,6	77,2	22,8	0,0
Høgskolen i Bodø	118,2	26,5	1,2	79,1	84,4	14,3	60,9	28,3	10,7
Høgskolen i Buskerud	15,7	-9,3	0,2	16,2	96,4	3,6	65,1	34,9	0,0
Høgskolen i Finnmark	21,0	83,7	0,2	18,8	89,4	10,6	68,1	31,9	0,0
Høgskolen i Gjøvik	37,4	64,2	0,4	41,5	98,8	1,2	59,4	40,6	0,0
Høgskolen i Harstad	6,2	-25,6	0,1	5,5	90,9	9,1	81,8	18,2	0,0
Høgskolen i Hedmark	34,9	-5,8	0,4	36,7	94,8	5,2	48,3	51,7	0,0
Høgskolen i Lillehammer	62,5	8,4	0,7	48,1	99,0	1,0	66,7	24,4	8,8
Høgskolen i Molde	38,5	68,6	0,4	28,2	89,4	10,6	66,1	28,0	5,9
Høgskolen i Narvik	26,5	145,5	0,3	26,8	97,2	2,8	78,8	21,2	0,0
Høgskolen i Nesna	9,4	-8,9	0,1	10,0	95,0	5,0	45,0	55,0	0,0
Høgsk. i Nord-Trøndelag	25,1	56,9	0,3	11,6	95,7	4,3	48,1	23,0	28,8
Høgskolen i Oslo	151,4	-21,3	1,6	112,5	84,1	15,9	76,2	21,3	2,5
H. i Sogn og Fjordane	40,7	-11,4	0,4	32,6	86,0	14,0	44,9	52,1	3,1
Høgsk. Stord/Haugesund	12,9	-5,9	0,1	13,8	100,0	0,0	78,3	21,7	0,0
Høgsk. i Sør-Trøndelag	36,2	-17,8	0,4	33,7	94,1	5,9	59,7	37,3	3,0
Høgskolen i Telemark	54,5	-10,9	0,6	41,5	84,4	15,6	79,1	18,5	2,4
Høgskolen i Tromsø	4,6	-67,0	0,0	5,5	100,0	0,0	45,5	54,5	0,0
Høgskolen i Vestfold	36,3	2,5	0,4	31,3	97,6	2,4	34,6	58,2	7,2
Høgskolen i Volda	46,0	-2,3	0,5	29,0	96,6	3,4	50,0	34,5	15,5
Høgskolen i Østfold	29,2	24,9	0,3	19,0	83,2	16,8	58,0	31,5	10,5
Høgskolen i Ålesund	7,6	-13,2	0,1	8,2	100,0	0,0	72,7	27,3	0,0
Samisk høgskole	16,2	102,5	0,2	10,5	90,5	9,5	81,0	9,5	9,5

2006 forts.

Enhet	Publika- sjons- poeng	Endring poeng, %	% - a ndel av poeng	Forfatter - andeler	Publiseringsnivå i %		Publikasjonsform i %		
					Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Anto- logi- artikler	Mono- grafier
Private høyskoler	383,3	30,2	4,0	286,0	86,2	13,8	72,6	22,6	4,8
Ansgar Teologiske Høgskole	7,3	329,4	0,1	10,0	100,0	0,0	10,0	90,0	0,0
Betanien diakonale høgskole	3,0	?	0,0	3,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Det teologiske menighetsfakultet	70,2	-20,5	0,7	53,0	88,7	11,3	83,0	13,2	3,8
Diakonhjemmet Høgskole, Oslo	34,0	147,7	0,4	24,6	73,6	26,4	73,6	22,4	4,1
Diakonissehjemmets høgskole, Bergen	2,0	-42,9	0,0	2,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Dronning Mauds Minne, høgskole for førskolelærerut	14,5	0,9	0,2	8,4	88,0	12,0	47,8	32,3	19,9
Handelshøyskolen BI	184,4	31,8	1,9	127,6	84,4	15,6	70,6	22,7	6,7
Høyskolen Diakonova	2,8	183,3	0,0	1,8	72,7	27,3	100,0	0,0	0,0
Lovisenberg diakonale høgskole	2,7	-22,9	0,0	3,0	100,0	0,0	66,7	33,3	0,0
Misjonshøgskolen, Stavanger	27,9	43,6	0,3	25,5	92,2	7,8	78,4	21,6	0,0
Norges Informasjonsteknolo- giske Høgskole	2,7	-14,3	0,0	3,3	100,0	0,0	36,6	63,4	0,0
Norsk Lærerakademi, Bachelor- og masterstudier	11,0	358,3	0,1	7,0	71,4	28,6	100,0	0,0	0,0
Norsk reiselivshøyskole	13,0	1 203,3	0,1	10,3	85,5	14,5	90,3	9,7	0,0
Oslo Markedshøyskole	7,9	205,8	0,1	6,5	100,0	0,0	61,5	30,8	7,7
Sum (avrundet):	9 601	8,2	100,00	7 049	80,3	19,6	74,3	23,2	2,5

Kilde: DBH

2005

Enhet	Publika- sjons- poeng	Endring poeng, %	% - a ndel av poeng	Forfatter - andeler	Publiseringsnivå i %		Publikasjonsform i %		
					Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Anto- logi- artikler	Mono- grafier
Universiteter	7 182,2	15,3	80,9	5329,1	80,8	19,2	74,4	22,9	2,7
NTNU	1685,9	35,1	19,0	1327,7	84,4	15,6	71,2	26,9	1,9
UMB	381,0	-	4,3	249,4	74,0	26,0	90,5	8,3	1,2
Universitetet i Bergen	1441,2	-3,7	16,2	1100,6	79,2	20,8	78,0	19,2	2,8
Universitetet i Oslo	2839,5	-5,7	32,0	2011,7	78,5	21,5	73,6	23,4	3,0
Universitetet i Stavanger	232,7	-	2,6	191,0	92,7	7,3	61,9	33,2	4,9
Universitetet i Tromsø	601,8	27,1	6,8	448,8	83,4	16,6	75,3	21,9	2,8
Vit. høyskoler	336,0	6,8	3,8	251,0	77,8	22,2	85,4	14,0	0,6
AHO	0,0	-100,0	0,0	14,0	92,9	7,1	42,9	57,1	0,0
Norges handelshøyskole	154,8	18,7	1,7	104,8	73,9	26,1	80,5	18,1	1,4
Norges idrettshøgskole	75,2	37,8	0,8	50,5	71,0	29,0	92,1	7,9	0,0
NVH	106,0	14,1	1,2	81,7	84,3	15,7	94,9	5,1	0,0
Statlige høyskoler	1 064,4	31,1	12,0	829,1	88,6	11,4	60,1	35,2	4,7
Høgskolen i Agder	211,7	17,4	2,4	185,9	88,9	11,1	48,8	48,5	2,7
Høgskolen i Akershus	13,6	68,7	0,2	10,3	79,8	20,2	70,9	29,1	0,0
Høgskolen i Bergen	37,2	0,4	0,4	30,3	87,3	12,7	75,8	23,1	1,1
Høgskolen i Bodø	93,5	10,9	1,1	61,8	90,3	9,7	43,6	44,2	12,3
Høgskolen i Buskerud	17,3	5,4	0,2	15,4	93,0	7,0	93,5	6,5	0,0
Høgskolen i Finnmark	11,4	-32,2	0,1	9,8	89,7	10,3	89,7	10,3	0,0
Høgskolen i Gjøvik	22,8	178,7	0,3	23,7	95,1	4,9	54,7	45,3	0,0
Høgskolen i Harstad	8,3	72,4	0,1	6,3	84,2	15,8	100,0	0,0	0,0
Høgskolen i Hedmark	37,0	34,0	0,4	26,5	88,9	11,1	49,8	42,7	7,5
Høgskolen i Lillehammer	57,7	-20,2	0,6	44,9	96,7	3,3	77,2	16,1	6,7
Høgskolen i Molde	22,9	43,6	0,3	17,9	92,1	7,9	60,1	34,3	5,6
Høgskolen i Narvik	10,8	-43,7	0,1	10,4	92,8	7,2	64,9	35,1	0,0
Høgskolen i Nesna	10,3	109,4	0,1	11,7	91,4	8,6	51,5	48,5	0,0
H. i Nord-Trøndelag	16,0	548,6	0,2	17,5	98,1	1,9	58,6	41,4	0,0
Høgskolen i Oslo	192,4	102,4	2,2	133,4	81,6	18,4	70,2	25,3	4,5
H. i Sogn og Fjordane	46,0	19,6	0,5	25,7	61,6	38,4	72,8	23,3	3,9
H. Stord/Haugesund	13,8	54,4	0,2	10,5	90,5	9,5	71,4	23,8	4,8
H. i Sør-Trøndelag	44,1	49,0	0,5	45,9	93,9	6,1	45,7	54,3	0,0
Høgskolen i Telemark	61,2	62,9	0,7	44,8	92,4	7,6	55,9	35,1	8,9
Høgskolen i Tromsø	13,9	146,6	0,2	6,8	100,0	0,0	28,8	41,7	29,5
Høgskolen i Vestfold	35,5	56,9	0,4	25,6	92,2	7,8	63,6	28,6	7,8
Høgskolen i Volda	47,1	4,4	0,5	30,8	87,6	12,4	43,8	44,9	11,4
Høgskolen i Østfold	23,4	-12,5	0,3	17,7	93,2	6,8	87,6	6,8	5,6
Høgskolen i Ålesund	8,7	131,3	0,1	7,3	86,4	13,6	72,7	27,3	0,0
Samisk høgskole	8,0	-	0,1	8,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0

2005 forts.

Enhet	Publika- sjons- poeng	Endring poeng, %	% - a ndel av poeng	Forfatter - andeler	Publiseringsnivå i %		Publikasjonsform i %		
					Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Anto- logi- artikler	Mono- grafier
Private høyskoler	300,4	77,5	3,4	210,9	85,8	13,7	69,3	23,5	7,2
Ansgar Teol. Høgskole	1,7	-54,1	0,0	2,0	100,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Det teol. menighetsfak.	88,3	161,4	1,0	65,0	87,7	12,3	69,2	25,4	5,4
Diakonhjemmet Høgskole, Oslo	13,7	13,9	0,2	9,6	97,1	2,9	75,6	13,9	10,5
Diakonissehjemmets høgskole, Bergen	3,5	-	0,0	1,5	100,0	0,0	66,7	0,0	33,3
Dronning Mauds Minne, h.sk. for førskolelærerut	14,4	966,7	0,2	7,0	100,0	0,0	42,9	28,6	28,6
Fjellhaug Misjonshøgskole	1,0	-	0,0	1,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Handelshøyskolen BI	139,9	66,4	1,6	90,9	81,7	18,3	73,7	18,4	7,9
Høyskolen Diakonova	1,0	-33,3	0,0	1,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Lovisenberg diakonale høgskole	3,5	-12,5	0,0	2,5	80,0	20,0	100,0	0,0	0,0
Mediehøgskolen	0,7	-	0,0	1,0	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Misjonshøgskolen, Stavanger	19,4	11,5	0,2	15,0	73,3	20,0	66,7	26,7	6,7
Norges Informasjons- teknologiske Høgskole	3,1	158,3	0,0	4,0	100,0	0,0	25,0	75,0	0,0
Norsk Lærerakademi Lærerhøgskolen	1,0	-80,0	0,0	1,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Norsk Lærerakademi, Bachelor- og masterstudier	2,4	-53,8	0,0	3,0	100,0	0,0	33,3	66,7	0,0
Norsk reiselivshøyskole	1,0	-	0,0	1,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Oslo Markedshøyskole	2,6	-	0,0	2,6	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Rogaland Høgskole	3,2	-	0,0	2,8	82,4	17,6	29,4	70,6	0,0
Sum (avrundet):	8 883	18,0	100,00	6 620	81,8	18,1	72,9	24,1	3,0

Kilde: DBH

2004

Enhet	Publika- sjons- poeng	% - a ndel av poeng	Forfatter - andeler	Publiseringsnivå i %		Publikasjonsform i %		
				Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Anto- logi- artikler	Mono- grafier
Universiteter	6 230,1	78,6	4 436,5	78,7	21,3	85,8	12,6	1,6
NTNU	1 247,5	15,7	932,3	79,9	20,1	83,9	15,4	0,7
Universitetet i Bergen	1 496,9	18,9	1 009,7	75,8	24,2	90,9	7,8	1,4
Universitetet i Oslo	3 012,1	38,0	2 156,3	79,4	20,6	82,9	14,7	2,4
Universitetet i Tromsø	473,6	6,0	338,2	79,6	20,4	94,7	5,2	0,1
Vit. høyskoler	592,5	7,5	465,1	83,3	16,7	83,8	15,4	0,8
AHO	36,8	0,5	19,5	89,7	10,3	53,8	28,2	17,9
Norges handelshøgskole	130,4	1,6	112,2	81,4	18,6	62,1	37,9	0,0
Norges idrettshøgskole	54,6	0,7	44,9	85,7	14,3	88,9	11,1	0,0
NLH	277,8	3,5	218,0	83,1	16,9	92,7	7,3	0,0
NVH	93,0	1,2	70,5	83,4	16,6	96,0	4,0	0,0
Statlige høyskoler	934,3	11,8	743,9	86,9	13,1	63,3	33,0	3,7
Høgskolen i Agder	180,2	2,3	134,6	85,3	14,7	55,3	38,7	5,9
Høgskolen i Akershus	8,0	0,1	9,1	89,0	11,0	50,5	49,5	0,0
Høgskolen i Bergen	37,1	0,5	33,1	89,6	10,4	71,6	28,4	0,0
Høgskolen i Bodø	84,3	1,1	55,8	79,2	20,8	66,5	25,5	8,1
Høgskolen i Buskerud	16,4	0,2	13,4	81,3	18,7	92,5	7,5	0,0
Høgskolen i Finnmark	16,9	0,2	13,2	100,0	0,0	84,8	7,6	7,6
Høgskolen i Gjøvik	8,2	0,1	7,8	87,2	12,8	29,8	70,2	0,0
Høgskolen i Harstad	4,8	0,1	4,8	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Høgskolen i Hedmark	27,6	0,3	24,2	82,3	17,7	45,5	54,5	0,0
Høgskolen i Lillehammer	72,3	0,9	51,3	94,2	5,8	51,2	39,0	9,7
Høgskolen i Molde	15,9	0,2	9,7	74,1	25,9	69,0	25,9	5,2
Høgskolen i Narvik	19,2	0,2	8,6	71,6	28,4	71,0	11,6	17,4
Høgskolen i Nesna	4,9	0,1	4,5	66,7	33,3	33,3	66,7	0,0
H. i Nord-Trøndelag	2,5	0,0	2,6	51,3	48,7	38,3	61,7	0,0
Høgskolen i Oslo	95,1	1,2	79,6	86,5	13,5	77,4	21,3	1,3
H. i Sogn og Fjordane	38,4	0,5	32,8	89,8	10,2	45,8	51,1	3,0
Høgskolen i Stavanger	122,5	1,5	104,3	84,4	15,6	70,2	29,8	0,0
H. Stord/Haugesund	8,9	0,1	9,2	96,4	3,6	65,2	34,8	0,0
H. i Sør-Trøndelag	29,6	0,4	28,6	89,4	10,6	80,7	19,3	0,0
Høgskolen i Telemark	37,5	0,5	25,9	91,0	9,0	79,4	12,9	7,7
Høgskolen i Tromsø	5,6	0,1	7,5	100,0	0,0	17,8	82,2	0,0
Høgskolen i Vestfold	22,6	0,3	22,3	100,0	0,0	40,2	55,3	4,5
Høgskolen i Volda	45,1	0,6	36,3	86,7	13,3	60,1	37,2	2,8
Høgskolen i Østfold	26,7	0,3	20,3	90,2	9,8	68,9	26,2	4,9
Høgskolen i Ålesund	3,8	0,0	4,4	100,0	0,0	49,4	50,6	0,0

2004 forts.

Enhet	Publika- sjons- poeng	% - a ndel av poeng	Forfatter - andeler	Publiseringsnivå i %		Publikasjonsform i %		
				Nivå 1	Nivå 2	Periodika artikler	Anto- logi- artikler	Mono- grafier
Private høyskoler	169,2	2,1	152,2	88,9	11,1	62,5	35,2	2,3
Ansgar Teol. Høgskole	3,7	0,0	4,0	100,0	0,0	75,0	25,0	0,0
Det teol. menighetsfak.	33,8	0,4	28,5	96,5	3,5	57,9	35,1	7,0
Diakonhjemmet Høgskole, Oslo	12,1	0,2	13,2	100,0	0,0	69,8	30,2	0,0
Dronning Mauds Minne, høgsk. for førskelelærerut	1,4	0,0	1,5	100,0	0,0	66,7	33,3	0,0
Handelshøyskolen BI	84,0	1,1	73,1	78,7	21,3	67,2	32,8	0,0
Høyskolen Diakonova	1,5	0,0	0,8	60,0	40,0	100,0	0,0	0,0
Lovisenberg diakonale høgskole	4,0	0,1	4,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Misjonshøgskolen, Stavanger	17,4	0,2	17,5	100,0	0,0	57,1	40,0	2,9
Norges Informasjons- teknologiske Høgskole	1,2	0,0	1,5	100,0	0,0	33,3	66,7	0,0
Norsk Lærerakademi Lærerhøgskolen	5,0	0,1	1,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Norsk Lærerakademi, Bachelor- og masterstudier	5,2	0,1	7,0	100,0	0,0	14,3	85,7	0,0
Sum (avrundet):	7 926	100,00	5 798	80,4	19,6	82,2	16,0	1,8

Kilde: DBH

Tabell V-2.18 Andel av forfatterandeler i nivå 2 publiseringskanaler ("nivå 2-andel)

	2006	2007
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	52,6 %	26,7 %
Universitetet i Oslo	22,7 %	24,4 %
Universitetet i Bergen	22,1 %	23,7 %
Norges handelshøgskole	23,1 %	22,6 %
Diakonhjemmet høgskole	26,4 %	22,4 %
Universitetet i Tromsø	22,0 %	20,9 %
Høgskolen i Bodø	14,5 %	20,8 %
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	17,7 %	19,7 %
Handelshøyskolen BI	15,6 %	19,1 %
Norges idrettshøgskole	33,3 %	18,5 %
Universitetet i Stavanger	16,3 %	17,0 %
Høgskolen i Østfold	16,8 %	15,9 %
Høgskolen i Hedmark	5,2 %	15,6 %
Høgskolen i Agder	25,5 %	15,6 %
Høgskolen i Oslo	15,9 %	14,3 %
Norges veterinærhøgskole	18,0 %	14,1 %
Høgskolen i Buskerud	3,6 %	13,8 %
Norsk reiselivshøgskole	14,5 %	13,6 %
Universitetet for miljø- og biovitenskap	16,0 %	13,6 %
Høgskolen i Nord-Trøndelag	4,3 %	13,5 %
Lovisenberg diakonale høgskole		12,5 %
Høgskolen i Molde	10,6 %	12,1 %
Det teologiske menighetsfakultet	11,3 %	11,8 %
Høgskolen i Volda	3,4 %	11,0 %
Misjonshøgskolen, Stavanger	7,8 %	10,3 %
Høgskolen i Sogn og Fjordane	14,0 %	10,0 %
Høgskolen i Telemark	15,6 %	9,8 %
Høgskolen i Nesna	5,0 %	9,5 %
Høgskolen i Lillehammer	1,0 %	9,4 %
Høgskolen i Bergen	14,6 %	9,3 %
Høgskolen i Ålesund		9,1 %
Dronning Mauds Minne, høgskole for førskolelærerut	12,0 %	6,9 %
Høgskolen i Sør-Trøndelag	5,9 %	6,7 %
Høgskolen i Akershus	6,2 %	6,5 %
Høgskolen i Gjøvik	1,2 %	6,3 %
Norsk Lærerakademi, Bachelor- og masterstudier	28,6 %	5,9 %
Samisk høgskole	9,5 %	4,7 %
Høgskolen Stord/Haugesund		4,1 %
Høgskolen i Vestfold	2,4 %	1,0 %
Høgskolen i Narvik	2,8 %	1,0 %
Høgskolen i Finnmark	10,6 %	
Høgskolen i Harstad	9,1 %	
Høgskolen Diakonova	27,3 %	
Alle institusjoner	19,6 %	19,8 %

Kilde: DBH

Tabell V-2.19 Publikasjonspoeng pr. førstestilling/post.doc ved de høyere utdanningsinstitusjonene

	2004	2005	2006	2007
Det teologiske menighetsfakultet	1,5	3,8	2,9	3,2
Samisk høgskole		0,7	1,7	2,9
Misjonshøgskolen, Stavanger	1,4	1,2	1,7	2,1
Universitetet i Oslo	2,0	1,9	2,0	2,0
Diakonhjemmet høgskole	0,5	0,7	1,5	1,9
Diakonissehjems høgskole, Bergen		8,8	0,9	1,8
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1,1	1,4	1,5	1,8
Norges idrettshøgskole	1,6	2,3	2,5	1,7
Universitetet i Bergen	1,5	1,5	1,6	1,6
Universitetet i Tromsø	0,9	1,1	1,3	1,4
Universitetet for miljø- og biovitenskap		1,4	1,3	1,2
Høgskolen i Lillehammer	1,0	0,8	0,8	1,2
Universitetet i Stavanger		1,0	1,3	1,2
Norges Informasjonsteknologiske Høgskole	0,3	0,9	0,5	1,1
Høgskolen i Molde	0,5	0,7	1,1	1,1
Dronning Mauds Minne, høgskole for førskolelærerut	0,1	0,9	0,9	1,1
Handelshøyskolen BI	0,5	0,9	1,1	1,1
Norsk Lærerakademi, Bachelor- og masterstudier	0,4	0,2	0,7	1,1
Norges handelshøgskole	1,1	1,2	1,1	1,0
Høgskolen i Agder	0,8	0,9	1,2	1,0
Norges veterinærhøgskole	1,0	1,1	1,1	0,9
Høgskolen Stord/Haugesund	0,3	0,4	0,3	0,9
Høgskolen i Oslo	0,5	0,9	0,6	0,8
Høgskolen i Gjøvik	0,3	0,6	1,0	0,8
Høgskolen i Volda	0,8	0,8	0,7	0,8
Høgskolen i Vestfold	0,4	0,6	0,5	0,7
Lovisenberg diakonale høgskole	0,9	0,7	0,4	0,7
Høgskolen i Bodø	0,8	0,9	1,1	0,7
Høgskolen i Hedmark	0,4	0,5	0,4	0,7
Høgskolen i Telemark	0,4	0,6	0,5	0,7
Høgskolen i Staffeldtsgate				0,7
Høgskolen i Bergen	0,5	0,4	0,4	0,6
Høgskolen i Narvik	0,5	0,3	0,7	0,6
Høgskolen i Nord-Trøndelag	0,0	0,3	0,4	0,6
Høgskolen i Buskerud	0,3	0,3	0,3	0,6
Betanien diakonale høgskole			1,4	0,6
Høgskolen i Tromsø	0,2	0,4	0,1	0,6
Høgskolen i Sogn og Fjordane	0,7	0,8	0,8	0,5
Høgskolen i Finnmark	0,4	0,3	0,6	0,5
Høgskolen i Nesna	0,3	0,5	0,4	0,5
Høgskolen i Østfold	0,3	0,3	0,3	0,5
Høgskolen i Ålesund	0,3	0,5	0,4	0,4
Høgskolen i Sør-Trøndelag	0,3	0,4	0,3	0,4
Mediehøgskolen		0,2		0,4
Ansgar Teologiske Høgskole	0,9	0,3	1,1	0,4
Høgskolen i Harstad	0,4	0,5	0,3	0,4
Høgskolen i Akershus	0,2	0,4	0,4	0,3
Fjellhaug Misjonshøgskole		0,2		0,2
Høgskolen i Stavanger	0,6			
Norges landbrukshøgskole	1,0			
Høgskolen Diakonova	0,3	5,0	0,9	
Norsk Lærerakademi Lærerhøgskolen	1,7	0,4		
Rogaland Høgskole		2,7		
Alle institusjoner	1,2	1,3	1,3	1,4

Kilde: DBH

Tabell V-2.20 Forfatterandeler – utgivere/forlag, 20 største

	2006	2007
Tapir Akademisk Forlag	113	204
Universitetsforlaget	160	190
Fagbokforlaget	90	148
Gyldendal Akademisk	84	128
Novus Forlag	44	79
IEEE conference proceedings	43	71
Cappelen Akademisk Forlag	61	64
IEEE Computer Society	29	63
Taylor & Francis	24	56
Unipub forlag	50	56
Routledge	39	51
Høyskoleforlaget	26	42
Springer Verlag	35	41
Pax Forlag	58	34
Det Norske Samlaget	22	32
Ashgate	6	29
Elsevier	30	26
Aschehoug & Co	24	22
Aarhus Universitetsforlag	3	21
Peter Lang	38	21
Forlag/utgivere	1 812	2 326

Kilde: DBH

Tabell V-2.21 Forfatterandeler – ISSN-kanaler, 20 største

	2006	2007
Lecture Notes in Computer Science	114	117
Tidsskrift for Den norske lægeforening	66	66
Magma – Tidsskrift for økonomi og ledelse	32	37
Norsk pedagogisk tidsskrift	34	30
Physical Review B. Condensed Matter and Materials Physics	18	25
Aquaculture	22	23
Den norske tannlegeforenings tidende	22	21
Lov og rett: Norsk juridisk tidsskrift	23	21
Arr. Idéhistorisk tidsskrift	25	21
Tidsskrift for Norsk Psykologforening	26	20
Marlus	17	19
Nytt Norsk Tidsskrift	21	18
Norsk Antropologisk Tidsskrift	15	17
Økonomisk forum	19	17
Elsevier IFAC Publications / IFAC Proceedings series	20	16
Agora : Journal for metafysisk spekulasjon	12	16
Heimen	10	15
Historisk Tidsskrift	18	15
Tidsskrift for samfunnsforskning	17	14
Sum	5 227	5 469

Kilde: DBH

Vedlegg 2.5 FoU-utgifter og finansiering

Tabell V-2.22ff Totale FoU-utgifter ved universitetene 2005
- fordelt etter fagområde og utgiftsart. (mill. kr.)

Universitetet i Bergen

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	147	134,8	90,1	44,8	12,1	4,2	7,9
Samfunns- vitenskap	277,8	261,3	144	117,3	16,5	6,2	10,3
Mat.nat	559	496,1	260,6	235,5	62,9	39,9	23,1
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	588,8	530	276	254	58,8	18,7	40
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	1572,6	1422,2	770,7	651,5	150,4	69	81,3

Kilde: NIFU STEP

Universitetet i Oslo

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	298,3	284,4	180,4	104	13,9	4,9	8,9
Samfunns- vitenskap	428,1	409,3	249,2	160,1	18,8	7,5	11,2
Mat.nat	679,1	617,4	336,9	280,4	61,7	41,4	20,3
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	1364,4	1234,8	747,6	487,2	129,7	63,7	66
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	2769,8	2545,8	1514,2	1031,7	224	117,5	106,5

Kilde: NIFU STEP

Universitetet i Tromsø

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	80,5	73,4	47,2	26,2	7,1	1,4	5,7
Samfunns- vitenskap	125,8	116,5	67,7	48,9	9,2	0	9,2
Mat.nat	205,8	183,2	117,1	66,1	22,6	9,8	12,8
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	281,5	257	142,9	114,1	24,4	13,9	10,5
Landbr., fisk. og vet.med.	61,7	58,5	20,2	38,2	3,2	1	2,2
Totalt	755,3	688,7	395,1	293,5	66,6	26,2	40,4

Kilde: NIFU STEP

NTNU

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	182,6	167,4	88	79,4	15,1	3,4	11,7
Samfunns- vitenskap	189	174,3	104,6	69,7	14,7	0,8	13,9
Mat.nat	230,8	204	119,7	84,3	26,8	10,2	16,7
Teknologi	745,4	666,7	370,9	295,8	78,6	28,6	50
Medisin og helsefag	555,7	343,1	172	171	212,7	51,2	161,4
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	1903,5	1555,5	855,3	700,2	348	94,2	253,8

Kilde: NIFU STEP

UMB

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	-	-	-	-	-	-	-
Samfunns- vitenskap	25,5	24	11,7	12,4	1,4	1	0,5
Mat.nat	63	57,9	30,6	27,3	5,2	4	1,2
Teknologi	51,2	43,7	20,7	23	7,5	6,3	1,2
Medisin og helsefag	-	-	-	-	-	-	-
Landbr., fisk. og vet.med.	194,4	182,5	75,6	106,9	11,9	7,8	4,1
Totalt	334,1	308,1	138,5	169,6	26	19	7

Kilde: NIFU STEP

Universitetet i Stavanger

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	27	27	8,2	18,8	0	0	0
Samfunns- vitenskap	80,7	80	41,1	39	0,7	0,7	0
Mat.nat	16,6	16,2	11	5,3	0,3	0,3	0
Teknologi	60,1	55,1	24,6	30,5	5	5	0
Medisin og helsefag	8	8	5,8	2,2	0	0	0
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	192,4	186,4	90,7	95,7	6	6	0

Kilde: NIFU STEP

Tabell V-2.23ff Totale FoU-utgifter ved de vitenskapelige høyskolene 2005
- fordelt etter fagområde og utgiftsart. (mill. kr.)

NHH

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	-	-	-	-	-	-	-
Samfunns- vitenskap	95,4	89,5	51,3	38,1	5,9	0,5	5,4
Mat.nat	-	-	-	-	-	-	-
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	-	-	-	-	-	-	-
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	95,4	89,5	51,3	38,1	5,9	0,5	5,4

Kilde: NIFU STEP

NVH

	Totale utgifter	Drifts- utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts- utgifter	Kapital- utgifter	Vitenska- pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	-	-	-	-	-	-	-
Samfunns- vitenskap	-	-	-	-	-	-	-
Mat.nat	-	-	-	-	-	-	-
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	-	-	-	-	-	-	-
Landbr., fisk. og vet.med.	146,2	131,6	66,6	65	14,7	11,1	3,6
Totalt	146,2	131,6	66,6	65	14,7	11,1	3,6

Kilde: NIFU STEP

**Tabell V-2.24 Totale FoU-utgifter ved statlige høyskoler 2005.
Fordelt etter fagområde og utgiftsart. (mill. kr.)**

	Totale utgifter	Drifts-utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts-utgifter	Kapital-utgifter	Vitenska-pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	111,6	107,5	62,5	44,9	4,2	1,1	3
Samfunns- vitenskap	452,7	439,2	216,4	222,8	13,5	3,6	9,9
Mat.nat	78,8	76,1	42,8	33,3	2,6	0,7	1,9
Teknologi	142	131,3	68,7	62,6	10,7	7,3	3,4
Medisin og helsefag	162,9	156,9	88,7	68,3	6	3	3
Landbr., fisk. og vet.med.	35,4	32,6	14,3	18,3	2,9	1,9	1
Totalt	983,4	943,6	493,5	450,1	39,9	17,5	22,3

Kilde: NIFU STEP

**Tabell V-2.25 Totale FoU-utgifter ved andre læresteder 2005
- fordelt etter fagområde og utgiftsart. (mill. kr.)**

	Totale utgifter	Drifts-utgifter	Lønn og sosiale utgifter	Andre drifts-utgifter	Kapital-utgifter	Vitenska-pelig utstyr	Bygg og anlegg
Humaniora	76,2	73,6	42,5	31,1	2,6	0,2	2,4
Samfunns- vitenskap	179,8	175,9	94,6	81,3	3,9	0,7	3,2
Mat.nat	34,2	23,8	10,1	13,7	10,4	0,7	9,7
Teknologi	10,9	7,6	3	4,6	3,3	0,2	3,1
Medisin og helsefag	42,6	38,3	19,7	18,7	4,2	1,7	2,6
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	343,6	319,1	169,8	149,3	24,5	3,5	21

Kilde: NIFU STEP

Lærestedsgruppen andre omfatter: Norges idrettshøgskole, Norges musikkhøgskole, Arkitekthøgskolen i Oslo, Det teologiske Menighetsfakultet, Misjonshøgskolen i Stavanger, Norsk lærerakademi, Handelshøgskolen BI, Universitetssenteret på Svalbard (UNIS), Politihøgskolen i Oslo, Diakonhjemmets høyskolesenter, Kunsthøgskolen i Bergen og Kunsthøgskolen i Oslo.

Tabell V-2.26ff Totale FoU-utgifter ved universitetene 2005
- fordelt etter fagområde og finansieringskilde (mill. kr.)

Universitetet i Bergen

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	147,0	102,3	44,6	0,3	34,1	27,8	6,3	4,6	5,7	2,4	3,2
Samfunns- vitenskap	277,8	139,9	137,9	9,7	110,6	65,1	45,5	10,1	7,5	3,6	3,8
Mat.nat	559,0	271,9	287,1	56,5	185,2	161,1	24,1	14,1	31,4	7,3	24,0
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	588,8	352,6	236,2	31,6	109,1	66,9	42,2	45,1	50,3	23,5	26,8
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	1572,6	866,7	705,8	98,1	439,0	320,9	118,1	74,0	94,8	36,9	57,9

Kilde: NIFU STEP

Universitetet i Oslo

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	298,3	223,7	74,6	7,8	61,2	36,2	25	1,7	4	3,9	0,1
Samfunns- vitenskap	428,1	286,2	141,8	5,8	119,9	74,1	45,8	6,4	9,7	3,6	6,1
Mat.nat	679,1	352	327,1	27,4	264,4	249,8	14,7	6,9	28,3	9,2	19,1
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	1364,4	881,2	483,3	27,9	264,3	216	48,3	158,9	32,2	11,7	20,5
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	2769,8	1743,1	1026, 7	68,9	709,8	576	133,8	173,9	74,1	28,4	45,7

Kilde: NIFU STEP

Universitetet i Tromsø

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	80,5	60,6	19,9	3,1	15,5	11,3	4,2	0,5	0,9	0,9	-
Samfunns- vitenskap	125,8	85,4	40,4	3,3	32,5	15,7	16,8	0,5	4,1	3	1,1
Mat.nat	205,8	127,2	78,7	6,5	52	48,7	3,3	2,9	17,2	10,5	6,7
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	281,5	193,1	88,3	0,7	69,5	33,9	35,6	14,5	3,6	1,6	2
Landbr., fisk. og vet.med.	61,7	44,6	17,1	2,8	13,4	10,1	3,3	-	0,9	-	0,9
Totalt	755,3	510,9	244,4	16,3	182,9	119,7	63,2	18,4	26,7	16	10,7

Kilde: NIFU STEP

NTNU

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	182,6	129,1	53,5	28,8	23,7	14,6	9,1	0,1	0,9	0,6	0,2
Samfunns- vitenskap	189	141,5	47,6	9,8	35	26,3	8,7	1,4	1,5	0,4	1,1
Mat.nat	230,8	126,1	104,8	8,7	87	81,7	5,3	3,6	5,4	1	4,5
Teknologi	745,4	393,1	352,2	90,7	236,1	217,3	18,8	2,1	23,3	7,5	15,8
Medisin og helsefag	555,7	405,4	150,3	12	113,8	57	56,7	20,3	4,3	2,9	1,3
Landbr., fisk. og vet.med.	1903,5	1195,1	708,4	150,1	495,5	396,9	98,6	27,5	35,3	12,4	22,9
Totalt	1903,5	1195,1	708,4	150,1	495,5	396,9	98,6	27,5	35,3	12,4	22,9

Kilde: NIFU STEP

Universitetet i Stavanger

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	27	25	2	-	0,6	0,5	0	1,1	0,3	-	0,3
Samfunns- vitenskap	80,7	54	26,7	0,9	17,3	2,6	14,8	7,9	0,5	0,2	0,3
Mat.nat	16,6	10,6	6	2,7	1,7	1,7	-	1,7	-	-	-
Teknologi	60,1	33,7	26,4	7,3	9,2	5,9	3,3	9,9	0	-	0
Medisin og helsefag	8	6,1	1,9	0,1	1,7	-	1,7	0,2	-	-	-
Landbr.-, fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	192,4	129,3	63,1	10,9	30,5	10,7	19,7	20,8	0,9	0,2	0,6

Kilde: NIFU STEP

UMB

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Samfunns- vitenskap	25,5	17,8	7,7	2,2	3,8	2,8	1	-	1,7	0,2	1,5
Mat.nat	63	45,4	17,7	1,6	14,1	11,9	2,2	-	2	1	1
Teknologi	51,2	32,4	18,8	7,4	10,7	10,7	-	-	0,7	0,5	0,2
Medisin og helsefag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landbr.-, fisk. og vet.med.	194,4	87,2	107,2	25,3	70	63	7	0,2	11,8	9,7	2,1
Totalt	334,1	182,7	151,4	36,5	98,5	88,3	10,2	0,2	16,2	11,5	4,7

Kilde: NIFU STEP

Tabell V-2.27ff Totale FoU-utgifter ved de vitenskapelige høyskolene 2005
- fordelt etter fagområde og finansieringskilde (mill. kr.)

NHH

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Samfunns- vitenskap	95,4	87	8,4	2,9	3,9	3,9	-	1,5	-	-	-
Mat.nat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	95,4	87	8,4	2,9	3,9	3,9	-	1,5	-	-	-

Kilde: NIFU STEP

NVH

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Samfunns- vitenskap	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mat.nat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teknologi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landbr., fisk. og vet.med.	146,2	85,4	60,8	8,2	44,7	34,9	9,7	2,5	5,4	0,1	5,4
Totalt	146,2	85,4	60,8	8,2	44,7	34,9	9,7	2,5	5,4	0,1	5,4

Kilde: NIFU STEP

Tabell V-2.28 Totale FoU-utgifter ved statlige høyskoler 2005
- fordelt etter fagområde og finansieringskilde (mill. kr.)

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	111,6	101,3	10,3	0,3	8,7	8	0,7	1,2	0,1	0,1	-
Samfunns- vitenskap	452,7	363,8	88,9	1,3	65,6	35,8	29,8	8,3	13,8	0,4	13,4
Mat.nat	78,8	64,9	13,8	1	11,7	11,2	0,5	1,1	0,1	0,1	0
Teknologi	142	107	34,9	7,4	23	15,8	7,2	1,7	2,8	0,8	2
Medisin og helsefag	162,9	145	17,9	0,6	11,7	7	4,6	4,5	1,1	-	1,1
Landbr., fisk. og vet.med.	35,4	21,3	14,1	4,7	9,4	3,3	6,2	-	-	-	-
Totalt	983,4	803,3	180,1	15,4	130,2	81,2	49	16,7	17,8	1,4	16,5

Kilde: NIFU STEP

Tabell V-2.29 Totale FoU-utgifter ved andre læresteder 2005
- fordelt etter fagområde og finansieringskilde (mill. kr.)

	Totalt	Grunn- bud- sjett	Eks- tern fin.	Nærin- gsliv	Off. kilder	NFR	Dep. m.v.	Andre kilder	Utl. tot.	Øvrig utl.	EU
Humaniora	76,2	72,7	3,5	0	1,5	0,4	1,1	2	0	0	0
Samfunns- vitenskap	179,8	125,1	54,6	20,6	29,8	20,5	9,2	3,9	0,4	0,1	0,3
Mat.nat	34,2	29,6	4,6	0,5	2,6	1,1	1,4	-	1,6	-	1,6
Teknologi	10,9	9	1,9	1,4	0,5	0,5	-	-	-	-	-
Medisin og helsefag	42,6	31	11,6	1,2	6,5	-	6,5	2,9	1	1	-
Landbr., fisk. og vet.med.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	343,6	267,4	76,2	23,7	40,8	22,5	18,3	8,8	3	1,2	1,8

Kilde: NIFU STEP

Lærestedsgruppen andre omfatter: Norges idrettshøgskole, Norges musikkhøgskole, Arkitekthøgskolen i Oslo, Det teologiske Menighetsfakultet, Misjonshøgskolen i Stavanger, Norsk lærerakademi, Handelshøgskolen BI, Universitetssenteret på Svalbard (UNIS), Politihøgskolen i Oslo, Diakonhjemmets høyskolesenter, Kunsthøgskolen i Bergen og Kunsthøgskolen i Oslo.

Tabell V-2.30 Summarisk oversikt over statlig mål og institusjonelle strategier slik de er dekket i de statlige høyskolenes strategidokumenter

Høyskole	1. Bidrag til innovasjon i næringsliv og forvaltning i regionen
Akershus	'Høgskolen skal styrke samarbeidet med aktuelle offentlige institusjoner, både regionalt og nasjonalt, og dermed styrke sin rolle som regional utviklingsaktør.'
Bergen	'Høgskulen skal ha forskning, nyskaping og fagleg og kunstnarleg utviklingsarbeid i nært samspel med regionalt samfunns- og næringsliv.'
Bodø	'I samarbeid med private og offentlige institusjoner skal høgskolens fagmiljøer bidra til å videreutvikle landsdelens samfunns-, arbeids- og næringsliv'.
Buskerud	'Høgskolen skal framstå som et regionalt kompetansesenter, samarbeidspartner og motor i arbeidet med heving av regionens kompetansenivå'. 'Høgskolens utvikling de kommende årene skal preges av FoU og FoU-formidling til nytte for nasjonal og regional verdiskapning.'
Finnmark	'bidra til samfunns- og næringsutvikling i regionen'.
Gjøvik	'bidra til regional og nasjonal verdiskapning'.
Harstad	Sies ikke noe eksplisitt om FoU i strategiplanen
Hedmark	'skal forsterke sin rolle som regional og nasjonal leverandør av kompetanse for samfunns- og næringsliv'.
Lillehammer	'skal bidra til regional utvikling ved å være et kompetansemiljø for regionen'.
Molde	'Høgskolen skal ha en forskning som er anerkjent nasjonalt og internasjonalt og som har regional relevans.' 'Høgskolen skal bygge ut prosjektsamarbeid med regionale bedrifter og næringer, herunder helseforetak.' 'Høgskolen skal delta i samarbeidstiltak med fylket og det regionale virkemiddelapparatet for å fremme regional utvikling og nyskaping.'
Narvik	'Styrke vår relevans for nærings- og samfunnsnivå ved å (...) samarbeide med regionale virksomheter om innovasjon, forsknings- og utviklingsarbeid.'
Nord-Trøndelag	'Fylkesplanen for Nord-Trøndelag skal brukes aktivt som viktig rettesnor for HiNT som sentral aktør for strategisk kompetanseheving i fylket.'
Oslo	'Forskningsprogrammene skal utvikle planer for regionalt samarbeid om FoU og innovasjon.' (Se for øvrig kommentar i teksten)
Sogn og Fjordane	'Høgskulen ser på Sogn og Fjordane som si naturlege heimebane, og har eit særleg ansvar for å medverka til kunnskapsutvikling og kompetanseheving i dette fylket.'
Stord/Haugesund	'Forskningen skal i sterk grad være (...) rettet inn mot regionale behov.'
Sør-Trøndelag	'Forskings- og utviklingsarbeidet skal i hovudsak ha basis i regionen sine behov'. 'Vi skal (...) bidra til regionalt nyskappingsarbeid gjennom forskningsbasert kunnskap og nye idear.'
Telemark	'medverke til innovasjon og verdiskaping, spesielt i eigen region'.
Tromsø	'Høgskolen i Tromsø skal (...) bidra til utviklingen i regionen innen næringsliv, utdanning, helsevesen, kulturliv og andre samfunnsforhold gjennom forskning og utviklingsarbeid knyttet til de nevnte områdene og i nært samarbeid med disse.'
Vestfold	'skal drive forsknings-, utviklings- og oppdragsvirksomhet i samarbeid med regionen og samfunnet for øvrig'.
Volda	'Styrkje institusjonen som ein ressurs for regional utvikling'.
Østfold	'vektlegger regionale behov'. 'styrke næringsrettet FoU med vekt på innovasjon, entreprenørskap og virksomhetsutvikling'.
Ålesund	'FoU-områda skal ha nær relevans til og bygge på eit samarbeid med arbeidslivet i regionen.' 'Gjennom samarbeid med Ålesund kunnskapspark og Centre og Expertise skal Høgskolen i Ålesund vere med å skape eit senter for næringsutvikling i regionen.'

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høgskole	2. Styrking av praksisfeltet i profesjonsutdanningene
Akershus	'Høgskolen skal intensivere FoU-arbeidet i forhold til de ulike profesjonsfagenes praksisfelt. Forskningen skal ha en spesiell fokus på utvikling og nyskaping i praksisfeltet.'
Bergen	'Høgskolen skal driva profesjonsretta forsknings- og utviklingsarbeid.'
Bodø	-
Buskerud	'Førstelektorkvalifiseringen har som formål å styrke det faglige personalets undervisningskompetanse, med spesiell relevans for profesjonsutdanningene og brytningsfeltet mellom teori og praksis.'
Finnmark	'Tematisk prioriteres følgende områder: ... praksisfeltet i opplæringssektoren'.
Gjøvik	-
Harstad	-
Hedmark	'... innsatsområder knyttet til profesjonsrettet FoU-arbeid (...) profesjons- og yrkesinnretningen (ivaretas) av følgende innsatsområder:'
Lillehammer	-
Molde	'Profesjonsutdanningene ved Høgskolen i Molde skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid og kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene.'
Narvik	-
Nord-Trøndelag	-
Oslo	'FoU-virksomheten legger spesiell vekt på forskning på profesjonsområder og yrkesfelt'.
Sogn og Fjordane	'HSF sin faglege aktivitet skal ha eit yrkesrelevant fokus, der vi kombinerer forskningsbasert kunnskap med erfaringskunnskap. HSF skal nytta det lokale arbeidsliv som ein 'læringsarena' i utdanning og forskning. Dette skal styrkja eigne studium med erfaringskunnskap, samstundes som det same arbeidsliv får del i HSF sin kompetanse.'
Stord/Haugesund	'Når det gjelder FoU-virksomheten innen profesjonsutdanningene, skal denne i hovedsak knyttes til praksisfeltet'.
Sør-Trøndelag	-
Telemark	'Internt finansierte doktorgradsstipend skal rettast inn mot profesjons- og praksisfeltet.'
Tromsø	'Forsknings- og utviklingsarbeidet ved Høgskolen i Tromsø er profesjonsrettet og drives i nært samarbeid med praksisfeltet. Det legges stor vekt på at FoU-prosjektene ved høgskolen holder høy kvalitet og at resultatene fra prosjektene skal bety noe både for de profesjonene høgskolen utdanner for og omverdenen forøvrig.'
Vestfold	'Delmål 2.1: De statlige høyskolene med profesjonsutdanning skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid og kompetanseutvikling.'
Volda	'Den profesjonsretta forskinga skal styrkjast.'
Østfold	'Høgskolen vil både sentralt og på avdelingsnivå arbeide for å styrke profesjonsrettet forskning og den praksisnære FoU'.
Ålesund	'Forskings- og utviklingsarbeidet ved høgskolen skal vere relevant og framtidsretta i forhold til det som arbeidslivet etterspør.'

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høgskole	3. Styrking av undervisningen / utdanningen
Akershus	'Høg grad av interaksjon mellom forskning og undervisning.' 'Forskernes deltakelse i undervisning.' 'Studenters deltakelse i forskningsprosjekter.'
Bergen	'Fleire studentar skal medverka i FoU, nyskaping og kunstnarleg utviklingsarbeid.'
Bodø	-
Buskerud	'Det er et klart ønske at studenter bidrar i ansattes forskningsprosjekter ved å delta som assistenter eller respondenter i datainnsamlingen.'
Finnmark	'FoU-virksomheten ved HiF skal (...) være en ressurs for utdanningstilbudet'.
Gjøvik	-
Harstad	-
Hedmark	'Studentene tjener på å være del av en forskningskultur i vid forstand. Ansatte skal derfor gi studentene del i denne kulturen ved å formidle egen og kollegaers forskning og ved å inkludere studenter i arbeidet med forskning og utviklingsarbeid i alle sammenhenger der dette er mulig.'
Lillehammer	'... gi høyere utdanning basert på forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.'
Molde	'Undervisningen skal være forskningsbasert.'
Narvik	'Drive forsknings- og utviklingsarbeid som sikrer kvalitet i utdanningene.' 'Legge til rette for at studentene får erfaring med FoU som en del av studiene.'
Nord-Trøndelag	'Deltakelse i FoU-prosjekter er en verdifull del av utdanningstilbudet for studentene. Studentene utgjør et stort potensial for FoU-virksomheten ved HiNT (...) Studentenes involvering i FoU-prosjekter økes slik at flest mulig kan delta.'
Oslo	'Prioritere ressurser til prosjekter med fokus på temaer som læringsmiljø og -former, profesjonsstudier og annen praksisnær FoU.'
Sogn og Fjordane	'HSF har som målsetjing å vera ein god høgskule for studentar som tar ei grunnleggande yrkesutdanning. Dette skal HSF oppnå gjennom (...) å involvera studentane i det faglege utviklingsarbeidet.'
Stord/Haugesund	'Høgskolen vil særlig støtte forskning som er kunnskapsutviklende for de fagene vi gir undervisning i, og som er undervisningsrelatert'.
Sør-Trøndelag	'FoU-verksemnda skal bidra til å sikre god kvalitet i studieprogramma'.
Telemark	'skal utføre forskning og kunstnarleg utviklingsarbeid (FoU) innanfor sine fagområde for å kunne tilby oppdatert utdanning'.
Tromsø	'Forskning og utviklingsarbeid skal øke i betydning for undervisning og studiekvalitet ved institusjonen.' 'Der det er naturlig, skal en i prosjektbeskrivelsene vise hvordan studenter og praksisveiledere/øvingslærere kan trekkes inn i prosjektene og hvordan erfaringsbasert kunnskap kan utnyttes, dokumenteres og synliggjøres.'
Vestfold	'Det skal fokuseres på studentenes læring og medvirkning i FoU-arbeidet.'
Volda	'skal fremje forskning (...) som grunnlag for dei utdanningane ein tilbyr'.
Østfold	'Høgskolen vil både sentralt og på avdelingsnivå arbeide for å styrke FoU innenfor området studiekvalitet og høgskolepedagogikk.'
Ålesund	-

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høyskole	4. Profilering og prioritering av forskningsfelt på institusjonsnivå
Akershus	Fem forskningsprogrammer: (1) Mat, ernæring og samfunn, (2) Yrkespedagogisk utdannings- og arbeidslivsforskning, (3) Læring i komplekse systemer, (4) Innovasjon, (5) Helse og empowerment
Bergen	Seks strategiske satsingsområder: (1) Undervannsteknologi, (2) Programvareutvikling, (3) Samfunnsarbeid og sosial marginalisering, (4) Helsefaglig kompetanse i profesjonell praksis, (5) Profesjonskunnskap med vekt på didaktikk, (6) Musikkpedagogikk og drama i lærerutdanninga
Bodø	-
Buskerud	Fagområder med høyere grads studier og fagområder som ønskes utviklet mot høyere grads studier prioriteres. (1) Økonomi og ledelse, og (2) Optometri og synsvitenskap prioriteres særskilt.
Finnmark	Fire prioriterte områder: (1) Natur- og kulturbasert reiseliv, (2) Naturressurser og ressursbasert næringsutvikling, (3) Samfunnsutvikling i nordområdene, (4) Praksisfeltet i opplæringssektoren
Gjøvik	Fem faglige satsingsområder: (1) Digitale medier, (2) Geomatikk, (3) Helse og omsorg i lokalsamfunnet – med fokus på eldre, (4) Helse-teknologi, (5) Universell utforming
Harstad	To faglige satsingsområder: (1) Folkehelse- og miljøarbeid, (2) Ledelse, organisasjon og styring
Hedmark	Sju innsatsområder: (1) Arena for kultur- og språkfag, (2) Flerkulturell barnehage og skole, (3) Psykisk helse og samfunn: Kunnskapsdannelse i praksis, (4) Tjenesteforvaltning, ledelse og kommunikasjon, (5) Bioteknologi, (6) Anvendt økologi, (7) Lokalsamfunnsutvikling, innovasjon, verdiskaping og entreprenørskap
Lillehammer	Seks fagområder som skal profileres: (1) Nasjonale film- og fjernsynsutdanninger, (2) Pedagogikk og nettbasert læring, (3) Helse- og sosialfag, (4) Ledelse, organisasjon, økonomi og planlegging, (5) Reiseliv og kulturarrangement, (6) Humanistiske og samfunnsvitenskapelige disiplin-fag
Molde	Høgskolen skal bygge sterke fagmiljøer innen utvalgte områder: (1) Logistikk (2) Helsefaglig forskning (3) Organisasjon og ledelse av helsetjenesten (4) Informasjonsteknologi og logistikk (5) Transportøkonomi og bytransport
Narvik	Høgskolen skal profilere seg sterkere under overskriften 'Kaldt klima teknologi'. Med dette som utgangspunkt er ambisjonen å styrke fagmiljøet slik at egen rett til doktorgradsutdanning kan oppnås.
Nord-Trøndelag	Seks tematiske satsingsområder: (1) Helsefaglig FoU, (2) Informasjonsteknologi, (3) Innovasjon og næringsutvikling, (4) Miljø og ressursforvaltning, (5) Organisasjon og ledelse, (6) Praksis- og profesjonsrettet FoU
Oslo	Tre tverr- og flerfaglige, avdelingsovergripende forskningsprogrammer: (1) Teknologi, design og miljø, (2) Kommunikasjon, læring, oppvekst og kultur, (3) Helse, omsorg og velferd
Sogn og Fjordane	Fem prioriterte satsingsområde: (1) Organisasjon og leing, (2) Kulturlandskap, (3) Profesjonsforskning, (4) Læringsforskning, (5) Klinisk helseforskning
Stord/Haugesund	Fem satsingsområder: (1) IKT i læring, (2) Teknisk sikkerhet, (3) PetroMaritim FoU, (4) Regional Vitenskap, (5) Helsefaglig forskning
Sør-Trøndelag	Sju strategiske satsingsområde: (1) E-læring og digitale læringsressurser, (2) Klinisk sjukeheimsarbeid, (3) Molekylærmedisin, (4) Psykosomatisk forskning, (5) Skrivning som kunnskapsstrategi, (6) Verksemdsstyring og verdiskaping, (7) Barn og unge med tiltak etter lov om barnevernstenester
Telemark	Sju spissingsområder: (1) Gass- og energisystem – doktorgrad, (2) Det helse og sosialfaglige området – mastergrad, (3) Det humanistiske området (språkdidaktikk) – mastergrad, (4) Det kulturfaglige området – doktorgrad, (5) Det pedagogiske området – mastergrad, (6) Det økonomisk-administrative området – mastergrad, (7) Miljø og genetisk mangfold – doktorgrad
Tromsø	-
Vestfold	Fem satsingsområder: (1) Senter for pedagogiske tekster og læreprosesser, (2) Helsefremmende arbeid, (3) Mikrosystemteknologi, (4) Maritim drift, (5) Barnehagesenteret. I tillegg ett pilotområde: Regional innovasjon
Volda	Fire sentrale satsingsområder: (1) Velferdsforskning, (2) Kulturmøte, (3) Journalistikk, (4) Utdanningsforskning
Østfold	-
Ålesund	-

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høgskole	5. Internasjonalisering av FoU-virksomheten
Akershus	'Det internasjonale forskningssamarbeidet skal intensiveres for å sikre at høgskolens forskning er i utvikling og kan få internasjonal anerkjennelse.'
Bergen	'Høgskulen skal byggja internasjonale forskingsmiljø. Fleire forskarar skal ha opphald i utlandet og bidra på internasjonale konferansar. Det skal leggjast til rette for å gjera høgskulen attraktiv for utanlandske forskarar.'
Bodø	'Internationalisation is also encouraged by the recruitment of staff with a foreign background through international competition. Mobility of staff has increased significantly in recent years and will continue to increase in the future. Bodø University College aims to have its entire staff on short-term or long-term stays abroad at some point during their employment. Before 2008, Bodø University College aims to have sent 10% of its staff on staff-exchange abroad.'
Buskerud	'Etablering, utvikling og vedlikehold av samarbeid med kolleger ved forskningsinstitusjoner i andre land er viktig med tanke på egne ansattes forskningserfaring og involvering i nettverk.'
Finnmark	'Det legges særlig vekt på å synliggjøre et nordområdeperspektiv på forskningen og på å utvikle internasjonale kontakter innen fou-arbeidet.'
Gjøvik	'Hvert institutts fagmiljø er tilknyttet minst ett internasjonalt nettverk eller partnerskap.'
Harstad	-
Hedmark	'Innen utgangen av 2008 skal høgskolen være en synlig deltaker i flere (...) internasjonale forskernetverk og aktiv deltaker i flere internasjonale forskningsprosjekter.'
Lillehammer	'Til en viss grad er FoU-virksomheten internasjonalisert ved at enkeltforskere er involvert i internasjonale faglige nettverk, deltar på internasjonale vitenskapelige konferanser og publiserer internasjonalt. Høgskolen har også avtaler med noen utenlandske universiteter med tilrettelegging for forskningsopphold utenlands eller mottak av utenlandske gjesteforskere. Det er imidlertid behov for å instituere de faglige, internasjonale nettverkene i større grad.'
Molde	'Høgskolen skal bygge ut internasjonalt forsknings- og utdanningssamarbeid.'
Narvik	'Høgskolen skal utføre forskning på internasjonalt nivå.'
Nord-Trøndelag	'Få egen rett til å tildele doktorgrad ved å (...) videreutvikle den internasjonale profilen med fokus på kvalitet.' 'Bygge allianser med andre institusjoner nasjonalt og internasjonalt.'
Oslo	'Økt internasjonal FoU-deltakelse, særlig gjennom EU- og Interregprogrammer.'
Sogn og Fjordane	'HiO har satt seg som mål å øke forskningssamarbeidet med internasjonale aktører, å delta i internasjonale nettverk og å øke andelen av forskningen som finansieres eksternt.'
Stord/Haugesund	'HSF (...) skal stå fram som ein anerkjent og attraktiv høgskule på den nasjonale og internasjonale kunnskapsarenaen.'
Sør-Trøndelag	'Vårt internasjonale kontaktnett når det gjeld fagleg samarbeid og forskning skal styrkjast og gjerast tettare.'
Telemark	'Etablere aktivt forskningssamarbeid med minst ein partner i Amerika gjennom blant anna å taka i bruk Fulbright-programmet, Nord-Amerikaprogrammet og anna. Bygge ut internasjonale faglege nettverk og stimulere til auka forskningssamarbeid med internasjonale fagmiljø innan satsingsområda. (...) Utvikle forslag til tiltak som kan stimulere auka forskautveksling.'
Tromsø	'HiT skal delta meir aktivt i internasjonale FoU-nettverk.' 'HiT skal delta meir aktivt i samarbeid rundt EUs rammeprogram for forskning, program under EØS, program under Nordisk Ministerråd og andre internasjonale FoU-program.'
Vestfold	'Internasjonale samarbeidsprosjekter og lærerutvekslinger knyttet til forskning og utviklingsarbeid skal øke i omfang og kvalitet.'
Volda	'Delmål 2.5: Høgskolene skal samarbeide internasjonalt om profesjonsrettet og kunstnerisk forskning og utviklingsarbeid. Delmål 2.6: Høgskolene skal lyse ut stillinger i EUs forskermobilitetsportal. Dette gjelder også stipendiat- og post.doc. stillinger.'
Østfold	'Om fire år er situasjonen ved HVO slik: (...) HVO deltek i minst eitt internasjonalt forskingsprogram.'
Ålesund	'HiØ skal videreutvikle samarbeidet med andre FoU-institusjoner, både nasjonalt og internasjonalt.'
	'Alle fagmiljø bør årleg ha utveksling av fagleg tilsette med høgskolar/universitet i utlandet. Høgskolen skal i planperioden vere aktiv deltakar i minst to internasjonale forskings- og utviklingsprosjekt årleg.'

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høyskole	6. Deltakelse i oppdragsforskning og programforskning
Akershus	'Høgskolen skal øke andelen av eksterne forskningsmidler.' '... arbeide for å øke eksterntfinansiering av FoU-prosjekter.'
Bergen	'Høgskulen skal arbeida for å få fleire NFR-prosjekt, få gjennomslag i EUs rammeprogram, og skaffa anna ekstern finansiering av FoU.'
Bodø	'Gjennomføre søknadsskrivingsseminarer og lignende prosessorienterte tiltak rettet mot tilgang på forskningsmidler fra Norges forskningsråd, EU og lignende.'
Buskerud	'Stimulere til deltagelse i FoU-prosjekter via Norges forskningsråd, EU-programmer, bedrifter gjennom regionale innovasjonsprosjekter og offentlig virksomhet.' Det framgår av Strategiplan 2005-2010 at eksternt finansiert virksomhet (FoU, kurs og utdanning) skal utgjøre 20% av driftsinntektene fra statsbudsjettet.
Finnmark	'arbeide for å øke eksterne midler til fou-prosjekt.'
Gjøvik	'6 % av totale budsjett utgjøres av ekstern forskningsfinansiering i 2010.'
Harstad	'Økning i andelen egeninntekter av totalbudsjettet ved eksternt finansierte oppdrag.'
Hedmark	'Strategisk mål: Eksternt finansiert virksomhet som bygger faglig kompetanse regionalt, nasjonalt og internasjonalt. (...) Høgskolen er blant de statlige høgskolene som har størst eksternt finansiert virksomhet. Det har siden 1999 vært en jevn vekst i eksternt finansiert virksomhet. Oppgangen de senere år skyldes særlig midler fra stiftelser, EU og NFR. Innen utgangen av 2008 skal høgskolen øke sin EFV-andel.'
Lillehammer	'Ambisjonen er å øke volumet på eksternt finansierte forskningsprosjekter. Høgskolen bør regelmessig ha prosjekter med finansiering fra profilerte forskningsprogram (Norges forskningsråd, EU-program).'
Molde	'Det skal være NFR-finansierte prosjekt innen alle hovedområder. Høgskolen skal delta i minst tre EU-finansierte prosjekt. Halvparten av alle faglige ansatte skal være involvert i eksterne FoU oppdrag.'
Narvik	'Øke andelen ekstern finansiering gjennom programmer og prosjekter til 25 % av budsjettet.' 'Inngår forpliktende samarbeid med Norut Narvik innen oppdragsforskning.'
Nord-Trøndelag	'Øke den eksterne ressurstilgangen betydelig.' 'HiNTs strategiske FoU-midler benyttes for å utløse ekstern finansiering.'
Oslo	'Øke ekstern finansiering av FoU-virksomheten i avdelinger og sentre.'
Sogn og Fjordane	'Forskningsgruppene skal vera i stand til å konkurrera om nasjonale og internasjonale forskningsoppdrag, samstundes som dei kan ta på seg meir utviklingsprega oppdrag.'
Stord/Haugesund	'Høgskulen vil treffa tiltak for å auka den eksterne finansieringa av FoU-aktivitetane, blant anna gjennom kvalitetsheving av programsøknader og auke av oppdragsinnteninga.' 'Høgskulen vil delta aktivt i konkurransen om offentlege og private forskningsmidlar og EU-midlar/-program.'
Sør-Trøndelag	'15 % av budsjettet skal hentast inn frå eksterne kjelder, m.a. i form av oppdrags- og bidrags-FoU-verksemd.'
Telemark	'HiT skal auke omfanget av eksternt finansierte FoU med minst 5 % i året.'
Tromsø	'Høgskolen skal øke antall eksternt finansierte FoU-prosjekter.' 'Høgskolen skal øke sin andel eksternt finansierte stipendiater.'
Vestfold	Det går fram av HVEs planer for 2007 at NFR og EU tildeling per undervisnings, forsknings- og formidlingsstilling skal øke fra 2006 til 2007.
Volda	'Høgskulen skal arbeide målretta for å auke omfanget av eksternt finansierte (...) forsknings- og utviklingsarbeid.'
Østfold	'Den eksterne forskningsfinansieringen skal økes ved bl.a. å videreutvikle støtteapparatet som har oversikt over eksterne finansieringskilder.'
Ålesund	'Utvikle ein intern organisasjonsstruktur som er innretta mot etablering av ei eksternt finansierte portefølje av FoU-prosjekt som utgjør minst 10 % av høgskolens samla inntekter i planperioden.'

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høgskole	7. Formidling av resultatene av FoU-arbeidet
Akershus	'Høgskolen har lagt vekt på å legge til rette for god tilgjengelighet av forskningsresultatene for allmennheten (...). Det er også opprettet en forskningspris, og en har startet arbeidet med å legge til rette for stimulering for publisering ved å avsette øremerkede strategiske midler til dette.'
Bergen	'Dei målbare resultatene av forskning skal auka. All FoU-versksemnd skal formidlast og registrerast. Den brukarretta og allmennretta formidlinga skal auka i omfang, og dei tilsette ved høgskolen skal vera aktive deltakarar i samfunnsdebatten.'
Bodø	'Øke forskningsinnsatsen målt i antall publiseringer.'
Buskerud	'Tildelte FoU-ressurser skal resultere i synlig innovasjon, publisering og formidling.'
Finnmark	'Formidling består både av synliggjøring av den aktiviteten som foregår ved høgskolen i tillegg til ordinær publisering som gir uttelling etter utdannings- og forskningsdepartementets kriterier.' 'Det er viktig å stimulere til formidling som gir uttelling etter utdannings- og forskningsdepartementets kriterier.'
Gjøvik	'Antall publikasjoner gjennom tellende publiseringskanaler skal øke med 25 % årlig.'
Harstad	'Økning i dokumentert forsknings- og formidlingsvirksomhet.'
Hedmark	'Innen utgangen av 2008 skal publiseringsstatistikk, evalueringer, budsjetttildelinger og andre kilder vise at FoU-produksjonen, internasjonalt og nasjonalt har økt i omfang og kvalitet.' 'Arbeidet med å formidle resultater av forskning og utviklingsarbeid til studenter, regionale samarbeidspartnere og allmennheten for øvrig skal intensiveres.'
Lillehammer	'En sentral utfordring er å øke antall publikasjoner i de publiseringskanaler som vil påvirke UFDs bevilgning til HiL (jfr resultatbasert forskningskomponent).'
Molde	'Antall publiseringspoeng skal økes med 25 %.' 'Høgskolen skal innføre insentivordninger for vitenskapelig publisering.'
Narvik	'Øke FoU-aktivitetene når det gjelder publisering, formidling.'
Nord-Trøndelag	'Publiseringsaktiviteten skal økes, både i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter og i media med populærvitenskapelig profil.'
Oslo	'Øke publisering i vitenskapelige tidsskrifter og forlag.' 'Alle FoU-prosjekter skal ha en publiserings- og formidlingsstrategi.'
Sogn og Fjordane	'HSF vil leggja til grunn at formidlingsoppgåva vår omfattar fylgjande oppgåver: (1) Formidling av vitenskaplege resultat, arbeidsmåtar og haldningar til ålmenta. (2) Formidling av vitenskaplege resultat, arbeidsmåtar og haldningar til ulike brukarar. (3) Delta i samfunnsdebatten med fou-basert argumentasjon. HSF vil leggja vekt på å realisera desse oppgåvene gjennom: (1) Motivera og belønna tilsette som driv formidlingsarbeid. (2) Styrkja formidlinga av HSF sine faglege aktivitetar.'
Stord/Haugesund	'Sette mål for antall årlige produserte FoU-publikasjoner.'
Sør-Trøndelag	'Ved auka fokus på vitenskapleg publisering og formidling tek HiST sikte på å auke vår del av den resultatbaserte tildelinga frå departementet i perioden, slik at HiST minst får ein vinst som svarer til høgskolen sin storleik.'
Telemark	'HiT skal auke FoU-produksjonen med 20 % totalt målt i talet på publikasjonar innanfor dei kategoriane som vert lagde til grunn i finansieringssystemet.' 'HiT skal ha ein intern fordelingsmodell som stimulerer til auka FoU-produksjon ved å føre insentiva vidare ned i organisasjonen.'
Tromsø	'Høgskolen skal øke sin produksjon av anvendt og profesjonsrettet forskning av høy nasjonal og internasjonal kvalitet.' (Resultatmål for 2008 er 30 publikasjonspoeng.) 'Høgskolen skal øke sin produksjon av kunstnerisk utviklingsarbeid av høy nasjonal og internasjonal kvalitet' (Resultatmål for 2008 er 140 konserter og 6 kunstutstillinger)
Vestfold	Det går fram av HVEs planer for 2007 at antall publikasjonspoeng pr undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling skal øke fra 0.13 i 2006 til 0.20 i 2007. Når det gjelder allmennrettet formidling heter det at høgskolen har valgt å avvente sentrale føringer og retningslinjer før operasjonalisering av resultatmål.
Volda	'Om fire år er situasjonen ved HVO slik: Alle vitenskapleg tilsette er FoU-aktive og publiserar arbeida sine. (...) Alle vitenskapleg tilsette har i perioden (...) publisert ein artikkel i vitenskapleg tidsskrift.'
Østfold	'Sikre at FoU-aktiviteten ved høgskolen gjøres kjent gjennom publisering (nasjonalt og internasjonalt).'
Ålesund	'Høgskolen har også eit ansvar for å formidle kunnskap om den forskinga som blir gjort ved høgskolen og om betydningen av forskning generelt. Ved Høgskolen i Ålesund er dette gjort ved i hovudsak fire tiltak (1) Publisering i vitenskaplege tidsskrift (2) Publisering i bransjetidsskrift, dagspresse m.v. (3) Publisering i høgskolens eigen skriftserie (4) Forskningsdagane'

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Tabell V-2.31 Oversikt over styringsorganer, forskningsadministrative enheter og stillinger ved de statlige høyskolene

Høyskole	1. Styringsorganer for høyskolens FoU-arbeid
Akershus	Forskningsutvalg, ledet av rektor
Bergen	FoU-utvalg, ledet av rektor
Bodø	Forskningsutvalg, ledet av rektor
Buskerud	FoU-utvalg, ledet av prorektor
Finnmark	FoU-utvalg, ledet av rektor
Gjøvik	FoU-råd, ledet av en av fem fagpersoner i rådet
Harstad	FoU-råd, ledet av prorektor
Hedmark	FoU-utvalg, ledet av prorektor for FoU
Lillehammer	Forskningsutvalg, ledet av prorektor
Molde	-
Narvik	FoU-utvalg, ledet av prorektor
Nord-Trøndelag	FoU-utvalg, ledet av prorektor
Oslo	FoU-utvalg, ledet av prorektor for FoU
Sogn og Fjordane	FoU-utvalg, ledet av prorektor
Stord/Haugesund	FoU-utvalg, ledet av rektor
Sør-Trøndelag	FoU-forum, ledet av FoU-koordinator
Telemark	-
Tromsø	Strategisk FoU-utvalg, ledet av prorektor
Vestfold	Faglig utvalg, ledet av prorektor (dekker både FoU- og studiesaker)
Volda	Forskningsutvalg, ledet av rektor
Østfold	FoU-utvalg, ledet av rektor eller prorektor
Ålesund	FoU-utvalg, ledet av rektor

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høyskole	2. Forskningsadministrative enheter og stillinger – FoU-administrasjon på sentralt nivå
Akershus	Studie- og forskningsdirektør
Bergen	FoU-koordinator
Bodø	To saksbehandlere
Buskerud	Saksbehandler
Finnmark	FoU-koordinator
Gjøvik	FoU-sekretær
Harstad	Saksbehandler
Hedmark	Forskningsdirektør, saksbehandler
Lillehammer	Prorektor i 50 % stilling, saksbehandler i 50 % stilling
Molde	-
Narvik	FoU-koordinator
Nord-Trøndelag	FoU-koordinator
Oslo	FoU-direktør leder egen FoU-seksjon (10 stillinger)
Sogn og Fjordane	Forskningsleder
Stord/Haugesund	FoU-koordinator i 50 % stilling
Sør-Trøndelag	FoU-koordinator
Telemark	FoU-leder
Tromsø	FoU-leder
Vestfold	FoU-direktør
Volda	FoU-leder, FoU-konsulent
Østfold	FoU-koordinator
Ålesund	-

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høyskole	3. FoU-sentre og formelle forskningsgrupper
Akershus	-
Bergen	(1) Senter for nyskaping (2) Senter for kunnskapsbasert praksis (3) Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon
Bodø	(1) Nordområdesenteret for næringslivet (2) Senter for innovasjon og bedriftsøkonomi (3) Senter for økologisk økonomi og etikk (4) Senter for praktisk kunnskap (5) Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (5) Senter for journalistikk
Buskerud	-
Finnmark	(1) Faggruppa for distriktskvinneforskning og utvikling (2) Faggruppe for innovasjon og nyskapsvirksomhet (3) Kultur og identitet
Gjøvik	(1) Fargelaboratoriet (2) Sikkerhetslaboratoriet (3) Senter for omsorgsforskning (4) Simuleringssenteret (5) Medieteknisk laboratorium (6) Ergonomilaboratorium
Harstad	-
Hedmark	-
Lillehammer	(1) Senter for innovativ forvaltning
Molde	-
Narvik	FoU-grupper for: (1) Simuleringer (2) Homogeniseringsteori (3) Industriell teknologi (4) Elektromekaniske systemer (5) Energiteknologi
Nord-Trøndelag	-
Oslo	(1) Senter for profesjonsforskning (2) Pedagogisk utviklingssenter
Sogn og Fjordane	Forskningsgrupper for: (1) Kulturlandskapsforskning (2) Organisasjon og leiing (3) Læringsforskning (4) Klinisk helseforskning (5) Profesjonsforskning
Stord/Haugesund	-
Sør-Trøndelag	(1) Senter for offentlig styring og ledelse
Telemark	(1) Senter for kultur- og idrettsstudiar
Tromsø	(1) Nordisk senter for aksjonsforskning og aksjonslæring (2) Barnevernets Utviklingssenter i Nord-Norge
Vestfold	(1) Senter for helsefremmende arbeid i nærmiljøet (2) Senter for teoretisk og praktisk arbeid med pedagogiske tekster (3) Barnehagesenteret (4) NCE Microsystems – A Norwegian Center of Expertise
Volda	-
Østfold	-
Ålesund	(1) Senter for maritim visualisering og simulering

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Høyskole	4. Forholdet til regionale forskningsinstitutt
Akershus	-
Bergen	-
Bodø	Nordlandsforskning
Buskerud	-
Finnmark	Norut NIBR Finnmark
Gjøvik	Østlandsforskning
Harstad	-
Hedmark	Østlandsforskning
Lillehammer	Østlandsforskning
Molde	Møreforskning Molde AS
Narvik	Norut Teknologi AS
Nord-Trøndelag	Trøndelag Forskning og Utvikling
Oslo	-
Sogn og Fjordane	Vestlandsforskning
Stord/Haugesund	-
Sør-Trøndelag	-
Telemark	Telemarksforskning-Bø, Telemarksforskning-Notodden
Tromsø	-
Vestfold	-
Volda	Møreforskning Volda
Østfold	Østfoldforskning
Ålesund	Møreforskning Ålesund

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Tabell V-2.32 Høyskolenes langtidsmål for FoU-andel i 2001 og andel av arbeidstiden brukt til FoU blant lærerpersonalet (ekskl. høyskolelærere) i 2005

Høyskole	Mål for FoU-andel	FoU-andel i 2005
Akershus	25	19
Bergen	25	17
Bodø	25-50	25
Buskerud	25	21
Finnmark	*	25
Gjøvik	20	15
Harstad	10-45	32
Hedmark	22	23
Lillehammer	45	25
Molde	40	22
Narvik	*	11
Nesna	30	25
Nord-Trøndelag	25	17
Oslo	25	26
Sogn og Fjordane	35	20
Stord/Haugesund	25	17
Sør-Trøndelag	25	17
Telemark	*	17
Tromsø	25	17
Vestfold	25	15
Volda	35	22
Østfold	20	22
Ålesund	25	17

* Ikke oppgitt

Kilde: NIFU STEP (Rapport 12/2008)

Vedlegg 3 Internasjonalisering

Tabell V-3.1 Utreisende studenter per institusjon

	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	214	238	244	208
H. i Akershus	5	19	17	21
H. i Bergen	121	129	174	137
H. i Bodø	33	34	49	41
H. i Buskerud	14	19	15	15
H. i Finnmark	15	27	24	14
H. i Gjøvik	41	35	25	26
H. i Harstad	28	22	29	34
H. i Hedmark	27	16	34	82
H. i Lillehammer	30	45	70	91
H. i Molde	16	7	11	15
H. i Narvik	1	1	9	-
H. i Nesna	4	3	1	-
H. i Nord-Trøndelag	12	6	10	6
H. i Oslo	205	199	226	236
H. i Sogn og Fjordane	20	40	34	32
H. i Stavanger	71	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	62	53	78	84
H. i Telemark	29	40	42	66
H. i Tromsø	17	15	34	30
H. i Vestfold	22	20	34	11
H. i Volda	82	147	136	137
H. i Østfold	63	70	63	67
H. i Ålesund	18	33	28	11
H. Stord/Haugesund	28	68	39	64
Samisk høyskole	-	4	-	-
NTNU	533	459	513	395
UiB	382	456	470	533
UiO	547	673	800	684
UiS	-	87	99	95
UiTø	68	140	69	88
UMB	-	93	57	67
AHO	15	9	5	29
NHH	190	178	239	216
NIH	3	2	14	8
NLH	85	-	-	-
NMH	21	20	28	12
NVH	9	4	1	7
KHiB	27	28	29	26
KHiO	11	11	6	10

Kilde: DBH

Tabell V-3.2 Innreisende studenter per sinstitusjon

	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	149	128	158	160
H. i Akershus	6	11	17	18
H. i Bergen	70	54	58	67
H. i Bodø	44	113	71	76
H. i Buskerud	22	23	22	30
H. i Finnmark	30	12	28	26
H. i Gjøvik	18	12	14	35
H. i Harstad	17	31	27	40
H. i Hedmark	29	57	51	60
H. i Lillehammer	11	12	19	37
H. i Molde	37	30	71	57
H. i Narvik	90	37	74	37
H. i Nesna	2	2	2	-
H. i Nord-Trøndelag	45	15	12	24
H. i Oslo	153	181	164	170
H. i Sogn og Fjordane	13	17	23	42
H. i Stavanger	50	-	-	-
H. i Sør-Trøndelag	31	39	50	64
H. i Telemark	45	49	64	87
H. i Tromsø	18	29	30	36
H. i Vestfold	6	17	24	18
H. i Volda	32	53	61	75
H. i Østfold	49	47	37	50
H. i Ålesund	25	31	22	17
H. Stord/Haugesund	24	21	16	22
Samisk høyskole	10	9	1	2
NTNU	529	625	644	713
UiB	504	530	670	615
UiO	484	615	693	768
UiS	-	66	92	94
UiTø	186	150	226	208
UMB	-	97	120	127
AHO	43	26	35	30
NHH	163	179	176	203
NIH	17	10	36	28
NLH	163	-	-	-
NMH	17	27	19	20
NVH	8	13	4	12
KHiB	36	25	25	32
KHiO	17	17	15	19

Kilde: DBH

Tabell V-3.3 Utdvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram

	2004			2005			2006			2007		
	Ut	Inn	Total	Ut	Inn	Total	Ut	Inn	Total	Ut	Inn	Total
Statlige høysk.	1178	1026	2204	1290	1030	2320	1426	1116	2542	1428	1250	2678
Universiteter	1530	1703	3233	1908	2083	3991	2008	2445	4453	1862	2525	4387
Vitensk. høysk.	323	411	734	213	255	468	287	270	557	272	293	565
Kunsthøyskoler	38	53	91	39	42	81	35	40	75	36	51	87
Sum	3069	3193	6262	3450	3410	6860	3756	3871	7627	3598	4119	7717

Kilde: DBH

Merknad: Alle, unntatt individbaserte

Tabell V-3.4 Prosent utreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram av registrerte studenter

	2004			2005			2006			2007		
	Ut	Reg. stud	% ut	Ut	Reg. stud	% ut	Ut	Reg. stud	% ut	Ut	Reg. stud	% ut
Statlige høysk.	1178	89706	1,3	1290	83418	1,5	1426	83003	1,7	1428	83182	1,7
Universiteter	1530	71446	2,1	1908	81463	2,3	2008	80559	2,5	1862	76919	2,4
Vitensk. høysk.	323	7399	4,4	213	4772	4,5	287	4854	5,9	272	5082	5,4
Kunsthøyskoler	38	842	4,5	39	852	4,6	35	824	4,2	36	796	4,5
Sum	3069	169393	1,8	3450	170505	2,0	3756	169240	2,2	3598	165979	2,2

Kilde: DBH

Merknad: Alle, unntatt individbaserte. Registrerte studenter er egenfinansierte

Tabell V-3.5 Prosent utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram av registrerte studenter

	2004			2005			2006			2007		
	Total utveksl.	Reg. stud	%	Total utveksl.	Reg. stud	%	Total utveksl.	Reg. stud	%	Total utveksl.	Reg. stud	%
Statlige høysk.	2204	89706	2,5	2320	83418	2,8	2542	83003	3,1	2678	83182	3,2
Universiteter	3233	71446	4,5	3991	81463	4,9	4453	80559	5,5	4387	76919	5,7
Vitensk. høysk.	734	7399	9,9	468	4772	9,8	557	4854	11,5	565	5082	11,1
Kunsthøyskoler	91	842	10,8	81	852	9,5	75	824	9,1	87	796	10,9
Sum	6262	169393	3,7	6860	170505	4,0	7627	169240	4,5	7717	165979	4,6

Kilde: DBH

Merknad: Alle, unntatt individbaserte. Registrerte studenter er egenfinansierte

Tabell V-3.6 Prosent innreisende utvekslingsstudenter og studenter under kvoteprogram av registrerte studenter

	2004			2005			2006			2007		
	Inn	Reg. stud	% inn	Inn	Reg. stud	% inn	Inn	Reg. stud	% inn	Inn	Reg. stud	% inn
Statlige høysk.	1026	89706	1,1	1030	83418	1,2	1116	83003	1,3	1250	83182	1,5
Universiteter	1703	71446	2,4	2083	81463	2,6	2445	80559	3,0	2525	76919	3,3
Vitensk. høysk.	411	7399	5,6	255	4772	5,3	270	4854	5,6	293	5082	5,8
Kunsthøyskoler	53	842	6,3	42	852	4,9	40	824	4,9	51	796	6,4
Sum	3193	169393	1,9	3410	170505	2,0	3871	169240	2,3	4119	165979	2,5

Kilde: DBH

Merknad: Alle, unntatt individbaserte. Registrerte studenter er egenfinansierte

Tabell V-3.7 Utdveksling av studenter

	Utdvekslingsstudenter				Reg. stud. h-07	Utdvekslingsfaktor
	2004	2005	2006	2007		
Statlige høyskoler						
Høgskolen i Agder	363	366	402	368	7502	4,9
Høgskolen i Akershus	11	30	34	39	2921	1,3
Høgskolen i Bergen	191	183	232	204	5534	3,7
Høgskolen i Bodø	77	147	120	117	3842	3,0
Høgskolen i Buskerud	36	42	37	45	2776	1,6
Høgskolen i Finnmark	45	39	52	40	1798	2,2
Høgskolen i Gjøvik	59	47	39	61	1665	3,7
Høgskolen i Harstad	45	53	56	74	1210	6,1
Høgskolen i Hedmark	56	73	85	142	4198	3,4
Høgskolen i Lillehammer	41	57	89	128	3096	4,1
Høgskolen i Molde	53	37	82	72	1687	4,3
Høgskolen i Narvik	91	38	83	37	1107	3,3
Høgskolen i Nesna	6	5	3	3	952	0,3
Høgskolen i Nord-Trøndelag	57	21	22	30	3928	0,8
Høgskolen i Oslo	358	380	390	406	10984	3,7
Høgskolen i Sogn og Fjordane	33	57	57	74	2648	2,8
Høgskolen Stord/Haugesund	52	89	55	86	2384	3,6
Høgskolen i Sør-Trøndelag	93	92	128	148	6198	2,4
Høgskolen i Telemark	74	89	106	153	5020	3,0
Høgskolen i Tromsø	35	44	64	66	2208	3,0
Høgskolen i Vestfold	28	37	58	29	3396	0,9
Høgskolen i Volda	114	200	197	212	2809	7,5
Høgskolen i Østfold	112	117	100	117	3570	3,3
Høgskolen i Ålesund	43	64	50	28	1570	1,8
Samisk høyskole	10	13	1	2	178	1,1
Total/gj.snitt statlige h.sk	2083	2320	2542	2681	83181	3,2
Universiteter						
NTNU	1062	1084	1157	1108	19398	5,7
UMB	248	190	177	194	2937	6,6
Universitetet i Bergen	886	986	1140	1148	14491	7,9
Universitetet i Oslo	1031	1288	1493	1452	27363	5,3
Universitetet i Stavanger	121	153	191	189	7441	2,5
Universitetet i Tromsø	254	290	295	296	5288	5,6
Total/gj.snitt universiteter	3602	3991	4453	4387	76918	5,7
Vitenskapelige høyskoler						
AHO	58	35	40	59	475	12,4
Norges handelshøgskole	353	357	415	419	2781	15,1
Norges idrettshøgskole	20	12	50	36	745	4,8
Norges musikkhøgskole	38	47	47	32	572	5,6
Norges veterinærhøgskole	17	17	5	19	509	3,7
Total/gj.snitt vitensk. h.sk	486	468	557	565	5082	11,1
Kunsthøyskoler						
Kunsthøgskolen i Bergen	63	53	54	58	286	20,3
Kunsthøgskolen i Oslo	28	28	21	29	510	5,7
Total/gj.snitt kunsthøyskoler	91	81	75	87	796	10,9
Total/gj.snitt alle	6262	6860	7627	7720	165977	4,7

Kilde: DBH

Merknader: Nesna har pr. 7. mars 2008 ikke oppgitt noe utvekslingstall for 2007. Tallet for 2006 er brukt. Tallene for UMB og UiS for 2004 er hentet fra tallene til NLH og HiS.

Utdvekslingsfaktor er prosent utvekslingsstudenter 2007 av registrerte studenter 2007.

Tabell V-3.9 Diverse om internasjonalisering

	Nye engelskspråklige studietilbud 2006	Nye avtaler 2006	Utvekslingsstudenter - korte opphold 2006
H. i Agder	Bredt spekter, men noen nye?	16, men har samtidig avsluttet 11	Nei - avvirket ordninger under 3 mnd.
H. i Akershus	-	-	41
H. i Bergen	-	-	-
H. i Bodø	Noen tilbud - usikkert om noen nye	Ja, ikke tallfestet	68
H. i Buskerud	Noen tilbud - flere under planlegging	8	-
H. i Finnmark	-	-	-
H. i Gjøvik	-	13	-
H. i Harstad	30 studiepoengs kurs	3	64
H. i Hedmark	Godt tilbud, usikkert om noen nye	Tvilsomt noen nye	86
H. i Lillehammer	Ja, usikkert om det er noen nye	9	-
H. i Molde	Har, men ikke etablert nye	3	-
H. i Narvik	Har ingen tilbud på engelsk	4	5
H. i Nesna	Ingen nye	5	34
H. i Nord-Trøndelag	-	-	63
H. i Oslo	Har voksende tilbud - tallfester ikke	I underkant av 30	198
H. i Sogn og Fjordane	5 nye semesteremner	3	Ja, ikke tallfestet
H. Stord/Haugesund	Har ikke for sykepleie - tilbud er også avlyst grunnet økonomi	Har avtaleportefølje, men beskriver ikke innhold	-
H. i Sør-Trøndelag	Har tilbud, usikkert om det er noen nye	11	48
H. i Telemark	Har tilbud - usikkert om noen nye	26	Ja, men tallfester ikke
H. i Tromsø	Ingen nye	2	9
H. i Vestfold	Et 30-studie-poengs-tilbud	5	109
H. i Volda	-	4	100
H. i Østfold	Har økt - ikke tallfestet	1	186
H. i Ålesund	Noen eksisterende - ingen nye	God aktivitet - 2 nye avtaler	Ja, men tallfester ikke
Samisk høyskole	1	5	20
U. i Oslo	-	-	-
U. i Bergen	Bredt tilbud. Usikker om noen nye	6 nye bilaterale. Opprydding i Erasmus-avtalene	133
NTNU	4	35	100
U. i Tromsø	Bredt tilbud. Usikker om noen nye	Rydder opp i avtaleporteføljen	Et betydelig antall
U. i Stavanger	Godt tilbud. 1 nytt i 2006	36	om lag 30
UMB	1 nytt. Ellers bredt tilbud	Ja flere. Ikke tallfestet	under 30
NHH	Bredt tilbud. Usikker om noen nye	6	-
AHO	Har - usikkert om noen nye	6	-
NIH	-	3	-
NMH	Nei, men planer i 2007	Ja flere - ikke tallfestet	-
NLH			
NVH	15 pst. på engelsk. Ikke nytt i 2006	2	Ja, ikke tallfestet
KHiO	0	5, samt oppgir 8 Erasmus-avtaler. Usikkert om disse er nye	-
KHiB			

Tabell V-3.10 Utdanningstilbud på et annet språk en norsk

	Utdanningstilbud	Studiepoeng
H. i Agder	81	13 833,5
H. i Bodø	60	6 853
H. i Buskerud	26	1 653,1
H. i Finnmark	1	150
H. i Gjøvik	26	1 735
H. i Hedmark	20	1 470
H. i Lillehammer	1	95
H. i Molde	46	4 679
H. i Oslo	69	18 872
H. i Sogn og Fjordane	18	3 419,9
H. i Sør-Trøndelag	13	1 876,5
H. i Telemark	29	2 862
H. i Vestfold	7	650
H. i Volda	22	4 468,5
H. i Østfold	12	1 740
H. Stord/Haugesund	17	3 055
Sum stat. høyskoler	448	67 412,5
NTNU	656	107 821,5
UiB	74	12 608
UiO	583	115 526,5
UiS	72	7 268
UiTø	94	10 146
UMB	228	29 147,2
Sum universiteter	1 707	282 517,2
NVH	5	379
AHO	4	570
NIH	8	578
Sum vit. høyskoler	17	1 527
KHiO	20	301
Sum kunsthøyskoler	20	301

Kilde: DBH

Tabell V-3.11 Risikovurdering av utveksling av vitenskapelige ansatte

	Uttekslede ansatte		Vit. ansatte	Uttek- slings- faktor
	2006	2007	2007	
Statlige høyskoler				
H. i Agder	112	123	465	26,5
H. i Akershus	58	41	157	26,1
H. i Bergen	31	31	430	7,2
H. i Bodø	98	97	287	33,8
H. i Buskerud	4	7	157	4,5
H. i Finnmark	22	22	151	14,6
H. i Gjøvik	-	5	136	3,7
H. i Harstad	23	24	85	28,2
H. i Hedmark	122	86	263	32,7
H. i Lillehammer	-	-	153	-
H. i Molde	-	51	102	50,0
H. i Narvik	47	54	101	53,5
H. i Nesna	16	16	85	18,8
H. i Nord-Trøndelag	54	84	228	36,8
H. i Oslo	230	262	704	37,2
H. i Sogn og Fjordane	47	64	176	36,4
H. Stord/Haugesund	27	27	160	16,9
H. i Sør-Trøndelag	51	37	446	8,3
H. i Telemark	39	66	312	21,2
H. i Tromsø	94	60	212	28,3
H. i Vestfold	37	26	262	9,9
H. i Volda	51	76	171	44,4
H. i Østfold	50	71	261	27,2
H. i Ålesund	8	5	102	4,9
Samisk høyskole	5	2	43	4,7
Total/gj.snitt stat. høyskoler	1226	1337	5649	23,7
Universiteter				
NTNU	597	571	2422	23,6
UiB	526	586	1869	31,4
UiO	821	684	3186	21,5
UiS	115	134	545	24,6
UiTø	157	186	1052	17,7
UMB	161	170	504	33,7
Total/gj.snitt universiteter	2377	2331	9578	24,3
Vitenskapelige høyskoler				
AHO	9	41	65	63,1
NHH	60	106	221	48,0
NIH	-	18	99	18,2
NMH	57	82	127	64,6
NVH	46	53	179	29,6
Total/gj.snitt vit. høyskoler	172	300	691	43,4
Kunsthøyskoler				
KhiB	35	31	34	91,2
KhiO	2	2	72	2,8
Total/gj.snitt kunsthøyskoler	37	33	106	31,1
Total/gj.snitt alle	3812	4001	16024	25,0

Kilde: DBH

Marknad: Utvekslingsfaktor er prosentandelen av utvekslede vitenskapelige ansatte av vitenskapelige ansatte.

Høyskolene i Bergen, Lillehammer, Nesna og Stord/Haugesund, samt KhiO har ikke rapportert for 2007. 2006-tall er brukt for alle, unntatt Lillehammer, som heller ikke har rapportert for 2006.

Tabell V-3.12 Utveksling ansatte

	Innreisende				Utreisende				Sum institusjon				Inn-ut ratio (innrei- sende/utreisende)			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	22	13	20	26	50	48	60	60	72	61	80	86	0,4	0,3	0,3	0,4
H. i Akershus	2	7	22	27	12	21	29	12	14	28	51	39	0,2	0,3	0,8	2,3
H. i Bergen	25	25	-	-	33	51	31	-	58	76	31	-	0,8	0,5	-	-
H. i Bodø	32	23	18	37	30	24	41	36	62	47	59	73	1,1	1,0	0,4	1,0
H. i Buskerud	2	6	-	2	18	30	3	5	20	36	3	7	0,1	0,2	-	0,4
H. i Finnmark	5	4	3	3	6	19	16	12	11	23	19	15	0,8	0,2	0,2	0,3
H. i Gjøvik	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	5	-	-	-	-
H. i Harstad	6	8	9	12	11	7	14	12	17	15	23	24	0,5	1,1	0,6	1
H. i Hedmark	4	3	60	14	13	6	60	53	17	9	120	67	0,3	0,5	1	0,3
H. i Lillehammer	-	1	-	-	-	4	-	-	-	5	-	-	-	0,3	-	-
H. i Molde	6	26	-	6	8	17	-	22	14	43	-	28	0,8	1,5	-	0,3
H. i Narvik	44	1	2	4	13	21	22	22	57	22	24	26	3,4	0,0	0,1	0,2
H. i Nesna	3	-	7	-	8	7	9	-	11	7	16	-	0,4	-	0,8	-
H. i Nord-Trøndelag	12	2	4	42	34	26	41	25	46	28	45	67	0,4	0,1	0,1	1,7
H. i Oslo	41	73	72	91	139	159	156	170	180	232	228	261	0,3	0,5	0,5	0,5
H. i Sogn og Fjordane	11	15	12	12	28	25	33	49	39	40	45	61	0,4	0,6	0,4	0,2
H. i Stavanger	13	-	-	-	33	-	-	-	46	-	-	-	0,4	-	-	-
H. Stord/Haugesund	-	9	9	-	-	18	18	-	-	27	27	-	-	0,5	0,5	-
H. i Sør-Trøndelag	14	7	7	5	23	31	33	28	37	38	40	33	0,6	0,2	0,2	0,2
H. i Telemark	13	18	15	27	76	21	22	35	89	39	37	62	0,2	0,9	0,7	0,8
H. i Tromsø	28	30	22	10	60	87	26	31	88	117	48	41	0,5	0,3	0,8	0,3
H. i Vestfold	10	7	11	6	2	5	26	19	12	12	37	25	5	1,4	0,4	0,3
H. i Volda	10	8	12	16	26	25	37	48	36	33	49	64	0,4	0,3	0,3	0,3
H. i Østfold	19	11	9	18	37	22	31	38	56	33	40	56	0,5	0,5	0,3	0,5
H. i Ålesund	3	4	-	2	5	7	7	3	8	11	7	5	0,6	0,6	-	0,7
Samisk høyskole	-	-	1	-	1	7	1	-	1	7	2	-	-	-	1	-
Sum statlige høysk.	325	301	315	360	666	688	716	685	991	989	1031	1045	17,9	11,8	9,4	11,6
U. i Oslo	423	86	185	203	-	157	298	302	423	243	483	505	-	0,5	0,6	0,7
U. i Bergen	-	120	81	159	-	103	151	113	-	223	232	272	-	1,2	0,5	1,4
NTNU	226	-	163	166	136	-	166	123	362	-	329	289	1,7	-	1,0	1,3
U. i Tromsø	17	57	23	16	108	40	25	40	125	97	48	56	0,2	1,4	0,9	0,4
U. i Stavanger	-	11	31	30	-	53	56	70	-	64	87	100	-	0,2	0,6	0,4
UMB	-	18	25	51	-	36	25	27	-	54	50	78	-	0,5	1	1,9
Sum universiteter	666	292	508	625	244	389	721	675	910	681	1229	1300	1,8	3,8	4,6	6,1
NHH	1	-	-	4	13	1	-	-	14	1	-	4	0,1	-	-	-
AHO	1	-	3	21	-	4	6	20	1	4	9	41	-	-	0,5	1,1
NIH	-	-	-	3	1	7	-	4	1	7	-	7	-	-	-	0,8
NMH	13	31	21	33	32	20	36	49	45	51	57	82	0,4	1,6	0,6	0,7
NVH	-	15	8	13	6	29	7	17	6	44	15	30	-	0,5	1,1	0,8
Sum vitensk. h.	15	46	32	74	52	61	49	90	67	107	81	164	0,5	2,1	2,2	3,2
Kunsth. i Oslo	1	-	1	-	2	6	1	-	3	6	2	-	0,5	-	1	-
Kunsth. i Bergen	3	3	-	-	2	2	-	-	5	5	-	-	1,5	1,5	-	-
Sum kunsthøyskoler	4	3	1	-	4	8	1	-	8	11	2	-	2	1,5	1	-
Gj.snitt statlige h.	12,5	12,0	12,6	14,4	25,6	27,5	28,6	27,4	25,6	27,5	28,6	27,4	0,7	0,5	0,4	0,5
Gj.snitt universiteter	166,5	48,7	84,7	104,2	61	64,8	120,2	112,5	61	64,8	120,2	112,5	0,5	0,6	0,8	1,0
Gj.snitt vitensk. h.	2,5	9,2	6,4	14,8	8,7	12,2	9,8	18	8,7	12,2	9,8	18	0,1	0,4	0,4	0,6
Gj.snitt kunsth.	2	1,5	0,5	-	2	4	0,5	-	2	4	0,5	-	1	0,8	0,5	-

[illegible]

Vedlegg 4 Institusjonene og omverdenen

Tabell V-4.1 Selskap under KD, jf. rapportering til statsregnskapet for 2007

	Selskap	Eierandel	Ny i 2007
Høgskolen i Akershus	Campus Kjeller AS	0,16 %	
Høgskolen i Bergen	Pattern Solutions AS	10,00 %	X
Høgskolen i Bergen	NCE Subsea drift AS	100,00 %	
Høgskolen i Bergen	Bergen Vitensenter AS	18,00 %	
Høgskolen i Bodø	Gildeskål forsøkstasjon AS	0,02 %	
Høgskolen i Bodø	Kunnskapsparken i Rana AS	0,66 %	
Høgskolen i Bodø	Norsk havbrukssenter AS	0,75 %	
Høgskolen i Bodø	Lebora AS	2,27 %	
Høgskolen i Bodø	Barentsinstituttet AS	3,09 %	
Høgskolen i Bodø	Norkveite AS	58,37 %	
Høgskolen i Bodø	Senter for innovasjon og bedriftsøkonomi AS	80,00 %	
Høgskolen i Buskerud	Geomatics Norway AS	4,35 %	
Høgskolen i Buskerud	Papirbredden innovasjon AS	9,09 %	
Høgskolen i Buskerud	Nasjonalt kompetansesenter for fri programvare AS	16,67 %	X
Høgskolen i Finnmark	Barentsinstituttet AS	3,09 %	
Høgskolen i Gjøvik	Gjøvik kunnskapspark AS	0,87 %	X
Høgskolen i Harstad	Barentsinstituttet AS	0,62 %	
Høgskolen i Harstad	Kunnskapsparken i Hardstad AS	1,16 %	
Høgskolen i Harstad	Norwegian safety promotion centre AS	3,12 %	
Høgskolen i Hedmark	Kunnskapsparken Hedmark AS	3,02 %	
Høgskolen i Hedmark	Skandinavisk rovviltcenter AS	4,88 %	
Høgskolen i Molde	Knudtzon senteret AS	5,00 %	
Høgskolen i Molde	Høgskolesenteret i Kristiansund AS	9,09 %	X
Høgskolen i Molde	Møreforskning AS	18,00 %	X
Høgskolen i Molde	Møreforskning Molde AS	49,00 %	
Høgskolen i Molde	Molde kunnskapspark AS	0,52 %	
Høgskolen i Narvik	Barentsinstituttet AS	1,62 %	
Høgskolen i Narvik	Futurum AS	1,69 %	
Høgskolen i Narvik	NORUT gruppen AS	3,87 %	
Høgskolen i Narvik	Teknologifestivalen i Nord-Norge AS	10,00 %	X
Høgskolen i Nesna	Kunnskapsparken i Rana AS	0,33 %	
Høgskolen i Nesna	Barentsinstituttet AS	0,62 %	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	Oi! Trøndersk mat og drikke AS	0,23 %	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	Innherred Vekst AS	8,33 %	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	Multimedia ressurs AS	37,50 %	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	Trøndelag forskning og utvikling AS	50,10 %	
Høgskolen i Oslo	Forskningsparken AS	0,92 %	
Høgskolen i Oslo	ABM-media AS	45,00 %	
Høgskolen i Oslo	Arbeidsforskningsinstituttet AS	100,00 %	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	Oi! Trøndersk mat og drikke AS	11,68 %	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	HiST kompetanse AS	100,00 %	
Høgskolen i Telemark	Etnisk musikkklubb AS	0,38 %	
Høgskolen i Telemark	Fagkontoret for hjort AS	0,38 %	
Høgskolen i Telemark	Vitenlaben AS	33,33 %	X
Høgskolen i Tromsø	Studiesenteret Finnsnes AS	1,67 %	
Høgskolen i Tromsø	Barentsinstituttet AS	1,23 %	
Høgskolen i Vestfold	Microtech innovation AS	1,44 %	
Høgskolen i Vestfold	Gigafib Holding AS	6,88 %	
Høgskolen i Volda	Egget eiendom AS	7,14 %	
Høgskolen i Volda	Høgskolesenteret i Kristiansund AS	9,09 %	X
Høgskolen i Volda	Møreforskning AS	18,00 %	X
Høgskolen i Østfold	Borg Innovasjon AS	0,99 %	
Høgskolen i Østfold	Inkubator Halden AS	1,63 %	
Høgskolen i Ålesund	Høgskolesenteret i Kristiansund AS	9,09 %	X
Høgskolen i Ålesund	Møreforskning AS	18,00 %	X
Høgskolen i Ålesund	Offshore simulator centre AS	25,00 %	
Høgskolen i Ålesund	Internasjonalt maritimt utdanningssenter AS	33,33 %	
Høgskolen Stord/Haugesund	ResQ AS	0,33 %	
Høgskolen Stord/Haugesund	Vekst industri Sunnhordaland S	5,00 %	
Høgskolen Stord/Haugesund	Haugaland Kunnskapspark AS	14,29 %	

	Selskap	Eierandel	Ny i 2007
Kunnskapsdepartementet	Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS	100,00 %	
Kunnskapsdepartementet	Simula Research Laboratory AS	100,00 %	
Kunnskapsdepartementet	UNINETT AS	100,00 %	
Kunnskapsdepartementet	Universitetssenteret på Svalbard AS	100,00 %	
Norges handelshøgskole	Samfunns- og næringslivsforskning AS	6,90 %	
Norges handelshøgskole	AFF Konsulent AS	10,00 %	
Norges veterinærhøgskole	Instrumenttjenesten AS	5,00 %	
NTNU	NTNU Samfunnsforskning AS	100,00 %	
NTNU	Så Korninvest Midt-Norge AS	0,05 %	
NTNU	Trøndelag vekst AS	0,05 %	
NTNU	Interagon AS	0,17 %	
NTNU	Oi! Trøndersk mat og drikke AS	2,34 %	
NTNU	Leiv Eiriksson Nyskapning AS	4,00 %	
NTNU	Aquaculture Engineering AS	4,91 %	
NTNU	VIVA AS	20,00 %	
NTNU	HUNT Biosciences AS	34,00 %	X
NTNU	Trådløse Trondheim AS	35,00 %	
NTNU	Senter for økonomisk forskning AS	51,00 %	
NTNU	Vangslund AS	99,50 %	
NTNU	NTNU Technology Transfer AS	100,00 %	
Samisk høgskole	Barentsinstituttet AS	0,62 %	
UMB	Graminor AS	0,85 %	
UMB	Ecomotive AS	9,91 %	X
UMB	Bioparken AS	19,43 %	X
UMB	Bioprotein AS	33,33 %	
UMB	Instrumenttjenesten AS	35,00 %	
UMB	Sem gjestegård AS	100,00 %	
Universitetet i Agder	L.O.G. AS	0,11 %	
Universitetet i Agder	Agderforskning AS	50,10 %	
Universitetet i Agder	Teknova AS	93,75 %	
Universitetet i Bergen	Samfunns- og næringslivsforskning AS	1,72 %	
Universitetet i Bergen	Sarsia life science fund AS	2,68 %	
Universitetet i Bergen	Sarsia innovasjon AS	4,64 %	
Universitetet i Bergen	Bergen Vitensenter AS	18,00 %	
Universitetet i Bergen	Protevs AS	34,00 %	
Universitetet i Bergen	Bergen Teknologioverføring AS	40,00 %	
Universitetet i Bergen	Christian Michelsen Research AS	50,00 %	
Universitetet i Bergen	Unifob AS	85,00 %	
Universitetet i Bergen	Universitetet i Bergen eiendom AS	100,00 %	
Universitetet i Oslo	Norsk medisinsk syklotronsenter	20,00 %	
Universitetet i Oslo	Chateau Neuf Servering AS	33,33 %	
Universitetet i Oslo	Forskningsparken AS	33,35 %	
Universitetet i Oslo	Birkeland Innovasjon AS	100,00 %	
Universitetet i Oslo	Unirand AS	100,00 %	
Universitetet i Stavanger	Fagforum for mat og drikke AS	0,71 %	
Universitetet i Stavanger	Blue Plannet AS	2,56 %	
Universitetet i Stavanger	Stavanger helseforskning AS	7,00 %	
Universitetet i Stavanger	Akvamiljø AS	9,09 %	
Universitetet i Stavanger	Prekubator AS	14,79 %	
Universitetet i Stavanger	IRIS International Research Institute of Stavanger AS	50,00 %	
Universitetet i Tromsø	Barentsinstituttet AS	3,09 %	
Universitetet i Tromsø	Lytix Biopharma AS	9,95 %	
Universitetet i Tromsø	TTO Nord AS	41,59 %	
Universitetet i Tromsø	Havbruksstasjonen i Tromsø AS	50,00 %	
Universitetet i Tromsø	NORUT gruppen AS	65,67 %	
Universitetet i Tromsø	Rya gods og skoger AS	100,00 %	

Kilde: DBH

Vedlegg 5 Økonomi og personalforvaltning

Tabell V-5.1 Sykefravær i prosent 2007

	Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger				Administrativt personale				Teknisk/administrativt personale				Inngått avtale om IA	Merknad*
	Egenmeldt ♂	♀	Legemeldt ♂	♀	Egenmeldt ♂	♀	Legemeldt ♂	♀	Egenmeldt ♂	♀	Legemeldt ♂	♀		
Statlige høyskoler														
Høgskolen i Agder	0,0	0,1	0,7	0,9					0,2	0,6	0,8	2,3	Ja	
Høgskolen i Akershus	0,2	0,3	2,9	6,8	0,2	0,8	3,4	11,1	0,0	2,6	0,0	17,9	Ja	
Høgskolen i Bergen	5,8	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Totalt for alle ansatte
Høgskolen i Bodø	0,1	0,2	1,7	3,2	0,4	0,8	0,6	3,5	0,6	2,4	0,6	5,9	Ja	
Høgskolen i Buskerud	1,0	0,4	1,6	6,1	0,7	2,2	2,9	10,6	1,1	0,0	1,4	0,0	Ja	
Høgskolen i Finnmark	0,2	0,2	2,0	6,1	0,3	0,4	2,2	4,3	0,2	1,1	2,2	9,2	Ja	
Høgskolen i Gjøvik	0,3	0,6	1,5	9,5	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle tilsatte
Høgskolen i Harstad	0,2	0,5	0,7	5,5					0,4	1,2	2,1	3,9	Ja	
Høgskolen i Hedmark	0,1	0,2	3,0	4,1	0,3	0,6	3,5	5,9	0,3	0,9	2,1	12,3	Ja	
Høgskolen i Lillehammer	0,4	0,6	3,3	7,8	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte
Høgskolen i Molde			2,3	5,4					0,8	11,3	3,2	10,9	Und arbeid	
Høgskolen i Narvik	0,6	0,5	2,7	2,6	1,0	0,6	8,4	2,8	0,8	0,5	8,5	10,2	Ja	
Høgskolen i Nesna	0,1	0,6	3,6	9,9	0,7	0,8	0,9	11,2	0,0	1,7	0,0	13,3	Ja	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	0,3	1,1	2,8	8,4					0,7	0,8	3,9	4,1	Ja	
Høgskolen i Oslo	0,7	0,9	2,6	6,1	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte
Høgskolen i Sogn og Fjordane	0,2	0,2	1,4	5,1	1,3	0,9	0,4	3,1					Ja	
Høgskolen Stord/Haugesund														Ikke rapportert til DBH
Høgskolen i Sør-Trøndelag	0,3	0,4	3,1	5,2					0,8	1,3	2,8	1,8	Ja	
Høgskolen i Telemark	0,2	0,5	2,9	5,1					0,8	1,2	2,9	6,0	Ja	
Høgskolen i Tromsø	0,8	*	5,5	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte, ikke ford. på kjønn
Høgskolen i Vestfold														Ikke rapportert til DBH
Høgskolen i Volda	0,6	1,0	2,7	6,7	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte
Høgskolen i Østfold	0,4	0,4	1,5	3,3	1,8	1,0	0,0	1,8	0,9	1,0	5,9	6,5	Ja	
Høgskolen i Ålesund														Ikke rapportert til DBH
Samisk høgskole	0,4	0,5	2,2	2,7	0,4	0,0	0,0	0,0	1,5	1,6	1,5	6,6	Ja	

	Undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger				Administrativt personale				Teknisk/administrativt personale				Inngått avtale om IA	Merknad*
	Egenmeldt ♂	♀	Legemeldt ♂	♀	Egenmeldt ♂	♀	Legemeldt ♂	♀	Egenmeldt ♂	♀	Legemeldt ♂	♀		
Universiteter														
NTNU	0,4	0,8	2,3	5,7	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte
UMB	0,5	0,7	2,5	4,9	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte
Universitetet i Bergen	0,3	0,1	3,8	1,5	1,1	1,3	8,1	4,1	1,0	0,6	5,9	3,3	Ja	
Universitetet i Oslo	0,1	0,3	1,1	2,4	0,1	0,3	1,0	2,3	0,0	0,1	0,2	0,5	Ja	
Universitetet i Stavanger	0,8	0,3	1,3	2,5	0,6	1,2	2,5	6,1	0,7	0,9	5,1	13,5	Ja	
Universitetet i Tromsø	0,5	0,8	1,9	4,7	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte
Vitenskapelige høyskoler														
Norges handelshøyskole														Ikke rapportert til DBH
AHO	0,1	0,4	0,4	2,6					0,7	1,1	2,6	8,8	Ja	
Norges veterinærhøgskole	0,6	1,0	3,9	4,6	*	*	*	*	*	*	*	*	Ja	Alle ansatte
Norges musikkhøgskole	0,1	0,2	2,3	6,3	1,1	1,0	3,3	10,6	0,5		15,9		Ja	
Norges idrettshøgskole	0,1	0,4	1,9	7,4					1,3	0,9	3,7	4,4	Ja	
Kunsthøyskoler														
Kunsthøyskolen i Bergen	0,3	0,4	1,1	2,0					0,9	1,8	1,3	3,2	Ja	
Kunsthøyskolen i Oslo	0,3	0,4	1,1	2,0					0,9	1,8	1,3	3,2	Ja	

Kilde: DBH

Tabell V-5.2 Likviditet

	Likviditet 2004:	Endring 04/05	%vis endring	Likviditet 2005:	Endring 05/06	%vis endring	Likviditet 2006:	Endring 06/07	%vis endring	Likviditet 2007
UiO	978 909 291	232 855 026	24	1 211 764 318	31 674 342	3	1 243 438 660	3 480 340	0	1 246 919 000
UiB	612 599 048	70 165 283	11	682 764 331	51 330 244	8	734 094 575	(27 733 575)	-4	706 361 000
NTNU	1 180 247 730	(19 552 311)	-2	1 160 695 419	(87 102 644)	-8	1 073 592 775	104 490 225	10	1 178 083 000
UiTø	378 458 522	76 990 901	20	455 449 423	52 410 875	12	507 860 298	(121 702 298)	-24	386 158 000
UiS	176 912 508	39 359 156	22	216 271 664	15 916 291	7	232 187 955	(2 641 955)	-1	229 546 000
UMB	251 868 786	47 113 985	19	298 982 771	(46 636 913)	-16	252 345 858	(3 398 858)	-1	248 947 000
Sum universiteter	3 578 995 885	446 932 040	12	4 025 927 925	17 592 196	0	4 043 520 121	(47 506 121)	-1	3 996 014 000
NHH	62 485 003	16 859 847	27	79 344 851	12 261 972	15	91 606 823	13 638 177	15	105 245 000
AHO	5 922 721	4 755 717	80	10 678 438	4 999 829	47	15 678 267	517 733	3	16 196 000
NIH	32 212 492	3 812 559	12	36 025 051	6 755 275	19	42 780 326	(95 326)	0	42 685 000
NMH	21 574 082	34 993 442	162	56 567 524	5 033 294	9	61 600 818	(27 869 818)	-45	33 731 000
NVH	79 781 292	(8 500 698)	-11	71 280 594	10 486 447	15	81 767 041	(1 381 041)	-2	80 386 000
Sum vit. høysk.	201 975 591	51 920 867	26	253 896 458	39 536 817	16	293 433 275	(15 190 275)	-5	278 243 000
KhiO	16 252 352	(178 481)	-1	16 073 871	405 140	3	16 479 011	2 176 989	13	18 656 000
KhiB	15 979 715	396 736	2	16 376 451	4 148 610	25	20 525 061	(1 591 061)	-8	18 934 000
Sum kunsthøysk.	32 232 068	218 254	1	32 450 322	4 553 750	14	37 004 072	585 928	2	37 590 000
Agder	121 727 122	59 525 009	49	181 252 132	65 399 676	36	246 651 808	(2 070 808)	-1	244 581 000
Akershus	53 810 682	1 840 660	3	55 651 342	11 328 241	20	66 979 583	5 649 417	8	72 629 000
Bergen	112 397 858	(7 199 120)	-6	105 198 738	15 050 797	14	120 249 535	6 010 465	5	126 260 000
Bodø	71 364 183	(8 851 262)	-12	62 512 921	1 322 812	2	63 835 733	12 677 267	20	76 513 000
Buskerud	35 086 720	5 322 053	15	40 408 773	13 460 272	33	53 869 045	(11 398 045)	-21	42 471 000
Finnmark	48 287 118	(4 968 540)	-10	43 318 578	(2 224 405)	-5	41 094 173	6 469 827	16	47 564 000
Gjøvik	24 161 337	8 670 640	36	32 831 977	2 484 425	8	35 316 402	12 236 598	35	47 553 000
Harstad	25 134 254	8 507 560	34	33 641 814	3 582 055	11	37 223 869	254 131	1	37 478 000
Hedmark	74 101 032	3 537 468	5	77 638 501	9 056 092	12	86 694 593	9 605 407	11	96 300 000
Lillehammer	58 277 729	(649 558)	-1	57 628 172	361 068	1	57 989 240	9 884 760	17	67 874 000
Molde	25 789 902	2 297 928	9	28 087 829	(2 005 474)	-7	26 082 355	2 126 645	8	28 209 000
Narvik	33 898 788	1 960 537	6	35 859 325	(3 022 850)	-8	32 836 475	(5 386 475)	-16	27 450 000
Nesna	22 018 724	14 811 113	67	36 829 837	(15 512 375)	-42	21 317 462	(6 394 462)	-30	14 923 000
Nord-Trøndelag	53 059 344	8 713 959	16	61 773 303	2 279 008	4	64 052 311	2 503 689	4	66 556 000
Oslo	106 921 081	75 330 717	70	182 251 798	9 394 299	5	191 646 097	(4 154 097)	-2	187 492 000
Sogn og Fjordane	57 559 487	7 226 676	13	64 786 163	(5 530 353)	-9	59 255 810	(1 373 810)	-2	57 882 000
Stord/Haugesund	42 809 732	(3 055 816)	-7	39 753 916	(2 267 755)	-6	37 486 161	3 239 839	9	40 726 000
Sør Trøndelag	130 647 960	10 573 685	8	141 221 645	15 073 123	11	156 294 768	8 666 232	6	164 961 000
Telemark	111 207 816	(2 736 977)	-2	108 470 839	(280 695)	0	108 190 144	3 487 856	3	111 678 000
Tromsø	53 801 353	(12 004 815)	-22	41 796 538	(1 765 374)	-4	40 031 164	11 203 836	28	51 235 000
Vestfold	65 637 322	(16 560 533)	-25	49 076 789	15 573 159	32	64 649 948	59 826 052	93	124 476 000
Volda	30 314 410	12 195 394	40	42 509 804	9 236 194	22	51 745 998	5 354 002	10	57 100 000
Østfold	72 499 709	25 086 225	35	97 585 934	1 615 217	2	99 201 151	(453 151)	0	98 748 000
Ålesund	15 737 641	8 080 333	51	23 817 974	9 697 552	41	33 515 526	3 075 474	9	36 591 000
Samisk	8 032 218	10 924 475	136	18 956 693	(619 351)	-3	18 337 342	14 682 658	80	33 020 000
Sum høyskoler	1 454 283 525	208 577 811	14	1 662 861 336	151 685 357	9	1 814 546 693	145 723 307	8	1 960 270 000
Totalt:	5 267 487 068	707 648 973	13	5 975 136 041	213 368 120	4	6 188 504 161	83 612 839	1	6 272 117 000

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskap

Tabell V-5.3 Likviditetsgrad

	Kasse/bank 2007	Fordringer 2007	Kortsiktig gjeld 2007	NFR- avsetninger	Likviditetsgrad
UiO	1 246 919	159 004	1 078 370	193 851	1,11
UiB	706 361	156 150	621 130	99 705	1,20
NTNU	1 178 083	448 256	1 164 105	119 922	1,27
UiTø	386 158	96 918	345 942	71 674	1,16
UiS	229 546	33 890	194 198	14 478	1,26
UMB	248 947	48 298	210 272	20 934	1,29
Sum universiteter	3 996 014	942 516	3 614 017	520 564	1,19
NHH	105 245	5 465	60 086	1 362	1,80
AHO	16 196	2 624	14 617	715	1,23
NIH	42 685	9 149	32 268	1 589	1,53
NMH	33 731	3 416	22 473	0	1,65
NVH	80 386	29 835	67 578	10 402	1,41
Sum vit. høyskoler	278 243	50 489	197 022	14 068	1,56
KhiO	18 656	2 817	21 693	0	0,99
KhiB	18 934	4 354	13 001	102	1,78
Sum kunsthøyskolene	37 590	7 171	34 694	102	1,29
Agder	244 581	39 613	133 399	5 300	2,05
Akershus	72 629	16 953	65 451	1 914	1,33
Bergen	126 260	9 699	93 463	4 781	1,38
Bodø	76 513	41 962	90 889	2 291	1,27
Buskerud	42 471	15 744	53 584	(601)	1,10
Finnmark	47 564	10 931	32 925	2 646	1,64
Gjøvik	47 553	10 430	38 821	2 200	1,41
Harstad	37 478	7 019	21 941	164	2,01
Hedmark	96 300	8 610	69 368	822	1,49
Lillehammer	67 874	7 040	42 921	239	1,74
Molde	28 209	2 387	22 896	934	1,28
Narvik	27 450	22 160	37 453	(2 216)	1,41
Nesna	14 923	7 518	18 843	(58)	1,19
Nord- Trøndelag	66 556	18 852	67 661	496	1,25
Oslo	187 492	98 216	169 349	1 795	1,67
Sogn og Fjordane	57 882	8 217	43 503	1 654	1,46
Stord/ Haugesund	40 726	22 305	47 852	1 027	1,29
Sør Trøndelag	164 961	8 145	108 989	5 488	1,51
Telemark	111 678	8 145	67 738	5 246	1,64
Tromsø	51 235	14 843	50 679	8	1,30
Vestfold	124 476	15 067	68 854	(1 204)	2,06
Volda	57 100	16 876	44 306	2 269	1,59
Østfold	98 748	12 389	66 869	909	1,64
Ålesund	36 591	16 123	37 153	596	1,40
Samisk	33 020	2 420	9 806	3 227	2,72
Sum høyskoler	1 960 270	441 664	1 504 713	39 927	1,56
Totalt:	6 272 117	1 441 840	5 350 446	574 661	1,30

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskap

Tabell V-5.4 Endringer i avsetningene

	Avsetninger 2004	Endring 04/05	%vis endring	Avsetninger 2005	Endring 05/06	%vis endring	Avsetninger 2006	Endring 06/07	%vis endring	Avsetninger 2007
UiO	297 562 000	99 578 000	33 %	397 140 000	(67 383 000)	-17 %	329 757 000	33 474 000	10 %	363 231 000
UiB	267 292 000	13 082 000	5 %	280 374 000	(8 169 000)	-3 %	272 205 000	(30 893 000)	-11 %	241 312 000
NTNU	504 712 000	(92 573 000)	-18 %	412 139 000	(84 344 000)	-20 %	327 795 000	53 858 000	16 %	381 653 000
UiTø	177 399 000	60 723 000	34 %	238 122 000	(7 253 000)	-3 %	230 869 000	(91 901 000)	-40 %	138 968 000
UiS	49 912 000	21 742 000	44 %	71 654 000	(11 513 000)	-16 %	60 141 000	7 191 000	12 %	67 332 000
UMB	131 326 000	36 065 000	27 %	167 391 000	(72 598 000)	-43 %	94 793 000	(19 330 000)	-20 %	75 463 000
Sum universiteter	1 428 203 000	138 617 000	10 %	1 566 820 000	(251 260 000)	-16 %	1 315 560 000	(47 601 000)	-4 %	1 267 959 000
NHH	7 834 000	9 801 000	125 %	17 635 000	9 847 000	56 %	27 482 000	(7 016 000)	-26 %	20 466 000
AHO	767 000	(840 000)	-110 %	(73 000)	5 457 000	7475 %	5 384 000	(783 000)	-15 %	4 601 000
NIH	7 855 000	5 765 000	73 %	13 620 000	4 659 000	34 %	18 279 000	(5 081 000)	-28 %	13 198 000
NMH	6 554 000	31 520 000	481 %	38 074 000	(4 447 000)	-12 %	33 627 000	(18 954 000)	-56 %	14 673 000
NVH	55 315 000	(16 261 000)	-29 %	39 054 000	(3 160 000)	-8 %	35 894 000	(6 427 000)	-18 %	29 467 000
Sum vit. høysk.	78 325 000	29 985 000	38 %	108 310 000	12 356 000	11 %	120 666 000	(38 261 000)	-32 %	82 405 000
KhiO	496 000	(1 108 000)	-223 %	(612 000)	(1 262 000)	-206 %	(1 874 000)	1 654 000	-88 %	(220 000)
KhiB	8 374 000	132 000	2 %	8 506 000	2 047 000	24 %	10 553 000	(266 000)	-3 %	10 287 000
Sum kunsthøysk.	8 870 000	(976 000)	-12 %	7 894 000	785 000	10 %	8 679 000	1 388 000	16 %	10 067 000
Agder	61 294 000	46 435 000	76 %	107 729 000	42 544 000	39 %	150 273 000	(2 684 000)	-2 %	147 589 000
Akershus	21 921 000	(581 000)	-3 %	21 340 000	5 221 000	24 %	26 561 000	(4 043 000)	-15 %	22 518 000
Bergen	33 358 000	(5 549 000)	-17 %	27 809 000	6 993 000	25 %	34 802 000	758 000	2 %	35 560 000
Bodø	16 822 000	(8 744 000)	-52 %	8 078 000	7 392 000	92 %	15 470 000	5 568 000	36 %	21 038 000
Buskerud	(1 806 000)	(804 000)	45 %	(2 610 000)	4 957 000	190 %	2 347 000	(2 948 000)	-126 %	(601 000)
Finnmark	21 314 000	(4 692 000)	-22 %	16 622 000	46 000	0 %	16 668 000	5 614 000	34 %	22 282 000
Gjøvik	7 237 000	105 000	1 %	7 342 000	1 523 000	21 %	8 865 000	9 782 000	110 %	18 647 000
Harstad	9 830 000	5 658 000	58 %	15 488 000	4 738 000	31 %	20 226 000	(890 000)	-4 %	19 336 000
Hedmark	20 884 000	(2 371 000)	-11 %	18 513 000	1 699 000	9 %	20 212 000	2 665 000	13 %	22 877 000
Lillehammer	31 755 000	(12 179 000)	-38 %	19 576 000	2 266 000	12 %	21 842 000	3 264 000	15 %	25 106 000
Molde	9 675 000	111 000	1 %	9 786 000	(1 711 000)	-17 %	8 075 000	(1 470 000)	-18 %	6 605 000
Narvik	20 438 000	2 939 000	14 %	23 377 000	(1 532 000)	-7 %	21 845 000	(10 399 000)	-48 %	11 446 000
Nesna	7 950 000	16 779 000	211 %	24 729 000	(13 646 000)	-55 %	11 083 000	(7 487 000)	-68 %	3 596 000
Nord-Trøndelag	11 180 000	3 974 000	36 %	15 154 000	(1 272 000)	-8 %	13 882 000	2 916 000	21 %	16 798 000
Oslo	39 139 000	58 888 000	150 %	98 027 000	15 122 000	15 %	113 149 000	(4 539 000)	-4 %	108 610 000
Sogn og Fjordane	15 302 000	10 481 000	68 %	25 783 000	(2 814 000)	-11 %	22 969 000	(5 475 000)	-24 %	17 494 000
Stord/Haugesund	19 235 000	(5 133 000)	-27 %	14 102 000	(4 302 000)	-31 %	9 800 000	431 000	4 %	10 231 000
Sør Trøndelag	51 082 000	1 273 000	2 %	52 355 000	16 939 000	32 %	69 294 000	(10 194 000)	-15 %	59 100 000
Telemark	51 819 000	(5 206 000)	-10 %	46 613 000	(2 807 000)	-6 %	43 806 000	5 504 000	13 %	49 310 000
Tromsø	14 730 000	(9 897 000)	-67 %	4 833 000	(3 035 000)	-63 %	1 798 000	10 545 000	586 %	12 343 000
Vestfold	12 678 000	(9 348 000)	-74 %	3 330 000	9 573 000	287 %	12 903 000	55 328 000	429 %	68 231 000
Volda	4 089 000	9 960 000	244 %	14 049 000	9 276 000	66 %	23 325 000	4 711 000	20 %	28 036 000
Østfold	34 033 000	16 127 000	47 %	50 160 000	(7 440 000)	-15 %	42 720 000	(6 163 000)	-14 %	36 557 000
Ålesund	(2 975 000)	6 097 000	-205 %	3 122 000	1 596 000	51 %	4 718 000	8 348 000	177 %	13 066 000
Samisk	5 029 000	5 478 000	109 %	10 507 000	(2 627 000)	-25 %	7 880 000	17 627 000	224 %	25 507 000
Sum høyskoler	516 013 000	119 801 000	23 %	635 814 000	88 699 000	14 %	724 513 000	76 769 000	11 %	801 282 000
Totalt:	2 031 411 000	287 427 000	14 %	2 318 838 000	(149 420 000)	-6 %	2 169 418 000	(7 705 000)	-0,4 %	2 161 713 000

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskap

Tabell V-5.5 Andel avsetninger i respektive budsjettår

	Bevilgninger 2004	Avsetninger 2004 (alene)	I % av bevilgn.	Bevilgninger 2005	Avsetninger 2005 (alene)	I % av bevilgn.	Bevilgninger 2006	Avsetninger 2006 (alene)	I % av bevilgn.	Bevilgninger 2007	Avsetninger 2007 (alene)	I % av bevilgn.
UiO	3 763 452 000	112 017 000	3,0 %	3 946 597 000	99 578 000	2,5 %	4 010 855 000	(67 383 000)	-1,7 %	4 292 814 000	33 474 000	0,8 %
UiB	2 070 805 000	(24 879 000)	-1,2 %	2 240 470 000	13 082 000	0,6 %	2 479 932 000	(8 169 000)	-0,3 %	2 511 718 000	(30 893 000)	-1,2 %
NTNU	3 015 656 000	149 033 000	4,9 %	3 061 023 000	(92 573 000)	-3,0 %	3 145 198 000	(84 344 000)	-2,7 %	3 533 322 000	53 858 000	1,5 %
UiTø	1 129 802 800	40 630 000	3,6 %	1 172 268 000	60 723 000	5,2 %	1 319 675 000	(7 253 000)	-0,5 %	1 394 572 000	(91 901 000)	-6,6 %
UiS	586 863 000	25 250 000	4,3 %	636 163 000	21 742 000	3,4 %	692 977 000	(11 513 000)	-1,7 %	749 360 000	7 191 000	1,0 %
UMB	591 465 000	49 587 000	8,4 %	606 044 000	36 065 000	6,0 %	572 659 000	(72 598 000)	-12,7 %	648 105 000	(19 330 000)	-3,0 %
Sum universiteter	11 158 043 800	351 638 000	3,2 %	11 662 565 000	138 617 000	1,2 %	12 221 296 000	(251 260 000)	-2,1 %	13 129 891 000	(47 601 000)	-0,4 %
NHH	237 322 000	(3 489 000)	-1,5 %	252 903 000	9 801 000	3,9 %	270 278 000	9 847 000	3,6 %	288 617 000	(7 016 000)	-2,4 %
AHO	84 252 000	(29 000)	0,0 %	88 104 000	(840 000)	-1,0 %	94 180 000	5 457 000	5,8 %	103 568 000	(783 000)	-0,8 %
NIH	113 383 000	(1 374 000)	-1,2 %	125 900 000	5 765 000	4,6 %	123 832 000	4 659 000	3,8 %	128 385 000	(5 081 000)	-4,0 %
NMH	124 594 000	6 554 000	5,3 %	155 507 000	31 520 000	20,3 %	162 087 000	(4 447 000)	-2,7 %	167 134 000	(18 954 000)	-11,3 %
NVH	268 033 000	30 676 000	11,4 %	247 057 000	(16 261 000)	-6,6 %	249 017 000	(3 160 000)	-1,3 %	264 646 000	(6 427 000)	-2,4 %
Sum vit. høysk.	827 584 000	32 338 000	3,9 %	869 471 000	29 985 000	3,4 %	899 394 000	12 356 000	1,4 %	952 350 000	(38 261 000)	-4,0 %
KhiO	182 518 000	1 291 000	0,7 %	180 409 000	(1 108 000)	-0,6 %	187 947 000	(1 262 000)	-0,7 %	192 233 000	1 654 000	0,9 %
KhiB	75 969 000	8 374 000	11,0 %	74 440 000	132 000	0,2 %	76 263 000	2 047 000	2,7 %	79 546 750	(266 000)	-0,3 %
Sum kunsthøysk.	258 487 000	9 665 000	3,7 %	254 849 000	(976 000)	-0,4 %	264 210 000	785 000	0,3 %	271 779 750	1 388 000	0,5 %
Agder	612 450 000	14 725 000	2,4 %	652 364 000	46 435 000	7,1 %	682 367 000	42 544 000	6,2 %	722 655 373	(2 684 000)	-0,4 %
Akershus	223 894 000	14 296 000	6,4 %	213 645 000	(581 000)	-0,3 %	239 415 000	5 221 000	2,2 %	242 330 000	(4 043 000)	-1,7 %
Bergen	442 443 000	15 287 000	3,5 %	466 075 000	(5 549 000)	-1,2 %	494 980 000	6 993 000	1,4 %	522 505 000	758 000	0,1 %
Bodø	351 390 000	10 052 000	2,9 %	342 736 000	(8 744 000)	-2,6 %	360 041 000	7 392 000	2,1 %	384 575 000	5 568 000	1,4 %
Buskerud	194 152 000	(1 840 000)	-0,9 %	199 896 000	(804 000)	-0,4 %	216 058 000	4 957 000	2,3 %	224 629 000	(2 948 000)	-1,3 %
Finnmark	166 041 000	10 587 000	6,4 %	159 630 000	(4 692 000)	-2,9 %	167 545 000	46 000	0,0 %	179 152 000	5 614 000	3,1 %
Gjøvik	137 018 000	3 945 000	2,9 %	148 822 000	105 000	0,1 %	154 277 000	1 523 000	1,0 %	169 627 000	9 782 000	5,8 %
Harstad	101 563 000	2 374 000	2,3 %	100 905 000	5 658 000	5,6 %	108 686 000	4 738 000	4,4 %	108 107 000	(890 000)	-0,8 %
Hedmark	320 726 000	12 885 000	4,0 %	322 519 000	(2 371 000)	-0,7 %	332 362 000	1 699 000	0,5 %	349 612 000	2 665 000	0,8 %
Lillehammer	199 495 000	17 868 000	9,0 %	189 950 000	(12 179 000)	-6,4 %	215 976 000	2 266 000	1,0 %	216 728 000	3 264 000	1,5 %
Molde	116 390 000	(815 000)	-0,7 %	121 498 000	111 000	0,1 %	127 916 000	(1 711 000)	-1,3 %	133 775 000	(1 470 000)	-1,1 %
Narvik	139 018 000	4 736 000	3,4 %	143 464 000	2 939 000	2,0 %	146 336 000	(1 532 000)	-1,0 %	142 764 000	(10 399 000)	-7,3 %
Nesna	93 603 000	6 619 000	7,1 %	108 850 000	16 779 000	15,4 %	107 856 000	(13 646 000)	-12,7 %	100 364 000	(7 487 000)	-7,5 %
Nord-Trøndelag	291 880 000	8 487 000	2,9 %	302 280 000	3 974 000	1,3 %	314 397 000	(1 272 000)	-0,4 %	316 892 000	2 916 000	0,9 %
Oslo	831 800 000	25 174 000	3,0 %	911 628 000	58 888 000	6,5 %	933 056 000	15 122 000	1,6 %	986 610 000	(4 539 000)	-0,5 %
Sogn og Fjordane	215 587 000	13 566 000	6,3 %	225 000 000	10 481 000	4,7 %	218 594 000	(2 814 000)	-1,3 %	222 993 000	(5 475 000)	-2,5 %
Stord/Haugesund	194 683 000	(3 425 000)	-1,8 %	193 593 000	(5 133 000)	-2,7 %	205 334 000	(4 302 000)	-2,1 %	216 083 000	431 000	0,2 %
Sør Trøndelag	497 358 000	2 546 000	0,5 %	507 196 000	1 273 000	0,3 %	539 416 000	16 939 000	3,1 %	556 735 000	(10 194 000)	-1,8 %
Telemark	392 606 000	19 571 000	5,0 %	407 624 000	(5 206 000)	-1,3 %	425 082 942	(2 807 000)	-0,7 %	437 129 257	5 504 000	1,3 %
Tromsø	225 736 000	(3 473 000)	-1,5 %	231 731 000	(9 897 000)	-4,3 %	238 286 000	(3 035 000)	-1,3 %	245 414 000	10 545 000	4,3 %
Vestfold	250 913 000	3 561 000	1,4 %	255 856 000	(9 348 000)	-3,7 %	272 735 000	9 573 000	3,5 %	330 508 000	55 328 000	16,7 %
Volda	184 588 000	(471 000)	-0,3 %	200 613 000	9 960 000	5,0 %	210 075 000	9 276 000	4,4 %	214 618 000	4 711 000	2,2 %
Østfold	335 249 000	15 918 000	4,7 %	392 967 000	16 127 000	4,1 %	394 539 000	(7 440 000)	-1,9 %	387 403 000	(6 163 000)	-1,6 %
Ålesund	123 713 000	1 059 000	0,9 %	130 566 000	6 097 000	4,7 %	134 251 000	1 596 000	1,2 %	144 355 000	8 348 000	5,8 %
Samisk	35 132 000	1 961 000	5,6 %	57 141 000	5 478 000	9,6 %	53 988 000	(2 627 000)	-4,9 %	77 766 000	17 627 000	22,7 %
Sum høyskoler	6 677 428 000	195 193 000	2,9 %	6 986 549 000	119 801 000	1,7 %	7 293 568 942	88 699 000	1,2 %	7 633 329 630	76 769 000	1,0 %
Totalt:	18 921 542 800	588 834 000	3,1 %	19 773 434 000	287 427 000	1,5 %	20 678 468 942	(149 420 000)	-0,7 %	21 987 350 380	(7 705 000)	-0,04 %

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskap

Tabell V-5.6

Andel totale avsetninger av bevilgningen

	Bevilgninger 2004	Avsetninger 2004	I % av bevilgn.	Bevilgninger 2005	Avsetninger 2005	I % av bevilgn.	Bevilgninger 2006	Avsetninger 2006	I % av bevilgn.	Bevilgninger 2007	Avsetninger 2007	I % av bevilgn.
UiO	3 763 452 000	297 562 000	7,9 %	3 946 597 000	397 140 000	10,1 %	4 010 855 000	329 757 000	8,2 %	4 292 814 000	363 231 000	8,5 %
UiB	2 070 805 000	267 292 000	12,9 %	2 240 470 000	280 374 000	12,5 %	2 479 932 000	272 205 000	11,0 %	2 511 718 000	241 312 000	9,6 %
NTNU	3 015 656 000	504 712 000	16,7 %	3 061 023 000	412 139 000	13,5 %	3 145 198 000	327 795 000	10,4 %	3 533 322 000	381 653 000	10,8 %
UiTø	1 129 802 800	177 399 000	15,7 %	1 172 268 000	238 122 000	20,3 %	1 319 675 000	230 869 000	17,5 %	1 394 572 000	138 968 000	10,0 %
UiS	586 863 000	49 912 000	8,5 %	636 163 000	71 654 000	11,3 %	692 977 000	60 141 000	8,7 %	749 360 000	67 332 000	9,0 %
UMB	591 465 000	131 326 000	22,2 %	606 044 000	167 391 000	27,6 %	572 659 000	94 793 000	16,6 %	648 105 000	75 463 000	11,6 %
Sum universiteter	11 158 043 800	1 428 203 000	12,8 %	11 662 565 000	1 566 820 000	13,4 %	12 221 296 000	1 315 560 000	10,8 %	13 129 891 000	1 267 959 000	9,7 %
NHH	237 322 000	7 834 000	3,3 %	252 903 000	17 635 000	7,0 %	270 278 000	27 482 000	10,2 %	288 617 000	20 466 000	7,1 %
AHO	84 252 000	767 000	0,9 %	88 104 000	(73 000)	-0,1 %	94 180 000	5 384 000	5,7 %	103 568 000	4 601 000	4,4 %
NIH	113 383 000	7 855 000	6,9 %	125 900 000	13 620 000	10,8 %	123 832 000	18 279 000	14,8 %	128 385 000	13 198 000	10,3 %
NMH	124 594 000	6 554 000	5,3 %	155 507 000	38 074 000	24,5 %	162 087 000	33 627 000	20,7 %	167 134 000	14 673 000	8,8 %
NVH	268 033 000	55 315 000	20,6 %	247 057 000	39 054 000	15,8 %	249 017 000	35 894 000	14,4 %	264 646 000	29 467 000	11,1 %
Sum vit. høysk.	827 584 000	78 325 000	9,5 %	869 471 000	108 310 000	12,5 %	899 394 000	120 666 000	13,4 %	952 350 000	82 405 000	8,7 %
KhiO	182 518 000	496 000	0,3 %	180 409 000	(612 000)	-0,3 %	187 947 000	(1 874 000)	-1,0 %	192 233 000	(220 000)	-0,1 %
KhiB	75 969 000	8 374 000	11,0 %	74 440 000	8 505 641	11,4 %	76 263 000	10 553 000	13,8 %	79 546 750	10 287 000	12,9 %
Sum kunsthøysk.	258 487 000	8 870 000	3,4 %	254 849 000	7 893 641	3,1 %	264 210 000	8 679 000	3,3 %	271 779 750	10 067 000	3,7 %
Agder	612 450 000	61 294 000	10,0 %	652 364 000	107 729 000	16,5 %	682 367 000	150 273 000	22,0 %	722 655 373	147 589 000	20,4 %
Akershus	223 894 000	21 921 000	9,8 %	213 645 000	21 340 000	10,0 %	239 415 000	26 561 000	11,1 %	242 330 000	22 518 000	9,3 %
Bergen	442 443 000	33 358 000	7,5 %	466 075 000	27 809 000	6,0 %	494 980 000	34 802 000	7,0 %	522 505 000	35 560 000	6,8 %
Bodø	351 390 000	16 822 000	4,8 %	342 736 000	8 078 000	2,4 %	360 041 000	15 470 000	4,3 %	384 575 000	21 038 000	5,5 %
Buskerud	194 152 000	(1 806 000)	-0,9 %	199 896 000	(2 610 000)	-1,3 %	216 058 000	2 347 000	1,1 %	224 629 000	(601 000)	-0,3 %
Finnmark	166 041 000	21 314 000	12,8 %	159 630 000	16 622 000	10,4 %	167 545 000	16 668 000	9,9 %	179 152 000	22 282 000	12,4 %
Gjøvik	137 018 000	7 237 000	5,3 %	148 822 000	7 342 000	4,9 %	154 277 000	8 865 000	5,7 %	169 627 000	18 647 000	11,0 %
Harstad	101 563 000	9 830 000	9,7 %	100 905 000	15 488 000	15,3 %	108 686 000	20 226 000	18,6 %	108 107 000	19 336 000	17,9 %
Hedmark	320 726 000	20 884 000	6,5 %	322 519 000	18 513 000	5,7 %	332 362 000	20 212 000	6,1 %	349 612 000	22 877 000	6,5 %
Lillehammer	199 495 000	31 755 000	15,9 %	189 950 000	19 576 000	10,3 %	215 976 000	21 842 000	10,1 %	216 728 000	25 106 000	11,6 %
Molde	116 390 000	9 675 000	8,3 %	121 498 000	9 786 000	8,1 %	127 916 000	8 075 000	6,3 %	133 775 000	6 605 000	4,9 %
Narvik	139 018 000	20 438 000	14,7 %	143 464 000	23 377 000	16,3 %	146 336 000	21 845 000	14,9 %	142 764 000	11 446 000	8,0 %
Nesna	93 603 000	7 950 000	8,5 %	108 850 000	24 729 000	22,7 %	107 856 000	11 083 000	10,3 %	100 364 000	3 596 000	3,6 %
Nord-Trøndelag	291 880 000	11 180 000	3,8 %	302 280 000	15 154 000	5,0 %	314 397 000	13 882 000	4,4 %	316 892 000	16 798 000	5,3 %
Oslo	831 800 000	39 139 000	4,7 %	911 628 000	98 027 000	10,8 %	933 056 000	113 149 000	12,1 %	986 610 000	108 610 000	11,0 %
Sogn og Fjordane	215 587 000	15 302 000	7,1 %	225 000 000	25 783 000	11,5 %	218 594 000	22 969 000	10,5 %	222 993 000	17 494 000	7,8 %
Stord/Haugesund	194 683 000	19 235 000	9,9 %	193 593 000	14 102 000	7,3 %	205 334 000	9 800 000	4,8 %	216 083 000	10 231 000	4,7 %
Sør Trøndelag	497 358 000	51 082 000	10,3 %	507 196 000	52 355 000	10,3 %	539 416 000	69 294 000	12,8 %	556 735 000	59 100 000	10,6 %
Telemark	392 606 000	51 819 000	13,2 %	407 624 000	46 613 000	11,4 %	425 082 942	43 806 000	10,3 %	437 129 257	49 310 000	11,3 %
Tromsø	225 736 000	14 730 000	6,5 %	231 731 000	4 833 000	2,1 %	238 286 000	1 798 000	0,8 %	245 414 000	12 343 000	5,0 %
Vestfold	250 913 000	12 678 000	5,1 %	255 856 000	3 330 000	1,3 %	272 735 000	12 903 000	4,7 %	330 508 000	68 231 000	20,6 %
Volda	184 588 000	4 089 000	2,2 %	200 613 000	14 049 000	7,0 %	210 075 000	23 325 000	11,1 %	214 618 000	28 036 000	13,1 %
Østfold	335 249 000	34 033 000	10,2 %	392 967 000	50 160 000	12,8 %	394 539 000	42 720 000	10,8 %	387 403 000	36 557 000	9,4 %
Ålesund	123 713 000	(2 975 000)	-2,4 %	130 566 000	3 122 000	2,4 %	134 251 000	4 718 000	3,5 %	144 355 000	13 066 000	9,1 %
Samisk	35 132 000	5 029 000	14,3 %	57 141 000	10 507 000	18,4 %	53 988 000	7 880 000	14,6 %	77 766 000	25 507 000	32,8 %
Sum høyskoler	6 677 428 000	516 013 000	7,7 %	6 986 549 000	635 814 000	9,1 %	7 293 568 942	724 513 000	9,9 %	7 633 329 630	801 282 000	10,5 %
Totalt:	18 921 542 800	2 031 411 000	10,7 %	19 773 434 000	2 318 837 641	11,7 %	20 678 468 942	2 169 418 000	10,5 %	21 987 350 380	2 161 713 000	9,8 %

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskap

Tabell V-5.7 Spesifikasjon av avsetningene 2007

Tabell V. 6.1	Spesifikasjoner av avsetningene 2007																
	Utsatt virksomhet (NFR)		Utsatt virksomhet (KD)		Strategiske formål (KD)	%-vis andel:	Større investeringer (KD)		%-vis andel:	Andre avsetninger (KD)		%-vis andel:	Utsatt virksomhet (Andre)		%-vis andel:	Samlet avsetning	Endring 2006 - 2007
UiO	193 851	53 %	(41 956)	-12 %	34 395	9 %	90 351	25 %		13 853	4 %		72 487	20 %		362 981	33 224
UiB	99 705	41 %	27 688	11 %	60 167	25 %	53 752	22 %			0 %			0 %		241 312	(30 893)
NTNU	119 922	31 %	51 618	14 %	113 676	30 %	96 437	25 %			0 %			0 %		381 653	53 858
UiTø	71 674	52 %	(4 296)	-3 %	0	0 %	63 405	46 %		6 644	5 %		1 541	1 %		138 968	(91 901)
UiS	14 478	22 %	13 132	20 %	0	0 %	4 500	7 %		12 829	19 %		21 418	32 %		66 357	6 216
UMB	20 934	35 %	35904	59 %	13 440	22 %	2 723	4 %		(13 243)	-22 %		853	1 %		60 611	(34 182)
Sum universiteter	520 564	42 %	82 090	7 %	221 678	18 %	311 168	25 %		20 083	2 %		96 299	8 %		1 251 882	(63 678)
NHH	1 362	7 %	12 838	63 %	2 342	11 %	3 107	15 %		817	4 %			0 %		20 466	(7 016)
AHO	715	16 %	1 886	41 %	0	0 %	1 200	26 %		800	17 %		0	0 %		4 601	(783)
NIH	1 589	12 %	4 059	31 %	1 150	9 %	4 346	33 %		607	5 %		1 447	11 %		13 198	(5 081)
NMH	0	0 %	751	5 %	7 000	48 %	6 203	42 %			0 %		719	5 %		14 673	(18 954)
NVH	10 402	37 %	3 600	13 %	4 000	14 %	4 500	16 %		5 479	20 %			0 %		27 981	(7 913)
Sum vit. høysk.	14 068	17 %	23 134	29 %	14 492	18 %	19 356	24 %		7 703	10 %		2 166	3 %		80 919	(39 747)
KhiO	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		(1 685)	766 %		1 465	-666 %		(220)	1 654
KhiB	102	1 %	260	3 %	8 408	82 %	0	0 %		1 517	15 %			0 %		10 287	(266)
Sum kunsthøysk.	102	1,0 %	260	2,6 %	8 408	84 %	0	0 %		(168)	-2 %		1 465	15 %		10 067	1 388
Agder	5 300	4 %	21 819	15 %	52 975	36 %	40 921	28 %		21 876	15 %		4 698	3 %		147 589	(2 684)
Akershus	1 914	8 %	8 203	36 %	6 889	31 %	2 536	11 %			0 %		2 976	13 %		22 518	(4 043)
Bergen	4 781	13 %	307	1 %	3 332	9 %		0 %		27 140	76 %			0 %		35 560	758
Bodø	2 291	11 %	6 518	31 %	9 061	43 %	0	0 %			0 %		3 168	15 %		21 038	5 568
Buskerud	(601)	100 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %		0	0 %			0 %		(601)	(2 948)
Finnmark	2 646	12 %	5 859	26 %	3 414	15 %	1 672	8 %		4 879	22 %		3 812	17 %		22 282	5 614
Gjøvik	2 200	12 %	935	5 %	3 365	18 %	0	0 %		11 422	61 %		725	4 %		18 647	9 490
Harstad	164	1 %	7 088	37 %	2 769	14 %	1 650	9 %		7 300	38 %		365	2 %		19 336	(890)
Hedmark	822	4 %	7 799	34 %		0 %	6 129	27 %		8 127	36 %			0 %		22 877	2 665
Lillehammer	239	1 %	19 543	78 %	405	2 %	2 545	10 %		637	3 %		1 737	7 %		25 106	3 264
Molde	934	14 %	1 183	18 %		0 %	94	1 %		4 394	67 %			0 %		6 605	(1 470)
Narvik	(2 216)	-19 %	5 045	44 %	3 175	28 %	5 242	46 %		200	2 %			0 %		11 446	(10 399)
Nesna	(58)	-2 %	1 077	30 %		0 %	766	21 %		1 437	40 %		374	10 %		3 596	(7 487)
Nord-Trøndelag	496	3 %	14 858	88 %		0 %	1 444	9 %			0 %			0 %		16 798	2 916
Oslo	1 795	2 %	73 911	68 %	0	0 %	(1 634)	-2 %			0 %		34 538	32 %		108 610	(7 968)
Sogn og Fjordane	1 654	9 %	4 191	24 %	8 350	48 %	3 928	22 %		(5 904)	-34 %		5 275	30 %		17 494	(5 475)
Stord/Haugesund	1 027	10 %	710	7 %	7 379	72 %	0	0 %			0 %		1 115	11 %		10 231	431
Sør Trøndelag	5 488	9 %	15 636	26 %	19 623	33 %	12 927	22 %		5 426	9 %			0 %		59 100	(10 194)
Telemark	5 246	11 %	25 628	52 %	5 634	11 %	12 174	25 %		628	1 %			0 %		49 310	5 427
Tromsø	8	0 %	392	3 %	11 685	95 %	0	0 %		258	2 %			0 %		12 343	10 545
Vestfold	(1 204)	-2 %	19 181	28 %	6 700	10 %	42 900	63 %			0 %		654	1 %		68 231	55 328
Volda	2 269	8 %	4 254	15 %	8 182	29 %	1 096	4 %		12 134	43 %		101	0 %		28 036	4 711
Østfold	909	2 %	19 750	54 %	14 845	41 %		0 %			0 %		1 053	3 %		36 557	(6 163)
Ålesund	598	5 %	4 580	35 %	244	2 %	0	0 %		7 644	59 %		0	0 %		13 066	8 348
Samisk	3 227	13 %		0 %	2 380	9 %	15 338	60 %		162	1 %		4 400	17 %		25 507	17 627
Sum høyskoler	39 929	5 %	268 467	34 %	170 407	21 %	149 728	19 %		107 760	13 %		64 991	8 %		801 282	72 971
Univ. og høysk.	574 663	27 %	373 951	17 %	414 985	19 %	480 252	22 %		135 378	6 %		164 921	8 %		2 144 150	(29 066)
SIU		0 %		0 %		0 %		0 %		694	100 %			0 %		694	2 622
UH-sektoren	574 663	27 %	373 951	17 %	414 985	19 %	480 252	22 %		136 072	6 %		164 921	8 %		2 144 844	(26 444)

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskap

Tabell V-5.8 Resultat, eksternfinansiert virksomhet

	2004	2005	2006	2007
UiO	4 634 000	21 436 000	21 151 000	13 491 000
UiB	0	47 000	0	177 000
NTNU	2 312 000	2 522 000	1 206 000	2 966 000
UiTø	24 000	592 000	160 000	16 000
UiS	204 000	21 744 000	838 000	389 000
UMB	1 150 000	3 178 000	3 565 000	4 839 000
Sum universiteter	8 324 000	49 519 000	26 920 000	21 878 000
NHH	6 218 000	1 420 000	2 755 000	7 891 000
AHO	0	0	341 000	28 000
NIH	565 000	965 000	2 145 000	821 000
NMH	0	0	0	0
NVH	3 055 000	1 876 000	570 000	2 422 000
Sum vit. høyskoler	9 838 000	4 261 000	5 811 000	11 162 000
KhiO	0	0	0	0
KhiB	0	0	0	0
Sum kunsthøgskolene	0	0	0	0
Agder	282 000	1 127 000	503 563	340 129
Akershus	399 000	514 000	63 000	259 000
Bergen	3 128 000	4 492 000	3 600 000	-230 000
Bodø	380 000	101 000	324 000	1 030 000
Buskerud	-216 000	639 000	1 860 000	1 798 000
Finnmark	-479 000	-148 000	142 000	-1 017 000
Gjøvik	100 000	404 000	200 000	244 000
Harstad	1 071 000	443 000	733 000	461 000
Hedmark	3 399 000	85 000	4 557 000	4 421 000
Lillehammer	343 000	90 000	289 000	1 099 000
Molde	215 000	253 000	239 000	28 000
Narvik	311 000	125 000	-15 000	154 000
Nesna	25 000	12 000	1 000	-25 000
Nord- Trøndelag	582 000	1 962 000	1 257 000	999 000
Oslo	1 524 000	513 000	1 413 000	1 036 000
Sogn og Fjordane	729 000	269 000	-213 000	130 000
Stord/ Haugesund	3 832 000	602 000	196 000	3 715 000
Sør Trøndelag	895 000	494 000	2 471 000	1 243 000
Telemark	1 393 000	559 000	21 784	389 457
Tromsø	809 000	589 000	241 000	1 293 000
Vestfold	-1 954 000	-3 031 000	-1 840 000	1 190 000
Volda	0	0	0	661 000
Østfold	2 430 000	1 077 000	1 054 000	2 754 000
Ålesund	2 058 000	324 000	1 168 000	1 241 000
Samisk	0	81 000	110 000	0
Sum høyskoler	21 256 000	11 576 000	18 375 347	23 210 586
Totalt:	39 418 000	65 356 000	51 106 347	56 250 586

Kilde: Institusjonenes foreløpige årsregnskap

Tabell V-5.9 Eksternt finansiert virksomhet – DBH statistikk

	Inntekter efv				Andel inntekter efv av totale driftsinntekter			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
H. i Agder	53 370	59 388	50 137	50 060	7,80	8,16	6,66	6,33
H. i Akershus	11 219	11 241	7 792	8 635	4,71	4,88	3,11	3,38
H. i Bergen	35 020	40 025	39 817	41 043	7,20	7,79	7,29	7,21
H. i Bodø	36 576	50 351	61 178	44 788	9,24	12,58	14,07	10,20
H. i Buskerud	17 149	16 467	19 662	31 376	7,90	7,42	8,10	11,77
H. i Finnmark	10 166	12 322	12 431	9 282	5,30	7,01	6,66	4,84
H. i Gjøvik	9 064	9 688	8 700	12 749	5,66	5,69	5,19	6,90
H. i Harstad	6 231	3 928	5 643	5 512	5,68	3,68	4,88	4,75
H. i Hedmark	31 546	21 754	33 457	41 177	8,07	5,98	8,90	9,98
H. i Lillehammer	18 564	14 062	18 394	16 246	8,12	6,58	7,33	6,10
H. i Molde	1 939	3 662	2 740	2 935	1,60	2,87	2,06	2,09
H. i Narvik	4 524	4 898	7 093	5 067	3,04	3,20	4,52	3,37
H. i Nesna	3 210	3 448	3 225	3 327	3,25	3,03	2,87	3,14
H. i Nord-Trøndelag	23 603	35 474	29 686	26 925	7,24	10,32	8,43	7,65
H. i Oslo	54 215	47 793	54 781	49 799	5,97	4,88	5,44	4,69
H. i Sogn og Fjordane	7 624	6 901	10 095	10 646	3,35	2,89	4,35	4,49
H. i Sør-Trøndelag	27 779	33 565	33 873	31 841	5,14	6,07	5,78	5,37
H. i Telemark	23 981	15 596	11 773	15 193	5,57	3,57	2,62	3,26
H. i Tromsø	21 944	25 256	28 775	23 055	8,76	9,68	10,61	8,38
H. i Vestfold	31 225	31 996	30 585	43 097	10,83	10,90	9,81	11,27
H. i Volda	7 853	7 636	10 169	13 343	4,00	3,60	4,53	5,76
H. i Østfold	17 764	18 222	19 651	26 384	4,95	4,36	4,65	6,26
H. i Ålesund	12 006	15 237	18 927	25 759	8,66	10,25	12,00	14,81
H. Stord/Haugesund	13 001	11 601	18 780	17 829	6,08	5,53	8,20	7,47
Samisk høyskole	4 371	2 504	4 027	2 261	11,06	4,14	6,90	2,82
Sum/snitt stat. høysk.	483 944	503 015	541 391	558 329	6,55	6,56	6,74	6,64
NTNU	383 041	418 229	460 084	563 743	10,94	11,58	12,23	13,40
UiB	245 751	313 935	281 409	263 323	10,14	12,00	9,96	9,06
UiO	329 133	330 993	331 004	360 720	7,45	7,30	7,02	7,23
UiS	64 701	75 720	60 054	62 007	9,74	10,40	7,87	7,49
UiTø	149 882	170 572	155 618	183 219	10,24	11,04	10,11	11,28
UMB	115 712	101 554	96 916	97 256	15,43	13,43	13,42	12,21
Sum/snitt univ.	1 288 220	1 411 003	1 385 085	1 530 268	9,74	10,23	9,67	9,97
AHO	4 382	1 589	3 791	2 172	4,84	1,75	3,80	1,95
NHH	42 936	41 123	39 959	47 635	15,06	13,80	12,73	13,97
NIH	20 346	25 142	25 649	26 295	14,33	15,80	15,73	16,07
NMH	1 949	2 549	1 876	-	1,52	1,59	1,14	-
NVH	67 765	49 517	61 264	63 822	19,55	16,18	19,30	18,89
Sum/snitt vit. høysk.	137 378	119 920	132 539	139 924	13,84	11,82	12,53	14,67
KHiB	454	348	1 263	1 181	0,59	0,46	1,61	1,45
KHiO	2 015	2 288	1 346	7 440	1,08	1,23	0,70	3,66
Sum/snitt kunsthøysk.	2 469	2 636	2 609	8 621	0,93	1,01	0,96	3,03
Gj.snitt kunsthøyskoler	1 234,50	1 318	1 304,50	4 310,50	0,93	1,01	0,96	3,03
Gj.snitt stat. høyskoler	18 613,23	20 120,60	21 655,64	22 333,16	6,55	6,56	6,74	6,64
Gj.snitt universiteter	322 055	235 167,17	230 847,50	255 044,67	9,74	10,23	9,67	9,97
Gj.snitt vit. høyskoler	22 896,33	23 984	26 507,80	27 984,80	13,84	11,82	12,53	14,67

Kilde: DBH

Merknad: NFR-midler er ikke tatt med.

Utgitt av:
Kunnskapsdepartementet

Departementenes servicesenter - 04/08